

Městská knihovna v Praze

CESTA NA POLEDNE

Václav Křístek

LITERÁRNÍ
CENA
KNIŽNÍHO
KLUBU

Praha
2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Cesta na poledne

Václav Křístek

Znění tohoto textu vychází z díla *Cesta na poledne* tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Knižní klub v roce 2004 (KŘÍSTEK, Václav. *Cesta na poledne*. 2. vyd. Praha: Knižní klub, 2004. 653 s. ISBN 978-80-242-2929-4.).

§

Text díla (Václav Křístek: *Cesta na poledne*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Citační záznam této e-knihy:

KŘÍSTEK, Václav. *Cesta na poledne* [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2017 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. ISBN 978-80-7532-575-4 (pdf). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/32/39/64/cesta_na_poledne.pdf.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 17. 2. 2017.

OBSAH

1.....	7
2.....	29
3.....	54
4.....	80
5.....	118
6.....	150
7.....	161
8.....	181
9.....	210
10.....	229
11.....	270
12.....	287
13.....	305
14.....	321
15.....	334
16.....	340
17.....	347
18.....	364
19.....	381
20.....	406
21.....	417
22.....	432
23.....	449
24.....	458
25.....	473
26.....	488
27.....	554
28.....	592
Poznámka autora	616

*Nekladl jsem si za cíl, být historicky věrný.
Mnohé v knize líčené historie se skutečně staly,
často však v poněkud jiném čase a jiných souvislostech.
Jiné se nikdy nepříhody.*

1.

Hrad byl pevný a z vysoka shlížel do kraje. Mnoho schodů stoupalo z bašty do podsebití veliké čtverhranné věže. Na její špici sedávali dravci a mraky se odtud daly mačkat v rukách. Kyprá a utěšená země brázděná stužkami modrých potoků a zčeřená chlumpy a skalami se ve vlnách rozbíhala do všech stran. Nejbližší bylo město Jičín, nejdále zajisté království nebeské, avšak zdejší lid byl příčinlivý, zatvrzele ryl v zemi a bál se Boha.

Okna hradního paláce hleděla k půlnoci a na poledne. Dalo se z nich pozorovat hejno kavek kroužících okolo kamenných zdí, vysoko, nízko, odnikud nikam. Čas se sypal jako písek v hodinách vzácné práce, které si pan Trčka přivezl z Norimberka.

O polednách, kdy je slunce nejvýše, posedali ptáci na zubatá cimbuří, strohé stíny prořaly kočičí hlavy v hlubinách nádvoří, psi v kotcích za druhou branou polehali do trávy, okolo chlupatých lebek bzučely mouchy a kdesi vysoko na modré obloze tancoval skřivan. Panovalo nehybné ticho. Bzukot much uspával. Mraky na nebi se daly spočítat na prstech a netřeba všech deseti. Bouchly dveře. Jeden pták z hejna poplašeně vzlétl, stín rychlejší než on propleskal nádvořím a zase zavládlo ticho. Vtom se ozval šouravý krok. Po pavláčce buchhalterie se loudal tlusťoučký purkrabí Martin Zbyněk z Letošic, kabátec rozepnutý až na prsa, čelo zvlhlé potem. Hlasitě oddechoval a v chladném stínu slastně otevíral oči dokořán. Vstoupil do purkrabství, pleskl po hlavě písaře Tobíáše, který se vyhříval v sesli a přitom usnul, prošel kanceláří, kde v slunečních kuzelech tančil prach z listin, po malém schodišti seběhl až do průjezdu, zamkl za sebou železná dvířka, odfoukl zbytečný vzduch, setřel čelo, dopjal kabátec a vykročil. Plesk, plesk, bědoval vytřesený teřich. Pan Zbyněk prošel ještě jedním nádvořím, dvěma branami a dlouhým průjezdem a ocitl se před hradem. V dálce se v horkém vzduchu rozpíjel tmavý obrys města Jičina. Na stráních kvetly hvozdíky a heřmánek. Purkrabí odbočil z kamenité cesty a vydal se

po travnaté pěšině k lesíku, který z jedné strany obtáčel úpatí kopce, na němž byl postaven hrad. V onom lesíku, náhlém a bohatém jako všechny lesy tu v kraji, se skrývalo malé jezírko. Právě tam purkrabí mířil. Jakmile byl na rovině a nebe zahalily větve, ztišil krok, ba poponášel břich, aby nepleskal. Kradl se cestičkou jako pytlák, zatímco osud se vznášel vysoko nad stromy, podoben klouzavému dravci.

Mladý jezdec pobízel starého koně, avšak své síly nikdy spojit nemohli. Měli jen společný směr cesty. V horkém poledni putovali žírným krajem k rozpitému obzoru.

Toho dne začínaly žně. Jezdec se zeptal šedivců zakusujících se do lánů obilí, či jsou všechna ta zlatá pole s naditými klasy. Odpověděli mu, že pana Viléma Trčky z Lípy. Spokojeně zamlaskal a pobídl koně k rychlejšímu klusu.

Ptal se sedláka, který vezl dříví do lesa, či že je ten hluboký hvozd bez konce. Sedlák odpověděl, že pana Viléma Trčky, jemuž patří všechny lesy tu v kraji. Jezdec vzrušeně nadsedl.

Ptal se ženských s nůsemi, či že jsou všechny ty rybníky lesknoucí se jako stříbrné oči a rozseté až za obzor. Pravily, že pana Viléma Trčky. Jezdec otřel pot z čela.

V Údrnicích potkal koňského handlíře ověšeného podkovami. Zeptal se ho, zda onen mohutný hrad na obzoru, jehož věže se dotýkají nebes, je Velíš. Handlíř odpověděl, že ano, je to Velíš, jeden z mnoha hradů, zámků a tvrzí patřících urozenému pánu Vilému Trčkovi. A hned se zajímal, či že je ten kůň, na kterém mladý pán jede.

„Můj,“ odvětil jezdec a trošku znachověl.

„Tak ho tolik netrapte, chcete-li dojet k cíli své cesty,“ radil handlíř. Mladík se obrátil a chvíli pozoroval Velíš. Blížil se k cíli své cesty.

V lesním jezírku pod Velíší plavaly bílé labutě. Když vystoupily na břeh, proměnily se v mladé dívky, klekly do trávy a rozčesávaly

si dlouhé vlasy. Kapky vody na kůži se leskly jako drahokamy. Nebe se zrcadlilo na pomalu se uklidňující hladině jezírka, dívčí kůže zase v očích purkrabího, schovaného na protějším břehu. Smích utichl, drahokamy se rozprchly a zmizely. První z dívek vzala do ruky halenu a oblékla si ji na ještě mokré tělo.

Purkrabí pustil větévku a lezl pryč. Blum, blum, bědoval teřich. To je pro dnešek vše. V noci, při tlusté manželici, lze již jen snít. Jenže purkrabí neměl sny rád. Začínaly krásně, obzory se rozevřely a slunce roztřpytilo vody. Pak však do hebké trávy vtrhly slepice a jejich kvokání pana Martina Zbyňka z Letošic probouzelo. Noci byly prázdné a svítání mrzutá.

Blažené léto toho roku se ale usmálo i na pana purkrabího. Byl za to vděčen Bohu a děkoval mu dnes a denně. To proto, že zraky pana Trčky hleděly jinam a Martin Zbyněk z Letošic měl na Velíši klid. I čas. Zůstával však opatrný. Polehoučku vykročil z lesíka. Nikde nikdo. Pomalu supěl vzhůru do prašného kopce. V první bráně si otřel zpoceně čelo. Pacholek na stráži spal, stočen v nejhlubším stínu. Purkrabí mu vzal halapartnu a šťouchl ho s ní jemně do břicha. Knecht vytěštil oči, rychlým pohybem se zvedl a najednou stál opět na stráži. Na dolním nádvoří se zuřivě rozštěkali psi. To si jistě drzý indiánský kot převzácného chovu vykračoval kolem kotců a dráždil smečku k nepřítelství. Vyběhl čeledín s bradavicí na nose. Utíkalo děvče, jež se jednoho dne rozvine do krásy. Společně zahnali indiánského kota pryč od kotců. Psi umlkali. Z dálky jako by sem doléhal hlas zvonů, to však jen slunce plnou silou udeřilo do žírného kraje. Purkrabí se osvěžil stínem v horním průjezdu, vytáhl klíč a otevřel malá dvířka. Zhluboka se nadechl a jal se stoupat k purkrabství. V kanceláři tančil prach v kuzelech slunečního světla a písař Tobiáš tvrdě spal. Purkrabí ho nechal snít.

Na pavlácce stála tlustá paní Engelburga z Letošic.

„Kde jsi byl, Martine Zbyňku?“ ptala se.

„Eh... tu i tam,“ povzdechl purkrabí.

„Tam jsem tě hledala a tu jsi nebyl!“ opáčila manželice.

Purkrabí si otíral pot. (Kéž bych byl mouchou! Zabzučel bych a pryč!)

„Prober se,“ hartusila paní. „Pil jsi snad?“

Purkrabí zamlaskal.

„Obilí praská v ruce. Nejvyšší na nebesích by mohl ve své nezměrné laskavosti seslat jemný dešť,“ řekl. Zasmál se. „Blažené léto! Všude mír a klid. Úroda bude dobrá. Čertovské plémě by muselo zasáhnout, aby se věci převrátily.“

„Nerouhej se, Martine Zbyňku“ vylekaně ho kárala tlustá paní. „Přijel nějaký posel. Od pana Trčky.“

Purkrabí se zasmušil. Blažené léto! Proč má být rozbíjeno to libé ticho a příjemný klid? Dost na tom, že po vybuchujícím západu slunce přijde noc plná šramotů a cvrčků. Proč Bůh neušetří purkrabské manželici trest věčného mlčení, proč nezamkne nebeským klíčem její břitký jazyk, tak jako každého večera uvězní poslední paprsky slunce za obzor a vypustí z řetězů výčitky a hrůzné sny? Proč pan Trčka nezapomíná a posílá na Velíš psaní?

V prosvětlené komnatě stál sporý, zaprášený mladík. Uklonil se přicházejícímu purkrabímu a podal mu zapečetěný list. Martin Zbyňek jej znepokojeně převracel v prstech. Ach ano, dobře známá pečeť pana Trčky.

Můj milý pane, pane purkrabí z Letošic, mladý muž, který toto psaní přinese, je z dobrého rodu, erbovní měšťan kolínský Jakub Krčín z Jelčan. Jeho děd, otec i strýc jsou oddanými stoupenci mého švagra, pana Karla ze Žerotína, jenž mi tohoto mladíka doporučil. Posílám ti jej k ruce, vyzná prý se trochu ve vodním díle, na pražské universí se učil matematice u mistrů Šúda a Gelasta. Na mém velíšském zboží jej učiní správcem nad lukami, lesy a vodami. Má bystrou hlavu a jednou si dobře povede v úřednickém cechu. Dáno na Opočně v úterý po sv. Jakubu léta Páně 1558.

Vilém Trčka z Lípy
hejtman kraje hradeckého.

Purkrabí s povzdechem odložil list a pohlédl na mladíka s neskrývaným odporem.

„Tak,“ řekl. „I u mistra Šúda jste se učil? U dvorského astronoma?“

„Ano, pane purkrabí,“ uklonil se Jakub Krčín. „Mistr je již na nebesích, dej Bůh pokoj jeho velké duši. Koupil jsem si jeho poslední kalendář. Píše v něm, že na Čechy přijdou žáby, které tuto zemi zadusí.“ Sehnul se a zahrabal v tlumoku. Na stůl dopadla kniha. Purkrabí ji štitivě odstrčil.

„Sdělil vám urozený pan Trčka, co byste tu na Velíši měl dělat?“ zeptal se pátravě, hledě na své prsty, pod které by si nerad nechával hledět.

„Řekli mi, že tu na Velíši budu jednou purkrabím!“ pravil pyšně Krčín. Purkrabí zafuněl.

„Jednou! Jednou snad.“ Popošel k oknu a dotkl se sklíček zapuštěných do olova. Prsty zezelenaly. Klika skřípla. Veřej zavržala a okno se otevřelo. Za ním nekonečné nebe. Hejno kavek kroužilo okolo věže, výš a níž, odnikud nikam. Zabzučela moucha, narazila do skla a zaklela. Purkrabí se odvrátil od okna. Zpocený zátylek svítil. Purkrabí si špinavým kapesníkem otíral pot z čela.

„Byl tu jeden studios, co se vyučil na pražské akademii. Hnali jsme ho odtud bičem. Pytláčil. Mlsná huba. Navykl si v Městech pražských na dobré bydlo.“

„V akademických kolejích?“ ušklíbl se Krčín pochybovačně.

Purkrabí o univerzitních kolejích nevěděl nic. Znovu zafuněl.

„Pytláčil,“ opakoval. „Vy budete pytláky honit. Velíš je velké panství. Je tu mnoho lesů a dobré rybníky. Zvěře i ryb se nedopočítáš.“

„Pytláků rovněž?“ zajímal se mladík. Byl by se nejraději smál.

„Chycené příkladně trestáme!“ přísně prohlásil Martin Zbyněk. „Žel, ta hojnost zvěře a ryb láká i poslušné a bohobojné poddané... Vaší starostí bude zamezit škodám. V Jičíně hodláme přestavovat vodovod. Připravil jsem již rejsy a návrhy. Zatím se však

rozhlédněte po panství, začínají žně, úroda bude dobrá. V kanceláři si nechte ukázat listiny. Učte se, dívejte se... A nyní..."

„Jaké bude mé služné, kde budu bydlet a kde jíst?“ zeptal se Krčín.

Purkrabí dosedl do veliké sesle.

„Jděte!“ zafuněl.

Na dolním dvoře se znovu zuřivě rozštěkali psi v kotcích. Drzý indiánský kot vzácného chovu se před nimi natřásal, dráždě je k nepřítelosti. Jakub Krčín z Jelčan vešel do kanceláře purkrabství a bouchl za sebou dveřmi. Písaři Tobiáš a Červenka zvedli hlavy.

„Má komora je vlhká díra, světlo do ní vstupuje jen po úpěnlivých prosbách a lože bylo ještě ráno rejdištěm myši!“ stěžoval si mladík. Písaři se tvářili netečně, byli však spokojeni. Břemena nám Svrchovaný naložil rozličná. S tím je třeba se smířit.

„Kde je pan purkrabí?“ zeptal se Krčín.

Písaři svorně zavrtěli hlavou. Radovali se, že nemohou odpovědět, neboť nevěděli. Krčín hleděl z jednoho na druhého. „Zdá se, že tu nejsem vítán!“

„Račte si prohlédnout listiny. Je to přání pana purkrabího,“ pravil Tobiáš a položil na stůl stoh lejster.

„Jaké listiny to jsou a co s nimi mám dělat?“ zajímal se Krčín.

„Listiny k vyřízení,“ vysvětlil Tobiáš.

„To jste s jejich vyřízením čekali na mne?“ zvolal mladík a prohlížel lejstra. „Sami jste to mohli už dávno udělat! Dlubete se tu v nose, ale s tím bude konec! Účty ze své práce mi složíte, a já jsem počtář dobrý, všechno vám spočítám i s úroky, to mějte na paměti! I tu komoru na spaní, můj ložument...“

„Jestli jste ji dostal, pak není k mání lepší,“ pronesl medově Červenka.

„Dobrá, ukaž mi tu svou, písaři, zda tam myši také pořádají tanečky jako v té mé! Měnil bys se mnou?“

„Nemohu s vámi měnit, i kdybych chtěl, pane Krčíne,“ usmíval se Červenka. „Nebydlím tu na hradě, mám v Jičíně dům.“

Usmíval se i Tobiáš. Krčín spolkl hněv a raději se zahleděl do listin. Četl.

„Nějakému zemanovi na Střevači máme zapůjčit psí smečku jen proto, že tomu pánovi liška v noci tropí škodu v kurnících? Kdo to je, ten Jan Straník Kopidlanský z Kopidlna?“

„Dobrý přítel urozeného pana Trčky!“ vysvětlil Tobiáš.

„Má tedy dostat, oč žádá?“ znejistěl Krčín.

„Pan purkrabí vám tyto listiny dal k nahlédnutí, abyste je vyřídil,“ řekl Tobiáš. „Jak se máte rozhodnout v jednotlivostech, to nám ovšem neřekl.“

„Chcete zkoušet mou trpělivost?“

„Pan purkrabí si chce patrně vyzkoušet vaše schopnosti,“ měkce namítl Červenka. „Je tu žádost pana Straníka, přítele urozeného pana Trčky, abychom mu půjčili psí smečku. Bývá zvykem, zvláště pak mezi přáteli, že si v takovýchto věcech vypomáhají. A pan Trčka je ke svým přátelům obzvláště laskavý.“

„A štedrý,“ dodával Tobiáš.

„Vy to přece víte nejlépe, pane Krčíne!“ pokračoval Červenka.

„Nevím,“ přiznal mladík. „Nikdy jsem s panem Trčkou nemluvil. Doporučujícím listem mě ve své neobyčejné laskavosti ráčil vybavit urozený pan Karel ze Žerotína. Na Opočně mne přijal jen pan regent Dobeš...“ Vzteklý kohoutek zkontl. Viděl, že bez spojenectví s písaři se neobejde. A oni to zkontnutí pochopili jako své malé vítězství. Usmívali se.

„Jak mám tedy v této věci rozhodnout?“ ptal se mladík a v jeho hlase zazněl prosebný tón.

„Kdyby tu byl pan Trčka, jistě by Straníkovy vyšel vstříc,“ řekl Červenka.

„Myslivci by stejně měli smečku trochu provětrat,“ dodal Tobiáš. Podívali se na sebe a obdařili se tím nejpříjemnějším úsměvem.

Krčín se podrbl na velikém nose. „Inu, nač odkládat, co lze učinit ihned,“ pověděl a šel.

Písaři se slastně protáhli na svých seslích. Zaposlouchali se do ticha. Blažené léto! Příjemný čas.

A pak do hradních zdí udeřil strašlivý štěkot. Hejno ptáků vzlétlo nad zubaté cimbuří, vzduch naplnily hlasy a nade vším se nesl jakot. Písaři vyšli na pavláčku. Ta se zatřásla, když na ni vstoupila tlustá paní Engelburga.

„Co se to děje?“ zvolala hlasem přehlušujícím štěkot i křik. Písaři krčili rameny. Dole po nádvoří krácel Krčín. Jak byl maličký! „No tak, co se to tu děje?“ volala znovu purkrabská manželice.

Krčín stoupal po schodišti vzhůru a za ním samotný pan purkrabí, křepce hopsající po jednotlivých stupních.

„Co jste to učinil?“ křičel, celý zrudlý námahou a hněvem. „Co jste to jen učinil?“

„Tak co se to děje?“ ptala se potřetí paní Engelburga.

Písaři se tvářili, jako by ničemu nerozuměli.

„O své vůli přikázal myslivcům vypustit psy z kotců!“ volal purkrabí a lapal po dechu. „Psi se okamžitě vrhli na indiánského kota a... a...“ Martin Zbyněk otevíral doširoka ústa, asi tak jako psi, když onoho vzácného ptáka trhali.

Písaři vrtěli nechápavě hlavou. Krčín vztekle vybuchl: „Jak jsem mohl tušit, co se stane? Poslechl jsem rady tu těch potměšilců,“ ukazoval na Červenku a Tobiáše. „Kázal jsem myslivcům vypustit psy z kotců a...“

„... ale proč jste kázal myslivcům, aby pustili psy z kotců?“

„Aby je odvedli k panu Straníkovi na Střevač!“

„Cože?“ Pan purkrabí se málem zřítíl z pavláčky.

Krčín pohlédl na písaře, ale ti spěchali do kanceláře. Patrně měli mnoho práce.

„Pan Straník napsal list...“

„Znám ten list!“ zoufale zvolal purkrabí. „Jak vás jen mohlo napadnout rozhodovat o něčem takovém bez souhlasu urozeného pana Trčky?“

„Tak mi to poradili písaři! A vy jste tu nebyl, abych se vás zeptal!“

„Věřu, kdes byl, Martine Zbyňku?“ ozvala se paní Engelburga.

„Eh... Tu... i tam...“ třel si Martin Zbyněk čelo kapesníkem.

„Tu jsi nebyl a tam tě nebylo třeba!“ hlaholil rozhořčený hlas.

Písaři poslouchali za dveřmi a spokojeně se usmívali. Metla archandělova nad námi nade všemi. Metla zlostné paní pro hřbet purkrabský, karabáč Martina Zbyňka zase na toho drzého chlapíka, který umí tak dobře počítat, až se přepočítal, hned jak si dal dohromady jedna a jedna...

Slunce se sklánělo k obzoru. Hejno kavek pomalu dokroužilo a usedlo na vysokou věž velíšského hradu. K Jičínu se odtud dala natáhnout ruka. Dobře byl vidět pás hradeb, třpytivá oka rybníků, rýhy městských ulic i kouř z komínů, stoupající k modrým nebesům. Obzor za Jičínem věnčily tři vrchy, Tábor, Bradlec a Kumburk. Za nimi se již černala temná hradba hor, jimž vládl Krakonoš, tajemná bytost vzešlá z milostného spojení mladého děvčete a mrtvého muže. Na horizontu bylo možno rozeznat vzdálené kopce – mohutný Bezděz, záhadný Kozákov i bibrštejský Ještěd, tenkrát ještě bez slušivé čepičky.

Za velmi jasných dní se z ochozu velké velíšské věže dalo dohlédnout až na vrch Petřín ztrácející se v lehkém oparu, jakoby vyšitém z nejjemnějšího batistu. Pod ním se ježily věže Měst pražských. To však jen za nejjasnějších dnů, kdy šlo spočítat i listí na stromech kolem Starého Místa a kdy bylo vidět, co má pan purkmistr v Jičíně k obědu.

Písař Červenka vyšel na dolní nádvoří a poručil pacholkovi z hradních stájí, aby mu vyvedl valacha Heroda, unaveného stařečka, který svůj život trávil vozením písaře z Jičína na Velíš a z Velíše do Jičína. Ze stáje se nesl Krčínův hlas. Červenka se zachmuřil a poodstoupil do stínu.

„Nešetřil jsi vodou, ať se to příště nestane!“ zuřil nový správce luk, lesů a vod na Velíšském panství. „Mám tě snad učit, že unavenému zvířeti dáváme pít málo? Proženu tě po nádvoří a pak poručím, abys vypil celý džber!“

Pacholek neodpověděl. Nějaký kůň zafrkal, zacinkal postroj.

„Nádherné zvíře!“ ozval se znovu Krčín.

„Oblíbený kůň pana Trčky. Na něm jet nemůžete!“

„A tenhle hnědák?“

„Urozený pán ho chystá jako dar svému milému synovci, panu Burianovi. Nelze naň vsednout!“

„A co tohle hříbě? Jsou tu věru pěkní koně.“

„To bude dar urozeného pána synovi jeho švagra, mladému Oldříškovi Popelovi.“

„Mám právo vybrat si ze stájí na Velíši koně pro svou potřebu.“

„Vstoupil jste do nesprávné stáje. Tady jsou jen panští koně!“

„Vyber mi tedy koně sám a přiveď mi ho na dvůr!“

Krčín vyšel na nádvoří a ihned uviděl Červenku. Písař se uctivě uklonil. „Jak se vám líbí vaše nová komora, pane Krčíne?“

„Mě si tak snadno neudobříš, písaři!“ opáčil mladík. „Tys všemu na vině. Ty a tvůj kumpán. Kvůli vám se na mne pan purkrabí zlobí, kvůli vám musím shánět po kraji indiánského kota!“

„Možná bych vám mohl poradit,“ laskavě navrhl písař.

„Znám tvé rady! Kdybych podle nich vařil, spálil bych kaši dočerna! Ale já vám to spočítám i s úroky! Pohled!“ ukázal Krčín ruku. „Bystrá a pevná!“

Koňák vyvedl ze stáje dva koně. První, Červenkův, se chtěl okamžitě vrátit zpátky; druhý, určený pro Krčina, začal mohutně močit. Písař se za koňákovy pomoci drápal vzhůru do sedla, Krčín nasedl sám. Kopyta zarachotila po kamenné dlažbě v bráně. Krčín ujížděl rychle, Červenka opatrně. Nač si zlámat kvůli cestování vaz? Písař i valach Herodes měli zařáté zuby. Hrad se jim kymácel v zádech. Daleko před nimi uháněl Krčín v oblacích prachu. Stával se cválajícím mravencem.

Ve Starém Místě, u kostela svatého Františka, zaslechl Krčín drzého chlapa, jenž popíjel před krčmou pivo a svým kumpánům okolo docela nahlas vykládal, jak se mu rozlámal zámek u ručnice a jak zajíce, kterého dnes ulovil, musel lapit do oka. Krčín zarazil koně a překvapeně si pytláka prohlížel. Tolik zpupnosti dávané veřejně najevo dosud nikdy neviděl. Zato hodně slepců, kteří kdysi bývali pytláky, a hodně oběšenců, co bývali živými lotry.

„Co na mě civíš?“ obořil se pytlák na Krčína.

„Přemýšlím, jestli tě vezmu s sebou do Jičína,“ řekl Krčín.

„Vezmi,“ zaradoval se pytlák. Popadl zajíce zabaleného do nějakého hadru (byla to kněžská komže), dopil pivo a šel.

„Kdopak vlastně jsi?“ zajímal se Krčín, ohromen tou drzostí.

„Ten, co s tebou pojede na jednom koni,“ zněla odpověď.

Krčín vyprostil nohu ze třmenu a vší silou kopl pytláka do obličeje. „Lotře!“ zařval. „Bešťáku!“

Buch, buch, pokládali pivní kumpáni holby a hrnuli se vpřed.

„Bijí ctihodného otce Petra!“ rozléhalo se kolem. Někteří měli v rukou hole. „Řežte toho násilníka!“ křičel pytlák zbrocený krví. Krčín by se byl možná pustil do rvačky, avšak jeho kůň prozřetelně vyrazil vpřed. Jezdci létaly kolem hlavy kameny jako rozzuřené vosy.

„Jen počkej!“ řval pytlák a hrozil zajícem zabaleným v komži.

Písař Červenka dohonil Krčína před jičínskými hradbami, kde na něho mladý úředník čekal.

„Co jste to učinil?“ vrtěl hlavou.

„Toho chlapa dostanu!“ pozvedl Krčín ruku. „Bystrá a pevná!“

„Je to kněz!“ pravil Červenka.

„To nevadí!“

„Ale vždyť je to dobrý kněz! Podobojí, žádný sektář, nebo dokonce papeženec! Pan Trčka jej drží v oblibě a pod svou ochranou!“ namítl písař.

„A proto smí pytláčit a ještě se tím veřejně chlubit?“ zuřil Krčín. Červenka naň útrpně pohlédl. Život, pomyslel si, je kniha, kterou je nutno číst od začátku do konce a žádné stránky nelze přeskakovat.

Pacholek v městské bráně uviděl Červenku a zhluboka se mu uklonil. Krčín si hryzl rty. Následoval písaře jako hrdý ocas opelichaného psa.

V prachu cesty si hrály děti. Ze dvorů bylo slyšet kvokání slepic, ze zahrad štěbetání ptáků. Děvečky pohazovaly vědry i řadry.

Mladíci si kroutili rašící kníry. Prohlíželi si jezdce a dohadovali se, že jeden z nich přijíždí zdaleka.

Ulicí krácel postarší, pěkně oblečený měšťan a opíral se o ozdobnou hůl. Když ho Červenka zahlédl, trhl uzdou. Valach otočil překvapeně hlavu. Tady nebyl zvyklý zastavovat. Poznal, že z něj chce písař slézt, oddal se smutku a začal žrát špinavou pouliční trávu.

„Pan Jan Srnovec z Varvažova, přední jičínský měšťan,“ přišpitl důležitě Červenka Krčínovi a naráz spadl ze sedla. Narovnal se z podřepu a ihned se ukláněl. „Dobrý den, pane z Varvažova!“ pozdravil.

„Dobrý, dobrý, pane sousede. Z Velíše?“ míjel ho Srnovec. Kolem Krčina prošel bez povšimnutí. Červenka znovu lezl do sedla, když vtom se Srnovec náhle otočil. „Ach, málem jsem zapomněl!“ řekl.

Červenka se zřítíl v půli dokonané cesty. „Ano, pane z Varvažova?“

„Přijde dnes večer ke společnému stolu v Kropáčově hostěnici i pan z Letošic?“ zeptal se Srnovec.

„Myslím že ne, pane z Varvažova,“ odvětil smutně písař.

Srnovec v bolestné bezmoci rozhodil ruce. „Taková netečnost ke společným záležitostem!“ Pohlédl na Krčina.

„Pan Krčín, nový správce na Velíši!“ představil ho Červenka.

„Ano. Dobrý den.“ Srnovec povzdechl. „Doufám, pane písaři, že alespoň vy se u Kropáče objevíte! Věc je více než důležitá! Musíme projednat tu zapeklitou záležitost s Jandorfem. Potřebuji u stolu muže, kteří mají hlavu k přemýšlení a nejsou náchylní k zbrklým úsudkům.“

Srnovec odkráčel pryč, aniž čekal na odpověď.

Červenka dosedl na valacha a pokoušel se jej přesvědčit, aby se dal do kroku. Když se to povedlo, ulehčeně vydechl a nasadil pyšný výraz. „Věru, my jičínské máme s panem Jandorfem velké starosti. Víte, kdo to je?“

Krčín zavrtěl hlavou.

„Mocný muž,“ vysvětloval Červenka. „Kutá v horách železo. I čisté stříbro...“

Od půlnoci zavanul studený vítr, dýchl Krčínovi na záda a zase odvanul. Dal pouze znamení. Osud se vznášel vysoko na nebi, podoben klouzavému dravci.

Krčín se zachvěl. Pobídl svého koně a strčil i do valacha Heroda. Všichni společně se dali do pohybu.

Před oběma jezdci se objevil most klenoucí se nad hlubokým, chladným ramenem Cidliny. Červenka se bál. Valach Herodes vytrvale vyjadřoval nelibost nad tím, že jezdec nemíří obvyklou cestou k domovu, nýbrž kamsi za pochybným dobrodružstvím. Snažil se otočit hlavu a s němou výčitkou pohlédnout písaři do očí. Červenka měl strach, že spadne. Držel se hřívý a na skráních se mu perlil pot.

„Kam vlastně jedeme?“ ptal se Krčín. „Vždyť míříme pryč z města!“

„Za indiánským kotem, pane z Jelčan. Musíme ho přece sehnat.“

Stáli na břehu Špitálského rybníka. Krčín vjel až na břeh. Rozhlížel se.

„Zdá se, že tu je odvedeno fortelné vodní dílo!“ Kopyta jeho koně rozčeřila hladinu.

„Pán rozumí vodnímu dílu?“

Krčín hleděl na svůj obraz ve vodě.

„Měl jsem dobrého učitele,“ odpověděl. Pobídl koně. Vodní Krčín se rozprchl do všech stran.

Před nimi byl znovu most. Pod ním hučel splav. To znepokojilo Červenku i jeho koně, ale nakonec se přes most bez nehody přetřásli. Za mostem vedla cesta ke štěpnicím a dvorcům. Červenka ukázal na jedno z prvních velkých stavení, zpola ukryté za vzrostlými stromy.

„Tohle je dvorec Matěje Bény, konšela a řeznického cechmistra!“ vysvětloval. „Chová mnoho všelijaké drůbeže. Snad by vám mohl poradit.“

Dvůr páchl hnojem. Z obrovského chléva bylo slyšet kvičení prasat. Pasák hnál přes louku stádo jalovic. Bohatý řezník Matěj Béna vyšel z chléva a zhoupl se na patách. Krčina napadlo, že měšťan do té chvíle kvičel uvnitř spolu s prasaty.

Pozoroval Bénu, který se jednou rukou opřel o kamennou zídku. Má tu kus rybníční hráze! blesklo mu hlavou. Nakradl kameny ze stavby! Červenka už ale řeznickému cechmistru líčil, proč tu jsou a co hledají.

„Kota vzácného chovu, kterého jsme a měli na Velíši, však, žel, zakousl pes...“ smutně vyprávěl písař.

„He he he!“ zasmál se Béna. Tázavě pohlédl na Krčina.

„To je nový správce u nás na Velíši, pan Jakub Krčín z Jelčan,“ řekl rychle Červenka. „I on pátrá po vzácném kotovi a...“

„Budoucí purkrabí!“ pověděl Krčín z výšky svého koně, přerušiv písaře.

„Pan z Letošic snad chce úřad opustit?“ zvolal řezník.

„Zatím ještě ne!“ pravil Červenka bez jakéhokoliv výrazu. „Nuže, ctný pane cechmistře, víte o nějakém indiánském kotovi?“

Béna zavrtěl mastnou hlavou sem a tam.

„Prodal bych, prodal. Ale nemám. Můžu vám nabídnout jalovici i selátko, které pro vaše potěšení touhle pěstí na jedno rozmáchnutí zabiju, ale indiánského kota nemám. K čemu takový pohanský pták, no řekněte!“

Krčín se naklonil dopředu. „Snáší zlatá vejce!“ vysvětlil. „Je-li ovšem řádně chován!“

Béna roztáhl údivem hubu. Malá očka zamrkala. Vypadal, že začne kvičet. Vydechl však jen: „Tak takového ptáka bych chtěl!“

„Velmi nám záleží na tom, abychom kota získali,“ pokračoval Červenka a už neměl ani ten nijaký výraz. Pokoušel se opět vylézt na koně.

„Chápu, chápu,“ pokýval hlavou Béna, popadl tlapami písařský zadek a hup, vysadil Červenku do sedla. Pak, ještě celý zasněný, plácl valacha Heroda přes bok. Zvíře zprudka vyrazilo a unášelo písaře do neznáma. Béna se obrátil a pohlédl na Krčina.

„Vy jste, pane, znalý světa. Kde se dá takový kot sehnat?“ zažadonil. Krčín však jen pokrčil rameny. Slunce za jeho zády klesalo k obzoru.

Dům jičínského rychtáře Jana Kropáče stál na rynku při ústí Růžové ulice. Vcházel se do něj zadem, přes pivovarský dvůr. Úředník nad městským právem držel i právo várečné, ve své hospodě napájel žíznlivé vlastním pivem a pak je, když přebrali čas i míru, rozháněl rychtářskou žílou domů. Tady se tedy v podvečer onoho letního dne, kdy Jakub Krčín z Jelčan dorazil na Velíš, sešli přední jičínští měšťané, aby se uradili, kterak dál postupovat v zapeklité záležitosti s pánem na Vrchlabí, Žacléři a Trutnově, Kryštofem Jandorfem z Jandorfu.

Šlo o to, že mocný šlechtic nakoupil od jičínských měšťanů mnoho dřeva z obecních lesů a doposud jim nezaplatil. Netrpěliví navrhovali, aby byla věc předána nějakému znamenitému prokurátorovi, jenž by na Jandorfa podal žalobu u pražských soudů.

Jan Srnovec z Varvažova byl ovšem jiného názoru. Jičínští by prohloupili, kdyby podlehlí netrpělivosti. Hutě u Vrchlabí spolykají denně mnoho vozů dřevěného uhlí. A milíře v kopcích nad Vrchlabím přestávají uhlí pálit. Jandorf do nich totiž nemůže dopravovat vlastní dřevo z hor, neboť cesty odtud vedou přes zboží jeho sousedů a ti mu ve svážení klád brání. Ze stejných důvodů nemůže klády plavit ani po Labi, protože řeka neteče jen po vrchlabském panství. Chce-li tedy Jandorf udržet plameny v hutích, musí dřevo nakupovat jinde. Jičínští by mohli s pánem na Vrchlabí udělat ještě mnohé dobré obchody. Soudní pře by ale před těmito možnostmi rázně zabouchla dveře, neboť Jandorf by se obrátil jinam. Srnovec měl zprávy, že dokonce i pan Smiřický na Hrubé Skále nabízí vrchlabskému dřevo ze svých navarovských gruntů. A že Matyáš Vachtel z Pantenova, správce královských hvozdů na půlnoční hranici, sprádá plány, kterak proměnit stromy Jeho Veličenstva ve Vachtelovy grošíky.

Dlouho se pan Srnovec snažil ctným a opatrným pánům sousedům vysvětlovat, co všechno by mohli ztratit a o co přijít, kdyby se s Jandorfem hodlali soudit. Když už horké hlavy začínaly vychládat, objevil se náhle v hostinci trčkovský purkrabí na Kumburku, Jan Jičínský z Bezmířské, a namísto porady začalo převeliké vítání a připíjení. Sotva skončilo, vstoupil Krčín a jemu v patách kněz Petr z Pernštejnka se svým otcem, krejčíkem Jakubem. Oba na nového velíšského správce ukazovali prstem a brebentili, že nectně napadl osobu duchovního stavu a učinil jí násilí. Měšťany tím jen obtěžovali. A zdržovali rychtáře nesoucího plné korbele. Kněz Petr ty plné korbele sledoval pohledem, a když dosedly na stůl před řezníka Bénu, vyrazil a po jednom z nich hmatl. Přitom rozkládal, že zhanobí-li kdo osobu duchovní, urazí i město, v němž tato osoba koná služby boží.

„Popadneš-li pivo, kněže Petře, urazím ti hnátu!“ varoval Béna. Páni měšťané se ke knězi a jeho otci nechovali příliš laskavě. Neměli je rádi. To, že Krčín kněze Petra zbil, se jim zamlouvalo. Začali se na nového velíšského správce usmívat a toužili si s ním připít na dobré seznámení.

Než se kněze Petra a jeho otce, krejčíka Jakuba, podařilo odstrkat od stolu i od piva, než si všichni s Krčínem připili a než konšel Béna objednal další holby na svůj řád, utekla spousta času. A Srnovec mohl začít s vysvětlováním nanovo.

Páni měšťané se nedohodli. Zato se opili. Bylo již velmi pozdě, když se dveře Kropáčovy hospody otevřely a ven se s rachotem a halasem vyvalili všichni účastníci neúspěšné porady. Lucerny se jim kymácely v rukách, světlo klopýtalo po drnech pivovarského dvora. Hlasy se točily za roh. Rychtář Kropáč chmurně pozoroval veselí, jež zahánělo poctivé noční ticho. Namísto práva držel v ruce opěradlo židle, kterou mohutný Béna neopatrným vrtěním rozlámal. Kropáč by se rád dožadoval klidu a pořádku, ale protože byl podmeten vlastním pivem, nedokázal ze sebe vypravit jediné slovo. Světla luceren pustošila tmu. Krok za krokem, ze strany na stranu potáceli se měšťané do Růžové ulice a odtud na rynek

a nebáli se ani lotrů, ani ponocných. Béna rozrazil hlavou dveře svého výstavného domu a vzápětí v něm zmizel.

Dva biřici vyšli z rychty a chvíli se rozhlíželi ve tmě. Viděli však už jen roztančená světla luceren mizejících jako rej dohasínajících jisker. V kašně uprostřed rynku zašplouchala voda. Biřici vzali halapartny a šli dělat pořádek. Pochodeň ozářila podivný hlouček. Jan Městecký držel lucernu. Ta se mu protáčela v ruce a světlo obíhalo kolem. Městeckému bylo zle. Vedle si šeptali pan Srnovec s písařem Červenkou a Janem Zlatým. Toho posléze první dva opustili, ač měl tak krásné jméno. Purkrabí z trčkovského Kumburku, pan Jan Jičinský z Bezmířské, vytáhl hlavu z kašny a nasazoval si klobouk. Přitom odstrkoval svůj kord, který se mu pletl mezi nohy.

„Co tu tropíte?“ zeptal se mrzutě první z biřiců.

„Nevidíš snad, kdo jsme?“ opáčil pan Srnovec a ustoupil s Červenkou do tmy.

„Páni měšťané!“ pravil biřic stejně mrzutě, možná ještě mrzutěji. Kumburský purkrabí si narazil klobouk a sehnul se, aby vypletl kord zamotaný mezi nohama. Klobouk spadl na zem.

„Hola, knechti!“ zvolal. „Sem s tou pochodní! Posviťte mi!“

Pochodeň znovu osvítila Srnovce s Červenkou. Srnovec zahnal světlo přísným gestem. Kumburský purkrabí se konečně upravil a pyšně zapřel ruku v bok.

„Odchod!“ zavelel biřicům. Mrzutá dvojice vykročila. Byl tu však ještě jeden stín, opřený o zeď. K němu teď biřici zamířili. Tuhle tvář neznali. Byl to Krčín. Spal anebo tak alespoň vypadal. Když se mu však světlo pochodně prodralo pod víčka, otevřel oči a chňap! Popadl oba knechty pod krkem. Z druhé strany je chytl pan Jičinský z Bezmířské.

„Mazejte!“ poroučel. „Pomozte panu Městeckému!“ Pak se sám chopil Krčina. „Pane Jakube! Vzhůru na cestu!“ Zapotáceli se.

„Ať si jdou, kam chtějí,“ pohrdavě zavrčel Srnovec. „Jsou podmetení až běda. V pití vskutku neznáme míru. Kdyby to tak viděl pan Trčka!“ Rozloučil se s Červenkou a vykročil za oběma

opilci směrem na Koštofránek. Mrzutí biřici zatím vlekli Jana Městeckého, nemohli si však vzpomenout, kde má ctný a opatrný konšel dům.

Srnovec následoval oba opilé trčkovské úředníky. Kráčel zpřímá, což ti před ním nedokázali. Bác! – narazili do dveří domu vdovy Vopendové. Probudili ji. Otevřela okno a začala ječet.

„Zalez, babo!“ odpověděli jí zdola. Ulice se probouzela. Zazněly nadávky, tmu však nerozehnaly a jen zaplašily ticho někam do kouta. Srnovec prchal okolo Krčina a Jičínského k svému domu. Jakmile se dostal dovnitř, vyběhl do patra a otevřel okno.

„Co se to tu v nočním čase děje? Kde je rychtář?“ zvolal hromovým hlasem. Nikdo na celém světě jej nemohl podezřívát, že by měl s tou noční rotykou něco společného.

Rychtář se však neobjevil. Ani nemohl, byv zchvácen spánkem. Hluk, který nyní dělali především probuzení spáči, pomalu utichal. Dva opilí úředníci pana Trčky si to šněrovali k Valdické bráně. Když došli na Perštejnek, oddělil se kumburský purkrabí od Krčina a šel si ulevit. Učinil, co mu poroučely útroby, a vracel se zpět. Náhle se před ním zjevila temná postava.

„Zbil jsi mě? Ted' já tebe!“ Vztekly ruce popadly Jičínského za krk. Měsíc odhrnul oblaka a pohlédl k zemi. Útočník zaklel.

„Biju jiného! Hrome!“ Otočil se a zmizel. Jičínský si třel krk. Nemohl si vzpomenout, kde nechal klobouk. A jestli mu dal někdo ránu pěstí do obličeje, nebo se mu to jen zdálo. Tmou se k němu škrábal Krčín.

„Co se děje?“ volal a motal se do oblouku, ač zeď k Perštejnu byla rovná. „Pane z Bezmířské, přepadli vás?“ Okno nad ním se otevřelo. Vyhlédl krejčík Jakub a zvolal: „My za nic nemůžeme! To jiní vás bili!“ Pozoroval, jak se Krčín s Jičínským potácejí pryč. Pak zavřel okno. Obrátil se. U protější stěny komory seděl kněz Petr a třel si šátkem ruku se zkrvavenými klouby.

„Zbil jsi kumburského purkrabího! Naštěstí tě nepoznal!“ pověděl mu krejčík, jeho otec. Kněz jen povzdychl.

To se již Krčín s kumburským purkrabím dopotáceli ke zdi děkanské zahrady u samých hradeb. Krčín si jen matně uvědomoval, že Jičínský vyjednává s pacholkem v malé fortně. Měl teď v hlavě celý svět a nedokázal se jím probrat. Nechal se vléct úzkým, zamotaným prostorem. Klopýtal po jakémsi schodišti. A najednou byl s Jičínským ve volné krajině za jičínskými hradbami. Nad hlavami se jim třepotaly celé houfy letních hvězd a měsíc svítil svým jediným okem. Opilci se chytili a společnými silami vyrazili pěšinou vzhůru k vrchu Zebínu, kde měl dvorec velíšský purkrabí Martin Zbyněk z Letošic.

Psi na Zebínském dvorci se rozštěkali tak zuřivě, že nebylo ani nutné bušit na vrata. Otevřela se sama. Za nimi dva vyděšení čeledíni. Poznali Jičínského.

„Nenechal jsem si tu odpoledne klobouk?“ tázal se kumburský purkrabí, prošel i s Krčínem na dvůr a ihned zamířil do stavení.

„Budeme tu spát, ale ještě předtím chceme hodovat! Přineste nám pivo a něco k jídlu!“ Jičínský se tu vyznal. Asi tu nespal poprvé. Však také čeledíni poslechli a do malé síňky přinesli světlo, mísu s jídlem a džbán piva. Kumburský purkrabí se usmíval. Přitáhl si mísu, lámal kousky chleba a přikusoval klobásu.

„Už je vám lépe?“ ptal se Krčina. „Kdybych vypil tolik, co vy... Vždycky chcete všechno naráz?“

„To jičínská pání měšťaná,“ svíral si Krčín hlavu, protože se bál, že mu roste ještě jedna.

„Všichni si se mnou připíjeli o plnou. Oni pili jednou a já pokaždé. Chtěli mne opít!“

„Nikdo si neudržel jasný plamínek,“ konejšil jej kumburský purkrabí.

Krčín teď vrtěl hlavou, jako by chtěl setřást všech pět dohromady. „Povězte mi, jak je to vlastně s tím Jandorfem,“ řekl.

„Chcete se snad vložit do té záležitosti a donutit pána na Vrchlabí, aby zaplatil?“ Jičínský na něho pobaveně pohlédl. Raději nalil Krčínovi pivo. Ten však od sebe pohár odstrčil.

„Něco mi říká, že se s tím Jandorfem musím střetnout. On vládne ohňům, já umím poručit vodám! A voda oheň uhasí.“ Ukázal ruku. „Bystrá a pevná!“

„Vy se mi líbíte,“ pochvaloval si kumburský purkrabí svého společníka. „Tady všichni, dokonce i pan Trčka, počítají jenom slepice. Hvězdy nikdo. Jenže vy na Jandorfa nestačíte.“

Napil se piva a začal vyprávět.

„Jandorf kdysi býval horním hejtmanem v Jáchymově. Koupil vrchlabské panství a za dobré služby dostal od krále glejt, že může ve zdejších horách hledat stříbro. Přitáhl sem s malou tlupou havířů. V té době byly hraniční hory pusté a neprostupné. Pouštěli se do nich jen hledači drahokamů. Málokterý z nich se však vrátil do podhůří živ. Ještě dnes občas objevíte v houštinách kostry zmizelých. Hory je nepustily zpět.“

Jandorf začal nejprve mýtit lesy. Postupně se zakusoval do kopců. A měl štěstí. Našel stříbro i železo. Otevřel doly. Postavil hutě. Do hor se hrnuly celé roty všelijaké chamradě. Dokonce až z Míšně přicházeli. Objevilo se tu i mnoho pikhartů, členů Jednoty bratrské, kteří po té neblahé rebelii ve čtyřicátém sedmém museli z různých panství odejít pro víru. Jandorf všem bez rozdílu poskytl ochranu. S jejich pomocí rozšiřoval těžbu. V horách vykácel celé lány lesů, protože pán ohně potřebuje spoustu dřeva. Na mýtinách vyrostly vesnice, okolo nich pole... Tam, kam po celé věky nevkočila lidská noha, najednou žili lidé. To již Jandorf získal od krále do zástavy i panství trutnovské a stal se najmocnějším mužem v kraji. Stříbro vozí do mincovny v Kutné Hoře a ze železa dělá různé nástroje. Kosy dováží až do Frankfurtu a tam je prodává jako zboží z Paříže... To jest dvakrát draž než české...”

„Chytrý pán,“ smál se Krčín. „Za ty pařížské kosy jej chválím!“

„Vy jej chválíte, já ho chválím, ale mnozí okolní šlechtici právě naopak. Nenávidí ho. Hlavně Valdštejni. Těch je tu po kraji skoro tolik jako jejich poddaných. Každý groš navíc by jim byl dobrý. A tak zkusili také kutat v kopcích. Jenže vyhrabali jen hlínu, zatímco Jandorf stříbro. To nadělalo spoustu zlé krve. Závist se proměnila

v nenávist. Došlo to tak daleko, že pán na Hostinném, Jiřík z Valdštejna, poručil nadělat tam, kde cesty z hor zatáčejí na jeho panství, záseky a brány, aby Jandorf nemohl svážet dřevo do milířů nad Vrchlabím. Jandorf tedy začal plavit dřevo po Labi. To se zase hrubě nelíbilo pánu na Štěpanicích, Vilémovi z Valdštejna. Klády prý hubily ryby a ničily břehy na jeho straně. Z nenávisti povstaly všelijaké rozbroje, přepady, střelení a zajímání poddaných.“

Kumburský purkrabí mávl znechuceně rukou a osvěžil se mohutným douškem piva.

„Jandorf si dřív nenechal nic líbit. Nejstarší syn pana Viléma z Valdštejna se ale stal nejvyšším zemským sudím. Patří k těm, kdo před králem mnoho českých pánů obvinili z kacírství a novotářství. Mezi obviněnými je i vrchlabský. Začal proto být opatrnější. Přestal plavit dřevo po Labi a začal je nakupovat v podhůří. Jičínští kvůli tomu vykáceli celé sáhy městského lesa u Železnice. Jenže Jandorf vzal a nezaplatil.“

Jičínský domluvil. Krčín, který v konci jeho řeči zvedl ruku, zůstal trčet jako vyřezaný svatý.

„Já ho donutím zaplatit. Na něco přijdu,“ sliboval. „Jenže teď jsem opilý. Nic mě nenapadá.“

„Lehněte si a spěte,“ radil purkrabí. Natáhl se na lavici, zachumlal do pláště a za chvíli se již komorou ozývalo jeho bujaré chrápání.

Krčín usnout nemohl. Odsunul od sebe konvici se zbytkem piva a snažil se srovnat si zmatek v hlavě. Otevírala se před ním temná propast, nad níž stál rozkročen Jandorf, pán ohně, pevný a mocný jako samy hory, v nichž kutal stříbro i železo. Stojí mi snad v cestě? blesklo Krčínovi hlavou. Proč na něj musím pořád myslet? ptal se sám sebe. Odpovědět si však nedokázal. Sáhl po odsunuté konvici, ale pohyb nedokončil. Na protější straně stolu ležel jakýsi náčrtek a olůvko. Krčín náčrtek popadl a tupě do něj zíral. V hlavě se mu začala točit kolečka rozumu. Pan Martin Zbyněk z Letošic si nakreslil Jičín, řeku Cidlinu a rybníky za hradbami. A vyznačil, kudy by měl vést vodovod.

„Hlupák,“ zabručel Krčín pro sebe. „Mě by se měl ptát na radu, kudy vodovod vést, aby byl k užitku, mě, který s konšelem Chvorem postavil vodovod v Kolíně. A já bych mu řekl, že ne z říčního ramene, ale z tohohle rybníku nad městem. Odtud by ho měl vést!“ – a co říkal, to i kreslil. Pak odložil olůvko a zahleděl se do prázdna. Chvilí pozoroval Jičínského a měl chuť shodit jej z lavice. V hlubinách duše se probouzel podivný stesk.

Tehdy vstoupilo oknem do síně měsíční světlo, rozhlédlo se a zůstalo. Krčín vstal. Dlouho se nerozmýšlel. Protáhl se oknem, po čtyřech přešel po stříšce a skočil dolů. Vykročil přes louku. Psi na dvoře se rozštěkali. Z Krčina padala opilost v celých trsech. Řekl si, že cestu na Velíš přece najde, a vykročil z kopce dolů. Když se psi na dvorci uklidnili, rozhostilo se úplné ticho. Tak tiché světlo, jako je měsíční zář, není žádné jiné. Krčín slyšel svůj vlastní dech. Před ním se bělal lán obilí. Stezka se stáčela dolů k Jičínu. On se však po ní nedal. Roztáhl ruce a jako divný noční pták se vznášel mezi vzrostlými klasy. Probouzely se a chytaly ho za konečky prstů. Obilí se za ním zase zavíralo. Prošel jím, tak jako koráby proplují mořem od začátku až na konec světa. Znovu uviděl nějakou cestu. Za ní bublal potok. Krčín k němu zamířil. Měl žízeň. Naklonil se nad hladinu a hleděl do přísného oka. Byl to měsíc. Krčín ponořil dlaně do vody. Oko se potměšile přivřelo. A tehdy uslyšel kroky. Těžké a pomalé. Někdo krácel po cestě. Krčín se škrábal od potoka. Chtěl se zeptat, kudy na Velíš, ale nezeptal se. Ten, koho slyšel, se konečně objevil. Byl to starý muž, celý v bílém. Šel pomalým, těžkým krokem. Na rameni nesl kosu. Neměl tvář. Pan Smrt ji nemá. Krácel nocí a zmizel tak, jako se objevil. Putoval k horám na půlnočním obzoru.

Zavanul studený vítr. Obilí se rozvlnilo a kde který klas ozářený měsíčním svitem se chechtal vysokým, neslyšným hláskem. A přitom bylo úplné ticho.

2.

Druhého dne zrána, když ještě z hlubokých a tichých ramen řeky Cidliny stoupal chlad, udělalo se jičínskému měšťanovi Janovi Městeckému zle. Stačil jen na Koštofránku doběhnout do kouta plného kopřiv a žaludek mu ukázal, co všechno včera vypil. Pivo a pálenka šly stejnou cestou ven, kudy večer dovnitř. Městecký prudce oddechoval a pohlédl vzhůru. Na zdi seděl nehodný kněz Petr v městském oblečení a s panským kloboukem na hlavě. Pokyvoval hlavou a drze se Městeckému smál.

„Tak zle ti je, pane Johane, v tak nádherném ránu?“ ptal se.

„Kdyby bylo ošklivo, nebylo by mi o nic lépe,“ vzdechl Městecký a zvracel, dával, ba dokonce i blil.

Řeznický cechmistr Matěj Běna hlídal své maso, aby se mu nezkazilo. Na zpocené čelo sedaly mouchy. Běna snil a od snění se celý zpotil.

Na Zebínském dvorci lomcoval popuzený Martin Zbyněk z Letošic chrápajícím kumburským purkrabím. „Pane bratře, pane bratře, copak to tu tropíte?“ hovořil nepřiliš laskavě.

„Spím,“ odvětil Jičínský z Bezmířské. A nehodlal se probudit.

„Prý jste tu včera pil mé pivo. A ještě s někým!“ hudroval Letošický a obhlížel stopy včerejšího ponocování. Jičínský cítil, že od něho spánek utíká jako vyplašený zajíc. Náhle se vymrštil. To když Letošický zoufale vykřikl: „Ach, mé rejsování! Nejenže jste se mi vlámali do domu, ale ještě k tomu jste nametení vzletnou rukou opravovali mé výkresy! Taková škoda! Taková škoda!“

Kumburský purkrabí se potácel po síni.

„Hrome, kde mám klobouk?“ vzpomínal marně. Letošický utichl. Prohlížel si opravy, které učinil Krčín.

„Tak z rybníka nad městem?“ zamumlal sám pro sebe.

Pan z Bezmířské šel. Ke Kropáčovi pro koně. Cestou se rozhlížel a hledal klobouk. Kdo hledá, najde. Za Valdickou branou k němu přistoupil krejčík Jakub a v ruce držel – hádejte co...

„Chybí-li pánovi něco, tu to má,“ řekl. Kumburský purkrabí si narazil klobouk na hlavu a tím probudil veškerý do té doby spící rozum.

„Kdyby tak každý den přistoupil ke mně otrapa a nabídl mi, co mi chybí,“ povzdechl.

Martin Zbyněk z Letošic vyřídil v Jičíně záležitosti, jež byly tehdy důležité, avšak z odstupu mnoha let se už tak nejeví. Obratně se vyhnul jakémukoli slibování konšelům, že u pana Trčky zakročí v té nešťastné záležitosti s městským dřívím, které vrchlabský Jandorf koupil, ale nezaplatil, a pak se spokojeně vydal zpátky na Velíš. Srnovec mu prozradil, kdo byl oním nočním společníkem Jičínského z Bezmířské. Martin Zbyněk se těšil, jak na nového správce Krčina pustí trochu hrůzy a pak mu vsune do ruky olůvko a papír. To se již k němu v oblacích prachu blížil jezdec se zmučenýma očima, které svítily na dálku.

„Hej, lidé, je zle! Vojna! Vojna!“

„Ježíši Kriste, Spasiteli náš,“ zamumlal Letošický. Jezdec se kolem něj prořítal a uháněl k Jičínu. Co jen se mohlo stát? přemýšlel Letošický. Vždyť doposud panoval v zemi hluboký mír, přísný král Ferdinand byl před několika měsíci ve Frankfurtu korunován za císaře Svaté říše římské a stavové, pamětliví konců nešťastné rebelie v roce čtyřicátém sedmém, chřestili jen měšci, nikoliv kordy. Že by Turci? Nebo Braniboři? Letošický nevěděl.

Po cestě se blížila skupina jezdců. Martin Zbyněk potlačil nutkání vyjet směrem, kterým mířili všichni. V čele skupiny jezdců uháněl poděbradský hejtman Arnošt Ichtric z Ichtric. „Hola, pane, nejel tudy muž, který nesl zvěst o vojně?“ volal.

„Jel. K Jičínu!“ na to Letošický. Ichtric pobídl svého koně k většímu cvalu.

„Jaká vojna?“ křičel Martin Zbyněk.

„Ten chlap je blázen, pomatený na duchu! Musíme jej dostihnout, než splaší celý kraj!“ volal Ichtric a cválal pryč.

„A vojna?“ zvýšil Letošický hlas.

„Žádná! Mír a hluboký pokoj!“ ozývalo se z oblaků prachu.

Blažené léto! Pokojný čas! Martin Zbyněk v Podhradí sesedl z koně, hodil uzdu pacholkovi z Vokšického dvora a poručil, aby zvíře napojili a se západem slunce přivedli na hrad. Sám se pustil pěšky do kopce. Konečně byl v lese. Kradl se stezkou ne nepodoben pytlákovi. Mlázím se po mechu doplazil až k břehu jezírka, rozhrnul větve a nadechl se vzduchu vonícího lesem a vodou. Zaslechl smích, dvojnásob veselý a škádlivý než jindy. Ruka mu strnula. Obraz, který měl před sebou, jej ohromil.

Nahé děvečky klouzaly po hladině jako labutě. Kroužily okolo lotra Krčina, který stál po pás ve vodě, co chvíli sáhl a některou z nich si přitáhl k sobě. Letošický se plazil zpátky, podivný tvor se zklamanýma očima.

Krčín sjížděl do Kopidlanského údolí. Za zády měl les, který se táhl od vsi Oudenic a počítaly v něm kukačky. Před sebou Keteň. Šediví dvojnozí mravenci se zakusovali do polí a vlekli za sebou dobytčata i hejna much.

Krčín se o žně nestaral. Nemohl ani sedět někde v komoře a črtat olůvkem na papír smělé návrhy. Jeho starostí teď bylo sehnat někde po kraji vzácného indiánského kota. Pan Vilém Trčka, který nikdy nepočítal hvězdy, avšak slepice vždycky, ráčil vzkázat na Velíš, že se tam vbrzku objeví, až pojedě z Opočna na Kost navštívit své příbuzné. Že přitom bystrým zrakem přepočítá všechny opeřence ve svém majetku, bylo zřejmé. Purkrabí Letošický hnal Krčina do sedla. Krčín musí indiánského kota najít, koupit a přivést na hrad! Stará panna Markéta z Tymburka, seděním na Ketni, o níž se vyprávělo, že chová nejrůznější kohouty a spí s nimi, prý jednoho takového má. A tak Krčín jel.

Dvorec Panny Markéty z Tymburka stál na kraji vsi, chráněn několika vysokými lípami. Obtékal jej potok plný žab. Brána byla otevřená, vyjížděl odtud prázdný povoz. Kočí se na Krčina pátravě podíval. Jakub vjel do dvora, seskočil z koně a uzdu obtočil okolo dřevěného trámu. Ve stodole tloukli mlatci obilí. Myši vylézaly z děr a těšily se na hostinu. Krčín vešel do stavení. Ovanul jej chládek.

Zabzučela líná moucha. V síni na stole se procházel mohutný kohout. Pohlédl na příchozího a pohrdavě vztyčil hlavu. Mohl se pyšnit. Byl totiž hezčí. Barevnější. A takových potvor měla mít stará panna z Tymburka mnoho. Mezi nimi i vzácného indiánského kota. Za ním Krčín jel a nic jiného chtít neměl.

Vedle v komoře kdosi tiše hovořil. Krčín se ovíval kloboukem a poslouchal.

„Církev,“ pronášel přísně starý ženský hlas, „je jako sebránek. Má více otců a neví, který je ten pravý. Papež v Římě je ale nepravý. Copak říkáme Otče náš, jenž jsi v Římě? Říkáme Otče náš, jenž jsi na nebesích!“

„To je pravda,“ souhlasil jiný hlas, měkký, milý, dívčí.

„Vzala bych tě někdy na naše shromáždění,“ pokračoval starý hlas.

„Do Nymburka je daleko. A strýc by mě stejně nepustil. Nelíbilo by se mu, že jedu za pikharty!“ namítal mladý hlas.

„Za pikharty?“ opáčila baba. „To ošklivé slovo máš od strýce, ale je nepravdivé. Pecinovští bratři nemají s valdenskými neboli boleslavskými nic společného. Těm se spílá do pikhartů, ne Pecinovským. Pecinovští jsou skromní a vyznávají evangelické učení, z něhož pochází moc k novému zrození z vody a Ducha svatého a získání vlády nad světem, ďáblem i tělem! Měla bys se mnou někdy jet, Anežko! Upřímnou a pravou víru najdeš, až když porozumíš učení bratří Pecinovských.“

Tak hovořila baba a otevřela dveře do síně. Uviděla Krčina a zaječela. Kohout seskočil ze stolu a klovl Jakuba do boty. Krčín ho odkopl. Byl silnější.

Ve dveřích se objevila i dívka, půvabné stvoření, škoda jí pro Pecinovské. Upřela na Krčina obrovité oči a na obranu proti cizímu chlapovi zkrřížila ruce na nadrech. Aby zakryla vlastní strach, zatvářila se netečně. Krčínovi nezbylo než se představit a sdělit, co jej přivádí. Nedokázal to vysvětlit staré panně do očí, neustále se obracel k dívce. Přestala se tvářit netečně. Dusila v sobě smích.

„Indiánský kot! Odporné zvíře!“ pověděla. Nechápala, jak může mít dospělý muž s kordem po boku takovéhle starosti.

„Jistě mluvím s urozenou paní Markétou z Tymburka,“ řekl Krčín a ještě jednou se bábě uklonil.

„Nemýlíte se,“ zahuhlala. Jí nepřipadalo nic divného na tom, že lidé shánějí různé kohouty. Nelíbilo se jí však, jak se ten úředník z Velíše pořád točí za dívkou. A ještě se snaží drze vyzvědět, jak se jmenuje.

„Anežka?“ hádal. Anebo věděl? Že by zaslechl něco z jejich hovoru? Bába znepokojeně zafuněla.

„Ukážu panu úředníkovi vaše kohouty, panno Markéto,“ povědělo děvče.

„Pan úředník by měl spíše odejít! Beztoho mu žádného kohouta neprodám. Neprodala bych ani panu Trčkovi. Ba ani králi ne!“ opáčila bába.

„A mně byste kohouta dala?“ smálo se půvabné stvoření. Oči už nemělo obrovské, jen veliké. Bába se zachvěla.

„Tobě? Možná!“

Dívka otevřela dveře do chodby. Krčín se vydal za ní. Šli tmou. Zakopl. Natáhl ruku před sebe. Chytila ji a jemně stiskla. Vedla jej stejně, jako se vodí psi na řemenu. Pak otevřela rozvrzaná dvířka. A byli na zahrádce, obehnané zdmi. V trávě tam chodili a čepýřili se kohouti všech možných barev, oškliví, krásní, někteří pyšní, ale všichni smutní. Nepoplašili se, když uviděli dvojici, která mezi ně vstoupila. Mysleli na slepice. Krčín na děvče, na Anežku. Díval se na ni. Smála se.

„Netušil jsem, co tu najdu,“ vydechl Krčín a chtěl dívku dál držet za ruku. Ta však ucukla.

„Tady není tmavá chodba,“ řekla.

„K čemu tolik kohoutů?“ zajímal se Krčín.

„Každý je tu za jedno křesťanské učení,“ vysvětlila dívka. Oči se jí smály. „Ten pyšný a špinavý je papeženec. Ten rozvázný a nebarevný, to je náš, podobojí. Tamten, co je zavřený, je

boleslavský pikhart. Tenhle mladý je luterán. Kalvín sedí na kurníku.“

„Který je Pecinovský?“

„Nevím,“ odpověděla dívka. Přestala se smát. Utrhla stéblo trávy a vložila si je do úst. Pozorovala Krčina.

„Panna z Tymburka je zvláštní,“ skoro zašeptala. „Strýc by nebyl rád, kdyby se dozvěděl, že za ní chodím.“

„Jak by se to mohl dozvědět?“

„Od vás.“ Teď už šeptala. To byl důvod, aby se k ní přiblížil.

„Vždyť ani nevím, jak se jmenujete,“ dýchal jí do tváře.

„Anežka.“ Prozradila, co už věděl. „Straníková z Kopidlna,“ dodala. Neteř onoho šlechtice, kvůli kterému vlastně všechno začalo. Osud se vznášel nad lesem, podoben klouzavému dravci.

„Nic vašemu strýci neřeknu,“ sliboval Krčín. Zapomněl dodat, že urozeného Jana Straníka Kopidlanského z Kopidlna a na Střevači ani nezná. Neudržel se a chytil dívku okolo pasu. Ale ona se mu vyškubla.

„Žádný indiánský kot tady není, vidíte! K čemu pan Trčka vlastně takové odporné zvíře potřebuje? Urození páni ale rádi sbírají zvláštnosti. Však co jich také na světě je! Za mořem prý žijí všelijací podivní tvorové. A lidé tam mají tři oči. Dvě vpředu, jako my, a jedno vzadu. Tím vidí všechno, co bylo, jako by se to dělo právě teď.“ Otevřela dvířka. Za nimi stála stará panna z Tymburka a poslouchala. Drobnými krůčky vešla do zahrady a dlaň si stále držela u ucha. Anežka se okolo ní prosmýkla do tmy chodby. Krčín chtěl za ní, ale bába jej zadržela.

„Viděl jste? Žádného indiánského kota tu nemám. Ani nic jiného, co byste mohl mít! To, co chcete, není pro vás, to je pro onačejšího pána!“

„Snad ne pro nějakého pecinovského bludaře!“ zasyčel jí Krčín do tváře a hnal se za dívkou. Ostatní kohouti po něm závistivě pokukovali. Jim zbývala jen zkoprnělá bába. Vzlétli a usedali vystrašené stařeně na hlavu i ramena. Krčín však marně bušil na dveře do síně. Byly zavřené na petlici. A Anežka se neozývala.

„Jindy a jinde se uvidíme!“ zahrozil Krčín a vyrazil na dvůr. Pomalu, velmi pomalu odvažoval svého koně. Pak se sehnul, aby mu prohlédl podkovy. Věděl, na co čeká.

Myši šustily v trávě a snily o hostině, při níž se přecpou zrním. Mlatci je pro ně vytloukali ve stodole z klasů. Anežka se objevila ve dveřích stavení a upřela na Krčina své obrovité oči.

„Kam jedete?“ ptala se.

„Tam,“ ukázal letmo k obzorům a upravoval sedlové řemeny. Cinkal.

„Vezmete mě?“

„Kam?“

„Tam!“

Zabušilo mu srdce. Pomohl dívce do sedla a s rozkoší se dotýkal pevného těla, které cítil pod šaty. Sám se vyhoupl za ni. Pobídl koně. Vyrázili ze dvorce. Cvailem uháněli dolů do údolí pod vysokým nebem. Obrátila se k němu tváří a ukázala bradou na stráň k lesu. Krčín by pro ni vyjel i do mraků. Kůň jej poslouchal.

Nevjeli do mraků, jen do prosluněného lesa. Dýchal jí do vlasů a hledal slova, kterými by zahájil krasovětný tanec. Pustil koni uzdu. Těšil se z doteků. Mluvila však ona.

„Ten, kdo mne takto smí vézt, nebude s nikým mluvit o tom, co dnes viděl, slyšel i dělal. Že je to tak?“

„A co za to, krásná panno?“

„Slibujete, že pomlčíte o všem, co jste slyšel a viděl na dvorci v Ketni?“

„Kvůli vám, nebo kvůli bábě?“

„Na tom nezáleží!“

„Záleží na tom naopak velmi!“ Popuštěná uzda sevřela dívčí boky. Anežka se zavrtěla. A prohnula.

„Slibuji,“ zašeptal.

Vyjeli z lesa. Na obzoru se objevila vesnice. Sama chytla uzdu. Vedla koně tak, aby se vsi vyhnuli. Byla tu doma. Krčín jí věřil. Nepočítal čas, jako jej nepočítá řeka plynoucí do moře. Nevěděl, jak dlouho trvalo, než se Anežka náhle vzepjala a zastavila koně.

Obratně se svezla na zem, zasmála se na Krčína a vklouzla mezi keře. Následoval ji. Tentokrát mu ruku nestiskla. Seběhla k bublavému potoku zvanému Mrlina, zula se a vběhla do vody. Krčín zastavil. Uslyšel dětský křik. Anežka přeběhla na druhý břeh. Proti proudu se k ní blížila skupinka chlapců. Nesli v rukou koš, ve kterém to rozčileně klapalo. Kluci lovíli v potoce raky. Obklopili dívku. Smála se. Zamávala Krčínovi a odcházela.

„Hej!“ volali kluci přes potok. Jeden z nich zvedl vysoko nad hlavu zeleného raka. Klap, klap, klapal rak rozzlobeně klepety. Krčín se obrátil.

„Héééj!“ křičeli kluci. Naklonili koš, aby do něj viděl. Byla v něm spousta raků. A všichni klap, klap, klapali klepety.

Krčín se objevil na nádvoří velíšského hradu a kdekdo mu běžel z cesty. Za těch několik dní, co tu pobýval, se čeleď dobře seznámila s jeho bystrou a pevnou rukou. Zvláště myslivec, který měl na starosti psí smečku, se střežil přijít mu na oči. Padl-li mu do rány, rána opravdu padla. I teď.

„Okamžitě vyveďte smečku a doprovodíš ji na Střevač k panu Straníkov! Rozumíš?“

Myslivec se zdráhal. Nedávno takový rozkaz poslechl, a jak to dopadlo?

Krčínovy ruce popadly hlavu, jež nerozuměla.

„Je to rozkaz urozeného pana Trčky!“

Ano, ano, rozumím, tloukla myslivcova hlava o zeď.

Pan Straník si smečku vypůjčil pro hon na lišku, která mu dělala veliké škody v kurnících. Krčín by byl psy na Střevač nejraději doprovodil sám, ale musel dál marnit čas jízdami po kraji a sháněním vzácného indiánského kota. V listu, v němž pan Trčka přikazoval, aby jeho smečka byla panu Straníku Kopidlanskému z Kopidlna a na Střevači opravdu zapůjčena, se psalo i o datu, kdy se velíšská vrchnost objeví. A ten den se blížil. Ani písaři v kanceláři již nemohli trávit čas v činorodém spánku. Prohlíželi listiny, účty, počty, důchody, hledali chyby. Číslo je dováděla do takového stavu

zoufalství, jež nešlo vyjádřit jinak než nekonečnem. Záviděli Krčínovi, že může svobodně jezdit po kraji a toulat se pod záminkou, že hledá indiánského kota. Beztoho, jak soudili, žádného nehledá, potlouká se po hospodách a sedlákům ukazuje svou pevnou a bystrou ruku. Chlácholili se tím, že nyní počítají oni, ale pak to Krčínovi spočítá pan Trčka a drzému přivandrovalci taková aritmetika věru nepůjde pod vousy. Mořili se v prachu kanceláře a zalykali se vedrem. Země od něho začala praskat. Tlustá paní Engelburga Letošická trávila celé dny v komoře, kde se ještě zjara spáry leskly ledem, rozvázala si všechny tkanice u šatů, hlasitě dýchala, oči třeštila do tmy, dlaní nabírala ze džberu chladnou vodu a roztírala si ji po těle. Purkrabí Martin Zbyněk se potil ve své komnatě a rukama ždímal z teřichu rozteklý tuk. Mastné kapky usychaly na překresleném nákresu jičínského vodovodu.

A Krčín jezdil krajem, vyptává se na vzácného indiánského kota. Jednoho prý má pan Sak z Bohuňovic, ale Krčín k němu na Chyjice dorazil pozdě. Pan Sak indiánského kota snědl již loni o masopustě. Nějakého však má pan Karel Karlík z Nežetic a na Holovousech, pan Sak s ním o tom zvířeti mluvil jednou v hospodě. Krčínovi nezbylo než ve vedru putovat až k Hořicím.

V Tuří sesedl před krčmou z koně, vešel pod koruny mohutných lip, v nichž bzučely včely, a šenkýřovi poručil, aby opatřil koně a jemu přinesl holbu piva. Posadil se. Po tváři ho hladil stín. Lahodil unaveným očím. Šenkýř přinesl pivo. Z holby páchla zředěná břečka. Krčín pokrčil nos. Napil se. Pivo bylo teplé a páchlo i na jazyku. Vyplivl je.

„Copak?“ divil se šenkýř.

„Nechtěl jsem chcanky, ale pivo!“ zasyčel Krčín a vychrstl celou holbu přes rameno. Listí zašumělo, jak se jím pivo prodíralo. Zadusala kopyta a ozval se popuzený šlechtický výkřik.

„Která drzá šelma vychrstla pivo na mého koně?“

Pod lípy vešel pan Jan z Valdštejna na Jičíněvsi. Rozhlédl se a hned zamířil ke Krčínovi. Šenkýř se klidil. Krčín vstal.

„Jak se opovažujete mně, Valdštejnovi, lít na koně pivo?“ hovořil rozzuřený pán a pyšně zapřel ruku v bok.

„Na vašeho koně?“ položil si Krčín ruku na srdce.

„Před jeho kopyta!“ upřesnil pán na Jičíněvsi. „Čekám omluvu, ať jste, kdo jste!“

„Jakub Krčín z Jelčan, správce nad lesy, lukami a vodami panství velíšského!“ představil se Krčín. „Na mou věru, urozený pane, s tím pivem nelze činit nic jiného než je vylít. Kdyby bylo dobré, pil bych je. Nestojí však za nic, chutná, jako by je už jednou někdo v sobě měl. Proto jsem je vylil. Nechtěl jsem urazit ani vás, ani vašeho koně. Omlouvám se.“

Šlechtice omluva neuspokojila. Zesmutněl. Tvář se mu zkrabatila a vypadal jako dítě, které prožívá kruté dětství. Chvilí žmolal hrušku svého kordu, pak se otočil na podpatku a odešel. A zase jen bzučely včely a stín se natahoval až k zelenému plotu. Krčínovi se do slunečního žáru nechtělo. Šenkýř se přišoural a opatrně vzal prázdnou holbu. „To je jeho pivo, jeho hospoda a jeho ostuda,“ mluvil, naslouchaje vzdalujícímu se klapotu koňských kopyt.

Krčín vyrazil z Tuří k Hořicím. Ještě měl poslední chalupy za zády, když uviděl na obloze dravce, jak klouže průzračným povětrím. Byl to jestřáb. Nedíval se na něj sám. Na mezi daleko u lesa stál chlap v městském oblečení se širokým pláštěm kolem ramen. Krčín měl stejně dobrý zrak jako jestřáb na obloze. Poznal nehodného kněze Petra z Perštejnka. Viděl, jak vytahuje zpod pláště velikou ručnici a laská se s ní. Pak pytlák zmizel v lese. Krčín pobídl koně. Včerejší výprask kněze varoval. Již se na trčkovském pytláčit bojí. Zkouší to tedy na majetku pana z Valdštejna, který vaří špatné pivo. Krčín pánovi prokáže dobrou službu. Až uslyší výstřel, vyrazí za hlukem, najde lotrovského kněze a rozrazí mu hlavu. Bude po pytlákovi. A mnozí Krčínovi poděkují.

Pytlák vystřelil a jestřáb zmizel mezi stromy. Krčín uháněl lesem. Žebravé smrky jej šlehaly větvemi do obličeje. Ozvěna rozehnala rachot do všech stran. Malé červené jahody se tráslly strachy. Po nehodném knězi ani vidu, ani slechu. Jen ozvěna umlkala

v zelených hlubinách. Jestliže teď kněz Petr znovu nabíjí, může další rána patřit Krčínovi. Krčín pobídl koně, aby co nejdříve vyjel z lesního šera. Báł se a sliboval si, že to Petru z Perštejnka nezapomene. Když konečně vyjel z Tuřského lesa, uviděl vysoko na nebi kroužícího jestřába.

Slunce začalo sestupovat po nebeském schodišti. Ostrý stín jezdce na koni plašil brouky v trávě. Takové bylo světlo. Pomalu se však změkčovalo, den stárnul a vzpomínal na žhavé poledne.

Krčín pana Karla Karlíka na Holovousech nezastihl. Odjel pryč do Hořic besedovat o žních. Nezbylo, než se tam za ním vypravit.

Kde jinde měl Krčín Karlíka hledat než v hospodě? Našel ji snadno. Po dřevěných schodech ze dvora se dalo vyjít do stinné zahrady. U jednoho stolu sedělo několik kupců, kteří projížděli městem. Měli hlavy u sebe a tiše hovořili. U dalšího popíjeli tři šlechtici. Krčín před ně předstoupil a představil se. Nepříliš zdvořile mu pozdrav oplatili. Byli to páni Jan Kamenický z Vitíněvsi, Mikuláš Bořek z Dohalic a Karel Karlík z Nežetic. Toho se hned Krčín zeptal na indiánského kota. Karlík si velíšského správce prohlížel, mlaskal a točil si s knírem. „Slyšeli jsme, že nějaký chlap hledá po kraji indiánského kota,“ pravil zasmušile. „Já ale takové zvíře nemám. K čemu vlastně je?“

„Na chov, urozený pane rytíři. A k ozdobě šlechtického hospodářství,“ vysvětlil Krčín.

„Pan Sak jednoho takového měl, svou chudobu s ním však neozdobil,“ opáčil potměšile Kamenický.

„Pan Sak jej již nemá,“ na to Krčín.

„Nemá?“ divil se Karlík. „A komupak ho pan Sak prodal?“

„Pan Sak kota neprodal. Pan Sak ho snědl,“ odpověděl Krčín. A byl by odjel, neboť tu zbytečně ztrácel čas. Na schodišti však zarachotily ostruhy a zahradou kráčel Jiřík Otmar z Holohlav, všeobecně přezdívaný Neřád. Popadl hostinského a mrštil jím směrem k šenku. Usedl k šlechtickému stolu a pšoukl.

„Na mém dnes již začali,“ řekl.

„Dobré je letos obilí, dobré,“ liboval si Kamenický. „Mlatcům samo zpod cepů vyskakuje.“

„Já ještě nezačal,“ přiznal se Karlík. Neřád si jej přísně změřil. „Ale hned zítra se do toho pustím,“ rychle sliboval pán z Nežetic.

Krčín se hodlal loučit. Opatrný Bořek však mladého správce chytil a zatlačil jej zpět na lavici. Přitom Neřádovi klidným hlasem vyprávěl, kdo Krčín je a co tu hledá.

„To je on?“ divil se Neřád a prohlížel si Krčína. „Řekli mi, že indiánského kota hledá nějaký tlustý, hloupý bohatý chlap. Tohle není on.“ Poněvadž Krčín nebyl tlustý. Hloupý rovněž ne, to věděl nejlépe on sám. A bohatý? Stačilo se na něj podívat. Krčín chtěl něco říci, Bořek z Dohalic však radostně zvolal: „Pivo!“

Popadli plné holby a hostinský okamžitě utíkal pryč, do bezpečí.

„Vivat šlechtická úroda!“ zařval Neřád. „A všichni do dna!“

Všichni pili do dna. Hostinský přinesl další pivo a hned zase pelášil pryč.

Stmívalo se. Krčín nebyl jediný, kdo by chtěl odjet. Stačilo však jen naznačit, že přichází čas loučení, a Neřád zařval: „Teď budeme pít do dna! A kdo ne, ten se mnou zlou vůli bude mít!“ A to nechtěl nikdo.

Konečně Neřád vstal a šel močit do tmy. „Nejde mi to! K čertu!“ křičel.

Kupci tiše mizeli na schodišti.

„Pojeďu!“ ozval se Krčín. Hrabal se v hubeném váčku, hledaje drobné mince. Pan Karlík se potměšile smál.

„Pán bude mít s Neřádem nepřijemnosti!“ varoval. „Pán ještě Neřáda nezná.“

„O čem to tam mluvíte?“ rozkřikl se Neřád. Karlík vstal a šel za ním do tmy. Chtěl činit to stejné jako on. Přitom mu povídal: „Velíšský správce před vámi utíká, pane z Holohlav.“

„Cože?“ pravil blaženě Neřád a otočil se. Měl přivřené oči a loučil se s vypitým pivem. Karlík zařval: „Tys mne pochcal! Lotře! Neřáde! Neřáde!“

„Cože?“ pravil Neřád rozzlobeně. Jedním cuknutím si natáhl kalhoty a plesk! Vlepil Karlíkovi strašlivý políček. Karlík letěl a spadl do tmy. Neřád se volným krokem vracel ke stolu. Krčín dosedl na lavici. Bořek i Kamenický mlčeli a hleděli jinam.

Karlík vstal a oddechoval. Pak opatrně vykročil. Nejprve pomalu, poté rychleji a nakonec dup, dup, prchal po schodech. Neřád se vymrštil. A již se hnál. Skákal po dřevěných schodech. Zakopl a bác! Svalil se na zem. Klel. Zvedl se ze země a rozhlížel se po dvoře. Karlík nikde.

Ostatní se nahrnuli nad schodiště. Z šenku vykukovali bázlivě hoříčtí. Neřád vytasil kord. Pobíhal po dvoře. Švih! Prosekl lísku a čepelí zašťoural mezi prázdnými sudy. „Karlíku! Jsi-li dobré matky syn, vylez a pojď se bit!“ křičel. Karlík nevylezl, ač byl dobré matky syn.

„Urozený pane!“ volal hostinský zpoza dveří šenku. „Ten už je dávno ze dvora pryč!“

Neřád se rozběhl k vratům. Pak se náhle obrátil a řtil se do stáje pro svého koně. „Zabiju ho, ať je kdekoliv!“ řval.

Šlechtici v zahradě se po sobě podívali. „Zabije ho!“ pravil Bořek z Dohalic. Vtom se Karlík objevil dole pod schody.

„Utíkejte, utíkejte!“ začali na něho křičet z šenkovny.

„Tiše!“ prosil Karlík. Ale bylo pozdě. Neřád se vyřítil ze stáje v sedle svého koně, jednou rukou trhl uzdou a druhou vytáhl ručnici z holstry. Pomalu dojížděl ke Karlíkovi. Ručnicí mu mířil přímo na čelo.

„Přece ho nezastřelí!“ pohnul se Krčín. Bořek jej zastavil.

„Zastřelí,“ pravil zasmušile.

Neřád se jal natahovat kohoutek.

„Rozluč se se životem,“ varoval Karlíka.

A chystal se zmáčknot spoušť. Ústí ručnice se dívalo Karlíkovi přímo do očí jako zmije vábící k sobě myš. Jenže Karlík duchapřítomně popadl hlaveň a zvedl ústí vysoko nad svou hlavu. Prásk! Kulka proletěla vzduchem a skončila v křoví. Neřád zaklel. Karlík utíkal pryč.

Neřád tasil kord, pobídl koně, nebožáka dohnal a prudkou ranou jej probodl. Karlík padl.

Neřád se projížděl po dvoře. „Kdo se chce ještě bít?“ Nikdo se nepohnul. Neřád vyjel ze dvora.

Všichni se hrnuli ke Karlíkovi. Byl raněn, ale ne zle. Mušky tančily ve světle loučí a urozeným pánům nezbylo než zaplatit za Neřáda útratu.

Krčín se vracel nocí k Velíši. Podřimoval v sedle. Zdálo se mu o řece, kterou nemohl najít v jejím korytě.

Náhle ho probudil temný rachot. Před sebou na cestě spatřil podivný průvod. Široký pevný povoz drkotal po kamení a před ním i za ním pochodovali pacholci s oštěpy. Kočí mlaskal na koně. Lucerna přivázaná ke kozlíku roztřeseně svítila do všech stran. Pacholek před povozem se Krčína strašlivě polekal. Když Jakub uviděl kočího, v údivu otevřel oči. Kočí vykřikl: „Pan správce na Velíši! Hleďme, hleďme!“

Na kozlíku seděl jičínský konšel a řeznický cechmistr Matěj Běna.

„Copak to tu tropíte? Zdá se, že přespříliš holdujete noci, he, he,“ smál se. Pobaveně si Krčína prohlížel. Světlo lucerny ozařovalo Krčínovu udivenou tvář. Pak uhnulo jinam, a když se vrátilo, byla Krčínova tvář unavená a chmurná. Běna se té změně podivil. Nerozuměl takovému hnutí mysli a domníval se, že chyba je v lucerně. Jal se ji opravovat.

„Pan správce dnes dlouho jezdil po kraji,“ řekl. Očička v tučné tváři zamrkala. „Našel jste, co jste hledal?“

Krčín naň mlčky hleděl. Běna se zasmál. „Já ano!“ Spokojeně mlaskl. „Prrr!“

Noc se zastavila. Řezník Krčínovi dychtivě pokynul. Odvázal lucernu a prodral se pod vozovou plachtu. Zaprašťelo dřevo. Krčín seskočil z koně a vklouzl za Běnou. Lucerna se třásla řezníkovi v ruce. Její světlo vrhalo na plachtu podivné stíny. Proti sobě se tu tyčily dvě obrovité přišery. Jedna ukazovala do hlubin povozu. Tam stála klec přikrytá látkou. Běna k ní přistoupil a látku opatrně

odstranil. Spokojeně otevřel ústa. Z klece se na něj nedůtklivě díval opelichaný indiánský kot. Lucerna v řezníkově ruce se zakývala. Stíny se prodlužovaly a zase krátily, chvíli šeptaly Krčínovi něco do ucha a hned zase utíkaly až někam dozadu. Kotův stín rostl přes celou plachtu. Kdyby byl Krčín méně unavený, smál by se. Ale řekl jen: „Na mou věru, ctný pane cechmistře, dostal jste, co jste hledal! Tento vzácný pták dozajista snáší zlatá vejce!“

„Je-li ovšem řádně chován,“ dodal vzrušeně Bena. „Pán mi jistě poradí. Učil se prý všelijakým uměnám na pražské univerzitě. Rozumí prý matematice, která má čarodějné účinky. Kot bude snášet zlatá vejce, vidíte?“

Krčín se zavrtěl. „Jistěže! Dáte-li na mé rady, dočkáte se úspěchu! Leč o všem pomlčte! To je první rada!“

Prodral se ven z vozu, nasedl na koně a odcválal pryč. Chechtal se do dlaní. Chvilími mu připadalo, že to všechno je nějaký podivný sen. A měl mít ještě pokračování.

To když se Krčín dostal do Jičíněvsi, kde štěkali psi. Od tvrze se ozval smích. Dvě temné postavy na koních se blížily stromořadím a jedna dokonce zpívala. Jen aby to nebyl Neřád, blesko Krčínovi hlavou.

Tři koně si dýchali do tlam. Tři noční jezdcí na sebe opatrně a pozorně hleděli. Krčín poznal pana Jana z Valdštejna, který vařil špatné pivo. Valdštejn poznal Krčína. Ten třetí byl bratr pana Jana, Albrecht. Předtím zpíval, ale teď mlčel.

„Trčkovský služebník nemá pokoje a bloudí nocí,“ mrzutě zahučel Jan z Valdštejna.

Chtěl jet dále, ale Krčín řekl: „Urozený pane, chtěl jsem vás zpravit o tom, že jičínský kněz Petr z Perštejnka pytláčí na vašem zboží!“

„Bratře, slyšíš?“ zvolal potěšeně Jan z Valdštejna. „Už vím, kdo mi pytláčí v Tuřském lese!“

„A kdo?“

„Jičínský pop!“

„Chránělec pana Trčky?“ posměšně pronesl Albrecht.

Pan Jan se trochu přikrčil, pak v něm ale zvítězila hrdost.

„Však ho s pomocí tu pana Kolína z Čerčan vženeme do úzkých. Ani to jeho luteránství mu nepomůže!“ prohlásil. Obrátil se ke Krčínovi.

„Potěšil jste mne. Od této chvíle vás chci chovat v přátelství, které samozřejmě bude odpovídat našemu rozdílnému stavu!“

„Vezmi tedy pana Kolína s sebou, bratře. Potřebujeme pro naše noční dobrodružství třetího, který by držel koně!“ navrhoval Albrecht.

Krčínova pýcha byla popíchána. Řekl: „Nejmenuji se Kolín z Čerčan, jsem Krčín z Jelčan z předního kolínského erbovního rodu. S Krčíny se neostýchá stýkat ani pan Karel ze Žerotína a páni Vilém a Burian Trčkové v nás mají oddané služebníky a přátele!“

„To jsem rád, že jste Krčín a ne Kolín,“ pravil Jan z Valdštejna.

A jeli. Pan Albrecht opět zpíval. Pan Jan zase přemýšlel, možná o tom, jak vařit lepší pivo, které by hosté v jeho hospodě nelili na zem. Krčín vyháněl z útrob popíchanou pýchu a sprádal myšlenky. Splétal k sobě zlaté nitky podivných nápadů. Na rozcestí potkali Bénův povoz a znovu vystrašili pacholka s oštěpem. Řezník zamrkal, pozvedl lucernu a poznal pány i Krčina. Uklonil se všem třem. Pak mlaskl, rozpomenuv se na svůj vzácný náklad.

Krčina ta konšelská poklona potěšila. Udělal dobře, že s Valdštejny jel, aniž znal cíl jejich cesty. Zato svůj cíl znal. Neměl v úmyslu trávit čas na Velíši sháněním indiánského kota. Myslel na Jandorfa a na to, že kdo jej povalí, vyšplhá se vzhůru. Když procitl z myšlenek, zjistil, že míří ke Střevači. Rozbušilo se mu srdce. A bušilo stále víc a více.

„Tiše!“ řekl. „Poslouchejte!“

Strnuli. Krčín si tlačil srdce do břicha. Nedýchal.

„Nu? Co se děje, pane Kolíne?“ tázal se Albrecht z Valdštejna.

„Nic. Asi nic,“ řekl Krčín. Jan se k němu naklonil.

„Jste dobrý jezdec?“

„Velmi dobrý!“

„Bude třeba, abyste stál u koní a v případě nutnosti je rychle přivedl. Rozumíte?“

„Ano. Co se chystá? Souboj?“

„Milostný, pane Kolíne, milostný,“ řekl Jan. Zakymácel se v sedle, neboť Krčín kopl jeho koně do zadku.

„Stalo se něco?“

„Váš kůň se natlačil na můj kůň!“ řekl Krčín. Nitky, které sprádal, jej, jak se zdálo, omotaly. Má je přetřhnout? Jenže každá nitka má dva konce.

Někde blízko šuměl potok Mrlina. Klap, klap, klapala račí klepeta Krčínovi v hlavě. Mrak odkryl ubývající měsíc a milostivě plul po temném nebi směrem na půlnoc.

Všichni tři seskočili z koní. Pan Jan naznačil bratrovi i Krčínovi, aby zůstali. Sám se vydal k potoku.

Zavanul větřík. Mířil na polední stranu. Chladil Krčínovi rozpálené čelo. Jakub poplácal nepokojnou kobylu páně Janovu po hlavě. Utišila se. Pan Albrecht si lehl do trávy. Za chvíli spal. Krčín vklouzl mezi křoviska a opatrně se vydal k potoku. Zastavil se, až když uslyšel hlasy. Zachvěl se. Ten dívčí poznal okamžitě. Patřil Anežce.

„Rozmilá panno,“ hovořil Jan z Valdštejna, „kdybych přijel za dne, nemohl bych vás držet takto za ruku a vy byste se na mne tak sladce neusmívala. Proto k vám vážím noční pouť, byť bych s vámi mohl pobýt pouhý okamžik, byť bych si odvážel jen jediný polibek.“

„Šlechtic z rodu Valdštejnů je u nás kdykoliv vítán se všemi poctami. Proč tedy nezaměnit schůzky noční za denní? Těžko se v noci dostanu ven a činím tak jedině kvůli vám. Vy za mnou vážíte dlouhou cestu, ale já jsem ohrozila svou čest!“

„Mrcho!“ zasyčel Krčín někde uvnitř své hlavy.

„Rozmilá panno, přivedl jsem s sebou muže vzácného a váženého, kterého ctím. Ten nechť je svědkem mých upřímných citů. Stačí vám to k dotvrzení, že k vám nechovám nečisté úmysly?“

„Snad. Prozatím.“

V dálce se houfně rozštěkali psi. Stejným hlasem, jako když kolem jejich kotců chodil pyšný indiánský kot.

„Zapomněla jsem, že strýc má z Velíše půjčenou smečku! Psi nás ucítili!“ vydechla Anežka.

„Ženou se sem!“ vylekal se Valdštejn. A začal se drát od potoka vzhůru do stráně. To tu již stál Krčín. Chytl Valdštejna.

„Jdou po nás!“ řekl. „Musíte pryč!“ Anežka vykřikla překvapením. Krčín tlačil Valdštejna do kopce.

„Ke koním!“ pobízel ho. „Jed'te!“

Valdštejn klopýtal vzhůru. Mizel, až zmizel.

„Vy?“ vydechla Anežka. „To o vás pan Jan mluvil?“

„Mlč,“ řekl jí Krčín.

K potoku se blížila vzteklá psí smečka a táhla za sebou psovoda. Přerýtila se přes potok a hnala se ke Krčínovi a Anežce. Psovod však psy zadržel. V hrůze hleděl na Krčína. Báł se rány.

„Veď psy jinam!“ sykl na něho velíšský správce.

Nedaleko zadusala kopyta. Smečka se vrhla tím směrem. Ucítila něco jiného k chycení a rozkousání. Ani jedna chlupatá hlava nevěděla, co vlastně honí. Zuby cvakaly. Smečka táhla psovoda do křovin ve stráni. Za chvíli byla pryč.

Na protějším břehu zaplály pochodně.

„Anežko?“ ozval se protivný, pánovitý hlas.

„Ano, pane strýče?“ zašeptala dívka. Po tváři jí tekly slzy.

„Utekl, ty huso!“ volal strýc, pan Jan Straník Kopidlanský z Kopidlna. „Tvá zmrhaná čest mi teď nestojí za víc než čest poslední kuběny! Pospěš na tvrz!“ Pochodně se začaly vzdalovat. Smečka ještě štěkala kdesi v křovinách. Jeden ze psů, ten, který měl smutné oči, i když na nádvoří Velíše trhal pyšného indiánského kota, začal výt na ubývající měsíc.

Anežka vzlykala. Krčín ji surově popadl. Vál vítr z polední strany. Osud se podivně zamotal a nitky se zadrhly v uzlech.

Poddala se mu. Tehdy jej začala milovat, protože bolest byla sladká a divoká.

Osud se podivně zamotal a zlaté nitky se zadrhly v uzlech. Jakub Krčín mohl počítat na prstech, co všechno získal a co ještě ne. Prsty se sevřely v zavřenou pěst, a když se opět roztáhly, byla dlaň s vepsaným osudem prázdná. Krčín nezískal nic, co by mohl držet. Měl jen nápad, myšlenku, touhu, ale skutečnost se podobala snu, z něhož není snadné se probudit.

Od rána opět seděl v sedle a pátral v kraji po indiánském kotovi. Zavíral oči před stoupajícím sluncem, byl unavený a chtělo se mu spát, ale jak mohl spát, když se mu tohle všechno zdálo? Co bude, až se probudí?

Blížilo se poledne a Krčín dojížděl k lesíku pod Velíší, jenž v sobě skrýval půvabné jezírko. Vnořil se mezi stromy. Z trávy u cesty vyhlédl zpocený purkrabí Martin Zbyněk Letošický. I on se vydal do lesa. Kochal se představou své malé pomsty. Až budou nahé děvečky kroužit ve vodě okolo toho nectného frejře, vystoupí na břeh, zhoupne se na patách po jeho šatstvu a řekne...

Letošický ještě nevěděl, co řekne. Těšil se však na to, že to budou slova peprná. Peprná pro Krčína, sladká pro purkrabího. Šlapal po mechu a usmíval se. Jezírko bylo nedaleko. Blízkost vody pohladila purkrabího po tváři. Skrčil se a po čtyřech lezl na své místočko. Ruka, noha, ruka, noha. Vypadám jako pytlák, napadlo jej. Osud se vznášel nad stromy, podoben klouzavému dravci.

Břeh jezírka byl pustý. Nikde nikdo. Snad prozatím. Letošický se posadil. A vtom již letěl do vody. Strašlivý kopanec ucítil pozdě, když již na něj nemyslel. Bublal. Pak se vynořil. Nad vodou se nakláněl Krčín.

„Lotře!“ zařval... „Ach, pan purkrabí!“ zarazil se. „Myslel jsem, že jste pytlák!“

Na druhé straně jezírka se v té chvíli objevily dívky. Zastavily se. Viděly všechno. Purkrabí lezl z vody. Krčín jen pokrčil nos a blýskl pohledem na druhý břeh. Letošický se po zádech zřítíl ještě jednou do jezírka. V ruce držel obrovský drn s vyděšenou žízalou, který vytrhl z břehu. Vystrčil hlavu z vody a lapal po dechu.

„Mám panu purkrabímu pomoci?“ zeptal se Krčín, ale nehýbal se. Znělo to jako hrozba.

„Zmizte!“ vyhrkl Letošický zoufale. Krčín vykročil mezi stromy.

Purkrabí cítil v zádech pohledy dívek. Dral se na suchý břeh velmi mokrou nohou. Šel. Větve se mu otíraly o šaty, slimáci a plži z celého lesa spěchali, aby se mu mohli přilepit na kalhoty. Reje mušek mu tancovaly nad hlavou. Někde před ním cválal na koni ten drzý mladý správce Krčín.

Martin Zbyněk dříve miloval lesní stín, ale teď se těšil do parné krajiny. Jen kdyby věděl, ještě než uviděl! Jen kdyby tušil!

Když vystoupil z lesa, spatřil pyšný průvod. Velká skupina jezdců obklopovala tři kočáry. O dva dny dříve, než stálo v listě, přijížděl na Velíš pan Vilém Trčka z Lípy s chotí Barborou, rozenou z Bibrštejna, synovcem Burianem, švagrem Karlem ze Žerotína, slavným vojevůdcem z tureckých válek, svou sestrou Veronikou, chotí pana Karla, jejich dětmi, početným fraucimorem obou paní a celým hejnem služebnictva, jemuž velel trčkovský regent Matyáš Dobeš z Olbramovic. A ti všichni do jednoho hleděli na nešťastného purkrabího a tvářili se nechápavě. Z lesa vyběhl houf mladých děveček a úzkou pěšinou prchal k hradu. Purkrabí slabě zakníkl. Uvědomil si, že v jedné ruce ještě stále drží onen obrovský drn, ale neodvažoval se ho pustit.

Rytíři Vilému Trčkovi z Lípy bylo tehdy třicet let a v žebříčcích české závisti je uvedeno, že vlastnil třetí největší majetek v zemi. Toužil již jen po tom, aby jej jednou mohl odkázat vlastním dětem a aby byl povýšen do panského stavu.

Na Velíši sesedl z koně hned na úzkém dvorku za dlouhým průjezdem. Na prvním nádvoří se ukláněla hradní čeleď v čele s Jakubem Krčínem a oběma písaři. Koňák Matěj sňal čapku z šedé hlavy a dojatě šeptal: „Pán!“

Hejno kavek posedávajících na cimbuří veliké věže vyplašil rachot koňských kopyt i kol kočárů. Vzlétly a teď tiše kroužily po bezmračném nebi. Urozené panstvo spěchalo do hradního paláce.

„Hola! Kde je můj vzácný indiánský kot?“ tázal se pan Vilém Trčka, když obhlédl stáje, smečku i drůbež.

„A kde je purkrabí?“ dodal, přísně se rozhlédnuv.

„Pošel, urozený pane!“ neochotně vysvětlovali písaři.

„Purkrabí?“ tázal se udiveně Trčka.

„Vzácný kot, urozený pane.“

Krčín spěchal složit poklonu pánovi a paní ze Žerotína. Vždyť právě díky jejich přímlově se dostal do služeb sem na Velíš. Uklonil se pětkrát a jednou mu bylo laskavě kývnuto. Pak již zametal kloboukem zem před Burianem Trčkou na Lipnici a Světlé.

Pan Burian nebyl o mnoho mladší než jeho strýc Vilém, zato o dost chudší. I on toužil po tom, aby byl jednou povýšen do panského stavu, a doufal, že Vilém Trčka nebude mít přímé dědice. Patřil k horlivcům ve věci religie a k těm, jež nejvyšší sudí Jan z Valdštejna označil za největší a nejnebezpečnější bludaře. Dokonce o něm králi do Vídně napsal, že pro zálibu v náboženských novotách je schopen obhajovat i všelijaké sektáře, Boleslavské, Pecinovské a kdoví jaké ještě. Takové obvinění nešlo od jisté doby brát na lehkou váhu. Pan Burian byl však pevně odhodlán pracovat na svém příštím štěstí. Cestu k němu si dláždil mimo jiné i milými úsměvy. Získával si jimi přátele. Potřeboval jich hodně. Úsměvy nešetřil ani na Krčínovi. Znal jej i celou jeho rodinu z častých návštěv Kolína. Vedle milé tváře ráčil Krčínovi poskytnout i svůj sluch. Jakub okolo něho kroužil jako Slunce okolo Země, nebo, jak tvrdil nějaký Polák, Země okolo Slunce. Snažil se panu Burianovi vysvětlit, že není předurčen jen k tomu, aby sháněl po kraji náhradu za mrtvého indiánského kota, ale že je schopen větších činů. Pan Burian se stále mile usmíval, Krčina však již neposlouchal.

Začalo vraždění drůbeže k panskému obědu. Kavky posedaly na cimbuří veliké věže a radovaly se, že nejsou slepice. Dole na nádvoří vytrhl Krčín čeledínovi vědro se studenou vodou ze studně a nalil si je celé na hlavu. „Přines ještě jedno!“ velel. Posadil se na prázdnou bečku a roztíral si vlhkost po tvářích.

Čeledín přispěchal s naplněným vědrem. Teď se Krčín nejprve napil. Díval se na svůj obraz na hladině. Viděl rozježeného ctižádostivce se zklamanými koutky úst. Pak se tvář na chvíli změnila. Ze směšné obludy se stal důstojný, hrdopysný šlechtic stojící nad vodami. Trvalo to jen chvíličku, když vtom se jal z hlubin vědra vystupovat Dábel. Ale ne, byl to purkrabí Martin Zbyněk z Letošic. Skláněl se ke Krčínovi a hledal slova.

„Nebudu, budu o vás před panem Trčkou dobře mluvit, rozumíte?“ Rozzlobená tvář se změnila ve vyděšenou. Přicházela choť páně purkrabího, zmožená vedrem i tíhou přítomnosti urozeného panstva. Z hlubin jejího mohutného těla se linul teskný kvil.

„Kdes byl, Martine Zbyňku? A jak to vypadáš?“

Krčín prchal do stáje. V šeru naslouchal, kterak se purkrabí s chotí vzdalují. Budou mít k obědu mísu hořkosti a strachu.

V průjezdu zadusala koňská kopyta. Jičínský konšel, pan Srnovec z Varvažova, vedl za ohlávku koně a oddechoval. „Písař Červenka pro mne vzkázal. Urozený pan Trčka prý dojel už dnes! Musí zasáhnout a hájit naše práva před vrchlabským. Jandorf prý opět začal plavit dřevo po Labi. V horách se schyluje k něčemu zlému.“

Koňům ve stáji to bylo jedno. Krčínovi ne. Opíral se o dřevěný sloup a srdce mu prudce bušilo. Někde hluboko v hlavě se rozsvítila vzpomínka na nedávný sen, ale on nedokázal zachytit jedinou nitku, aby ji uchopil a otevřel jako skříňku s tajemstvím. Byl ten sen o Jandorfovi?

Krčín vyšel ze stáje a vydal se k hornímu hradu. Díval se na něj jako na pevnost, kterou musí dobýt. Odkopl prázdné vědro, jež mu stálo v cestě. Rachotilo průjezdem a znovu vyplašilo ptáky, kteří jen zvolna dosedali na zubaté cimbuří.

Osud se vznášel na vysokém nebi, podoben nepolapitelnému dravci. Před velkou síní se tísnilo služebnictvo. Písaři Červenka a Tobiáš se po Krčínovi ohlédli. Tam uvnitř se již vyšetřuje, co se stalo s vzácným indiánským kotem a kdo je vinen jeho smrtí. Hněv

pana Viléma Trčky dozajista postihne Krčina a možná nemine ani je dva.

Dveře se otevřely. Chodbu zaplnily odcházející urozené dámy, jejich fraucimor a děti. Za nimi se objevil uklánějící se purkrabí Letošický. Spatřil Krčina a gestem mu naznačil, aby vešel do síně.

Urozený pan Vilém Trčka seděl ve stínu a naslouchal tichému naléhání pana Srnovce. Jičínský měšťan domluvil a zvedl oči s němou prosbou o pomoc k panu Burianovi, jenž si opodál prohlížel pohár vzácné práce, který si pan Vilém přivezl z Janova, když tam s velikou družinou předních českých šlechticů vyrazil uvítat španělskou choť arciknížete Maxmiliána. Pan Burian byl v Janově taky. Přivezl si však odtud jen dluhy. Na Srnovce se laskavě usmál. A dál si prohlížel pohár.

Trčkovský regent Matyáš Dobeš z Olbramovic prstem přizval Krčina do panského stínu.

Pan Vilém studoval nákres stavby jičínského vodovodu, který namaloval purkrabí Letošický. Ukázal papír i Srnovcovi. Měšťan do něj poslušně nahlédl. Trčka spočinul zrakem na Krčínovi. Matné oči se zostřily. Probodly Jakuba skrz naskrz. „Náš nový správce!“

Krčín se horlivě ukláněl.

„Příliš dobře se neuvedl,“ vyprávěl pan Vilém synovci Burianovi. „Jeho vinou jsme přišli o indiánského kota vzácného chovu.“

„Je si však vědom svého provinění. Ochotně se vzdá čtvrtletních požitků a škodu vám nahradí,“ přimlouval se za Krčina regent Dobeš.

„Snad by mohl nějakým činem prokázat, že je dobrým služebníkem!“ navrhoval pan Burian a povzbudivě se na Krčina usmál. „Pošlete jej jménem jičínských vyjednávat do hor k Jandorfovi.“

Krčínovi se rozbušilo srdce.

Návrh pana Viléma na chvíli zaujal. Pohlédl na Srnovce a Srnovec na regenta. Regent na purkrabího. Ten se zavrtěl.

„Myslím, že to je dobrá rada.“ Jistě doufal, že bude mít konečně od Krčina pokoj.

Vilém Trčka se napil vína. Mrzutě mlaskl. Možná mu chutnalo jako voda, která bude jednoho dne přivedena z Hořejšího rybníka do kašny na jičínském rynku.

„Pokud tomu rozumím, tak jičínští měšťané se příliš nezlobí na pány z Valdštejna, že brání Jandorfovi dopravovat jeho vlastní dříví do hutí.“

„Kdyby Jandorf nemohl plavit dříví po Labi, musel by je kupovat. A platit,“ prohlásil tvrdě Srnovec.

„Záleží tedy na Valdštejnech,“ mínil pan Vilém. „Štěpaničtí mají horlivost v krvi. Horlivost však není sestrou vtipu, chytrosti a hlavně důslednosti. Jinak by si již dávno s Jandorfem poradili...“

Vilém bezděky pohlédl na Krčina stojícího v koutě. Zatvářil se nechápavě. Co tu ten chlap dělá?

Regent Dobeš hnal mladíka pryč.

„Dostanu doporučující list od urozeného pána?“ vyptával se Krčín dychtivě.

„Žádejte list od jičínských konšelů. Jejich jménem zkuste s Jandorfem vyjednávat,“ odbyl ho regent.

Promluvil purkrabí z Letošic. „S takovým listem si Jandorf...“ A mnul si ruce. „Vypráví se, že vrchlabský zakovává ty, kteří jej rozzlobí, do svých dolů, aby tam kutali stříbro.“

To již Krčín sbíhal po šnekovitém schodišti a osud, podoben hrdému dravci, se vznášel vysoko na nebi.

Byla noc. Hvězd na obloze přibývalo a Měsíce ubývalo. Potok Mrlina tiše tekl. Zabublal, když jím procházela mladá žena. Krčín čekal na protějším břehu. Hlavou mu zněla píseň, kterou včera zpíval pan Albrecht z Valdštejna.

*Sestřičko Luno, posviť mi na černou zem,
abych po ní našel cestu nočním bludištěm.*

Už viděl Anežku, jak rozhrnuje větve. Přišla, protože byla ve své veliké neposlušnosti vlastně velice poslušná. A on přijel, protože neměl, s kým by jinak mluvil o tom, co jej čeká.

„Odjedu,“ řekl.

„Já také,“ zašeptala.

„Touhle cestou získám peníze i důvěru pana Trčky,“ chlubil se.

Ani se jí nedotkl. Ona na to čekala.

Nemluvil. Mlčela i ona.

Mrlina tiše šuměla. Od obzoru k obzoru tiše žhnuly hvězdy. Anežka si položila hlavu na kolena a pozorovala Jakuba, který by jí rád vyprávěl o tom, co vymyslel, ale nevěděl, jak začít.

Nápad je jako kůň. Dá se osedlat a lze na něm cválat k cíli. Cíl se však Jakubovi ztrácel pod nánošem nejistot.

Jeho oči se setkaly s Anežčinýma. Promluvila ona. Strýc ji posílá na Kost. Kukaččí vejce v hnízdě počestného fraucimoru urozené paní Barbory Trčkové.

Seděla s bradou zaborenou mezi koleny. Prstem obkreslovala své nohy v trávě.

„Strýc mi chce najít ženicha,“ zašeptala.

„To nejdůležitější do manželství nepřineseš,“ zabručel posměšně Jakub. Veliké oči jej pozorovaly v němé otázce.

„Nebyl jsem první,“ sykl.

„Nebyl,“ odpověděla prostě. Hlava jí zmizela mezi koleny.

„A kdo vybral onu vzácnou truhlici budoucímu panu manželovi? Valdštejn? Povíš mi to?“

Hlava mezi koleny se zavrtěla. Asi to znamenalo ne.

Vstal.

„Naše osudy jsou vepsány ve hvězdách,“ řekl. Myslel však hlavně na sebe. Pochyboval, že by hvězdy hovořily o osudech nepoctivých slečen. Díval se vzhůru, ale odpověď ze všech těch rozsvícených světýlek, jak je po obloze rozházel Bůh, vyčíst nedokázal.

Anežka odcházela. Viděl ji ještě, jak opatrně a ladně vstupuje do potoka. Slyšel, jak šumí voda. Pak zmizela, jako by ji odplavil proud.

3.

Bylo čerstvé ráno a na jičíněvské tvrzi pan Albrecht z Valdštejna zpíval s pohledem upřeným do stromořadí, jež věńczylo cestu od vesnice.

Z komory se vypotácel rozespalý Jindřich Seletický ze Smojna, pán na Samšině. Podíval se na Albrechta a tvář se mu zkřivila. Zabloudil pohledem na stůl, na němž se mezi dvěma ohořelými a vyhaslými voskovicemi válela hrst hracích kostek, kalíšek a hromádka denárů. Obličej pana Seletického se protáhl do kobyliho výrazu.

„Mé grošíky, mé grošíky,“ šeptal.

Pan Albrecht zpíval:

*„Svatý Martin hodný byl,
přesto však rád pivo pil,
když peníze nebyly,
tak tam nechal košili.“*

Díval se přitom na Seletického. Ten si zoufale pročísl vlasy, povzdechl a zamířil ke schodišti. Měl před sebou den plný kocoviny, žní, parna a výčitek svědomí. Pan Albrecht jej viděl mizet ve stromořadí. Zpíval si dál o svatém Martinovi.

K tvrzi se blížil jiný jezdec, bystrý, vyspalý a opásaný kordem. Pan Albrecht odešel od okna a vedle v komoře zalomcoval spícím bratrem Janem.

„Je tu ten tvůj štolba z nepodařeného nočního dobrodružství, ten Kočí z Jirčan,“ probouzel ho. „Přijel si pro odměnu. Zaslouží si ji. Ochránil tě od převeliké potupy!“

Pan Jan na něho třeštil oči. Bolela ho hlava z těžkého vzduchu a z vlastního piva, které včera vypil.

„Odejdi, vrať se a probud' mne ještě jednou,“ zaprosil.

V síni stál Krčín a prohlížel si stopy noční pitky.

„Tady je tedy ten, kdo se z úcty k rodu pánů z Valdštejna nechá trhat psí smečkou,“ pověděl pan Albrecht holým stěnám a oknům prozářeným sluncem. Krčín se mlčky uklonil. Pan Albrecht zazpíval:

*„Z Čech její hlava bud'
ze Švábska její hrud'
z Brabantu bílé paže její
z Korutan ňadra, která čnějí
nohy ať má, jak zná je Rýn
z Bavorska zase vlhký klín
a zadek ať má jako Polka.
To bude věru hezká holka.“*

Bouchly dveře. V síni se objevil pan Jan a třel si oči. Uviděl Krčína.

„Nu, vyvázl jste?“

„Vyvázl!“

„A o mně...,“ ztišil pan Jan hlas, „jste s nikým nemluvil?“

„Nebylo proč, pane z Valdštejna.“

„Dobrá,“ zaradoval se domácí pán. „Buďte si jist mým přátelstvím, pane... eh... pane.“

Krčín se uklonil. Jan z Valdštejna se zarazil. „Ještě něco? Vzkaz od tlustého purkrabího? Já bych potřeboval mlatce. Ať mi nějaké pošle!“

„Nevrátím se v dohledné době na Velíš.“

„A přijel jste se rozloučit a poděkovat za přízeň, které se vám dostalo?“ Pan Jan rozhodil ruce. „Sbohem, sbohem!“ pravil a chtěl si jít zase lehnout.

„Jedu do hor, urozený pane,“ nedal se Krčín. „Dovoluji si vás poprosit o průvodní list k štěpanickým Valdštejnům.“

„Proč jedete ke štěpanickým Valdštejnům?“ divil se pán na Jičíněvsi.

„Protože stojí v nepřátelství s vrchlabským Jandorfem,“ vysvětlil Krčín.

Pan Jan zpozorněl. Přistoupil ke stolu, odloupl vosk, jenž skanul z tlusté svíce, a rozemnul jej mezi prsty.

„To vás posílá pan Trčka?“

Krčín se souhlasně uklonil.

„Proč vám tedy nedá nějaký průvodní list on?“ podivil se pan Jan. „Já se štěpanickými nic nemám. My jsme z hostinské pošlosti našeho rodu.“

„Urozený pán však přece je i tak Valdštejn,“ pověděl přeuctivě Krčín. Jan se nafoukl. Odhodil voskovou kuličku. Jeho bratr mezitím odešel vedle. Vydal se tedy za ním. Ještě ode dveří se však vrátil, shrnul hromádku denárů ze stolu do dlaně a zmizel.

Pan Albrecht seděl v okně, rýpal se dýkou za nehty a nezpíval. „Je pryč?“ zeptal se.

„Je tu!“

„Co chce?“

„Glejt ke štěpanickým. Trčka kuje nějaké pikle proti Jandorfovi a mne v nich chce omočit. Nelíbí se mi to.“

„Žádný list mu nedávej,“ radil Albrecht.

„Vděčím mu za něco,“ zachmuřil se Jan.

„Poradím ti, jak se mu nejlépe odměnit. Chytni lotrovského jičínského kněze, co ti pytláci v tuřském lese, a dej mu na vybranou. Bud' zastřelí Kolína, či jak se ten chlap jmenuje, nebo bude viset. Pop určitě Kolína zastřelí. A ty pak popa pověsis. Nebo někdo jiný. Stejně si nic jiného nezaslouží.“ Albrecht se nyní drbal dýkou ve vlasech.

„K čertu!“ udeřil Jan pěstí do zdi. Ucítíl v ní denárky. Pyšně je rozhodil po komoře. Však je později zase po jednom sesbírá.

„Proč jsi mi poradil, abychom ho brali k tomu nočnímu dobrodružství?“ Chodil po komoře. „Ten list mu dám,“ rozhodl se.

„Namočíš se v piklech proti Jandorfovi,“ mínil Albrecht a šťoural se dýkou v zubech.

„Nikdo mě do ničeho nezatáhne,“ prohlásil Jan. Vzal čistý papír, pečlivě jej složil a zapečetil tak, aby znak na pečeti byl velice nezřetelný. Pak vyšel do síně a podal list Krčínovi.

„S průvodním listem urozeného Jana z Valdštejna můžete jít i ke králi!“

Krčín poděkoval a vsunul list do zářadří. Věc se začínala dařit.

Když odjel, vešel do síně Albrecht.

„Copak asi Trčka chystá proti Jandorfovi?“ ptal se.

„Určitě se chce proti němu spojit se štěpanickými. A pak to svést na nás.“

„Na tebe,“ opravil ho jemně pan Albrecht. „Tak mě napadá, že kdybys napsal pánu na Vrchlabí, aby Kolína někde lapil a ukoval jej ve svých dolech, bylo by po svědkovi tvých hloupých frejů se zemanskou courou.“

„Abych já, Valdštejn, psal nějakému povýšenci? Kovkopovi umouněnému?“ nafoukl se Jan. „To by snížilo mou čest!“

Krčín vjel Velíšskou branou do Jičína. Ranní chlad, který stoupal z hlubokého ramene řeky Cidliny, se již rozplynul v nastupujícím vedru. Na rynku u kašny se smály děvečky. Nic jiného na práci neměly. V kašně žádná voda nebyla. Jestli během pár dnů nezaprší, přijde veliké sucho.

Od děkanského kostela svatého Jakuba kráčel švarně oděný kněz Petr. Pod pláštěm si nesl ručnici. Už z dálky uviděl nesvatého Jakuba, kterak koňmo míří k radnici. Raději se přitiskl ke zdi velikého Trčkovského domu, z něhož se teprve v budoucím čase měl stát zámek, který tak pěkně vyletěl do povětří, když ruka nešťastné šlechtičny Kateřiny Smiřické zapálila v podzemí sudy se střelným prachem.

Krčín zmizel v Růžové ulici. Kněz Petr vyrazil přes rynek.

Konšel a řeznický cechmistr Matěj Běna kráčel k radnici kolem masných krámů, kde čpěla krev, smrděly šlachy a bzučely mouchy. Uviděl Krčina a zaradoval se.

„Kot spí, jí i sere,“ sděloval mu důvěrně. „Jen ne vejce zlatá,“ dodával smutně.

„Na to je ještě čas,“ uklidňoval jej Krčín. Vzal řezníka za paži a odvedl jej do stínu a samoty.

„Jinou radu vám přivážím. Má cenu dvou zlatých vajec!“

Zabodl zrak do Bénova otlemeného obličej. Zvedl ruku a roztáhl ukazováček s prostředníkem daleko od sebe.

„Dvou zlatých vajec, rozumíte?“ opakoval.

„Co mám udělat?“ ptal se dychtivě Béna toho čaroděje.

„Kupte od města všechno dříví, které jste prodali Jandorfovi!“ Béna vydechl. Strnul. Jako by jej ten čaroděj nechal zkamenět. Vlastně jaký čaroděj? Béna ožíval. Zase z něho byl cechmistr a konšel. Čarodějovo kouzlo pominulo.

„Vždyť to dříví má Jandorf. Ne já. Proč bych tedy za ně měl platit?“ Zaplácl si šest much na čele a byl s věcí hotov.

„Udělej, co ti říkám Béno!“ vmlouval se mu Krčín.

„Ale proč?“ Řezník si ani nevšiml, že mu Krčín začal tykat. Možná kouzlo začalo zase působit. Krčín jej popadl za kabátec.

„Jinak ti vzácný kot bude snášet pořád jen hovna!“ sykl. Béna jako ve snu vykročil k rynku. Krčín šel do Kropáčovy hospody.

Seděl tam jediný host, kumburský purkrabí Jičínský z Bezmířské. Cpal se smrdutým sýrem a sousta bohatě zapíjel z holby piva. Krčín si k němu beze slova přisedl. Jičínský odsunul sýr. Pivo ne, to si ponechal. „Na radnici čekají konšelé od pana Trčky posla, který by v jejich věci měl putovat k Jandorfovi. Prý jste jím vy,“ pověděl.

„Jsem jím já. Ale na radnici nepůjdu,“ otáčel se Krčín po někom, kdo by mu donesl pivo.

„Pak tam tedy ctní páni konšelé čekají marně,“ pokrčil rameny kumburský purkrabí.

Venku v plném slunci v té chvíli zazněly veselé hlasy a do šenku počali vstupovat jičínsí konšelé.

„Hej! Noste pivo všem a na můj rád!“ volal Jan Městecký.

„Nikoliv! Na můj, na můj!“ ozývali se další.

„Po radě, po radě, ctní páni sousedé! Já první!“ žádal Městecký.

„Kde se vzalo tolik veselosti?“ divil se kumburský purkrabí. Přisedl k němu Srnovec. Ten jediný z měšťanů se nesmál. „Cechmistr Béna od nás ode všech před chvílí odkoupil podíly na dříví, jež jsme prodali Jandorfovi. Sousedé se radují, že jsou ze všeho

zlého v tom obchodě venku. Já říkám, že možná i ze všeho dobrého.“

Jičínský pohlédl ze Srnovce na Krčina. Otvíral ústa, jako by chtěl něco říci, ale neřekl nic.

Do šenku vstoupil Béna. Měšťané ztichli. „Pojď k nám, Matěji,“ zval jej Srnovec. Hodlal vyzvídat.

„Matěj je nyní bohatý. Dělá s Jandrofem výhodné obchody,“ pronesl kdosi. Mnozí vyprskli. Srnovec zavrtěl hlavou a stiskl rty.

Béna zamířil ke stolu, kde seděli Krčín, Jičínský a Srnovec. Kdyby mne chtěl bít, vychrstnu mu pivo do tlamy a přetáhnu ho prázdnou holbou, pomyslel si Krčín.

Béna jen těžce dosedl. „Má ctná manželice mi řekla, že jsem udělal hloupost. Vlepil jsem jí políček a zmlkla.“

„Jste moudrý muž a své starosti umíte řešit rázně,“ konejšil ho Krčín. Béna na něho upřel oči a otevřel otleменou hubu. Veliké vydání jej strašlivě unavilo. Krčín vstával.

Když vyvedl na dvůr svého koně, čekal tam už na něho kumburský purkrabí.

„To je všechno?“ ptal se.

Krčín kývl. „Zbývá už jen jediné.“

„A to?“

„Uskutečnit, co jsem si předsevzal!“ Krčín pyšně pozvedl pravou ruku. „Pevná a bystrá.“

Jičínský z Bezmířské na něho užasle pohlédl.

„Vy opravdu jedete za Jandorfem?“ ptal se. Krčín se vyšvihl do sedla. „Pan Trčka jičínské z toho obchodu vystrčil a chce se do něj pustit sám, že?“ hádal Jičínský a šel si do stáje pro koně.

„Nejedu za Jandorfem. Jedu za štěpanickými Valdštejny,“ přiznal Krčín neochotně.

„Pan Trčka vás posílá za Valdštejny?“ vyšel Jičínský ze stáje bez koně. „Tomu nevěřím.“

„Nenutím vás, abyste něčemu věřil,“ řekl Krčín. „Třeba jedu za Valdštejny z vlastní vůle!“

Na zápraží hostince se mihl stín. To se pan Srnovec z Varvažova šel přesvědčit, zdali je venku ještě takové dusno.

Krčín s Jičínským vyjeli Valdickou branou z Jičína. Slunce stoupalo po obloze a spalovalo zemi. Na obzorech však oproti předcházejícím dnům ležel těžký opar. Lesy, k nimž se oba jezdci blížili, strnuly v očekávání. Rostly do výše jako všechny lesy v podhůří. Cesta zatáčela mezi stromy a náhle kdesi hluboko pod ní zašuměl potok, ač předtím bylo vidět jen mírný svah, pozvolna stoupající k hvozďům.

„Nuže,“ pravil Jičínský z Bezměstské, „na Kumburku vám nechám zjevit věštbu, která vám poví, zda bude vaše putování do hor úspěšné a pan Trčka vám dá najevo svou spokojenost.“

„Dobrá,“ řekl Krčín. „Kdo si ale vymyslí cestu, ten se jí musí zuby nehty držet. Jak ji pak může ovlivnit proroctví?“

„Nevěříte?“

„Nevím. Věřím hvězdám. Krouží kolem země, stejně jako osudy krouží okolo lidí. Jen je nutno popadnout ten pravý.“

Jičínský na to nic neřekl. Zastavil a ukázal na pěšinu vedoucí do údolí, kde šuměl potok.

„Chcete se rozhlédnout?“

Krčín se rozjel k pěšině. Jičínský však chytl jeho koně za uzdu. Zasmál se.

„Končí na převisu. Zřítíl byste se do hlubin. Po osudu nelze chňapat bezhlavě.“

Po chvíli sjeli do údolí. Výhled jim nyní zakryly vrcholky stromů. Točili se do půlkruhu mezi skalami a potokem. Nad lesnatými vrchy se tyčil holý kopec a na něm stál hrad Kumburk.

Jezdci projeli podhradím a prstenci hradeb. Spolkly je postupně tři brány. Za tou třetí ve Veliké věži sesedli na malém nádvoří z koní. Čeled' spěchala obstarat zvířata, purkrabí s Krčínem se šli občerstvit sami. Jičínský si tu vedl jako zpupný pán, rozhazoval své věci mezi služebnictvo a procházel komnatami z jedné do druhé. Všude byla otevřená okna a z nich bylo vidět hluboké lesy kývající

se v počínajícím větru. Na obloze se kupily mraky. Někde tam hluboko tekla v údolí potok, nad kterým Jičínský s Krčínem před drahnou chvílí stáli, a blízko něho byl převis.

Purkrabí vstoupil na malé schůdky a otevřel dvířka na točité schodiště. „Tudy vede cesta do Panenské věže!“

„A kudy k plnému stolu?“

„Nechcete tedy poznat věštbu o vašem příštím osudu?“ ptal se Jičínský zpola posměšně a zpola dychtivě.

„Chtěl bych o svém příštím osudu rozhodovat sám a nezapomínat přitom na Boha,“ pravil Krčín. Šel však za purkrabím. Ten sestupoval po šneku do hlubin.

„Od jednoho tuláka jsem se naučil různé věci. Neví sice, co je to astrologie a alchymie, zato však umí po prastarém způsobu hádat budoucnost z vyvržených kohoutích vnitřností.“

„Tulák?“

„Udělal jsem z něho správce krbů a kamen v celém hradním paláci,“ vysvětloval Jičínský.

„Pan Trčka o tom ví?“

„Trčka? Copak je počítání slepic stejné jako počítání hvězd? Neví o tom nic!“

Sestoupili o několik pater níže a ocitli se v zasmrádlé chodbičce. Odtud to bylo už jen několik kroků do veliké hradní kuchyně. Obklopil je oheň a páry. Udeřila vůně koriandru. Zaškrábalo železo o železo. Zamrkaly žhavé uhlíky. Purkrabí zavola: „Kirkekarto!“

Kde se vzal, tu se vzal, najednou se v parách zjevil pidlooký chlap a v ruce držel živého kohouta a nůž. Hluboko zařízla a dovedně vyprostila kohoutí vnitřnosti. Zakokrhal jiný kohout. Purkrabí se vzrušeně naklonil nad stůl.

„Nu?“

Pidlooký chlap si mnul krvavé ruce.

„Vidím papouška!“

Jičínský pohlédl z hadače na Krčína.

„Dobrá,“ řekl ten klidně, i když se mu rozbušilo srdce. „A dál?“

„Papoušek drží v zobáku růži,“ pověděl Kirkekarta a chtěl zmizet.

„Může ten papoušek bojovat s mocnými?“

„Vodou,“ sdělil věstec. „Vidím spousty vod.“

„A co ještě vidíš? Nezahlédneš mocného muže, pána ohňů a železa?“

„Permon,“ posměšně zabrblal Kirkekarta. „Starý muž, který má sedm dcer.“

„Jandorf,“ zašeptal Jičínský. „Kdo jej dokáže povalit?“

„Voda uhasí ohně. Ten, kdo to způsobí, zdědí permonovo prokletí. Nedočká se synů, jen dcer,“ zpomaloval věstec svou řeč, jak se unavoval. „Vody, samé vody. Papouškův rod skončí ve vodách,“ vydechl neslyšně. A zmizel stejně náhle, jako se objevil.

Zato tu ze země vyrostl kuchmistr, popadl ze stolu kohouta, zamával s ním před purkrabím a hodil ho do hlubin kuchyně.

„Oškubat, očistit, uvařit!“

Jičínský s Krčínem stoupali mlčky po šneku zpátky do věže. Nepromluvili ani slovo, až teprve v jídelně, kde již čekali kumburští úředníci a čtyři bratři Bílí z Kařišova, které chudoba přimkla k plnému stolu a teplému loži tady na hradě. Purkrabí jim pokynul a sám usedl do čela tabule. Vůbec si vedl, jako by mu Trčka propůjčil svůj majetek v léno. Krčín si toho dobře všiml. Říkal si, že kdyby byl na místě pana Trčky, dbal by o to, aby měl na svých panstvích samé takové předposrance, jako byl Letošický.

Purkrabí Krčina svému malému dvoru, který nevědomky patil pan Trčka, představil.

„Krčín z Jelčan?“ ujišťoval se nejstarší Bílský, Jan. „Erbu zeleného papouška v modrém poli?“

Purkrabí, který právě pil víno z Trčkova poháru, vyprskl a rozkašlal se. Pohlédl na Krčina.

„Vždyť...,“ zase se rozkašlal.

„Rytíři z Jelčan jsou našimi erbovními strýci. Přijali nás ke svému predikátu i erbu,“ vysvětloval Krčín. Obrátil se k Jičínskému, který konečně dokašlal.

„Ted' už konečně rozumím! Papoušek, to jste vy, a ta růže je zcela jistě růže rožmberská! Hned jsem věděl, že je vás pro Trčku škoda! Úspěch na vás čeká jinde! Chcete být strůjcem svého štěstí a držet osud pevně v rukách. Poslechněte tedy věštbu. Jed'te na poledne! K Rožmberkovi! Nejbohatšímu šlechtici království! Drží majetek tak obrovský, že jej za dva dny jízdy nepřejedete celý. Zdi jeho zámků zdobí krásné obrazy, do nichž jsou vsazeny drahokamy obrovské ceny. Neztrácejte čas a síly tady na půlnoci. Kirkekarta nelže! Řekne, co uvidí. A co řekne, to se stane.“

„Nechal jste si hádat i svůj osud?“ ptal se Krčín.

„Mávl byste nad ním rukou,“ pověděl Jičínský a pokrčil rameny. „Viděl jsem pana z Rožmberka. Byl jsem s panem Trčkou ve Vlaších, při té slavné rytířské jízdě, když česká šlechta doprovázela arciknížete Maxmiliána do Janova pro španělskou nevěstu. Tehdy ovšem Rožmberk nijak nezářil, skrýval se v houfu svých pyšných regentů. To pan Vratislav z Pernštejna oslňoval i nadutá vlašská hrabata, ač jsou prudkému slunci uvyklá.“ Jičínský se naklonil ke Krčínovi a šeptem dodal: „Trčkové nemají Rožmberky rádi. Když došlo k velkému sporu mezi pány z Růže a knížaty z Plavna o to, kdo má právo na první místo mezi českými šlechtici, postavili se na stranu knížat. Snad i proto, že Rožmberci jsou římské religie a Trčkové, zvláště pan Burian, se kloní k luteránským novotám, jež zamořují naši poctivou víru podobojí. A knížata z Plavna, ti jsou horliví luteráni. Inu, Němci.“

Krčín věděl o sporu, který rozdělil stavy na dvě nepřátelské strany. Dlouho se zdálo, že zvítězí tábor příznivců knížat z Plavna. Starý kníže Jindřich však zemřel a jeho nástupce v úřadu nejvyššího kancléře, pan Jáchym z Hradce, vůdce rožmberské strany, obratnou politikou protivníky rozdělil. Využil staroslavného článku v Zřízení zemském, Kompaktát, jež v království povolovala pouze dvě náboženství, katolické a husitské, podobojí, a společně s nejvyšším sudím Janem starším z Valdštejna obvinili příznivce knížat z podpory luteránství. Na početné straníky obou synů starého knížete Jindřicha dolehlo nebezpečí v podobě přísných předvolání

k soudům. Měli se na nich zodpovídat z ochrany kněží podezřelé religie, které drželi na svých panstvích. Katoličtí protivníci Rožmberků, především mocní Lobkovicové, se jali z tábora knížat z Plavna raději couvat. Rožmberská strana vyhrála.

Studios Jakub Krčín mohl pozorovat důsledky tahanic mocných na pražské univerzitě. Nezajímaly jej však ani panské šarvátky, ani rány, které v nich utržili nevinní. Téměř lhostejně sledoval, kterak byl díky obvinění z luteránství vyštípán z univerzity slovatný profesor řečtiny, latinský básník mistr Matouš Collinus z Chotěřiny. Krčina to nedojalo. Jeho vzrušovala matematika, astronomie a alchymie...

Na Kumburku se hodovalo. Za okny na dalekém obzoru se kupily černé mraky. Purkrabí hleděl na Krčina a domýšlel si, jak asi vypadají komnaty za dveřmi různých příběhů, které dosud nedokázal otevřít.

„Co vám poručil Trčka?“ Purkrabí téměř šeptal.

„Neporučil mi nic. Ale vím, co si přeje,“ stejně tiše odpověděl Krčín. „To stejné, co jeho jičínští poddaní. To stejné, co všichni v podhůří.“

„Dobrý služebník učiní, co pánovi na očích uvidí,“ posměšně pronesl Jičínský.

„Chci být dobrým služebníkem,“ zcela vážně odpověděl Krčín.

„A přitom jedete za Valdštejny, ač vám to pan Trčka nepřikázal. Nebo snad přikázal a jen o tom nemáte mluvit?“

Krčín neodpověděl. Kumburský purkrabí se cítil uražen, neboť nemohl ukojit svou zvědavost. Krčín nebyl ochoten se svěřovat. Jičínský by mohl tomu pyšnému kohoutkovi pomoci dobrou radou, mohl by mu říci, aby nikomu nevěřil, ani Trčkům, zvláště Trčkům ne. Všechno nasvědčovalo tomu, že Trčkové sice míří na Jandorfa, ale ve skutečnosti jsou na jejich terči vymalováni štěpaničtí Valdštejnové s panem nejvyšším sudím, horlivým ochráncem staroslavných náboženských pořádků, udavačem a žalobníkem, zrádcem českého šlechtického stavu, na prvním místě.

To všechno by mohl purkrabí říci a ještě přidat, že proroctví sice hovoří o vodách, ale na vodě se nic stavět nedá. Nepověděl to však. Namísto toho pozvedl číši, a když stolovníci zmlkli, pronesl: „Pánové! Tu správce Krčín jede do hor vstříc protivenstvím, o nichž možná ještě nemá ani tušení. Připijme si na jeho šťastný návrat.“

O polednách zmizely ze světa kdejaké zvuky a v nastalém tichu město Jičín vypadalo, jako by v něm všichni umřeli na mor, jen nehodný kněz Petr z Perštejnka krácel ulicí ke Koštofránku. Ručníci ani uloveného bažanta vůbec neskrýval. Vstoupil do otcovského domu jako pyšný muž.

Ve stínu mázhauzu čekal na pytláka jeho otec, krejčík Jakub. Nebyl sám. Z šera se vynořil nenadálý host. Pan Srnovec.

„Ctný pan z Varvažova tě přišel varovat,“ řekl synovi krejčík. „Urozeným Trčkům z Lípy, tvým ochráncům a dobrodincům, hrozí nebezpečí.“

Divné bylo, že s varováním přišel pan Srnovec, který Petra z Perštejnka nikterak nemiloval, ba dokonce na něj několikrát žaloval dolní konzistoři prostřednictvím svého bratra, Mistra Jakuba, rady u apelačního soudu v Praze.

Krejčík pokračoval: „Pan Srnovec ti přišel říci, že správce na Velíši zneužil důvěry pana Viléma Trčky. Měl odjet do hor k Jandorfovi a žádat jeho jménem pro jičínské právo a spravedlnost. Jenže k Jandorfovi neodjel. Míří ke štěpanickým Valdštejnům!“

„Nový správce na Velíši, Krčín z Jelčan?“ Petr z Perštejnka sevřel rty strašlivou nenávisí.

Promluvil Synovec: „Kněže Petře, víte stejně dobře jako já, že to byl pan Burian Trčka, kdo se vás jménem svého strýce zastal před dolní konzistoří a ochránil vás!“

„Vím.“

„A víte i to, že nejvyšší sudí, Jan z Valdštejna, obvinil pana Buriana před králem z odpadlictví a ochrany bludařů?“

„Vím i to.“ Petr z Perštejnka si otřel pot z čela. „Co mám udělat?“

Stínem se sunula ruka. Štítivě se otrásla a stáhla se zpět. Na stole ležel hubený váček.

„Štěpaničtí chystají na Jandorfa past. Je nutno pána na Vrchlabí varovat. Při troše dovednosti, a ta mu věru nechybí, by mohl docílit toho, aby se do pasti chytili sami ti, kdo ji nastražili.“

Petr z Perštejnka si znovu otřel pot z čela.

„Copak mne Jandorf přijme? A i kdyby mne přijal, uvěří mi?“

„Nepojedete za vrchlabským. Musíte se dostat k jeho zeťům. Jsou luteráni stejně jako vy, budete si dobře rozumět. Hlavně musíte zdůrazňovat, ať Jandorf nezkouší plavit dřevo po Labi! My mu ho rádi prodáme!“

Osud se vznášel nad vysokými stromy, podoben klouzavému dravci. Cesta stoupala do kopce a Krčín ujížděl vstříc dobrodružství, stejně jako se utržená květina hozená do proudu neodbytně a bezmocně blíží do oka víru na hluboké vodě pod jezem.

Zvedal se potměšilý vítr. Ptáci umlkali a největší hluk teď dělaly zmatené včely. Krčín dojížděl k návrší, na němž stál štěpanický hrad. Dešťové mraky se táhly za ním. V Jilemnici už patrně přšelo, z nebe na oné straně se vinuly dešťové provazy. Stráně pod hradem zarůstaly stromy a neukázněnými křovisky. Pobořené hradby se staly domovem kopřiv. V nehostinném příkopu laškoval nějaký chlapík z Hostinného s místním děvčetem. Jezdec je vyrušil. Na hradě nikoho rušit nemohl. Byl pustý. Všichni odtud odtáhli.

Začalo pršet. Krčín dojel až k bráně ve věži. Leskla se od rozpláclých kapek a byla zavřená. Krčín se do ní opřel rukou. Veřeje zaskřípěly. Do tmy se táhl temný průjezd. Brána se ušklíbala.

Pršelo stále víc. Po věži krčící se pod temnými nebesy stékaly proudy vod a omývaly staleté kameny. Jakub vjel do průjezdu a odtud na travnatý dvorek. Vysoko nad ním se tyčil nedostupný horní hrad. Stavení okolo dvora chmurně mlčela. Z ochozů kapala voda, okna zabedněná šedivými prkny tupě zela ve zdech. Jedna okenice až vysoko u věže se uvolnila a chvíli se zmítala ve větru, než ji ten hbitý pán zase přirazil tam, kam patřila. Hrad byl slepý.

V trávě rezavěl starý pancíř, kapky do něj urputně bušily, bum, bum, prší, bum, bum, bude pršet celou noc.

Zašramotily kroky. Chlapík z Hostinného vklouzl s dívkou do průjezdu. Zaraženě na Krčina civěli.

„Jsou to Štěpanice?“ ptal se jich Krčín. Necháпали, na co se ptá. Copak mezi Jičínem a tímhle hradem trvá cesta celé věky, takže páni z Valdštejna již vymřeli, nejsou, a není ani Jandorf, je jen déšť a houstnoucí podvečer? napadlo Krčina.

„Pán asi jede špatně,“ konečně pochopil chlap. „Tohle je pustý hrad.“

Krčín moknul. Popojel tedy do průjezdu. Z koně nesekočil. Prohlížel si děvče. „Jedu k pánům z Valdštejna na Štěpanice,“ řekl.

„Ale vždyť páni přece žijí na lomnickém zámku,“ namítl chlap a z tónu jeho řeči zřetelně číselo pohrdání vůči tomu, kdo takovou věc neví.

„A na Branné,“ dodala dívka. „Tady přes kopec si stavějí nový zámek. Bude celý krásně malovaný.“

Krajina zahalená deštěm se příkrčila. Od země stoupala s parami tma. Stále pršelo, ale už to nebylo ani vidět. Krčín přejel přes lesnatý kopec a podél potoka vjel do vesnice. Čím více byl mokrá, tím byla vesnice delší. Konečně skončila. Cesta se tu rozdvojovala. Jedna se dál klikatila podél potoka, nekonečný had ode vsi ke vsi. Druhá stoupala do mírného návrší. Tou se Krčín dal. Minul jakési temné stavení, ale uvědomil si to teprve tehdy, když už nebylo vidět. Vítr mu vehnal hrst kapek do očí. Kdesi vpředu se ve tmě bělal zámek. Dokonce se dal rozeznat i matný svit za jedním oknem v patře.

Kdo opustil pevný hrad a nechal rezivět pancíř na nádvoří, nemá asi příliš chuti do všelijakých válek a chce se radovat u krbu z tepla a pohodlí. Krčín byl zklamán. Všechno mu teď připadalo jiné, než jak si to vysnil v podhůří. Pověsti o neustálých šarvátkách mezi Jandorfem a Valdštejny přeháněly. Ve skutečnosti si patrně jejich poddaní dali občas pár po hubě v krčmě. V Kolíně se také neustále vyprávělo, jak v nedaleké Kutné Hoře bují neřest, opilství a pranice jsou tam na denním pořádku. Přitom Krčínův strýc a starší bratr

dělali v Kolíně více rotyky než všichni cizinci v Kutné Hoře dohromady.

Zámek svítil ve tmě. Když k němu Krčín dojel blíž, zjistil, že ještě zdaleka není dostavěný. V rozích dosud stála lešení a pod nimi hromady cihel. Zabušil na vrata. Sklouzl z koně, chytl jej za uzdu a čekal. Nic se nehýbalo. Zabušil znovu.

Konečně se vrata otevřela a vyhlédla z nich hlaveň ručnice. Krčín, poučen kouskem Karlíka z Nežetic v Hořicích, ji popadl, nadzvedl a vklouzl pod ní do vrat. Civěl do tváře vyděšenému pacholkovi. Ihned jej obklopili další tři.

„Co chceš?“

„List pro pana z Valdštejna!“ řekl Krčín. Jeden z pacholků mu funěl do zátylku.

„Pro kterého?“

Krčín se pokusil odstoupit, sáhl si do záhradří a vyndal zapečetěný list. Znovu ucítil dech v zátylku. Ruka mu vyškubla list. Zabimbala se lucerna. Obrovitý chlap si prohlížel pečeť.

„Tak pro kterého urozeného pána? A od koho je ten list?“

„Musím mluvit s pánem tohoto panství!“ pověděl Krčín. „Ten list mne k němu uvede. Jde o Jandorfa!“

„Žádný pan z Valdštejna tady není! Pan Vilém sídlí na Lomnici. Od koho je ten list? Co tu chceš?“ Otázky padaly jako déšť za vraty. Obrovitý chlap drze rozlomil pečeť. Krčín se pohnul, ale to jej již přirazili ke zdi a dvě ruce mu sevřely krk. Obr překvapeně hleděl na čistý bílý papír.

„Co to má znamenat?“ zvolal. V pěsti zmačkal bezcenný cár a udeřil Krčina do břicha. Jakub se prohnul, pak se narovnal a kopl obra do rozkroku.

Zajiskřilo se mu před očima. Na celém těle nebylo místa, kam by nedopadaly rány. Pak už jen ležel na zemi a slyšel, jak venku řičí jeho kůň. Propadal se do hlubin bezvědomí, ale vědomí jako podzimní list hnaný větrem se občas vracelo. Všude okolo něho stály škorně.

Jedny škorně povídaly druhým: „To tys ho, Vávro, tak zřídil?“

„My všichni, milostivý pane!“

„Měli jste se ho vyptat, co vlastně chce. A proč nám přivezl zapečetěný prázdný papír! Ne ho seřezat!“

„Když on si začal!“

Škorně se daly do pohybu. Ruce popadly Krčínovo tělo, zvedly je z krvavé louže a nesly do tmy. Prudký déšť omýval zbitou Jakubovu tvář.

Hodili jej do stodoly na slámu. Polili vědrem vody. Tiše hekal. Sípavě oddechoval. Slyšel, jak někdo poroučí, aby ho zavřeli a hlídali. Pak nastalo ticho a úpěnlivá tma.

Někde zavyl pes. Možná to byl vlkodlak. Přes napuchlé rty si Krčín ani nemohl odplivnout. Bezvládně ležel. Venku vládl neúprosný lijavec. Závan studeného větru Krčina osvěžil. Zkusil otevřít ústa. Šlo to ztuhla. Bolelo to. Otékal mu jazyk.

Konečně si uvědomil, kde je. Seděl v temné sluji, připoután ke skále. Viděl sám sebe, jak lapá po dechu, živá hlava z kamene, strašlivě stará a zarostlá. Hrdlo měl slepené, mohl jen otvírat ústa a lapat po dechu. Vytřeštěně se díval a lomcoval kamenem, který vydával hltavé skřeky. Přistoupil k němu usměvavý pan Burian Trčka.

„Zvedni ten kámen. Jsi to ty sám!“ řekl. Krčín to poslušně zkoušel. Vtom mu pan Burian vrazil dýku do zad. Strašlivě to zabořilo. Krčín pustil kámen, sám sebe, a dopadl na zem.

„Je to jen proto, že neznáte mé jméno!“ řekl.

Poté chodil mezi nehybnými tvářemi v letním muzeu Veliké koleje na pražské univerzitě. Purkrabí Martin Zbyněk z Letošic měl na sobě profesorský hábit.

„Je to jen proto, že neznají mé jméno!“ vysvětloval mu Krčín. Ukazoval list od Jana z Valdštejna.

„Je tam jiné jméno!“

Letošický ten list vzal a pokyvoval hlavou. Promluvil latinsky, ale Krčín mu pranic nerozuměl. Věděl, že Letošický si ten jazyk vymýšlí, ale nemohl nic říci.

Probral se. Zaposlouchal se do tmy. Všude pršelo. Nebeské vody bušily do zcela pozemské země. Studený vzduch lezl Krčínovi po těle.

Druhý sen přišel stejně nenadále jako první. Vítr vanul komnatami, jejichž zdi se blýskaly vsazenými drahokamy. Krčín byl u Rožmberka. Hledal pana Trčku, musel mu oznámit, že tu je ve službě. Sbíhal po dlouhých schodištích, hrad stál hluboko v lesích. Před branou rostly neposlušné chroštiny. Kdosi, nějaký pacholek, mu ukazoval cestu. Tvrdil, že pan Trčka je v zahradě. Zahradou mínil ty lesy okolo.

Krčín došel až k vysokým skalám.

„Kde ta zahrada končí?“ ptal se nějakého štolby. Byl to věstec Kirkekarta z kumburské kuchyně.

„Tam,“ ukazoval Kirkekarta za skály, „už není nic. Jen moře až na konec světa.“

Krčín se pokusil skály slézt. Rozdrásal si nehty. Zkrvavěl dlaně. Drhl si s nimi oči. Plakal.

Přistupovali k němu po dvojicích. Kdesi opodál se smála Anežka Straníková. Poznal, že ji ztratil, že ji již nikdy nebude mít. Srdce se mu sevřelo.

„Anežko!“

Zmítal se na slámě. Myši okolo se rozprchly. Pomatenec, soudily jednomyslně.

„Anežko!“ znělo ze stodoly, vystavené dešti. Kdesi vyl pes, možná to byl vlkodlak.

Bůh však byl ke Krčínovi milostivý a zaplašil sny, aby Jakub mohl konečně spát. Aby nevěděl, že je na světě, ruce má rozdrásané do krve, oči rozbolavělé a srdce sevřené tak, že nemůže ani dýchat.

Urozený pan Vilém Štěpanický z Valdštejna na Lomnici a Dolní i Horní Branné měl pět synů.

Nejstarší Jan se již před časem osamostatnil. Dostal jako dědictví štěpanické panství, ale nikdy tam nesídlil. Lákalo jej sedět v Městech pražských a řešit závažné záležitosti. Proslavil se jako pevný

ochránce staroslavné české víry a přísně dbal na dodržování Kompaktát, jichž nejvyšší kancléř Jáchym z Hradce užil jako palice proti straně knížat z Plavna. Králi Ferdinandovi se velmi líbilo, jak horlivý Valdštejn vymetá luteránství z dolní konzistoře. Jmenoval jej za to nejvyšším zemským sudím.

Druhý syn Bedřich byl dvořanem a přítelem nejvyššího kancléře pana Jáchyma z Hradce. Toho roku se oženil s Magdalenou Žehušickou z Nestajova a zakoupil se na Úlibicích.

Třetí syn pána na Lomnici, Jindřich, patřil ke dvoru vladaře rožmberského.

Zdeněk a Václav žili doposud s otcem a matkou na Lomnici. Jestli z toho měli radost, se ve starých letopisech nepíše.

Jandorf měl sedm dcer. V pohádce se šťastným koncem by se pět z nich mohlo provdat za mladé Valdštejny. Dvě zbylé, co by zůstaly na ocet, by pak za dlouhých zimních večerů vyprávěly svým synovcům a neteřím o dávných vojnách v horách.

Jenže dcery se provdaly, ještě když Valdštejnové jezdívali na dřevěných konících, a brzy udělaly z Jandorfa dědečka. Rozhodně jej však nenutily k tomu, aby trávil klidné stáří s vnoučaty na koleně. Nenávist v horách byla tuhá. Sdíleli ji i Jandorfovi zeťové. Jediný z nich, Hanuš Cetric z Karyše, manžel Jandorfovy nejstarší dcery Pauly, pracoval celé roky na tom, aby smířil nesmiřitelné. Na jabloni však hrušky nenarostou a pan Cetric nikdy nedosáhl ani nejmenšího úspěchu. Zklamání mu ozdobilo tvář důstojností.

To ráno po velikém dešti, v němž Krčín přijel do hor, nenalezl štěpanické na Štěpanicích a dostal výprask od valdštejnských pacholků, protože se vykázal čistým papírem namísto glejtu, doprovodil pan Cetric i se svými švagry a mnoha dalšími šlechtici Jandorfa do Trutnova, kde měl pan Kryštof obnovit městskou radu.

Čas byl neradostný. Hltavé ohně v Jandorfových hutích pohasínaly a z milířů na vykácených horských stráních už nestoupal dým, protože se žádné uhlí nepálilo. Jandorf neměl peníze, aby mohl kupovat dříví jinde, ač by mu mnozí rádi prodávali, a pokud

nechtěl, aby jeho ohně vyhasly úplně, musel obnovit splavování dřeva z hor.

A panu Cetricovi z Karyše se teď ústy Petra z Perštejnka, jičínského kněze nevalné pověsti, dostalo varování, že štěpaničtí chystají na vrchlabského nebezpečnou past.

Jandorf ještě netušil, že osud se vznáší nad vrcholky stromů dosud nevykácených lesů, podoben klouzavému dravci. Nevěděl, že ony nevykácené lesy neshoří v jeho hutích. Stál v síni trutnovského hradu, starý permon se svítícíma očima. Mlčel a nehýbal se, jako by byl namalován na zdi. Slunce, obratný malíř dovedně využívající stínů, vedle něj domalovalo houf dcer a jejich manželů i celou družinu přátel a pochlebníků čekajících v šeru síně na každou stříbrnou kapku z krvavé řeky.

Hrudě permonových zeťů zdobily mohutné zlaté řetězy. Krky, uši i řadra permonových dcer byly ověšeny šperky. Nepočítané bylo těch, kteří k vrchlabskému natahovali dlaně, žádající mzdu. Bohatství se rozplývalo, stejně jako dřevo, které polykaly ohně.

A Jandorfovi nepřátelé pilně pracovali na zničení mocného muže. Kutnohorští páni Horníci, jimž se v posledních letech nedařilo narazit na tučné stříbrné žíly, jen s nelibostí sledovali úspěchy vrchlabského. Závist, proměňující se v nenávist, tmelila šiky nepřátel. Kolem Jandorfa se uzavíral kruh. Bylo nakonec jedno, kdo z nepřátel udeří první. Cetric věděl, že přijde den, kdy se tak stane. A že přijde brzy.

Zámek v Branné vypadal za denního světla obyčejněji než za deštivé noci. Slunce z něj vyhnalo závoj tajemství. Byla to rozestavěná naděje budoucích pohodlných let, kdy se v dolech na valdštejnském zboží přestane hrabat jen hlína a horníci narazí na tučné stříbrné žíly.

Zedníci stavěli pod lesem zeď. Z oken v prvním patře zámku vonělo vápno. Někde blízko kvokaly slepice. Štěkali psi. Ten štěkot Krčina probudil.

Nejprve si uvědomil, že leží. Tělo měl rozteklé, obličej nateklý. Polovinu krve vytekla.

Vzpomínal, co se vlastně stalo. Postupoval stejným způsobem jako po pořádné pitce. Pokusil se zvednout. Šlo to ztuha. Klády v labském proudu byly obratnější než zpráskané tělo.

Konečně se postavil na nohy. Bolestivým ohmatáním se přesvědčil, že je živ. Tvary svého obličje si pamatoval jinak. Doškrábal se k vratům a přiložil oko k vyraženému suku. Zaštípalo slunce. Pak se svět otevřel do rozmilého rána.

Krčín opatrně strčil do vrat. Otevřela se a on se vypotácel ven. Stodolu nikdo nehlídal. Dvě děvečky, jedna tlustá a druhá hubená a pidlooká, se zastavily a zpola zvědavě, zpola útlocitně na něj hleděly.

Krčín se svlékl do půl těla a nechal se od nich polévat vodou. Chechtaly se a lily mu plné džbery na záda. Studená voda Jakubovi lahodila. Odfrkával blahem. Do zbitého těla se vracela síla.

Odněkud přiběhl pes, posadil se a hleděl na Krčina. Smál se také.

Krčín se začal oblékat.

„Odměnu nedostaneme?“ ptaly se děvečky.

„Kdybyste byly hezké, věděl bych, jak vám zaplatit,“ zavrčel Krčín.

„Vy jste zase napuchlý,“ odsekla tlustá.

„A zbitý, seřezaný!“ ječela pidlooká.

Pes zavrtěl ocasem a šel si po svých. Chňap! Sežral mouchu. Nějaká babizna nesla okolo ošatku vajec.

„Tak mladý a už tak ošklivý,“ povzdechla. Když přišla blíž, důkladně si Krčina prohlédla.

„Není tak ošklivý. Jen nateklý!“ povzdechla podruhé. Pak se rozhlédla a dala Krčínovi jedno vejce. Rozlomil je a nalil do úst. Skořápku odhodil.

Od zámku sem mířili dva muži pyšného vzezření. Hejtman branského panství Jan Belvic ze Štampachu doprovázel třetího ze synů starého pana Viléma z Valdštejna, Jindřicha. Ten přijel z Měst pražských dusit rozhořívající se oheň dávné nenávisti mezi

štěpanickými a vrchlabským. Vyslal jej jeho starší bratr, nejvyšší sudí. Nebylo by dobré, kdyby se právě nyní, před příjezdem krále do Čech, Valdštejnové zamotali do krvavého sporu. Nepřátelé pana nejvyššího sudího (a měl jich poté, co napsal králi do Vídně list, v němž obvinil mnohé šlechtice z kacířství, opravdu hodně) by toho okamžitě využili.

Jindřich z Valdštejna dorazil na Lomnici právě včas.

Klády z Jandorfových lesů, hnané proudem řeky Labe, rozvalily valdštejnský můstek nad Vrchlabím. Poddaní ze štěpanického panství se mostek snažili opravit, pročez lapali klády v proudu a tahali je na břeh, protože jim překážely a zároveň jich chtěli použít k opravě. To Jandorfovi lidé nesli velmi nelibě. Došlo ke střelbě z břehu na břeh a početnější Jandorfáři štěpanické od řeky vyhnali.

Teď byla řada na valdštejnských. Pan Jindřich jen tak tak zabránil svému starému otci, aby na vrchlabské vyslal trestnou výpravu ozbrojených poddaných. Unaven vši tou nenávistí pak odjel na Brannou podívat se, jak pokračuje stavba roztomilého zámku, prvního kroku do lepších příštích časů, kdy i valdštejnští havíři narazí v horách na stříbrnou rudu.

A tam se dozvěděl o chlapíkovi, který se zjevil ve tmě a dešti a prokazoval se čistým papírem jako glejtem. Chtěl jej vidět. Teď ho spatřil.

„Kdo jsi a co tu chceš?“ vybafl na Krčina Belvic. „Proč s sebou nosíš zapečetěný čistý papír? Mluv!“

Pan Jindřich měl bystré oči, což se o mnohých urozených věru říci nedalo. Podepřel si bradu a naslouchal Krčinovu vypravování. Trčkovský úředník? Vida! Zastupuje nějakého jičínského měšťana, kterému Jandorf dluží peníze? Hleďme na to!

„Proč jsi však jel k urozeným pánům z Valdštejna, a ne k Jandorfovi? Doufal jsi snad, že ti dlužné peníze u vrchlabského vymůžou?“ vyšetřoval Belvic.

„Přijel jsem urozeným pánům z Valdštejna poradit, jak Jandorfa povalit!“ řekl Krčín. „Povalený Jandorf bude platit.“

„Jak chceš Jandorfa povalit?“

„V proroctví, kterého se mi dostalo, se pravilo, že Jandorfovy ohně uhasí voda.“

„V proroctví?“ Valdštejn nedůvěřivě nakláněl hlavu na stranu a prohlížel si zaschlý bílek na Krčínově kníru.

„Jandorf, pán ohně a železa, může být poražen pouze s pomocí vod!“ vyhrkl Jakub. „Vím, jak na to. Nabízím vám své služby!“

Valdštejn zahákl hrušku svého kordu Krčínovi pod bradu a přitáhl si jeho tvář k sobě.

„Nejlépe posloužíš nám i sobě, když zmizíš! Už tě na valdštejnském nikdy nechci vidět, pane úředníku!“ pronesl ledově.

„Doprovodíte ho na hranice vrchlabského panství!“ poručil Belvicovi. A šel obhlížet stavbu, jako by tu Krčín nikdy ani nebyl.

Slunce, lehoulinké jako vánek, zpívalo na obloze. Úpa šuměla, napojená nočními dešti. Z hor přicházel chlad, z polední strany horko.

Trutnovští konšelé kráčeli ulicemi k hradu. Čekali je setkání s mužem, kterého neměli rádi. Jandorf toho dne obnovoval městskou radu. Jinde, kde vládl dobrý pán, to byla milá a příjemná slavnost. Jandorf však nebyl dobrou vrchností. Nutil trutnovské, nad nimiž držel pouze zástavní vládu, k tuhému člověčenství, poddanství. Měšťané v něm viděli mocného muže, který ctí jen sílu a neuznává právo. Příliš nespěchali. Šli v roztrhaném houfu. Hrad se před nimi tyčil do výše. Na obloze se zjevil veliký pták. Čáp. Měšťané jej se zájmem pozorovali. Čápi se po Čechách těšili a dodnes těší všeobecné oblibě. Veliký pták dosedl hrdě na hradní věž a složil křídla. Poplašil přitom hejno kavek, které se s převelikým křikem vznesly a začaly kroužit vzduchem. Náhle se v divokém útoku na čápa vrhly. Čáp musel vzlétnout. Ve vzduchu se mu dařilo lépe. Dosedl zpět. Znovu byl napaden.

Třikrát se čáp pokusil obhájit své místo na věži. Třikrát byl vyštípán. Pršelo z něj peří. Rozletěl se pryč, máchaje velikými křídly, zatímco kavky vztekly kroužily okolo věže, kterou uhájily pro sebe.

Malíř Šimon Hüttel řekl trutnovským konšelům: „Vizte, sousedé! To je znamení! Čáp znamená Jandorfa a kavky obec trutnovskou. Svá práva dnes obhájíme.“

Povzbuzeni příznivým znamením předstoupili trutnovští před Kryštofa Jandorfa, odevzdali mu klíče od města a podle staroslavného zvyku žádali, aby ráčil obnovit a ustanovit radu konšelů i purkmistra. Jandorf přečetl chraplavým hlasem jména. Pak se zeptal, zdali chce někdo z přítomných vinit nově jmenované z nepoctivosti. Odpověděli, že všichni jsou lidé poctiví, zbožní a spravedliví. Jandorf tedy vyzval ony spravedlivé, aby přistoupili a přísahali. Statečně se zeptali, mají-li nejprve přísahat králi, svému pravému pánu, a pak teprve pánu zástavnímu.

Jandorfovi zablýskaly oči.

„Nechci vás dvěma přísahami obtěžovat. Budete přísahat jen jednou. Mně.“

Ozval se jistý bohatý tkadlec jménem Matěj Krebs a prosil pána, aby ráčil chudé trutnovské zachovat při jejich starobylých právech. Oni se totiž cítí být především poddanými královskými, jak dokládají listiny.

Z Jandorfových očí vyšlehl plamen. Ožehl nebohého Krebse.

„Po městech a kláštorech se válí mnoho pergamenů, starých oslích kůží, které již neplatí. Budete přísahat jenom mně!“

„Milostivý pane,“ nebál se ožehnutý Krebs. „Nechceme rušit věrnost a povinnost Jeho královskému Veličenstvu. Raději bychom zemřeli.“

„To se ti věru může stát!“ zvolal Jandorf a v síni z jeho očí hořelo. Křikl na své služebnictvo: „Popadněte neposlušného a odveďte do vězení!“

Tři pochopové rychle pochopili. Vyskočili z kouta a popadli nebohého tkalce. Čáp vyhrával. Znamení neplatilo.

„Nedej se, Matěji!“ volali měšťané. A již mezi ně vskočili páni Mikuláš a Zikmund Stošové z Kounic, Jandorfovi úředníci. V rukou drželi kordy v pochvách a rozháněli se jimi.

„Mažte je!“ velel Jandorf.

A úředníci mazali. Bili měšťany hlava nehlava. Ti se dali na úprk. Hrad zaplnil dupot poctivých nohou, křik a řev.

„Zavřete brány, nenechte je utéct!“ volal Jandorf, ale bylo již pozdě. Stádo trutnovských prchalo z hradu.

Stošové se zastavili na mostě a prohýbali se smíchy.

Staří i noví konšelé se zavřeli na radnici a čekali, zdali je Jandorf oblehne.

„Přece jsme viděli znamení! Jen je neumíme vyložit!“ horlil malíř Hüttel.

Snad by to uměl pan Cetric.

Čáp, to byl vskutku Jandorf. A hejno kavek - to byli jeho nepřátelé. Již se chystali. Kroužili okolo mocného muže a připravovali se k úderu.

Kraj, jemuž se celonočním deštěm ulevilo, nastavoval slunci záda. Skupinka jezdců doprovázela hejtmana Belvice a Krčina na hranice valdštejnského panství. Jakub si ty ozbrojence pečlivě prohlížel. Jistě mezi nimi byli ti, kteří mu včera v noci naložili bezpočet ran. Nepoznal je. A oni se ke včerejšku nehlásili. Ostatně už podle obličejů bylo vidět, že žijí ze dne na den jako zvířata.

Mířili k horám. Ze široka objížděli Vrchlabí, aby nevstoupili na Jandorfovu půdu.

Pak se přiblížili k Labi. Teklo z hor, zatěžkané červenou hlínou plnou železa. Krvavá řeka. Noční deště posílily proud.

Jezdci se zastavili. Se vztekem v očích pozorovali, jak v řece plavou osekané klády. Dřevěné armády se hnaly dát Jandorfovým ohňům sílu. Klády tupě narážely do polozborceného mostku, který se včera snažili opravit štěpaničtí. O kousek výš proti proudu, kde se řeka točila v ladném oblouku a kde kdysi býval brod, rejčili Jandorfovi poddaní - hlavně uhlíři z nedalekých milířů. Tyčemi strkali klády, které uvízly u břehu, zpět do proudu. Obrovitá dřeva se tupě převracela a plula k můstku. Bác, útočila na zbylé sloupy. Za půl dne z mostku nezбудe vůbec nic. Klády se hrnuly řekou

a všechny měly lidské tváře velmi podobné tupým obličejům jezdců, kteří doprovázeli Krčina.

Jandorfovi lidé si všimli skupiny na protějším břehu a začali zmáteně pobíhat, jako mravenci, kterým někdo rozkopl mraveniště. Urychleně všeho nechali a prchali.

Hejtman Belvic musel své lidi držet na místě křikem a kletbami, jinak by se okamžitě za vrchlabskými pustili. Uchystal jim však jinou zábavu.

Popojel ke Krčínovi a ukázal prstem cestu, po které přijeli. Pokračovala i na druhém břehu. Zatočila do lesa a zmizela.

„Ta cesta vede po valdštejnském zboží až k Vorůdkově mlýnu uprostřed lesa,“ vysvětloval. „Jeli bychom po ní, ale Jandorfovy klády povalily mostek.“

Pobídl koně a vedl celou družinu do zátočiny proti proudu, k bývalému brodu.

„Tady je protější břeh Jandorfův. Račte!“

Krčín dojel pomalu na břeh. V zádech cítil výsměšné pohledy ozbrojenců. Věděl, že někteří z nich již vytáhli ručnice z holster a teď je natahují. Nebyl si jist, zda by opravdu stříleli, avšak bylo lépe o tom nepochybovat.

Popojel ke břehu. Trosky valdštejnského mostku se v té chvíli znovu otráslly, jak do nich narazily dvě mohutné klády.

Vtom si uvědomil, že tu už někdy byl. Jen nevěděl kdy. Ve snu? Vzpomínka zmizela stejně rychle, jako přilétla.

Obrátil se.

„Děláte chybu,“ zavolal na Belvice. Ozbrojení tupci vystřelili. Do vzduchu sice, budiž, ale do vzduchu okolo Krčínovy hlavy. Pobídl koně a vjel do proudu. Býval tu brod, muselo tu tedy být mělko.

Kůň se lekl valících se břevien, vzepjal se a shodil Krčina do vody. Jakub se vynořil, aby se nadechl. Viděl, jak se po něm žene tupý ksicht bez výrazu a chce ho udeřit do hrudi. Potopil se. Kláda se nad ním prosmýkla a byla pryč.

Kůň se vyškrábal z řeky na břeh a zůstal stát na louce. Krčínovi to trvalo déle. Prudce oddechoval. Otřel si tvář. Byla krvavá. Rány z včerejší noci se opět otevřely. Svalil se do trávy.

Nevěděl, jak dlouho tam ležel, než znovu sesbíral síly. Jeho kůň se klidně pásł opodál. Osud létal nad vrcholky klidných stromů, podoben klouzavému dravci.

Valdštejnští zmizeli. Krčín se jen pomalu vyškrábal zpátky do sedla a odjížděl od řeky, červené železem. Vjel do lesa. Musel zmizet od břehu, než se tam znovu objeví vrchlabští, tentokrát ozbrojení. A že se objeví, bylo více než jisté.

Les se před ním otevřel. Stráně tu padaly prudce dolů a zase se zvedaly jako mrtvé vlny zemského moře.

„Hoří!“ neslo se obzorem. Tam naproti utíkal houf uhlířů. „Milíře hoří!“

Krčín pobídl koně a vyrazil k běžícím uhlířům. Jak jej spatřili, obrátili se a úprkem pádili zpět. Prchali k lesu, padali do křovin, mizeli mezi stromy.

Pak Krčín uviděl milíře ve stráni nad řekou. Hořely vysokým plamenem. Kolem pobíhali ozbrojenci s pochodněmi. Okolo křoví se točilo klubko chlapů. Zasvítilo bílé tělo uhlířské holky. Po krvavé řece pluly tupé klády, ne nepodobné lidem. Vojna v horách začala.

4.

Potok stékal po skalách dávno vyhloubeným korytem. Jak se v lesním údolí obracel, dotkl se pravým břehem zboží valdštejnského. Protější strana patřila Jandorfovi. Takových míst bylo tady v kraji hodně. Přes vodu vedl dřevěný most a nikdo nevěděl, zda ze strany Jandorfovy na valdštejnskou nebo naopak.

Na potoce klapal mlýn na obě strany údolí. Držel jej pan Jan Vorůdka z Újezdce, chudý příbuzný pánů na Jilemnici, valdštejnský nájemce. I on klapal na obě strany. Když jely kolem houfce, zavíral vrata, ale otevíral oči.

Včera došlo ke krvavé různici u Labe. Dnes stoupal k nebi kouř ze zapálených milířů. Pan Vorůdka se právě chystal, že zavře vrata a na dvůr vypustí psy, když vtom se ve dvore objevila skupina pilařů z nedaleké pily. Lomnická vrchnost je poslala zpracovat klády vyplavené na valdštejnský břeh, neboť škoda každé třísky, když už se kácí les. Pilaři se usadili na lavici, na níž čekávali sedláci, když přivezli obilí k mletí, a požádali o pivo. I oni viděli kouř nad Jandorfovými milíři a k řece se jim příliš nechtělo. Vrchlabský uměl oplácet zlé zlým a ještě něco přidat navrch. A nyní měl až příliš mnoho důvodů k surové odplatě. Vždyť valdštejnští zbrojně vtrhli hluboko do jeho panství, za to se v zemském zákoně platí hrdlem a Jandorf jistě rád zemské právo zastoupí. Na kom se však bude mstít? Na všech, protože není jasné, kdo vlastně milíře zapálil. Pilaři šeptem mínili, že to nebyli lomničtí, ale lidé pana Jirřika z Valdštejna a na Hostinném. Zeman Vorůdka jen pokrčil nos. On toho rána viděl, jak okolo jeho dvorce táhne Matyáš Vachtel, správce královských lesů na půlnoční hranici, s podezřelým houfcem v čele s nějakým neurvalým zemanem, a moc by za to nedal, že právě on má v těch ohních prsty. Nahlas to však nevyslovil.

Otevřenými vraty vešel do dvora muž. Pilaři popadli sekery a hole, ale pak se vrátili k pivu. Příchozí byl kněz. Petr z Perštejnka. Laskavě se usmíval a vyprávěl Vorůdkovi, že putuje z Trutnova do

Turnova, ale musí hledat jinou cestu, neboť přes Labe se tady nedá přejít, vrchlabští tam prý strhli mostek.

„O kus výše proti proudu je brod. Tihle tam míří, dovedou vás,“ řekl Vorůdka. Rád by se zbavil kněze i pilařů.

„Jsou to vrchlabští nebo lomniční?“ ptal se kněz.

„Poddaní lomnické vrchnosti!“

Kněz přistoupil k pilařům, s vlídným úsměvem popadl jednu z holb a pil. Pichlavá očka přitom pilaře přepočítala a sečetla. Pilaři se neodvažovali žíznivého kněze zastavit.

Zadusala koňská kopyta. Na dvůr vjel jezdec. Jakub Krčín z Jelčan.

Jak ho kněz Petr spatřil, skrčil se mezi pilaře. „Vidíte ho, valdštejnští?“ šeptal velmi nakažlivým tónem.

„Vidíme!“ šeptali i pilaři.

„Je to jedna z Jandorfových nejnebezpečnějších stvůr, lotr utržený od šibenice. Řežte ho rychleji, než přivolá další a ti pak zbijí vás!“

Krčín se chtěl na dvorci jen zeptat na další cestu, a když uviděl pilaře s holbami piva, zatoužil i po malém občerstvení. Jenže nestačil ani seskočit z koně. Pilaři vyskočili a hrnuli se na něj.

„Bijte ho, proklatého jandorfára!“

Krčín za předešlou noc a dnešní ráno zmoudřel více než předtím za celé roky. Na nic nečekal. Pobídl koně a vyrazil ze dvorce. Pilaře ovládly psí pud y a jali se štvanou zvěř pronásledovat. Přitom křičeli, aby si dodali odvahy.

„Řežte proklatého jandorfára!“

Ani si nevšimli, že přeběhli na vrchlabské zboží. Jezdec byl už daleko, ale oni stále hlučeli. Tu se před nimi rozhrnula zelená hradba lesa a z ní pomalu vyšli vrchlabští s ručnicemi a píkami. Jejich vůdce si zapřel ruce v bok a zakroutil knír. „Já jsem Jandorfův. Budete mne bít? Vrchlabské na vrchlabském řezat? Zkuste to!“

Roztrhané mraky plavaly po blankytné obloze. Krčín sesedl z koně a sestoupil vzrostlou trávou k potoku. Slunce jej udeřilo do očí. Zavřel je. Pod víčky viděl jen rudě.

Klekl na břeh a pohlédl na své ruce. Udrží mne nad hladinou? Zapřel se. Předklonil. Díval se na zbitou tvář zrcadlící se na hladině.

„Mazej odtud pryč, co nejrychleji umíš,“ řekla ta tvář.

Ruce vydržely, ať se Krčín nakláněl sebehlouběji. Mohl svou rozbitou tvář políbit. Plivl však do ní. Nesnesl pocit, že prohrál.

Nenáviděl sám sebe. Proč se jen spoléhal na jiné, jak mohl věřit prolhanému a prohnanému Valdštejnovi, ničemovi beze cti, který mu dal prázdný list jako glejt? Teď mu zbývá jediné. Zmizet co nejrychleji z rozběsněného kraje. Jenže co pak? Vytrátit se s ostudou i z trčkovských služeb, vrátit se do Kolína a vzpomínat na Anežku Straníkovou? Pokusit se uvěřit výkladu Kirkekartova proroctví, jak mu jej podal kumburský purkrabí, a vydat se na poledne, kde sedí smutný Rožmberk, jemuž jeho přátelé obhájili nejpřednější místo mezi českou šlechtou a on ani neví, co si s tím postavením počít? Proč by však Rožmberk přijímal do služby chlapa, který neumí sehnat ani vzácného indiánského kota, natož uskutečnit smělé plány?

Znovu se naklonil nad hladinu potoka. Civěl do tváře, napjaté k prasknutí, zlé a zákeřné. Byla to tvář kněze Petra z Perštejnska.

Rychle se otočil. To však už na něj skočili dva mohutní chlapi, zacpali mu ústa, aby nemohl křičet, a vlekli jej přes křoviska. Vše se odehrálo v podivném tichu. Na obloze pluly bílé mraky, poplašené stádo.

Krčina přivlekli do hustého podrostu u cesty. Holí mu přerazili kord i s pochvou. Kopli ho do břicha. Okolo krku hodili smyčku. Zatáhli. Spoutali ruce. Kopancem pobídli k běhu. Hnali do úvozu. Ach, ach, kdeže jsou ta lenivá odpoledne na Velíši, plná bzukotu ospalých much? Tady v horách se věru nikdo neměl čas nudit. Neustále se tu něco dělo.

V hlubokém úvozu stálo dvacet ozbrojených chlapů. Klády vylezly z řeky a daly se najmout do Jandorfových služeb. Pro tentokrát. Zítra to zkusí jinde.

Ke Krčínovi se protlačil umouněný uhlíř.

„To je on!“ vykřikl. „Byl mezi těmi, kdo vypálili milíře a prznili naše ženy!“

„Kde jsou ostatní jezdci? Mluv!“ obořily se oživlé klády na Krčina.

„Nevypaloval jsem žádné milíře!“ stačil jen říci Jakub. Kopli jej do rozkroku. Předklonil se. Kopli ho do zadku. Narovnal se. Hezká hra.

Ozbrojená tlupa se dala do pohybu, Krčina mezi sebou. Uhlíři ze spálených milířů si se zájmem prohlíželi Krčínovu rozbitou tvář. Jistě se domnívali, že všechny ty rány utržil v některé z předchozích bitek mezi Jandorfovými lidmi a valdštejnskými. Mylně usuzovali, že kolik ran dostal, tolik jich rozdal. Měli jej tedy za zavilého nepřítele. Dávali mu to najevo všelijakými žerty. Jako by Krčín byl obilí, jež je nutno vymlátit.

Netrvalo dlouho a tlupa se rozrostla o další oživlé klády a další zajatce. V houfu běželi svázáni pilaři z lomnického panství a uhýbali kopancům. Běželi takovou rychlostí, jakou se vrchlabským zlíbilo je hnát, vstříc dalším dějstvím té podivné války oživlých klád z krvavé řeky.

Jandorfovi ozbrojenci vedli zajatce velkou oklikou k Labi. Krčín se zhluboka nadechoval čerstvého vzduchu. Šel mlčky, stejně jako nebozí pilaři, potrestaní za to, že byli v nešťastný čas na nešťastném místě.

Labe se dralo vpřed, toužilo po tom, aby z něj již byla klidná a důstojná řeka, po které plují lodě a plavou v ní tuční lososi. Nad lesní hradbou se neslo podivné úpění. Voda vyvrhla na břeh mrtvou rybu. Úpění sílilo. Někde nedaleko se hnalo bezhlavé stádo. Krčín zvedl hlavu. Po obloze šly mraky, ale ty se pásly tiše.

Horský svah protínal široký pruh červené odřené země. Vrchy pod oblohou byly holé a zlověstně pusté. Jako kdyby nějaký rozdivočelý obr odtud vyrval stromy i s kořeny. Teprve v ohbí řeky pochopil Krčín, kdo tu tak úpí. Uviděl klády v proudu. Osekané, tupé kmeny, namačkané k sobě, odírající si navzájem kůru

a chrochtavě se tlačící po proudu níž a níž. To řeka sténala, nesouc takovou tíhu.

Na březích se hromadily shnilé větve a mezi nimi leklé, rozbité ryby. Údolí páchlo. Houfý chlapů na kamenné hrázi uvazovaly kmeny a tahaly je na břeh. Jiní, do půli těla nazí a pomatlaní bahnem, tlačili kmeny do písku, který skřípal. O kus dál, kde slunce bilo pěstmi do kamení, chňapaly po kládách tucty rukou a řezaly je na kusy. Jiné ruce ty kusy roztloukaly klíny. Rozlousknuté kmeny osychaly v obrovských hromadách.

Mezi ně zahnali strážní zajaté pilaře. Ty obrovské hromady dříví budou jejich příštím osudem. Krčina však vlekli dále.

Ve vzduchu čpěl dým. Nebe bylo bez ptactva a země bez červů. Bušilo železo o železo. Ve skalách se šklebila obrovitá díra. Stoupal z ní kouř. Peklo. V tom kouři se pomalu zjevil přízrak. Přeobrovský permon. Nořil se z hlubin huti, ze tmy a ohňů, ruce zkřížené na hrudi. Jandorf. Tak jej tedy Krčín spatřil. Osud se vznášel kdesi vysoko na nebi, zakrytém chuchvalci kouře.

Za Jandorfem stáli dva z jeho zeťů, starý a důstojný Hanuš Cetric z Karyše a docela mladý a nepřiliš důstojný Petr Bohdanecký z Hodkova. S nimi pak úředník vrchlabského pána, Lorenc Glatz von Altenhof, zchudlý potomek kdysi slavného rodu.

Cetric byl velmi znepokojen. Znamení toho, že nepřátelé vrchlabského, především správce královských lesů na půlnoci Matyáš Vachtel z Pantenova a štěpaničtí Valdštejni, splétají složitou léčku, do níž se má lapit pán ohně a železa, se skládala do stále jasnějšího obrazu. Radil k veliké opatrnosti.

Bohdanecký, který měl u tchána otevřený účet, z něhož štedře čerpal, se také znepokojoval. Začne-li si Jandorf se šerednou bábou Opatrností, potůčky zlaťáků vyschnou. Bude-li se však i nadále přátelit s rytířem Vztekem, zlato poteče proudem, jak už je to ve vojnách obvyklé. Pak stačí jen dolovat stále další rudu, mýtit nové sáhy lesů, pálit vozy dřevěného uhlí a tavit čisté stříbro. A tomu, kdo by chtěl bohulibé činnosti bránit, dát po hubě. Nač sesedat z vozu, který jede?

Glatz, jenž si po zvyku všech úředníků myslel svoje a mluvil stejně jako Jandorf, převracel v ústech zlobu i obavy, ale když je otevřel, neřekl nic.

Bohdanecký povolal uhlíře ze spálených milířů. Ukázali na Krčina. Žalovali. Permonovy oči začaly zajatce spalovat.

„Mluv, kdo tě najal, abys zapaloval milíře a mordoval mé poddané?“

„Žádné milíře jsem nezapaloval! Jsem Jakub Krčín z Jelčan, kolínský erbovní měšťan a úředník pana Viléma Trčky na Velíši! Stalo se mi tu v horách převeliké bezpráví...“

„Trčkovský úředník? Co tu pohledáváš?“ přerušil jej Jandorf. „A o bezpráví nemluv!“

„Jste-li Kryštof z Jandorfu, jedu za vámi,“ našel v sobě Krčín sílu mluvit hrdě. „Urozený pan Vilém Trčka mne ráčil pověřit, abych v zastoupení jičínského měšťana Matěje Bény u milostivého pána vyjednal zaplacení dlužných peněz za prodané dříví z lesů nad Jičínem!“

„Pověřil-li tě pan Trčka takovým posláním, vybavil tě dozajista doporučujícím listem,“ řekl Cetric téměř laskavě.

„Žádný nemám,“ přiznal Krčín.

„Jak neopatrné, vydat se vymáhat dluh bez doporučujících listů!“ štěkl Bohdanecký výsměšně.

„Měl jsem list. Ale vzali mi jej,“ lhal i nelhal Krčín.

„Kdo?“

„Valdštejnští!“

Páni dali hlavy dohromady a vzrušeně šeptali.

„Štěpaničtí sbírají dlužní úpisy s vaším podpisem. To je zlé!“ mínil Cetric.

„Viděli ho, jak zapaluje milíře! Podivné vymáhání dluhu!“ horlil Bohdanecký. Obrátil se na Krčina. „To pan Trčka ti poručil, abys konal násilí na vrchlabských poddaných?“

„Pan Trčka mi nic takového neporučil!“

„Pak jsi jednal ze své vlastní zlé vůle a trestu neujdeš!“ křikl Bohdanecký.

„Žádné milíře jsem nezapaloval...“ smýkl sebou Krčín. Strčili mu před oči rozžhavené železo. Uklidnil se jako miminko, které vypilo makovicový odvar.

„Mnoho svědků mluvilo proti tobě. Byl jsi lapen při zboji na zboží urozeného rytíře Jandorfa. A ten s takovými nemá slitování!“ štěkl Bohdanecký.

„Pátřejme v Jičíně, jak to skutečně bylo!“ mínil Cetric.

Glatz stále mlčel.

Pán ohně a železa nebyl z těch, v nichž se cizí rady usazují jako dobrá nebo zlá semena.

„V horách mám několik dolů, v nichž s obojkem na krku kutají rudu ti, kdo se postavili mému právu. Chceš mezi ně?“ ptal se téměř pobaveně.

„Varuji vás!“ zvolal zuřivý zajatec. „Budou mne hledat. Budou se za mne mstít!“

„Zmizíš jako zmizelo mnoho jiných. Nikdo tě hledat nebude! Jediné, co tě může zachránit, je pravda! Proč tě sem poslali?“

„Co jsi osnoval?“ téměř zakřičel Cetric.

Krčín mlčel.

Jandorfa volali k tavbě. Pomalu se obracel.

„Dejte mu obojek a odveďte ho do dolu na navarovském gruntu!“

Čtyři chlapi vyrazili, aby splnili jeho rozkaz.

„Varuji tě, Jandorfe! Zaplatíš mi za svou zvůli!“ vykřikl zajatec a ukázal svou pravou ruku sevřenou v pěst. Popadli jej za ni, přidali druhou a omotali provazem.

Cetric následoval Jandorfa do hutě.

„Něco velmi zlého se proti vám chystá! Proč toho chlapíka pořádně nevyslechnete? Přidal-li se Trčka na stranu vašich nepřátel, musí k tomu mít dobrý důvod. Ten pán neudělá nikdy nic, z čeho by mu nekynul prospěch! Pátřejte po důvodech! Srovnajte své dluhy. Všechny nevyřízené účty jsou dýky, které vtiskáváte do rukou svých nepřátel. Čekají, až na vás budou moci zaútočit z několika stran. Proč jim hodláte nastavovat hruď?“

Jandorf neodpověděl. Zmizel v dýmu.

Po Labi přestávaly plout klády. Byla to denní zvířata a v noci spala.

Krčín v doprovodu tří strážců, vybavených spoustou kopanců a ran do zásoby, jimiž jej častovali, stoupal do hor. Na krku Jandorfův železný obojek, na rukou pouta. Jen strašlivá nenávisť jej nadnášela, takže šel téměř lehce.

Cesta se rozdělovala. Jedním ramenem vedla dále podél řeky, druhým ji širokým obloukem obcházela. Strážní se zajatcem zamířili do oblouku. Byli teď v místech, kde oba břehy patřily štěpanickým.

Ve stráni, schovaní mezi hustými křovisky, stáli čtyři jezdcí a pozorovali ozbrojence se zajatým Krčínem. Náhle vyrazili. Vrchlabští okamžitě věděli, co mají dělat. Otočili se a prchali pryč. Krčina nechali stát na cestě.

Jezdci obklopili spoutaného Krčina.

„Královské právo přichází!“ volal první z nich. Byl to Matyáš Vachtel z Pantenova, správce královských hvozdu na půlnoční hranici, a nemyslel na nic jiného než na peníze. Vlastní, nikoliv královy.

„Ha! Jandorfův obojek!“ zvolal, prohlížeje si Krčina. „Není ze stříbra? Není! Celé Vrchlabí mluví už půl dne jenom o tom, že u Vorůdkova mlýna lapili vůdce násilníků, kteří vypálili milíře nad řekou, a že ho Jandorf nechá zakovat do některého ze svých dolů! To ty jsi ten vůdce?“

„Jsem Jakub Krčín z Jelčan,“ začal a dokončil Krčín svou písničku o tom, kdo je, co tu dělá a jaké křivdy na něm byly napáchány. Pomlčel jen o tom, kterak pochodil u Valdštejnů.

„Trčkovský správce z Velíše. Hm.“ mlaskl Vachtel. „A Jandorf by ho nechal shnít v nějakém svém dole! Hleďme, hleďme.“

„Pomstím se krutě za všechna příkoří!“ prohlásil Krčín nenávisťně. Ukázal ruku. „Bystrá a pevná! Jen já dokážu Jandorfa zlomit! Tak zní proroctví.“

„Kdo tu mluví o pomstě?“ potměšile opáčil Vachtel a zatvářil se přísně. „Tady přece nejde o pomstu. Jde o prosazení práva! Přidáš ruku k dobrému dílu?“

Krčín se jal cloumat obojkem na krku.

„Jandorf mi za to železné okružší draze zaplatí! To slibuji!“

„Takové okružší může sundat jen kovář!“ míní Vachtel.
„V Lomnici najdeme nejlepšího! Do té doby musíš... musíte vydržet,“ opravil se. Pokynul a jeden z chlapů vzal Krčina do sedla za sebe. V houstnoucím šeru civěl Jakub na jeho špinavý krk ozdobený hlubokými škránci. Někdo ten krk divoce podrápal nehty. Děvče od zapálených milířů?

Na noc se zastavili v zájezdním hostinci v Podměstí. Krčín se už s obojkem smířil. Pochopil, že bude užitečnější na jeho krku. Alespoň do určité chvíle.

Seděl v šenku a hleděl do plamenů. Ostatní už leželi rozvaleni na lavicích v rohu a spali. Jen jediný muž bděl s Krčínem. Mlčel a třel si krk, ozdobený ženskými nehty. Když Krčín zvedl oči, střetl se s jeho pohledem.

„Byls u těch hořících milířů?“ zeptal se Jakub.

„A i kdyby? Nenávidím vrchlabského. Přejí mu jen to nejhorší.“

„Proč?“

Pacholek ukázal na Krčínův obojek.

„Také jsem ho nosil.“

„Jak ses ho zbavil?“

„Utekl jsem z dolu na navarovském gruntu. Starou štolou.“

„Copak nehlídají štoly?“ zajímal se Krčín. Srdce se mu rozbušilo.

„Tuhle ne. Ústí ve skalách hluboko v lese. Přestali ji užívat, protože se báli, že když ji rozšíří a budou tudy vyvážet rudu, udělají cestu vodě. Nedaleko teče potok.“

Krčín vstal. Nedokázal potlačit vzrušení. V proroctví, jehož se mu dostalo, byl Jandorf povalen přívalem vod. Šlo jen o to, dát těm vodám směr.

„Já jim ho dám,“ zahučel spíš pro sebe. Postavil se nad pacholka.

„Dovedeš mě k té staré štole v horách!“ řekl.

„Když pan Vachtel bude souhlasit,“ ušklíbl se pacholek. „Všichni se chceme pomstít! Ohněm, vodou nebo mečem. To je jedno. Je nás

už pořádný počet. I někteří zemané jdou do té bitvy s námi. A na Lomnici se k nám přidají další. Pan Vachtel ví, jak rozohnit starého Valdštejna, aby zahořel nenávistí jako za stara.“

Pacholek se natáhl a zavřel oči. Krčín hleděl do plamenů. Všichni okolo spali, ale on měl pocit, že jej neustále kdosi sleduje. Přihodil pár větví do plamenů. Pak se prudce obrátil.

Za ním stál pan Vachtel.

„Jakého se vám dostalo proroctví?“ zeptal se zvědavě.

V rozvlněném podhůří Krakonošových hor mezi žírnými lány při soutoku řeky Popelky a Stružineckého potoka leželo městečko Lomnice, sídlo hlavy štěpanických Valdštejnů, pana Viléma.

Zdejší lid se živil převážně plátenictvím a bavil nepokoji v horách na půlnoci. Už předešlého večera se po městečku rozšířila zpráva, že zlotřilý pán na Vrchlabí, Trutnově a Žacléři, Kryštof Jandorf z Jandorfu, polapal nevinné poddané z podhorských vsí a zbrojně vtrhnul na valdštejnské zboží, zapálil nějaká stavení. To o žhářství sice pravda nebyla, ale s rostoucí vzdáleností od doutnajícího ohně starých nenávistí se události přizpůsobovaly přání vypravěčů jen proto, aby přežily. V dalekém bezpečí chřestili lomničtí zbraněmi, svírali pěsti a hrozili k půlnoci. Jen počkej, Jandorfe!

Do vzrušené nálady vjel brzy zrána správce královských hvozdů na půlnoční hranici Matyáš Vachtel z Pantenova, provázen několika jezdci. Jeden z nich měl kolem krku Jandorfův pověstný obojek a tvářil se velice zarputile. Něco se chystá, šeptali si lomničtí a houfně táhli za družinou páně Vachtelovou přes rynek ven z městečka a kolem rybníka až k zámku. Tady se zastavili a hleděli, jak družina přejíždí most a mizí v bráně pod vysokou věží. Čekali. Čas si krátili provoláváním hlasitých výhrůžek Jandorfovi. Nic lepšího si Vachtel nemohl přát. Nechal se ohlásit u starého pana Viléma a byl přijat. Spolu s ním šel Krčín jako živý důkaz Jandorfovy zvěle.

Vilém z Valdštejna již téměř neopouštěl lože. Slabé srdce mu to nedovolovalo. Zničil si je urputnou nenávistí k Jandorfovi. Jeho

nejstarší syn, pan Jan, mu z Měst pražských poslal znamenité doktory medicíny, Adama Lehnara z Kouby a Tomáše Husineckého. Učení mužové starého šlechtice prohlédli, předepsali léky a radili Valdštejnově choti, paní Apoleně, rozené Černčické z Kácova, aby dala hlídat dveře starcovy komnaty a nepustila za ně žádné nebezpečné lákadlo, jež by mu připomnělo nenávist k onomu jedovatému skřetovi, co těží v horách stříbro a železo, zatímco na valdštejnském hrabou jenom hlínu. Paní Apolena poslušně střežila dveře a nikomu nedovolila vcházet.

Byli tu však dva nejmladší Valdštejnovi synové, Zdeněk a Václav, jimž bezbřehou nudu života v otcovském domě čerily pouze občasné vzrušující události v horách. To jim se přes matčiny protesty povedlo dovést Vachtela s Krčínem až do starcovy ložnice. „Vrchlabský překročil všechny meze! Slyšte, otče!“ volali.

Promluvil Vachtel z Pantenova: „Trutnovští měšťané volají o pomoc před jeho zpupností. Bitím je nutil, aby se odrekli poslušnosti našemu králi, a když odmítli, nechal je holemi vyhnat ze zámku a oblehl je na radnici. Pak zbrojně vtrhl na štěpanické panství a zjímal nevinné lidi, vaše poddané. Prosekal cesty na hostinském zboží. Znovu plaví klády po Labi a ty klády ničí vaše břehy. Přišel čas jej zastavit! Pán na Hostinném vyrazil hájit své cesty se zbraní v ruce. Co učiníte vy?“

Včera tvrdil Vachtel pánu na Hostinném, Jiříkovi z Valdštejna, že zbrojně vyrazil hájit své zboží právě pan Vilém na Lomnici. Vsadil na jednu kartu ve falešné hře a uspěl. Tam i zde.

„Zastavíme toho proklatce!“ zvolal pan Vilém a vztyčil se na loži. „Co radíte, pane z Pantenova?“

Tehdy přišel Krčínův čas. Jakub vykročil.

„Jsem Krčín z Jelčan, úředník pana Viléma Trčky. Jel jsem k Jandorfovi vymáhat dluh, který má u jičínských měšťanů. Hledal jsem pomoc u vašich lidí na Branné, nepochodil jsem však.“

„Kdo odmítl pomoci tomu dobrému muži?“ rozzlobil se starý pán. Kašlal. Jeho synové se zavrtěli.

„O tom nic nevíme, otče!“ řekli omluvně.

„Kde přišel ten dobrý muž k Jandorfovu obojku?“ vyšetřoval Vilém z Valdštejna dále.

„Jandorfáři mne lapili na vašem zboží. To sám vrchlabský kázal, aby mi dali obojek na krk a zakovali mě v jednom ze svých dolů!“ žaloval Krčín.

„Slyšíte, pane z Valdštejna?“ volal Vachtel.

„Slyším. A vidím!“ kašlal starý pán.

„Urozený pane! Víím, kterak na vrchlabského! Jsem zkušený ve vodním díle, měl jsem dobrého učitele! Zbavím vás starostí se zničenými labskými břehy!“ zvolal Krčín.

„Přistup blíže, pane úředníku!“ velel starý pán.

Krčín udělal několik kroků, naklonil se k starci a jal se mu cosi šeptat.

Vachtel poněkud znejistěl. Když však uslyšel starcovo posupné zachechtání, uklidnil se.

„Synové!“ zavelel stařec z lože. „Posbírejte lid, ozbrojte se a jděte s tímto pánem ukázat Jandorfovi, zač je toho loket!“ Tím vyčerpал všechny své síly. Hlava mu udeřila do polštáře a hrud' se rozechvěla kašlem. Paní Apolena k němu přisedla a jala se mu otírat zpoceně čelo lněným šátkem. Kéž by tu byl Jindřich, povzdechla si v duchu. Jenže Jindřich zůstal přes noc u dalšího z bratrů, Bedřicha, na jeho tvrzi v Úlibicích. Nebyl tu nikdo, kdo by hrozícímu nebezpečí zabránil.

Celá Lomnice se zachvěla vzrušením. K zámku se sbíhali pokojní měšťané, ozbrojení holemi a píkami. Tažení začínalo a v takový okamžik jsou všichni nadšení a stateční. K valdštejnským se přidávali i další dychtívcí, jež toho dne náhoda přivedla do města. Kupříkladu dva zemané, které Krčín, pyšně se rozhlízející ze sedla půjčeného koně, odněkud znal.

„Jsme Bílí z Kařišova,“ řekli mu na vysvětlenou. „Přátelé pana kumburského purkrabího. Jeli jsme do Lomnice na nákupy. Jenže tohle bude mnohem zábavnější.“

Veliký houf vyrazil.

Zámek opanovalo tíživé ticho. Paní Apolena vyšla na nádvoří, aby sehnala někoho, kdo by okamžitě vyrazil na Úlibice za pány Jindřichem a Bedřichem. Nenalezla však jediného muže. Všichni odtáhli. Paní se osobně vydala do města hledat pomoc u faráře od svatého Mikuláše. Měla štěstí. Byl tu právě na návštěvě jičínský kněz Petr z Perštejnka a ten nešťastné paní ochotně slíbil, že se cestou domů na Úlibicích zastaví a vzkaz urozeným pánům vyřídí.

Když paní Apolena vyšla z fary na tržiště, narazila na správce královských lesů na půlnoční hranici, Vachtela z Pantenova, který si před herberkem spokojeně upravoval sedlo.

„Pane Vachtelé!“ zalkala Apolena Valdštejská. „Proč jste nezastavil to šílenství?“

„Já?“ vyděsil se Vachtel. „Přijel jsem pouze oznámit, čeho se vrchlabský dopustil. S tím, co se stalo pak, nemám už nic společného. Poroučím se urozené paní!“

Nasedl a jel. Paní se ustaraně vracela na zámek. Na půlnoci se hromadily těžké černé mraky.

Mraky se scházely k bouřkovému sněmu. Pak náhle, jako by se poradily a usnesly, jak nastražit léčku, zmizely všechny za obzorem. Zůstalo po nich jen ticho a nepřijemné dusno.

Ve Fuchsberku, vsi ležící na břehu Labe pod Vrchlabím, si pan Hanuš Cetric z Karyše, Jandorfův zeť, postavil kdysi v kopci nad řekou třípatrovou tvrz, neboť věno, jež mu přinesla jeho choť, bylo na rozdíl od nevěsty věru pěkné.

Onoho dne odpoledne poručil pan Hanuš čeledi, aby vyklidila staré shnilé dřevo ze stodoly a spálila je na velikém ohništi na stráni u řeky.

Pacholci vynesli plesnivé shnilotiny a s nimi i několik soch svatých, které kdysi stávaly ve vrchlabském kostele, než je Jandorf, nevěřící na papežské modly, nechal odstranit a šetrný pan Cetric odvezl na svou tvrz v domnění, že se někdy budou k něčemu hodit. Nikdy se tak nestalo. Papeženská víra upadala, usychala jako mrtvý

strom, a sochy hnily ve stodole fuchsberské tvrze. Teď je tedy pacholci vynesli na denní světlo a ptali se, zda mají spálit i je.

„Nejsme modloslužebníci!“ odvětil s úsměvem dobrý pan Cetric. „Hod'te je do ohně!“

Svatí hořeli spolu s březovou kůrou a neslyšně zpívali. Pomalu padal soumrak. S šerem rostla i síla ohně. Na Fuchsberku se náhle zjevil pan Matyáš Vachtel z Pantenova, správce královských hvozďů na půlnoční hranici. Překvapeně hleděl na vysoké plameny. Vypadalo to, jako by pan Cetric nechával upalovat nějakou čarodějnici.

„Přijel jsem vás varovat,“ začal Vachtel. „Číše trpělivosti přetekla. Začíná se dít něco, co se mi nelíbí.“

Cetric přikyvoval. Tato nečekaná návštěva jej ani v nejmenším nepřekvapila. Drahný čas už se schylovalo k bouři. Nyní přicházela. Kraj se dlouho chystal na opravdovou vojnu. A ta nadcházela.

Vachtel pomalu scházel k ohni. Jak se blížil k plápolajícím plamenům olizujícím houstnoucí tmu, nachověl.

„Chcete, aby se i ti, kteří zatím stáli stranou, postavili proti vrchlabskému? Snažil jsem se ohně dusit, ale nevím, zda se mi to podaří. Pane Hanuši, vy jste jiný než Jandorfovi nohsledi, Bohdanecký, Stošové, Zumnerfeld a všichni ti říšští... Jste rozumný. Donuťte vrchlabského, aby zaplatil, co dluží. Nechť se věci urovnají, než do země přijede král!“

Cetric Vachtelovi dobře rozuměl. Správce královských lesů na půlnoční hranici měl pořádně nahnáno. Co kdyby po něm panovník žádal, aby vydal účty ze svého hospodaření? Jak by Vachtel vykázal všechny ty vykácené sáhy lesa, za které dostával peníze, jež strkal do vlastní kapsy? A což teprve ty, za něž doposud zapláceno nedostal?

„Víte, co se říká, pane Matyáši?“ řekl Cetric, hledě na hořící svaté. „Že jste to byl vy, kdo ponoukal trutnovské, aby nepřistupovali na slib poslušnosti.“

„Trutnovští jsou královi poddaní. Já jsem královský úředník. Je mou povinností chránit královské poddané před zvůli zástavního pána.“

„A takovým způsobem se pokoušíte dusit ohně nenávisti a bezpráví?“ rozhořčeně zvolal Cetric. „Vy nestojíte stranou. Stojíte proti panu z Jandorfu. Stranou zůstanete, teprve až vám zaplatí.“

„Rozumíme si tedy?“ usmál se Vachtel.

„Buďte si jist, že pán na Vrchlabí všechny své dluhy zaplatí. Vám však nezaplatí nic. Odevzdá peníze přímo králi.“

„Pojedu,“ povzdechl pan Vachtel. „Bude bouřka.“

Zmizel, stejně jako se objevil, a zanechal Hanuše Cetrice pohrouženého v mučivých obavách.

Pán na Fuchsberku si vyčítal, že byl ke správci královských hvozdu příliš upřímný. Rozhodl se, že ráno odjede do Vrchlabí naléhat na svého tchána, aby okamžitě začal splácet dluhy.

Vrchlabí leželo v širokém labském údolí na samém úpatí Krakonošových hor. Roztahané dlouhé městečko, poslední schod podhorského kraje do strmých výšin skal a hlubokých lesů.

Byla noc. Pan Lorenc Glatz von Altenhof vyšel malou brankou ze zahrady vrchlabského zámku a klikatou cestou se dal k Labi.

Tam, kde z říčních balvanů vyrůstaly náhle kopce a řeka se těsnala do úzké prolákliny, kde v noci houkali sýčci a kánata měla svá hnízda, tam, kde bylo slyšet šplouchání pstruhů spících rozčepýřeným spánkem, tam se Kryštof Jandorf za tmy chodíval dívat na labského vodníka. Vídával jej málokdy, stával tam však často a oči mu svítily.

Glatz jej nechtěl rušit. Zůstal stát opodál pod šumícími borovicemi. Čekal.

Jandorf, který ve tmě viděl lépe než sovy a ucítil člověka dříve než pes, zavolał: „Rytíři z Altenhofu?“

Zapraskaly větve. Glatz přicházel. „Viděl jste?“ zeptal se.

„Smál se mi,“ odpověděl Jandorf. „Poslouchejte!“

Údolí přinášelo ozvěnu tichého smíchu. Kdesi ve tmě seděl na balvanu přikrčený chlap, celý v červeném. To po barvě netrpělivě se ženoucího proudu.

„To jsou jen žáby,“ zavrčel Glatz. Napínal uši. Nebem se prohnala ozvěna vzdáleného zahřmění.

„Je to zlověstná voda,“ pravil Jandorf, hledě do tmy.

„Chodívají vám sem krást pstruhy,“ žaloval Glatz, který se v té tmě a za blížící se bouře nehodlal nořit do zneklidňujících hlubin tajemství.

Jandorf neodpovídal.

„S lucernami,“ pokračoval Glatz.

„Kdo?“

„Vaši vrchlabští!“

Jandorf pokrčil rameny.

„Obětujete pstruhy vodníkovi?“ zabručel Glatz.

„Směje se mi,“ opakoval Jandorf a hleděl do tmy.

„Jsme přece dobří křesťané,“ chlácholivě pronesl rytíř z Altenhofu. „Kříž podobné stvůry zaplaší. Nemají nad námi moc.“

„Ale skřítky máte ještě v dobré paměti!“ dotkl se Jandorf prstem Glatzovy hrudi. „Zahradili vašemu dědovi u Krupky štolu plnou cínu. A kvůli tomuhle kousku podzemních stvůr váš rod zchudl.“

„Permoni, to je něco jiného,“ opáčil Glatz.

Znovu zahřmělo. Měsíc zmizel za mraky. Skalní stěny se trpělivě vzpínaly k nebi. Řeka podrývala letité balvany, trpělivější než kamení. Jandorf naslouchal.

„Mlčí. Vyplašil jste ho!“

„Není naším nepřitelem. Spíše se varujte lidí!“

„I vás Cetric vystrašil? Proč se všichni třesete, že se právě nyní něco chystá?“ Jandorfovi svítily oči ve tmě. „Jaká tíseň to na vás padá?“

„Neodmítli vám snad trutnovští přísahat?“

„Navedl je Vachtel z Pantenova! Doufá, že se mu podaří očernit mne u krále, protože pak by se zapomnělo na jeho nekalé obchody.“

„Dělal je s vámi. A vy jste mu nezaplatil. Ostatně těch, kterým jste nezaplatil, je více,“ řekl Glatz.

„Zaplatím všem po právu!“ pověděl Jandorf. „V dole na navarovském gruntu narazili na tučnou stříbrnou žílu. Nebojím se svých nepřátel. Jsem mocný a budu ještě mocnější.“

Odmlčel se. Zahřmělo, a když rachocení kdesi v dálavách noční oblohy doznělo, rozhostilo se hluboké ticho. Příliš veliké. Jako by proud řeky slábl. Jandorfovi vyhasínaly oči. Podivné plameny mizely v hlubinách jeho duše.

„Proč není slyšet vodník?“ zašeptal.

„Ze svých nepřátel si nic neděláte a z takového tvora, zpola skřeta a zpola žáby, máte strach?“

„Vy se přízraků nebojíte?“ naklonil se k němu Jandorf. „Plivněte do té vody. Sliny poplavou až k břehům pod hrad Střekov, na kterém se vaši předci topili v bohatství. Kdo vás pak o ně připravil? Lidé?“

Glatz chtěl odpovědět, Jandorf však se k němu otočil a nakrčil se jako šelma připravená ke skoku. Nedaleko nich se objevila světla luceren. Několik temných postav vstoupilo do řeky.

Vrchlabští přišli krást spící pstruhy.

Oblohu prořízlo světlo blesku. Ozářilo pytláky. Ti uviděli na břehu Jandorfa s Glatzem a rozutekli se o překot pryč. V řece se zaleskla těla pstruhů přilákaných světlem.

Lucerny mezitím zmizely. Znovu se zablesklo. Údolí se rozšumělo, jako by začalo pršet. Z nebe však doposud nespadla ani kapka.

Hladina řeky se zvedla. Ve světle blesku bylo vidět, jak se Labem žene dravá rudá vlna. Voda nesla spoustu červené hlíny, jako kdyby se někde daleko proti proudu protrhla hráz. Divoký proud bušil do balvanů na břehu a náhlým pohybem sáhl po Jandorfových škorních.

Pak se údolí uklidnilo. Jen voda zůstávala rudá.

Rozpršelo se. Déšť zabubnoval do země. Na Fuchsberku lidé utíkali od ohně, jenž se na chvíli příkrčil, ale pak, povzbuzen větrem, znovu vyšlehl do převeliké výše. Plápolal a v jeho srdci praskal žhavý vzduch.

V okně tvrze stál pan Cetric a hleděl na zoufalý boj plamenů vzpínajících se k nebi. Déšť sílil. Kapky se po stovkách vrhaly na žhavé uhlíky. Oheň zaúpěl. Déšť rachotil a tisíce jeho bubeníků bubnovalo. Hranice se sesula. Ze žhavých uhlíků stoupala pára.

Náhle se snesla tma. Oheň vyhasl. Vody utopily plameny.

Ráno bylo šedé a deštivé. Pařáty ohořelých dřev se dosud chvěly. Pacholci prohrabali zbytky hranice. Jeden z nich vytáhl zčernalou ruku svatého a strašil s ní děvečky.

V tom deštivém ránu se panu Jandorfovi daly samé mrzutosti. Okusil polévku, nebyla dle jeho chuti horká, rozzlobil se a udeřil vnučku Rozinu. Děvče plakalo a svým nářkem rozesmutnilo stěny vrchlabského zámku.

Jandorf vyšel ven. Těžké nebe drželo v náruči déšť. Mouchy bzučely, sedaly Jandorfovi do vlasů. Oháněl se a připlácl si černožlutou vosu na krk. Štípla ho.

Sedl na koně a vyrazil k hutím. Začalo pršet. Promokl. Mohutné ohně v hutích jej však za chvíli vysušily. Jandorf stál a hleděl do plamenů. Přistoupil k němu pan Glatz.

„Po řece neplují klády!“ oznamoval. Jandorf přikázal, aby mu přinesli džbán piva. Zhluboka se napil. „Pošlete k dřevařům do hor!“ poručil.

„Poslal jsem,“ řekl pan Glatz. „Vrátili se brzy. Štěpaničtí odvedli labské vody nově vykopaným korytem na své území. Ve starém pak vystavěli velké hrábě. Zadržují kmeny.“

Jandorf vyšel ze štiplavého dýmu hutě. Venku pršelo. V trávě tancoval bílý kouř. Zůstával u země. Vrchlabský nasedl na koně. Kopyta zadusala po vyhaslých uhlících.

Zpěněná, temně rudá řeka valila své vody podél hutí. U hráze se hromadily leklé ryby. Vytáhlé špinavé děti, roztřesené zimou, je vytahovaly a házely do vzdalujících se vírů. Protivně to žbluňkalo.

Cesta proti proudu vedla také proti větru. Jandorf polykal déšť. Ujížděl a za ním skupina jezdců.

Už z dálky bylo slyšet občasný výstřel z ručnice. Před pánem na Vrchlabí se rozevřelo široké údolí. V místě, kde oba břehy patřily ke štěpanickému zboží, vedlo loukou nově prokopené koryto, jímž se valila rudá voda. Ve starém se tyčila obludná stavba pevných hrábí zadržujících plující klády. Celé houfy valdštejnských je tahaly na břeh. Rozezlení vrchlabští se na ně pod velením pana Bohdaneckého z Hodkova snažili střílet. Ran však ubývalo. Prach v dešti vlhnul.

Na stráni mezi stromy bylo vidět velikou skupinu jezdců a celý houfec pěších. Jandorf svým orlím zrakem rozeznal dva syny Viléma z Valdštejna, Zdeňka a Václava. Uviděl také onoho trčkovského služebníka, kterého včera nechal ozdobit železným okružím a poslal do dolu na navarovském gruntu. Ukázal na něj prstem.

„Jak se dostal na svobodu?“

„Když ho pacholci vedli do hor, přepadl je Vachtel z Pantenova!“ žaloval Bohdanecký. „Ani jsem vám to nestačil ohlásit...“

Koně se propadali do bahna. Jandorf seskočil. Brodil se silným proudem řeky.

„Táhni na své, Vrchlabský!“ křičeli na něj z protějšího břehu. Byli v právu.

„Vraťte se!“ volali z jeho strany. Ke Glatzovi a Bohdaneckému přibyl i Hanuš Cetřic z Karyše. Jandorf se vrátil na břeh.

„Čekají s celou svou mocí, až nevydržíte a pokusíte se ty hrábě strhnout. Doufají, že to učiníte a tím se dopustíte hrubého porušení zemského práva,“ varoval ho Cetřic.

„Vědí, že to budete muset udělat. Potřebujeme dřevo, nebo hutě vyhasnou,“ řekl Glatz.

Na břehu se objevili další jezdci. Páni Stošové z Kounic, Jandorfovi služebníci.

„Jiřík z Valdštejna vytáhl zbrojně na trutnovské grunty, zasekal je, vyhnal vaše dřevorubce z lesů a jejich boudy kázal strhnout!“ žalovali vzrušeně.

„Hodlají vás úplně odříznout od vašeho dřeva!“ pravil Cetric. „Zapravte dluhy a kupujte jinde. Zaplaťte Vachtelovi, ať vám otevře královské hvozdy. Chcete-li, odjedu do Jičína a vyrovnám se s tamními měšťany. Můžeme pak u nich objednat další fůry,“ navrhoval Cetric.

„Jsem bez peněz,“ řekl Jandorf prostě. „Nemám čím další fůry zaplatit.“

„Pane Kryštofe, řekl jste mi včera, že v dole na Navarovském gruntu narazili na tlustou stříbrnou žílu. Teď potřebujeme dřevo. Spoustu dřeva. Abychom mohli tavit. A budeme-li tavit, získáte dostatek peněz i na zaplacení dluhů!“ pravil Glatz.

Jandorf se dlouho nerozmýšlel. Položil Glatzovi ruku na rameno.

„Rytíři, vyražte na navarovský důl. Chci vědět o té objevené stříbrné žíle všechno! Vy, moji milí páni zeťové,“ obrátil se Jandorf k Cetricovi a Bohdaneckému, „mi jistě v těžké chvíli vypomůžete. Měli jste u mne vždy otevřený účet a pilně jste z něj čerpali. Uspořádejte tedy mé záležitosti s jičínskými a tou krysou Vachtemem.“

„Pojedu do Jičína!“ uklonil se Cetric a spěchal ke svému koni.

Strnulý Bohdanecký jen lupal po dechu.

„Chcete zaplatit Vachtelovi? Proč? Prodával vám dřevo potají, neodvází se na vás veřejně žalovat. Máte ho v hrsti. Raději mi poručte, abych sehnal houfy a vyvrátil ty proklaté hrábě, které zadržují vaše dřevo!“ volal a utíkal za Jandorfem, který mířil ke svému koni.

Vrchlabský dlouho mlčel, pak se však obrátil a bez rozpaků udeřil Bohdaneckého pěstí do hrudi, až jej smetl na zem.

„Proradníče! Tak dlouho jsi bral a teď, když máš jednu dát, se zdráháš?“

Prudce se obrátil, vsedl na koně a zvolal: „Kdo je se mnou, ať mne následuje!“

Jeli všichni, jen Bohdanecký zůstal.

Když na protějším břehu v táboře valdštejských viděli, že se vrchlabští stahují, propukli v nadšený jásot, jako by vyhráli bitvu a ne jen prokopali řece nové koryto. Mladí Valdštejni klepali Krčínovi na rameno.

„Fortelné dílo,“ pochvalovali si. „A co teď?“

„Naučili jsme vody měnit směr jejich toku, urození páni. Což abychom v tom pokračovali?“ navrhoval uctivě Krčín.

Mladíci zklamaně protáhli obličej. Raději by táhli v houfu na Jandorfovy poddané, zasekávali cesty a bořili domy, stejně jako to činil Jiřík z Valdštejna a na Hostinném. Než je však Krčín stačil přesvědčit, objevili se na labském břehu Bedřich a Jindřich Valdštejnové spolu s hejtmanem Belvicem a jezdci z Branné. Bedřich a Belvic svolali valdštejské poddané do houfu a hnali je od řeky podobni psům, ženoucím stádo ovcí na jinou pastvu. Jindřich obhlédl vodní dílo, a když se přesvědčil, že je celé postaveno na valdštejském, zaradoval se. Byla to dobře mířená rána a podle práva. Rozhlédl se a pomalu dojel až ke Krčínovi. Probodl ho pohledem.

„Prorocství se naplnilo?“

„Pohár však ještě nepřetekl!“ uklonil se Krčín pyšně.

„Má trpělivost je ale u konce!“ zvýšil pan Jindřich hlas. „Zapověděl jsem vám přístup na valdštejské panství, zapomněl jste?“

„Jsem tu z vůle a rozkazu vašeho urozeného pana otce!“ nedal se Krčín. I on zvýšil hlas.

„Nehledejte ochranu tam, kde ji nenaleznete!“ Pan Jindřich změnil tón a mluvil téměř laskavě. „Dobrá, dejme tomu, že si vás otec najal, abyste pro něj postavil vodní dílo na Labi. Práci jste odvedl fortelně. Zasloužíte si odměnu!“

Vzduchem proletěl měsíc a padl Krčínovi k nohám.

„Teď však odjeďte z valdštejského panství! Vy i vaši lidé!“

Během rozhovoru se okolo Jindřicha z Valdštejna a Krčina utvořil nepravidelný kruh, s nímž by Archimédés nebyl příliš spokojen. Valdštejna obklopil Belvic se svými lidmi. Krčín měl za sebou dva

Bílské a Vachtelovy pacholky. Obrátil se na ně. Poznal, že čekají, co jim přikáže. Pocítil v sobě nebývalou sílu. Rozlévala se mu po těle a nadzvedávala jej v sedle. Něco podobného zažil již včerejšího večera, když v záři dohasínajícího slunce ryl holí v zemi čáry a ukazoval, kde mají valdštejnští začít kopat. A stejný pocit se mu vrátil ve chvíli, kdy dravý proud, přidržený na čas hrází z hlíny, ucítil otevřenou bránu a obrovskou rudou vlnou se vevalil novým korytem do hlubin noci.

A protože to nebylo poprvé, uměl už s nabytou silou hospodařit. Zdvorile se uklonil, kývl tlupě za sebou a vyjel až nad hrábě, které zadržovaly Jandorfovy klády. Měšce si ani nevšiml. Spokojeně mlaskl, když jedním okem pozoroval, že nikdo z jeho tlupy se k němu neodvážil sehnout.

Tlupa zmizela v lese.

„Zůstaneme tu střežit vodní dílo?“ dychtivě se pana Jindřicha z Valdštejna ptali jeho mladší bratři. Tajně doufali, že se Jandorf vrátí a oni budou moci střílet přes řeku.

„Naopak! Odjedeme!“ usmál se chytrý pan Jindřich.

„A co když Jandorf hrábě rozvalí a řeku vrátí do starého koryta?“ hlesl slabě Zdeněk.

„Neodvází se tak zjevně překročit zemské právo,“ zavrtěl Jindřich hlavou. Zdeněk i Václav smutně povzdechli. Nechtěli Jandorfa poraženého ani opatrného. Klid zbraní jim přinášel pouze bezbřehou nudu. Neodvážili se však nic namítat. Zábava skončila.

Pobídli koně. Za chvíli byl břeh nového labského koryta liduprázdný.

Ve starém korytě se v slabém proudu a loužích bahna mrskaly stříbrné ryby. Pořád drobně přselo.

Z lesa vyjel pan Matyáš Vachtel z Pantenova a chvíli jezdil po břehu, hlavu skloněnou k rozbahněné hlíně. Když objevil, co hledal, seskočil z koně. Sebral pohozený měšec, peníze přesypal do svého váčku a splasklý špinavý pytlík zase odhodil.

Pak se pustil do lesa za Krčínem a jeho tlupou. Kdo by si však myslel, že jim jede dát Valdštejnovy peníze, ten by se mylil.

Noc byla temná a dusná. Deště odešly s varováním, že se s prvními korouhvkami podzimu zase vrátí.

Čím výše v horách, tím hlubší nebe, poseté lucernami hvězd.

V havířské osadě na navarovském gruntu, položené blízko nejlepšího dolu pana Kryštofa z Jandorfu, vládlo hluboké ticho. Kdysi tu rostly pouze vlhké temné lesy, do nichž se odvažovali vstoupit jen hledači diamantů. Ti však v houštinách našli častěji smrt než drahé kamení a zbytky jejich koster ozdobily věčný stín pod lesními velikány. Teď v hvozdech lidští mravenci vykousali mýtiny a založili sídla. V hlubinách země, na jejímž povrchu žili, dobývali pro Jandorfa stříbrnou rudu.

V osadě svítilo jediné světlo. V dřevěné chatrči prskala louč. U stolu tu seděl rytíř Glatz von Altenhof a Jandorfův perkmistr, Sas Jan Höltzel von Sternstein, pozdější oblíbenec císaře Rudolfa. Teď byl ještě dost mladý a chudý. Proto sloužil Jandorfovi.

Na stole mezi oběma pány ležela velká hrouda rudy. Prohlíželi si ji znaleckým okem. Glatz spokojeně pokyvoval. Zprávy o objevení tučné stříbrné žíly byly tedy pravdivé.

„Jen budeme-li moci vytavit rudu v hutích,“ povzdechl a v duchu se laskal s příslibem bohatství na stole.

„Pan Kryštof neměl přistupovat na otevřené nepřátelství se svými sousedy. Měl s nimi vejít do spolku,“ mínil Höltzel.

„To nepřátelství začalo daleko dříve, než jsme k němu oba přišli. On je nerozpoutal. Teď už jen jíme navařenou kaši.“

„A až ji dojíme?“

Glatz zamířil s Hölztelem ke dveřím a přes práh ven. Dnes v noci tu přespí a zítra odveze hroudu stříbra Jandorfovi.

Stáli pod nebem plným hvězd. Höltzel natáhl nosem vzduch. Zpozorněl.

„Slyšíte?“ zašeptal.

„Co?“

„Koně.“

„Kde by se tu vzali?“ znepokojeně se zeptal Glatz.

„Co kdyby nás jeli navštívit valdštejnští, stejně jako se to přihodilo na trutnovské straně?“ Höltzel byl opatrný.

Glatz se vrátil do chatrče pro svůj kord a klobouk. Vyšli z osady na hrbolatou cestu, rozrytou koly povozů, jež odtud vozily vykopanou rudu a v budoucnu měly svážet i pokácené stromy.

Někde v tmách tiše bublal potok. Oba muži mu mlčky naslouchali. Nezaslechli žádné další zvuky. Jen šeptání vody.

„To moje brůna zafrkala v kolně,“ řekl Glatz. „Kdyby se k osadě blížili jezdcí, psi by se rozštěkali.“

Vraceli se zpátky. Stoupali pomalu do kopce.

„A přece jsem je slyšel,“ zabručel Höltzel a mávl do neznáma noci tím směrem, kde začínalo zboží štěpanických Valdštejnů. „Vím, oba bychom byli raději, kdybych neměl pravdu.“

V ubohé chatrči čadila louč ozařující strohé nepohodlí. Jenže na stole ležela veliká hrouda stříbrné rudy. Glatz ji přikryl kloboukem a vedle položil kord. Kdyby to viděl nějaký malíř, mohl by nakreslit noční zátiší s neviditelným bohatstvím.

Rytíř usedl na prosté lože a uvažoval, zda je žíla opravdu tak tučná, aby zachránila skomírající ohně vrchlabských hutí. A co se stane, až bude navařená kaše dojedena. Chvilí hleděl na prskající louč. Rozepjal si kabátec. Před očima se mu zjevila štola, o níž se mu často zdávalo. Štola pod kopcem Krupkou, vedoucí k cínovému chrámu. Ještě je tam, jen ji zlý permon zahradil sesutým kamením. A Labe si přitom klidně teklo pod hradem Střekovem, který jeho rodu již léta nepatří.

Jandorf má větší štěstí. Doly mu dávají dostatek železa. A teď ta tučná stříbrná žíla. Jen aby měl dost sil a prorazil svírající se kruh svých nepřátel.

Glatz se jal sundavat škorně. Páčil botu a supěl. Pak se zarazil, vstal a vzal zutou botu ke světlu. Pohlédl na dlaň. Nebylo pochyb.

Někde tu velmi nedávno šlápl do čerstvého kobylince.

Pak se rozštěkali psi a osada se probudila. Lidé vybíhali z chatrčí pod nebe plné hvězd. Pokoušeli se proniknout očima tmu a ušima štěkot.

Nic jiného zprvu nikdo neslyšel. Psi se však pomalu uklidňovali a noc se opět nořila do netečného ticha. Až příliš netečného. A až příliš tichého. Tak tichého, že bylo slyšet praskot nebeské báně.

První to pochopil Sas Höltzel. Vyběhl z osady a utíkal po cestě z kopce. Prodíral se maliním. Supěl. Věděl, co jej probudilo ještě předtím, než se rozštěkali psi. Potok zmlkl. Věčný zvuk, provázející každý okamžik času tady v osadě, náhle zmizel.

Höltzel sestoupil až do koryta potoka, který mlčel. Mlčel, protože nebyl. Höltzel kopl do kamene. Voda zachycená v malém jezírku se neslyšně rozlila mezi drobné oblázky. Potok přestal téci a Höltzel si to nedokázal vysvětlit.

Jandorfáři stáli u hrbatého průsmyku, který vedl k dolům na navarovském gruntu, a čekali. Hnědá kobyla vrchlabského pána nemohla zvednout ani jednu nohu.

„Co je vám?“ zeptal se rytíř Glatz Jandorfa.

Kobyla pod vrchlabským pánem se sesula. Jandorf zůstal nehybně sedět v sedle. Dotkl se patami země. Pomalu překročil obrovité tělo. Vzhlédl ke Glatzovi.

„Koně!“ vykřikl rytíř. Jeden z pacholků bleskurychle sesedl a podal uzdu pánovi.

Hnali se průsmkem vzhůru.

Pod Jandorfem padl druhý kůň. Zůstal ležet uprostřed cesty deroucí se mezi mohutnými stromy vzhůru do kopců. Rytíř Glatz dojel k vrchlabskému dlouho před ostatními.

„Sesedněte!“ zavelel Jandorf. Glatz poslechl. Jandorf odjel na jeho koni a nechal rytíře stát uprostřed cesty. Teprve nyní se v dálce ozval dusot koní ostatních jezdců.

Jandorf dorazil k místu, kde se cesta přitočila k potoku, jenž odnepaměti stékal z hor kolem jeho dolů. Koryto bylo suché. Vrchlabský rázně pobídl Glatzova koně.

Konečně dorazil na mýtinu, kde ležel důl a osada. Psi okolo chatrčí se rozštěkali. Všude pobíhaly vyděšené postavy.

„Kde je Höltzel?“ zakřičel Jandorf na havíře.

„Kope nahoře ve skalách potoku nové koryto!“

Jandorf se rozjel k šachtě, okolo níž stála roubená ohrada se střechou. Naklonil se nad díru vedoucí do hlubin, k bohatství.

Ze tmy se ozývalo táhlé, zoufalé volání. To křičeli zajatci uvěznění v jedné ze slují, z níž se dalo dostat jen po přistaveném žebříku. Dobré znamení. Voda do šachty ještě nevrhla. Jinak by se ti dole již neozývali.

A přece se voda musela někde v podzemí drát k labyrintu vykopaných chodeb. Pokud za to mohli valdštejnští, museli pro její cestu využít starých děr, jimiž se kdysi ze své strany pokoušeli prokutat do hory. Vrchlabský nahmátl koš, ve kterém se havíři spouštěli do hlubin.

„Spustíte mne!“ velel. K šachtě dojel Glatz, seskočil z koně a jen mlčky hleděl, jak jeden z havířů podává Jandorfovi do koše zapálený kahan.

„Až zazvoním,“ poroučel Jandorf a dotkl se rukou provazu, jímž dávali havíři z hlubin zvonem zavěšeným pod střechou znamení, „tak mne vytáhnete!“ Uviděl Glatze.

„Vezměte všechny lidi a utíkejte na pomoc Höltzelovi! Musíte vyvést vodu z hory!“ volal.

„A vy?“ děsil se Glatz.

„Poprosím permona, pána hory, o pomoc!“ řekl Jandorf a pokynul havířům. Začali spouštět koš. Vrchlabský zmizel ve tmě šachty.

Glatz se spolu s několika muži dral lesní úžlabinou vzhůru do kopce. Museli dávat dobrý pozor. Hora byla provrtaná spoustou děr, kterými se kdysi valdštejnští snažili vlámat do hlubin a vykuřovat odtud vrchlabské a vrchlabští zase na oplátku valdštejnské.

Už viděli Höltzela, jak s několika havíři staví hráz potoku, jenž mizel v zemských hlubinách. Fortelné dílo. Dobrý odhad. Ten, kdo změnil směr toku, musel dobře rozumět vodám.

Jandorf klesal do hlubin. Blikavé světlo kahanu hladilo vlhké stěny. Podivné duté ticho nabývalo na síle až k bolesti. Pan Kryštof slyšel, jak mu ve spáncích tepe krev.

Tma. A z ní visely provazy.

Koš narážel o stěny. Zaprašťel. Narazil na dno šachty. Jandorf vystoupil a dal si kahan do zubů. Popošel k tlamě, z níž vykukoval žebřík, a jal se po něm opatrně sestupovat. Slyšel, jak se věžňové dole ve sluji chechtají a zpívají. Zešileli, napadlo jej v první chvíli. Já jsem zešilel, uvědomil si pak. Po pás měl vodu.

Hráz nahoře v kopci ještě nebyla dostavěna, když se zachvěla zem. Medvědí balvan, masa kamene pamatující Druhý den Stvoření, se náhle zatřásl a propadl do země, strhnuv s sebou spoustu hlíny i rozběsněný proud potoka.

Höltzel s Glatzem a vyděšenými havíři rychle couvali z nebezpečného místa. Pak uslyšeli zvon na šachtě. Rozběhli se.

Zvon ztichl.

„Vytáhněte koš! Vytáhněte koš!“ křičel Glatz.

Havíři se chopili provazů. Zatáhli jednou, zatáhli podruhé. Koš vyletěl z hlubin a zahoupal se. Byl prázdný.

Pan Kryštof udělal chybu. Vylezl po žebříku ze zatopené části dolu a rozhodl se sestoupit do slují jinou cestou. Dal se statečně příčnou chodbou do temného bludiště, v němž se ozvěny děsu mísily s majestátním, netečným klidem věčnosti. Vzdaloval se od hlavní šachty, avšak doufal, že se mu podaří vyjít z nitra hory starou štolou pod Medvědí kamenem. Právě když našel druhý vstup do dolních slují a položil nohu na žebřík, země se zachvěla a v hlubinách pod ním zabublala voda. Poznal marnost svého úsilí. Důl byl ztracen.

Jandorf vkročil do příčné chodby a vydal se směrem ke staré stole. Po několika krocích došel k závalu. Kahan zapraskal a zhasl. V té chvíli se zastavil pozemský čas a začal platit čas vody, stoupající z bezedných hlubin.

Uplynula dlouhá doba od chvíle, kdy havíři vytáhli z šachty prázdný koš. Zpráva, že Jandorf utonul v zatopeném dole, se po celé osadě roznesla rychlostí blesku. První zmizeli Höltzel s Glatzem. Zanechali marné práce krocení smrtonosného potoka v netečných skalách a zamířili lesními cestami k druhému dolu na navarovském gruntu.

V údolích pod horami se zatím rozhořela krvavá vojna. Jandorfovi uhlíři pod velením pana Bohdaneckého z Hodkova překročili Labe na valdštejský břeh a rozkotali hráz na řece, zadržující klády, jejich živobytí. Jandorfovi dřevorubci na trutnovských gruntech pod velením nezbedných pánů Stošů z Kounic zase rozmetali záseky na lesních cestách, které kázal nadělat Jiří z Valdštejna a na Hostinném.

Odpověď na sebe nedala dlouho čekat.

Pan Jiřík z Valdštejna vyrazil z Hostinného k Lánovským gruntům, a co viděl živého, to kázal stínat. Bylo popraveno mnoho Jandorfova obilí a mrtvé klasy zabaveny. Dále byly sřaty slepice v zastoupení svých hospodářů. Ti raději utekli do lesů.

Starého Viléma z Valdštejna na Lomnici a Štěpanicích zvedla strašlivá zloba z lože, usadila ho do nosítek a hnala do hor. K jeho družině se přidávali bojechtiví zemané z celého kraje. Všichni pak táhli k překopanému korytu Labe. Tam napadli zuřivé Jandorfovy uhlíře nejprve nadávkami a poté střelbou. Silou je vyhnali od pobožené hráze. Uhlíři v čele s panem Bohdaneckým prchali do hor. Starý Valdštejn je kázal pronásledovat, rozhodnut jednou provždy zničit semeniště všech různic, Jandorfovy doly.

U druhého dolu na Navarovském gruntu se Glatz a Höltzel setkali s Bohdaneckým v čele prchajících houfců. Zpráva, že vrchlabský je po smrti, a vzdálená střelba, kterou se bavily blížící se valdštejské houfce, pohnula všechny k ještě většímu úprku. Mířili horskými stezkami k východu, na Žaclěř, hrad při samé hranici, spravovaný společně Jandorfovými dcerami a jejich manželi. Nemělo smysl nechat se zabít za mrtvého pána ohně a železa.

Jandorf se brodil stoupající vodou k šachtě. Roztahoval ruce a mával s nimi do stran v naději, že narazí na koš. Dotýkal se však jen tiché, netečné tmy.

Náhle šlápl do prázdna a propadl se do zatopené hlubiny. Z vody se vysunula ruka a chytla jej za škorní. Rázným pohybem ji odkopl. Obrátil se a plaval zpátky. Ruka se opět dotkla jeho obličeje. Pokusil se ji odstrčit. V ruce držel provaz.

Možná jej vynášela voda. Možná šel po stěně, neboť ve tmě neviděl, kde je nahoře a kde dole. Možná že šplhal s pomocí provazu od zvonu. Pravda byla asi tato, neboť s prvním náznakem světla k němu dolehlo klinkání. Hluboko pod sebou zahlédl utopeného permona, ducha dolu.

Když přepadl přes roubení šachty a zkrvavenými dlaněmi se dotkl země, zvon doklínal.

Vstal a sedřenýma rukama si otřel rozkousané rty. Byl sám. Tráva se vlnila v lehkém větru. Vykročil k osadě.

Poslední havíř, který tu ještě zbyl, svazoval tlumok se svým majetkem. Jeho žena odvazovala kozu v chlívku. K muži však přiběhla sama.

„Jandorf! Jandorf!“ šeptala.

„Mlč! Ten je mrtvý!“ okřikl ji chlap.

„Byl to jeho duch!“ šeptala vyděšená žena. „Měl úplně bílé vlasy!“

„Jdi pro kozu, huso!“ sykl havíř. Jediné, na co myslel, bylo, aby už odtud byli navždy pryč.

Horskou pláň obklopovala hradba lesů, z níž jako strážní věže vystupovaly vysoké skály. Plání tekli k opuštěné osadě okolo šachty potok. Ticho, které tu vládlo, zahnal blížící se dusot kopyt a občasný výstřel. K druhému dolu na Navarovském gruntu pana z Jandorfu přijížděli Valdštejnští.

Konečně vyjeli z lesa. Nejprve houf zemanů na koních v čele s Jiříkem Otmarem z Holohlav, přezdívaným Neřád. S křikem se hnali k osadě, mávali tasenými kordy a stříleli z ručnic. Pak uviděli

vůz s nakopanou železnou rudou a vrhli se k němu. Neřád bral narubané kusy a cpal si je pod kabátec, jako by to byly hroudy zlata. Když nabobtnal jako křeček, zarazil se a pořádně si prohlédl, co vlastně bere.

„Kamení!“ zaprskal. Rozepjal kabátec a jal se rudu vyhazovat zase zpátky.

Na pláň dorazili valdštejnští. Postupovali jako řádné vojsko, v jehož středu nesli čtyři siláci nosítka se starým panem Vilémem. Jeho synové Jindřich a Bedřich jeli každý po jedné straně nosítek, připraveni zabránit každému poštilému rozkazu. Václav se Zdeňkem vedli zadní voj a těšili se na dobrodružství. Nebylo však s kým bojovat.

Ale bylo co ničit. Starý Valdštejn se vyklonil z nosítek: „Kdepak se toulá ten šikovný chlapík, který umí poroučet vodám, aby měnily směr svého toku?“

Z houfu valdštejnských vyjel Jakub Krčín a za ním oba Bílíští.

„Na co čekáš?“ netrpělivě zvolal stařec. „Vezmi si lidi a konej, co umíš!“

„Za mnou!“ houkl Krčín. Projížděl plání a obhlížel potok. Pak seskočil z koně a patou vyryl v zemi čáru.

„Tudy kopejte potoku nové koryto.“

Čára vedla přímo k šachtě.

„Aj, aj,“ řekl Felix Bílský. „Tahle veselice by nás mohla přijít draho!“

„Snad nechceš právě teď zmizet?“ podivil se jeho bratr Zikmund.

Valdštejnští se pustili do práce. Zemané v čele s Neřádem zatím bořili havířské chalupy. Co nešlo silou, to se snažili zapálit. Pak si lehli do trávy a křikem popoháněli kopáče.

Na druhé straně pláně se zjevila skupina jezdců. Zemani vyskočili a chňapali po zbraních. Hned se ale uklidnili. Přijížděl pán na Hostinném a Miletíně, Jiří z Valdštejna, provázen svým nejstarším synem Vilémem.

Tento Vilém zplodil o celé čtvrtstoletí později muže, jenž zatřásl dějinami – Albrechta z Valdštejna, vévodu Frýdlantského.

Nyní to však byl pouze hubený výrostek s rašícím knírkem pod nosem a po boku ani neměl kord.

Hostinští s sebou vlekli dva zajaté havíře. Pan Jiří zamířil přes pláň ke štěpanickým.

„Jandorf je mrtev. Utopil se v zatopeném dole,“ oznámil namísto obvyklých zdvořilostí. Pak dodal, nakláněje se do nosítek: „Zato vy, urozený pane Viléme, vypadáte nadmíru zdravě. Blahopřeji vám a děkuji Bohu, že vás udržuje při síle.“

„Bůh je trojjedinný, avšak šlechtická čest jediná,“ otřel si stařec v nosítkách orosené čelo. Musel se opřít. Hlava se mu točila a srdce sláblo.

„Dokončíme, co jsme započali rukou společnou!“ zvolal a zarazil tak pana Jindřicha, jenž se již chystal, že Krčínovi překazí kopání koryta.

Jiří z Valdštejna všechno bedlivě pozoroval, a když usoudil, že ať se stane cokoliv, na něj to nebude, zapřel si ruku v bok a hrdě přihlížel blížící se zkáze druhého z Jandorfových dolů.

Kryštof Jandorf z Jandorfu sestupoval lesním srázem na dno propasti, v níž se rodívala horská noc. Rozhrnoval divoké maliní. Pak se náhle dno propasti proměnilo ve skalní vrchol, obklopený špičkami vysokých smrků. Tak to někdy v Čechách bývá. Před Jandorfem se otevřel výhled na planinu s druhým dolem na navarovském gruntu. Zachmuřeně hleděl na ozbrojené houfce pod sebou, na pobořenou osadu a rýhu vykopaného koryta, ústící do jícnu šachty. Hrud' se mu vzedmula bolestivým steskem a srdce se rozbušilo. Čím více tlouklo, tím méně bilo v hrudi starého Valdštejna. Stařec se ve svých nosítkách zhroutil a nedokázal vyslovit rozkaz, na který všichni čekali.

Jandorf pozvedl oči k nebi a mlčky prosil Boha o pomoc. Kdesi daleko uviděl dým stoupající z lesních hlubin. Srdce se v něm na okamžik zastavilo. A starý Vilém z Valdštejna ožil.

„Na co čekáte!“

Kopáči začali bořit hráz, jež až dosud zadržovala červené vody širokého potoka. Chvilí trvalo, než se počaly valit, ještě více zrudlé hlínou. Zarachotily v šachtě.

Okolo se ozvaly zděšené výkřiky.

„Jandorfův duch!“

Neřád a někteří další popadli ručnice. Třeskly výstřely. Avšak zjevení stojící vysoko na skále se ani nepohnulo. Jen oči mu svítily.

Starým Valdštejnem projel blesk strašlivého vzteku.

„Což ta šelma nedá pokoj ani po smrti? Zapalte les! Zažente tu stvůru!“ zakřičel.

„Ne! Nic nezapalujte!“ vyrazil pan Jindřich.

Jenže zemani v čele s Neřádem se už chopili hořících dřev z pobořených chalup a nesli je k chroštinám na okraji lesa. Zapraskaly první plameny.

Starý Valdštejn hleděl na nehybné zjevení ztrácející se v prvních chuchvalcích dýmu a srdce mu stále více svíral strašlivý, marný vztek. Až sevřel.

Oheň konečně vyšlehl do výše. V té chvíli nastal okolo nosítek pana Viléma z Valdštejna převeliký shon. Jeho lidé se sbírali a téměř úprkem mizeli pryč.

Bratři Bílští dojeli ke Krčínovi.

„Dívejte se, páni“ vyzval je Jakub a hlas se mu třásl vzrušením. „To není k spatření každý den.“

„Zvedá se požár, pane z Jelčan.“ Felix popadl uzdu Krčínova koně. „A chcete-li znát mé mínění, pak mrtev není váš nepřítel nahoře na skále, ale váš příznivec tady dole.“

Krčín se ohlédl, viděl však jen zmatek okolo Valdštejnových nosítek. Toho využili zajatí havíři a dali se na útěk k lesu. Neřád s dalšími zemany je pronásledoval. Dostihl je ještě před prvními stromy hlubokého lesa a Krčín viděl, kterak se rozmáchl a sekl.

„Hodíme je do šachty!“ křičel.

„Jedme!“ trhl uzdou Krčínova koně Felix Bílský.

Trojice jezdců se dala do cvalu. Brzy se promísila s dalšími ujíždějícími.

Jako by všichni prchali z prohrané bitvy.

Noc přicházela pomalu. Nemohla se však soustředit. Hořící lesy nad Vrchlabím rozháněly tmu.

Pršelo. Nebeské vody máčely zemi. Rozlehlá strniště se proměnila v bahniska a lesy v podhůří svésily větve, jako by oplakávaly své upálené příbuzné v horách.

Po okrajích jičínských ulic tekly strouhy. Rynkem projížděl jezdec, jediná živá duše široko daleko. Kůň překračoval vysazené trubky starého vodovodu. Do dubové kašny pleskala dešťová voda.

Jezdec dojel až na roh Růžové ulice, když vtom za ním zarachotily vozy. Byly plně naložené dřívím.

I dvůr Kropáčovy hospody byl plný povozů. Ze široka a daleka putovaly do Vrchlabí. Mocný pán železa a ohně se z posledních sil snažil obnovit provoz v hutích. Doufal, že mohutným ohněm roztaví zbylou nakopanou rudu a ta se promění v peníze, s jejichž pomocí obnoví zatopené doly.

Vrchlabí se plnilo dřevem, jenže z něj utíkali lidé.

Ze dveří Kropáčovy hospody vyšel Krčín s kumburským purkrabím Janem Jičínským z Bezvěžské. Hleděli na vozy naložené dřevem. Jičínský řekl: „Tohle dřevo Jandorfovy ohně zadusí.“

Dali se přes dvůr, zahrnuli do Růžové ulice a střetli se s jezdcem, který právě seskočil z koně a vedl jej do pivovaru.

„Dobrý den, pane purkrabí,“ pozdravil jezdec a propíchl oba očima.

„Dobrý den, pane písaři,“ odpověděl Jičínský chladně. Mířil s Krčínem k domu řeznického cechmistra Bény. Ve dveřích se obrátil.

Jezdec se za nimi díval.

„Co ten tady chce?“ zašeptal kumburský purkrabí znepokojeně.

„Kdo je to?“ zeptal se Krčín. Stoupali po úzkém schodišti.

„Podvinský z Lerojid, písař pana Trčky na Opočně. Má dvorec někde u Hořic. Proč ale šmejdí v Jičíně?“

„Možná jej pan Trčka poslal, aby zjistil, jak jsem splnil to, čím mne pověřil,“ mínil Krčín spokojeně. Jičínský naň jen letmo pohlédl a povzdechl si.

Na horním mázhauzu bylo prostřeno k bohatému obědu. Konšel a řeznický cechmistr Béna kráčel oběma trčkovským úředníkům v ústřety a očka mu spokojeně mrkala. Z druhých dveří vyšlo několik osob. Bénova matka Kunhuta, Bénova manželka Agáta, Bénův syn Jan, kterému přezdívali Natříkrátetlustý, děvečka a dva silní čeledíni. Všichni se dívali.

„Pan purkrabí kumburský a pan správce velíšský,“ radoval se Béna. Domáci střídavě pozorovali jednoho či druhého. I oni se radovali. Řezník se otočil.

„Viděli jste?“

Domáci kývali. Jen scvrklá babizna Kunhuta pronesla: „Ten mladší nedobře vyhlíží, Matěji. Matěji, nezačinej si s pány!“

Béna je poslal pryč. Zval hosty ke stolu.

„Pohostím vás vybraně!“ sliboval.

„Nu, a co kot, pane cechmistře?“ ptal se Krčín, pohrávaje si s prázdnou cínovou hubatkou.

Béna se ošíval. Raději popadl malý soudek, jednou rukou jej podržel a druhou do něj plácl. Bouchlo to, špunt vyletěl ke stropu a řezník naléval víno, rudé jako láska.

„Rozdělíme se. Mám tu malý váček, hubený. Z něho vám dám polo... čtvrti... šestinu.“ Řezník byl náhle velký matematik.

„Ukažte ten hubený váček,“ řekl laskavě Krčín.

Na stůl se vysypaly grošíky z naditého měšce. Kutálely se, narážely do sebe a padaly jako malá dítká. Řezník mrkal, Krčín si hryzl kníry. Jičínský se napil vína.

„Neříkejte, že pro tuhle drobotinu jste učinil, co jste učinil,“ řekl s náznakem pohrdání.

„Vyhrál jsem!“ pyšně odsekl Krčín. Odsunul hromadu mincí k Bénovi.

„Rozpočítejte je, cechmistře,“ velel.

Řezníkova očka zamrkala.

„A na každé hromádce jich bude stejně!“ varoval Jakub. Usedl ke kumburskému. Po očku sledoval Bénu, jak se hrabe v penězích.

„Nikdo mi nevěřil, že dokážu Jandorfa povalit, a přece jsem to dokázal!“ pronesl pyšně. „Pan Trčka má ve mně dobrého služebníka! Všichni mi můžou děkovat. Dokázal jsem to, co nikdo jiný!“

„Mnozí by vám mohli být vděční, to je pravda. Jenže události tam v horách přerostly všem pořádně přes hlavu. Nikdo nechce mít nic společného se žhářstvím, při němž shořely nejen Jandorfovy lesy, ale i sáhy královských hvozdu,“ mínil Jičínský a jeho tvář byla vážná.

„Víte dobře, že se zapálenými lesy nic nemám. Překopal jsem jen koryta tří vodních toků na valdštejském zboží. Nic víc,“ zavrčel nedůtklivě Krčín.

„Ano. Já to vím,“ kývl kumburský purkrabí.

„Přesto se mi každou noc o těch hořících hvozdech zdává.“ Krčín se napil. „Nemůžu z nich ujet. Pak se probudím a prší.“

Zlobně zapráskal knírem. Vzal hubatku. Byla prázdná.

„Nalej mi, Béno!“ zavelel. Řezník vynořil tlapy z grošíků a nalil Krčínovi víno rudé jako krev.

„Nechci vás strašit, pane Jakube, ale ještě jste z těch hořících lesů nevyjel. Na tom žádné probuzení nic nespraví,“ řekl Jičínský. „Nekonejšete se nadějí, že vás Valdštejni nebo dokonce sám Trčka vezmou v ochranu, až se okolo vojny v tam horách začne vířit prach u královského dvora. Možná by se vás zastal starý pan Vilém z Valdštejna, jenže ten je mrtvý. A jeho synové na sobě nenechají ani stín podezření, že to byli oni, kdo zapálil královské hvozdy.“

„Sám jsem slyšel rozkaz starého Valdštejna,“ namítl zlostě Krčín. „Zeptejte se bratří Bílských. Byli se mnou! Slyšeli to také!“

„Tak velké sáhy lesa nemohly být zapáleny z jediného místa. Na někoho bude nutno ukázat prstem a označit jej za žháře a zemského škudce.“

Jičínský vztyčil ukazováček pravé ruky jako kárající svatý. Zakroužil jím ve vzduchu a namířil proti Krčínovi.

Ten strnul.

„Vy jste se snad pomátl, pane purkrabí! Kdo by se opovážil vinit mne z toho, co jsem neudělal?“

„Mívám chladnou hlavu i tehdy, když jiní okolo mne třeští. Dlouhé roky jsem z Kumburku pozoroval, co se v horách děje. Dobře jsem si všímal všech těch pavouků, kteří tkali pavučinu, aby ulovili mouchu. Jandorfa. Teď se nacucali a zmizeli. Zbyly po nich jen pavučiny. A ty se vymetají.“

„Chcete říct, že já jsem tou pavučinou?“ stále nechtěl chápat Krčín.

Jičínský se ušklíbl. „Byl jste při těch událostech v horách příliš vidět.“

„Takže každý dosvědčí, že jsem žádné lesy nezapaloval. To valdštejnští!“ bránil se Krčín a po očku sledoval, zda je neslyší Béna, který se potil nad grošíky.

„Valdštejnští to nebyli!“ řekl kumburský purkrabí.

„Tak kdo?“

„Přemýšlejte! Kdo teď dokáže, že celé sáhy královského lesa neshořely v plamenech, ale zmizely dlouho předtím?“

„Vachtel!“ vydechl Krčín.

„A je to!“ ozval se Béna. Smutně seděl, nepil, nemlaskal, jen se díval na dvě hromádky grošíků. Tu větší měl před sebou, tu menší posunul ke Krčínovi.

„Béno, Béno, mám dvě ruce a na každé pět prstů. Špatně jsi počítal. Jedné ruce jsi dal prsty tři a druhé sedm!“ řekl Krčín.

„Dělil jsem peníze na poloviny, pane správče. Odjakživa je to tak, že jedna polovina bývá větší a druhá menší. Pravicí selátko zabiju na jedno rozmáchnutí, levicí mu jen pohmoždím hlavu. Což to není rozdíl?“

Řev, jako by bučelo tele, se v té chvíli začal linout z přízemí. Dveře na mázhauzu se rozlétly a v nich stál Bénův syn Jan, zvaný Natříkrátetlustý.

„Béééh!“ Tělo se mu třásllo. „Bijou mne! Tlučou!“

„Kdo?“ zvolal řezník.

„Vy jste prý, otče, zrádce! Podvedl jste prý pány měšťany s tímto pánem!“ ukazoval ubrečenec na Krčina.

Na mázhauz vběhly domácí ženy a konejšily to tele.

„Kdo tě tloukl?“

„Samuel, Obešlo a Kře!“ žaloval Natříkrátetlustý. „Kolem šel pan Srnovec, bééh, a řekl, bééh, jen ať mě tlučou, že prý bée...“

„Neřvi!“

„Bée!“

„No tak neřvi!“

„...že prý Béeéna je zrádce města!“

Ženy dítě chlácholily a odváděly pryč. Babizna Kunhuta se ještě ohlédla.

„Neradno mít pletky s pány, Matěji!“ varovala.

Béna zafuněl.

„Eh, taky jsem býval tlustý, ale silný, páni, silný! Kantor mě chtěl učit latinsky. Tak jsem mu rozbil hlavu. Žaloval, a tak mu rozbil hlavu otec. Taky pěstí.“ Řezník byl smutný. „Ale tenhle...“ Mávl jen rukou.

Dovnitř vstoupila děvečka s mísou pečeného masa. Bénovi se rozzářily oči. Vzal děvčeti z mísy, ještě nepoložené na stůl, stehno a zahryzl se do něj.

Okusil Jičínský. Okusil Krčín. Maso bylo divné. Šlachovité a zasmrádlé. Krčín pohlédl na řezníka velice pátravým zrakem. Ten zčervenál i s plnou hubou. Naráz polkl.

„A uvnitř měl jen vnitřnosti. Ani zrnko zlata!“

Krčín s Jičínským odvažovali ve stáji pivovarského dvora své koně.

„Máte peníze od Bény. Vezměte je a odjed'te,“ pověděl kumburský purkrabí.

„Povalil jsem Jandorfa a nikoho se nebojím,“ řekl Krčín. Ukázal ruku. „Bystrá a pevná.“ Ruka se mu třásla.

„Viděl jste někdy brouka, který drze vlezl do mraveniště? Zbyla z něj lesklá skořápka. Pokud neutekl,“ usmál se purkrabí.

„Po mravencích šlapu!“ Teď se Krčínovi třásl i hlas.

„Když stojím na věži kumburského hradu, vypadají lidé úplně jako mravenci. Slyším, jak cvakají kusadly,“ pověděl chmurně Jičínský. „Dejte na mé rady. Nechte se poslat s nějakým listem někam hodně daleko. Nebo ještě lépe. Jeďte na poledne k Rožmberkům. Držte se proroctví, které vám bylo zjeveno.“

Odmlčel se.

„Felix a Zikmund, dva z bratrů Bílských, ti, kteří s vámi kopali v horách nové labské koryto a vyvedli vás z hořícího lesa, jsou již ode mne z Kumburku pryč. Jeli do světa stíhat pana Štěstí.“

„Vyhnal jste je?“

„Poslechli mou radu!“

Padal soumrak a louže se leskly. Za okny Kropáčovy hospody zablikalo matné světlo loučí. Pavučiny byly zmoklé a chvěly se na nich kapky deště.

Krčín se vracel na Velíš. Musel se vyhýbat vozům, které rozježděným bahnem mířily k Jičínu. Všechny vezly dřevo. Klády pro Jandorfovy hutě.

Nenasytí mravenci nedovolí, aby se předchozí události proměnily v dým a ten aby vítr odvál do nebe. Vrchlabská historie bude mít pokroucené pokračování.

Velíš se nořila do dešťových mraků. Krčín se k ní blížil, ale hrad se mu ztrácel před očima. Zůstala jen cesta, vedoucí do mlhy.

5.

Vytrvalé deště zaháněly léto do krajin vzpomínek. Tisíce kapek docinkávaly píseň o jeho slávě a po rozmoklých strništích přicházel podzim v dlouhém plášti. Na slunce si již nikdo nepamatoval. Svítilo vůbec někdy?

Panna Anežka Straníková z Kopidlna seděla způsobně mezi fraucimorem urozené Anny Lobkovicové z Bibrštejna, choti Kryštofa Popela z Lobkovic, dvorského válečného rady a pána na Kosti, Horšovském Týně a Bílině.

Velká síň hradu Kosti ševalila tichým hovorem. Byl podvečer. Ve stojanech hořely svíce a svým světlem hladily klenbu stropu. Hovor neustával stejně jako déšť za okny. Pán Veškerenstva měl vody věru nazbyt. Vyvolával tak smutek v duších panen z fraucimoru: bude-li takto pršet i v dalších dnech, neuskuteční se dlouho odkládaná jízda panstva z Kosti na hrad Trosky, při níž měl poprvé sedět v sedle malý Oldříšek Felix Popel. Pro tuto slavnostní příležitost mu jeho strýc, pan Vilém Trčka, ráčil věnovat rozkošného koníka vzácného chovu. Kůň však zatím žral oves ve stájích na Velíši a vypadalo to, že se Oldříšek Felix svým jezdeckým uměním v nejbližších dnech nepochlubí.

Fraucimor se v deštivém podvečeru hluboce nudil. Jedinou zábavou bylo občasné střílení očima po urozených pánech hovořících u dlouhého stolu s plnými číšiemi. Anežka Straníková marně dobývala svými hlubokými zraky pevnost z chmele a sladů, kterou se obklopil Jan z Valdštejna a na Jičíněvsi. Kostecké pivo bylo lepší než jeho vlastní. Valdštejn propadal smutku. Fraucimoru si nevšímal. Aťsi, urazila se Anežka.

Naděje a sny byly jediným vytržením z nudného života. Malé zábavy velikou událostí. Společnice Veroniky Žerotínské, Eliška z Vartenberka, přišla vybrat pomocnici pro službu u urozených paní. Všechny panenky žadonily: „Vezměte si mne, Eliško, vezměte mne!“ Jen Anežka mlčela. Ji by si panna Eliška stejně nevybrala. Jenže slečna z Vartenberka kývla právě na ni.

„Proč ta zemanka?“ šeptaly si ostatní závistivě.

U velikého krbu, z něhož sálalo teplo, se urozené paní věnovaly ruční práci a nijak nezasahovaly do vážného hovoru svých manželů a příbuzných. Anežku usadily k nohám paní Anny Lobkovicové, rozené z Bibrštejna, choti zámceckého pána.

„Vezmi košík a podávej mi z něj nitě té barvy, kterou ti řeknu!“ velela dáma. Naproti seděla její sestra Barbora, žena Viléma Trčky. O kousek dále vyšívala jakousi ohavnou suknicí Veronika Žerotínská, manželka pana Karla Žerotína, která byla zase sestrou Viléma Trčky. Podala onu ohavnost panně Elišce z Vartenberka a jala se hrabat v misce plné knoflíků.

Anežka napínala sluch a snažila se zachytit něco z hovoru, který mezi sebou vedli páni. Dvorský válečný rada Kryštof Popel si nechal podat zelené letní jablko, neboť, jak pravil, by se rád osvěžil ovocem, jež poslo z ráje.

„Takto se dostalo velkého říšského jablka našemu králi,“ pravil Karel z Žerotína, důvěrník arciknížete Ferdinanda a slavný rytíř, který s císařem Karlem V. dvakrát navštívil Afriku a později si dobyl slávu na válečných polích v Uhrách. „Bylo mu nabídnuto stejně ochotně a lehce jako toto zelené vám, drahý příteli.“

Lobkovic se zakousl do zeleného plodu a zkřivil tvář. Jablko odhodil.

„Kyselé,“ řekl.

„Stejně jako jablko říšské!“ dodal Vilém Trčka.

„Děvče, děvče!“ vytrhl Anežku z poslouchání přísný hlas paní Anny Lobkovicové. „Ty mne vůbec neposloucháš! Chtěla jsem stříbrnou nit, ne zlatou.“

Bylo to jednoduché. Po stříbrné přišla na řadu černá, pak zlatá a znovu černá. Anežka podávala nitě a lapala mezi ženským brebentěním, svatbami, pohřby a nezvedenými faráři, malou zbožností obecně i dětskými hovínky útržky panského hovoru, jenž voněl velikým světem daleko za obzorem. Kdepak asi leží Englicko, kde vládne manželka španělského krále? A jak daleko od toho

Englicka leží Skotácko, jehož královna se ve městě Parisů provdala za francouzského prince?

Anna Lobkovická z Bibrštejna natáhla ruku. Dostala zlatou nit. Její choť právě minul, že český král, jehož si Anežka představovala jako křížence mezi jejím strýcem a mistrem Janem Husem, okusí mnohé hořkosti pro císařskou korunu, která mu byla ve Frankfurtu vsazena na hlavu.

„Jistě vám není tajno, že papež s touto volbou nesouhlasil a nesouhlasí i nadále,“ bohorovně hovořil dvorský válečný rada. Patrně s Jeho Svatostí ráčil toto téma přednedávnem probírat.

Anežka podala paní zlatou nit. Činila tak po paměti. Ostatně ani paní Anna se nedívala a naslouchala příběhu ze života, který vyprávěla její sestra. Páni zatím shodně mínili, že král a císař se bude muset rozhodnout mezi Římem a říšskými kurfiřty. Proč, to Anežka nepochopila. Podala zlatou nit. Byla nejhezčí.

„Oč bude nový císař měkčí k jinověrcům v Němcích, o to tvrději proti nim vystoupí v ostatních zemích,“ hovořil dvorský válečný rada. Burian Trčka se zasmušile drbal v bradce.

„Připravte se, moji milí, že budete muset dokazovat pravost své víry a že to dokazování bude perné!“ varoval Lobkovic evangelické příbuzné. Burian Trčka si vytrhl z bradky chlup a cukl hlavou.

„Nikomu z nás nic nehrozí,“ prohlásil Vilém Trčka.

„Jen aby,“ usmíval se Kryštof Popel. „Jak se chcete srovnat s králem, když se nesrovnáte ani mezi sebou?“

Anežka podala paní stříbrnou nit. Připomínala jí chlup z bradky páně Burianovy.

„Míníte jistě ono obvinění, jež proti mému synovci vznesl nejvyšší sudí, nařknuv jej z novotářství,“ opáčil Vilém Trčka. „Nejvyšší sudí by si však měl zamést především před vlastním prahem. Což nepochází z rodu, který hrubým způsobem narušil zemský mír?“

Anežka se naklonila, aby jí neuteklo ani slůvko.

„Děvče, děvče!“ kárala ji paní Anna. „Nechci zlatou, ale stříbrnou nit!“ Pohlédla na své dílo.

„Ach, všechno špatně!“ bědovala. Ukazovala své sestře krumplovaný pás. A v něm hned tři zlaté nitě vedle sebe.

„Což neumíš rozeznat od sebe barvy?“ obořila se na Anežku. Podala jí ten pás a velela: „Odnes to do mé komnaty! A zmiz mi z očí!“

Jsem husa, opakovala si Anežka, když odnášela panské dílo ze síně pryč. Mohla se dozvědět něco o vojně v horách u pramenů Labe, jíž se účastnil i pan Krčín. Zprávy o ní přišly do podhůří spolu s deštěm, ale nikdo nevěděl nic určitého. Urození páni, kteří se vyznají i v tom, co se děje v Englicku a co si myslí papež, však dozajista vědí vše. Jenže co o té vojně budou říkat, to už Anežka neuslyší.

Přitiskla rozpálené čelo na studené okno. Jazykem navlhčila suché rty. Stála u zlatých pokojů hradního paláce. Prstem psala na zadýchanou, neprůhlednou okenní tabuli plnou skleněných koleček: *J A K U P*. S gramatikou si starosti nedělala, se svým srdcem ano.

Jakási komorná se jí zeptala, co tu pohledává. Ukázala na zkažený krumplovaný pás, má ho donést do komnaty urozené paní. Komorná jí otevřela malované dveře. Anežka vešla dovnitř. V místnosti praskal oheň v krbu. Světlo plamenů však marně bojovalo s houstnoucím šerem přicházejícím zvenčí, Anežka hleděla s otevřenými ústy na zlatý strop. Postupovala se zakloněnou hlavou. Převrhla stoličku. Lekla se. Otočila. Jenže komorná už u dveří nebyla, rozplynula se v šeru. Anežka položila pás na truhlici pod oknem. Venku šuměl déšť.

Dívčí zadeček dosedl na lože s nebesy. Anežka ucítila měkkost toho lože a zachvěla se rozkoší. Pak drze otevřela nádhernou truhlici. Byla plná ještě nádhernějších šatů. Ty nejkrásnější vytáhla a přitiskla si je na tělo. Ztratila by se v nich. Jak se však do nich mohla vejít paní Anna? Kdyby byla Anežka tak široká jako urozená šlechtična, nemohla by v těch šatech ani dýchat. Proto jsou urozené paní tak upjaté, že chodí v nádherných šatech, v nichž se ani pořádně nenadechnou?

Pečlivě šaty složila a uložila nazpátek. V rohu komnaty objevila malá dvířka. Vedla do úzké chodbičky a ještě menší komůrky. Prevét. Zkusila jej. Žádný rozdíl mezi panským a fraucimorským neshledala.

Zklamaně vyšla z komnaty. Nechtělo se jí vracet se mezi panenky z fraucimoru. Beztoho by se jí smály, že rozzlobila urozenou paní.

Nádvoří bylo pusté a bezmocně otevřené neustávajícímu dešti. Anežčiny pantoflíčky zaklapaly v průjezdu. Vyšla na parkán a vůbec nedbala toho, že mokne a mokne. Dívala se do hlubin podhradí. Šero halilo lesy a skály do mlžného hábitu. Matně se leskla hladina rybníka Labutníku.

Pak se ukázalo zjevení, vlastně celý houf podivných podvečerních duchů. Jeli na koních po cestě vedoucí k údolí Plakánku. Byli roztodivně oblečení. Jako polykači ohně na třetím trhu v Jičíně. V sedle před prvním z těch podivných jezdců seděla černovlasá panenka ve vysokých botách. Anežka si vzpomněla, jak ji kdysi vezl pan Krčín od Markéty z Tymburka domů na Střevač. Povzdechla si. A zjevení bylo pryč. Jen psi dole ve dvoře štěkali.

Anežka ucítila vodu až na kůži. Zachvěla se zimou. Utíkala se schovat. Z hloubi podhradí se valil hluk. To se páni u purkrabského stolu, mezi nimiž seděl i její strýc, poprali pro nějakou nicotnou záminku. Aby věděli, kdo se má bít s kým, rozdělili se na Čechy a Němce. K pranici dovedně užili kordů, pěstí i těžkých cínových konvic.

Anežka, přitisknutá ke tmě průjezdu, viděla, jak kostecký hejtman Jiřík Grysl z Loučné s několika dalšími vyvlekli z purkrabství nejvzteklejšího rváče, Jiříka Slacha z Křivic.

„Což nectíte místo ani řád?“ křičeli pohoršeně. A Slach s nimi cloumal a řval:

„Zvyjebaní Němci, zvyjebaní Němci!“

Z horního hradu přišli tu pranici vyšetřovat urození páni. Tvářili se přísně. Okolo Kryštofa Popela se seběhli jeho úředníci, všelijak potrhání a pobití. Chrlili žaloby. Všechno prý začal písař Kunrát Slivic z Vandrysu. Tvrdil, že Češi při vrchlabské vojně hrubě

poškodili Němce a že za to budou pykat. Stíny nedávných událostí se prohryzaly až na Kost. Oba Trčkové ustupovali do tmy, aby na ně bylo co nejméně vidět. Pak se ozval hlas páně Vilémův: „Řeknu Dobešovi, ať sem povolá onoho Krčina. Ten chlapík se bude zpovídat ještě vroucněji než španělský král svému zpovědníkovi!“

„Nezvěte ho ani sem, ani nikam jinam. Pošlete ho pryč. Ať zmizí!“ radil pan Burian.

Pan Vilém vystoupil ze tmy a přidal se ke svým švagrům. Důstojně kráčeli zpátky do horního hradu. Burian Trčka zůstal stát v průjezdu. Možná se mu jen nechtělo do deště, neboť jeho převeliká důstojnost ho před kapkami nechránila. Kde se vzala, tu se vzala, stála před ním noční víla. Anežka.

„Urozený pane,“ špitla. „Pěkně prosím, raďte ochraňovat pana Krčina. Je to dobrý služebník.“

„A jak taková malá panenka může soudit, je-li ten chlapík dobrým služebníkem?“ trochu pobaveně opáčil pan Burian a chystal se odejít.

„Vypátral, kde se scházejí pecinovští sektáři!“ vychrlila ze sebe Anežka. A hned viděla, že se trefila.

„Kdepak se ti pecinovští scházejí?“ zastavil se Trčka a v očích mu zasvítlo.

„Pan Krčín vypátral, že se scházejí v Nymburce,“ žalovala Anežka.

„Kde v Nymburce, rozmilá panno?“ usmíval se Trčka. „Věru, budu asi muset na toho chlapíka změnit názor,“ dodával laskavě.

„Na bobnickém předměstí. V nějakém dvorci.“

„A jak to Krčín vypátral? A odkud víte, co a kde vypátral?“ zajímal se dále pan Burian.

„Je to prostě dobrý služebník!“ řeklo děvče a utíkalo pryč.

Druhého dne po poledni přijížděl pan Burian Trčka z Lípy ke královskému městu Nymburku, ležícímu v úrodných rovinách při soutoku Labe s říčkou Mrlinou, pramenící na panství kosteckém.

Cesta, lemovaná doubím a břízami, byla silně rozbahněná. Těžká, mokrá nebesa se tlačila nízko nad zemí, hnána větrem na dalekou půlnoc. Z labských ostrovů se zvedala hejna komárů; teď tu v kraji platila jejich religie. Městské hradby byly chatrné, neboť od rebelie proti králi v roce čtyřicátém sedmém se nesměly opravovat, aby sebevědomí nymburských příliš nevzrostlo.

Trčka vjel Bobnickou branou do města, propletl se ulicemi na výstavný rynek, z něj odbočil do Kamenné ulice a dojel až k chrámu svatého Mikuláše. Před farou sesedl z koně a rázně zabušil na dveře. Otevřela mu nemladá kuchařka. Nijak se nezarazila, když uviděla urozeného pána. Nymburský děkan Matěj Lounský často přijímal šlechtice. Pak s nimi směle hovořil o náboženství a přitom jim zpřímá hleděl do očí. Mnozí – pan Burian Trčka byl mezi nimi – by jej rádi viděli v čele konzistoře podobojí. Věřili, že by ji zbavil plesnivých zbytků mrtvé víry předků, jež působila v zemi zmatky a dusila vše nové a zdravé.

Nezanedbatelnou překážkou v této záležitosti byl král.

I děkan Lounský již měl zprávy o tom, že se papež Pavel IV. postavil proti jeho zvolení říšským císařem a nehodlá jej v této hodnosti potvrdit. Římský biskup Ferdinandovi Habsburskému nikdy neodpustil, že se přičinil o náboženský smír stvrzený na říšském sněmu v Augšpurku léta Páně 1555. Z města na Tibeře se Ferdinandova politika jevila jako příliš měkká, plná ústupků a vědomí, že vedle jedině správného náboženství katolického tu již navždy bude i religie odpadlíků, Augustana, Augšpurská konfese – cí země, toho víra –, onen strašlivý vřed na těle katolického světa.

A Ferdinand se hodlal papežským podezřením bránit. Chtěl-li ale přinést důkaz své pravověrnosti, nemohl být přísný v německých zemích, které zanechal napospas kurfiřtům a knížatům. Jeho pohled se obracel ke Království českému. Teď šlo jen o to, kdo bude poslední v řadě a stane se důkazem panovníkovy katolické horlivosti. Pan Trčka ani děkan Lounský to být nechtěli. Kněze tudíž nepřekvapilo, že pana Trčku přivádí do Nymburka starost o poctivost religie.

„Vím, že se tu pecinovští zase množí,“ pokýval hlavou Lounský. „Mám nějaké stopy, ale jsou bohužel nezřetelné. Sektáři jsou opatrní. Přes den se tváří jakoby nic, i do kostela zajdou. Teprve v noci se oddávají svým rejdům někde v ústraní.“

„Chtěl jsem jen znát mínění ctihodného pána,“ poklepal Trčka na opěradlo křesla. „Zdá se však, že nevíte nic. Nikdo nic neví. A sektáři se nám množí před očima.“

„Nehodlám brát varování urozeného pána na lehkou váhu,“ odpověděl děkan. „Zajdu na rathauz.“

„Zajdeme na rathauz,“ jemně jej opravil rytíř. „Chceme přece to stejné.“

Stmívalo se, když se nymburští konšelé začali scházet na radnici, povolání purkmistrem Burešem k naléhavé poradě. Že jde o sektu pecinovských, se dozvěděli ještě na schodech. Že přijel žalovat pan Burian Trčka, se doslechli v předsíni.

„Ten pán míní, že jsme tak neteční, až bychom sektáře nechali, aby si volili svého biskupa přímo tady na rynku!“ mínil řeznický cechmistr Podhola s hlavou dohola.

„Pecinovští musí být pochyťtáni a potrestáni, aby jiní unikli trestu,“ prohlásil Martin Baťa, bohatec, který půjčoval peníze dokonce i králi.

„Rychtář Kuchta již vyrazil s pacholky za mladým Pekelským,“ oznámil ševcovský cechmistr Blažej Hlava. „Je-li někdo podezřelý religie, pak je to právě on. Nosí dlouhé vlasy. Do kostela nechodí...“

„Poznej lišku po kožichu a vlka po hlase. Ale rozhodneš, zda ten či onen je dobrý, jen po vzhledu?“ otázal se starý Jakub Mráček.

Dveře radní síně se otevřely a z nich vyšli pan Trčka, děkan Lounský, purkmistr Bureš a královský rychtář Bartoloměj Bočan. Ten se tvářil velice ustaraně. Věru, nebyl-li vinen tím, že sektáře trpěl, byl dozajista vinen tím, že na ně nepřišel sám.

Městský rychtář s několika biřici vedl po schodech na řemenu spoutaného mladého muže, Jana Pekelského.

„Přiznal se!“ radostně oznamoval a hladil zajatce obuškem po dlouhých vlasech.

„Pane strýci,“ šeptal mladík, obraceje se ke konšelovi Ambroži Pekelskému.

„Mlč!“ horlil ten důstojný muž. „Když ty jsi pecinovský, já žádný tvůj strýc nejsem!“

Jakmile však Trčka s purkmistrem a královským rychtářem poodešli, dodal: „Jen bychom neměli skákat před každým urozcem a držet se vlastního rozumu!“

Purkmistr se s oběma rychtáři radil, co nyní. Vrtěli se pod přísným pohledem pana Trčky. Nezbyvalo nic jiného než rázný čin. Pan Trčka s úsměvem odcházel.

„Někdy není dobré být královským rychtářem,“ řekl bohatý kupec Baťa Bartoloměji Bočanovi.

„Být královým věřitelem je dobré vždy,“ odsekl ten, zatímco si připínal k boku kord.

„Kdybychom na ty sektáře přišli a dostali je sami, bylo by to lepší,“ tiše prohodil purkmistr.

„Ano. Bylo. Nedejme tedy panu Trčkovi příležitost, aby si veškeré zásluhy za vylapání pecinovských připsal jen on sám,“ řekl kupec Baťa.

„Jak se chodí na takové bludaře?“ bezradně nevěděl královský rychtář.

„Jak? Chytře!“ poradil mu městský rychtář Kuchta a pobídl mladého Pekelského obuškem.

Padla tma. Tichý houf kráčel Velelibskou ulicí k Bobnické bráně. Kuchta nedočkavě topořil svůj obušek neustálým laskáním. Těžká vrata v bráně zaskřípala. Do předměstí, kde fičel vítr, zaprskalo světlo pochodní.

„Veď nás!“ poručil Kuchta Pekelskému. Mladík smutně ukázal do tmy, jako by ukazoval ke světlu.

Škorně mlaskaly v mazlavé hlíně. Někde se rozštěkal pes. Přidávali se k němu další. Kuchta se vztekle naklonil k Bočanovi.

„Psi nás prozradí!“ Zahrozil obuškem do tmy. Ale psům bylo jedno, že tmou jde právo na lov noctných. Štěkali dál.

„Na Pekelského ten štěkot svedeme,“ mínil moudře královský rychtář. „Rozvažte mu pouta!“

Přiblížili se ke dvorci Jakuba Líchy. Bočan poklepal Pekelskému na rameno.

„Zabušíš a necháš si otevřít!“ Rozháněl bířice do stran. Obstoupili dvorec jako při kolovém tanci. Bočan znovu položil Pekelskému ruku na rameno. Mladík zabušil třikrát na vrata. Náhle bylo ticho.

„Kdo tam?“ ozval se tichý hlas.

„Já, Lícho. Pekelský!“ pravil zajatec.

„Proč ti psi tak štěkají?“

„Snad je dráždí vítr.“

Lícha otevřel. A stál tváří v tvář rychtáři Kuchtovi. Řezník jej udeřil obuškem. Bířici mu zacpali ústa. Právo se hnalo ke stodole. Z ní se ozýval velebný hlas. Oba rychtáři nahlíželi dovnitř škvírami. Dvanáct starců sedělo při světle jediné louče, všichni s dlouhými vlasy. Proti nim temné shromáždění. Jeden ze starců povstal. „Prosme Boha, aby na nás seslal Ducha svatého!“

Tu Kuchta rozrazil jediným kopnutím vrata a zařval: „Již jsem zde! Všichni ven a ke zdi! Právo vás drží v obklíčení!“

Bočan se probíral bradkou.

„Takové mírné je snadno polapit,“ pověděl a ustoupil, aby Pecinovští mohli tiše vyjít ze stodoly.

Jako by se Bůh usmířil s kacířskou zemí: druhého dne zmizely z nebe mraky a léto se vrátilo s tichým úsměvem ženy, jíž není radno se ptát, kde byla v noci. Pod hradem Kostí se leskly hladiny tří rybníků, Bílého, Černého a Labutníka.

Jakub Krčín z Jelčan se zastavil v údolí Plakánku a hleděl na hrad před sebou. Vynořil se před ním náhle, jak se údolí zatočilo a les rozestoupil. Kost byla pevná a mlčenlivá jako pohledy přísných svědků. Z komínů se kouřilo a k modrému nebi stoupal dým.

Krčín pobídl koně a hvízdal na odrostlé hříbě, které volně klusalo za nimi. Brzy již stoupal do podhradí dlouhým kamenným ochozem. Vjel do brány a ohlásil se jako trčkovský úředník z Velíše, jenž přivádí mladému panu Oldřichu Felixovi Popelovi z Lobkovic koníka. Pustili jej dále, projel tedy temným průjezdem a po padacím mostě se dostal do vnitřního hradu. Na úzkém placu jej zastavili a přiměli sesednout. Písař Kelbich si jej podezíravě prohlížel.

„Jak jste se mohl opovážit přijet na koni, který je určen za dar urozenému panu Oldřichu Felixovi Popelovi z Lobkovic?“

Krčín posměšně hleděl na Kelbichovo pravé oko, obalené temnou modřinou, pozůstatkem noční pranice Čechů s Němci. „Asi špatně vidíte,“ řekl, když Kelbich už nic nedodal. „Toto je dar pro pana z Lobkovic.“ A vsunul písaři do ruky uzdu mladého koníka. „Přijel jsem na vlastním koni. Spím totiž na pytlích s penězi. Proto si takové nádherné zvíře mohu koupit, víme?“ Poplácal brůnu po krku. Kelbich si rozpačitě zakryl ozdobené oko a mávl na pacholka, který se jal k oběma koním chovat stejně uctivě.

Krčín klidným krokem vyšel až na široký parkán před horním hradem. Právě se tam chystaly kočáry pro jízdu urozených paní na hrad Trosky. V průjezdu do horního hradu zahlédl známou postavu a srdce mu zatrnulo. Byla to Anežka. Jen se mihla a zmizela. Nádvoří před palácem bylo prázdné. Krčín zamířil k hradní kapli. Anežka stála v příšeří pod rozsvícenými okny. Krčín mhouřil oči. Dívali se na sebe. Mlčeli.

Pak Anežka ukázala na šelmberský erb na stěně.

„Čí je?“

Krčín k ní přistoupil a pokusil se ji políbit. Dívka se mu vytrhla, odstoupila od něj a skryla se v šeru. Krčín šel za ní. Řinčel ostruhami.

„Proč jsi tu?“ zeptala se.

„Přijel jsem za tebou,“ lhal i nelhal.

„Zjevil ses mi ve snu,“ zašeptala. Zčervenala. Prozradila tak, o čem se jí zdálo. Znovu se pokusil ji obejmout. Vytočila se.

„Jedu pryč. S urozenými paními, dětmi a některými pány. Na Trosky.“

Venku štěbetal fraucimor. Utíkala.

„Pojedu s tebou,“ řekl.

„Nesmíš.“

„Dobrá. Pojedu za tebou.“

Zastavila se.

„V tom snu se mi zdálo, že jsem choť purkrabího na Velíši. Byls to však ty? Nevím. Tvář jsem ve snu nespatriła.“

Natáhl k ní ruce. Počkala, až ostruhy dorachotí až k ní, a zase ucouvla.

„Kde leží Englicko?“ zeptala se.

„E?“ podivil se. „Englicko neboli Británia či Anglie? Daleko. Až v moři. Za zemí francouzskou neboli Frankrajchem.“

„Nedokážu si představit moře,“ zašeptala.

„Až se stanu purkrabím na Velíši a ty mou paní, postavím pro tebe moře,“ řekl.

„Sbohem.“ A byla pryč.

Slunce škrábalo po zádech kaple. Krčín zůstal stát. Nechtělo se mu ven, kde hlaholilo veliké množství hlasů. Urozené paní s dětmi a dívky z fraucimoru kráčely ke kočárům. Houf šlechticů se točil okolo mladého Oldřicha Felixe Popela a jeho koníka. Jeden z pánů, měl na biretu peří, se sklonil a pečlivě upravoval sedlovou podpětku. Náhle se vztyčil a vlepil štolbovi pořádný políček. Sedlové řemení bylo uvázáno špatně. Šlechtici v družné starostlivosti se jali vše dávat do pořádku. Byli dojata a vzrušeni. Mladému Oldřichu Felixovi se otevíral svět. Co ještě okusí? První rvačku, první pitku, první ženu. Dnes bude poprvé sedět v sedle.

Krčín zatím pomalu kráčet podél zdi kaple. Rozevřenou dlaň položil do nejhlubšího stínu. Dotkl se chladného kamene. Za zády ucítil pohled. Obrátil se. Hleděl do tváře Vilémovi z Valdštejna. Ale ne. To byl jen přelud. Světlo prostupující okny vykreslilo tvář mrtvého muže. Jakmile se však Krčín pohnul, zbyly jen kytice čar. Přelud zmizel.

Raději vyšel ven. Hledali jej. Další z kosteckých úředníků, Kašpar Zok, na něho hleděl pravým okem zdravým a levým fialově podbarveným. Tvářil se zasmušile. Vyřizoval, aby se Krčín ihned odebral do purkrabství.

Tam čekal trčkovský regent Matyáš Dobeš z Olbramovic. Jakub už věděl, o čem bude řeč. O vrchlabských válkách. Jenže regent se zeptal, zda už byl pan úředník někdy na Moravě.

„Urozený a statečný pan Trčka má totiž s vámi velké plány,“ prozradil milostivě. Chtějí se mne zbavit. Pošlou mne pryč, blesklo Jakubovi hlavou. A začal zdvořile a opatrně. Již se dobře seznámil s chodem hospodářství na Velíši. Má spoustu nápadů, jak je zlepšit. Nebyla by škoda, kdyby měl právě teď odjíždět? Ostatně, přednedávnem cestoval ve službách pana Trčky do hor.

„Rád bych urozenému pánu z Lípy podal zprávu, jak se mi tam vedlo,“ pověděl.

Regent se zatvářil zcela nechápavě.

„V horách? Panu Trčkovi? A proč by to měl vědět? Copak ho zajímá, jestli byl nějaký z jeho lidí někde v kopcích? Ani pana Trčku, ani mne, ani nikoho jiného nic takového nezajímá. Nechceme vědět, kde jste byl. A už vůbec ne, co jste tam dělal! S takovými historiemi nikoho neobtěžujte. Vypadal byste jako lhář. A pan Trčka nehodlá mít ve svých službách lháře!“

Jasně varování. Krčín jen polkl. Dobeš se k němu obrátil zády.

„Počkejte na další rozkazy!“

Krčín vyšel z purkrabství a narazil na pana Slacha z Křivic. Ten měl obě oči nepodmalované modřinami. Zato uprostřed čela velikou bouli.

Do palácových komnat kosteckého hradu vanul otevřenými okny lehký větřík. Po rybníku Labutníku přeběhly vlnky. Zavládlo ticho. Češi se s Němci zatím neprali. Nebyl tu nikdo, kdo by se chichotal. Paní s dětmi i s fraucimorem putovaly na Trosky. Krčínovy napjaté uši mohly zachytit jen ozvěnu klidného hovoru, cinknutí poháru, zakašlání. To hovořili urození páni.

Seděli v jednom ze Zlatých pokojů. Švagři Kryštof Popel, Vilém Trčka a Karel ze Žerotína. S nimi tu byl pan Burian, jenž společnosti vyličil, jak pochodil v Nymburce.

„Lapili mezi nimi i jistého Matouše z Klečat, jednoho z předních starších oné sekty, který pochází odkudsi z Táboru,“ líčil. „Je až s podivem, jak se různí odpadlíci rozlézají po království.“

„A nebýt horlivých strážců správné religie, měli by za chvíli i konzistoř ve své moci,“ doplnil pan z Lobkovic a uklonil se Burianu Trčkovi. Nebylo příliš jasné, jak to myslel. Pan Burian si to raději vyložil jako poklonu a opětoval uctivost.

„Jak jste vlastně na ty pecinovské přišel?“ zajímal se Vilém Trčka.

„Mám své prameny, z nichž se čas od času napiji,“ odpověděl jeho synovec. „To mi připomíná,“ naklonil se ke strýci a ztišil hlas, „jak jste se rozhodl ohledně toho Krčina?“

I Vilém Trčka měl své prameny a pil z nich. Ještě včera chtěl svého úředníka vyšetřovat a pátrat po pravdě o událostech v horách, jež vzrušily celé podhůří. Dnes si náhle pomalu ani nebyl schopen vzpomenout, kdo Krčín vlastně je. Pan Burian mu jej musel připomenout.

„Mluvil jste o něm s panem Stráníkem z Kopidlna. Myslel jsem, že jste se již rozhodl.“

„Ach, ano,“ mrzutě kývl Vilém Trčka. Tvářil se, jako by se jej synovec ptal na ranní stolici. „Slyšíte, milý švagře?“ obrátil se na Karla ze Žerotína. „Tolik vzruchu okolo vašeho kolínského chráněnce! A samé žaloby.“

„Jablko nepadá daleko od stromu,“ povzdechl slavný vojevůdce. „Opět mne došly zprávy z Kolína. Starší bratr toho vašeho úředníka posekal v souboji Firšice z Nabdína a jeho strýc zase v opilosti natloukl nějakým Židům... S Krčíny je neustále něco.“

„Nu, pošleme jej k vašemu synovci Bernardovi na Moravu. Tam mu hlava vychladne,“ rozhodl se Vilém Trčka.

„Na Moravě?“ vmísil se do hovoru Kryštof Popel. „Nikde není tak horko a nikde jinde se hlavy nerozpalují tak snadno jako tam. My zde v Čechách si přes všechny ty Pecinovské, Boleslavské a kdo

ví jaké ještě kacíře můžeme libovat, že tu máme klid a pořádek. Ale na Moravě? Co ves, to jiná sekta, jiné vyznání. Na jaké bludy si vzpomenete, ty se v té zemi bez ostychu praktikují a samo město Olomouc je jako sud se střelným prachem, stačí jiskra a vybuchne. Měšťané jsou v ostrém sporu s tamní kapitulou a povolali do města vlastního luteránského kazatele Adlera. Ten plive na všechen starobylý řád, štve z kazatelny proti katolíkům a Olomouc je plná posměšných cedulí urážejících církev, kapitolu i Jeho královské Veličenstvo a zemské hodnostáře. Zvláště pak pana místokancléře. Jeho Veličenstvo přikázalo moravskému podkomořímu panu z Víckova, aby do dne císařova slavného vjezdu do Měst pražských byli všichni rušitelé pořádku a pokoje uvrženi do žaláře. To se neobejde bez krveprolití, dejte na má slova. Jen pošlete onoho horkolebce a soubojníka, který potloukl Židy, na Moravu, drahý švagře. Tam se bude brzy cítit jako ryba ve vodě.“

Pan Kryštof sice spojil několik Krčínů v jednoho, ale Burian Trčka přesto soudil, že to je velmi dobrý nápad. Když hoří Morava, nebude císař hasit v Čechách, to je více než jisté. Naklonil se k strýci. „Co tedy hodláte udělat s tím Krčínem. Opravdu ho pošlete na Moravu? A kdy?“ Oči mu jen svítily.

Pan Vilém pohlédl na synovce, jako by ten po něm žádal, aby namísto vína okusil jeho ranní moč.

Rozhovor, tak příjemně a lenivě ubíhající, byl přerušen.

V hlubokém údolí pod hradem se shromáždila početná skupina jezdců a zaujala postavení nápadně připomínající počátek dobývání nějaké pevnosti. Vyděšení obyvatelé Kostí počítali z hradeb jezdce, přičemž si prohlíželi jejich zbroj i nezvyklé oblečení.

„Je jich ke čtyřem desítkám,“ pravil pan Vilém Trčka. „Co asi chtějí? Přece nebudou Kost dobývat!“

„Bud'me opatrní. Chcete-li, pane Kryštofe, vezmu si vše na starost,“ ujal se slova pan ze Žerotína, slavný vojevůdce, který věřil na statečnost.

„Pošlu jim naproti hejtmana Grysla. Ať zjistí, co jsou zač a co tu chtějí.“ Lobkovic byl dvorský válečný rada a věřil ve vyjednávání.

Hejtman, sledován tucty očí, vyjel z hradu vstříc podivné skupině. Z té se vydělil jezdec. Setkali se. Cizinec zdvořile pozdravil a jal se Gryslovi něco vysvětlovat. Hejtman kývl a gestem pozval jezdce do hradu.

Urození páni spěchali do velikého sálu. Hradem se rozlehl mohutný dusot kopyt a dupot škorní s ostruhami. Lobkovic se za chůze nechal ozdobit zlatým řetězem. V sále jej obklopili jeho švagři a zbylí šlechtici, pobývající na Kosti.

„Co se děje?“

„Uvidíme,“ pravil pan Kryštof.

Do sálu vešel hejtman Grysl a oznámil: „Jeho Milost Martin Zborowski, vojevoda kališský, posel krále polského! Ehm.“ Grysl byl zmaten.

„Poláci,“ zašumělo sálem. Lobkovic se zatahal za řetěz.

„Hned jsem si to myslel, když jsem uviděl jejich kroje,“ řekl Žerotín. Nikdo mu však nevěnoval pozornost. Zraky všech se upíraly ke vchodu.

Poláci vešli hřmotně do sálu. Nepřišli všichni. Někteří zůstali u koní a nechávali se okukovat. Ti v sále se rozestoupili, aby udělali čestný půlkruh okolo vojevody v lehké šubě a s těžkou šavlí po boku. Lobkovic měl na krku zlatý řetěz. Vojevoda zas v jílci šavle vsazen diamant převeliké ceny. Jeden z členů jeho družiny vystoupil dopředu, uklonil se a měkkou a velice dobrou češtinou oznámil: „Jeho Milost vojevoda Zborowski zdraví pana Popiela z Lobkovic.“

„To jsem já,“ pravil pan Kryštof. Poláci se uklonili.

„Jeho Milost Martin Zborowski, vojevoda kališský,“ řekl Polák. Vojevoda si pyšně založil ruku v bok. Nyní se uklonili Češi.

„Vítejte na hradě Kosti,“ pověděl Lobkovic. „Co nám přinášíte?“

„V dobrém přicházíme k vám, pane Popiele. Ve zlém pro toho, kdo se dopustil přešpatného činu. Jsme ozbrojeni průvodními glejty Jeho Veličenstva Zikmunda Augusta,“ tu se všichni Poláci uklonili a Češi je následovali.

Polák, jenž uměl tak dobře česky, pokračoval: „Pronásledujeme až do Čech nehodného litevského knížete Dimitrije Sanguzska, který, nedbav vyšší vůle, násilím unesl pannu Halšku, dceru knížete Eliáše Ostrožského, její vlastní matku, převzácnou kněžnu Beatu, uvěznil ve sklepě, zamordoval spoustu lidí, zapálil zámek a ke všemu uloupil celý rodinný poklad knížete Eliáše, klenoty nesmírné ceny. Jeho podlý čin, hodný spíše nějakého bezvěrce z Krymu než křesťanského šlechtice, vzbudil v Polsku i na Litvě obrovské pohoršení. Náš nejjasnější panovník panu vojevodovi přikázal, aby knížete pronásledoval, dohnal jej a zatkl. A tak se i stane!“

Všichni Poláci tasili šavle a zvolali jako jeden muž: „Smrt nehodnému!“ Češi se vrtěli.

Lobkovic pohlédl rozpačitě z Žerotína na Viléma Trčku. Poláci zase zastrkali šavle do pochev. Vojevoda se rozhlížel po sále.

„Jste tu vítáni?“

Lobkovic k němu vykročil a rozhodil paže v hostitelském gestu.

„Vítejte, Milosti! Račte se usadit.“ Ukazoval ke stolům. Vojevoda jej objal a pocaloval na obě líce.

„Toho psa dostanu!“ přišpitl mu důvěrně. A posadil se do čela stolu.

Lobkovic kýval na své služebnictvo.

„Noste víno!“ Usedl převzácnému hostu po pravici, ale ještě předtím zaslechl v zádech našeptávání pana Viléma Trčky: „Nechte si ukázat ty glejty a průvodní listy!“

Nenechal. Za to se zeptal: „Víte Vaše Milost, kde se nyní onen nehodný kníže zdržuje?“

„Kličkuje před námi jako zajíc před vlkem,“ pravil vojevoda. „Ale vím, kam míří. Do Prahy!“ Naklonil se k Lobkovicovi. „Doufá, že najde útočiště u místokrále Ferdinanda Habsburského, kterého považuje za svého přítele a příznivce. Musím jej nejen dohnat, ale i předejít a zabránit mu, aby se ke králevici Ferdinandovi dostal.“

Poláci se zřetelně obávali, aby arcikníže Ferdinand, místodržící svého královské otce v Čechách, bujného únosce nepřijal u svého dvora. Je totiž právem panovníků a jejich zástupců chránit cizince,

kteří se k nim uchýlí před trestem a hanbou, jež by je čekaly v jejich rodné zemi. Prokazují tím svou svrchovanost, jak píše pan de Pitaval.

„Jsem však dobrý ohař,“ pravil vojevoda, zatímco se díval, jak před něj staví vysoký pohár a nalévají doň víno. „Zachytil jsem jeho stopu a už se jí nepustím. Naposledy spal v... Turně?“ obrátil se na šlechtice, jehož předtím užil jako svého herolda.

„V Turnově,“ vysvětlil ten.

„Jak dobře mluvíte česky!“ oslovil šlechtice Lobkovic.

„Měl jsem českého učitele,“ uklonil se polský šlechtic. „Ostatně jako mnozí naši.“

Vojevoda popadl pohár a vstal.

„Vivat náš nejjasnější pán, Jeho Veličenstvo král Zikmund August!“

„Vivat!“ zahřměli Poláci, vstali, pokáceli sesle, jedním douškem vypili víno a poháry hodili za sebe. Třesk skla Čechy vyděsil. Kryštof Popel hleděl na vojevodu vyvaleným zrakem. Ten se usmíval.

„My velice milujeme svého krále,“ pyšně vysvětloval. „Z pohárů, z nichž si připijeme na jeho zdraví, již nesmí být polknut ani doušek, abychom nesnížili jeho jméno.“

„Tolik vzácného skla!“ vztekle šeptal Vilém Trčka. Hned počítal, na kolik ta úcta pana Kryštofa přišla.

Vstal Karel ze Žerotína.

„Vivat Jeho Veličenstvo, císař Svaté říše římské a král český a uherský!“ zvolal. Lobkovic se také vztyčil a zaraženě pozoroval české pány. Ti vstali, napili se, utřeli si ústa a zase si sedli. Lobkovic si oddechl. Poláci mlčeli. Češi svého krále nemilují, mysleli si jako jeden muž.

Pan Kryštof poručil služebnictvu uklízet střepy a nosit další poháry.

„Cínové!“ radil šeptem Vilém Trčka.

Do čela stolu přišel hejtman Grysl, uklonil se vojevodovi a panu Kryštofovi oznámil: „Důležitý posel.“

Lobkovic se zvedal k odchodu.

„Teď odcházíte, milý pane Popiele, když jsme se navzájem zamilovali?“ Podivil se vojevoda.

Žádný posel nepřijel. Grysl zato panu Kryštofovi oznámil, co se písaři dozvěděli od Poláků na nádvoří, když je nechali hostit pivem.

„Poláci jsou rozděleni. Krajem jezdí další dvě skupiny,“ šeptal vzrušeně. V síni se objevil i Vilém Trčka.

„Měli bychom poslat někoho na Trosky s varováním.“

„Obáváte se o naše manželky?“ bručel Lobkovic. Ale rada mu proti mysli nebyla.

„Když se ten polský velmož chová na vašem hradě jako na dobytém území, jak se asi chovají jeho vojáci? Setkají-li se s uprchlým knížetem, bez výčitek učiní z vašeho zboží bojiště. Musíme naše dámy varovat!“

Lobkovic kývl.

„Pošlu Grysla!“

Trčka mu položil ruku na rameno.

„Nechte to na mně, drahý švagře. Všechno zařídím. Mám tu své lidi. Vy se vraťte k těm rozbíječům cizího skla.“

„Kázal jsem, aby nosili cínové nádobí,“ řekl Lobkovic a odešel z něj jíst.

Vedro nebylo, ale slunce i tak dokázalo vysušit mokrou půdu a krajkovou nití vyšilo lesní zákoutí. Přeběhla jím srna a měla hluboké oči. Zaťukal datel a měl silný zobák. Moucha tančila okolo pavučiny a neměla rozum.

Straka se usadila na větví borovice a zálibně si prohlížela třpytivé pobití bandalíru, jímž byl opásán pan Jan Straník Kopidlanský z Kopidlna. Žádnou další pozoruhodnost na tom muži neshledala. Vysokou cenu koně jeho spolujezdce odhadnout nedokázala, a tak si Jakuba Krčina ani nevšimla. Zato Straník si ho prohlížel zlým zrakem. Velíšský správce to přisuzoval závidi. Ostatně lépe vztek kvůli nádhernému zvířeti než kvůli neposedné neteři páně Straníkově. Na druhou stranu by se strýčkova zloba musela rozdělit

mezi Krčina a ještě někoho. Valdštejna? Dost možná. Ten však Anežce vzácný poklad, onu nejvyšší položku budoucího věna, neodcizil. Tím si byl Krčín jist.

Zvláštní rozmar pana Trčky, poslat se zprávou o polských tlupách putujících krajem právě Krčina se Straníkem. Jaký to mělo důvod, to Jakub netušil. Jemu dal příkaz regent Dobeš. Se Straníkem mluvil samotný pan Trčka. A teď ti dva pánové putovali spanilým údolím k Sobotce a ve Straníkově se vařil vztek se závistí a kdovíco ještě. Sesedl z koně a šel se napít ke studánce. Když viděl, že to stejné hodlá učinit i Krčín, plivl do vody. Obrovský zelený chrchel se točil na stříbrné hladině. Krčín se nenapil.

V jabloňovém sadu hluboko pod hradem Trosky zaštěkal pes a nedůvěřivým okem pozoroval dva jezdce, jimž připadalo zbytečné slézat z koní. Od chatrče se blížil stařec. Hlídač.

„Dobrý muži, neviděls kočáry, které vezly na hrad urozené paní?“ zvolal Jan z Valdštejna, ale díval se na psa. Pes nic neříkal.

„Tak mluv, starce,“ zavrčel pan Jan. To se psovi líbilo. „Na důkaz mé přízně ode mne přijmi...“ pokračoval Valdštejn a ohmatal se. „Albrechte,“ obrátil se na svého bratra, „dej tomu hlupákovi denárek. Mohl by nám pohlídat koně.“

„Nemám u sebe peníze,“ lenivě pronesl Albrecht.

Stařec se obrátil se slovy, že cesta na hrad vede jinudy. Pes čekal, bude-li první z jezdců ještě vrčet. Druhý zatím pomalu objížděl sad. Prohlížel si stopy několika koní v hlíně.

„Hola, chlape,“ zavolal. „Kolik jezdců se tu dnes už zastavilo, co?“

Stařec se zachvěl. „Urození pánové, rád vám pohlídám koně. Jen je klidně uvažte. Psa zavřu.“

Valdštejni počkali, až pes zmizí v chatrči, a pak teprve sesedli.

„Proč nechceš, abych jel na hrad? Purkrabí by mne jistě pohostil,“ řekl Albrecht.

„Nehodlám budit pozornost,“ kroutil si knír Jan.

„Jen jestli se ti podaří s tou srnkou vůbec setkat. Je pod dohledem urozených paní.“

„Což mi to neslíbila?“

„Už jednou jsi musel utíkat před její strýcem,“ znechuceně si odfrkl Albrecht. „A znovu ses nechal zlákat.“

„Jdeš se mnou?“

„Budu hlídat koně.“ Albrecht si lehl si do trávy. „Počkám tu na tebe,“ dodal lenivě. „Bud' opatrný. Motali se tu nějakí jezdci. Hlína okolo chatrče je plná stop koňských kopyt. Mohli to být ti Poláci. Kdo ví, jestli tu ještě někde nejsou.“

„Místo, kde se máme setkat, žádní cizáci nemohou znát! A ti, kdo o něm vědí, tam nechodí.“

„Jaký to nerozum, scházet se s holkou u bran do podsvětí,“ zavrčel Albrecht a lehl si do trávy.

„Já si to místo nevybral. To ona!“ žaloval Jan. Ještě chvíli otálel, ale pak jej chtíč vyhnal mezi stromy pod svahek, na němž stál hrad.

Albrecht hleděl do modrého nebe. Uslyšel kroky.

„Kde je pes?“ zvolal a ani se neohlédl.

„Zavřený, urozený pane,“ přeuctivě se ozval hlídač.

„Tak vyprávěj, chlape, jací jezdci se to tu motali!“ vybafl Valdštejn.

„Cizinci. Poláci,“ přiznal muž. „Přenocovali u mě. Pět jich bylo.“

„Poláci?“ utrl si Valdštejn stéblo a vsunul je do úst. „Měli s sebou nějaké ženské pohlaví?“ Obrátil se na starocha. Ten vrtěl vyděšeně hlavou.

„Ne, ne! Byli to jen muži. Vypadali jako služebníci nějakého velmože. Zabloudili. Přijeli v noci a jen přespali. Před úsvitem odjeli. Žádnou ženu s sebou neměli.“

„A co měli?“

„Jen truhlici.“

„Truhlici?“ Albrecht se nadzvedl.

„Před svítáním odjeli. Nevím kam. Musel jsem na hrad s jablky,“ rychle vyhrkl stařec.

„Zmiz.“

Stařec utíkal. Albrecht vyplivl stéblo a ruce vsunul za hlavu. Vzduch voněl jablky a po obloze putovaly bílé mráčky.

Albrecht zpíval:

*„Motám se světem sem a tam
a nikde nejsem štěstí blíž,
pořád je někde za horami mám.“*

Odfoukl mouchu z obličeje, zavřel oči a usnul.

Byl to zvláštní hrad, viditelný ze všech stran, jak pyšně stojí na vysokém kopci. Na jedné straně na skále hubená věž, zvaná Panna. Na druhé tlustá. Baba. Mezi nimi bílá hradní stavení. Zvláštní hrad, vyrostlý na kopci, kterému se již dávno předtím, než se na něm začalo stavět, říkalo Trosky. Trosky čeho? Tajemné brány do zázvěti, jež tu stávala v dobách dávno minulých? To se šeptalo v podhradí a lidé se přitom křížovali. Obě věže byly prý vystavěny proto, aby Dobro získávalo moc ze slunečních paprsků, které je ozařovaly, a mělo tak sílu zadržovat Zlo v podzemí. Bylo ho tam prý plno. Celé bludiště jeskyní a tajných chodeb obývaných duchy a čerty.

Mezi věžemi byl ještě stále natažený tenký pevný provaz, po němž si kdysi dávno při obležení posílali z Panny na Babu a zpět zprávy. Teď na něm usedala vlaštovčí hejna, neboť přicházel podzim. Z dálky to vypadalo, že hejna ptáků sedí ve vzduchu na jakési neviditelné hraně mezi nebem a zemí, mezi věčným dobrem a věčným zlem.

Jakub Krčín s panem Stráníkem Kopidlanským sesedli z koní u strážnice na dolním nádvoří. Ze stavení vyhlédl pacholek. „Ty jsi strážný?“ ptal se Krčín.

„Já! A vy jste kdo?“

„Poslové z Kosti! Ohlídáš nám tedy naše koně!“

„Musím střežit hrad!“ namítl pacholek.

„Budeš hlídat hrad i s našimi koňmi!“ zvýšil Krčín hlas. Vystoupali se Stráníkem průjezdem na druhé nádvoří. Cestou nenarazili na jediného živáčka.

„Jdu za purkrabím,“ řekl Straník. „Vy se zatím vyškrábejte na věž a rozhlédněte se po kraji.“ S těmi slovy zamířil do stavení pod věží Babou. Jakmile zmizel, Krčín se rozhlédl a vyrazil k Panně. Ani teď nikoho nepotkal. Po točitém schodišti, zvaném šnek, vystoupil až na vrchol šestiboké věže.

Takový výhled jako on měl již jen krahujec, který se vznášel na průzračném nebi. Krčín vdechoval voňavý vzduch a pozoroval vzdálené obzory prokreslené laskavým sluncem. Po kočárech urozených paní či polských houfech ani stopa. Náhle si v obrovské hloubce pod sebou povšiml lopotící se postavičky, jež škobrtala po kamení. Zmizela mezi keři.

Krčín by za to mnoho nedal, ale připadalo mu, že to je pán na Jičíněvsi, lhář a podvodník Valdštejn. Hluboko pod hradem se v jabloňovém sadu pásli dva koně a u nich ležel v trávě chlap. Ty koně Krčín znal. Patřili Valdštejnům. Spáčem je jistě Albrecht, věrný druh při záletech mlsného kocoura Jana. A ten se škrábe křovím někam na místo, kde se má sejít s Anežkou.

Krčínem zacloumala žárlivost, půl bolesti a půl smutku. Musel se chytit studené zdi. Pak se bolest proměnila v tupost a smutek se rozpustil v zlosti. Pozvedl ruku k nebi. Pevná a bystrá. Přitáhl si kord k boku a vyrazil.

Purkrabí na Troskách Zikmund Grysl z Loučné, bratr kosteckého hejtmána, pozorně vyslechl Straníkovu zprávu o polských houfech a nebezpečí, jež hrozí urozeným paním. Mlčel. Měřil kroky síň, a když změřil, začal znovu. Pak přistoupil k otevřenému oknu a díval se do kraje, k dalekým obzorům. Léto končilo, i když se tvářilo, že o tom neví. Z hlubin stoupalo k purkrabímu nezměrné ticho, v němž si zvykl žít. A přece to ticho cosi rušilo. Neklid, který Zikmund Grysl cítil až v útrokách. Někde v krajině, kde, to nikdo netušil, jely kočáry s dámami a fraucimorem. Jinde cválaly polské tlupy honící se navzájem.

Pan Straník pozoroval, jak se purkrabí před oknem stal na chvíli stínem.

„Neběhejte tu jako rejsek v kleci,“ pronesl velmi nerudně.

Purkrabí se odvrátil od okna.

„A co mám dělat?“

„Musíte najít urozené paní!“

„Poslal jsem lidi na nákupy do Turnova. Ostatní chystají komnaty pro vzácnou návštěvu. Nemohu nikoho uvolnit. To vás pan Trčka poslal, abyste urozené paní hledal. Mne pan z Lobkovic pověřil, abych seděl tu na hradě. Tak tu tedy sedím. A chystám si řeč na uvítanou.“ Na důkaz svého tvrzení se trosecký purkrabí uvelebil v křesle.

Straník jej ještě chvíli zachmuřeně pozoroval, a když viděl, že zde nepochodí, bez pozdravu odešel.

Jan z Valdštejna se drápal po úpatí poledního svahu. Stromy tu vytvořily vysokou klenbu, pod níž panovalo šero a ticho. Sem lidé nepřicházeli. Ptáci tu nezpívali. Nezabzučela ani moucha. Uprostřed skalní prohlubně se otevíral jícen do podzemí, brána předpekli, tajemná tlama věčné beznaděje.

Valdštejn se bál. Sliboval si, že hned, jak se děvče objeví, odvede je pryč. Na svazích Trosek je spousta podivuhodných úkrytů, jež mohou posloužit jako hnízdečko lásky.

Vtom zařehotal kůň. Valdštejn se zarazil. Nejprve se obrátil na útěk. Nechtěl patřit na pekelného oře s plameny šlehajícími z tlamy. Uslyšel však hlasy. Skrčil se tedy a pomalu šplhal na veliký balvan.

Ve skalním stínu stála skupina roztodivně oblečených mužů. Někteří na sobě měli cizokrajný šat, jiní byli oděni jako zdejší. Tiše se dohadovali. Jejich koně byli uvázáni opodál. Znepokojeně odfrkávali. To místo se jim nelíbilo.

Ani mužům se patrně nezamlouvalo. Ukazovali do skal k temnému jícnu a tiše se křížovali. O něco se přeli. Jeden z nich, jenž se právě převlékl do šatů odrbaného panského štolby, k sobě přivolával ostatní. Choval se jako velmož a podle úcty, jakou mu ostatní prokazovali, to byl jistě vůdce podivné družiny. Rozděloval muže do několika skupinek. Tiše jim vysvětloval své úmysly. Jakýsi

svalnatý obr zatím přinesl ze stínu okovanou truhlici. Poklekl, otevřel víko a plnými hrstmi se z ní jal vytahovat zlaté řetězy, šperky a prsteny. Sypal je do pevného koženého vaku. Když byl hotov, zvedl se a připevnil vak k sedlu jednoho z koní.

Valdštejnovi bušilo srdce. Pořád před sebou viděl onu hromadu skvostů. Jenže touhu po zlatě vytlačil strach. Ti před ním byli jistě prchající Poláci, pronásledovaní svými krajany. Kdyby Valdštejna objevili, nerozpakovali by se ho zamordovat.

Pan Jan se přitiskl ke skále a ani nedýchal.

Nejprve se z lesa vyřítíl mladý kůň a na něm maličký jezdec. Oldříšek Popel na darovaném hřebečkovi.

„Ouvej, ouvej!“ křičel chlapec a zase zmizel v lese. Stromy přidusily nárek.

Albrecht z Valdštejna jen pootevřel oko. Bylo to, jako kdyby v temné komnatě někdo rozhrnul závěs a dovnitř na okamžik nahlédlo slunce. Závěs však spadl a komnata se ocitla opět ve tmě. Albrecht pokračoval ve spánku. Zdál se mu podivný sen. Jabloně v sadu shodily nezralé plody na zem a větvemi lomcoval vítr. Šlechtice probudil rachot, ale ten se spánkem nezmizel.

Valdštejn se nadzvedl. Za sadem projížděla celá řada kočárů obklopených jezdci. Urozené dámy se blížily k Troskám. Pan Albrecht popošel k cestě, smekl klobouk jako pravý kavalír a díval se. V prvním kočáru jely urozené sestry Bibrštejnské s paní Veronikou Žerotínskou. V dalších putoval početný fraucimor a děti. Valdštejn na okamžik zahlédl půvabnou tvář Anežky Straníkové z Kopidlna. Nezřetelně se ušklíbl a složil jí zvláštní poklonu.

Kočáry přejely a zmizely mezi stromy. Hlasité štěbetání utichlo. Pan Albrecht se vrátil do sadu a hodlal znovu ulehnout k spánku. Pak ale spatřil svého bratra, jak vyrazil z lesa a spěchá ke koním.

„Albrechte,“ volal již z dálky. „Do sedel! Jedeme!“

„Copak? Objevil se snad znovu pan strýc Straník Kopidlanský a hodlá tě lovit se smečkou psů?“

„Kašlu na strýce, kašlu na holku! Albrechte, viděl jsem prchající Poláky! Spatřil jsem ony uloupené skvosty! Ti lotři chystají léčku svým pronásledovatelům. Rozdělili se do několika skupin. Jedna veze velikou truhlici. Jenže ta je prázdná. Klenoty přendali do velkého tlumoku. A s ním odjela malá skupinka. Je v ní ten kníže i děvče, oba převlečení za štolby, aby nebudili pozornost. Musíme za nimi!“

„Za nimi? A proč?“

„Copak nic nechápeš? Je jich málo! Stačí, abychom sehnali dohromady pár lidí a...“ V panu Janovi se probouzelo dědictví dávných loupeživých rytířů. Oči se mu leskly chamtivostí. Hrnul se ke svému koni a podával uzdu i Albrechtovi. Spěchal a jeho líný bratr se nechal strhnout. Brzy zmizeli za obzorem.

Krčín seběhl z věže na nádvoří. Hrad za tu chvíli dalekých výhledů a blízké žárlivosti ožil. Z otevřených oken paláce se najednou ozývaly četné hlasy. Děvečky pobíhaly po nádvoří sem a tam. Pacholci skládali náklad ze dvou vozů. K Troskám se blížila vrchnost, proto ten spěch.

Jakub odvázal u brány svého koně. O Straníka se nestaral, teď myslel jen na své podezření. Nasedl a vyrazil vstříc osudu. Cesta se zatočila svahem dolů, z výšin dobra do tajemných hlubin zla. Na úpatí kopce stály opuštěné panské kočáry. Zbylo u nich jen služebnictvo a vyděšený Oldříšek Popel, kterého snesli z koně a uložili na sedadlo. Dámy se šly i s celou společností, dětmi a fraucimorem podívat na vchod do podzemí, na pekelnou bránu. Po Čechách bylo takových jícňů do zásvěti hned několik, proto se také mezi našimi dobrými rodáky vždy čerti jen hemžili.

Urozené paní se zastavily mezi skalami, v místech, kde stávalo popraviště. Před nimi se rozevíralo maličké skalní město, střežené mlčenlivými stromy. Svah klesal k temné prohlubni plné rozvalených balvanů. Mezi nimi se otvírala černá tlama, jícen podzemních světů. Panenky z fraucimoru ani nepípaly. Neodvažovaly se promluvit a lekaly se podivného ticha. Paní Anna

Lobkovická se pokřižovala a obrátila. Za ní hned spěchaly i ostatní dámy. Ze strašidelného místa téměř utíkaly. Za chvíli byla společnost zpět u kočárů. Paní Barbora Trčková z Bibrštejna vyprávěla své sestře a paní Veronice Žerotínské, že další takový vchod do zásvětí spatřila, když byla s chotěm na návštěvě u pana Tobiáše Hrzána z Harasova, hejtmana kraje Boleslavského, na jeho zámku Housce. Onen vchod vypadal podobně jako pekelná tlama zde pod Troskami. Podivná a odpudivá bezedná díra. Spustili prý do ní člověka odsouzeného k smrti a slíbili mu odpuštění, on však z hlubin volal, aby jej vytáhli a raději mu srazili hlavu, tak se bál.

K urozeným paním přistoupil Jakub Krčín. Objevil se náhle, jak se sluší na posla špatných zpráv. Zdvořile se představil a oznámil, co jim vzkazují jejich starostliví manželé. V kraji se toulají po zuby ozbrojené polské tlupy, není tedy bezpečné vracet se na večer zpět na Kost. Nechť urozené dámy vyčkají na Troskách dalších zpráv. Paní se zachvěly a pomyslely si, že neměly podléhat hříšné zvědavosti a chodit k bráně do zásvětí. Dozajista tím vyvolaly zlo z temnot. Chtěly se dozvědět více, ale Krčina mezitím již obklopili i páni z jejich doprovodu a nepřiliš zdvořile na něho naléhali, aby jim řekl všechno, co ví. Jakub po pravdě odpovídal, že mnoho neví. Kost zbrojně obsadil nějaký polský vévoda, další jeho oddíly projíždějí krajem a hledají houfec jistého zemského škůdce. Přitom pečlivě pátral očima mezi panenkami z fraucimoru, zda uvidí Anežku. Nebyla tu. Rozloučil se a hleděl, jak se kočáry rozjely a stoupají pomalu k hradu. Pak se vydal opačným směrem. Osud, podobný pyšnému krahujci, netečně kroužil nad ním. Krčín vstoupil na území neviditelného zla, vyvolaného z hlubin.

Anežka Straníková zůstala poblíž temné pekelné brány. Chvěla se strachem, ale vydržela. Opřela se o strom. Zavřela oči. Tak ji Krčín objevil.

„Co tu děláš?“ zeptal se.

Otevřela oči. Snad se měla leknout, ale jako by ji strach úplně opustil.

„Čekám tu. Ne však na tebe. Neměl jsi za mnou jezdit.“

„Nepřijel jsem z vlastní vůle. Poslali mne. V kraji přestalo být bezpečno. Jsem tu z vůle a rozkazu pana Trčky. Přijel jsem s tvým strýcem!“

„Kde je strýc?“ Teď teprve se lekla. „Co ti řekl pan Trčka? A co ti prozradil strýc?“

„Máš tu schůzku s Valdštejnem!“ sykl.

„Strýc chce, abych se za Valdštejna provdala,“ pověděla prostě. „Když tě však pan Jan se mnou uvidí, nebude z toho nic. Odejdi. Prosím.“

„Nikdy ti manželství nepřislíbí,“ ušklíbl se raněný Jakub. „Příliš jsi toho už rozdala, než aby takový pán bral zbyteček.“

„A ty bys vyslal k strýci starosvaty?“

Krčín na to neodpověděl.

„Beztak by tě odmítl. Máš špatnou pověst. Napáchal jsi mnoho zlého při té válce v horách a hrozí ti trest. Vidiš, nejsem dobrá ani já, ani ty. Tak už jdi.“

Nešel. Dívka vykročila k pekelné tlamě. „Nechci se usoužit v panském fraucimoru. Nechci už dál žít se strýcem na Střevači. Víš? Když teď neodejdeš, uteču ti do podzemí. Raději obcovat s temnými bytostmi než se zlými lidmi!“

Anežka kráčela k bráně do zászvětí. Krčín se za ní vydal jako umanutý pes, který cítí fenku. Ve stínu zla se veškeré zoufalství, které z dívky čiselo, rozplývalo jako čerstvě napadané sněhové chmýří na prudkém předjarním slunci, takže je Krčín vůbec nepostřehl. Zato chtíč v tom stínu narůstal a omotával mu smysly závojem. Bylo to nespravedlivé a kruté a nemohlo to být jinak. Krahujec na vysokém nebi zpomalil let. Pak se úplně zastavil.

Děvče vstoupilo do temné tlamy zászvětí. Po několika krocích je zahalila úplná tma. Krčín se zachvěl. Ucítil závan podzemí. Jako dítě s bratry a dalšími uličníky často prozkoumával opuštěné štoly v kopci Kaňku. Odtud si pamatoval tu netečnou vůni, vůni odjinud, vůni z jiného světa.

„Anežko,“ řekl. Nezvyšoval hlas, aby se neprotáhl do smrtelných ozvěn, které boří podzemní sluje. „Nemůžu posílat k tvému strýci starosvaty. Pojedu pryč. Ale vrátím se. A pak ti postavím u Střevače moře.“

V té chvíli se na prahu sluje zjevil pan Straník Kopidlanský z Kopidlna a zamžoural do tmy. Krčina slyšel, ale nepoznal. „Vida!“ řekl ostrým, nepřijemným hlasem. „Tak pan z Valdštejna nemůže posílat na Střevač starosvaty! Ale obluzovat nevinné hloupé děvče pod slibem manželství snad smí?“ Krčín zůstal stát a hleděl do tmy. Poznal hlas Anežčina strýce. Chtěl byl ten tam. Místo něj přivál z temných hlubin závan vzteku. Že se nechal takhle hloupě nachytat! Sedl té vdavekchtivé děvce a jejímu strýci na lep jako ptačí sameček při čižbě! Teď se z toho nevymotá. Doženou ho do manželského chomoutu a pak jej klidně předhodí všem, kteří ze sebe potřebují setřást podezření, že měli prsty ve vojně v horách. Na jeho popravu se Straník přijede podívat v sedle nádherného Krčínova koně. Jakub nahmátl ve tmě jílec kordu. Čekal. Straník Kopidlanský znovu promluvil.

„Nemusí však být tak zle, urozený pane z Valdštejna. Dal jste děvčeti slib a vylákal ji na toto temné místo, dobrá, pošetile vám uvěřila, dopustila se hříchu, sešla se tu s vámi. Nad temnými silami však stojí Bůh. Vše můžeme vyřešit smírně. Domluvíme svatbu podle ustálených zvyků. Nu, co mi na to odpovíte?“

Krčín nic neřekl. Pomalu se otočil. Straník sebou trhl, jako by spatřil samotného rohatého.

„Ty? Ničemníku! Lotře vyhnaný z trčkovských služeb! Neurozený chlap se opovažuje obluzovat šlechtičnu? Jen počkej!“

Straník tasil kord a skočil po Krčínovi. „Pan Trčka mi bude vděčný, když tě zabiju! A nebude sám, lotře, sodomáři, chlípíniku!“

Krčín nečekal. Uskočil mezi dva balvany. I on vytrhl kord z pochvy a napřáhl ho proti rozzuřenci. Straník se vyhoupl na jeden z těch kamenů. Temné síly však přály Krčínovi. Chytly Straníka za škorni a podrazily mu nohy. Anežčin strýc plavně dolétl nad Krčina, nabodl se na špici jeho kordu a padl mrtev k zemi.

Z temných hlubin se vynořilo děvče. Neplakalo, nechvělo se. Na prudce oddechujícího Krčina ani nepohlédlo. Pokleklo k nehybnému tělu.

„Strýčku?“

„Sýčku, sýčku, sýčku,“ opakovala nevhodně ozvěna.

„Zabil jsem... zabil jsem ho. Bůh mi odpusť. Sám mi nalétl na špici kordu,“ blekotal Jakub. „Z toho se nevymotám. Je konec.“

Anežka zvedla oči z mrtvého. „Rychle pryč odtud. Nikdo nás neviděl.“

„Ty mne nebudeš žalovat u soudů?“ vydechl Krčín. Nedivil by se. Byl na to zvyklý. Jeho příbuzní v Kolíně měli pro různé pranice a souboje doma celou sbírku soudních žalob a výnosů. On sám tomu zatím zázračně unikal. Až do této chvíle.

„Nenáviděla jsem ho. On byl ten první, víš?“ Vyšla z temné tlamy do ticha mlčících stromů. Nebe potemnělo. Zničehonic začínal soumrak. Krčín zastrčil kord do pochvy, avšak nezapomněl jej očistit o šaty urozené mrtvolý. Pak vyšel i on. Přistoupil k dívce. Oba měli divoké oči.

„Utíkej na hrad. O ničem nemluv, rozumíš? Zapomeň na mne i na své zneuctění. To ochrání před lidmi tvou čest. Pokud tvého strýce najdou, na nás to nebude. Krajem teď jezdí polské tlupy, podezření padne na ně.“

„A ty?“

„Musím pryč!“ lhal i nelhal. „Hrozí mi nebezpečí.“

„Vrátíš se pro mne?“

Neodpověděl.

„Máš ruce od krve,“ zachvěla se.

Měl však na nich jen šmouhy od černých ostružin, jak se prodíral křovisky, když ji hledal.

Rozsvěcely se hvězdy, oči andělů. Trosky na obzoru přijaly noční tvář a vstoupily na temnou oblohu, kde zůstanou až do kuropění. Zavanul studený vítr. To podzim máchl svým velikým pláštěm, jak si ho přehazoval přes svalnatá ramena. Nebude trvat dlouho,

a ramena se promění v seschlá záda starce, mizejícího v mlze. Skončilo blažené léto roku 1558.

Zaklapala koňská kopyta. K Troskám mířil jízdní houf. Muži si svítili na cestu lucernami. Smáli se. Natrhali nezralá jablka ze stromů podél cesty, kousli do nich a odhodili je. Světlo jedné lucerny dopadlo na zhroucenou postavu, sedící na mezi.

„Hled’me, mladý Krčín!“ ozval se zpola přátelský a zpola výsměšný hlas pana Buriana Trčky. „Copak tu tropíte, příteli? Také vás snad přepadli ti zlořečení Poláci? A kde máte pana Straníka Kopidlanského?“

Krčín vyskočil, jako by jej do zadku kousla zmije. Zesinal. Něco blekotal. Trčka zvažněl.

„Nerozumím vám. Tak byli tu Poláci?“ ptal se netrpělivě. „Už víme, co dokážou! V lesích u pustého hradu Nebákov napadli dva pány z Valdštejna a zamordovali nebohého zpěváka Albrechta.“

„Viděl jsem Poláky, urozený pane,“ řekl Krčín a oddechl si, jako by z něj spadla nějaká tíha. Ukázal k Troskám, které již splývaly s nočním obzorem. Kdesi pod nimi v mohutných skalách letěly tmou ohňové tečky a pak se ztratily stejně náhle, jako se objevily. Jeden z drzých polských houfců, jež se tu chovaly jako vojsko na dobytém území, nikoliv jako cizinci ve svrchovaném království, a začaly již s vražděním českých šlechticů. Skupinka pánů okolo Trčky zmlkla a zvažněla.

„Urozený pane Buriane,“ promluvil Jakub. „Ráčíte být velkým příznivcem naší rodiny a vím, čím vám jsou Krčínové zavázáni. Poníženě k vám vznáším velikou prosbu. Váš pan strýc mne hodlá poslat z Veliše pryč. Já se bráním, neboť toužím dokázat, že umím být dobrým služebníkem. Ukázal jsem tam v horách, že jím umím být!“

„Promluvme si,“ řekl laskavě Burian Trčka a sesedl z koně, ač se jeho společníci takovému zdržení bránili. Chtěli být co nejdříve za pevnými hradbami Trosek. Trčka však odvedl Krčina do tmy.

„O tom, co se stalo v horách, se vede mnoho řečí,“ hovořil otcovským tónem. „Někdy je však lépe mlčet. Nebudu vám zatajovat, že ne všichni, kteří se o vás v této souvislosti zmiňovali,

líčili vaše skutky v dobrém světle. Lpí na vás některá závazná podezření. Já jim nevěřím. Bude však lépe, když na čas odjedete. Přinejmenším tím dokážete poslušnost a oddanost trčkovskému domu.“

„Pošlou mne někam na Moravu dělat správce na zapadlém dvorci,“ namítl zoufale Krčín. „Ach, kéž bych dostal znovu nějaký nelehký úkol, jehož splněním bych prokázal, že jsem dobrý a nepostradatelný služebník!“

Trčka přemýšlel.

„Nabídnu vám takový úkol!“ řekl pak. „Důvěřuji vám. Urozená paní teta Veronika Žerotínská hledá dobrého faráře na zdechovickou faru. Nymburský děkan mi o jednom takovém řekl. Je ze starého českého zemanského rodu. Žije u bratra v Nové Vsi u Olomouce, neboť ho kolátor vyhnal z fary. Až vás pan strýc pošle na Moravu – a to bude brzy – pojedete nejprve za ním a odevzdáte mu můj list. Věc vyhlíží jednoduše, nesvěřil bych však toto poslání hned tak někomu, to mi věřte.“

„Vykonám vše a ještě více,“ sliboval Krčín, dle logiky i matematiky lživě. Však také okamžitě přemýšlel, jaká klička se za tím posláním skrývá. Byl ale rád, že pojedje pryč a také se bude moci vrátit, neboť dozajista poveze nějaké psaní i z Moravy do Čech.

„Vraťte se na Velíš a čekejte na můj list,“ poručil pan Burian. Ještě se ke Krčínovi naklonil. „Pak ihned vyražte! Ihned, rozumíte? Poslání je důvěrné! Chápete? O dobré faráře je velká nouze, někdo by nám ctného Moravana mohl vyfouknout před nosem. Takže držte jazyk za zuby! Ve vlastním zájmu.“

Krčín se hluboce uklonil. Je v tom nějaká intrika, říkal si, zatímco skupinka jezdců kolem něj mizela do tmy. Trčkové mne zase chtějí do něčeho namočit. Jenže to znamená, že v hloubi duše jsou se mnou spokojeni a oceňují, jak jsem si vedl v horách. Taková poslání jsou žebřík k panské přízni. A hloupý, kdo by nestoupal po příčkách vzhůru.

6.

Vrch Zebín kutálel šedivou oblohu do uvadlé trávy. Z otevřených oken dvorce pana Martina Zbyňka z Letošic se k netečnému nebi linul halas, smích a cinkot pohárů. Hluk zastavil i opatrného jezdce před branou. Lobkovický úředník pan Kunrát Slivic z Vandrysu přivezl z Kosti důležité dopisy na Velíš. Odtud jej poslali na Zebín. Řekli mu, že se tam koná pohřební hostina. Všechn ten halas a smích však Slivice zarazil. Myslel, že se spletl.

Domácí pán zatím rozkládal v malé komoře na stůl nákresy obory, která měla vyrůst pod Velíší. Písař Červenka hleděl dveřmi do síně, kde se bavili hosté.

„Už je opilý?“ zeptal se Letošický a něžně položil doprostřed nákresu olůvko.

„Ne více než ostatní,“ hlásil Červenka. Letošický si povzdechl. Smutně pohlédl na nákres a pak se vrátil do síně. Přivítal ho výbuch veselí.

„Pane purkrabí, nejste ani smutný, ani veselý a to znamená jediné. Přetvařujete se! Buď truchlíte a nedáváte to najevo, anebo máte radost, ale nevíte, co s ní,“ pronesl Jan mladší z Valdštejna a na Jičíněvsi, jenž si přisvojoval právo mluvit první, neboť byl mezi hosty nejpřednější.

„Vy rovněž neplácete, pane z Valdštejna, vzpomenete-li si na svého zamordovaného bratra!“ namítl drzý Čeněk Cidlinský ze Sluh.

„Nepláči, nýbrž spřádám plán na strašlivou pomstu,“ pravil Valdštejn. Hned se k Cidlinskému naklonil. „Vím totiž, kam se ti polští lotři ukryli. K pikhartům do Mladé Boleslavi! Ti je nevydají, to mi věrte, schovají je někde ve sklepení. Kdybychom skrze nějakého přímluvce získali u dvora svolení, abychom tam mohli zbrojně vtrhnout a město prohledat, byl by ukradený poklad náš.“

„Ten, kdo by nám dal svolení, by jistě žádal poklad pro sebe,“ namítl velmi logicky Cidlinský. Valdštejn se zasmušil a obrátil pozornost ke společnosti, která vytrvale propírala čerstvého vdovce.

„Panu z Letošic odkázala nebožka jedině. Svobodu!“ mínil Mikuláš Bořek z Dohalic. „Netruchlete. Pijte!“

Hostitelova tvář se rozzářila náhlým úsměvem. „Vy jezte a pijte!“ ukázal na plné stoly. Pak šlehl okem do kouta, kde seděl schoulený Krčín, a na okamžik mu úsměv zmizel z tváře. Proč už se konečně neopije a nejde překreslovat purkrabské rejsy svými neobvyklými nápady? Letošický už od něj nežádal nic jiného. Pak ať konečně zmizí, stejně rychle jako se objevil. Je ostatně s podivem, že ho tu pan Trčka ještě nechal.

Letošický se vrátil do komory a znovu se sklonil nad nákresem obory. Co se starým lesním rybníkem? Neměl by se rozšířit? Za oknem zařičel kůň. Čerstvý vdovec se šel podívat. Do oken hleděl po zuby ozbrojený jezdec a dožadoval se pana Jicziniewskiego z Valdštejna. Purkrabí se strašlivě vylekal. Skočil do síně.

„Probůh, jsou tu Poláci! Pane z Valdštejna, prchejte! Přišli si pro vás!“

„Ukryjte mne! Ukryjte mne!“ křičel Valdštejn.

„Ujeďte, dokud je čas!“ radili jiní.

„Bude bitva, je nás tu přece dost!“ volal Čeněk Cidlinský. Ostatní strkali Valdštejna bezostyšně ven, někdo mu narazil na hlavu klobouk, jiný vsunul do ruky kord v pochvě. Vyšoupli ho a zavřeli za ním dveře.

Valdštejn se zoufale rozhlédl po dvoře, hledaje skrýš. Ve vratech právě seskakoval z koně kostecký úředník Kunrát Slivic z Vandrysu. Spatřil šlechtice, kterého si pamatoval z Kostí. Zavolal na něj. Pozdravil a ptal se po úřednících pana Trčky. Neuměl však bohužel česky. Takže volal německy.

Valdštejn se otočil a jal se zuřivě bušit jilcem kordu na dveře.

„Otevřete, otevřete! Probůh! To nejsou Poláci, jsou tu Němci, jandorfáři, jdou na nás na všechny!“

Letošický strašlivě zbledl. Přišlo mu kruté a nespravedlivé, že by tak brzy měl zase sdílet lože se svou manželicí. Jan Kamenický z Vitíněvsi, Cidlinský, Krčín a další však popadli své zbraně a hrnuli se ven. Valdštejn naopak dovnitř. Utekl do komory a vyhlédl z okna. Polák tam ještě byl. Zdvořile se uklonil.

„Vy jste pán z Valdštejna?“ mluvil pomalu polsky. „Jedu za vámi se vzkazem Jeho Milosti knížete Sanguzska!“

Zatím se bojechtiví páni s kordy v rukou vyhrnuli na dvůr. „Perte zvyjebané Němce,“ křičel Cidlinský, který běžel první. Zarazil se. „Vždyť je tu jen jeden!“ Páni se zastavili, potěžkávali zbraně a vyčkávavě hleděli. Pan Kunrát Slivic, který se doposud poněkud marně dohadoval s místním pacholkem, se strašlivě vylekal. Pochopil, že bude bit. Páni se k němu opatrně blížili. Obrátil se stejně opatrně a pomalu vykročil. Češi přidali do kroku. Slivic se rozeběhl, Češi také. Slivic byl již u vrat a ohlížel se, jenže v tu chvíli dojel ke dvorci Jiřík Otmar z Holohlav, obecně přezdívaný Neřád, uviděl, co se děje, a jsa ve věcech ran a bití bystrý, chytil jedno křídlo otevřených vrat a přirazil je na prchajícího Němce. Ten se sice v poslední chvíli otočil, ale nebylo mu to nic platné. Zapraštělo mu v nose a zatmělo se před očima. Sesul se na zem. Češi se rozchechtali, nejvíce Neřád.

„Hola, páni,“ křičel, zatímco jeho kůň pyšně překračoval ležícího Slivice, „prý je tu pohřební hostina! Doufám, že jsem zván!“ Zatím Polák, který se představil jako Kryštof Zieliński, kancléř knížete Sanguzska, předal Valdštejnovi vzkaz od svého pána. Jeho Milosti je líto, co se stalo. Chce panu Valdštejnovi ulehčit v jeho smutku tak, jak bývá zvykem na Litvě. Polák hodil Valdštejnovi do okna váček. Nebyl nikterak naditý, jenže když jej pán na Jičíněvsi rozevřel, zaskvíly mu i tak oči. Hleděl na několik prstenů a šperků nebývalé ceny.

Zieliński pokračoval. Nechť vzácný pán považuje Jeho knížecí Milost za oddaného přítele. Budou-li se jej vyptávat nějací úředníci, nechť mluví podle svého svědomí. Kníže je v právu. V klidu cestuje jako každý jiný cizinec českou zemí, kde má mnoho přátel na těch

nejvyšších místech. V nepravu jsou ti, kteří jej pronásledují a porušují zvyklosti a zákony cizí země.

Vlastně to byli oni, kdo vztáhli ruku na bratra urozeného pána. Není tomu tak?

Pak Polák pobídl koně, odcválal směrem k Jičínu a zanechal Valdštejna ve vodopádu protichůdných hnutí mysli.

Zkrvaveného Kunráta Slivice položila čeleď ve dvoře na lavici a děvečky jej začaly omývat jako mrtvého. Mrtvý však nebyl, jen bezduchý. Letošický se zoufale chytal za hlavu. Vždyť dopustil, aby byl zle poraněn posel pana Viléma Trčky! Práví viníci se klidně vrátili k jídlu a pití. Kolem něj prošel kumburský purkrabí, pan Jičínský z Bezmířské. V ruce držel dva zapečetěné listy, které našli u kosteckého úředníka. Kývl v síni na Krčína a pozval jej do komory. Vyrušili tam Valdštejna z prapodivného snu. Pán na Jičíněvsi na ně zle pohlédl a pak zmizel, zoufale přemýšleje, jak přijít k ostatním ukradeným skvostům, putujícím českou zemí.

„Tento list je pro vás,“ sdělil Jičínský Krčínovi. Jakub poznal pečeť pana Buriana Trčky a srdce se mu rozbušilo. Otevřel list. Ten v sobě však skrýval jiné zapečetěné psaní, adresované ctěnému panu Janu Lévovi z Brožánek a na Nové Vsi u Olomouce. Ukryl jej do záňadří a nehodlal Jičínskému nic vysvětlovat.

„Druhý list by měl být od pana Viléma Trčky,“ řekl jen. Natáhl ruku.

„Je. Ale není určen vám,“ chmurně pronesl kumburský purkrabí.

„A komu?“

„Podvinskému z Lerojid, písaři na Opočně. Vzpomínáte? Viděli jsme ho v Jičíně, když jsme šli na hostinu k cechmistrovi Běnovi.“

Krčín nechal klesnout nataženou ruku. Sedl si na lavici. Znovu nevěděl, na čem vlastně je.

„Čekal jsem rozkazy od pana Viléma,“ hlesl. „Když teď odjedu s tím listem, můžou mne obvinít, že jsem utekl ze služby, aniž bych k tomu dostal svolení.“

„Také to udělají.“

„Pak tedy musím zůstat!“

„Naopak! Musíte odjet co nejdříve. Držte se proroctví, ujíždějte na poledne k Rožmberkům, zmizte z tohoto kraje. Všichni ti, kteří měli prsty ve vojně na horách, jsou již pryč. I Vachtel z Pantenova.“

„I ten?“

„Což to nevíte? Jenže ten má dlouhé prsty a dobré známosti v české kanceláři. Domohl se jmenování hejtmanem na Lysé. Povýšil, ačkoliv tu po něm zůstaly jen sáhy spáleného lesa. Nebude jediný, kdo na sobě nenechá ani smítko podezření. Chcete opravdu platit hlavou za zlé skutky jiných?“

„Mým jediným ochráncem je pan Burian Trčka. Nemohu zklamat jeho důvěru.“

„Zapomněl jste všechno, co jsem vám kdy radil.“

„Kdybychom alespoň věděli, co je v tom druhém listu.“ Jičínský převrátil dopis v rukách. „Nu což, pečeť je tak jako tak porušená.“

Rozlomil ji a četl. Jeho tvář se chmuřila čím dále tím více. Podal list Krčínovi. Vilém Trčka v něm žádal svého úředníka Podvinského, aby neprodleně vyjel ze svého dvorce a na Velíši zatkl Jakuba Krčina z Jelčan, který je podezřelý z nejtěžších zločinů proti zemskému právu. Pak ať Krčina dopraví na Kumburk a dá ho pod zámek.

V Krčínovi by se krve nedořezal, ani kdyby ho Neřád otloukl zebínskými vraty ze všech stran.

„To je konec,“ zašeptal jen. Nebyl vůbec schopen přemýšlet. Hlavně nechápal, proč mu za těchto okolností svěřil pan Burian důvěrné poslání.

„Chcete-li, abych vám pomohl, musíte mi prozradit, na čem jste se domluvil s Burianem Trčkou,“ řekl kumburský purkrabí.

Nebylo vyhnutí. Krčín tedy Jičínskému vyličil, jaké poslání mu ten pán svěřil a k čemu jej zavázal.

„Máte sjednávat faráře na Moravě? Blíže by se řádný kněz nedal nalézt?“ ušklíbl se kumburský purkrabí. „Tak soudí pan Burian? Vím totiž, jaké kněze má v oblibě. Drží i na toho lotra Petra z Perštejnka. Bez jeho ochrany by ten nectný chlap byl z Jičina už dávno pryč. Celá záležitost je více než podezřelá. Burian Trčka vás

strká tam, kam se sám bojí vstoupit. Vy poslušně vyrazíte na Moravu, hotov se mu zavděčit. Podvinský vás tu pochopitelně nenajde. Až přijedou královští komisaři vyšetřovat všechny ty zapletené události v horách a padnou na vaše jméno, ukáže jim Vilém Trčka svůj list. Řekne, že jste utekl, obávaje se trestu, a umyje si ruce jako Pilát. Tohle odhadnout dokážu. Co vás ale čeká na Moravě, nikoliv.“

Byl to rozumný výklad zkušeného muže. Krčín se však obával něčeho úplně jiného. Možná již objevili tělo Straníka Kopidlanského, Anežka nevydržela tíhu strašlivého tajemství a prozradila, co ví. Proto změnil pan Vilém Trčka názor a místo na Moravu jej posílá do vězení. Pan Burian o tom ani nemusí vědět. Kdo ví, zdali je ještě vůbec na Kosti. V každém případě nabízí Krčínovi jiskřičku naděje a on se jí musí chytit. Tonoucí se i stébly chytá.

„Odjedu na Moravu s listem pana Buriana!“ vstal Krčín z lavice.

Do komory nahlédl nešťastný Martin Zbyněk z Letošic. Byl poněkud mokrý. Neřád jej polil pivem.

„Krčíne, seberte se a vyražte k Mlázovicím na dvorec pana Podvinského. Odevzdáte mu list urozeného pana Viléma! Ihned!“ „Kde je ten ňouma Letošický? Nebude-li tu, než napočítám do tří, a nenaleje mi, pak ať si mne nepřeje!“ řval v síni Neřád. „Jedna, tři...“

„Vynechals dva, Otmare!“ ozval se Cidlinský.

„Co je ti po tom, jak umím počítat, zvyjebanče?“

Rachotily převržené stolice. Břinkla hozená konvice. „Pánové, pánové!“ volali ostatní hosté. „Buďte v pokoji a míru, jsme přece na pohřební hostině!“

Letošický zmizel. Kumburský purkrabí ukázal Krčínovi na okno.

„Už jednou jste z něho skočil. Skočte podruhé. Uhánějte na Velíš, sbalte si své věci a zmizte. Bůh vás provázej.“

„A list Podvinskému?“

„Zařídím to sám. Nedožene vás, přísahám!“

Krčín skočil k oknu. Ještě se obrátil.

„Byl jste tu mým jediným přítelem. Nechám ve své komůrce na Velíši část peněz, které mi zbyly z obchodu s Bénou. Jsou ukryté pod starou truhlicí v rohu.“

„Vemte si je s sebou, budete potřebovat každý denárek.“

„Bůh ví, co mě čeká. Přišel bych o ně. Až uznáte, že přišel pravý čas, věnujte je mým jménem panně Anežce Straníkové z Kopidlna. Dejme tomu jako věno. Slibujete?“

„Slibuji!“ řekl překvapeně kumburský purkrabí.

Krčín se vyhoupl do otevřeného okna a vyskočil ven. Osud, podobný netečnému dravci, plachtil po šedivém nebi a nikdo by ho nedokázal chytit za křídla.

Kumburský purkrabí vyspravil rozlomenou pečeť pečetním voskem páně Letošického, pokřížoval se a vešel do síně s listem v ruce. Všichni hosté již byli opilí. Nyní mezi nimi vládlo příměří. Pozorovali, kterak Neřád nutí nebohého čerstvého vdovce pít holbu piva až do dna. Letošický dopil a zničeně dosedl na lavici. Říhl. Vytřeštil oči.

„Jak to, že máte list urozeného pana Viléma? Kde je Krčín, proč s ním neodjel k panu Podvinskému?“ ptal se zděšeně kumburského purkrabího.

„Podvinský je lotr a budu na to vlastnímá očima hledět, až mu jednou kat setne hlavu!“ řekl Neřád.

„Jenže my mu musíme doručit list pana Trčky!“ bědoval Letošický.

„Ty budeš pít, protože si s tebou hodlám připít o plnou!“ Neřád se obrátil k děvečce, aby mu nalila.

„Ať ten list doručí tu Otmar. Vždyť právě on zpřerázel pravého posla!“ jedovatě navrhoval Cidlinský.

„Já si s takovým psaním vytřu zadek a kdo ještě o něm bude mluvit, je u mne troup, zkurvysyn, šelma a lotr!“ pohrozil Neřád. Popadl plnou holbu a podal ji Letošickému.

Kumburský purkrabí se nadechl.

„Vím, proč pan Otmar nechce s tím listem jet,“ řekl statečně. „Pan Podvinský mu totiž letos na jaře zakázal, aby do jeho dvorce ještě někdy vkročil!“ Neřád se obrátil s holbou v ruce. Letošický toho využil a prchl do komory.

„Už vím, kdo tu je trouh a zkurvysyn! Jičínský z Bezmířské!“ zařval vítězně Neřád.

„Nemluvím přece o listu, ale o tom, že Podvinský zakázal panu Otmarovi chodit na jeho...“

Vzduchem letěla plná holba. Jičínský se jen tak tak stačil příkrčit.

Polití páni vyskočili a přitiskli se ke stěnám. Neřád došel před kumburského purkrabího. Nevytasil ale kord. Jen natáhl ruku.

„Dej mi ten list, lotře, a já ti ukážu, jak chodím svobodně na dvorec k Podvinskému!“

Páni za Neřádovými zády svorně kývali hlavami. Jičínský tedy vydal Trčkovu psaní. Neřád si je zastrčil za opasek, obrátil se na patě a vyšel ven. Vtom se ozval jekot a dovnitř vletěl pan Sak, který předtím v předtuše pranice utekl ven. Zaklapala kopyta. Neřád odjížděl.

„Co jste to provedl?“ vyhlédl z komory nešťastný Letošický. „Komu jste to jen svěřil do rukou list urozeného pana Viléma?“

Jičínský z Bezmířské si zakroutil knír. Měl sto chutí říci, že tomu, koho si pro ten účel vyhlédl, zabručel však jen, že nebylo vyhnutí.

Jiří Otmar z Holohlav, přezdívaný Neřád, ujížděl podzimním krajem od Jičina k Tuří. Nad hlavou mu táhlo hejno vlaštovek a po rozrytých polích poskakovali zajíci. Neřád střídavě ohmatával hrušku svého kordu a list za opaskem. Přinese to psaní lotru Podvinskému na jeho dvorec u Mlázovic, namačká mu ho do chřtánu, prošpikuje kordem a možná i střelí z ručnice. Pak se vrátí na Zebín a vypráská povedenou pohřební hostinu. Napadlo ho, že by si vlastně to psaní mohl přečíst. Ať ví, co veze. Vytáhl list z opasku, bez rozpaků jej otevřel a údivem roztáhl hubu. Písmenka se prapodivně kroutila, jako by je psal nějaký Žid. Zkusil psaní obrátit vzhůru nohama.

„Mi... mimilý pa... ne...“ Uškíbl se. Jak někdo může toho zkurvysyna Podvinského oslovovat milý pane? Takové hlouposti Jiří Otmar louskat nebude!

Projel Úlibicemi, Konecchlumím a blížil se k Mlázovicím. Uprostřed posečených polí tam stál Jan Volfíček z Perku, nabíjel složitě ručnici a pokoušel se z ní vystřelit na vlaštovky v letu. Nebe bylo roztrhané a slábnoucí slunce pozlatilo nedaleký les. Podzim kráčel po zemi a tiše našlapoval.

„Nechte těch marností, pane Volfíčku!“ volal již z dálky Neřád. „Teď poslouvejte, co vám řeknu!“

Volfíček pustil ručnici a chytil uzdu svého koně. Neřád dojel až k němu.

„Slyšel jste někdy, pane Volfíčku, že mi ten lotr Podvinský zakázal chodit k němu do dvorce?“

Volfíček pustil uzdu a chytl se za hlavu.

„Neslyšel. Vůbec nikdy jsem nic takového neslyšel!“ vyhrkl.

Neřád se zakabonil. Zle se na Volfíčka podíval.

„A přece to řekl!“

Volfíček se bál.

„Řekl to,“ pokračoval Neřád, „jednou na jaře v herberku v Hořicích. Byl jsem opilý a zapomněl jsem na to. Dnes jsem si vzpomněl a jedu toho zkurvysyna zabít!“

Volfíček se opatrně shýbl pro ručnici.

„Vy pojedete se mnou,“ natáhl se pro něj Neřád a zvedl ho za límec. „Až Podvinského zabiju, vyrazíte do Hořic a oznámíte pánům, kteří tam budou sedět v hospodě, jak jsem ho ztrestal. Já se totiž ještě musím vrátit do Jičina.“

„Nebylo by lepší,“ odvážil se namítnout Volfíček, „kdybych jel do Hořic hned?“ A začervenal se.

„Nejel bys do Hořic, Volfíčku! Musím si tě ohlídat!“ houkl Neřád a hnal pana z Perku před sebou k lesu.

U dvorce pana Jiříka Podvinského z Lerojid páchl hnůj. Zařičeli koně, zaštěkali psi. Pan Jiřík, úředník Viléma Trčky na Opočně,

vyšel na zápraží a přiložil si ruku k očím. Zachmuřil se. Kázal čeledi zavřít vrata.

Neřád s Volfíčkem seskočili z koní. Odpolední slunce hladilo větve stromů a laskalo kamenné zdi. Neřád kopal do vrat. Podvinský vyšel po schodišti na domovní zápraží. Přes zeď a přes hnůj hleděl na Neřáda a počítal kopance.

„Otevři!“ křičel Neřád.

„Neotevřu!“ odpovídal Podvinský.

„Nesu ti list. Pusť mě dovnitř!“

„Nepustím! Tobě, Jiří Neřáde Otmare z Holohlav, jsem zapověděl chodit do svého dvorce. A na tom zůstane.“

Neřád vylezl na hnůj. Slunce ho pohladilo po vlasech.

„Chodíval jsem do tvého dvorce dle své libosti a budu chodit dál, třeba i o půlnoci. Na tebe dbát nebudu.“ Vytáhl list zpod opasku, omočil jej v hnoji a přehodil přes zeď.

„Vezmi!“ křičel.

Jeden z čeledínů popadl páchnoucí psaní a nesl je nahoru Podvinskému. Ještě se dalo číst. Pan z Lerojid tak učinil. Pak dlouze pohlédl na Neřáda.

„Mikuláši!“ křikl do stavení. Ven vyšel jeho bratr Mikuláš, který kulhal na pravou nohu a nevládl levou rukou.

„Mikuláši, podej mi kord!“ řekl tiše pan Jiřík.

„Budeš se bít s Neřádem? Proč?“

„Zdá se, že někdo mne chce co nejdéle zdržet tu na dvorci.“

Mikuláš vypouklil na Neřáda oči. „Zastřel ho!“

„Přines kord!“ poručil Podvinský.

Slunce hladilo došky na střeše. Neřád sešel z hnoje. Pan Podvinský poručil otevřít vrata. Na schodech zaklapaly Mikulášovy dřeváky. Pravý přizvukoval levému.

„Zabiju tě!“ pověděl Neřád.

„Uvidíme,“ na to Podvinský. Natáhl ruku a Mikuláš mu podal kord. Neřád již svou zbraň dobyl z pochvy a nyní s ní hrozivě mával.

„Tvá matka byla kurva a smrděla jako ten hnůj!“ křikl a hnál se dopředu. Zařinčely kordy. Neřád odskočil, srazil Mikuláše pěsti k zemi a kopl do něj.

„Tak pojd', pojd', nebo tvého bratra zvalchuju!“

Jiří Podvinský popostoupil. Neřád bodl. Podvinský jeho ránu odrazil, ale musel ustoupit. Neřád se smál. Vyrázil dopředu. Kordy o sebe krátce a vztekle třískly. Podvinský znovu ustoupil. Neřád kráčel za ním. „Bojíš se?“ ptal se dychtivě.

Podvinský si bleskurychle přehodil kord do levé ruky a bodl Neřáda do prsou.

„Eh!“ řekl Neřád překvapeně. Podvinský ho bodl podruhé. Neřádovi podklesla kolena. A Podvinský jej napotřetí přibodl k zemi, která už studila.

Slunce odtáhlo ruce za kopec. Bylo po Neřádovi. Podvinský si o něj otřel kord.

„Mikuláši!“ velel, „dej mi osedlat koně! Musím ihned do Jičína!“ Zbitý bratr se smál a belhal se do dvora. Pan Volfíček z Perku se zavrtěl.

„Jsem jen svědkem toho souboje, pane z Lerojid!“ řekl, když na něj Podvinský upřel zrak. „Byl jste vyzván, byl jste napaden a jen jste se bránil. Právo je na vaší straně!“ Ještě pohlédl na tělo toho, kterému celý kraj přezdíval Neřád. Pak se vyšvihl do sedla. Teď se do Hořic těšil. Přiveze věru vzrušující novinu.

7.

Jakub Krčín z Jelčan putoval z Čech na Moravu a bylo to cestování nejen od léta k podzimu, ale také z jednoho příběhu do druhého. Ještě v Hradci Králové si lidé v šencích povídali o krvavé válce v Krakonošových horách na půlnoci, v okolí Litomyšli už o ní nevěděli nic určitého a za lesnatými kopci, které tvořily zemskou hranici, nikoho nezajímala. Tady se zraky všech obracely přes dlouhé roviny až ke královskému městu Olomouci. Lid vzrušovaly zprávy o nepokojích, jež tam propukly.

V mohelnickém šenku naslouchal Krčín hovoru místních měšťanů. Mluvili o tom, že v Olomouci se opakuje stejná historie jako přede dvěma léty, kdy kanovníka Jana Künzela, děkana u Matky Boží na Předhradí, který přestoupil z katolické víry na luteránství a oženil se, udali jeho nepřátelé z kapituly v čele s opavským proboštem Siebenlotem králi. Ten vyslal komisaře, aby zběhlého kněze zatkli. Künzel i s manželkou však na komisaře nečekal a prchl do Horních Uher, kde ho souvěrci v báňských městech uvítali s otevřenou náručí. Královští komisaři se tehdy ubytovali u předního katolického konšela Jeronýma Krče ze Skalice, z městské rady vyhnali několik evangelíků včetně purkmistra Kornože, krejčího Talera uvrhli do vězení a několik vzpurných měšťanů vypověděli z města. Vypadalo to, že se komisařům podařilo pyšné město pokořit a uklidnit. Jenže to jen poklička přikryla vařící se polévku.

Olomoučtí měšťané si brzy našli za Künzela náhradu. Na faru ke svatému Blažejovi povolali mladého kněze Martina Adlera. Ten mluvil z kazatelny ostře nejen proti papeži, ale i proti biskupovi a kapitule. Pokaždé měl v kostele plno. Stal se miláčkem tovaryšů nejrůznějších řemesel, kteří do Olomouce přicházeli ze Saska, Pomořan, Slezska i obou Lužic. Oblíbili si ho i mnozí bohatí měšťané. Olomouc, povzbuzená zvučným hlasem od svatého Blažeje, opět zvedala hlavu. Na vratech domů katolických konšelů,

hlavně Jeronýma Krče a Florianu Romana, biskupova švagra, se začaly objevovat tištěné pamflety. Městští biřici neměli na práci nic jiného než strhávat cedule ze zdí a vrat a pátrat po těch, kdo je roznáší.

Martin Adler dosáhl vrcholu své moci. Nevzal si však poučení z příběhu Jana Künzela a zachoval se jako on. Oblékal se po měšťansku, chodil opásán kordem a namluvil si půvabnou Aničku, dceru chudého ševce Ruprechta. Poslal dokonce k ševci dva starosvaty, konšely Kropáče a Volkenštajnera, aby sjednali datum svatby.

Olomoucký biskup Marek Khuen bledl. V ruce držel list krále Ferdinanda, v němž jej panovník nabádal, aby přísněji dohlížel na zlořády svých podřízených obojí víry i obého pohlaví. Z ženských klášterů prchaly jeptišky, o rozmařilém životě olomouckých kanovníků si štěbetali vrabci po celé Moravě a novotářství se množilo jako oheň, kterému ostrý vítr vdechl sílu. Ztělesněním všeho úpadku se stal Adler. Bylo zapotřebí rázně zakročit. Biskup nechal sepsat zdvořilý list, v němž zval Adlera k sobě do paláce.

Olomoučtí se rozzuřili. Shromáždili se na Blažejském rynku a v počtu asi čtyř stovek křiklounů doprovodili oblíbeného kazatele na Dómský vršek před biskupský palác. Khuen dostal strach. Jeho ozbrojenci zabednili mohutná vrata a Adlera ani rozzuřený dav nepustili dovnitř. Ještě téže noci vyděšený biskup odjel do Kroměříže. Po svém hofmistru Krušinovi vzkázal generálnímu vikáři a kapitulnímu oficiálovi Hadovi, aby dal neprodleně Adlerovi z fary tříměsíční výpověď. Had tak učinil. Adler prohlásil, že neodejde. V šenku na mohelnickém rynku se místní shodovali: „To nedopadne dobře.“

Krčín cítil zvláštní úzkost. Tušil, že mezi událostmi v Olomouci a jeho posláním je nějaká souvislost. Jenže jaká? Mučila jej nejistota. Jediné, co mohl udělat, bylo dobře se zhostit poslání, kterým ho pověřil Burian Trčka.

Před pyšné olomoucké hradby dorazil za tmy. Brány už byly zavřené a po brněnské cestě se proháněl vítr. Krčín padal únavou.

V jedné z chalup v předhradí mu poradili, aby vyhledal špitál svatého Ducha. Tam přijímají pocestné mnohem raději než nemocné, protože pocestní přinášejí grošky, kdežto nemocní je polykají.

Byla tmavá, chladná podzimní noc. Nebem pluly mraky. Na věži kaple Marie Pomocnice v poli zaklinkal zvon. Krčín zabušil pěstí na špitální vrata. Za ním zarachotila kola povozu. To nějaký kupec také hledal nocleh. Ve vratech se otevřela špehýrka a kdosi se díval Krčínovu bělouši do tlamy. Vrata zaskřípěla a otevřela se. Krčín vjel do špitálního dvora. Povoz jej následoval. Někdo to všechno sledoval ze tmy.

„Od pana podkomořího?“ ozval se hlas. Ke Krčínovi přistoupil po zuby ozbrojený muž. Krčín seskočil z koně.

„Ne!“ řekl.

„Zmýlil jsem se,“ zamumlal ozbrojenec a zase zmizel ve tmě.

Jakýsi pacholek zavedl Krčina ke špitálnímu písaři. Bylo možné ubytovat se kdekoliv, místa měl špitál dost. Písař však Krčínovi radil, aby zůstal s koněm v kůlně. Je to pěkné zvíře a byla by škoda, kdyby na něm ráno odjel někdo jiný. Ledaže by si pán připlatil za hlídání. Krčín to udělal. Nevadilo mu, že kůň bude spát lépe než on sám. Pacholek pak odvedl Krčina do veliké síně osvícené čoudícími loučemi. Boty se propadly do slámy a našláply tělo spáče. V matném mihotání plamenů chřestil nějaký mužík kostkami v kalíšku. Možná čekal na kumpána do hry. Nedaleko něj popíjeli dva chlapi pálenku. Krčín zalezl do temného kouta, stulil se do slámy, zamotal do pláště a přitiskl kord k tělu. Sáhl k pasu. Plný váček byl dobře ukrytý v kalhotách. Sáhl do záhradří. List pana Buriana Trčky byl také na svém místě. Krčín spokojeně usnul.

Ulice pyšného města vypadaly pustě, ale pod hladinou tmy se točily vášnivé víry. Ozval se výkřik, vichr rozbil o kamennou stěnu slova posměšného popěvku, na kočičích hlavách zarachotila halapartna noční stráže, problesklo světlo lucerny. Mezi zdí kaple a velkou věží chrámu svatého Mořice se proplížily tři stíny. Oběhly

hřbitovní zeď, cestou sebraly na vlhké zemi kameny a naházely je do slabě ozářeného okna fary. Zařinčelo sklo.

„Šelmo! Šelmo papeženská!“ zakřičely stíny. To bylo vše. Ze stínů se stala tma, ze slov vítr.

Svatomořický farář a generální vikář olomoucké kapituly Jan Had z Hadrštorfu opatrně vstal ze země, na kterou padl při prvním cinknutí skla. Jeden kámen udeřil do prosté dubové truhlice a nyní ležel u teplem šeptajících kamen. Druhý dopadl na stůl, přimáčkł rozepsaný traktát o posledních událostech a učinil tak předčasnou tečku celému opusu. Had kámen štitivě odsunul na kraj stolu. Ze tmy se do světla loučí vynořili dva jeho hosté, měšťané Florian Roman, švagr biskupa Khuena, a Jeroným Krč ze Skalice, oba katolíci.

„Chtějí nás zamordovat,“ vydechl Krč. „Do nynějška jim stačilo vylepovat posměšné cedule, křičet a hrozit. Teď začali házet kamení. Zítra můžou popadnout píky a ručnice. Pak se děj vůle Páně.“

Had mlčel. Namočil pero do kalamáře a pokračoval v líčení posledních událostí. Barvitý popis hodlal jménem svatováclavské kapituly a všech měšťanů, přidržujících se staroslavného katolického náboženství (bylo jich v Olomouci jen několik) poslat po panu Krčovi králi Ferdinandovi s úpěnlivou prosbou o pomoc.

Když svatomořický farář list dopsal, podal ho měšťanům, ti se naklonili ke světlu a četli. Had je chmurně pozoroval. Florian Roman jistě pátrá, není-li ve vylíčení nic proti biskupovi, jeho švagrovi. Krč pak spoléhá na svou výmluvnost, s níž ve Vídni vylíčí především vlastní utrpení. Had nepochyboval, že měšťan před králem obviní ze slabosti a podivné shovívavosti i biskupa s kapitulou.

Pan Krč však list jen přečetl, kývl a vrátil ho generálnímu vikáři. V té chvíli kdosi venku pod příkrovem noci a hřbitovní zdi natáhl kohoutek ručnice a vystřelil. Rána třeskla do bezvětrí. Zařinčela olověná okenní sklíčka. Kule se zaryla do zdi síně svatomořické fary, na dosah ruky od Hada.

Všichni tři muži odskočili ze světla. Krč pokácel kordem v pochvě svícny. Nastala tma. Zvedl se vítr.

Chvilku čekali. Nic se nedělo, nic se neozývalo. Za vrženým kamenem letěly alespoň nadávky. Po ráně z ručnice však nebylo třeba křičet nic. Slova tu byla zbytečná. Ten, kdo střílel, chtěl zabít.

Nejduchapřítomnější byl v té chvíli generální vikář. „Sbírejme se, musíme pryč!“

„Co když na nás čekají?“ děsil se Roman.

„Utekli. Vystřelili a utekli. Ale za čas se jistě vrátí!“ opáčil Had.

„Kam chcete jít?“ ptal se Roman.

„Tam, kde mne nebudou hledat!“ řekl Had. „Počkejte u vrat.“

Prošel síní a dlouhou chodbou. Otevíral a zavíral různé dveře. V komůrce, jejíž okna hleděla na hřbitov, čekala mladá dívka. Při prvním klapnutí dveří se pozvedla na loži, při druhém spustila nohy, při třetím vstala, při čtvrtém natáhla ruce k vcházejícímu Hadovi.

„Slyšela jsem střelbu,“ řekla. Měla hrubý hlas.

„To straší luteránské stíny,“ ušklíbl se generální vikář.

„A ty?“

„Jdu je zažehnat!“

„A já?“

„Zůstaň tady. Jsi tu v bezpečí. Nic se ti nestane.“

Děvče se k němu otočilo zády.

„Jdeš-li do pekla, pak táhni. Venku je jistě hodně těch, kdo by tě tam rádi poslali!“

Dříve by ji pohladil po ramenou a zlíbal na krk, mumlal prosby za odpuštění a sliboval dárky. Byl starý a svou mladou souložnici velmi miloval. Teď se však pouze otočil a odešel, svíraje truhlici s listinami, penězi a klíči. Na faru se vrátí zítra a bude sloužit mši v kostele. Vráti-li se ovšem. A pokud se vrátí, kdoví, zda se budou konat bohoslužby. Ráno bylo daleko a peklo blízko.

Krčín spal a zdál se mu sen. Otevřel dveře na mázhauz otcova domu v kolínské Zámecké ulici. Rodiče se k němu obrátili. Měli

hosta. Věštce Kirkekartu z kumburské hradní kuchyně. Krčín vešel do místnosti prozářené dopoledním sluncem a něco otci vysvětloval. Otec se však rozzlobil.

„Vždycky popadneš nějaký list a ženeš se do nebezpečí!“

Hráč v kostky hodil.

„Čtyři!“ zvolal zklamaně. To Krčina probudilo. Nadzvedl se. Hráč zůstal sám, ale pijáků pálenky přibýlo. Měli hlavy u sebe a o něčem mluvili. Krčín ohmatával tmou. Přemýšlel. Proč se mu nikdy nezdá o Velíši? Zato o Anežce téměř každou noc. Vždycky před ním utíká do podzemí. Krčín se ji snaží dohonit, ale pokaždé se zjeví její strýc a on tasí kord.

Vztyčil se. Hráč znovu hodil.

„Sedm!“

Muži s pálenkou se obrátili. Jeden vstal, přinesl pohár a nabídl jej Krčinovi.

„Od pana podkomořího?“ ujistřoval se.

Krčín měl chuť se napít. Kývl tedy. Několika doušky zahnal tíživé představy a znovu usnul. Scházel po schodišti otcova domu. Otevřel dveře pobité mohutnými hřeby. Slunce se odráželo ve vodě velkého jezera. Krčín musel před tím leskem přivřít oči.

„Vstávej, brána je otevřená!“ řekl mu někdo. Jezero zmizelo. Krčín chodil síní rožmberského zámku. Na zdech byly vymalovány fresky a do nich vsazeny obrovité drahokamy. Zašuměl vítr.

„Dvanáct! Dvanáct jako apoštolů! Dvanáct jako měsíců!“ radoval se osamělý hráč v kostky. Pijáci pálenky zmizeli. V slámě zašustila myš. Hráč se neodvažoval znovu zachřestit a hodit kostkami. Báł se, že tolik už nehodí. Počítal tečky.

„Dvanáct, dvanáct! Vyhrál jsem!“

Krčín se obrátil ke zdi a přitáhl si plášť k bradě. Náhle se však vztyčil. Pak vstal. Brána je otevřená... Kdo to řekl? Jaká brána? Nevěděl jistě, zda je vzhůru, nebo spí. Míval někdy podivné sny. Zvláště rozepnul-li si všechny spony u košile. Ti, k nimž ve snech mluvil, většinou neposlouchali. Ti, kterým by chtěl naslouchat,

mlčeli. Asi by měl otevřít dveře, proběhnout chodbou a vyjít pod noční nebe. To, co se snažil nahnát, bylo někde blízko.

Musí promluvit. Oslovil hráče v kostky.

„Sám nad sebou přece nemůžeš vyhrát, i kdybys hodil dvanáct tucetkrát!“

„Nehrál jsem sám se sebou, hrál jsem s ďáblem. Byl neviditelný. Seděl proti mně a každý druhý hod patřil jemu. To mně padlo dvanáct!“

Krčín už věděl, že nespí, že mrákoty pominuly, že vstává a jde pryč. Hryzaly ho tři myši. Jedna se jmenovala Pochybnost, druhá Marnost a třetí byla obyčejná smrtelnice s korálovými očkami.

Nebem se hnaly mraky, tiché noční stádo. Krčín vyšel otevřenými vraty ze špitálu. Pokud se tu někde okolo pohybovali další lidé, nevystoupili ze tmy. Krčín šel tímž směrem jako mraky. Tušil, že někde ve tmě před ním mlčí městské hradby. Hlína byla vlhká a ledová. V kapli Marie Pomocnice v poli někdo zamával hořící svíčkou, byl to však jen prchavý přelud. Tisíce rukou drží denně tisíce nebeských svíček, a kdo nezvedne hlavu, ten je nespatří.

Náhle tu byly dvě tmy. Jedna široká, plná lezavé zimy, a druhá pyšná a neprostupná. Mlčící olomoucké hradby. Krčín se dotkl kamenné zdi. Došel k bráně. Byla dokořán otevřená.

Znovu nevěděl, jestli spí nebo bdí. Vstoupit do města znamenalo oddat se snu. Odejít by přiblížilo probuzení. Vešel tedy. Jeho kroky zaduněly pod nízkou klenbou. Připadalo mu však, že je neslyší, že jede na koni. V hluboké tmě průjezdu zmizelo nebe. Podkova na koňském kopytu však vykřesala jiskru o kočičí hlavu, takže stačil uskočit. Kolem něj se přerítíl jezdec v dlouhém plášti, vyjel branou z města a zmizel. Prchá, napadlo Krčína. Měl pravdu.

Jezdec však nebyl jediný člověk, který s Krčínem dýchal stejný vzduch. Od zdi se odlupovaly stíny.

„Kde je povoz?“ ptaly se.

Krčín mlčel. Neustále kráčel dopředu. Už by bylo dobré se probudit, navrhoval sám sobě. Objevil se povoz. Vyjel z vedlejší

ulice a doprovázelo jej několik jezdců. Zastavil u Krčina. Ten, kdo z něj vyskočil, zarachotil železem. Plácl Jakuba po rameni.

„Veď nás k ševci!“ poručil přátelsky. Zablikalo světlo lucerny.

„Hleďme, toho pána já znám!“ vyhrkl ozbrojenec překvapeně. Krčín se zachvěl. Ozbrojenec vzal jednomu ze svých lidí lucernu a pořádně si na Jakuba posvítil.

„Pan Krčín, velíšský úředník! Kde se tu berete? Co pohledáváte na Moravě a k tomu ke všemu v téhle divoké noci?“ řekl. „Vy nás máte vést k ševci?“

„Ne!“ řekl Krčín. Poznal Zikmunda Bílského z Kařišova, jednoho ze čtyř bratří, které hostil Jičínský purkrabí na Kumburku. Zikmund a Felix Bílíští byli při tažení starého Valdštejna proti Jandorfovi, při němž shořely horské lesy. Jako jedni z prvních tehdy utekli, neboť se báli dalšího vyšetřování.

V panu Bílském narostlo podezření.

„Posílá vás Trčka?“ ptal se.

„Ano. Vlastně ne,“ koktal Krčín.

„Nasedněte. Musíme si toho spoustu vysvětlit!“ zavelel Bílský, otevřel dvířka povozu a vtlačil Jakuba dovnitř. Poručil něco svým lidem, vyhoupl se za Krčínem a dvířka zase zavřel. Povoz se rozjel.

„Budeme mluvit šeptem!“ navrhl. „Co tu, probůh, děláte? Jestli mne hledáte z rozkazu pana Trčky, tak...“

„Pan Burian Trčka mne poslal na Moravu sjednat kněze pro faru ve Zdechovicích,“ vysvětlil Krčín upřímně. „Vůbec jsem netušil, že bych tu mohl potkat právě vás.“

„Však jen Boží úradek způsobil, že jsme se tu setkali. Chybělo málo, a putoval jsem s bratrem do Uher k vojsku generála Szwendyiho. Naskytla se mi však dobrá příležitost prokázat užitečnou službu králi. Teď stojím pod ochranou pana moravského podkomořího Prusinovského z Víckova a Trčkové, Valdštejni ani Jandorf už na mě nemůžou. Přidejte se k nám a máte po starostech.“

„Nemám žádné starosti,“ zalhal nešťastně Krčín. Tím znovu vzbudil v Bílském podezření. Buď je ten horlivý trčkovský úředníček naproti němu úplný hlupák, anebo si na něj jen hraje

a z rozkazu pana Trčky kope Bílskému jámu. Někdo přece musí zaplatit za zatopené doly a vypálené lesy v Krakonošových horách!

„Pan Burian Trčka vás posílá sjednat nového faráře do Olomouce? To je zajímavé! Jistě máte nějaký list. Sem s ním!“

„Cože?“ sykl Krčín a vzepjal se, jako by chtěl popadnout Bílského za krk.

„Vzpamatujte se, pane Krčíne. Dnes je zlá noc. Kdo se v ní toulá a navíc vklouzne do města branou otevřenou pro jiné, je podezřelý. Co když vás Trčka, horlivý luterán, poslal, abyste tu rozdmýčával rebelii? Však vím, co dokážete! Viděl jsem vás tehdy v horách v plné práci. Radím vám po dobrém, dejte mi ten list. Zodpovídejte se mně, protože zítra byste musel všechno vysvětlovat panu podkomořímu.“ Bílský se vyklonil z okénka ven. Cosi poroučel. Pak dosedl zpět. V ruce držel lucernu. Světlo ozářilo list, který zmoudřelý Krčín vyňal ze západří. Bílský se ušklíbl, podal Krčínovi lucernu a list vzal. Drze rozlomil pečeť a jal se důvěrné poselství číst. Několikrát pokýval spokojeně hlavou. Pak dočetl, složil psaní a strčil je do kapsy kabátce. Vzal Krčínovi lucernu, vyklonil se z kočáru, a když se zvrátil nazpátek, už ji nedržel. Nastala tma.

„Vrátíte mi to psaní?“ zašeptal Krčín.

„Mlčte!“

„Co v něm je? Co po mně vlastně chcete? Vraťte mi ho a propusťte mne.“

„Pravím vám, mlčte! Zatím se pokládejte za mého zajatce! Zatím!“

„A pak?“

„Pak se uvidí!“

Krčín seděl ve tmě. Neopíral se o stěnu, připraven ke skoku jako šelma na číhané.

Povoz ještě jednou zatočil a zastavil. Kdosi otevřel dvířka.

„Jsme na místě, pane! Zdá se, že tu je klid!“

Bílský se obrátil ke Krčínovi. „Nechte svůj kord zde a pojd'te za mnou!“ poručil.

Krčín se nehýbal. Odvedou mne do vězení, pomyslel si.

„Tak pojd'te! Slibuji vám pobavení dle vaší letory!“ pobídl ho netrpělivě Bílský.

„Jste silnější!“ zabručel Krčín. Odložil kord i s pochvou a vyklouzl z kočáru. Stáli v tiché ulici. Tma tlačila zdi domů k sobě. Od země stoupal chlad. Lidé, kteří doprovázeli povoz, se změnili v stíny. Lucerna zmizela. Někdo ji ukryl pod tlustý plášť. Bílský vzal s podivným úsměvem Krčina pod paží a vedl ho jako přítel přítele od domu k domu. U pátého se zastavil. Dostal nějaké znamení ze tmy. Zaklepal. Nikde se nic nepohnulo. Bílský zaklepal podruhé. Krčín stál vedle něj. Stačilo, aby Bílského popadl za hlavu a zabušil s ní o zeď. Jenže ve tmě stály neviditelné stíny, a i kdyby jim Krčín utekl, nezískal by zpět Trčkův list.

Zarachotila malá špehýrka.

„Kdo je?“ otázal se někdo uvnitř bázlivým hlasem.

„Jdeme se vzkazem od otce Adlera. Musíte okamžitě pryč. Otevřete!“

Domovní dveře se otevřely. Bílský vsunul dovnitř nohu a rukou zatlačil ke stěně rozespálého starocha v noční košili.

„Jestli budeš křičet, zabiju tě!“ varoval. Vklouzl do domu. Krčín za ním.

„Zavřete dveře, pane z Jelčan!“ poroučel Bílský. Stalo se.

Stáli v malé komoře, kde páchla ševcovská smola. Domácí pán se chvěl.

„Jsi švec Ruprecht?“ vyšetřoval Bílský. Staroch kývl.

„Hodláš provdat svou dceru Annu za kněze Adlera?“

„Byli tu za starosvaty páni konšelé. Adler je mocný muž. Nelze si ho znepřátelit,“ blekotal švec.

„Adlera sis naklonil, ale znepřátelil samotného krále, hlupáku! Za to budeš platit!“ pověděl Bílský. Popadl starocha a tlačil ho ke dveřím. „Cekneš-li jediné slůvko, zabiju tě,“ sykl. „Otevřete, pane z Jelčan!“

Bílský vyvedl nebohého ševce ven a strkal ho k povozu. Krčín šel za nimi. V zádech cítil neviditelné stíny. Bouchla dvířka kočáru.

„Nasedněte i vy, pane z Jelčan!“ pravil Bílský.

Krčínovi se to všechno líbilo čím dál tím méně. Přesto se rychle vyhoupl do povozu. Stařec se chvěl v koutě. Krčín dosedl naproti němu. Nahmátl svůj odložený kord. Čekal na Bílského. Ten zatím venku poroučel stínům, co mají dělat dál. Konečně vlezl dovnitř. Usedl. Teď, řekl si Krčín. Posunul kord dopředu a pevně ho sevřel těsně pod jilcem.

Nedaleko bouchla okenice.

„Otče?“ zavolal mladý ženský hlas. Stařík zaúpěl.

„Pomoc! Pomoc!“ začala křičet dívka.

„K čertu!“ zaklel Bílský. Vyklonil se ven, aby dal povel k odjezdu. Tehdy se Krčín rozmáchl a hruškou kordu udeřil Bílského do brady. Povoz se rozjel.

Bílský se beze slova svalil na podlahu. Krčín mu hmátl do kapsy pro list.

„Pomoc! Pomoc!“ křičela dívka z okna.

Krčín vyskočil z jedoucího kočáru. Dopadl na kolena, zuby o sebe bolestivě cvakly, zasvištěl narychlo tasený meč. Ze tmy se blížily stíny. Krčín nebyl nikdy duchapřítomnější.

„Pomoc, pomoc! Vraždí ševce Ruprechta! Vraždí kněze Adlera!“ zařval a skulil se do tmy. Stíny jej minuly. Běžely za povozem a zmizely za rohem.

Otevírala se další okna v ulici. Křik mohutněl.

„Vraždí ševce Ruprechta! Zamordovali kněze Adlera!“ nesly se hlasy k temnému nebi. Krčín se vztyčil a prchal na opačnou stranu, než kam odjel povoz. Báł se stínů. Ty však byly pryč. Zaplašil je sílící křik a pláč. V ulici se objevila lucerna. Držel ji nějaký tovaryš. Jako mûry se k němu ze všech stran sbíhali podivně oblečení rozespalci. Přímo nad Krčínem se otevřelo okno.

„Co se děje?“ volal nějaký měšťan silným hlasem.

„Římani přepadli blažejskou faru!“ odpovídal mu tovaryš s lucernou. Jeho kolega zatím lepil ševcovskou smůlou na zed' ručně psanou ceduli.

„Co je s knězem Adlerem?“ volal zase měšťan.

„Nevíme! Buď stačil uprchnout, nebo je mrtvý!“

„Zatkli ševce Ruprechta!“ ozývalo se z druhého konce ulice. Lidé se rojili z domů s lucernami nad hlavou. Proplétali se mezi sebou, sdružovali se do malých skupinek, křičeli, brebentili, kleli.

„Mor na papežence!“

V mihotavém světle četli nalepenou ceduli. Líčila přepadení fary u svatého Blažeje. Vyzývala k pomstě.

Světlo luceren ozářilo i list v Krčínově ruce. Jakub se opřel o zeď a dal se do čtení. Burian Trčka lichotivými slovy nabízel jménem urozeného kolátora Karla ze Žerotína ctěnému Janu Lévovi z Brozáněk bohatou a slavnou faru ve Zdechovicích. Farář Léva se může nastěhovat i s celou rodinou, kolátorovi nevadí, že je ženatý. Na tehdejší poměry poměrně nevinný dopis. Až na poslední odstavec.

Tady v Čechách se proslýchá, že kazatel u svatého Blažeje v Olomouci upadl u našeho nejmilostivějšího krále ve velikou nemilost, že snad má být dokonce zatčen,

psal pan Trčka.

Dozvěděli jsme se to od osob blízkých Jeho královskému a císařskému Veličenstvu. Pro malého člověka upadlého v tak hlubokou nemilost by snad bylo lepší, aby rychle odešel hledat štěstí jinde, zvláště proto, že mnohé má být vykonáno ještě předtím, než Jeho Veličenstvo vjede do Čech.

Šikovný pan Burian hodlal jedním dopisem sjednat faráře i poslat varování knězi, který upadl u krále v nemilost. Krčín nevěděl, proč Trčkovi Adlerův osud tak leží na srdci. Přicházel však do Olomouce pozdě.

„Zatkli kněze Adlera! Zatkli kněze Adlera! Všichni ke svatému Blažej!“ ozývalo se na druhém konci ulice. Krčina v té chvíli mýjeli dva mladí měšťané.

„Je to pravda?“ ptal se první druhého.

„Kdeže! Adlera již včera večer někdo varoval! Uprchl ještě v noci!“ odpověděl druhý.

Zbývalo již jen vyrazit do Nové Vsi a odevzdat list adresátovi. Kdyby ovšem psaní nekončilo douškou:

Doručiteli tohoto listu řekněte, aby se, je-li mu život milý, nevracel, odkud přijel.

Krčín se opřel o zeď. Šikovný pan Burian se do třetice všeho dobrého hodlal jediným listem zbavit i nepohodlného služebníka. Jakub rozpečetěný dopis zavřel a dvakrát se přesvědčil, že jej dobře uložil ve vnitřní kapse kabátce. Ranou, uštědřenou Bílskému, ušetřil patrně spoustu mrzutostí nejen panu Burianu Trčkovi, ale především sám sobě. Teď má glejt, který jej ochrání. Co nejdříve se však musí dostat z města. Nebude trvat dlouho a každý cizí tu bude podezřelý.

Nedaleko třeskl výstřel z ručnice. Rána vyplašila spící ptáky. Začali poletovat, pak se však rozezpívali. Vítr ustal. Svítalo. Noc odcházela a město se chápalo zbraní.

Bylo studené podzimní ráno. Na Blažejském rynku se olomouctí natlačili k zvláštnímu sedmibokému chrámu, srdci obrozené evangelické víry ve městě. Někteří tovaryši se vyhoupli na zeď hřbitůvku a odtud křičeli, že v noci vtrhli na faru městští biřici, zajali kněze Adlera a odvedli ho na rathauz do vězení. Byl zatčen i švec Ruprecht, Adlerův budoucí tchán, toho však odvezli z města neznámo kam. Slova se tříštila o vysoké věže olomouckých kostelů. U svatého Mořice vyzváněli, zato pyšné zvony svatováclavského dómu ustrašeně mlčely.

Na Dolním rynku vyhlédl z domu opatrný kupec a pokusil se strhnout ceduli nalepenou ševcovskou smolou na dveře. Stálo na ní:

*Naše země Moravská posměch, pohanění nese,
Jedem římským strávil se.*

Kupec ceduli strhl, jenže mu na dlani zůstala ševcovská smůla. Cedula proto nešla odtrhnout z ruky. Ke všemu zlému se blížil městský rychtář Liška s hejnem biřiců. Tiskli se k sobě a svírali zbraně. Oči jim bloudily po rynku. Hledali buřiče a našli ho. Kupec už nestačil vklouznout zpátky do domu.

„Jak to, že i vy, ctný a opatrný pane sousede, držíte v ruce ten nehodný pamflet, který je zločinem proti zemskému zřízení a urážkou Boha, svatého náboženství i Jeho Veličenstva?“ oslovil ho rychtář.

„Trhám ze zdi to, co jiní nalíпали!“ odsekl kupec a třel ruku o ostrý kámen. Biřici rozpačitě mlčeli. Kupec se díval a hle – všechny ruce svírající halapartny byly oblepené ševcovskou smolou a kusy papíru.

Měšťan Tiburcí Grammater ty cedula v noci psal a teď chodil a vylepoval je po zdech. Lukáš Furlich mu držel miskou se smolou. Šli Blažejskou ulicí od rynku. Odevšad k nim doléhal převeliký halas.

Tiburcí Grammater kráčel Dobytčí ulicí a proti němu spěchali řezničtí tovaryši ozbrojení širočinami a noži. Natahovali mohutné pracky po cedulích a Tiburcí jim je rozdával.

Za rohem zadupaly kroky městských stráží.

„Je zle!“ lekl se Lukáš Furlich, odhodil miskou se smolou a utíkal. Grammater jen rozevřel prsty. Vítr vzal cedula, otloukl je o kamenné domy a donesl až do strouhy u Kamenného mlýna.

Halapartny přitiskly Grammatera ke zdi.

„Dejte ho na řemen!“ poručil biřic s ostrým nosem a vykotlanými zuby. Za ním se opíral o zdobenou hůl muž v červeném plášti.

Lidí kolem sedmibokého kostela svatého Blažeje neustále přibývalo. Tovaryši na hřbitovní zdi křičeli, že Adlera v noci zajali biřici a odvedli ho do radního domu. Objevil se vyděšený Lukáš Furlich.

„Zatkli Tiburcí Grammatera. Vedou ho na rathauz!“

„Na pomoc Grammaterovi! Na pomoc knězi Adlerovi!“

Někdo nahmátl v davu pištěce, jistého Martina Frymolta, vystrčil jej dopředu a poručil, aby spustil nějakou veselou. Po kočičích hlavách zadupaly boty, paže se zahákly za paže a hlas se přidal k hlasu. Dav se vměstnal do Blažejské ulice a stal se z něj voj s býčí hlavou. Kdosi otevřel okno a hodil na dlažbu úzkou dýku.

Šli a zpívali. Pištěc pískal. Vytloukli kamením okna domu předního papežence Jeronýma Krče ze Skalice a zabušili holemi na dveře.

„Budeš bit, římane!“

Vojsko, které mělo vpředu býčí hlavu a vzadu tchoří zuby, vtrhlo na Dolní rynek a valilo se přes něj na Horní rynek, k radnici. Vzduch zhoustl burácením hlasů, zpola jekotem a zpola nenávisným křikem.

Ve velké radniční síni vstali konšelé ze židlí a přistoupili k oknu. Nebyli mocni slova. Mlčel i primátor Václav Edelmann z Brozdorfu. Halas se blížil. Býčí tlama se chystala pozřít celou radnici.

„Ať jim jde někdo říci, že tu Adlera nemáme, že nevíme, kde je!“ křičel konšel Jan Müglitzer, luterán.

„To je nespravedlivé, my jsme v celé té věci nevinně!“ přidal se Šebestián Handel, také luterán.

Florian Roman, katolík a biskupův švagr, ustupoval pozadu ze síně.

Primátor se odvrátil od okna, uviděl prchajícího Romana a jen pokrčil rameny.

„Je to nespravedlivé,“ prohlásil. „Někdo z nás stačil Adlera varovat a strašlivé podezření pana podkomořího teď padne na nás na všechny. Někdo jiný zase rozhlásil, že jsme Adlera poručili zatknout a uvrhnout do vězení, a tím nás vystavil hněvu obecného lidu.“

Nedaleko zaduněly rány. Sypalo se sklo.

„Rozbíjejí okna vašeho domu!“ volal Kašpar Hosterlitzer na primátora. Ten se zatahal za bradu. Vybitá okna dobře poslouží k obhajobě před rozzlobeným podkomořím.

Rachot venku neustával. Vzbouřenci rozbíjeli apatyku Faustina Primuse, rodný dům biskupa Khuena.

„Lůza!“ vyštěkl Müglitzer.

„Pravíš lůza, ale sám jsi rád docházel na kázání k svatému Blažejovi a syna jsi poslal na wittemberskou akademii učit se odpadlictví. Jíme kaši, kterou jsi i ty pomáhal navařit!“ štěkl Hosterlitzer, katolík.

Do radničních vrat bouchl první kámen. V té chvíli se otevřela všechna okna v patře a rychtář Petr Liška zavelel střelcům přiložit doutnák k hákovnicím. Zarachotily výstřely. Pištec přestal pískat. Dav, jehož býčí tlama krvácela, zakolísal. Tchoří zuby zacvakaly a rozběhly se pryč.

„Na kapitolu! Na ty lotry kanovníky!“

Z radnice vyběhli biřící s halapartnami a meči a zaútočili na zmatený zástup. Padly ostré rány. Biřící nikoho nešetřili. Lapili několik vzpouzejících se tovaryšů a vlekli je do radnice. Dav před nimi utíkal, ale přitom křičel: „Na kapitolu!“

Konšelé odstupovali od okna. Luteráni i katolíci jako jeden muž dělali, že nic neslyší, že vzbouření je zažehnáno a ve městě obnoven klid a pořádek.

Florian Roman, olomoucký konšel, katolík a biskupův švagr, se snažil utíkat, ale nohy zůstávaly na místě a ústa nedokázala polykat vzduch. Natáhl ruce, opřel se o zeď kteréhosi domu, jediným pohybem roztrhl límec a prudce oddechoval. Srdce mu bušilo. Zrak těkal od nebe k zemi. A z vedlejší ulice zaznělo: „Perte papežence!“

Roman se dal znovu do běhu. Ulice byla pustá. Ve vzduchu ptáci. Někde nedaleko střelba a řinčení skla. Okolo Romana prolétl kámen. Hodili jej nějací kluci, malí usmrkanci.

„Perte ho, papežence! Římana! Romana!“

Konšel Florian doklopýtal k svému domu. Okna byla vytlučená. Roman zabušil zpocenými pěstmi na dveře. Jeho lidé ho viděli a otevřeli. Vpadl dovnitř.

Na dvoře stáli dva osedlaní koně.

„Byl jsi u pana Krče?“ volal Roman na pacholka a dral se vzhůru do sedla.

„Ujel včera v noci!“ řekl pacholek a otevíral vrata. Roman vyrazil. Za uzdu vedl druhého koně. V té chvíli se na druhém konci ulice vynořila horda vzbouřenců. Zapráskaly výstřely. Roman ujížděl a za ním prchalo z domu jeho služebnictvo. Manželka s dětmi odjela již dříve s biskupem do Kroměříže.

Roman cválal Ostružnickou ulicí k Mořickému rynku. V té době se potlučený dav hnál k Dómskému vršku. Vydělilo se z něj několik skupinek spěchajících ztrestat zbylé římské šelmy, především Krče, Romana, Rejchu a faráře od Svatého Mořice, generálního vikáře kapituly Jana Hada z Hadrštorfu. Z Vrchního rynku to byl na Mořický plac jen kousek, jenže mezi lesem pěstí a zubů a nebohým Hadem stála radnice plná ozbrojenců. Než se lůza opět spojí v dav s jedinou hlavou, než všichni ti, kteří se přičinlivě vrhli do uliček mávajíce sekerami a noži, doběhnou k svatomořické faře, bude již Had v sedle. Konšel Florian kněze a přítele ochrání. Co by mohlo být Bohu libější?

Na Mořickém rynku vládlo ticho. Jen vzdáleně sem doléhal ruch bitky u radnice a následného úprku davu směrem k Dómskému vršku. Býčí hlava krvácela, tchoří zuby cvakaly v uličkách. Hranatá kostelní věž chmurně čněla do nebes. Roman se neodvažoval slézt ze sedla. Ozvěna přinášela volání davu: „Na kapitolu! Na kapitolu!“

Pokud šel Had ráno na Dómský vršek, bude s ním zle, pomyslel si Roman.

Z fary vyběhla podivná ženština, zase zaběhla a vyřítíl se Had, strhávaje ze sebe ženské šátky. Zpola smutně a zpola výsměšně na něj z oken protější školy hleděl rektor Šimon Ennius Klatovský, člen básnické družiny pana Hodějovského. Had utíkal k Romanovi. Chytl se koně, vsunul špičku boty do třmenu, ale dál to nešlo. Třmen byl malý a noha se mu třásla.

„Rychle, rychle!“ volal Roman. Vylekaní ptáci zakroužili kolem špice svatomořické věže.

„Perte papežence!“ ozývalo se někde za rohem.

Hadovi se podlomila kolena. Roztřesené ruce se pustily sedla. Kůň zařičel a hrábl kopytem. Halas z vedlejší ulice se blížil.

Romanovi vyhrkly slzy. „Rychle, rychle!“ naléhal.

Zpocený Had na něj pohlédl.

„Nejde to!“

Vyděšení ptáci stále kroužili okolo kostelní věže. Zařinčelo sklo. Třeskla rána z ručnice. Po kočičích hlavách zadupaly škorně.

Tehdy pomalým krokem vyšel ze svatomořické školy rektor Ennius Klatovský, natáhl ruce, popadl Hada za zadek a vytlačil ho do sedla. Had se chytl koňského krku. Zaklapala kopyta. Dva jezdci vyrazili Širokou ulicí. Ennius se pomalým krokem vracel do školy. O zeď Moravské kaple se opíral mužík s pichlavýma očima a nahlas se smál.

„Vidím, že se svého faráře dotýkáš jen na prdeli, Šimone!“ řekl.

Byl to rektor školy v Prostějově, oblíbenec pana Vojtěcha z Pernštejna Jan Husička Facilis.

Někde v dálce nepřestávala praskat střelba. Ennius přistoupil k Husičkovi. „Divil bych se, kdybys ty tu chyběl,“ opáčil s náznakem pohrdání a při každém výstřelu zamrkal.

„Víš, Šimone, u nás ve městě nejsou katolíci, a tak je nemůžeme prát hlava nehlava. Přijel jsem se proto podívat, jak je bijí jinde.“

Úzkou uličkou se na Mořický rynek vyhnula ozbrojená tlupa a hnala se k faře. Husička se stále smál.

„Jdu jim povědět, jak se věci mají, Šimone! Oni touží po Hadově krvi. Tys mu pomohl k útěku, musíš tedy nést jeho úděl za něj! Dnes není pro papežence šťastný den!“

Oba rektoři se rozešli. Husička mířil žalovat rozzuřenému houfu, Ennius se vrátil do školy. Ani nezavřel dveře na petlici. Beztoho by je vzbouřenci vyvrátili.

Hole a sekery dopadly na portál svatováclavského dómu, nad nímž se skvěl nápis:

*Jako milující máti náruč svou rozevírá pro ty, kdož se k ní obracejí,
tak nechť Církev Svatá Kristu navrátí bloudící!*

V chrámovém tichu zaduněly kroky.

„Rozbijte všechny ty kamenné modly! Bijte modloslužebníky!
Kristovo slovo je dokonalejší!“

Vzbouřenci vnikli do kaple chóru a holemi tloukli do svatých ostatků. Rozdivočelý dav obsadil Biskupskou i Kanovnickou ulici. Vybíjel okna domů. Rozrazil dveře kapitulního proboštství. Sekyry otvíraly komory i síně. Zaplála pochodeň, kdosi přismahl starou zažloutlou knihu. Sklepení bylo plné sudů a láhví. Jednomu pokojnému soudku vrazili do zad dýku. Vychrstlo víno, temné jako krev prolitá v hlubině noci.

„Nepijte ho! Je otrávené!“ varoval nějaký strašpytel. Vysmáli se mu a rozbíjeli další sudy. Klekali na vlhkou dlažbu a otvírali huby. Nabírali prýstící víno dlaněmi a mazali si s ním obličej.

V síních se trpně usmívali svatí na obrazech v dřevěných rámech. Sekyry do nich zaťaly zuby. A také do stolů, truhlic a židlí.

„Rozbijeme to semeniště neřesti, jedu a podlosti!“

Sklepem se valily prázdné sudy. Kdesi zaplály vyděšené oči. Kočka? Myš? Čísi ruce vytáhly z temného kouta dómského vikáře Salviho.

„Bij!“

Sekera dopadla na vikářův hřbet. Dýka se pohroužila do jeho hrudi. Hůl tloukla obličej. Papežencova krev tekla po podlaze, temná jako víno vylité v temném sklepení.

Po nebi kroužili vyděšení ptáci. Lidé prchali ze sklepů i síní proboštství. Utíkali z vytloučeného dómu. Pádili Kanovnickou ulicí, klopýtali ulicí Biskupskou. Na prošlapaných obrazech se šklebili svatí s rozbitými tvářemi. Vítr rozháněl zažloutlé listy starých knih do všech koutů Svatováclavského náměstí.

Uražené hlavy soch. Roztrhaná slova knih. Zpřerážená gesta svatých. Vyvrácené dveře. Vybitá okna. Spoušť.

Od katedrály se ulicemi hnaly houfy vzbouřenců.

Z rozbité mramorové kašny proti biskupskému paláci tekla voda, šplouchala po dlažbě a vsakovala se do země.

Pak někde v dálce třeskl výstřel. Zatroubil trubač.

„Podkomoří! Podkomoří jede!“ ozvalo se. A bylo ticho.

Z děr a chodeb v hradbách, z dómského sklepení, ochozů i temných zákoutí pomalu vylézali svatováclavští kanovníci. Starého probošta Matěje Albíka z Duban podpíral rektor kapitulní školy Tomáš Psittakus.

„Opustil nás král, opustil nás biskup, opustili nás konšelé. Ale Bůh nás neopustil,“ šeptal stařec.

Zadusala koňská kopyta a před svatováclavský dóm vjel Biskupskou ulicí moravský podkomoří Přemek Prusinovský z Víckova se svou družinou. Zastavil se a chmurným zrakem obhlížel strašlivou spoušť. Z probošství sluhové právě vynášeli mrtvého vikáře.

„Přijel jste pozdě, urozený pane!“ pověděl kapitulní scholastik Václav z Bibrštejna.

„Přijel jsem včas! Jste živi!“ odpověděl pyšný pán.

„Katedrála je vyrabována a naše domy zničeny. Ještě jsme nespočetali mrtvé!“ žaloval ostře arcijáhen Martin Šmolcer, biskupův důvěrník a nejvlivnější člen kapituly.

„Ani je ještě nepočítejte, mnozí přibudou!“ poradil mu podkomoří. Pak se obrátil a zamířil i s celým oddílem do Kanovnické ulice.

Před radnicí stavěli katovi pacholci veliké popravčí lešení. Jirchářskou ulicí kráčel muž v červeném plášti a usmíval se.

Na řece Moravě se vzdouvaly divoké vlny. Otevřenými branami prchali z města luteráni.

8.

Krčín tu všude byl už ve snu. Hluboké lesy na půlnoc od Labe mu utkvěly v paměti. Kůru prastarých stromů i vysoké borovice v rovině, propletené cesty končící v bahně, to vše znal. Ale ať by mířil kamkoliv, vždycky by bloudil. Ve snech zůstávaly lesy neproniknutelné. Hledal v nich směr, jenže pak je přestal v noci navštěvovat, neboť ho Hypnos vodil jinam. To vše bylo už dávno. Ještě před první ranou pěstí, po níž tekla krev. Ještě před prvním sladkým a mokřým objetím. Ještě před Aristotelovou filozofií a čísly umně seřazenými dle tajemných zákonů harmonie. Dávno před parným létem na Velíši. Dlouho před tím, než v horách překopal labské koryto a potoky zavedl do podzemí, kde zatopily Jandorfovo stříbro.

Byl podzim a slunce mělo na krajíčku. Stromy se oblékly do pestrobarevných šub jako pošetilé stařeny, marně přivolávající ztracené mládí. Zlaté listí padalo k zemi a tiše tlelo. Dávno zemřeli přicházeli a šeptali za zavřenými dveřmi.

Krčín jel pomalu po neširoké lesní cestě. Zavedla jej mezi travnaté převisy plné poházeného kamení. Za nimi začínal rybník, jehož konec se ztrácel mezi borovicemi. Na břehu stál prám a převozník na něj právě vedl unaveného koně. Ke Krčínovi se obrátil mohutný štolba. Bezděky sáhl k pasu pro zbraň a čapku si posunul hlouběji do tváře. Dozajista jeden z těch Poláků, kteří brousí krajem, hledají se a ztrácejí sobě navzájem. Všude po vesnických hospodách si o nich lidé vyprávějí.

Krčín se ušklíbl a seskočil z koně. Převozník vystoupil z prámu. Probodl Jakuba zelenýma očima. Vodník.

„Kdo si chce zkrátit cestu, může za denárek se mnou,“ řekl. „Kdo ne, může bažinami kolem jezera.“

„Hlídáš tu ryby nebo dušičky?“ zašklebil se Krčín a vedl svého krásného koně na prám. Hastrman popadl bidlo a odrazil od břehu. Krčínův kuň znepokojeně zafrkal. Polský hřebec pohrdavě odstoupil.

Na přídi sedělo páže, chlapec s vyděšenou dívčí tvářičkou, zahalený do pláště. Otočil se na Krčina a v mžiku zase hleděl do vody.

Slunce spustilo z nebes svazek opatrných paprsků a rozzářilo zlaté listí na klidné hladině. Prám plul tichou vodou. Na chvíli jej přikryl stín vysokých stromů. Zlato na hladině pohaslo. Pak trám znovu vjel do slunce. Páže na přídi obrátilo tvářičku k paprskům. Přimhouřilo oči. Ladným pohybem si sňalo birýtek a uvolnilo celé hejno nepokojných bujných vlasů. Žádné páže. Dívka. A neobyčejně krásná.

Prám přistál. Oba koně zafrkali. Ucítili kouř. Na břehu stála chatrč a u ní ohniště. Polák rychle zaplatil malým penízem a vyváděl koně. Žena tiše proklouzla kolem Krčina, jako by byla pouhopouhý stín. Jakub vložil denárek do převozníkovy zelené dlaně.

„Až se budu chtít utopit, zajedu si k tobě!“ řekl.

„Přijed'te!“ radoval se převozník. Zelené oči studeně zasvítily, ale hned zase zhasly. „Jenže vy se vody nebojíte!“

Polák stál na břehu nedaleko chatrče, žena se ukrývala za koněm.

„Rožďalovice?“ ptal se Polák převozníka.

„Rožďalovice!“ ukázal převozník k západu.

„Lysá?“ ptal se Krčín.

Převozník pokrčil rameny.

Kde se vzal, tu se vzal, zableskl se v polské ruce krásný prsten.

„Pán má pěkného koňa,“ úlisně promluvil cizinec. Strčil prsten před Krčina. Chtěl obchodovat. Krčín jen zavrtěl hlavou, vyhoupl se do sedla a pobídl svého bělouše. Když se otočil, Polák s dívkou převlečenou za páže mizel na unaveném hřebci mezi stromy. Sluneční paprsky za nimi uzavřely lesní bránu.

Netrvalo dlouho a Krčín narazil na početnou družinu. Byli to další Poláci. Ti se za své cizokrajné šaty nikterak nestyděli a vesele se bavili. Každý z nich probodl Krčina pohledem a pak přátelsky pozdravil. Krčín musel odpovídat stejně zdvořile. Podobná setkání a neurvalost mnohých českých zemanů, kteří zdravit odmítali, vedla

patrně k různým nepříjemným tahanicím, o nichž se pak mluvilo v hospodách. Krčínovi se však nic nestalo. Poláci přejeli a on pokračoval svou cestou dál.

Lesy stály jako veliké tajemství čelem k zapadajícímu slunci. Před nimi se tyčil pyšný kostel, tak pyšný, že zakryl i šlechtickou tvrz skrčenou mezi vzrostlými lipami. Pod kostelním návrším se táhla klidná ves Rožďalovice.

Z chrámu pomalu vyšel muž se šavlí po boku. Zastavil se a hleděl do klidného podzimního kraje rozděleného na zemi stínů a zemi ozářenou sluncem. Muž chmurně mlčel. Čekal. Pak uviděl na dlouhé ulici dva jezdce na jednom koni. Oddechl si. Nepohnul se však. Čekal dále.

Z hostince na levé straně vyběhla skupinka mužů a obstoupila unaveného koně. První jezdec seskočil a pomohl druhému na zem. Toho hned vedli do hostince. Unaveného koně za ním. První jezdec se dal pomalu ke Kostelnímu návrší. Teprve tehdy muž před kostelem vykročil.

Setkali se v půli návrší.

„Zieliňski, čekáš dlouho?“ zeptal se jezdec.

„Nikoliv, knížecí Milosti. Našel jste Rožďalovice snadno?“

„Musel jsem se několikrát ptát na cestu. Pokaždé mi poradili. A přitom je to jen malé hnízdo.“

„Mají tu slavný kostel,“ ukázal Zieliňski za sebe. „Postavili jej na počest žalmu stočtvrtého, jenž je ódou na slunce. Při jarní rovnodennosti první sluneční paprsek, který se zjeví nad obzorem, ukáže prstem přímo na kostelní věž. Vaše knížecí Milost si jistě vzpomene:

Uvidíš tmu a je noc, v níž vybíhají všichni živočichové lesní, lvíčata řvoucí po loupeži, aby hledali od Boha silného pokrmu svého. Když slunce vychází, zase se shromažďují a v doupatech svých se ukládají.

Člověk vychází ku práci své a k dílu svému až do večera.“

Kníže se pokřižoval a pohlédl na mohutný kostel za sebou. Stáli na hraně světla a stínu. Bylo úplné ticho.

„Nemám příliš dobré zprávy, knížecí Milosti,“ začal Zieliński. „Lidé vojevody kališského střeží všechny cesty do Měst pražských. Přesto se mi podařilo do Prahy vjet.“

„A arcikníže?“

„Zmizel, knížecí Milosti. Nikdo o něm neví. Od jisté doby to prý dělává často. Vyrazí jen s malou družinou na zámek některého ze svých dvořanů. Ti, kteří vědí, kam jede, to drží v tajnosti.“

Zieliński vyňal zpod kabátce naditý váček. Podal jej knížeti.

„Nebylo koho uplácet,“ řekl. „Hostil jsem několik pisařů z královské kanceláře. Víno jim rozvázalo jazyk. Mnozí čeští páni jsou prý již velice znepokojeni tím, kterak Poláci vedou válku na českém území. Všichni však raději mlčí a nechávají věcem volný průběh. Nikdo se neodváží proti vojevodovi Zborowskému zasáhnout. Češi se bojí svého krále. A ten je nyní Polákům velice zavázán, neboť biskup varmijský, kardinál Stanislav Hosius, se stal jeho vyjednavcem v Římě, kde má oblomit papeže, aby uznal volbu českého krále císařem Svaté říše římské. Ferdinand I. neučiní nic, co by proti němu mohlo Poláky popudit. Proto si tu vojevoda kališský může dělat, co chce. Usídlil se nyní ve městě zvaném Nymburk. Tamní měšťané jej přijali jako legáta polského krále a hostí ho na radnici. Každý den se tam sjíždějí houfy českých rytířů a pijí s Poláky na bratrství.“

„Nech si ten váček, můj věrný!“ řekl kníže. „Vezmi celou družinu a ujížděj s ní na Moravu. Cestou se chovej jako kníže a z toho váčku řádně usypávej. Češi to jistě donesou Zborowskému. Vydá se za vámi.“

„A Vaše knížecí Milost?“

„Zamírím s Halškou druhou stranou ku Praze.“

„Po vsích se vypráví o polském knížeti, který prchá s unesenou pannou a veze vaky plné vzácných pokladů. Každý den poroste nebezpečí, že Vaše knížecí Milost bude odhalena.“

„Nepojedu tedy dál na koni. Převlékneme se za potulné tovaryše a půjdeme pěšky.“

„Co však se všemi klenoty a drahokamy, knížecí Milosti? Půjdete-li pěšky, neunesete je.“

Sanguzsko pohlédl dozadu na mohutný kostel, nořící se do večerní tmy. Na nebi se rozsvítil netečný měsíc a přivolával k sobě první hvězdy.

„Dobře je ukryjeme,“ řekl tiše. „A zaklejeme žalmem stočtvrtým.“

V rovinách okolo řeky Labe vyrostla v průběhu věků pyšná královská města, okolo bohatých vsí se na tučných polích ohraničených rozmarnými chlumky vlnilo až k obzoru obilí, ale krajem se hlavně táhly lesy, vzrostlé z lučin okolo řeky a jejich nesčetných mělkých ramen, mokřin a tůní zelených jako brčál. Polabské lesy s tenkými duby, olšemi, habry a břízami i se světlými borovicemi na písččných přesypech si zamiloval král Ferdinand, toho jména první, veliký milovník štvanic a lovu. Staral se proto, aby velická panství v Polabí spravovala královská komora, a rozšířil jejich počet koupí Lysé i konfiskacemi zboží brandýského Krajířům z Krajku a přerovského Pražanům, když je trestal za jejich horlivost za rebelie v čtyřicátém sedmém roce. Král tak dostal do své moci území, na němž se dařilo vysoké i rozličným druhům ptactva. Na místě starých tvrzí a hradů v Poděbradech, Lysé, Brandýse a Přerově nechal budovat zámky a osazoval je poctivými a schopnými úředníky. Z Vídně však bylo k labským břehům přece jenom trošku daleko, a tak se stalo, že hejtmanem na Lysé byl jmenován Matyáš Vachtel z Pantenova, dříve správce královských lesů na půlnoční hranici. Doporučil ho vlivný sekretář České komory, Kašpar Granovský z Granova, jeho příbuzný.

Právě tehdy začaly starosti s Poláky. Veliká družina kališského vojevody Martina Zborovského pronásledovala až do Čech knížete Dimitrije Sanguzska, který byl doma prohlášen zemským škůdcem, neboť napadl cizí panství, pobil spoustu lidí, ukradl poklad jistého

velmože a unesl nějakou nebohou princezničku. Bezpochyby proto, aby ji zprznil na hromadě uloupených skvostů. Zlotřilý Sanguzsko však nebyl hloupý. Rozdělil své lidi na malé skupinky, které mátl pronásledovatele.

Vojevoda Zborowski chtěl nejprve rozbít hlavní stan v Roudnici, na panství hraběte Jana Kryštofa Tarnowského, švagra knížete Konstantina Ostrožského, který byl jedním z úhlavních Sanguzskových nepřátel. Když mu však jeho lidé podali zprávy o roztodivných pohybech knížecí družiny, vytáhl proti proudu Labe a zastavil se v Nymburku, kde ho tamější měšťané uvítali jako převzácného hosta a ubytovali jej na radnici. Vojevoda se jal rozesílat hlídky po celém širém kraji. Poláci střežili cesty vedoucí k Městům pražským a každý večer se pak věnovali bratření s českou šlechtou.

Královští úředníci na polabských zámcích byli znepokojeni. Zprávy o jízdách ozbrojených houfů a občasných bitkách mezi znepřátelenými cizinci se jim nelíbily. Neodvažovali se však nijak zasáhnout. Psali do Prahy, co mají dělat, avšak nedostalo se jim žádné odpovědi. Jako by si zemští úředníci i samotný místodržící, Jeho Výsost arcikníže Ferdinand, druhorozený králův syn spravující od časů potrestání rebelie v čtyřicátém sedmém roce místo otce české království, schválně zacpávali oči i uši a dělali, že se nic neděje. Polabští hejtmané tedy pouze čekali, jak se všechno vyvine, připraveni kdykoliv svalit vinu za nicnedělání na někoho jiného.

Jakub Krčín z Jelčan přijel na Lysou od východu. V děkanském kostele svatého Jana Křtitele právě skončila selská svatba, vesničané se hrnuli ven na rynek, Krčín projel jejich houfem a jal se stoupat do mírného návrší, na němž dřepěl rozložitý hrad. Hledal hejtmana Vachtela. Protože měl pěkného koně, poslali ho z nádvoří do paláce.

Vachtel seděl v síni a počítal peníze. Připadalo mu, že jich má pořád málo. Smutně mince uklidil a dumal, zdali by nestálo za to lapit pár pikhartů (nějací se vždy najdou) a poslat je na pražský Hrad, aby se zavděčil králi.

Jeho příbuzný, pan Kašpar Granovský, se totiž v dopise ptal, je-li pravda, že se v Lysé zase množí sektáři z Jednoty bratrské, otráveni jedem vycházejícím z Mladé Boleslavi. Je-li tomu tak, psal pan Granovský, ať si Vachtel vezme příklad z nymburských, kteří na popud rytíře Buriana Trčky rázně přetrhli rejdy sekty mikulášenců. Králův příjezd se blíží a pak nastane přísné účtování se všemi, kteří se nedrží dvou v zemi povolených náboženství, katolického nebo husitské víry pod obojí. Trest však postihne i ty, kteří nejružnější odpadlíky chrání.

Vachtel se rozhodl, že bude pátrat po podezřelých. Však mu je místní děkan nahlásí. Kdyby nechtěl, pár pohlavků ho přesvědčí. Pak přijdou na řadu pokuty. Jsi podezřelý? Zaplať. Nezaplatíš? Šup s tebou do věže. Hejtman by tak spojil příjemné s užitečným a navíc by se před královými úředníky ukázal v dobrém světle. Bude to nutné. Ona prokletá historie s válkou v horách na půlnoční hranici se chystá mít pokračování. Vachtel měl zprávy, že Jandorf i Valdštejn si v Městech pražských sjednávají nejznamenitější juristy. Schyluje se k veliké soudní bitvě. V ní by mohlo padnout i jméno bývalého královského správce lesů. To by se Vachtelovi příliš nelíbilo.

V tom se otevřely dveře a k hejtmanovi uvedli Krčína. Vachtel se zavrtěl. Dobře toho chlapíka poznal. Vůbec nebyl rád, že ho zase vidí.

Krčín začal uctivě a poníženě. Pan z Pantenova mu kdysi v horách pomohl z pořádné šlamastyky. Krčín je mu za to převelice vděčen. Obrací se teď na něj s poníženou prosbou. Jisté okolnosti způsobily, že musel opustit službu u pana Trčky. Nabízí tedy všechny své síly a schopnosti, kterých není málo, někomu jinému. Nevzal by ho hejtman k sobě na Lysou? Třeba za písaře?

Vachtel přemýšlel jen chvíličku.

„Nechápu vlastně proč, ale mám vás docela v oblibě. Dám vám proto dobrou radu,“ řekl a vstal od stolu. „Znáte urozeného pana rytíře Kašpara Granovského z Granova, radu české komory?“

„Nemám tu čest,“ odpověděl Krčín.

„Ten statečný pán v čase nešťastné rebelie v roce čtyřicátém sedmém přivedl z Litoměřic královskou jízdu a v noci obsadil Pražský hrad. Tím přetrhl rejdy vzbouřenců. Král mu to nikdy nezapomněl. Je jen málo českých šlechticů, které drží ve větší oblibě.“

Krčín se uklonil na znamení úcty. Vachtel přistoupil až k němu.

„Kašpar Granovský je můj příbuzný. Když mu řeknu, zmizíte na dlouhé roky v některém královském vězení. Pokud se nyní rychle ztratíte, budu mlčet. Jestli vás však ještě někdy uvidím, pak budu panu Granovskému vyprávět, jak jste zapaloval královské lesy při hranicích. Vyberte si.“

Krčín ani nesklonil hlavu na pozdrav. Šel. Plamínek poslední naděje zachytit se někde alespoň drápkem a užít bystrou a pevnou ruku k cestě vzhůru zhasl. Z Jakuba se stal vyděděnec. Nezbývalo, než se neslavně vrátit domů do Kolína, trpělivě snášet vztek a výsměch zuřivých příbuzných, opíjet se mizerným místním pivem a čekat, odkud přijde výzva, aby zaplatil účty za své činy.

Vyjel z Lysé. Znovu potkal svatebčany. Mířili z města do hospody pod hradbami. Budou se veselit až do hluboké noci. Nevěsta se smála a vedla se s ženichem za ruku. Houfu hrál do kroku hrbatý dudák.

Krčín svatebčany předjel a dal se proti proudu Labe.

Byl večer. Nymburští konšelé se scházeli ve výstavném herberku Jiřího Myslíka na rynku. Postupně usedali k velikému stolu v zadním šenku. Na radnici se sejít nemohli. Početná družina kališského vojevody Martina Zborowského se tam bratřila s okolní šlechtou na účet nymburských, kteří k takové hostině nebyli ani jednou přizváni. Pod rozsvícenými radničními okny stáli zvědavci a hleděli vzhůru. Neviděli nic. Jen slyšeli. Stačilo jim i to. Pak se okna otevřela a ožralí zemani házeli nymburským na rynek ohlodané kosti.

„Vivat nejmilostivější polský král Zikmund August!“

Kupec Martin Baťa vyšel ze svého výstavného domu ve Svinské ulici. Vypadal, že je ustaraný, ale jen přemýšlel. Až z královského Křivokláta si k němu jménem hejtmana Jana Žďárského přijel půjčit peníze písař Jiřík Mníškovský z Entnšlanku. Sliboval vysoký úrok. Dlužnou sumu měla Baťovi splatit do konce roku česká komora. Žďárský posílal písemnou záruku.

Baťu zajímalo, proč si křivoklátský hejtman vybral ze všech předních královských věřitelů právě jeho. Mníškovský se vytácel. Hejtman potřebuje peníze kvůli jisté záležitosti, jež by měla zůstat na čas utajena. Rozhodně by se nevyplatilo o ní mluvit za hranicemi křivoklátského panství. Později však přinese všem zúčastněným veliký užitek, to je více než jisté.

„Dobrá,“ souhlasil nakonec bohatý kupec. „Mám jedinou podmínku. Pošlu na Křivoklát s penězi svého člověka. Nebude-li se mu ona tajemná záležitost z jakéhokoliv důvodu líbit, k půjčce nedojde. Souhlasíte?“

Písař Mníškovský souhlasil. Pomyslel si, že až přijede Baťův posel na Křivoklát, bude ho snadné přesvědčit, aby peníze vydal, i kdyby nechtěl. Ale on chtít bude. O tom byl Mníškovský přesvědčen.

Sepsali smlouvu a Mníškovský odjel. Baťa se poté oblékl a zamířil na sezení městských starších do Myslíkova šenku. Teď už jen vybrat vhodného člověka.

Osud, podoben tichému dravci, klouzal po potemnělém nebi. Uprostřed ulice se bohatý nymburský kupec setkal s Jakubem Krčínem, jenž mířil ke kostelnímu rynku a vedl za uzdu krásného bělouše.

„Jakube!“ zvolal kupec. Znal Krčina od dětství a měl ho rád. Z té divoké kolínské rodiny rváčů a násilníků se právě Jakub vymykal bystrou hlavou a pevnou vůlí. Byl však druhorozený, a tak musel hledat štěstí jinde.

„Co tu děláš? Už nejsi ve službě u pana Trčky? Ale ano, chápu, jedeš za ním do Kolína.“

„Do Kolína?“ zvolal Krčín.

„Proč ses tak vylekal? Pokud vím, tak pan Trčka je na kolínském zámku hostem u pana ze Žerotína. Není to tak dlouho, co tudy projížděl. Pan Burian, jeho synovec, jenž z nás, nymburských, udělal přísné strážce správného náboženství, se ještě nějakou chvíli zdržel u děkana Lounského. Jak vidíš, vím všechno.“

Baťa se na mladíka usmál. Krčín se nešťastně zavrtěl. Náhle to byl zase malý chlapec, který přiběhl od rybníka na polepský dvorec a otec na něj křičel: „Kdo utopil Hnátova čuníka, lotře?“

„Ach, ctný pane Martine, všechno nevíte. Nejsem již u pana Trčky, ba, rozešli jsme se ve zlém,“ přiznal se.

„Měl jsi souboj?“ odhadl Baťa. Jakubův starší bratr Jan se teprve před nedávnem vypletl z patálie s probodením Jana Firšice z Nabdína. Šlechtická společnost se porvala v Haluzovském domě v Kutné Hoře. Firšic se na začátku pranice ukryl pod lavici. Když bitka skončila, objevili jej propíchnutého a dokonale mrtvého. Všechno ukazovalo na mladého Krčina, ale nakonec mu nic nedokázali.

„Nejde o souboj, ctný pane Martine,“ zavrtěl Jakub úpěnlivě hlavou.

„Někoho jsi tedy zbil?“ hádal bohatý kupec dále. Jakubův strýček čekal na soud, neboť na cestě z Kolína do Polep spolu se svými pacholky napadl dva vozy plné cestujících Židů, ztloukl je a rabína hodil do rybníka.

„Nevinně jsem se zamotal do cizího sporu v horách, který skončil vojnou, při níž shořely sáhy královských lesů,“ vydechl Jakub.

„Do oné vojny, při níž byly zatopeny doly pana Jandorfa?“ pátral kupec.

„Vy o tom víte?“

„Kutnohorští páni šepmistři blahořečí těm, kdo je zatopili,“ pokrčil Baťa rameny. „Jejich stříbrné žíly vysychají, potřebují od komory peníze, aby hledali nová ložiska, a kdyby Jandorf těžil, nic by nedostali.“

Baťa se na Krčina dlouze zadíval.

„Královští úředníci budou celou záležitost velmi přísně vyšetřovat. Hrozí ti nebezpečí?“

„Hrozí-li mi, umím ho setřást!“ sykl Krčín a poklepal si na hrud'. „Mám dobrý roubík k umlčení těch, kteří by se mne chtěli jednou provždy zbavit.“

Baťa vzal Krčina za paži.

„Věřím ti, Jakube. Chceš-li, zastav se u mne zítra navečer. Měl bych pro tebe zajímavou nabídku.“

Baťa se usmál, kývl a odcházel pryč, zanechávaje Jakuba těšit se z nové naděje. Krčín už věděl, že za nadějí se musí jít a chytnout se třeba jen cípu jejího vetchého pláště. Vyrázil tedy.

Za chvíli zabušil na dveře výstavné svatomikulášské fary. Přišel mu otevřít mladý kaplan. Silně se potácel a páchl zvratky. Krčín vešel dovnitř.

„Jeho Ctihodnost pan děkan je doma?“ ptal se.

Děkan Lounský v domácím oděvu se objevil v sínce.

„Zmizni!“ sykl na kaplana. „Lehni si a spi! A nevylézej, než se z tebe zase stane člověk!“

Kaplan zmizel a smrad s ním. Lounský pohlédl na Krčina. Jistě si myslel, že to je posel některého šlechtice.

„Máte pro mne list? Sem s ním!“ řekl.

„Chci s vámi mluvit!“ prohlásil Krčín.

„Kdo jste a co chcete, pane? Nemám času nazbyt. Za chvíli odjíždím do Kolína.“

„Přijíždím z Olomouce!“

Lounský zpozorněl.

„Snad ne kněz Adler? Pojdte dále!“ vedl Krčina do síně.

„Jsem Jakub Krčín z Jelčan, Ctihodnosti. Bývalý služebník pana Viléma Trčky. Všechno, co jsem činil, bylo ku prospěchu jak panu Vilémovi, tak i jeho synovci, panu Burianovi. Nic za to nežádám. Jen prosím, aby mne urození páni z Lípy zbavili všech nepravdivých a urážlivých pohanění a podezření. Mohl byste jim mou prosbu laskavě vyřídit? A panu Burianovi ještě vzkázat, že držím v ruce list,

který by v nepravých rukou mohl napáchat mnoho zlého. Vydat ho však nehodlám. Zatím.“

Lounský hleděl na Krčina s netajeným odporem.

„Můj kaplan je lhář a opilec, leč neštítím se ho tak jako vyděračů,“ řekl. „Nehodlám být vaším prostředníkem!“

„Vaše Ctihodnost je přece prostředníkem mezi Bohem a lidmi, může se tedy pro jednou stát i prostředníkem mezi mnou a pány z Lípy,“ namítl Krčín a krotil hněv. Měnil jej v posměšně blahosklonný tón, který později mnozí lidé tak strašlivě nenáviděli. Ale podržovali se mu. První z celé řady byl děkan Lounský.

„Dobrá, vyřídím váš vzkaz. Vy však ihned odejděte!“ pověděl.

Krčín teprve venku u hřbitova ucítil, že je rozpalený, jako kdyby měl horkou nemoc.

Z radničních oken se na rynek linul pokřik.

„Vivat Ferdinandus rex!“

Nymburští městští starší chmurně naslouchali tomu řevu u dlouhého stolu v zadním šenku Myslíkova hostince.

„To řvou hlavně okolní zemani. Ti první nás vyhnali z našeho rathauzu,“ pověděl švec Blažek Hlava.

„Když jde o platy a daně, to by nejraději žebrákovi do mošny zalezli a míchali se mezi podruhy, ale u plného stolu se nafukují, jako by se samotným králem strejcovali!“ pravil nenávisně purkmistr Bureš. „Polského vojevodu naše město přijalo jako vzácného hosta, jako královského legáta, hostíme ho na radnici, darovali jsme mu několik beček piva i soudek uherského, zabíjíme pro něj naše husy i kuřata. A okolní zemánci se vecpali k plnému stolu a vojevodovi našeptali, aby nás k hostině ani nepozval!“

„Co budeme dělat?“ tázal se kupec Baťa. Šenkýř Myslík donesl džbánec mělnického. Všichni se napili.

„Nemůžeme přece Poláky vystrnadit z města!“ řekl císařský rychtář Bartoloměj Bočan a zatahal se za bradku.

„Kdybychom získali zprávu, že se někde objevil ten zlotřilý kníže, který unesl nebohou princeznu a s ní i mnohé poklady, možná by Poláci odtáhli!“ míní starý Jakub Mráček.

Kupec Baťa kývl. A když kývl on, souhlasili i ostatní.

„Já možná vím, kde kníže je,“ řekl váhavě purkmistr Bureš. Všichni se na něj otočili.

„Jel jsem dnes koňmo po okolních krčmách,“ pokračoval purkmistr. Začervenál se a hned vysvětloval: „Je nutné dbát na pořádek várečného práva. Víte, že Jan Chvalovský z Ledče začal vařit své vlastní pivo a nutí ho krčmářům ve vsích místo piva našeho? Ten lotr Chvalovský mne vyčmuchal ve Strakách a tajně poručil svým pacholkům, aby mi odvedli koně. Sice ho dopravili do Nymburka, ale já musel pěšky.“

Nikdo se purkmistrovi nepoškleboval, všichni s ním soucítili.

„V Čilci jsem narazil na dva cizí tovaryše, jak se ptají na cestu do Lysé. Víte, co takových lidí projde naším městem. Zkušený muž jako já je však umí odhadnout. Přísahal bych, že ten mladší nebyl žádný tovaryš, ale žena.“

„A ptali se na cestu do Lysé?“ tahal se císařský rychtář za bradku.

„Proč nezamířili k nám do Nymburka?“ divil se řeznický cechmistr Podhola s hlavou dohola.

„Protože jistě vědí, že tu hostíme vojvodu Zborowského. Naopak se snažili Nymburku vyhnout,“ vysvětlil kupec Baťa.

„Je nutné jít na radnici a oznámit to Polákům,“ navrhoval Mráček.

„A kdo půjde?“ zeptal se purkmistr.

„Vy!“ řekli ostatní jednohlasně.

Purkmistr se zavrtěl. „Královský rychtář!“ opáčil.

„Býval jsem královským rychtářem, ale od té doby, co kurfiřti vsadili Jeho Veličenstvu ve Frankfurtu na hlavu říšskou korunu, jsem rychtářem císařským,“ trpělivě vysvětloval Bočan. „A radím všem, aby – hovoříce o našem nejmilostivějším panovníkovi – užívali titulu císařského namísto královského.“

„Na radnici by měl jít císařský rychtář!“ opravil se tedy purkmistr.

„Nepůjdu. Musím dbát důstojnosti svého úřadu, kterou by ožrali zemané, tam shromáždění, mohli pošpinit,“ řekl Bočan.

„Nikdo z nás by neměl chodit k Polákům na rathauz,“ pravil kupec Baťa. „Lysá je blízko, vojevoda by tam jen vyslal své ozbrojence, aby prohledali herberky. Možná by knížete našli, možná ne. V každém případě by se to neobešlo bez výtržností. Popudili bychom proti sobě hejtmana Vachtela, o němž se říká, že má dlouhé prsty a vlivné známosti, neboť kdyby je neměl, nemohl by na královském zboží ani husy pást.“

„Co tedy navrhuje?“ ptal se starý Mráček.

„Pošleme list hejtmanovi Vachtelovi. Nocuje-li převlečený kníže s unesenou panenkou na Lysé, ať na něj dopadne tamní právo.“

„Souhlasím,“ řekl císařský rychtář. „Kdyby na našem území vykonávali svou spravedlnost Poláci, bylo by to proti zemskému právu.“

„Dobrá, pošleme tedy někoho na Lysou. Ale co vojevoda?“ ptal se.

„Jakmile se dozví, že byl kníže jat, odjede, za to vám ručím,“ řekl Baťa. „Vachtel mu knížete nevydá a vojevoda bude muset do Měst pražských žádat arciknížete, aby jej dostal.“

„A všechnu smetanu slízne Vachtel,“ zabručel starý Mráček. „Dopadne to jako s těmi potřestěnými mikulášenci. My je pochytali, my je poslali v řetězech do Prahy, a přece si zásluhu za to připisuje Burian Trčka!“

„Víte, co je mi divné?“ zeptal se náhle ševcovský cechmistr Hlava. „Všichni mluví, že kníže onu princezničku unesl. A ona s ním jde, jak se zdá, zcela dobrovolně, pěšky a v přestrojení!“

„Jeho vina je prokázána,“ řekl kupec Baťa. „Viděli jsme přece glejty polského krále. Kníže unesl panenku a uloupil poklady.“

Všichni kývli. Císařský rychtář se tahal za bradku. Vešel šenkýř s děvečkou a nesli na pekáčích dvě propečené husičky. Jak do ní

zakrojím, uříznu prchajícímu knížeti hlavu, napadlo císařského rychtáře.

„Tak co uděláme?“ zeptali se všichni najednou. Chvilková tíseň z nich spadla. Rozesmáli se. Starý Mráček se plácal do kolen. Chechtala se i husa se sněženými vnitřnostmi, ukrojeným křídlem a okousanými prsíčky. Věděla, že Polák na Lysé přijde o hlavu.

Byla hluboká podzimní noc. Oči hvězd mrkaly na tichý povel. Země se svraštila a v lesích kňučely lišky. Zvedal se vítr s teplými dlaněmi a česal jimi stromy. Dvěma nočním tulákům, kterým tma zastírala cestu a hluboké hvozdy hrozily nekonečnou netečností, se dýchalo lépe. Hvězdy se tiše zasmály. Zašumělo Labe. Kdesi problesklo světlo, prosákl sborový zpěv.

Vyšší tulák podpíral něžně menšího. Šeptal mu do ucha měkkou polštinou: „Vydrž, můj poklade. Před námi je herberk. Uspím tě na tvrdém loži jako ženu. Zítra se však zas proměníš v jinocha. Nebude to již trvat dlouho, a koupíme si turecké koně i české kožíšky.“

Došli k blikající tlamě hospody. Věnc nad vchodem šustil a úlisně se chvěl. Převlečený kníže zabušil na dveře. Ven se vyhrnuli divocí tanečníci s loučemi v rukou. Nohy dupaly, zuby cvakaly. Louče píchaly tmou. Rozjařený krčmář vyšel na práh. Svítil si v hlavě kořalkou.

„Mám plno, tovaryši. Nevidíte, že se tu slaví svatba?“

„Jen je pozvi dál!“ zvolala nevěsta. Zalíbila se jí tvářička mladičkého hochy, popadla jej za ruce a vedla do kola. Tanečníci rozhopsali tmou. Vítr zhasínal louče. Někteří si svítili ušima.

Převlečený kníže proklouzl mezi tanečníky do kamenné předsíně. Ve tmě zachrochtalo prase. Uvnitř v krčmě se smálo deset stejných tváří. Nevěsta pustila z náruče půvabného tuláčka a přiskočila k ženichovi.

„Je to holka!“ smála se.

Tuláček utíkal k převlečenému knížeti. Krčmář je vedl zpátky do kamenné předsíně. Ukázal do tmy nad hlavou a vrazil přitom do žebříku.

„Zalezte do slámy a spěte!“ zabručel. Zároveň natáhl dlaň. Dostal denárek a spokojeně se odpotácel do šenku.

Svatebčané pořád poskakovali a točili se v kruhu. Dudák mačkal svůj měch. Ženy se natřásaly. Mnozí opilci si při pohledu na to natřásání olizovali rty.

Tehdy vtrhl do hospody rychtář s lucernou.

„Přestaňte!“ volal. „Zmlkňte a uložte se k spánku! Kdo ještě bezbožně skáče, ten je mým nepřítelem, a tudíž i nepřítelem práva, neboť já jsem právo!“

Svatebčané zmlkli a semkli se do houfu. Dudák přestal hrát. Jistý Kuba Havlásek vystoupil a uctivě pravil: „Nečiníme nic bezbožného, pane rychtáři. Však máme ještě v paměti napomínání ctihodného děkana.“

„Bez dalších řečí lehněte a spěte!“ velel však rychtář a sfoukl louč před sebou. Pak obcházel krčmu a mohutným dechem zhasínal i ostatní. Zavládlo šero. Těla padala na lavice. Ozval se ženský smích a šeptání. Šenkýř doprovázel rychtáře ven. Narazil hlavou do veřejí.

„Jen svatebčany máš v krčmě, anebo ještě někoho jiného?“ ptal se rychtář a dopínal si šubu. Vítr plival neviditelné sliny.

„Dva potulné tovaryše. Přišli až za tmy. Cizinci. Prý ze Slezska,“ řekl krčmář. Rychtář odcházel do tmy. Přidali se k němu dva ponocní. Lucerna, podzimní světluška, zmizela mezi stromy. Krčmář zavřel dveře a šel spát.

Unesená panenka Halška vykřikla ze sna. Kníže jí láskyplně stahoval boty, opřené o tmou. Tu se ozvalo zašátrání. Po slámě lezla nahá nevěsta.

„Spi se mnou!“ šeptala. Kníže vyskočil, přimhouřil oči a snažil se pohledem proniknout tmou.

„Pojď se mnou do komůrky,“ šeptala nevěsta. Sláma šustila a bílé tělo mizelo. Kníže se vydal na lov.

V komůrce spal nahý ženich, přikryt ženskými šaty.

„Není ničeho schopen, příliš pil,“ hlesla nevěsta. „Mé lože musí být zítra krvavé. Miluj se se mnou ty.“

Podala knížeti dřevěný pohár s pálenkou. Lehla si. Kníže pil. Ze stěn na něj dýchalo borové dřevo. Obnažil se.

Venku vítr ohýbal topoly a hnal řeku proti proudu.

„Pospěš si,“ pobízela nevěsta. „Brzy bude svítat!“

Měsíc se díval. Nahý litevský zadek tancoval. Nevěsta vykřikla bolestí. Do kůže se jí zadřely nehty plné rožďalovické hlíny. Ej, litevský pane kníže, blíží se svítání!

Hejtman na Lysé Matyáš Vachtel z Pantenova se před svítáním probudil s plným břichem. Popadl svícen a šel na prevét. Hověl si, když tu chodbu přede dveřmi zaplnili nymburští, navlečení do bohatých šub. Císařský rychtář Bočan se tahal za bradku a mačkal jílec svého tulichu. Městský rychtář Adam Kuchta svítil vzrušením a topořil prackou obušek.

„Co mi chcete, nymburští, teď uprostřed noci? Je to něco jiného, než co byste po mně žádali zítřejšího rána?“ ozývalo se z prevétu.

„Před branami města spí v krčmě muž, kterého si žádá naše právo,“ pověděl císařský rychtář Bočan.

Z prevétu se ozval smích.

„Neskáču podle nymburské píšťalky, tady mé právo platí, tady je Lysá a já jsem na ní hejtmanem! Kdyby lotr všech lotrů spal v tom herberku, vy s tím nic nezmůžete!“

„Tady je list opatřený velkou pečetí, s prosbou o pomoc!“ pověděl Bočan.

„Sem s ním, hodí se mi!“

„Nedávejte mu ho!“ špitl rychle Bočanovi nymburský městský písař Pavel Nosek. „Vytře si s ním...“

Bočan list ukryl. Oznamil do zavřených dveří: „V krčmě před hradbami Lysé spí této noci litevský kníže Sanguzsko s unesenou princeznou a uloupenými poklady!“

Z prevétu se nic neožývalo.

„Na nymburské radnici sedí polský vojevoda Zborowski, vyslaný svým vladařem, aby onoho knížete chytil,“ pokračoval císařský rychtář.

„Nesmí ho chytat, neboť k takovému podniku nemá glejt českého krále!“ ozval se Vachtel. Otevřel dveře.

„Proto musíme záležitost vyřešit my. Společně!“ pověděl Bočan. „Nevydáte-li nám knížete, zvedne se vojevoda z nymburské radnice a místo nás si pro něj přijde on!“

„Hrozíte?“

„Varujeme!“

„Věřu, nechci tu polské čerty,“ přemýšlel Vachtel. „Vezmu si list od nymburské městské rady,“ řekl pak. „Jestli toužíte po knížeti, chytněte si ho. Dávám vám svolení. Jedněte rychle! Dříve, než začne zvonit zvon na ranní bohoslužby, musíte být z Lysé pryč! Popadnout však smíte jen knížete. Cokoliv by měl za věci, třeba nějaké tlumoky nebo truhlice, necháte mně! Rozumíte?“

Hejtman si vzal list s nymburskou městskou pečeti a odcházel chodbou pryč.

„Mají tu na Lysé olysalé řeči,“ šeptal městský rychtář Kuchta.

„Zase je to na nás,“ povzdechl císařský rychtář. Chtěl, aby knížete lapil Vachtel a nymburští mohli zůstat v rukavičkách. Kuchta však byl spokojen.

„Eh, brzy si pohraju s tím knížátkem!“ hladil obušek a funěl.

„Zůstaňte raději před dveřmi krčmy a hlídejte!“ navrhl mu mrzutý Bočan.

Svítilo. Od Labe stoupaly chuchvalce pomalé, husté mlhy. Kamení bylo vlhké. Oheň bázlivý. Kníže Dimitrij Sanguzsko chodil po začouzené hospodské kuchyni. Postavili před něj mísu se studenou vodou. Rozevřel huňatý kožich nad bosýma nohama, bral vodu do pracek a cpal si ji na hrud' a stehna. Chechtal se a cákal na děvečku. Voda se barvila doruda. Kníže ze sebe smýval krev. A barvila se hnědě. Kníže smýval rožd'alovickou hlínu.

Na lavicích v šenku se mátožně probouzelí svatebčané. Kouř z kuchyňského ohniště jim stoupal k roztaženým chřípím, kašlali a brněla je hlava. Všechno je bolelo. Každý zvuk. Proč všichni tak řvou? Vypadá to, jako by se střílelo. Jeden ze spáčů se vyděšeně

vztyčil, kule mu rozrazila rameno. Někdo vykopl dveře. Náhle tu byla spousta ozbrojených chlapů, řvali a vydupávali páru ze studené podlahy. Tloukli rozespálé svatebčany hlava nehlava.

Děvečka v kuchyni spadla na oheň. Krčmář rozmáchl v ruce vejce. Kníže popadl lavici, nejprve však letěla mísa se studenou vodou. Ozbrojení chlapi se zastavili. Pak o ně kníže lavici přerazil. Skočil k oknu. Bosá chodidla dopadla do bláta. Kníže přeskočil hromadu dřeva. Slípka se mu zamotala pod nohy, odkopl ji a utíkal k vrátkům. Za bosýma nohama dupaly škorně. Za supícím dechem se valil řev.

Vrátka se otevřela, zasvištěly meče. Na polonahého chlapa skočili pacholci. Ruce se zaryly do chlupů na jeho hrudi. Snažili se ho povalit. Nešlo to snadno. Pět jich setřásl, dalšímu vytrhl z ruky meč a hrozivě jím zamával.

„Kdo se první opovází na litevského knížete a starostu čerkaského?“ křičel polsky. Vydupal okolo sebe kruh v blátě.

Oba nymburští rychtáři stáli v šenku. Bočan se probíral rukou v bradce, Kuchta bil obuškem svatebčany.

„Podívejte se po panence!“ křičel, když dotloukl a setřel z obušku krev. Mířil na dvorek.

Císařský rychtář byl nesvůj. Rozpačitě se vyhýbal těm, kteří měli rozbitou hlavu. Vyšel do kamenné předsíně. Zafuněl. Opatrně vstoupil na žebřík.

Kuchta rozhrnul na dvorku pacholky, kteří udělali okolo knížete kruh. Nehýbali se. Kníže čekal. Meč v ruce se mu chvěl. Udělal výpad. Sekl. Pacholek uskočil. Kníže utíkal. Hnali se s řevem za ním. Kníže vyskočil na hromadu dříví. Meč v ruce mu zatancoval. Pacholci se neodvažovali blíž.

Bočan rozpačitě vdechoval vůni borového dřeva. Stál ve veliké temné prostore. Bylo tu několik dveří, všechny zavřené. Uprostřed veliká hromada slámy. Zkusil se přes ni podívat. V rohu seděl schoulený mladičký pacholík a hlavu měl v dlaních. Obrátil se k Bočanovi. Císařský rychtář uviděl usazenou dívčí tvář. Tělo, skryté v mužských šatech, se zachvívalo vzlyky.

Kuchta mlaskl. Popadl jednoho pacholka levou a druhého pravou rukou.

„No tak! Jsme nymburské právo, žádné ňu ňu ňu!“ sykl. Jenže meče pacholků vypadaly jako papírové. Třáslly se a nedržely. Kníže seskočil z hromady dřeva, podklouzl v bahně, ale hned si prosekal cestu. Utíkal k vrátkům. Hnali se za ním. Zahradili mu cestu. Víc se neodvažovali.

Vůni borového dřeva najednou přehlušil smrad syrového masa a špinavých kožichů. Za Bočanem stáli tři Tatařini. Císařský rychtář se vylekal, až se celý zpotil. Po žebříku se vyhoupl mladý polský šlechtic. Rychle přistoupil k panence, vzal ji do náruče a bystře odnášel. Tatařini čenichali okolo. Jeden popadl knížecí boty, druhý jeho šatstvo a tlumok, třetí Bočanův klobouk a nasadil si ho na hlavu. Sesmýkli se po žebříku a byli pryč.

Jeden z pacholků na dvoře chytil slepici a hodil ji po Sanguzskovi. Kníže se ohnal. Kuchta vytrhl dalšímu ze svých halapartnu a vši silou jí obráceným koncem vrazil knížeti do rozkroku. Sanguzsko zakňučel a padl na všechny čtyři. Vrhli se na něj, váleli ho v blátě, strhli z něj kožich. A kopali a bili. Nahý kníže se svíjel v blátě. Polykal bahno a vlastní krev. Někdo vynesl z chlěva kravský řetěz a Kuchta ho obtočil knížeti okolo krku. Sanguzsko zachrčel.

Celá Lysá se sbíhala ke krčmě před branou. Z šenku vylézali svatebčané a drželi si hlavy. Předě dveře krčmy předjely dva kočáry nymburských.

„A kdo mi to všechno zaplatí?“ volal krčmář. Zaplatil mu Kuchta. Obuškem. Pacholci vlekli nahého knížete na řetězu a pobízeli ho kopanci.

Místní nasávali nosy krev, ženy se smály nahatému chlapovi. Kuchta tloukl Kubu Havláška, nepatří-li snad i on k zlotřilému Polákovi.

„Nepatřím!“ bránil se vesničan. Kuchta mu i tak rozbil nos.

Od města sem přijížděl hejtman Vachtel.

„Pryč! Okamžitě pryč, nymburští kati!“ křičel.

„Pojedeme, pojedeme. Všechno v dobrém, pane z Pantenova!“ konejšil ho Kuchta. Z krčmy vyšel prostovlasý Bočan a tahal se za bradku. Vachtel k němu popojel a houkl: „Takovou řez jsme si nedojednali! Jed’te! Ať už jste pryč!“

„Je to všechno těžké,“ povzdechl nymburský císařský rychtář. Z myslí mu nemizel obraz usazených dívčích očí.

Nymburští vyjeli proti proudu Labe. V předním kočáře seděli páni měšťané, v zadním uprostřed pacholků nahý kníže. Zbylí ozbrojenci se uvelebili na kozlíku i střeších povozů jako mouchy na lejnech. Kola povozů se protáčela v blátě. Krajina ohraničená lesy a přetátá řekou marně čekala na slunce.

„Pan z Pantenova nazývá nymburské měšťany katy!“ žaloval Kuchta a o kolena si otíral krvavé ruce. Bočan od něj znechuceně odvrátil hlavu a pozoroval podzimní krajinu. Teprve nyní se do něj dala zima. Třásl se. Nemohl se zbavit obrázku hlubokých, usazených a zoufalých očí.

„Kde je panenka?“ vztekal se Kuchta a bil obuškem do sedadla. Bočan se zatahal za bradku, povoz se zhoupl a Bočan si vytrhl pár chlupů.

„Pořídili jsme špatně, sousede. Bylo v tom mnoho krve.“

„A kde je panenka, pane královský rychtáři?“ nezapomněl Kuchta.

„Býval jsem královský rychtář, ale teď jsem císařský!“ opravil řezníka Bočan.

„A kde je panenka?“

„Přestaňte, sousede! Není! Vzali ji Poláci! Unesli! Ukradli mi klobouk a nechali mne v patře bez žebříku! Nemohl jsem se dostat dolů!“

„Poláci? Jací Poláci?“ nechápal Kuchta. Vyklonil se z vozu a chtěl si odplivnout. Strnul. Z otevřené huby mu pomalu tekla slina.

Tam, kde končil les a začínalo pole, stálo nehybně několik jezdců. Poláci.

Bočan se tahal za bradku.

„Sledují nás! Někdo z našich prozradil vojevodovi plán!“

Povoz se roztrásl. Pacholci na korbě dostali strach.

„Přidej!“ houkl Kuchta na kočího. Ten práskl do koní. K Labi zděšeně upaloval jeden z pacholků. Za jízdy seskočil a nyní běžel a běžel.

Vtom se Poláci rozjeli. Ze střechy zadního kočáru seskočil druhý pacholek, zaúpěl a stočil se na cestě jako had.

Bočan se trásl. Chtěl se modlit, jenže si nebyl schopen vzpomenout na jedinou modlitbu.

Poláci se blížili. Koč z druhého povozu se náhle postavil a skočil. Kam zapadl, nikdo neviděl. Dva pacholci se rychle vrhli na otěže, jeden přepadl a kola mu přelámala hřbet, druhý otěže udržel. Z okénka se vyklonil nahý kníže.

„Šipko! Šipko!“ křičel. Ruce zatáhly za řetěz a kníže zmizel.

Vtom seskočil další pacholek. Dopadl na všechny čtyři. Sotva se postavil, byli u něj Poláci. Minuli ho bez povšimnutí.

Z kočáru se teď ozýval strašlivý řev a hluk pranice. Pak se v okénku objevil pokroucený kníže a v ruce držel ručnici. Natáhl zámek. Střelil. Jeden z pronásledovatelů padl. Kníže se překotil dovnitř.

Poláci se na místě zastavili. Nymburští zajásali. Před sebou měli Bošín. Vzdálenost mezi nimi a pronásledovateli se zvětšovala.

První kočár vjel mezi selská stavení. Zastavil. Za ním druhý. V uličce mezi dvěma ploty se cesta zužovala. Tam ležel v bahně převržený potah. Vyvalilo se z něj dříví a zatarasilo cestu. Rozzuřený sedlák tloukl holí volka, který byl předtím v potahu zapřažen. Bošínský farář Martin Dentulín z Turtelštejna stál u sedláka a rozumně jej nabádal: „Tím si nepomůžeš!“

Kuchta zaklel a vyskočil z povozu.

„Odklid' to, hnojkyde!“ řval. Sedlák poznal nymburského městského rychtáře a přestal bít svého volka. Proč tlouci menšího a vlastního, když toho většího udeřit nesmí?

„Sám to neodklidí!“ pověděl Bočan z povozu.

Kuchta klel. Ani to nepomáhalo. Poručil pacholkům, aby seskákali a pomohli. Pacholci to činili jen neradi. Pomalu lezli z povozů a dobře hlídali, aby nikdo nezůstal sedět. Museli i kočí.

Z druhého povozu se vyřítíl nahý kníže se železným řetězem kolem krku.

„Šipko! Šipko!“ řval. Začal odhazovat dřeva, popoháněl pacholky. Cesta byla volná.

Farář Dentulín na to překvapeně hleděl.

„Vy nymburští si vystrojujete podivné zábavy!“ řekl. Sňal ze sebe plášť a přehodil jej Polákovi přes ramena.

„Vaše Ctihodnost činí věru čest svatému Martinovi, he he!“ chechtal se Kuchta. Vytrhl kočímu bič a švihl knížete do rozkroku. Polák skučel. Do kočáru ho museli odnést.

Bočan zafuněl. Kočáry se rozjely. Sedlák se podrbal v huňaté kšticí a pobídl volka. K nebi stoupal Kuchtův smích. Brzy však utichl. Nedaleko se objevili Poláci.

Tři pacholci sjeli jako blesk z korby zadního kočáru, odstrčili sedláka a znovu mu převrátili povoz i s dřívím. Nasednout však již nestačili. Zapráskaly biče a oba povozy vyrazily vpřed. Pacholci bědovali, přeskočili plot a uháněli pryč. Poláci se přiblížili, jeden po druhém pobídlí koně a plavně přeskočili dříví i potah. Pak uháněli za nymburskými.

Rozzuřený sedlák znovu začal tlouci volka.

„Tím si opravdu nepomůžeš!“ radil mu farář Dentulín.

Jakub Krčín z Jelčan vyšel z krčmy u pivovaru Jana Horského a dal se k nymburskému rynku. Bylo bílé ráno plné podzimní mlhy. V ní hloučely hlasy. Čím blíže k rynku, tím více lidí se tlačilo v ulici. Jakub se jimi musel prodírat, až už to nešlo dál. Lidé stáli jako berani a všichni hleděli týmž směrem. Na dům Václava Kopeckého. Stály před ním dva kočáry a několik ozbrojených pacholků. V okně domu se objevil stařeček. Podívoval se velkému shluku lidí.

„Václave!“ volali na něj z davu. „Co dělá polský kníže?“

„To je lidí, to je lidí,“ divil se stařeček. Za ním se vynořil císařský rychtář Bočan a šetrně stařečka od okna vystrnadil. Pak vyhlédl ven a starostlivě se zatahal za bradku.

Krčín se postavil na špičky. Někdo do něj dloubl.

„Nevystrkuj hlavu!“

Jakub přičapl. Obrátil se. Čert ví, kdo do něj vlastně strčil.

„Co se děje?“ zeptal se namísto rány.

„Nevidíš?“ odsekli mu.

„Nevidím!“

„Před domem jsou Poláci. Jen se podívej!“

Znovu si stoupl na špičky. Nyní je uviděl. Tři Poláci s oškubanými šošolkami vlasů na hlavě a v huňatých šubách se radili před kočáry. Hlavy měli u sebe a ruce na šavlích. Občas některý z nich rozzlobeně vykřikl. Tehdy dav okolo rychle poodstoupil. Měli tu Poláky za čerty.

„Naši chytili v Lysé onoho zlotřilého knížete, který unesl nevinnou princezničku a uloupil poklady. Přivezli tu šelmu do Nymburka, jenže Poláci je obklíčili a chtějí jim knížete vzít. Pan císařský rychtář poručil vniknout do domu Václava Kopeckého a tam se opevnit.“

Statečný vůdce obležených se znovu objevil v okně. Hleděl chmurně.

„Vydej nám, pane bratře, Sanguzska, toho psa!“ volali na něj Poláci.

Bočan zmizel. Jednomu pacholkovi na kočáru vypadla strachy ručnice z rukou. Polák ji bystře popadl. Lidé se začali stahovat, pacholci se přikrčili a nějaký hňup vystřelil do vzduchu. Lidé prchali z nebezpečného místa. Polák ručnici podal zpět pacholkovi.

V okně střeženého domu se objevil městský rychtář a v ruce třímál obušek. Nymburští vykukující zpoza rohů začali radostně volat. Pyšnili se Kuchtovou statečností. Rozpršelo se.

Na pobořených nymburských hradbách se v dešti chvěly olysalé keřiky. Městské říčky a strouhy bublaly. Kapky cinkaly o kamenné zdi.

Městský písař Pavel Nosek přiváděl k domu Václava Kopeckého vzácné pány, královského hejtmana na Lysé Matyáše Vachtela, Brikcího Domažlického z Rýzngruntu a poetu Jana Balbína z Vorličné, sekretáře při apelačním soudu v Praze, který měl u Nymburka veliký dvorec. Dav se před nimi uctivě rozestupoval.

Domovní dveře se otevřely a páni vešli dovnitř. Lidé pokukovali po Polácích, co udělají, Poláci však zůstali klidní.

Na mázhauzu čekal na příchozí císařský rychtář Bočan. Všem třem podal ruku.

„Poláci nechťejí vyjednávat,“ řekl Vachtel. „Chtějí knížete. A uloupené poklady.“

„A vojevoda?“ ptal se Bočan.

„Hoduje.“

„Čeští zemané však od něj utíkají od chvíle, kdy se dozvěděli, že konšelé rozeslali posly do celého kraje s prosbou o pomoc,“ pověděl Balbín.

„Kde je kníže?“ zajímal se Domažlický. Stoupali po schodišti do druhého patra.

„A kde jsou, k čertu, ty poklady?“ šeptal Vachtel.

Sanguzsko seděl u krbu v malé světnici, zahalen do pláště. Koukaly mu z něj nohy ve starých dřevácích. Naslouchal pokřiku za okny.

„Václave!“ volali nymburští zvědavci na stařečka, který se patrně zase objevil dole v okně. „Zapálí ti dům!“

„Tak tak!“ souhlasil vesele stařeček. „To je lidí, to je lidí! Jako o Havelském trhu!“

Kníže obrátil hlavu od okna. Pohlédl na příchozí.

„Pro Pannu Marii, pro Ježíše Krista, nevydávejte mne!“ řekl. Vstal. Dovolával se Boha otce i Boha syna. Snažil se mluvit pomalu. Vysvětloval.

„Nejsem únosce! Halška je mou právoplatnou manželkou! Její matka, kněžna Beata Ostrožská, se však sama chtěla vdávat a tím získat Halščino veliké věno. Našeptával jí to její bratr, zlotřilý Konstantin Ostrožský, můj úhlavní nepřítel. Povedlo se jim očernit

mne u našeho krále. Chtěli náš sňatek prohlásit za neplatný. Nezbylo mi než si vzít, co mi právem náleží, násilím. Král však na mne vydal opovědní list. Musel jsem uprchnout ze země. Potřebuji, aby se o mně dozvěděl arcikníže Ferdinand, králův syn. Je to můj přítel. Seznámili jsme se před lety ve Vídni.“

Hleděli na něj se zájmem. Ba i s úctou. Jen řezník Kuchta, který strkal hlavu do dveří, mrzutě řinčel řetězem, na kterém knížete přivedl. Zmínka o přátelství lapeného Poláka s arciknížetem Ferdinandem mu na duchu nepřidala. Ostatně nikdo v místnosti nestál o to, aby upadl v nemilost u arciknížete Ferdinanda, který v čase otcovy nepřítomnosti spravoval pevnou rukou zemi místo něj.

Císařský rychtář se zatahal za prořídrou bradu.

„Pan z Pantenova měl sám knížete zajmout. Nedošlo by to tak daleko!“

„Já jsem věrný poddaný a poslouchám rozkazy svého krále!“ ohradil se Vachtel. „Ne polského, jako nymburští. Nenechám na sebe házet vinu druhých!“

„Co budeme dělat?“ ptal se Balbín.

„Musíme čekat, dokud nám nepřijdou na pomoc poděbradští a kolínští,“ řekl císařský rychtář. Obrátil se na Vachtela: „Kde máte své lidi, pane z Pantenova?“

„Což chcete, abych je poslal sem před dům?“ zvolal hejtman. „Poláci by je rozsekali!“

„Čím více ozbrojených mužů bude stát před domem, tím větší je naděje, že se do něj Poláci neodváží vstoupit!“ pověděl Brikcí Domažlický z Rýznguntu.

„Až přijedou poděbradští a kolínští, pak je tam postavím.“ řekl Vachtel.

Vešel vyděšený purkmistr Bureš.

„Na rathauz přijeli další Poláci!“ vyprávěl. „Pan Ceteňský tam ještě byl a všechno slyšel. Hned nás vyběhl varovat.“

„Co se stalo?“ lekli se všichni.

„U Pardubic lapili Poláci sekretáře tohoto...” Bureš ukazoval na knížete.

„Zieliňski!” zašeptal Sanguzsko.

„Hledali u něj naloupené poklady. Nenašli nic. Jakmile se to vojevoda dozvěděl, rozlítil se, vstal od stolu a právě míří sem!” Bureš vydechl a hnál se ke dveřím.

„Nedejte mne!” zvolal kníže.

Bočan se tahal za bradku a mačkal hrušku svého tulichu.

Domažlický pleskl rukou do stolu a řekl: „Budeme se..., budete se bránit?”

„Je nás málo!” řekl Bočan.

„Nuže pryč!” velel Vachtel. Balbín mizel.

„A kníže?” ptal se. „Přece ho nevydáme..., nevydáte!”

„Zkusíme utéci po střechách!” prohlásil Bočan.

Sanguzsko vstal.

„Nu, šipko, šipko!” velel.

„Počkej, počkej!” objevil se řezník Kuchta. Zastavil knížete obuškem. „Jen tu hezky zůstaň! Sousedé, ať si ho vojevoda vezme! Ať ho rozseká třeba na tisíc kousků! Kdyby se ten lotr dostal do Prahy, žaloval by na nás! Pamatujte na to! Jsme v tom všichni!”

Ulicí kráčel vojevoda Martin Zborowski. Poláci házeli čapky do vzduchu a křičeli: „Vivat! Vivat!”

„Dělejme něco!” řekl Bočan a ruce se mu třásly.

Dole zaharašily kroky. To utíkali zbylí pacholci.

„Pojďme!” pověděl císařský rychtář. Ukázal knížeti cestu.

Poláci na ulici se vrhli na povozy. Chtěli je odstrkat, ale u jednoho ulomili kolo, a tak je prostě jen převrhli. Kolo se chvíli kutálelo a pak bouchlo do domovních dveří. Pořádně to zadunělo.

Utíkal Vachtel, utíkal Domažlický.

Pod okny kráčel vojevoda, obklopen houfem svých lidí.

Bočan tasil svůj tulich, ale strašlivě se mu třásla ruka. Zoufale se rozhlédl. Nakonec tulich odhodil. Kníže po něm skočil a dal si ho do zubů. Převrátil skříň. Tahal truhlice. Tu se Kuchta vymrštil a bleskurychle Sanguzska bacil obuškem.

Vojevoda již stoupal po schodišti. Kníže sedl na podlahu a hořce zaplakal.

Císařský rychtář s provinilým výrazem zvedl svůj tulich a strkal ho do pochvy.

Vojevoda vešel. Rozhlédl se.

„Dobrá,“ pověděl. Poláci obstoupili knížete. Jiní vystrkali oba Čechy ven.

Bočan s Kuchtou scházeli po schodišti. Za nimi hřímal vojevoduův hlas.

„Tu jsi, pse nehodný! Jak ses jen mohl vzepřít vůli našeho nejmilostivějšího krále? Jak jsi mohl unést tak vzácnou panenku? A kde máš naloupené klenoty? Pane Bože na nebesích, ty, starosto čerkaský, jsi pes, lotr, zrádce a zloděj!“

Pršelo, protože byl podzim. Nymburské ulice zpustly. Jen u domu Václava Kopeckého se zvědavý houf díval, kterak Poláci s lapeným knížetem na řetěze nasedají na koně a vyrážejí z města.

„Václave?“ volali pak zvědavci na stařečka, který se objevil v okně. „Jaké to je hostit polského knížete i vojevodu najednou?“

„U nás někdo byl?“ divil se stařeček.

V šenku u Myslíků hlaholilo na čtyři tucty hlasů a třískaly korbele. Zemané a rytíři z okolních panství se prolnuli s nymburskými v obrovském rozhořčení nad nectným chováním Poláků, kteří podupali zemské právo. Urození se promísili s neurozenými.

„Poděbradský hejtman Ichtric vede čtyřicet mužů!“ volal kdosi.

„Z Kolína jich pan ze Žerotína posílá ještě více!“

„Jede i pan z Donína a na Kuncburku!“

„Z Přerova tu budou každou chvíli!“

V jednom rohu se rozhořela roztržka. Jan Chvalovský z Ledče napadl Jiříka Ceteňského z Cetně.

„Tys proto s Poláky vysedával na radnici, že jsi pikhart jako oni! Víme, že někteří z nich jezdili do Boleslavi na porady!“

„A proč ty jsi sedával s Poláky?“ bránil se Ceteňský.

„Já tam byl, abych vyzvídal jejich plány!“

V rohu zadního šenku se radil kupec Martin Baťa s Jakubem Krčínem z Jelčan. Už mu předal list i naditý váček. Teď jen mluvil a Krčín poslouchal. Nakonec oba vstali a vykročili mezi pány.

„Věřím ti, Jakube!“ pověděl kupec. „Vyraž ihned. Doufej, že pan Štěstí na tebe čeká na Křivoklátu.“ Podal Krčínovi ruku. A pak se obrátil ke svým.

Krčín se tlačil mezi zemany. Zahlédl známou tvář. Jen si nemohl vybavit, odkud ji zná. Prodíral se k východu. Pak mu to došlo. Zná onoho rytíře z Jičína. Býval hostem u podlého Jana z Valdštejna. Před Krčínem se tísnilo mnoho pánů s pivy. Zkusil to jinudy. Tak, aby se dostal na doslech muži, který se mu zjevil z minulosti.

Onen dotyčný se jmenoval Jindřich Seletický ze Smojna, pán na Samšíně u Jičína, vlastník dvorce u Nymburka a svobodného domu v Dlouhé ulici.

„Já nejedu nikam, vzácní a urození páni bratři,“ říkal právě. „Vracím se ze svateb na Velíši a ještě mne brní hlava, jak to bylo veselé. Tamní purkrabí si vzal za ženu nebohého sirotka, pannu Anežku Straníkovou z Kopidlna, strýce jí zamordovali Poláci. Děvče jako lusk! A rozmarné. Tomu troupovi purkrabímu bude v manželství dozajista tropit neplechu.“

„Přijel přerovský hejtman Robmhap a přivedl dvacet jezdců!“ křičeli z předního šenku. Všichni se hrnuli ven a Krčín s nimi. Tak Letošický má Anežku. Závora na posledních dvířkách k minulosti pevně zaklapla, jenže Jakub měl pocit, že nechal ve veřejích dva prsty.

Nymburský rynek se plnil zvědavci a ozbrojenci. Krčín vyvedl svého krásného koně ze stáje, vyhoupl se na něj a odjížděl od bláznivého reje. Těšil se na samotu. Vjel na most, ale ten ho dovedl jen na ostrov, kde nebylo nic než déšť bušící do uschlých kopřiv.

9.

Kočí ze Zbečna se jmenoval Bucek a nikdy by neměl šanci dostat se do nějakého příběhu, nebýt deště. Bucek vezl z Lán na Křivoklát prázdné sudy a v hlubokých královských hvozdech se i s povozem ztrácel v záplavě barevného listí. Koňská kopyta měkce dusala mokrou cestou. Vládlo úplné ticho. Na západním obzoru se kupily těžké černé mraky. Blížil se déšť. To se Buckovi nelíbilo. Lesy se táhly do daleka až k břehům řeky Berounky a cestou nebyla jediná vesnice ani zájezdní krčma, kde by se mohl ukrýt před hrozícím lijavcem. Pobízel unavené valachy a vzhlížel k nebesům.

Cesta počala klesat do údolí Klíčavy. Rozpršelo se. Bucek se zabalil do houně a horlivě práskal bičem. Netrvalo dlouho, než promokl na kost. Drkotal zuby a cedil skrze ně prosté kletby českého člověka.

Nad špičkami barevných stromů vykoukla temná věž opuštěného královského hradu Jivno. Vedla k němu zarostlá odbočka. Jen málokdy se po ní někdo vydal. Loupežníkům se v královských hvozdech nedařilo. Pytlákům sice ano, ale ti měli v lesích jiné skrýše. Bucek dlouho neváhal. Cuknul otěžemi, povoz projel potokem a zatočil vzhůru k hradu. Vystoupal po hrbu bývalého valu a po chvíli už vjížděl do brány uprostřed mohutných zdí porostlých trávou a křovinami.

Bránu hlídala věž, prst vztyčený k černému nebi. Za ní začínalo nádvoří. Tam Bucek povoz otočil. Zastavil v průjezdu. Koně nyní klidně hleděli do údolí Klíčavy, přikrytého závojem hustého deště. Bucek seskočil z kozlíku a obešel povoz. Bázlivě se zadíval přes nádvoří na temnou masu opuštěného hradu. Možná by tam našel teplejší skrýš. Kdyby se ovšem odvážil vstoupit.

Poradil si jinak. Otevřel jeden z prázdných sudů na korbě, vlezl do něj a přikryl se víkem. Chvíli ještě drkotal zuby, pak se ale zahřál vlastním dechem.

O tom, co se doopravdy stalo poté, se můžeme jen dohadovat. V každém případě se nejdříve proměnilo šumění deště a třepotání stromových větví ve větru. Už to nebyly pouze obyčejné zvuky, stala se z nich píseň. Zněla takto:

„Jivno, Jivno, jest tu divno.“

Píseň Bucka ukolébala k sladkému spánku. Když se probudil, byla hluboká noc. Vylezl ze sudu a otrásl se v chladném vzduchu. Už dávno nepršelo. Vítr však mračna na obloze nerozehnal. Nesvítla ani jediná z nebeských luceren. V takové tmě se Bucek neodvažoval sjet s povozem do hlubin údolí Klíčavy. Říkal si, že se vrátí do sudu a znovu se pokusí usnout. Prošel průjezdem na nádvoří, aby se tam u paty věže vymočil. Tuto epizodu všechna pozdější líčení Buckova příběhu vynechávají a navazují na příběh až ve chvíli, kdy vozka spatřil v hlubinách opuštěného hradu světlo. Každý rozumný člověk by pelášil pryč, jenže Bucek, jat nevysvětlitelnou touhou po poznání, se vydal to světlo hledat. Vstoupil do hradu. Prošel několika síněmi. Světlo však před ním utíkalo. Nedalo se dohonit. Vedlo jej labyrintem síní a chodeb. Tak se Bucek dostal až do bývalé hradní kaple. Za zříceným kamenným oltářem objevil vchod do podzemí. Linula se odtud tajemná záře. Bucek neodolal. Sestupoval s bušícím srdcem do hlubin. Dostal se do malé kruhové síně, v níž hořely voskovice v držácích ve tvaru lidských rukou. Ze síně vedly čtyři východy. Bucek se dal tím, který měl po levé ruce. Ocítl se v malém sklepení. Spatřil několik pevných okovaných truhlic. Jednu otevřel.

Truhlice byla plná zlatých mincí. Na vnitřní straně víka byl nožem vyryt nápis. Bucek se v písmenech příliš nevyznal, nyní však bez potíží četl:

*Tyto mince krále Jana
nemají již dlouho pána.
Kdo je najde, ten je vezme,
potěší se s nimi ve snech.*

Bucek si začal cpát mince do kapes. Ty byly za chvíli plné. Sundal tedy kabátec a udělal z něj vak. Brzy i ten byl plný. Na řadu přišla košile. Pak boty. Nakonec kalhoty. Úplně nahý a převelice bohatý táhl Bucek svůj poklad na zádech ze sklepení. Místo do kulaté síně s voskovicemi v držácích ve tvaru lidských rukou však zatočil do nějaké temné chodby. Náhle se otevřela udusaná podlaha sklepení jako tlama dravce na číhané. Bucek šlápl do prázdna. Řítil se do hlubin. Vaky z šatů se roztrhaly. Bucek letěl v dešti zlatých mincí neznámo kam.

Vyprávění o pokladu na Jivně slyšel Jakub Krčín z Jelčan, zplnomocněný zástupce nymburského bohatce Martina Bati, v lánské hospodě. Přicestoval tam od Měst pražských, vzrušených z blížícího se příjezdu císaře Ferdinanda. Čím více se ovšem Krčín vzdaloval od Prahy a blížil ke Křivoklátu, tím méně se místní starali o panovníka. Jejich mysl zaměstnávalo podivné dobrodružství vozky ze Zbečna na opuštěném hradě. V líčení Buckova příběhu se zjevovala strašidla a střídaly děsuplné výjevy, jenže konec dobrý, všechno dobré. Vždyť Bucek se ráno pod Jivnem probudil v trní sice úplně nahý, ale živý. A jednotlivé části jeho oblečení ležely rozházené opodál, posypané starobylými zlatými dukáty jako chleba solí. Někteří – dnes bychom jim řekli realisté – měli pro tu prapodivnou historii jasné vysvětlení. To vyšly z temných houštin hlubokého hvozdu divoženky a přinutily Bucka, aby s nimi na Jivně ležel. Že s ním byly spokojené, tak ho neroztrhaly, což obyčejně činívají, ale naopak jej obdarovaly váčkem starobylých zlaťáků. Naprostá většina lidí v kraji však došla k jednoznačnému závěru: na Jivně je ukryt obrovský poklad. Hned druhý den poté, co se zpráva o Buckově nočním dobrodružství se zlatým koncem rozkřikla po Zbečně, Budech, Roztokách, Nezabudicích i Městečku a Lánech, vydali se různí pošetilci na Jivno pokoušet pana Štěstí. Vylamovali kameny v bývalém hradním paláci a prokopávali se do dávno zasypaných sklepů. Přítrž tomu učinil až křivoklátský hejtman Jan Žďárský ze Žďáru, který jednak nechal zbohatlého zbečenského

čeledína uvrhnout do lehkého vězení (zlaté dukáty mu zabavil) a podrobil jej přísnému výslechu, jednak poslal na Jivno pacholky, aby zatím nenalezený obrovský poklad střežili a ranami odháněli zvědavce a hledače. Tak dostalo Jivno poprvé od husitských válek ozbrojenou posádku. A hejtman Žďárský se rozhodl najít poklad sám.

V tajuplném údolí říčky Klíčavy v hlubinách Křivoklátských hvozdu vonělo ticho. Nad špičkami stromů se tyčily věže opuštěného Jivna. Bránu střežili ozbrojení pacholci, po hradních síních doprovázel křivoklátský hejtman Jan Žďárský ze Žďáru zplnomocněnce nymburského kupce Martina Bati, Jakuba Krčína z Jelčan, a choval se uctivě především k váčku ukrytému v Krčínově záhradě.

Purkrabí ukázal Jakubovi hradní kapli i zpola zasypané chodby v útrobách paláce, místa, kde asi kočí Bucek prapodivnou náhodou objevil tajný vchod do podzemí, cestu k pokladu. Zřetelně bylo vidět, že se o to nedávno pokoušeli i jiní, koneckonců tu nechal kopat i sám hejtman. A výsledek? Žádný. Zatím, sliboval Žďárský.

Krčín bral poslání odpovědně. Nepřivezl jen peníze, měl rozhodnout o tom, zda je vůbec křivoklátskému hejtmanovi předá. Měl své pochybnosti. Sdělil je Žďárskému.

„V mém rodném kraji ukryli během husitských válek mniši v klášteře Sedlci chrámový poklad do stěn a sklepení kostela. Občas, když je potřeba nějakých oprav, objeví řemeslníci náhodou některou z takových skrýší a v ní klenoty převeliké ceny. Nikdy by však nikoho nenapadlo, aby kvůli ukrytým pokladům rozkopal celý chrám,“ řekl.

„Kostel, to je něco jiného,“ mínil Žďárský. „Tady jsme na opuštěném lesním hradě, který už dlouho není k žádnému užitku. I kdybych ho celý strhl a rozmetal, komu by to vadilo? A já to, přísahám Pánu našemu, učiním. Potřebuji jen peníze na sudy se střešním prachem a k zaplacení čeledě. Sjednal jsem si až odněkud z Kouřimi tamního měšťana, bývalého slavného císařského vojáka,

pana Petra Milnera z Milhauzu. Ten se ve Francii, Vlaších i Uhrách účastnil mnoha obléhání a umí dovedně klást nálože. To je nutné. Rozstřílené zdívo nesmí zasypat tajné chodby v podzemí, kterými se dostaneme k pokladu.“

Vyšli na nádvoří. Ovanul je chladný podzimní vzduch. Křivoklátský hejtman byl netrpělivý. Chtěl mít peníze v kapse, ale drzý fracek poslaný nymburským kupcem se neměl k tomu, aby mu je vydal.

„Proč ještě váháte?“ zaútočil Žďárský na Krčina. „Dejte mi peníze a já vás zasypu zlatem z nalezených pokladů. Ctný a opatrný nymburský konšel Baťa ještě nikdy neměl naději na tak vysoký úrok za svou půjčku jako nyní.“

„A co když žádné poklady neobjevíte?“

„Pochybujete? Víím, co mi řeknete. Bucek mohl ke zlaťákům přijít úplně někde jinde a celou historii s pokladem si vymyslel. Dobrá, pochyboval bych také. Kdyby...“ Hejtman se ke Krčinovi naklonil a ztišil hlas. „Kdyby to bylo poprvé, co se něco takového stalo. Jenže není. Před několika lety našel jakýsi ovčák ve vykotlaném dubu tady nedaleko hrnec plný starobylých grošů. A v časech té nešťastné rebelie proti králi jeden nectný lotr ze Zbečna, chudé matky syn a lenivec, který pytláčil po zdejších lesích, začal z Jivna nosit různé drahocennosti. Poprvé pás pobitý zlatem, pak stříbrný pohár a nakonec mince. Než se na to přišlo, lotr i s poklady zmizel. Být vámi, nepochyboval bych. Někde tady...“ purkrabí se otočil k pustému, tichému hradu, který se tvářil, jako by za nic nemohl, „... je ukrytý obrovský poklad krále Václava. Když ho neobjevíme my, nalezne ho někdo jiný. Císař se rozzlobí a bude hledat viníky. Chcete mu snad skládat účty za své pochybnosti?“

Ach ne, Krčín rozhodně neměl ani zbla zájmu skládat panovníkovi jakékoliv účty.

„Přesvědčil jste mne, pane hejtmane! Peníze jsou vaše.“

Žďárský se rozveselil. „A teď vás zvu na Křivoklát!“

Na vysokém strmém ostrohu obtékaném Rakovnickým potokem se tyčil královský hrad Křivoklát s pěti vysokými věžemi, dovedně ukrytý mezi okolními lesnatými kopci, takže jej nikdo nemohl uvidět dříve, než byl sám z hradu zpozorován. K hradu vedla z údolí cesta prokopaná ve skalách. Vchod střežily dvě brány, první se prošlo na prostrannou opyš, druhou tmavým dlouhým průjezdem se železnými vraty na rozlehlé nádvoří. Tady tepalo srdce velikého královského panství, stály tu domy i kanceláře úředníků, pivovar, sladovna, kuchyně s nejvyšším komínem v Čechách, pivní sklepy, paštikárna, jedna z několika zbrojnic, kovářny, truhlárny, bečvářny a jiné dílny rozličných řemeslníků, dekorativně proložené šatlavou pro tuláky a hladomornou ve Zlaté věži.

Krčínovi ukázali světnici, kde měl bydlet, a pak se o něj přestali zajímat. Peníze odevzdal, obdržel i potvrzení o jejich převzetí, a nyní nezbývalo než se nudit a čekat, až dovedně navrtané nálože otevřou na Jivnu cestu ke zlatu. Krčín vyrazil na výzvědy.

Křivoklát si oblíbili mnozí čeští králové pro znamenité možnosti lovecké kratochvíle. Ferdinand I. sice dával přednost honitbě na svých dovedně sestavených polabských panstvích, avšak rád sem zajížděl jeho druhorozený syn stejného jména, pověřený úřadem českého místodržícího. Málokdy ovšem přijížděl neohlášen, neboť měl zálibu v hodokvasech a hostinách, a ty bylo nutno připravovat s předstihem. Mizivé nebezpečí příjezdu arciknížecí vrchnosti ukolébávalo zdejší úředníky do blahosklonné dřímoty. Krčín na výzvědách to poznal téměř na první pohled. Měl na to nos. Žel, tady byla jeho pevná a bystrá ruka k ničemu. A přece zatoužil stát se zde mocným úředníkem, ovládnout a zvládnout to bohaté panství. Uměl by to jistě lépe než ti, kteří k tomu byli povoláni. Věnoval by více péče hospodářství než hledání pokladů. I když v hloubi duše si nebyl zase tak jist, zda by nejednal stejně jako Žďárský. Poklady v zemských hlubinách mají převelikou sílu. Znepokojují lidské duše. Podněcují pošetilé naděje. Vzbuzují hlad po zlatu. Jenže tajemství se nedá otevřít jako bečka s kysaným zelím.

Nad dolním nádvořím stál trojhranný zadní hrad, do něhož se vcházelo vysokým průjezdem s ozdobnou manskou strážnicí. Dolní hrad byl plný života, horní stál tiše a vypadal téměř opuštěně. Vejít se tam ovšem dalo. Krčín tak učinil. Stanul na horním nádvoří a obdivoval se nádhernému královskému paláci. Tu jej oslovil nějaký pacholek. Měl Krčina za projíždějícího zvědavce a hodlal si vydělat malý penízek.

„Račte zvolnit své kroky a chovat se opatrně, urozený pane!“ začal úlisně. „Došel jste ke dveřím nejpřednějšího královského vězení v této zemi!“ Ukázal na řadu železných dveří v přízemí jižní strany paláce.

„Zde jsou věznění pikharti, kteří před jedenácti lety pozvedli odbojně celý boleslavský kraj proti nejjasnějšímu panu králi, Jeho Veličenstvu Ferdinandovi! Tam v rohu se vchází do sklepů, v nichž je kobka Jana Augusty, nejvýznamnějšího biskupa té jejich sekty,“ ukazoval pacholek. Pak zamířil prstem na druhou stranu.

„Za těmito dveřmi je pak vězení Jakuba Bílka, Augustova sekretáře. A hned vedle byste našel Šimona Firbase z Husince, osobu stavu rytířského, kdysi správce na panství nejvyššího sudího Jana z Valdštejna. Ten mocný velmož nechal pana Firbase uvěznit, poněvadž o své vůli ochraňoval pikhartské nepřátele našeho náboženství podobojí.“

Pacholek popošel k dalším dveřím a zaťukal na ně.

„Tady zemřel Burian Hroznata Prostibořský z Vrtby, který si na mučidlech ukousl jazyk, aby nemusel vypovídat proti svému příteli Kašparu Pluhovi z Rabštejna, veliteli vojska vzbouřenců.“

Pacholek dveře otevřel, neboť nebyly zamčené, a Krčín uviděl vchod do šerého sklepení plného sudů. Z vězení se patrně stalo skladiště.

„Urozený pane!“ zatahal pacholek Krčina za rukáv, „chcete vidět Augustu?“ A rozevřel dlaň. Když v ní ucítil denár, ukázal Krčínovi, aby jej následoval. Vedl jej do rohu nádvoří. Sestoupili do chodby rozlehlého sklepení. Vlevo byly otevřené dveře do strážnice. Na hrubých lavicích tam dřímali dva otlemenci. Krčín si nejprve myslel,

že i to jsou vězňové, pak ale uviděl halapartny opřené o stěny a meče v pochvách povalující se na zemi a pochopil, že to jsou strážé. Zatočili za roh a octli se přede dveřmi opatřenými pořádným zámek. Krčín zadoufal, že teď už jsou konečně u Augustova vězení, ale ten zámek tam byl proto, že hlídal skladiště másla a sýrů. Znovu zatočili a vstoupili do malé sklepní síně ozářené loučemi. Uprostřed seděl u dřevěného tkalcovského stavu muž a pilně pracoval. Krčín vydechl. Na vlastní oči tedy vidí arcikacíře Augustu, biskupa Jednoty bratrské. Jenže pak si povšiml, že pilný tkadlec má u nohou odložený pancíř a vedle něj meč a pochopil, že i to je strážný. Alespoň se nepovaloval jako ti druzí dva a konal něco užitečného. Pacholek-průvodce znovu natáhl dlaň. Měl to dobře vymyšleno. Dostal další denárek. Tenhle však putoval ke tkalci. Tkadlec jej strčil do kapsy a zvolal: „Otče Jene! Návštěva!“

Teprve nyní si Krčín uvědomil, že v rohu sklepení jsou ještě další dveře a za nimi vchod do temnoty vězení. Chvilku se nic nedělo. Pak se v šeru zjevila velická temná postava. Nevstoupila do světla, zůstala téměř neviditelná. Stín si Krčina mlčky prohlížel. Po chvíli promluvil: „Bud’ vítán, poutníče! Jdeš z daleka? Co mi přinášíš?“

Krčín se otočil na podpatku a šel pryč. Měl z toho stínu hrůzu. Jako by jej mohl Augusta nakazit nemocí, zvanou špatný osud. Vystoupal na nádvoří a zůstal stát pod vysokými oblouky zdi hradního paláce, který byl němý a opuštěný. Krčín nepocítil ani náznak soucitu s lidským neštěstím. Nedokázal si však v hlavě přebrat ten prapodivný stav věcí, kdy si strážci významného králova vězně udělali z jeho ukazování výnosný obchod.

Na Jivně zahřměly první rány a jejich ozvěny zatřásly barevným listím v hlubokých lesích. Zkušený pan Milner z Milhauzu kladl nálože pod kamenné masy a ukusoval hradní zdi jako dovedný kraječ porce z pečeného selete. Jivna před očima ubývalo, ale dveře k tajemství nikde. Jen suť, prach a kamení. Hejtman Žďárský netrpělivostí málem praskl, ale pak z vážných důvodů musel na čas

hledání pokladů zastavit. Na Křivoklátě se totiž náhle objevil arcikníže Ferdinand se svými dvořany.

Život na hradě se od základu proměnil. Tkalcovský stav ze síně před Augustovou kobkou zmizel a na dveřích vězení se objevily velké zámky. Na parkánech a v nádvoří horního hradu duněly kroky stráží. Arcikníže vyjížděl každé ráno na lov, ale křivoklátská myslivci, kteří jeho družinu doprovázeli, večer v herberku pod hradem vyprávěli, že se o štvání zvěře vůbec nezajímal, jen se projížděl lesními hlubinami a o něčem se radil se svými důvěrníky Ladislavem ze Šternberka a hrabětem Františkem Thurnem. Nezasvěcení se mohli jen dohadovat, co je příčinou tajných arciknížecích porad. Souvisely patrně s brzkým příjezdem císaře do Měst pražských.

Na Křivoklátě se začali objevovat nejružnější pražští úředníci a šlechtici a každý od Jeho Výsosti něco potřeboval. Tlačili se v barevném průvodu do horního hradu; Krčín šel s nimi, klopýtal po schodištích a ustupoval vznešenějším, kteří se neomaleně drali dopředu.

„Samé starosti, urozený pane strýče,“ řekl jeden z nich, smeknuv klobouk, aby pozdravil starého důstojného šlechtice. „Musíme vážit nejen cestu do Prahy, ale i z Prahy na Křivoklát, abychom mohli doufat, že nám dá Jeho Výsost slyšení.“

„Což navíc není vůbec jisté,“ povzdechl starý šlechtic. „Ale tak tomu nebývalo, můj milý. Palác Jeho Výsosti na Hradě pražském byl vždy otevřen všem poctivým urozeným Čechům. Pokud,“ tu starý muž ztišil hlas, „nešlo o některého z nešťastníků, kteří se zúčastnili oné neslavné rebelie před jedenácti lety. Jenže poslední dobou ...“ Šlechtic jen pokrčil rameny a mávl rukou.

„Vy asi nevíte, pane strýče, co se říká,“ přitiskl mladší své masité rty k uchu starého muže.

„Co se říká?“ zamračil se stařec.

„Mluví se sice šeptem, ale zato téměř všude, že se Jeho Výsost přespříliš zadívala do hlubokých očí urozené paní Kateřiny, vdovy po Jiřím z Lokšan a na Březnici.“

„Mýlíte se, synovče!“ řekl přísně stařec. „Všude se o tom rozhodně nemluví, především ne tady na Křivoklátu, plném lidí Jeho Výsosti!“

Mladší šlechtic přijal varování, zmlkl a jen se mírně ušklíbl. Proud žadatelů o slyšení vplul na rozlehlý parkán strážžený strážemi. Byl nádherný slunečný den s dalekými obzory, zaplněnými barevnými lesy. Krčín se postavil stranou od houfu žadatelů. Prohlížel si arciknížete, jak za neprostupnou hradbou svých dvořanů probírá s Pavlem Korkou z Korkyně, vojákem proslaveným v uherských válkách, sestavení slavnostního komonstva, jež mělo vyrazit k uvítání císaře před branami Nového Města pražského. V hlubokých lesích pod hradem troubili neviditelní jeleni. Arcikníže naslouchal výkladu pana Korky a dal se přitom do pomalé chůze. Houf dvořanů i návštěvníků jej následoval. Krčín s nimi, malinká částčka pomalu se valící řeky, doufající v jakýkoliv náznak přízně. Té se však dostalo především neviditelným jelenům. Jejich troubení císařský syn naslouchal se zjevnou rozkoší.

Křivoklátský hejtman Žďárský dýchl Krčínovi na krk.

„Pane z Jelčan, proč tu jste, tady nemáte co dělat,“ zabručel. „Žádám vás, abyste odjel na Jivno a pomohl je strážit. Víte přece, že jsem odtamtud musel stáhnout většinu ozbrojenců kvůli...“ Nemusel to ani dopovědět. „Různí nenechavci by mohli využít našeho zaneprázdnění a pokusit se najít poklad sami. To nesmíme dopustit. Jde přece i o vaše peníze.“

Krčín putoval zlatým podzimem k Jivnu. Na zpola rozstříleném hradě objevil pana Milnera a několik nudících se ozbrojených pacholků. Přivezl jim zásoby jídla. Milner obcházel palác a hledal místa, kam uloží další soudky se střelným prachem. Za ten čas, co okusoval svými výbuchy Jivno jako hladovec jablko, poněkud zpustl. Možná si myslel, že je znovu v Uhrách pod nějakou nedobytnou tureckou pevností.

„Jakmile zase začneme, brzy se dostaneme do podzemí. Někaké tajné chodby tu jsou, na to dám krk,“ řekl, když se oprašoval. Usedl na kámen a dal se do jídla.

„Na hrad prý přijel Pavel Korka z Korkyně,“ prohodil. Krčín přesně nevěděl, zda je tomu tak, ale kývl.

„Dobrý voják,“ pochválil Korku Milner. „Sloužili jsme spolu v Uhrách za tažení proti Zápolskému. Hej vy,“ křikl na pacholky, „doneste mi trochu piva.“

Krčín popošel na kraj ostrohu. Dole v údolí šuměla Klíčava. Slunce pomalu klesalo k obzoru, a čím bylo níže, tím studeněji dýchala vlhká země. Země ukrývající poklady. Krčín před sebe natáhl ruku. Pevná a bystrá, ale pořád nemůže nic pořádně sevřít, chytit za pačesy neviditelného pana Štěstí toulajícího se krajem nazdařbůh.

Hejtman Žďárský se vroucně modlil, aby arcikníže zmizel z Křivoklátu stejně rychle, jako se objevil. Bůh ho patrně vyslyšel, neboť jednoho podvečera přijel posel od nejvyššího purkrabího, pana Jana mladšího Popela z Lobkovic. Přivezl špatné zprávy o hrozící vojně někde na půlnoci, kde se proti sobě postavily houfy české a polské šlechty. Záležitost byla pravděpodobně hodně vážná, neboť arcikníže hned druhého dne odjel i se svým dvorem do Měst pražských. Žďárský si oddechl. Hledání pokladu na Jivně mohlo pokračovat.

Údolím Klíčavy se znovu rozlehlo dunění střelby. Pan Milner z Milhauzu již zbořil veškeré vnější zdi opuštěného hradu. Nahé zbytky paláce se choulily v sychravém podzimním dni mezi hromadami kamení, které poddaní z okolních vsí odváželi pryč na povozech. Milner začal klást nálože do palácových zdí. Chvilí bylo slyšet ruch pilné práce jako na nějaké stavbě, bušení kladiv, rachocení povozů, třeskot úsečných rozkazů; pak náhle první ticho plné ptačího zpěvu a šumění Klíčavy dole v údolí a do něj obrovská rána s mnohonásobnou ozvěnou, která se rozplynula v ticho druhé, bez ptačího zpěvu, jen s netečným, věčným bubláním říčky. Ptáci se

ozvali daleko později, když už na Jivně opět zavládl pracovní ruch. Poddaní odklízeli suť a kamení, hejtman Žďárský pobíhal s Milnerem v rozvalinách a dychtivě hledal jakýkoliv tajemný otvor, zbytky chodby nebo tajné komnaty. Nic. Ani špetka naděje v sychravém podzimním dni.

Čím častěji rozbíjely silné výbuchy lesní klid, tím více ubývalo ptačího zpěvu mezi jednotlivými odstřely, až se mrzutí opeřenci odstěhovali od Jivna úplně pryč. Ticho nad údolím Klíčavy začalo být zlověstné a mnozí to chápali jako špatné znamení.

Krčín chodil jako šelma zavřená v malé kleci. Nevydržel okounět u střeleb na Jivně. Tajemství, které se nepoddávalo, z něj vycucávalo sílu povzbuzující naději a místo ní pouštělo do jeho duše nepojmenovatelnou zlobu. Nejraději by odjel z Křivoklátu pryč, ale každý letmý pohled na dveře vězení, v němž seděl Šimon Firbas z Husince, jej varoval. Ten urozený člověk se vzepřel Janu z Valdštejna a proti jeho vůli se pokusil ochránit stádo pikhartů. Mocný velmož jej jen za tuhle – podle Krčina – maličkost nechal uvrhnout na dlouhé roky do královského vězení. Jak by asi zacházel s bezvýznamným erbovním měšťánkem, jenž zneužil jeho nejbližších příbuzných k rozpoutání malé vojny uvnitř království, kdyby mu neprozřetelně padl do rukou? Nechal by jej pověsit na nejbližším stromě a že jich v Čechách bylo! Ach ne, člověk, jenž si znepřátelil lomnické Valdštejny v čele s mocným nejvyšším sudím, člověk, který se stal nebezpečným pro Trčky s dlouhými prsty i pro křivého hejtmana Vachtela na Lysé, musel krotit své myšlenky a pečlivě uvažovat o všech svých dalších činech. Stačilo málo, a stal by se z něj psanec, štvaný jako divá zvěř z místa na místo. Byl tu jediný klíč k záchraně budoucnosti. Ukrýt se, čekat a hledat štít, za nějž by nepřátelé na Krčina nedosáhli.

Jakub se mohl na Křivokláte přesvědčit, jak takový štít vypadá. Na hrad často dojížděl rakovnický primátor Diviš Rubin ze Šprinsberka. Dlouhá léta vedl urputnou vojnu se svými sousedy. Rakovníci jej nenáviděli, protože kdysi při zasedání městské rady ukradl nějaká registra, aby se nepřišlo na jeho velmi nepoctivé

obchody. Rubin ovšem stál vždy pevně při panovníkovi a svou věrnost osvědčil především v čase rebelie v roce 1547. Proto nad ním držel arcikníže Ferdinand ochrannou ruku. Všichni, kteří se pustili s Rubinem veřejně do sporu, slovně jej napadli či žalovali u soudů, skončili ve vězení nebo ve vyhnanství. Nepoctivý, ale věrný Rubin byl neporazitelný, pevný jako skála. Dál provozoval všelijaké podivné praktiky, z nichž měl vždy prospěch on a škodu Rakovník, avšak nikdy se mu nic nestalo. Křivoklátské úředníky jej neměli v lásce, ale drželi jazyk za zuby, nutili kyselý obličej přívětivě se usmívat a vycházeli mu vstříc, kdykoliv primátor přijel na hrad žalovat a dožadovat se ochrany.

Krčín věděl, co musí dělat. Zatnout zuby a držet se každé příležitosti, která se mu naskytne. Přízeň bohatého nymburského měšťana Martina Bati byla nyní jedinými dvířky k budoucnosti. Proto ji Jakub nesmí ztratit. A tak nezbývá než čekat, až odstřelený kus hradu Jivna konečně ukáže cestu k obrovskému pokladu. V nočním tichu a tmě se Krčín děsil tak tenounkého vlásku naděje, na němž jako nad propastí visel jeho osud. Když po čase usnul, zdál se mu sen. Na Jivně konečně objevili poklad. Všichni tam jeli, Krčín samozřejmě také. Jivno mělo podobu mohutného sedleckého chrámu u Kutné Hory. Dovnitř se tlačily houfy zvědavců včetně arciknížete Ferdinanda a mizely v šeru spleťtých chodeb. Krčín se zdržel, poněvadž se musel ukrýt před lidmi pana Buriana Trčky, kteří jej měli zabít. Když ze své skrýše vylezl, byli už všichni pryč. Sám tedy vešel do chrámu a hledal cestu k pokladu. Zabloudil v ponurých chodbách a nemohl objevit východ. Kde udělal chybu? Proč všichni ostatní tak snadno našli správnou cestu, jenom on ne?

Probudil se a ještě prudce oddechoval. Brzy po ránu se šel podívat na dveře vězení pana Firbase z Husince. Ten nebohý muž na tom byl pořád hůř než on. A to jej uklidňovalo. S úšklebkem pozoroval, že si čeledí a zbrojnoši opět udělali z ukazování královských vězňů obchod.

Křivoklátská, podílející se na výnosném ukazování předního královského vězně, se od svých předchůdců nepoučili a nemysleli na přísné tresty, které by mohly přijít. Na hradě se objevovalo mnoho lidí, kteří z různých důvodů toužili slavného vězně spatřit, a tak bylo lákadlo snadno vydělaných peněz příliš veliké.

Jan Augusta, starý jako samo století, ve kterém žil, byl obecně pokládán za nejpřednějšího kacíře v zemi. To on vyvedl Jednotu z ústraní a učinil z ní církev. To on začal jednat s českými podobojími a cestoval až do Wittemberka za samotným Martinem Lutherem, aby mu přinesl bratrskou konfesi přeloženou do němčiny. Za to tvrdě zaplatil. Po prohrané válce mezi císařem a říšskými protestanty v roce 1547, v níž evangelíci pokazili, co mohli, a Češi u toho samozřejmě nechyběli, dolehly na Jednotu těžké časy. Počty Bratří tály jako sníh na polední stráni vystavené jarnímu slunci. Sbory byly rozvráceny, mnoho věrných odešlo ze země a ti, kdo zůstali, byli donuceni přestoupit k církvi podobojí. Augusta se dlouhý čas skrýval a na tajných shromážděních povzbuzoval malověrné. Lstí byl lapen v lesích za Litomyšlí spolu se svým písařem Jakubem Bílkem a poslán v dárkovém balení místodržícímu arciknížeti Ferdinandovi na Pražský hrad.

Oba vězni byli podrobeni výslechům a mučení. Augustovi přikládali na břicho živého brouka pod skořápkou a trápili jej žízní. Obviňovali jej z toho, že cestoval za Lutherem do Wittemberka, aby připravil obecné spiknutí proti císařské a královské moci, a že navedl šlechtu bratrské víry k horlivé účasti na povstání. Nic z toho Augusta nepřiznal.

Král napsal z Vídně synu Ferdinandovi do Prahy laskavý dopis, v němž vyjadřoval uspokojení nad Augustovým polapením. Zároveň doporučoval, aby arcikníže nechal zajatce odvézt na Křivoklát a tam jej držel pod přísným dozorem v úplné samotě jako obzvlášť důležitého vězně. Osud bratrského biskupa i jeho pomocníka byl zpečetěn.

V čase, kdy doznívaly ozvěny nešťastné rebelie a evangelická šlechta i města si lízaly uštědřené rány, hlídalo vězně padesát

německých zbrojnošů. Střežili vstup do horního hradu, stáli v nádvoří u dveří kobek, chodili s partyzány po parkánech. Jenže dny a týdny ubíhaly a zvířené vody se uklidňovaly. Královská komora šetřila. Němci byli drazí, a tak stráží postupně ubývalo, až je nahradili křivoklátské drábové. Ti brzy přišli na to, že když přimhouří oko a pustí zvědavce na parkán, aby se pokochali výhledem do hlubokých lesů, případně se přitočili k malému okénku do Augustovy cely a nahlédli dovnitř, můžou si vylepšit pochopský plat. Toho využila Jednota a skrze jednu zemanku a její dceru obnovila s Augustou styk. Bratrský biskup se z tajně propašovaných listů dozvídal novinky. Nejprve přicházely zprávy chmurné. Křivoklátskými hvozdy se proháněl ledový vítr a Augusta četl o odchodu početných houfů věrných do vyhnanství i o utrpení těch, kteří zůstali. Později se objevily i lepší zprávy. Nastávaly klidnější časy a Jednota se nadechla k novému životu. Tehdy se ovšem přišlo na výnosný obchod křivoklátských drábů, na Křivoklát přijela vyšetřovat přísná komise, někteří drábové byli uvězněni, jiní vyhnáni ze služby a s nimi i přední úředníci na panství. První rozkaz nového hejtmana zněl, že na parkány smějí vstoupit jen stráže nebo osoby, kterým je to písemně povoleno. Augusta zůstal bez jakéhokoli spojení s vnějším světem.

Každá bdělost ovšem časem okorá jako odhozená kůrka chleba. Zákaz vstupu na hradní parkány byl sice dodržován, ale mezi novými strážnými se objevil dobrodinec, který Augustovi zprostředkoval nejprve výměnu vzkazů s Jakubem Bílkem a poté i s rakovnickým měšťanem Mikulášem Divůčkem. Ten kdysi patřil k nejvěrnějším členům Augustova litomyšlského sboru. Po prohrané rebelii byl spolu s dalšími jat a uvězněn na Křivoklátě. Nutili je, aby se zřekli víry. Divůček dlouho statečně odolával, ale pak, když zhlédl popravu několika svých druhů, odvolal. Na příkaz samotného arciknížete jej rakovnická obec přijala do svých řad. Divůček zasvětil svůj další život hledání cest k uvězněnému biskupovi církve, které se zřekl. Věrní Bratři jím v skrytu duše pro jeho odpadlictví pohrdali, ale poštovních služeb pilně využívali.

Ušlechtilého křivoklátského drába Jednota velebila, i když bylo jasné, že míra jeho ochoty závisí na tom, kolik se mu zaplatí. V tomto labyrintu morálky utíkaly další roky. Augusta sepisoval nejružnější traktáty i písně, Bílek je ve své kobce pečlivě přepisoval načisto, dráb, cinkající groši v plném měsíci, všechno vynášel z hradu a Divůček zásilky předával poslům Jednoty. V Mladé Boleslavi byly vytištěny Augustovy Písně z vězení a staly se mezi Bratry a Sestrami nesmírně populární.

Uvězněný biskup začal ze stínu kobky znovu řídit osudy své církve. Když se postavil pod úzké okno cely a dopadly na něho paprsky jarního slunce, cítil se ve své důstojné osamělosti v přímém styku s Bohem a lidské strádání kdesi daleko za obzorem noci jej nedojímalo. Kdo by tam venku mohl trpět více než on sám? Žít v utrpení je formou kázně a k takové kázni Augusta nabádal své věrné. Chtěl Jednotě vtisknout nehybnost, v níž sám žil. Bohatnoucí dráb si koupil chaloupku u Kulatého dvora pod Sokolím vrchem, oženil se a začal se věnovat truhlářskému řemeslu. Na doručování listů Augustovi někdy neměl čas. Jednou musel někam odcestovat, a tak svěřil listy pro Augustu svému dobrému příteli. Chlapík byl ovšem neopatrný, nesl listy zcela veřejně a ještě o nich mluvil v přítomnosti rotmistra křivoklátských stráží. Byl prozrazen.

Na Křivoklát znovu přijela komise z Prahy. Viníci byli potrestáni, úředníci vyměněni. Augusta stačil sice spálit všechny důležité listy, ale komise důkladně prohledala jeho kobku a objevila knihy, které mu přepisoval Bílek, a ty mu vzala. Nový hejtman nařídil, že k Augustovi může vstoupit jen jeden pečlivě vybraný strážný. Od této chvíle měl Augusta mluvit jen s ním a s Bohem.

I tato vichřice utichla. Augustovi nechali v kobce vylámat větší okno. Hejtman Žďárský mu přinesl Písmo. Strážní žádali vrchnost, aby směli v síni před Augustovým vězením provozovat při střežení i řemeslo na přilepšenou. Bylo jim to dovoleno. Pletli tedy košíky z proutí a jeden ze zbrojnošů si tam zařídil dokonce i tkalcovský stav. Zboží vyrobené za dlouhých služeb se stalo v okolí velmi žádané. Kupci si pro ně začali chodit přímo do vězení a časem se

stalo dobrým zvykem, že strážní za malou úplatu otevřeli dveře cely a příchozím slavného vězně ukázali. Mnozí s ním prohodili pár slov a někteří vsunuli peníz na přilepšenou. Jiní tiše podali psaní. Spojení mezi a Jednotou a jejím biskupem bylo opět obnoveno. Tak dostal Augusta zprávy, že církev opět plně žije v mnoha sborech po celých Čechách. Jeho věrní jej nyní žádali, aby svolil k volbě nového biskupa, neboť bylo nadále neúnosné, aby byl běžný život Jednoty řízen přerývaně a na dálku z křivoklátského vězení. Augusta se urazil. Nesouhlasil se žádnou změnou. Možná si vůbec poprvé uvědomil, že tam venku všechno může vypadat úplně jinak, než jak si za dlouhého ticha představoval.

Prázdná okna hradní kaple se zachvěla a zhroutila se spolu s posledními zdmi. Vzdalující se ozvěna mocného výbuchu utichla. Dosedly roje zvířeného prachu. Bylo po Jivně. V sutinách rozstříleného hradního paláce se konečně objevil tajemný otvor. Vchod do podzemí. Cesta k pokladu.

Hejtman Žďárský hnal do práce brebentící hejno poddaných. Nikoho nemusel nutit. Všichni byli vzrušení a zvědaví. Odklízeli rozstřílené zdivo a rozšiřovali zpola zasypaný otvor. Půl dne ta práce trvala. Pak přišla noc. V podzemí narazili poddaní na zazděnou díru ve skále. Pan Milner do ní odmítl navrtat díru, položit soudek s prachem a odpálit. Bylo to příliš nebezpečné. A tak se poddaní pustili do vybourávání podzemní zdi. Šlo to pomalu. Teprve navečer druhého dne zavolali z hlubin hejtmana, že se probourali zdí na druhou stranu. Žďárský s Milnerem, Krčínem a křivoklátskými úředníky sestoupili do útrob hradního podzemí. Hejtman se protáhl otvorem ve zdi. Podali mu pochodeň. Naklonil se s ní nad tmou. Matné světlo ozářilo zemskou dutinu. Nebylo jasné, byla-li dílem Božím, anebo vznikla lidským přičiněním. Matné světlo pochodně se prodralo do hlubin. Ozářilo dno dutiny vystlané zlaťáky.

Hejtman Žďárský radostně vykřikl. Dožadoval se žebříku a dalších světél.

„Našel jsem poklad krále Václava!“ opakoval neustále.

Na rozstříleném Jivně zavládlo nadšení. Deset lidí se hnalo pro žebřík, dvacet jej neslo, všichni se tlačili do rozšířené podzemní chodby. Nemohli se v ní s žebříkem otočit.

„Co to děláte, pitomci!“ řval hejtman. „Potřebujeme provazový žebřík! Rychle, rychle!“

Pacholci sháněli provazový žebřík, ale nikdo si nemohl vzpomenout, kam jej položili. Zatím se nad temnou dutinu hluboko v podzemí naklonili i křivoklátský purkrabí Zikmund Osterský ze Sulevic, písař Mníškovský z Entnšlanku a pan Milner z Milhauzu. Všichni se shodli, že dno dutiny je žluté.

„Ale neleskne se!“ divil se purkrabí. „Takový poklad by měl zářit, až oči přecházejí!“

„Zlaťáky ve tmě zmatněly,“ vysvětloval hejtman. Krčín se protlačil až k otvoru, vzal pochodeň a chtěl se podívat.

„Netlačte se nikam, Krčíne! Chodíte tu po mém zlatě!“ varoval jej nerudně Žďárský. „Všechny vás, pánové, upozorňuji, že zaplatím, co jsem slíbil, ale rozhodně nebudu nikomu přidávat, ať je poklad sebevětší! Pane purkrabí, doved'te sem zbrojnoše! Teď' musíme být opatrní! Velmi opatrní!“

„Cestu k pokladu jste odkryl za peníze pana Martina Bati!“ zbrunátněl Krčín. „Mám právo se přesvědčit...“

„Tady jsem vrchní právo já, královský hejtman na Křivoklátu!“ zařval Žďárský. „Strážte! Kdo tu nemá co dělat, ať jde ven!“

Strážte se pokoušely protlačit dovnitř a ty, kterým se to povedlo, zahradily cestu všem, jež zuřivý hejtman vyháněl. Někde u vchodu zůstali pacholci s nalezeným provazovým žebříkem. Žďárský řval a přetlačoval se s Krčínem.

„Jděte pryč! Tady nemáte co dělat!“

Šermoval Krčínovi pochodní před nosem. Jakub nelenil, vytrhl hejtmanovi pochoděň z ruky a mrštil s ní do otvoru k tajemné dutině. Pochodeň prosvítlá vzduchem a zmizela. Na chvíli nastala tma. Osterský se rozkašlal.

„Světlo! Světlo!“ řval Žďárský.

Odněkud zvenčí sem putovala další pochodeň. Podávali si ji z ruky do ruky. Nakonec ji dostal pan Milner a zvedl. Z tajemné dutiny se valil suchý kouř.

„Co... co to... Tys zapálil poklad, bešťáku!“ řval hejtman na Krčina. Vytrhl Milnerovi pochodeň, natlačil se do otvoru a pohlédl dovnitř. Poklad opravdu hořel. Byly to jen vrstvy navátého, dokonale vysušeného zlatého listí.

Čeledín z Kulatého dvorce pod Křivoklátem se jmenoval Zbyněk a nikdy by se nedostal do žádného příběhu, nebýt toho, že pracoval v prokřehlém podzimním lese nad údolím Klíčavy poblíž kopce, na němž dal pošetilý křivoklátský hejtman Žďárský ze Žďáru rozstřílet opuštěný královský hrad Jivno, aby našel ukrytý poklad krále Václava. Nic ovšem nenašel a po panství se rozkřiklo, že dny jeho vlády nad Křivoklátem jsou sečteny.

Zbyňkovi to bylo jedno. Pracoval a na hlouposti neměl čas. Vyvracel ztrouchnivělé stromy a tahal je na hromady. Povalil i zbytek vykotlaného dubu, do něhož snad kdysi udeřil blesk.

V díře mezi kořeny objevil olezlý plesnivý džbán s hrdlem zalitým voskem. Zbyněk džbán rozbil. Na zem se vysypal déšť starobylých zlatých mincí. Zbyněk je rovnal na hromádku. Radostí a úžasem drkotal zuby. Věděl, co musí udělat. Mlčet. Aby nedopadl jako ten hlupák Bucek ze Zbečna.

Země byla plná skrytých pokladů, k nimž se lze dostat jen podivuhodnou náhodou. A do této země právě vjížděl král.

10.

Krajem uháněl vítr a rozháněl déšť po vychrtlých stráňkách. Údolím tekł zpěněný potok, vysoko nad ním se špičky stromů dotýkaly šedého nebe. Jehličí bylo mokré a zbytky popadaného listí v houfech hnily.

Jezdec v plášti z nizozemského sukna projel přes pole až k cípu lesa. V dešti tu vlhly rozvaliny staré tvrže. V údolí končil les přímo u potoka. Dál byly vsi. Jedna, v té do deště bučely krávy. Druhá, v té štěkali psi. Třetí ves se jmenovala Otín. Za obzorem leželo město Jindřichův Hradec.

Jezdec dorazil k jeho hradbám až za šera. Pacholci v Nežárecké bráně svítili pochodněmi. Jezdec vjel do města a mlčky bloudil uličkami okolo kostela Nanebevzetí Panny Marie. Hledal nocleh. Ve všech herbercích ho odbyli.

„Nemáme jediné místo. Což nevíte, že dnes nocuje na Hradci Jeho Veličenstvo císař Svaté říše římské a král český?“ řekli mu pokaždé. Jezdec vyšel do deště. Tázał se na cestu k zámku. Ukázali mu křivolakou uličku. Brzy ho zastavila stráž císařských lučištníků.

„Dál nesmí v sedle nikdo, vyjma spěšných poslů, pane!“ pověděli. A hned se i ptali: „Kdo jste?“

„Spěšný posel!“

Pustili ho. Vjel na malý tichý plácek, ohraničený z jedné strany domy a z druhé stokou z rybníka Vajgaru. Vedl přes ni most ústící ve veliké zámecké bráně. Ticho, pomalu se sunoucí z tmavého města, se v ní potkávalo s tlumeným ruchem linoucím se z hlubin pyšného panského sídla. Jáchym z Hradce, nejvyšší kancléř království českého, pořádal pro svého převzácného hosta hostinu.

Jezdce v plášti z nizozemského sukna zastavily v bráně početné stráže a zpovídaly ho. Představil se jako Jeroným Krč ze Skalice, přední konšel města Olomouce. Přináší důležité zprávy panu místokancléři Heltovi z Kementu. Napsal své jméno na kus papíru a s tím jeden z lučištníků odběhl do tmy dvora.

Znovu se rozpršelo. Světlo pochodní se škrábalo ke klenbě průjezdu ve vysoké věži. Většinu lučištníků spolykaly otevřené dveře strážnice. Pan Krč se chvěl zimou. Jeho kůň smutně pozoroval vlhkou dlažbu.

Konečně se ve tmě ozvaly kroky. Lučištník se vracel a přiváděl mladého písaře.

„Pan Krč ze Skalice?“ zeptal se písař. Olomoucký měšťan kývl.

„Račte mne následovat!“ ukázal písař do tmy.

„A kůň?“

„Kůň nikoliv.“

Krč tedy nechal svého koně hlídat císařskými lučištníky a následoval písaře do zámku. Na nádvořích svítily pochodně stráží, ale jinak byla úplně pustá. Písař dovedl Krče až na třetí nádvoří. Vešli do paláce. Stoupali po hlavním schodišti. V každých dveřích se objevovaly tváře, v každém průhledu se míhaly stíny. Jakmile k nim však Krč s mlčenlivým písařem došli tak blízko, že by s nimi mohli promluvit anebo se jim vyhnout, zmizely. Všichni důležití živí seděli u plných stolů hlavního sálu. Ti zbylí, to byly jen hbité přeludy živé odleskem světla hostiny a napájené valivým šumem neviditelných panských hlasů.

Písař dovedl pana Krče do malé komnaty, uklonil se a zmizel. Malby na stěnách mrkaly ve světle voskovic. Z pootevřených dveří na druhé straně sem doléhal tichý hovor. Pan Krč k nim přistoupil. Průhledem spatřil pana Zikmunda Helta z Kementu, místokancléře království českého, jak sedí zamyšlen v širokém křesle. Za ním stáli sekretář české komory, pan Mikuláš Walter z Waltersberka, a slezský šlechtic Jiří Mehl ze Střelic, doktor práv, císařský rada a německý místokancléř. Všichni tři pozorovali někoho, koho Krč nemohl ode dveří vidět, a odpovídali na jeho otázky.

„Vojevoda kališský i se svým zajatcem je tedy nyní kde?“

„Houfce české šlechty, které jej pronásledovaly, mu znemožnily překročit hranice. U Náchoda se musel otočit a vrátit,“ odpovídal sekretář Walter.

„Jeho poslové se však přes hranice dostali,“ dodával mrzutě doktor Mehl. „A vzbouřili polskou šlechtu. Podle posledních zpráv projely Kladskem veliké oddíly polské jízdy a míří k Čechám.“

„Musíme mít nové, podrobné zprávy. Bez nich nemůžeme nic rozhodnout! Jakmile budeme v Městech pražských, chci vědět, co se stalo. Teprve pak s pány zemskými hodnostáři předstoupíme před Jeho Veličenstvo.“

Krč rychle ucouvl od pootevřených dveří. Právě včas. Z vedlejší komnaty sem vešel nejvyšší kancléř, pan Jáchym z Hradce, následován trojicí úředníků. Krč se uklonil. Mocný velmož, císařův oblíbenec a důvěrník jeho tří synů, naň překvapeně pohlédl. Pak se obrátil na Helta.

„Ach, to je pan ze Skalice,“ rychle vysvětlil místokancléř. „Vaše Milost jej přece zná, pan Krč je přední olomoucký konšel, který nám do Vídně přivezl zprávy o tom vzbouření lůzy a vybití svatováclavské kapituly.“

Krč se uklonil podruhé.

„A co jej přivádí sem ke mně na Hradec?“ chladně se tázal nejvyšší kancléř.

„Nechci být tím, kdo přináší jen špatné zprávy, Vaše Milosti,“ ozval se Krč. „Ale nemohu jinak.“

„V Olomouci snad došlo k dalšímu vzbouření?“ zamračil se Hradecký.

„K dalšímu vzbouření?“ hořce opáčil Krč. „Ta rebelie nikdy neskončila, urozený pane. Pokračuje dále s neztenčenou silou. Co naplat, že několik lotrů přišlo o hlavu, co naplat, že pár křiklounů skončilo ve vězení, město soptí nenávistí a dobří, poctiví lidé přidržující se katolické víry jsou i nadále v nebezpečí života. Museli jsme ukrýt své rodiny mimo město a sami se neodvažujeme do Olomouce vrátit, neboť nám vyhrožují smrtí. Jsme odloučeni od svých obchodů, od svého majetku, jsme vyhnanci, trpíme pro víru. Jeho Veličenstvo se to musí dozvědět. U něho jediného doufáme v ochranu a nápravu.“

„Císař o tom všem ví, pane,“ opáčil Hradecký. „Teď, během cesty, jej ale nemůžete obtěžovat svými nářky. Měl jste se obrátit na moravské zemské hodnostáře a u nich se dovolávat práva.“

„Narážím u nich jen na zeď pohrdání a nezájmu, Milosti.“

„Počkejte tedy, až dojedeme do Měst pražských. Tam si pak vyžádejte slyšení.“ Nejvyšší kancléř se obrátil na trojici úředníků, kývl a zmizel.

Krč cítil, jak se v něm rozlévá pocit marnosti. Úředníci jej mlčky pozorovali. Jak by alespoň u nich mohl nalézt špetku porozumění, když byli všichni tři luteráni?

„Doprovodím vás, pane ze Skalice. Cestou mi budete všechno vyprávět,“ zamumlal Helt neurčitě. „Jeho Milost pan nejvyšší kancléř vám dal dobrou radu, zařídte se podle ní!“ Vyšel s olomouckým konšelem na chodbu.

„Vy, urozený pane z Kementu, jste byl dlouhé měsíce hostem v mém olomouckém domě a ráčil jste mě mnohokrát nazvat svým přítelem. Přesto mne nyní vedete do deště, tmy a zimy. Což není nikdo, kdo by mi podal pomocnou ruku?“ pověděl hořce Krč.

Helt pokrčil rameny. Proč by měl muži, který na sebe strhl veškerou nenávist svých evangelických sousedů, vysvětlovat, že panovník je zahlcen mnoha jinými, vážnějšími starostmi a na hrstku olomouckých katolíků právě nyní nemá čas?

„V Praze vám vymohu soukromé slyšení, máte můj slib!“ řekl jen.

„To bude pozdě,“ dutě namítl Krč. „Do Měst pražských se chystá velická legace svatováclavské kapituly. Preláti doufají v slyšení, na němž se hodlají ospravedlnit. Jsou to lišky mazané a jde jim jen o prebendy. Potají se dohodli s městskou radou, uzavřeli smír. Na nás, katolické konšely, hodlají hodit veškerou vinu. To prý my jsme rozdmýchali nenávist. Vyslyší-li je císař, zhasne i poslední plamínek naděje. A nezbude než vypravit se až do Říma hledat ochranu u nejvyššího správce víry.“

„Do Říma?“ podivil se Helt. „Milý pane Krči, to není vůbec moudré. Pojedete-li žalovat papeži, popudíte proti sobě Jeho Veličenstvo!“

Krč se zastavil a bezmocně rozhodil rukama.

„Je snad ve Svaté říši římské někdo ve větším opovržení než poctiví moravští měšťané víry podjednou?“ zvolal.

„Utište se, pane Krči!“ pronesl varovně Helt. „Hled'te, hostina skončila, stráže se rozestavují. Za chvíli se objeví císař!“ A tlačil olomouckého konšela ke zdi.

Komnatami kráčel císař Svaté říše římské Ferdinand, toho jména první. Byl oblečen v lehké kožešinové šubě a na hlavě měl čapku. Tiše nesl své suché tělo, staré padesát pět let, schránku nejdéle panujícího vladaře křesťanského světa. Pod bílými vlasy a nad stříbrným voussem čněl zřetelný obrys hrbovatého nosu, rozdělujícího bystré a živé oči, které viděly vše a neříkaly nic. Pan Jáchym z Hradce, nejvyšší kancléř království českého, nesl Jeho Veličenstvu svícen.

Císař se zastavil před obrazem, na němž byli vymalováni Jáchym a Zachariáš z Hradce v dětském věku. Jáchym poskakoval na holi s koňskou hlavou, mladší Zachariáš před ním seděl na zemi a hrál si s třešněmi ve zdobené míse.

„Říkají, že jsem to já a můj bratr, Veličenstvo,“ usmál se nejvyšší kancléř. Císař beze slova popošel a zahleděl se na svůj obraz v benátském zrcadle.

„Zestárl jsem ve starostech o své syny,“ řekl tiše.

V komnatách plápolaly svíce a vládlo ticho, dokud panovník nepřešel.

Dne 8. listopadu 1558, na Čtyři Korunované, přijížděl dlouho před polednem k Starému městu pražskému na svém krásném koni Jakub Krčín z Jelčan. Se značnou drzostí se prodral shlukem Pražanů shromážděných na volném, šedivou trávou a křovinami zarostlém prostranství táhnoucím se od Petrské čtvrti k hradbám u kláštera svatého Benedikta a odtud až k Odrané bráně. Zle za ním křičeli. Nedbal toho. Na samém prahu Starého města se na něj obořili biřici rozestavení v železné šňůře již od pustého kláštera svatého Ambrože.

„Tudy ne! Tudy ne!“ volali s nastavenými partyzánami. Krčín se otáčel napravo nalevo. Tlačili se na něj ze všech stran. Kůň začal být netrpělivý.

„Ze sedla!“ řvali biřici.

„K čertu!“ volal Krčín. „Vidíte, že zpět se nedostanu!“

Někdo po něm hodil kamenem. Krčín trhl otěžemi a kůň se vzepjal. Lidé uskakovali. Krčín se řtil k Odrané bráně a způsobil převeliký zmatek. Biřici se hnali za ním. Kůň se splasil. Rychlým cvalem rozháněl vyrovnané řady měšťanů. Nastrojená těla se míhala Jakubovi před očima. Pokoušel se koně uklidnit, ale zvíře mělo svou hlavu. Vneslo Krčina do Odrané brány. Před ním se s jekotem rozprchl chumel svatopetrských žáků, oblečených v dlouhé bílé pláště a s vavřínovými věnci na hlavách. Krčín zatnul zuby. Vrazil koni ostruhu a trhl uzdou. Šedivé nebe se nad ním zatočilo, žaludek se mu sevřel a země jej udeřila do týla. Omdlel. Splašený kůň uháněl Celetnou ulicí k Staroměstskému rynku.

Rektor od svatého Petra, Matyáš Hostovinus, zatím sehnal dohromady své rozutíkané stádo a konejšil vylekanou bohyni Terpsichore. Když bohyně nepřestávala s nářkem, vlepil jí pohlavek. Pak se protlačil mezi měšťany, aby si prohlédl toho, kdo všechn ten zmatek způsobil.

„Ecce, Krčín!“ vydechl.

„Vy jej znáte, bakaláři?“ zeptal se překvapeně měšťan s velkou bradavicí na nose.

„Jeví se to tak,“ odpověděl Hostovinus. „Je to můj bývalý druh ze studií na akademii.“

„Vy z univerzity vždycky jen zmatky činíte!“ pohrdavě pronesl měšťan. Pokrčil nos. Bradavice se zabímbala. „Lotr! Zasloužil by pořádný trest! Víte, co by se stalo, kdyby ten zmatek způsobil ve chvíli, kdy by byl císař již na dohled?“

Ta představa rozlítla všechny okolostojící.

„Lotr! Bezbožník!“

„Samozřejmě, univerzita. Ta zmatkům a nepokojům přeje!“ pronesla velká bradavice. „Císaře nesmíme ničím popudit! Ještě

stále je rozzloben pro tu nešťastnou rebelii před jedenácti léty.“ Bradavice se zapotila hrůzou.

„Nemohl přece za to, splašil se mu kůň,“ mínil smířlivě Hostovinus.

„V takový den je za sebe každý zodpovědný!“ přísně namítl další měšťan.

„I za svého koně!“ dodal nos a bradavice přikyvovala.

„Odtáhněte ho vedle do starého Trčkovského domu, ať tu nepřekáží!“

Krčín zasténal: „Do Trčkovského domu ne!“ Otevřel oči.

„Už jede!“ ozvalo se od kláštera svatého Ambrože. Všichni se hnali na místa. Krčín si nikdo nevšímal. Vstal. Cuchal si vlasy. Nahmátl bolest. Sykl.

„Táhni už konečně! Zmiz! Chceš nám tu dělat ostudu?“ řvali na něj.

„Co se stalo? Kde je můj kůň?“ vyhrkl Krčín.

„Zmiz!“ poroučeli, hlava na hlavě srovnání pod halapartnami, huby otevřené a zraky upřené ke klášteru. Nic se nedělo.

„Ještě nejede!“ šlo od svatého Jindřicha ke svatému Ambroži a odtud přes příkopy k Odrané bráně. Hostovinus spustil ruce, připravené dirigovat zpěv žákovského kůru, okřikl bohyni a tlačil se z brány. Krčín stál u popraskané zdi bývalého Královského dvora a drbal se na hlavě. Hostovinus jej zatahal za rukáv.

„Jsi to ty, Krčíne z Jelčan, kterému jsme říkali Pušnpeltius?“ ptal se.

„Jsem. A ty jsi Hostovinus! Neviděls mého koně?“

„Splašil se a utekl!“

„Proč jste ho nechtyli?“

„Copak to jde, chytat splašeného koně ve chvíli, kdy se k městu blíží samotný císař?“

Krčín v zoufalství zavřel oči. Hleděli na něho s odporem. Smáli se, když se snažil protlačit do Celetné ulice. Nějakému otlemenému tovaryšovi dal po hubě a musel utíkat. Zmizel v uličkách vedoucích k svatému Jakubovi. Běžel ztěžka, hlava mu třestila, ale nikdo se za

ním nehnal. Všude bylo pusto. Kdekdo se tlačil v místech, kudy měl projíždět císař.

Krčín usedl na jakýsi kamenný výstupek a dobře se prohlédl. Obě důležité listiny, podepsaná směnka královského hejtmána i list Buriana Trčky, byly na svém místě. Zato váček, sice pohublý, ale ještě i tak dost plný, zmizel.

„Do pekel s vámi, Pražané,“ zaklel Jakub. Vstal a zamířil k Staroměstskému rynku. Musel se pokusit najít svého koně.

Šel přes Ungelt. I tady bylo pusto. Jen nějaká babizna se belhala od studně k jednomu z domů. Za ní běžel mrzutý pes. Zvedl nohu a pomokřil kolo formanského povozu. Ve stájích řičeli kupečtí koně. Krčín proklouzl Týnskou uličkou, minul starý dům, který byl celý pod lešením, a dostal se na Staroměstský rynek. Tady byla hlava na hlavě. Ze všech domů visely praporce a malované latinské nápisy. Praha vítala a velebila císaře, který ji před jedenácti lety pokořil.

Krčín se pokusil proniknout do lidského moře. Nešlo to.

„Neviděli jste tu koně, ušlechtilou brúnu?“ ptal se. Nechápavě na něj hleděli.

„Jsme tu, abychom spatřili císaře!“

Okna v novém Trčkovském domě hned vedle Týnské školy byla otevřená. Dívali se z nich regent Matyáš Dobeš z Olbramovic a opočenský úředník Jiří Podvinský z Lerojid. Krčín si jich dobře všiml, oni jeho ne, nerozeznali jej v nepřehledném moři hlav. Dav vytlačil Jakuba do podloubí u týnské fary. Krčín se dlouho nerozmýšlel. Otevřel vrata a dal se dlouhým průchodem na školní dvorek. Odtud vstoupil do chrámu. V šeru uslyšel mladé hlasy. To se týnní mendíci handrkovali s kostelníkem, aby je pustil na ochoz. Kostelník nechtěl. Mendíci povzdechli a hrnuli se ven. Kostelník odkulhal do tmy. Zaskřípěly dveře a nastalo ticho. Krčín se sunul podél zdi. Konečně našel dvířka. Držela jen na hák. Otevřel je. Stoupal šnekovitým schodištěm vzhůru. Vtom se rozezněly oba týnské zvony a svým hlasem zahltily tmu. Krčín neslyšel ani svůj dech.

Konečně byl nahoře. Šedé mrazivé světlo se mu vrhlo do náruče. Stál na ochozu. Hluboko pod ním byla země dlážděná lidskými hlavami. Nad ním nebe plné ptáků, vyplašených duněním zvonů.

Veliké město, protkané věžemi kostelů, se táhlo do dále. Obzor uzavíraly hřebeny vrchů Sionského a Hradčanského. Kde v této slepenici vysokých, bachratých, placatých i štíhlých domů, kde v tomto nepřehledném bludišti uliček, rynků, plácků, průchodů, schodišť a zákoutí hledat splašeného koně? Kde v tomto spletnici lidských cest nalézt tu svou? Z které kašny pít? Za jakým člověkem se ohlédnout? Které slovo říci a které si jen myslet? Kdy mlčet a kdy mluvit?

Ještě stále však tlouklo Krčínovi v hrudi urputné srdce. Ještě stále vyřázel teplý dech do mrazivého vzduchu. Ještě stále hleděl ostrým zrakem do šedivého dne. Pohlédl na svou ruku a pak ji pomalu položil na čelo. Tepna pod ní se vzpínala jako chycená ryba.

Ošuntělý, hladový, polámaný a okradený stál Jakub Krčín vysoko nad Městy pražskými.

Na ochoz se husím pochodem vyhrnul houf mladíků se smotanými praporce v rukou. Tři starší měšťané je popoháněli a rozestavovali. Jeden z nich si Krčina podezřívavě prohlížel.

„Co tu děláte?“ zeptal se.

„Hlídám!“ řekl Krčín.

„Koho hlídáte? Kdo jste?“ přistoupili k němu i druzí dva.

„Vás hlídám, troupe!“ vybafl na ně Jakub.

Měšťané se ulekli a neodvažovali se už nic říci. Jistě si mysleli, že Krčín je nějaký císařský služebník. Jakub je mávnutím ruky poslal pryč a pak vklouzl na schodiště ve věži. Věděl, že musí sestoupit z výšin dolů do lidského labyrintu a znovu se pokusit najít správnou cestu.

Císař se blížil po silnici od Benešova ku Praze a arcikníže Ferdinand mu v čele české šlechty spěchal naproti. Nebe bylo zatažené a obzory halila mlha. Stromy bez listů stály svěšené jako

zapomenuté strážé dávného léta. Ve vzduchu nebylo vidět jediného ptáka. Hejna černých a šedých vran posedala na vzdálená pole.

Živá řeka české šlechty se valila k pláním za svatým Pankrácem. Od Vyšehradu až sem bylo rozestavěno šest tisíc ozbrojenců, rozdělených do tří vojsk, každého s pěti fendrichy. První vojsko, vyzbrojené dlouhými ručnicemi, bylo oblečeno do červených šub s bílými prýmký na rukávech a červených klobouků s bílým peřím. Druhé, ozbrojené meči a partyzánami, bylo oděno v pancířích a železných šišácích. Třetí vojsko se obléklo na způsob Žižkových bojovníků a ozbrojilo se pavézami, cepy a řemdihy. Všechna tři vojska silně rachotila.

Průvod české šlechty vedli čtyři trubači, kteří svými trylky rozháněli šedou prázdnotu plání za svatým Pankrácem. Za nimi vedl nejvyšší hejtman jízdy, pan Ladislav Popel z Lobkovic, čtrnáct rot českých pánů. První byla rota knížat z Plavna. Druhá rota pana z Rožmberka. Třetí rota pana nejvyššího purkrabí, Jana mladšího Popela z Lobkovic. Čtvrtá rota pana Jana staršího Popela z Lobkovic, nejvyššího hofmistra. Páté rotě pod erbem Adama ze Šternberka, nejvyššího komorníka, velel slavný voják Pavel Korka z Korkyně. Šestá jela rota Jana staršího z Valdštejna, nejvyššího sudí. Sedmá rota patřila Jáchymovi z Hradce, nejvyššímu kancléři. Pak jely roty Jana Jáchyma Šlika z Pasaunu, prezidenta české komory, Adama ze Švamberka, dvorského sudího, a Jana Bořity z Martinic, purkrabí karlštejnského. Jedenáctá jela rota Volfa z Vřesovic, nejvyššího písaře, a dvanáctá chudá rota nemocného podkomořího Jiřího Gerštorfa z Gerštorfu. Třináctá byla ještě chudší rota bohatého a zdravého pana Viléma Trčky z Lípy, hejtmana hradeckého kraje. Poslední, čtrnáctá rota patřila vzdělanému Oldřichovi Dubanskému z Duban, purkrabímu pražského hradu.

Následovali služebníci a dvořané urozených pánů, pomocní koně arciknížete Ferdinanda, pokrytí černým aksamitem, pážata a mladí šlechtici, za nimi pak dvanáct trubačů a bubeník s vlašskými bubny.

Za arciknížetem jeli přední velmoži, Jindřich mladší kníže z Plavna, hrabě František Thurn z Valsasiny, hrabě Jan z Hardeka,

hrabě Jan Jáchym Šlik, Vilém z Rožmberka, Vratislav z Pernštejna a mnozí další.

Císařské komonstvo zatím vystoupalo z Krčského údolí a bylo již vidět na obzoru. Třepotaly se barevné praporce. Řičeli koně. Kopyta dusala zmrzlou hlínu. Arcikníže, provázen trabanty a trubači, mířil kupředu. Dělalí mu místo, jízda se roztahovala do širokého vějíře. Obě barevné řeky se zastavily a rozlily do stran. Mezi nimi zůstalo volné prostranství plné netečné, šedé trávy.

Arcikníže seskočil z koně. Česká šlechta jej následovala. I císař sesedl z koně. Třmen mu držel pan Jaroslav z Pernštejna.

Arcikníže učinil několik kroků, poklekl před svým otcem na pravé koleno, sňal z hlavy klobouk a políbil císaři ruku. Vítal ho vznešenými slovy. Koně na obou stranách pouštěli koblihy na šedou travu.

Císař synovi laskavě odpověděl a položil mu ruku na rameno. Arcikníže povstal, pozdravil se se svým mladším bratrem Karlem a hned nato s vyslanci španělským, anglickým, benátským a polským. Poté se všichni zase vyhoupli do sedel. Císař nepotřeboval žádnou pomoc.

Rozezněla se mohutná střelba a nepřítelští jezdcí pleskli zadkem o sedlo. Nejvyšší purkrabí, Jan mladší Popel z Lobkovic, první hodnostář zemský, uvítal císaře jménem vši české šlechty. Ferdinand I. krátce poděkoval. Pak se přední velmoži seřadili a jeden po druhém líbali císaři ruku, až ji měl celou ožuzlanou.

V houfu těch, kteří již odlíbalí, se objal Jáchym z Hradce s Vilémem z Rožmberka.

„Rád vás opět vidím, milý švagře!“

Císař vyrazil a spolu s ním se dal do pohybu i obrovský proud dalších jezdců. Blížili se k ozbrojeným pražským houfům. Husitští bojovníci zarachotili cepy a řemdihy, s urputným výrazem v tváři učinili krok vpřed, pak znovu zarachotili a vrátili se zpět. Cizí katoličtí páni poněkud bledli. Španělský vyslanec se rozpačitě tahal za zlatý řetěz na hrudi. Takové divadlo mu nebylo příliš po chuti.

Veškeré komonstvo mířilo od vyšehradských plání k Viničnému údolí. Šest tisíc pěších kráčelo s císařem, tři tisíce jízdních jelo za zadkem Ferdinandova koně. Kopyta drtila uschlou, zmrzlou travu na kaši.

Podél pěších sborů dojel císař ke shromážděným konšelům a starším všech tří Pražských měst. Staroměstský kancléř, Nikodém z Paumberka, pronesl květnatou latinskou řeč. Císař odpověděl v témž jazyce: „Vaše uvítání vděčně přijímám a vězte, že vám chci být netoliko králem a milostivým pánem, ale i otcem.“

Mohutná barevná řeka se hnula k hradbám Nového Města, z nichž se střílely slavnostní dělové salvy. Před Koňskou branou vítali císaře hodnostáři dolní konzistoře podobojí a Karlovy univerzity. Za nimi stály čtyři stovky černě oděných kněží. Univerzitní rektor a přisedící konzistoře Mistr Matěj Dapsilus latinsky pozdravil císaře. Ten odpověděl rovněž jazykem Vergiliovým a podal nejbližším ruku k políbení.

U Koňské brány vítalo císaře žákovstvo od svatého Jindřicha se svými učiteli Petrem Codicillem a Tomášem Mitisem. Bohyně Kalliopé se dala do překrásného zpěvu. Císař chvíli poslouchal, pak se rozhodl pokračovat.

Do Nového Města vjel nejprve dvorský maršálek s taseným mečem a před i za ním heroldi v černých kápích a s dvojhlavými orly na hrudi i zádech. Na císaře čekalo šest předních pražských měšťanů, kteří nad ním vztyčili vellum, ozdobná nebesa. Staroměstský syndik Mistr Martin Kuthen ze Šprinsberka nesl pravou přední tyč. Průvod se dal opět do pohybu. Cestou vítala panovníka bohyně Euterpé s žákovstvem koleje Karlovy, bohyně Thálie s žákovstvem školy svatohavelské a v Jindřišské ulici žáci Týnští s bohyní Kleó. Sbor pacholat v bílých vyšívaných košilích a s ratolestmi v rukou přál císaři dlouhý život a šťastné panování, dětský bubeník bubnoval, praporečníci mávali prapory a dvanáct trpaslíků mávalo malovanými berlami. Císař se laskavě usmíval.

A vítalo ho žákovstvo od svatého Jiljí s bohyní Polyhymnií, u kostela svatého Jindřicha promluvila za žáčky svatomikulášské

bohyně Úrania. Za oknem výstavného domu zvaného Andělská zahrada se mihl stín. To mistr Matouš Collinus z Chotěřiny hleděl skryt na veliké divadlo v ulici pod sebou. Trpce se usmíval. Na rozkaz toho, jehož dole vítali, byl zbaven všech světských hodností a vyhnán z univerzity. Nemusel se tedy ničeho účastnit.

Horskou branou vyjel císař za zpěvu kantorského kůru z Nového Města a mířil podél zdi kláštera svatého Františka k Odrané bráně.

Matouš Hostovinus pokynul roztřesenou rukou a jeho žáci začali zpívat. Přehlušilo je dvanáct trubačů stojících na ochozu brány. Císař projel kolem, aniž se zdržoval, a kamennou branou vstoupil do města. Žákovský zpěv umlkal. Měšťané vyčítavě hleděli na Hostovinu. Jak to, že se tu císař ani nezastavil?

Císař už mezitím mířil Celetnou ulicí k Staroměstskému rynku. Rozezpíval se kůr žakovstva od svatého Štěpána s bohyní Erato. Okno v patře výstavného domu Theodora Sixta z Ottersdorfu se pootevřelo. Sám bývalý staroměstský kancléř pozoroval z úkrytu toho, jenž jej před jedenácti lety nechal věznit, mučit a jen na poslední chvíli upustil od trestu smrti. Sixt byl doposud v nemilosti. Nesměl vyjít ven. Jeho syn Jan však vítal císaře spolu se studenty univerzity před Koňskou branou. Tvář pana Sixta byla nehybná. Nevydržel se dívat dlouho. Okno zase zavřel.

Staroměstský rynek umlkl. V nastalém tichu císař překvapeně hleděl na dvě řady překrásných pražských panen, vyrovnaných u radnice. Nejpůvabnější z nich vykročila a uklonila se. Zpocený syndik Martin Kuthen zpozorněl. Byla to jeho jediná dcera Eufrozína, které ovšem nikdo nikdy neřekl jinak než Kutanka.

„Odpusťte, Vaše Veličenstvo, a nemějte za zlé pražským pannám, že i ony v obecné radosti všech stavů vyšly uvítat svého císaře,“ hovořila Kutanka pěknou latinou. „Vinšujeme vám stále zdraví a šťastné panování. Prosíme, aby Vaše Veličenstvo stav panenský, slabý a nedostatečný, ráčilo chránit, ale taktéž i naše rodiče a přátele aby v opatrování držet ráčilo.“

Pan Sixt, který nevydržel, opět otevřel okno a v hlubokém tichu zaslechl ozvěnu Kutančina proslovu, se smutně pousmál. Dvě jeho

dcery stály v řadách pražských panen. Což i jim nyní císař laskavě slibuje, že je bude chránit nejen jako vladař a pán, nýbrž i jako milostivý otec?

Na ochozu Týnského chrámu zamávali mládenci praporci a zvolali: „Vivat Ferdinandus, rex et imperator Romanorum!“

„Dívá se! Císař se sem dívá!“ radovali se tři měšťané, kteří měli hochy na starosti.

Císař se vskutku díval a s ním i mnozí jiní. Španělský vyslanec chmurně hleděl na zlatý kalich, zasazený vysoko v chrámovém průčelí. Panovník se ještě jednou usmál na shromážděné dívky, pokynul a průvod se vydal na další pouť. Mistr Martin Kuthen odfukoval zpod nosu pot. Vellum bylo těžké. Držet jeho pravou přední tyč byla sice veliká čest, ale zároveň i veliká dřina.

Jakub Krčín se prodíral Svatoklimentskou ulicí k mostu. Městští biřici honili chodce ke zdem domů a uvolňovali prostor pro slavnostní průvod. Tak se zamotal neproniknutelný chumel rukou, nohou a hlasů, barevnější než šedý den uhánějící ke stmívání. Císař se blížil a lidem tloukla srdce.

Krčín se dral masou těl a pomáhal si hruškou kordu i pěsti.

„Koně, ušlechtilou brůnu, jste tu neviděli?“ ptal se marně. Dav jej přitiskl ke zdi výstavného domu U Červené sesle. Když byli ještě v klášteře u svatého Klimenta veselí a zpustlí dominikáni, srávali naproti u hřbitovní zdi. Pak je vyhnali na divoký František a do kláštera přišly římské šelmy, jezuiti. Ti dozajista nechodí odlehčovat útribám ke zdi svatého pole.

Hruška kordu pomohla Krčínovi prodrat se až na Křižovnický plac. Tady se shromáždil obrovský zástup. Jezuité chystali velkolepé divadlo. Jejich žáci byli seřazeni před chrámovými vraty. Dohlíželi na ně pouze dva černí páteři.

Biřici uzavřeli všechny cesty k vltavskému břehu. Krčina smýkl dav k mýtné boudě, odtud jej odpíchli na druhou stranu k výstavnému domu perkmistrovského úřadu, jehož okna byla obsypána diváky. Valem se stmívalo. Od řeky šel chlad. U vrat

křižovnického kláštera vzrušeně brebentili pražští Židé. Krčín se nemohl pohnout. Dav jej uvěznil. Kdosi líčil, že před císařem ženou Turky, které v Uhrách zajali císařští vojevůdci Lenkovic a Kerecsényi. Krčínovi to bylo jedno. Svého koně už nikdy nenajde.

Na plešatou hlavu přístipkáře stojícího vedle Jakuba dopadl plivanec. Švec si otřel zrcadlicí pleš a udiveně vzhlédl. Krčín se chtěl otočit. Nedovolili mu to. Druhý plivanec pleskl o kožený kabátec chlapa v řadě před ním. Ten to ani nezpozoroval. Krčín pohlédl vzhůru. Z okna nad ním se vykláněla tlustá, bohatě oděná babizna, starý měšťan a ošklivá dcera. Dívali se ke kostelu svatého Ducha.

Třetí plivanec vklouzl ševci přímo za krk. Přístipkář vyjel a prudce vzhlédl.

„Jen počkej!“ křikl marně. Babizna cosi špitála ošklivé dceři, měšťan mluvil s někým ve vedlejší okně. Vypadalo to, že to plive sám Pán Bůh.

„Jedou, jedou!“ hnal se proud vzrušených hlasů z hlubin Svatoklimentské ulice. Daleko předběhl samotný průvod. Dav se zavlnil. Švec zapomněl na plivanec.

Krčín náhle ucítil, jak mu něco plesklo na klobouk. Strnul. Ucítil druhé plesknutí na levém rameni. Zašilhal tam. Věru, seděl tam pořádný plivanec jako načrtnutá prýmka. Štítivě ho otřel rukávem.

„Nemel se, nemel!“ hučeli jeho sousedi.

Na Křižovnický plac vjeli dva heroldi s dvojhlavými orly na hrudi a na zádech. Zástupy nadsakovaly. Za heroldy jel dvorský maršálek hrabě Thurn s taseným mečem. Krčín bystře pohlédl do oken nad sebou. Mládeneček asi desetiletý se právě nakláněl nad dav a pouštěl slinu. Rozpleskla se o zeď. Mládeneček zmizel. Krčín se zachvěl vztekem. Pokusil se pohnout.

„Nemel se!“ okřikl jej.

Jedno z pacholat shromážděných před svatým Klimentem začalo zpívat:

„Sláva Bohu na výsosti z příjezdu císařské Milosti.“

Ostatní se přidali v mohutném chóru:

„Sláva Bohu na Výsostech!“

Na ševce dopadl další plivanec. Nevšiml si toho. Krčín se pokusil drát jinam, ale přitiskli jej na zeď permistrovského domu, takže teď neviděl nic.

Na Křižovnický plac vjel císař, nad nímž ještě stále nesli přední pražští měšťané slavnostní vellum. Zastavil se. Tu se ozval strašlivý řev. Z jezuitské koleje se hnál bůh Mars, spoutaný stovkou provazů, na nichž jej přidržovali Mír se Spravedlností. Císařova koně ten řev poplašil. Navíc zaplály tucty barevných pochodní a za zpěvu žákovského sboru vystoupil Rakouský dům vyprávějící o historii slavného rodu Habsburského. Kůň se lekavě otáčel, měšťané držící vellum před ním ustupovali a vellum nad císařem se nahnulo.

Ferdinand I. byl však výborný jezdec. Nechal koně klapat kopyty a frkat a přitom jen otáčel hlavu za jezuitským divadlem. Pak náhle stiskl koňské boky a popustil uzdu. Zvíře zůstalo klidně stát. Nad panovníkovu hlavu se opět stěhovalo uteklé vellum.

Když divadlo skončilo a jezuité před císařem poklekli, poděkoval jim velice srdečně a omluvil se, že se nechtě odvracel. Promluvil i arcikníže Ferdinand. Legáti španělský a polský se přátelsky usmívali.

Císař vjel na Karlův most, aniž si všímal Židů, kteří vystoupili se svou podívanou. Již spěchal. Na Vltavě se střílelo z loděk, plápolaly pochodně, lodky se točily jedna okolo druhé, muži na nich dobývali vodní hrad. Za velkého halasu jej obsadili a zapálili. Ihned se vzňal. Plameny odehaly páru stoupající z hladiny. Byla již vlastně tma. Stíny na koních do sebe navzájem vrážely.

Na Hradě se střílelo z těžkých kusů. V průvodu mezitím začaly blikat lucerny. Barevná pážata nesla prskající pochodně. Zasvítil bílý kůň, zaleskl se světlý plášť. Tmou plavala světla. Vodní hrad na Vltavě hořel vysokým plamenem. Od koňských kopyt létaly rychle uhasínající jiskry. Přes řeku se nesla ozvěna zpěvu malostranských literátských bratrstev s bohyní Melpomené.

Jeden z diváků ukazoval na jednotlivé jezdce a dával jim jména. Krčín jej chytil za rameno.

„Rožmberk?“ ptal se. „Nevíte, který z těch pánů je Rožmberk?“

„Už projel,“ řekl zasvěcený divák a dál ukazoval prstem do valícího se průvodu.

Na rynku Menšího Města pražského vítaly císaře pražské vdovy. Vellum šfouchlo císaře do biretu. Panovník vdovám laskavě odpověděl a pak, hledě na unavenou tvář Mistra Kuthena, propustil měšťany milostivě domů. Vellum se tlačilo pryč z průvodu ke kostelíku svatého Václava. Císaře obklopilo osm pážat s pochodněmi. Průvod se dal vzhůru do kopce k ulici Na Dláždění. Mezi diváky, stojícími před palácem Václava Popela z Lobkovic a na Duchcově, stál i nenápadný, černě oděný muž neurčitého věku ve zbytečně velikých botách. Nikdo z nejbližšího okolí si ho nevšímal. Byli by se zděsili, kdo tu společně s nimi pozoruje slavnostní průvod. Jan Blahoslav, písař Jednoty bratrské. Bystrýma očima hleděl na císaře za čtyřmi plameny pochodní. Přísný panovník působil Jednotě další nesnáze. Brzy začne zemský sněm a na něm dozajista přijde na přetřes otázka náboženství. Bude-li na koho zle udeřeno, pak to budou Bratři. Kdo se jich zastane? Blahoslav dobře viděl, že za císařem jedou jen dva jeho synové, Ferdinand a Karel. Prvorozený Maxmilián, dědic trůnu, chyběl. Byl v nemilosti pro svou náklonnost k obrozenému evangelickému náboženství a přátelství s říšskými protestanty.

Blahoslav si pečlivě prohlížel projíždějící dvořany Jeho Veličenstva. Hledal mezi nimi moudrého a vzdělaného radu, doktora Kašpara z Niedburku. Před několika měsíci mu přes jistého prostředníka poslal list, v němž žádal o radu. Vlastně to byla prosba o pomoc a přímluvu ohledně uvězněného biskupa Augusty. Císařský rada doposud neodpověděl. I prostředník mlčel. Blahoslav se však ještě nevzdával naděje. Nemohl se jí vzdát, neboť jinak by propadl chmurám a beznaději.

U Černé brány pod Úvozem hořel obrovitý oheň, jehož plameny ozařovaly nádherný, dosud rozestavěný hradčanský palác nejvyššího hofmistra, Jana staršího Popela z Lobkovic. Zde čekal na panovníka zavalitý Bakchus, kutálející před sebou veliký sud, a s ním čtyřicet starců. Tady teklo celý den bílé i červené víno proudem, a kdo chtěl, mohl se napít. Bakchus byl mírně opilý. Srdečně uvítal panovníka a Ferdinand I. mu laskavě odpověděl. Průvod se stočil okolo hořící hranice vzhůru k Hradu. Před ním stály nehybné řady trabantů a hradních střelců se svícemi v rukách. Císaře uvítal hejtmán Pražského hradu Oldřich Dubanský z Duban. Před vjezdem do Hradu stála obrovská dřevěná slavobrána. Střežil ji obr držící v ruce čelist, s níž bil filištínské, a když je pobil, napil se z ní.

Císaři vyšlo vstříc katolické duchovenstvo a v jeho čele probošt Svatovítské kapituly a administrátor hořejší konzistoře, Jindřich Scribonius z Horšova. Za ním nesli čtyři kanovníci pod nebesy svaté ostatky. Když je císař spatřil, seskočil z koně a šel jim s obnaženou hlavou vstříc. Pak políbil zlatý kříž, který držel Scribonius. Svatovítský probošt poté pronesl obsírnou latinskou řeč. Kanovníci vzali panovníka pod nebesa a za zpěvu litaníí jej vedli hradními nádvořími ke katedrále. Všichni v průvodu sesedali z koní a mířili pomalu za nimi. Arciknížata Ferdinand a Karel se vedla v podpaždí. Zpívala. Zpívali i legáti polský a španělský, zpívali někteří císařští dvořané a čeští katoličtí páni. Podobojí možná schválně hlasitě dupali a rušili stejný krok. U opuštěných koní nastal obrovský zmatek, jak je služebníci jednotlivých pánů shledávali.

Za zpěvu a hluku došel průvod do svatovítského chrámu ozářeného voskovicemi. Nejvyšší kancléř, pan Jáchym z Hradce, si dobře všiml, že k polskému legátovi se protlačil nějaký posel s listem. Legát list ihned otevřel a jeho tvář se zachmuřila, i když ústa nepřestávala zpívat.

Probošt Scribonius sloužil mši, slavné Te Deum. Císař seděl na trůnu, za ním v první lavici obě arciknížata, v druhé pak legáti. Pan z Hradce vešel otevřenými dvířky do kaple svatého Zikmunda. Zde

na něj čekalo páže s malým svícnem. Zaskřípěla dvířka a páže se dalo vzhůru po úzkém schodišti. Kancléř je následoval. Vyšli na široký chrámový ochoz, páže zůstalo stát a pan Jáchym se vydal k dvěma tmavým stínům. Byli to Helt z Kementu a sekretář Walter z Waltersberka.

„Už víme, Milosti, kde se nachází vojevoda kališský se svým zajatcem,“ řekl Helt. „Unikl Čechům do města Jaroměře a tam se opevnil v nějakém hostinci. Češi by ten hostinec již dávno dobyli, jenže polské vojsko obklíčilo město. Došlo k vyjednávání. Poláci vyhrožují, že bude-li vojevoda se svými zajatci jat, vtrhnou zbrojně do města. To by byl začátek vojny.“

„Císař mi po mši poskytne slyšení. Zařídím, aby byl přítomen i polský legát. Tu záležitost musíme vyřešit smírem,“ pověděl Hradecký.

„Česká šlechta je rozhořčena právem, Milosti,“ upozornil sekretář Walter. „Poláci dvakrát podupali zemskou svrchovanost. Vojensky vstoupili do cizí země. Promine-li jim Jeho Veličenstvo a bude-li pro kališského vojevodu žádat volný průchod, vzbudí to obecně veliké rozhořčení, které se dozajista projeví při jednáních nastávajícího sněmu.“

„Chápu to rozhořčení, pane sekretáři,“ zvýšil hlas Hradecký, neboť chrámem se v té chvíli rozezněla hudba, „nerozumím však urputnosti, s jakou se šlechta o své vůli pustila tak hromadně do pronásledování Poláků. Kdyby šlo o shromáždění zemské hotovosti, nedali by se tak rychle a horlivě dohromady.“

„Po východních Čechách kolují zvěsti, že onen lapený kníže, zajatec vojevody kališského, zakopal při své pouti na tajném místě obrovský naloupený poklad,“ vysvětlil Helt. „Tomu, kdo jej osvobodí, prý prozradí, kde je poklad ukrytý.“

„To mi připomíná,“ vzpomněl si Walter. „Rakovnický primátor Rubin poslal list, v němž žaluje na křivoklátského hejtmana, jenž prý nechal o své vůli rozstřílet hrad Jivno, neboť si usmyslel, že je tam také ukrytý nějaký poklad.“

„Raduji se, že jsem opět v Čechách,“ pozvedl Hradecký oči vysoko k chrámovému stropu. „S tím utíkejte k panu Gryspekovi, ne za mnou!“

Helt odvedl pana z Hradce ke kamennému zábradlí.

„Vaše Milost vidí toho snědého kněze, jenž přísluhuje Scriboniovi?“ ukazoval. Nejvyšší kancléř kývl.

„Je to Enrico Piccolomini, potomek slavného rodu, vratislavský probošt a hodnostář kapituly olomoucké,“ vysvětloval Helt. „Stalo se, co předpovídal pan Krč. Olomoučtí kanovníci přijeli žalovat na druhé a sebe obhajovat.“

Hradecký pokrčil rameny. Sestoupil z ochozu do chrámu. Tiše prošel dopředu a usedl v lavici vedle nejvyššího hofmistra, pana Jana staršího Popela z Lobkovic. Ten se jej hned ptal: „Víte, kdo je ten snědý kněz, který přísluhuje Scriboniovi?“

„Vratislavský probošt, potomek papeže Sylvia,“ spokojeně odpověděl pan Jáchym.

„A také držitel nějakých prebend kapituly olomoucké. Přijel s celým poselstvem. Ovšem bez vědomí biskupa Khuena, mého přítele!“ žaloval rozhořčeně nejvyšší hofmistr. „Víte, že Jeho Veličenstvo nemá biskupa příliš v lásce. Ti proradníci toho jistě hodlají využít a pořádně jej u císaře očernit.“

„Pokud vím, Jeho Veličenstvo není nakloněno ani olomoucké kapitule, takže její žaloby nebude brát při svém rozhodování vůbec v potaz,“ namítl Hradecký.

Te Deum skončilo. Kdekdo cítil únavu. Jen císařova tvář zůstávala nehybná. Arcikníže Ferdinand jej doprovodil do Královského paláce. Vyslanci spolu s arciknížetem Karlem měli být hosty v jeho paláci, daleko výstavnějším a pohodlnějším. Hradní nádvoří byla chvíli plná hluku, jak se šlechta chystala k odjezdu, pak ztichla. Všude blikaly pochodně zesílených stráží. Slavný den se chýlil ke konci.

Zatímco Hradčany se pomalu propadaly do tmy, dole v pražských městech panoval čilý ruch. Všechny šenky byly

přeplněné. Ulicemi proudily davy lidí. Jakub Krčín z Jelčan mezi nimi. Musel splnit důležitý úkol, pro který se vlastně do Prahy vydal. Protlačil se do výstavné hospody v Ungeltu. Hned u dveří chytl děvečku s plnou náručí prázdných mís. Ptal se po nymburském kupci Martinu Baťovi. Děvečka to jméno znala, Baťa tu bydlíval vždy, když pobýval v Praze.

„Není tady,“ řekla však netrpělivě. „Usídlily se u nás družiny mnoha cizích pánů, kteří dnes přijeli s císařem. Sedí tu spousta českých rytířů. Zkuste to jinde. A jděte, raději jděte!“

Mladé, drzé a draze oblečené páže odstrčilo Krčína ke dveřím a začalo si děvečku dobírat. Krčín se nejprve pohnul, aby pážeti neúctu oplatil, ale pak si to rozmyslel. Děvečka, utíkající před drzounem, se kolem něj hbitě prosmykla. Páže roztáhlo náruč, napráhlo ruce a hnalo se za ní. Náhle zakoplo a přistálo na zemi. Krčín dobře viděl proč. To šlechtic sedící u prvního stolu nastavil mladíkovi nohu. Šlechtic vstal. Byl to Jiřík Malovec z Malovic, seděním na Kameni, rytíř bujné krve, nyní poněkud rozředěné vínem.

„Tys mu podrazil nohu, bešťáku!“ pověděl. Kupodivu nemluvil k sobě, ale hnál se na Krčína. Jakub zabočil ke dveřím a proklouzl ven. Přitom těsně minul nějakého zemana, který zase mířil dovnitř. Vzápětí byl ovšem zeman opět venku a Krčín mu pomáhal sbírat se ze země.

„Ten ožralec mě vyhodil!“ volal zeman, ale neměl se k sebemenší odplatě. Vypadal spíše, že se rozpláče. „Ale páni Granovští si u sebe v herberku takové chování nenechají dlouho líbit!“ Bratři Granovští ovládali z císařovy vůle pražský Ungelt. Jakub tu byl správcem celního úřadu a Ludvík majitelem výnosné hostěnice, v níž jako jediný v Praze směl čepovat silná uherská vína a neplatit z nich daně.

„Nu,“ vzdechl zeman po chvíli, když nikdo nepotrestal jeho pohanu, „asi půjdu jinam.“ Pohlédl na Krčína. Jakub se mu představil. Zeman prozradil, že se jmenuje Jan Údražský z Kestřan,

nájemce pánů Granovských na dvorci v Dolní Krči. Měl ze společníka radost.

„Tu přes náměstí je jiný vyhlášený herberk. Půjdu tam. A vy?“

Zamířili na druhou stranu náměstí, prošli průjezdem v Krenhauzu a ocitli se na Svatomikulášském place. Hned vedle fary stál veliký dům. Patřil slovutnému lékaři Adamu Lehnarovi z Kouby. Nad vraty se skvěl nápis *STODOLA*. Krčín s Údražským vstoupili. Hospoda byla rozdělená na dva šenky spojené hliněným mázhauzem. Všude plno. V levém šenku seděli u jednoho stolu karolinští studiosové z nedaleké koleje Všech Svatých neboli Andělské. U dalšího pantatíci z ševcovského cechu. Hned vedle nich místní usedlíci a s nimi farář od svatého Mikuláše, Jan Turek. Pil za dva a mluvil za tři. Mrzutě mu přizvukoval svatomikulášský kantor Matěj Hala Chrudimensis. Vzadu u dvou stolů pak popíjeli náhodně sesazení hosté. Krčín mezi nimi uviděl nymburského kupce Baťu. Mezi stoly se motal i křtěný Žid Aemilius, bystrý posměváček a novotářský pamfletář. Všude se probíral dnešní slavný císařův vjezd do Měst pražských.

Tlustá šenkýřka poručila karolinským, aby se namačkali na jednu stranu stolu, a na uprázdňené místo poníženě uvedla Údražského. Studenti brumlali, ale šenkýřka je okřikla, že pijí jen ze dvou korbelů, které si navzájem půjčují, a mají tedy vlastně nárok jen na dvě místa. Krčín se protlačil k Martinu Baťovi.

„Jel jsem za vámi do Nymburka, ale řekli mi, že jste ve Městech pražských,“ vysvětloval.

„Ano. Účastním se zemského sněmu jako jeden ze zástupců třetího stavu,“ pravil kupec. „Tak vyprávěj!“

Krčín vyňal ze záhradří pečlivě schraňovaný dlužní úpis podepsaný křivoklátským hejtmanem a podal jej Baťovi. Pak začal mluvit. Kupec si úpis důkladně prohlédl a poté jej uschoval. Krčín líčil celé své dobrodružství na Křivoklátě.

„Před Hradčanskou bránou dnes Bakchus valil veliký sud k císařově počtě a z toho sudu teklo víno, z jedné strany bílé,

z druhé červené. Kdo chtěl, ten mohl pít, kolik snesl," vyprávěli si studenti.

„To jste tam, ožralci akademičtí, jistě seděli od rána až do tmy a loudili!“ křikl na ně od vedlejšího stolu farář Turek.

„My vítali císaře!“ ohradil se pyšně jeden z karolinských, Huberus.

Jiný, Martin Humelius, volal: „Matěji Halo! Nebav se s těmi barbary! Pojd' sem ke stádu Apollónově, kam patříš! Turek horší jezuity!“

Kantor na to jen mávl rukou, avšak mikulášský farář vstal, prudce skočil k Humeliovi a natáhl po něm své veliké pracky.

„Hubo nevymáchaná!“ řval. „Ty mi budeš nadávat do jezuitů?“

Užuž by byl zmáčkl hubený studentský krk, jenže Huberus mu vychrstl do tváře zbytek piva. Turek se po něm ohnal, ale Humelius mu proklouzl mezi rukama. V mžiku byli všichni karolinští na mázhauze.

„Knechti katovi!“ ječela šenkýřka. „Zaplaťte, nebo bude zle!“

Studenti na ni mávali ode dveří.

„Tady ti zaplatíme. Uvnitř nic!“

Šenkýřka šla. Už se nezlobila. Zato Turek zuřil.

„Mne srovnávat s jezuity, s těmi čerty potměšilými! Budu si stěžovat na konzistoři! Taková urážka!“

„Tak tak,“ vřele přitakával Aemilius. „Mínili asi...“, zmlkl. Farář se na něj výhrůžně zadíval.

„Mlč, Žide!“ zasyčel. „Já jsem Turek, ale tys poturčenec!“ A pak se posadil. Aemilius se opět začal proplétat mezi stoly a loudit pivo.

Kupec Baťa pozorně naslouchal Krčínovu vyprávění. Dvakrát pořádně zbystril sluch. To když Krčín líčil, jak si strážé udělaly z ukazování slavného vězně Augusty výnosný obchod, a také když vyprávěl o podivném chování arciknížete Ferdinanda. Pak náhle jeho pozornost uvadla. Vedle mezi místními osadníky se rozběhla vzrušená debata.

„Katoličtí se vystavovali císaři na odiv hůře než my, a přece u nich vždy déle zůstal,“ mínil Volf Perker.

„Před administrátorem podjednou sestoupil z koně a před naším ne,“ přidal se Jan Fikar z Vrátu.

„Ale k jezuitům se přece otočil zády!“ volal Aemilius.

„Splašil se mu kůň,“ měkce namítl kupec Baťa, vmísiv se do hovoru, který jej zajímal. Nikomu to nevadilo. Nymburský kupec pokračoval: „Císař se pak jezuitům omluvil.“

„Za to Židů si ani nevšiml,“ jízlivě pronesl farář Turek.

„A neříkal nic o těch, kteří se nechali pokřtít?“ otázal se stejně jízlivě kantor Hala Chrudimensis. Aemilius se jen ušklíbl. Byl na posměšky a urážky zvyklý.

„Omluvil se jezuitům, před administrátorem podjednou sestoupil z koně a políbil zlatý kříž i ostatky z chrámu svatého Víta. Naší straně žádnou takovou poctu neprokázal!“ horlil Jan Fikar z Vrátu. „Říkejte si, co chcete, já to mám za špatné znamení. Katoličtí vystoupí na sněmu proti naší víře podobojí.“

To byla vážná poznámka. Schylovalo se k zajímavému rozhovoru. Jenže farář Turek všechno převrátil.

„Klanět se kostem je modloslužebnictví,“ řekl drze. „Římané i pohané se klaní modlám. Římané vystavují kosti a pohani strojí bohyně, jako ti bloudi z universí!“

„Císaře vítaly Múzy a Olympské bohyně, ne kosti v zlatohlavu!“ ozval se uraženě kantor Hala na obhajobu akademické obce.

„Mlč, kantore, sic budeš celý měsíc jen o chlebové polévce!“ okřikl jej Turek. Hala mávl rukou a mlčel. A v duchu si pro sebe citoval nějakou latinskou větu. Litoval jen, že tu už nejsou karolinští, ti by jistě takovou urážku akademické obce potrestali.

Kupec Baťa se obrátil zpět ke Krčínovi.

„Tvůj plat,“ řekl a vysázel na stůl řadu mincí. Ani slovo o tom, je-li s Jakobovou službou spokojen. „Pojedeš domů?“ zeptal se. „Pozdravuj svého otce, mého přítele. Buď s Bohem,“ dodal ještě.

Vedle znovu začali probírat slavný den. Baťa se tam otočil. Krčín u něj zůstal ještě chvíli stát jako odbytý prosebník, ale pak jen hrubě odstrčil jednoho ševce, vracejícího se s vyprázdněným měchýřem,

a vyšel z hospody. Dvířka pootevřená do budoucnosti se zabouchla. Nikdo si toho ani nevšiml.

„Viděl jsem to na vlastní oči!“ volal Fikar z Vrátu. „Na jednom z obrazů, které černí jezevci od svatého Klimenta vystavili, byl vymalován mistr Jan Hus, jehož přemáhají katolická Víra spolu s pokornou Zbožností! Kdyby kdokoliv z nás vystavil cokoliv proti Římu, již by bylo zle. Ale opačné straně se všechno promine! Všechno!“

„To asi míníte obraz boha Marta, nad nímž vítězí Pokoj a Spravedlnost,“ vmísil se do hovoru kupec Baťa.

„Což jste se v Nymburku všichni převrátili k římským pověrám, že takto mluvíte, pane Baťo?“ vyčítavě se zeptal Volf Perker.

„To rozhodně ne,“ klidně odpověděl bohatý kupec. „Jen jsme si zvykli být opatrní a dobře všechno zvážit, než vyslovíme soud. Já obrazy vystavené u jezuitů viděl také. Žádný Jan Hus na nich vyobrazen nebyl. Jen bůh Mars.“

„Vždyť to říkám!“ ozval se hned Turek. „Papeženci i ta žebrota z universí vzývají jen pohanské modly! Poctivá česká víra je odstrčena od plného stolu do kouta. Už i za Mistra Jana se stydíme! Proč vlastně dnes nikdo nevystavil obraz našeho kostnického mučedníka?“

Tehdy vešel do šenku silně podroušený pan Jiřík Malovec z Malovic, sezením na Kameni, a pohrdavě si všechny změřil pohledem. Osazenstvo zmlklo v obavě z věcí příštích.

„Posadíte se, urozený pane šlechtici?“ zeptala se šenkýřka.

„Tak,“ pleskl ji Malovec po zadnici. A rozhlížel se dál.

„Ha! Žid! Ven s ním!“ zařval náhle a klátil se k Aemiliov, který rychle vstával ze židle a couval ke stěně.

„Mýlíte se, urozený pane! Jsem křesťan jako vy! Jako vy!“ volal.

„Mlč, tvore snižený, můj nos tě na sto honů cítí!“ zavrčel Malovec, chytil Aemilia za ucho a vyvedl ho ven. Šenk se otrásal smíchy. Malovec se vrátil a postavil se nad stůl místních.

„Smrdíte od Žida!“ houkl na ně. Místní se přestali smát a přihrčili se nad korbely. Malovec ťukl do hrušky svého kordu. Špička se nedočkavě zatřásla.

„Ty jsi dozajista kantorský uprděnc, co zdejší pancharty učí latinsky kurumbum burumbumis a mistry chvistry poslouchá!“ pokračoval Malovec a prohlížel si Halu. Kantor seděl, ani nedutal.

„Ven!“ dupl rytíř. Kantor se rychle zvedl ze židle a uháněl pryč. Teď už se nikdo nesmál.

„A co jsi ty zač?“ obrátil se Malovec k Turkovi.

„Já jsem zdejší farář,“ pravil kněz a obrátil do sebe plný korbel. To se Malovci líbilo. Šel dál. Ztichlý šenk jej pozoroval. Rytíř se zastavil nad zemanem Údražským, který se u svého stolu krčil a krčil.

„Pojď se bít!“ navrhoval mu.

Zeman se přihrčil ještě více.

„Kdybych ti dal po hubě, co uděláš?“ zajímal se Malovec.

Zeman dělal, že tu není.

„Ticho!“ zařval Malovec. Zbytečně, protože v hospodě nikdo nemluvil.

Jenže sotva rytíř zařval, otevřely se dveře a dovnitř vešli pyšní a našňoření bratři Jakub a Ludvík Granovští z Granova spolu s několika svými přáteli. Bylo divné, že opustili vlastní hostěnici v Ungeltu. Leckomu z přítomných blesklo hlavou, že to není jen tak, že sem mocní páni přišli za nějakým účelem, a že tím účelem je možná ožralý rytíř. Granovští však zatím dělali, že jej nevidí. Zdravili se s povýšenou laskavostí s místními usedlíky. Spatřili i kupce Baťu a prohodili s ním několik slov. U zadního stolu se sráželi dohromady, aby si Granovští se svými přáteli mohli přisednout. Hovor se po několika slovech znovu stočil k císařově vjezdu do Měst pražských.

„Zítra dopoledne může, kdo chce, navštívit královské zahrady,“ oznamoval Jakub Granovský. „Bude tam uspořádáno veliké divadlo...“

Groš, hozený pohrdavým obloukem, dopadl před něj na stůl a cinkl do korbele.

„Pijte, měšťáci, na můj řád!“ ozval se zpupně Malovec. Šenk utichl, že bylo slyšet, jak zemanu Údražskému tluče úzkostí srdce. Granovští na sebe pohlédli. Zdálo se, že na nic jiného nečekají.

„Nepotřebujeme peníze,“ pověděl sladce Jakub. Vzal groš a hodil ho zpět. Žádným obloukem. Přímo do tváře pana Jiříka Malovce.

Bouchla převrácená sesle. Malovec popadl kord.

„Spráskám vás všechny, trouповé!“

Granovští vstali a s nimi celý stůl.

„Uvidíme!“ řekl Ludvík Granovský. Jejich společnost si narychlo oblékala šuby a čapky. Obklopila Malovce a vyšla s ním ven. Ludvík Granovský poklepal na rameno zemanu Údražskému a prstem mu naznačil, aby šel s nimi. Hodil šenkýřce groš na zaplacení zemanovy útraty. Co zbývalo Údražskému, nájemci Granovských na dvorci v Krči, než uposlechnout?

V šenku ještě chvíli panovalo ticho. Pak promluvil Volf Perker:

„Ať si kdo chce říká co chce, já mám za to, že Granovští sem vešli jen kvůli tomu, kvůli čemu i odešli!“

Byl to dobrý, byť trochu nejasně vyřčený postřeh.

Jáchym z Hradce odešel trpělivě čekat do císařských předpokojů. Baval se tím, že smetal z rukávů kabátce neviditelná smítka. U toho se dalo přemýšlet. Zašuměly stíny. Komorník vedl k Jeho Veličenstvu polského legáta Martina Kromera, kanovníka varmijského. Hradecký se uklonil. Kromer mu odpověděl uctivým kývnutím. Vypadal, jako by chtěl něco říci, ale dveře císařovy komnaty se otevřely, do potměného předpokoje vplul proud měkkého světla z hořících voskovic a v něm pozpátku jdoucí arcikníže Ferdinand. Doprovázela jej tato císařova laskavá slova: „Nechci po vás odpověď hned, synu. Dobře si vše rozmyslete a zítra při slavnosti si o tom pohovoříme.“

Arcikníže se hluboce uklonil. Vyměnil si pozdrav s polským legátem, a když ten vstoupil do císařovy komnaty, kývl na Hradeckého.

„Rád bych s vámi zítra mluvil, můj milý pane z Hradce. Thurn nebo někdo jiný z mých lidí vám řekne kdy a kde!“ Arcikníže se tvářil ustaraně. Určitě to nebylo proto, že by se císaři nelíbil dnešní slavností vjezd do Prahy, nebo že by nebyla dokonale připravena zítřejší slavnost. Měl-li se však Hradecký dozvědět pravý důvod jeho starostí, pak ne dnes a ne tady.

Arcikníže odešel do tmy palácových chodeb a nejvyššího kancléře volali k císaři.

Ferdinand I. seděl v širokém křesle u velikého krbu. Polský vyslanec stál přímo před ním a tvářil se nešťastně. Císařova tvář byla neproniknutelná. Hradecký marně odhadoval míru jeho únavy.

Jeho Veličenstvo pokynulo polskému vyslanci. Kromer se obrátil k panu z Hradce.

„Víte, pane nejvyšší kancléři, o tom, že kališský vojevoda Martin Zborowski pronásledoval do Čech z rozkazu našeho nejjasnějšího krále Zikmunda Augusta zemského škůdce, vraha, loupežníka a násilníka Dimitrije Sanguzska, že ho zde v Čechách lapil, ale pak byl i se svým zajatcem zadržen zdejší šlechtou v...“ vyslanec si nemohl vzpomenout na jméno. „V jedné vsi.“

„Je to město, Milosti. Jmenuje se Jaroměř,“ opravil ho Hradecký. „Česká šlechta nyní čeká, jak rozhodne Jeho Veličenstvo. Vojevoda se svým zajatcem nemůže opustit hranice českého království bez císařova výslovného souhlasu. Takový souhlas měl být ovšem dán ještě předtím, než byl onen Sanguzsko vojevodou vůbec zajat.“

„Nikdo není z celé záležitosti nešťastný více než já,“ povzdechl vyslanec. „Ujistil jsem však opakovaně Jeho Veličenstvo, že mí krajané svým jednáním nikterak nehodlali popřít císařovu svrchovanou vůli a ponížit naše bratry Čechy. Poprosil jsem Jeho Veličenstvo, aby se ráčilo rychle rozhodnout, jak vše řešit. Věci se nevyvíjejí dobrým směrem. Synové kališského vojedy jedou svému otci vstříc. Žel, nejsou sami.“

„Musím Vaší Milosti prozradit, že o druhém polském vojsku, jež vstoupilo do Čech, tady v Praze už víme,“ pravil nejvyšší kancléř. „Jsem dokonce ochoten Vaší Milosti nakreslit, v jakém postavení se všechny ty po zuby ozbrojené houfy nacházejí. I nezkušený voják by ihned z takového obrázku odhadl, že se tam na půlnoci schyluje k...“

„Nepřivolavejte zlé a netrapte Jeho Milost pana vyslance, pane!“ ozval se konečně císař. „Věci došly příliš daleko a na vině jsou obě strany. Nehodláme je soudit. Chceme zabránit jakémukoliv zbytečnému krveprolití. Ještě nyní napíšete naším jménem průvodní list a vyberete mezi českými pány tři rozumné muže, kteří jako naši komisaři odjedou do Jaroměře a uklidní horké hlavy. Dáváme svolení, aby vojevoda kališský se svým zajatcem svobodně opustil České království.“

Kanovník varmijský se hluboce uklonil.

„Jménem našeho nejjasnějšího krále Zikmunda Augusta i všeho polského lidu děkuji Vašemu Veličenstvu za prokázanou rozhodnost a moudrost!“

Císař kývl. „Doufám, že ještě není pozdě,“ prohlásil a s tím poněkud upokojeného vyslance propustil. Pak vstal. Na chvíli otevřel jedno okenní křídlo a zadíval se na Pražská města, halící se do syrové noci. U Černé brány na konci ulice Na Dláždění ještě stále hořela veliká hranice a Bakchus naléval malostranským vínem z věčného soudku. Možná, že halas doléhal až na Hrad, ale císař slyšel jen vítr. Okno zase zavřel.

„Vím, co byste chtěl říci, Hradecký. To Poláci jsou všemu na vině, když zbrojně vtrhli na cizí území, aniž žádali o svolení.“

Císař usedl a zahleděl se do plamenů v krbu.

„Teď však není vhodná doba rozdmýčávat zbytečný oheň, jehož důsledky nedohlédneme. I když jsme v právu. A přesto, že nás arcikníže Ferdinand prosil, abychom onoho Sanguzska ochránili svou mocí. Nechceme mít žádné spory s Poláky. Jsou to naši věrní spojenci. Darujeme jim Sanguzska a zaručíme jim bezpečný odchod ze země, do níž tak neopatrně vstoupili.“

„Vaše Veličenstvo koná moudře, když tak velkoryse promíjí zpupnost našich sousedů, nazýváje ji prostě neopatrností. Česká šlechta je však rozhořčena a bude se na sněmu ptát, jak je možné, že zůstal nepotrestán ten, kdo tak hrubým způsobem narušil svrchovanost území české koruny,“ pravil nejvyšší kancléř.

„Co však čeští páni učinili na obranu této svrchovanosti?“ rozzlobeně namítl císař. „Dlouhé týdny hostili vojvodu na svých zámcích a ve městech, dokonce sami onoho Sanguszka lapli a darovali jej Polákům! Teprve pak se v nich náhle probudila válečná krev a jali se vojvodu pronásledovat. A co udělal arcikníže, náš syn, aby důstojně vyřešil celou tu ožehavou záležitost? Nic! Bavil se na nějakém zapadlém panství jednoho ze svých dvořanů, takže jej nemohli najít! Vy víte, u koho se Ferdinand tak dobře bavil, že zapomněl na své povinnosti?“

Jáchym z Hradce jen rozhodil ruce. Císař od něj odvrátil zrak a znovu se zahleděl do plamenů.

„Nehodlám se zabývat zbytečnými starostmi, pane nejvyšší kancléři. Spěchám. Mám již příliš málo času. Bůh na mne seslal stáří. A já musím dojít do cíle, který jsem si vytyčil. Vážím všechny věci a opouštím ty, jež jsou méně podstatné proto, aby se mi šlo lehčeji.“

Temný hlouček nočních soubojníků vyšel na Kůrný trh, minul hřbitov u svatého Mikuláše (to byl dobrý začátek dobrodružství) a Svatovalentinskou ulicí zamířil k vltavskému břehu. Za početnou společností vyrazili tři chud'asové, zvědaví, co se bude u řeky dít. Hádali dobře. Společnost přeskočila špinavou strouhu. Cesta vedla k rasovi, sanytrníkům a na rejdiště plné krys a smetí. Vltava byla na dosah ruky.

Konečně se Granovští zastavili. Odstoupili od Malovce. Promluvil Jakub: „Chtěl jste se bít. Vyzval jste nás, na což máme mnoho svědků. Čas je dobrý, místo opuštěné. Začneme tedy.“

Oči se přivíraly a zase otevíraly, hltající tmu. Ze stínů se staly obrysy bez tváří.

„Můžete všichni najednou!“ ozval se pyšně Malovec. Položil ruku na jilec svého kordu. „Tak bojuje šlechtic s měšťáky!“

„Zapomínáte, že jsme rovněž šlechtici. Budeme se bít podle obvyklých pravidel. Nechcete-li si někoho vyvolit, začnu já,“ řekl Jakub Granovský. Obrátil se ke svým přátelům. „Souhlasíte?“

Souhlasně zamručeli. Údrazský se třásl.

„Alespoň lucernu kdybychom měli. Vždyť nikdo nikoho pořádně neuvidí!“

Ludvík Granovský se přitočil ke svému bratrovi, který si svlékal plášť.

„Ostražitě. Tma věru může přikrýt nějaké kousky toho troupa, které by se ti mohly nevyplatit.“

Jakub byl klidný. Předal Ludvíkovi plášť i pás s pochvou.

„Nezná žádné nebezpečné praktiky!“ opáčil pohrdavě.

Malovec pouze tasil. Pak náhle vyskočil a rozehnal se po Granovském. Jakub uskočil. Malovec se hnál znovu. Bodl zezdola vzhůru, ale dal do rány více síly, takže Granovský jej lehce odhodil do strany. A poodstoupil. Malovec začal tentokrát opatrněji. Kordy o sebe narazily. Soubojníci vydechovali páru jeden druhému do tváře. Náhle popadl Malovec Jakuba volnou rukou, přitáhl jej k sobě a hned prudce odhodil. Špička jeho kordu mžiku prudce vzlétla k odhozenému, ale ušitý panáček se dobře držel nad zemí, ránu odrazil a okamžitě sám zaútočil. Zleva. Zprava. Malovec musel rány odrážet vší silou. Ustoupil.

Kordy si znovu klestily cestu k tělu protivníka. Granovský byl klidný. Malovce si již blíž k sobě nepustil. Čekal na chybu. Když přišla, zaútočil a jeho kord škrábl protivníka do hrudi.

„To nic není!“ řval rytíř. „Já dám lepší!“

„Dejte ji mně!“ vpadl do toho Ludvík Granovský. Jakub ustoupil do tmy a Malovec se hnál na Ludvíka. Kordy se o sebe zasekly. Ludvík věděl, jak z toho. Rychle uskočil a probodl Malovce skrz naskrz.

„Výborně!“ zatleskali diváci.

„Hned to vrátím!“ zavolal Malovec, ale v hlase mu bublala krev.

Ludvík Granovský sklonil kord a zvolal: „Pojďte, přátelé, okusit bitvy!“

Hlouček vesele zachřestil meči a hnal se vpřed. Jen Údražský stál. Malovec se bránil statečně, ale točili se okolo něj a každou chvíli někdo křikl:

„Zásah!“

Jakub Granovský popostrčil zemana Údražského.

„Jděte a bijte se!“ poručil mu měkce.

„Nemám zbraň,“ přiznal se zeman.

Pyšný ušitý panáček mu podal svůj kord. Údražský šel. Ruce se mu třáslly. Ale na souboj bylo již pozdě. Malovec právě klesl na kolena, zachrčel a svalil se do mrazivého bláta.

Rváči mizeli ve tmě. Údražský si k rytíři klekl. Stejně tak i Ludvík Granovský. Ten si však jen utřel do Malovcova pláště kord. Zachrastily mince. Jakub Granovský je dal Údražskému.

„Na křesťanský pohřeb!“ Vzal si od zemana svou zbraň.

Malovec zachroptěl.

„On žije!“ vydechl Údražský.

„Dlouho nebude!“ ozval se ze tmy Ludvík.

„Žije? Tak tedy na ranhojiče! Spoléhám na vás, pane Údražský!“ promluvil Jakub. A také zmizel.

Zeman se zoufale rozhlédl. Blížili se k němu tři zvědaví chudásové.

„Pomozte mi! Dostanete zaplacení!“ řekl jim. Nehýbali se.

„Dostanete dobře zaplacení!“ zvýšil nabídku.

Tři muži popadli děravého rytíře.

„K nejbližšímu ranhojiči!“ velel Údražský.

Cestu z vltavského břehu značkovala krev. Chudásové nesli bezduchého šlechtice neuctivě. Ti nemnozí, kteří podivný průvod potkali v uličkách, ustupovali rychle do tmy. Báli se hubeného zemana, jenž kráčel první a tvářil se smutně. Vypadal jako vrah.

Jáchym z Hradce mířil z Královského paláce na Svatojiřský plac pražského Hradu. Na cestu mu svítilo jediné páže. Bálo se temných

zákoutí. Kdykoliv se ve tmě objevila nehybná postava strážce, lucerna se prudce zakymácela. Pan Jáchym se probral ze zamyšlení a odhadnuv, co se děje v dětské duši, vzal páže za ruku. Do druhé chytl lucernu a tak putovali tmou.

Proti klášteru svatého Jiří se tyčila temná masa Rožmberského paláce. Vypadal zcela bez života. To však bylo jen zdání. V jeho hlubinách okolo druhého nádvoří svítila okna všech komnat a hlučel hovor. Hosté vysoce urozeného vladaře rožmberského domu se rozcházeli. Sám vladař Vilém vyprovázel ze sálu na nádvoří administrátora horní konzistoře a pražského probosťa, Jindřicha Scribonia z Horšova. Scribonius býval před lety vladařovým učitelem na pasovské škole. Zbylo mu mnoho z kantorského mentorování.

„Vaše Milost je příliš dobrotivá, takže strpí u tabule i velmi nemístné řeči. Nechal jste hraběte z Henneberku žertovat o posvátných věcech. Mlčel jste, když urážel římskou kurii,“ hovořil přísným otcovským hlasem.

„Mám za to, vysoce důstojný otče, že hrabě Jiří Arnošt řekl jen to, co se všeobecně ví. Papež zatím neuznal volbu Jeho Veličenstva římským císařem, a tím velmi snížil její význam,“ vážně namítl Rožmberk.

„Nám ovšem nepřísluší probírat tak důležité záležitosti veřejně u plného stolu,“ přerušil jej netrpělivě Scribonius. „Nesud’me ty, kteří mají svrchované právo soudit nás. Jeho Svatost vyčítá císaři přílišnou shovívavost vůči jinověrcům. Co činíte vy sám, první český velmož, abyste rozptýlil obavy římské kurie? Podléháte hraběti z Henneberku, který velmi touží, abyste se zřekl staroslavné víry svých předků. Vašeho mladšího bratra prý již dočista zviklal a učinil z něj luterána.“

„Jiří Arnošt je náš přítel a příbuzný, má za ženu sestru mé choti a jeho bratr hrabě Boppo je jejím nevlastním otcem,“ namítal pan Vilém.

„Je však nutno ve všem jinověrcům vycházet tak vstřícně? Nepopřete, že hned, jak skončila mše u svatého Víta, začalo u vás v paláci za účasti mnoha pánů luteránské kázání.“

„Přála si to má paní,“ vysvětloval Rožmberk.

„Hostíte u svého stolu pikharty, bratry Krajíře z Krajku, kteří přes mnohá varování doposud neuzavřeli sbor té nebezpečné sekty v Boleslavi.“

„Sedával jsem s Krajíři v jedné školní škamně,“ namítl měkce rožmberský vladař.

„Jak říkám, Vaše Milost je příliš dobrotivá,“ povzdechl Scribonius.

V chodbě se ozval štekot. Blížil se.

„Její Milost kněžna,“ řekl Scribonius. Neměl velkou chuť se s ní potkat. „Rozloučil jsem se, odejdu,“ dodal pouze.

„Pošlu s vámi někoho!“ řekl Rožmberk a zatleskal. „Hej! Mé páže se světlem pro doprovod vysoce důstojného otce probošta!“

Přiběhli sloužící. Mladý Kašpar Melichar ze Žerotína se chopil pochodně a vedl Scribonia do tmy. Rožmberk kráčel vstřícně své choti Kateřině, kněžně Brunšvické, odcházející z hodovního sálu na lože. Doprovázela ji její švagrová, kněžna Žofie, manželka Erika Brunšvického, hrabě Jiří Arnošt z Henneberku a houf dvorních dam. Před nimi i za nimi pobíhali štěkající chrti, komorné cupitaly vzadu a pážata vpředu. Celý průvod uzavírali dva luteránští kazatelé, Thomas Schaller a Lorenc Arthopaes.

Hluk a štekot slyšel Scribonius ještě v průjezdu do prvního palácového dvora. Kráčel zamyšlen a mrzutý.

„Brlululu!“ zaječel hlas a ze tmy před Scriboniem vyskočil čert.

„Táhni, potvoro!“ vykřikl pisklavým hlasem probošt a leknutím si přičapl.

Čert utíkal do tmy. Páže, mladý Žerotín, zvedlo pochodeň, kterou leknutím upustilo.

„To byl určitě jeden z chlapců, kteří slouží u pana nejvyššího kancléře,“ žalovalo hned s netajenou závistí. Pán z Hradce se teprve obnášel myšlenkou na stavbu pražského sídla, takže dočasně užíval

pohostinnosti svého švagra. Celý večer však strávil u Jeho Veličenstva a nehlídaný houfeček jeho pážat se bavil po svém.

Hrabě z Henneberku se vracel od kněžny do hodovní síně. Psi běželi s ním a štěkali.

„Tiše, tiše!“ volal odkudsi rozzlobený hofmistr rožmberského vladaře, pan Melichar Stolinský z Kopist. Psi štěkali dál. Henneberk se smál.

„Ruhe!“ křikl. Psi zmlkli.

Vilém z Rožmberka prošel samojediný po malém schodišti ke komnatám své choti. Zaslechl smích kněžny Žofie. Obrátil se a zamířil zpět, jako by provedl zbytečnou věc.

Do paláce vešel český místokancléř Zikmund Helt z Kementu.

„Brlululu!“ vyskočil na něj čert v temném průjezdu. Helt se lekl, ale pak se rozesmál.

„Budu na tebe žalovat!“ postrašil strašidlo. Čert vzal nohy na ramena.

Jáchym z Hradce psal ve své komnatě. Když pan Helt vešel, pozvedl k němu oči.

„Z pověření Jeho Veličenstva posílám do Jaroměře pány Jaroslava Smiřického, Jiřího Zajíce z Házmburka a Viléma Klenovského z Janovic. Tyto listiny by měli dostat ještě teď v noci, aby ráno vyjeli. Čím dříve dorazí na místo, tím větší naděje, že nedojde k ozbrojenému střetu mezi Čechy a Poláky.“

„Pokud už ovšem k něčemu nedošlo,“ pokrčil rameny Helt.

„Jsem si jist, že ani jedna strana po otevřeném střetu netouží,“ pověděl nejvyšší kancléř. „Čekají jen, co udělají ti druzí, a jistě se ve skrytu duše modlí, aby celou záležitost vyřešil někdo za ně a oni se mohli rozejít bez újmy na cti i zdraví.“

„A Jeho Veličenstvo?“

„Císařovou vůlí je, aby Poláci opustili české království i se svým zajatcem,“ netečně odpověděl Hradecký. Vstal a podal Heltovi sepsané listy, nedbaje jeho údivu.

„Vy máte, pane Zikmunde, vysvětlení, proč arcikníže nechal celou tu divokou záležitost dojít tak daleko?“ zeptal se náhle. Pohlédli si do očí.

„Neodvážuji se hádat, Milosti,“ řekl Helt. „Občas sice zaslechnu nějaké řeči, ale žádnou váhu jim nepřikládám.“

„Jaké řeči, pane místokancléři?“

„Vaše Milost je přece také musela zaslechnout,“ ošíval se Helt. „Mluví se o tom, že arcikníže našel zalíbení v krásné paní Lokšance na Březnici a že u ní tráví více času, než je zdrávo.“

Pan Jáchym pokrčil rameny. Strávil s oběma staršími syny Ferdinanda I. mladá léta u dvora císaře Karla V. v Nizozemí a znal jejich velikou zálibu v ženském pohlaví. Znal i půvabnou paní Kateřinu, vdovu po Heltově předchůdci v úřadu místokancléře, Jiřím z Lokšan.

„Tomu by se dalo i věřit, že?“ řekl jen. On však tomu nevěřil.

A noc trvala, jako by měla vládnout věčně. Hvězdy, prý otisky lidských osudů, bodaly černá nebesa pichlavou, mrazivou září.

Strouha v příkopu, rozdělujícím Staré a Nové Město a porostlém šedivou trávou a vojsky smutných kopřiv, tiše bublala. Vtom se přes ni přenesl stín a za ním druhý. Oba se daly novoměstskou stranou od Vltavy a putovaly tmou až k rozvalinám chrámu Panny Marie Sněžné. Větší stín vedl s jistotou ten menší. Přeskakoval kamení a vyhýbal se smradlavému puchu stok.

V chrámu nebylo jiné klenby než nebeské. Hvězdy blikaly přímo nad hlavou. V sloupořadí a děravých zdech tancoval neviditelný vítr. Na kamení ležely stočené dýchající uzlíčky. Rozvaliny pyšného chrámu byly nocležištěm nejnuznější žebroty.

Velký stín přešel k osamělému sloupu.

„Tady si ustel!“ ukázal menšímu.

„Tos ty, Sanytrníku?“ zdvihl se někdo poblíž. Vzal klacek a prohrabal doutnající uhlíky v usínajícím ohništi. Rudě blikaly a ševalily.

„Já. A jsi to ty, Vondro Černý?“ odpověděl veliký stín a změnil se v šilhavého chlapa.

„Koho to vedeš?“

Obrovitý Sanytrník k němu přisedl.

„Dobrý brach. Seděli jsme spolu v Točenici. Pozval mne na pivo a já mu na oplátku nabídl nocleh,“ řekl. „Líbí se mi.“

Menší stín přisedl k doutnajícímu ohništi. Byl to Jakub Krčín z Jelčan.

Vondra Černý jej pozoroval s neskryvanou nevraživostí.

„Kdo jsi?“ zeptal se.

„Copak to není jedno?“ odsekl Krčín. Sanytrník se smál.

„Nadouvá se jako indiánský kot!“ řekl. „Hlavu však má bystrou. Hubkovi se zamustruje.“

„Kdo je Hubka?“ ptal se Krčín.

„Náš cechmistr,“ vysvětlil Sanytrník. „Kdo je s ním, tomu není zle.“

„Opravdu?“ ušklíbl se Krčín a ukázal kolem sebe na nehostinné místo.

„Dobré místo pro ty, které jinde pálí půda pod nohama. Sem rychtář s biřicí v noci nechodí,“ pověděl Sanytrník.

„Pálí ho půda pod nohama?“ zajímal se Vondra.

„Páni Trčkové by jej rádi viděli zakovaného v železech,“ prozradil Sanytrník.

„Mluvil jsem o Trčích?“ zarazil se Krčín.

„Mluvil, mluvil. Dokonce jsi křičel, že ti urozený pan Burian může políbit prdel,“ chechtal se Sanytrník. Krčín se zachmuřeně zabalil do pláště.

„Eh, co...“ řekl Vondra. „Každého někdo honí. Trčka je velký pán, ale mne kázali lapat rožmberští. A Rožmberk je první pán v království, má úředníka u každého hovna. A přece mne nedostali. Ochránil mne rybníkářský hejtman Korka. Stavěli jsme rybník Lindu u Borovan, tamější klášterní provizor je dovedný ve vodním díle.“

„Kvůli rybníku tě přece nehonili,“ smál se Sanytrník.

„To ne,“ rozumně odpověděl Vondra.

Sanytrník se pořád smál. Lehl si, dal si pod hlavu kámen, rozevřel pěst a tou se přikryl.

Krčín se díval na uhlíky. Blikaly jako hvězdy na nebesích. Zvedl hlavu. V nekonečných tmách mrkaly hvězdy. Daly se z nich sestavit nejrůznější řady a obrazce. Znamení lidských osudů. Kdo by je všechny sečetl, došel by k velkému číslu všech dnů a nocí tohoto světa.

Jakub rovnal špičkou kordu v pochvě uhlíky do obrazců, v nichž stály hvězdy nad jeho hlavou. Kde je měsíc? Ukrytý někde za sloupem.

Vondra Černý zašimral Krčina dýkou na nose. Mlaskal.

„Oči, oči, kde jste?“ šeptal.

Krčín se odklonil. „Podívej!“ řekl a ukázal. Vondra se otočil. Hleděl na zpřeházené uhlíky, jeden byl tady a druhý zase tam. Třetí šeptal o kus dál. Čtvrtý a pátý blikaly pod nimi.

„Bojíš se?“ ptal se Vondra.

„A teď se podívej nahoru,“ poručil mu Jakub. Lotr poslechl. Vzhlédl ke hvězdám. Jedna byla tady, druhá tam. Třetí šeptala o kus dál. Čtvrtá a pátá blikaly pod nimi.

A noc trvala, jako by měla vládnout věčně. Krčín s lotrem Vondrou hleděli rozbitou klenbou na mrkající hvězdy.

Krčín byl opět na Velíši. Obzor zahalily krvavé mraky. Hrad čněl do obrovské výše, jeho věže bodaly naříkající nebe. Krčín z hradu utíkal. Neustále se ohlížel, zapomněl na Velíši něco důležitého. Nemohl si vzpomenout co. Brzy se však vmísil do řad obrovských chlapů s palicemi. Jedna řada se zvedla, rozmáchla a bouchla palicemi do země. Za ní druhá. Třetí. Byly to vlny. Bylo to moře. Postavené z Krčínova rozkazu a vůle. Stál před ním. Rozlévalo se do nezměrné šíře a voda v něm byla průzračná, takže v hlubinách byla vidět zatopená města.

Probral se ze snu. Byla mu zima. Sedl si a chumlal se do pláště. Moře, moře, proč se mu stále vrací ve snech jeho obraz? Je to snad jeho osud?

Vzpomínal na Kolín. V krčínovské vsi Polepech stavěl konšel Chvor rybník. Bylo jaro a Krčín maličký. Stavěl vlastní rybník na potoce Polepka. Ryl v něm rukama i dřívky. Vyhloubil celou soustavu malých struh. Voda z nich napájela nádrž z drnů a kamení a pak putovala dál. Bratříček Jindřich Jakobovi pomáhal. Pletli se mezi pampeliškami. Přišel Chvor a smál se.

„I já mám svůj rybník!“ řekl pyšně Jakub.

Chvor se podíval a přestal se smát.

„Dokázal jsi poručit vodě!“ řekl uznale.

„Moře je větší než rybník?“ ptal se Jakoubek.

„Kde má konec nebe?“ usmál se konšel Chvor.

„Nebe přece nemá konec.“

„A tak i moře. Protože jeho stavitelem je Bůh. My, lidé, stavíme pouze rybníky. Chceš-li, budu tě tomu umění učit.“

„Chtěl bych postavit moře!“ nafoukl se Krčín. Chvor se rozesmál.

„Je příliš velké pro malého Jakuba!“

Rozvalinami chrámu se proháněl lezavý vítr. Krčín si dýchal do dlaní, aby ohřál prokřehlé prsty. Pak pozvedl pravou ruku. Pevná a bystrá? Rychle ji spustil. Propadl se až na dno a jeho ruce jej při pádu nezadržely. Pan Štěstí jezdil někde na druhé straně světa.

Pod obloukem klenby vykoukl měsíc, obestřený mlžným závojem.

„Kam mne chceš vést?“ řekl mu Krčín. Pak usnul.

Komorník uctivě klepal na rameno spícího pana Jáchyma z Hradce.

„Vaše Milosti, Vaše Milosti,“ šeptal.

Kancléř otevřel oči.

„Co se děje? Je přece hluboká noc!“

„Přišli pro vás.“

„Kdo?“

„Hejtman Pražského hradu,“ vydechl komorník.

V malé síni v hlubinách velikého Rožmberského paláce mlčky čekali hejtman Oldřich Dubanský z Duban a Jindřich z Valdštejna. Poklonili se polooblečenému velmožovi.

„Věc je vážná, Milosti!“ řekl hejtman. „Račte nás prosím následovat do Bílé věže!“

„Dva lidé hosta vašeho švagra, služebníci hraběte z Henneberku, se utkali v souboji přímo tady na Hradě,“ vysvětloval rychle Jindřich z Valdštejna, aby si nejvyšší kancléř nemyslel, že jej přicházejí zatknout. Jenže pan Jáchym si celou dobu myslel, že se mu prostě zdá sen, a teprve teď se probudil.

„Co se stalo?“

„Souboj ve tmě. Jeden z těch chlapíků je mrtev. Druhý se snažil podplatit strážu, aby jej pustily z Hradu, ale byl zatčen. Odvedli ho do Bílé věže.“

„A císař o tom ví?“

„Jeho Veličenstvo spí.“

„Dobrá, počkejte, jen co si vezmu klobouk,“ pověděl kancléř.

Noc nad ránem byla mrazivá a beztvářá, jako by v ní nestál žádný pevný obrys. Nebe ustupovalo do výšin. Hlouček pánů vyrazil prudkým krokem z paláce.

Teprve když už začínalo pomalu svítat, vrátil se pan Jáchym z Bílé věže. V arkádách na druhém dvoře čekal prokřehlý Vilém z Rožmberka. Nejvyšší kancléř k němu došel, vzal jej pod paží a odvedl z mrazu do tepla. „Poručte, aby nám někdo obstaral něco k snědku. A horké víno!“ řekl. „Odpočineme si a pak vyrazíme k Jeho Veličenstvu. Připravte se na nepříjemný rozhovor a přísné výtky.“

„Je to tedy zlé?“ ptal se pan Vilém. Hradecký jen pokrčil rameny.

„Takové věci se stávají. Rozhodně ale není dobré, když se tak děje přímo pod císařovými okny a navíc pár hodin poté, co byla tady v paláci odsloužena velká luteránská bohoslužba jakoby na truc slavnostnímu Te Deum v katedrále. Vaši hosté porušili starobylé pořádky v sídle českých králů, můj milý. První večer císařova pobytu v Praze a jen pár dní před začátkem sněmu, na

kterém se budou pečlivě probírat otázky náboženství a budou obviněni ti, kdo se odchýlili od uznaných článků víry. Mám vám připomínat, že jsem to byl já, kdo se o to přičinil? Dobře víte, proč jsem to udělal.“

Pan Vilém zesmutněl, jat výčitkami svědomí. Během jeho dlouhé soudní pře s knížaty z Plavna o prvenství mezi českou šlechtou obvinili nejvyšší kancléř a Jan starší z Valdštejna, vůdcové rožmberské strany, protivníky z porušování zemského práva s tím, že se nedrží ani jednoho z uznaných náboženství a vyznávají luteránské novoty. Byl to šikovný úder. Rozbil společenství okolo knížat z Plavna, protože je opustili mocní Lobkovicové přidržující se římského vyznání. Spor dopadl ve prospěch Rožmberka, jenže tím příběh nekončil. Jednou vyslovená obvinění teď hodlal císař důkladně probrat na zemském sněmu. A co řeknou ti, kteří budou voláni k odpovědnosti za dosazování novotářských kněží na svých panstvích? Že žalující strana sama ustanovení zemských zákonů nedodržuje. Za příklad bude sloužit Rožmberk.

Usedli do křesel v malé vyhráté komnatě a čekali, až budou obslouženi. Pan z Hradce byl nevyspalý a mrzutý. Hleděl na nešťastného Rožmberka a několikrát se i nadechl, jako by chtěl něco říci, ale nikdy nepromluvil. Jeho obavy a předtuchy ovšem nesouvisely s událostmi odcházející noci. Narůstalo v něm tušení, že císař, znepokojený pohrdavým odmítáním římské kurie, už našel cestu, jak zvrátit otevřené nepřátelství papeže Pavla IV. Znepokojivé ovšem bylo, že o ní doposud nepromluvil.

Nejvyšší kancléř zachytil Rožmberkův tázavý pohled. Byl by se mu rád svěřil se svými obavami, ale nevěřil, že by se pan Vilém neprořekl před svou chotí. Pokusil se na Rožmberka usmát. Díval se na vážnou, důstojnou tvář mladého trpělivého velmože a trochu se zastyděl, že mu nedůvěřuje. Přesto neřekl nic.

11.

Teprve s ranním světlem ukázal královský Hrad nad městem svou pravou tvář. Stavby, zjizvené velkým požárem v roce 1546, začínaly rozkvétat novotou. Vedle nich vyrůstaly domy a paláce předních velmožů, od základního kamene až k barevným oknům. Stavitelé kráčeli po chodbách a jejich krok byl pevný. Jako by v nich měla panovnickova moc svůj pevný cíl.

Rozvalinami chrámu Panny Marie Sněžné na Novém Městě stoupal kouř. Sanytrník, Vondra Černý a jakási babizna seděli u ohně. Od bývalého karmelitánského konventu se valily mlhy. Z děr a z pod kamení vylézali tuláci obojího pohlaví a mizeli stejně rychle jako kouř z ohně. Probudil se i Krčín.

„Přisedni,“ zval jej Sanytrník. Krčín natáhl ruce k plamenům. Nehřály.

V kapli svatého Michala zacinkal zvon.

„Dnes tě seznámím s Hubkou,“ sdělil Jakubovi obr.

„Nevím, jestli o to stojím,“ zabručel Krčín. Škrábal se přes kamení pryč.

„Neutečeš nám,“ houkl Sanytrník, ale nechal Krčina jít, jako kdyby věděl, že se s ním opět setká.

V Královských zahradách se ptáci vznášeli k šedému nebi. Kůra stromů ve Vlašském libosadu se leskla vodou. Nedaleko šuměla říčka Brusnice. Dlouhé prostranství táhnoucí se k dřevěným hradbám bylo rozdupané. Z jedné strany je ohraničoval dřevěný ochoz, hrana šachovnice. Dvě mohutné věže v protilehlých rozích střežily obrovskou horu, při jejímž úpatí hořely ohně. Řady křesel na ochozu se obracely k trůnu pod baldachýnem. Šachovnice zůstávala prázdná. Veliké divadlo na počest příjezdu Jeho Veličenstva ještě zdaleka nezačalo.

Dole ve třech Pražských městech panoval všední ruch. Lidé na ulicích mířili za svými malými cíli a nevšímavě vráželi do

nenápadného pana Štěstí, který mezi nimi chodil a nabízel jim ruku k podání.

Děkan Larva z Kostelce nad Černými lesy prošel Novým tržištěm až k Veliké koleji Karlovy univerzity. Na jejích vratech si přečetl obrovskou ceduli, že Mistr Tadeáš Hájek, člen akademického senátu, uspořádá za několik dní slavnou deklamaci *ORATIO DE LAUDIBUS GEOMETRIAE*. Larva prošel do průjezdu. Zastavil dva studenty, kteří prchali ven, a ptal se jich, kde zasedá dvojctihodná konzistoř. Ukázali mu cestu.

Přední pražský lékař Adam Lehnar z Kouby vešel do Královských lázní, z nichž kdysi krásná lazebnice Zuzanka převezla loďkou Václava IV. na druhý břeh. V malé komůrce ležela halda obvazů. Nehýbala se. V rohu místnosti čekal zeman Jan Údražský z Kestřan, nájemce pánů Granovských na dvorci v Krči.

„Jak se má náš nemocný?“ zajímal se Lehnar a přelétl zrakem malou vyrovnanou hromádku mincí, připravenou na stole. Sklonil se nad horou obvazů. Tu se obvazy zachvěly a tělo pod nimi zatřáslo. Nemocný otevřel oči a pokusil se doktora Lehnara udeřit pěstí. Zmohlo ho to. Opět znehybněl.

Lehnar se narovnal, shrábl hromádku mincí a blýskl pohledem po zemanovi.

„V někom se hýbe život, v jiném svědomí,“ prohlásil přísně. I on měl Údražského za toho, od jehož kordu nehybná hora obvazů onemocněla.

Jan Blahoslav, tajný vyslanec Jednoty bratrské, navštívil výstavný dům v Jindřišské ulici zvaný Andělská zahrada. Patřil slavnému učenci a ještě slavnějšímu básníkovi, mistru Matouši Collinovi z Chotěřiny, který v něm dlouhá léta vedl vyhlášenou soukromou školu pro šlechtické a patricijské synky.

Blahoslav prošel průjezdem, aby se podíval na zahradu, která dala domu jméno. Založil ji kdysi jistý Di Angelo, lékárník císaře Karla IV. Byla to první botanická zahrada v Evropě mimo Itálii. Procházival se v ní i samotný Petrarca, jenž utíkal před vlastním

osudem, aby mu nakonec neunikl. Jenže slavné časy botanické zahrady byly dávno pryč, zbyla z ní už jen část, ale i tak se táhla od Jindřišské ulice až k novoměstským hradbám za Koňskou bránou. Blahoslavovi připadala poněkud zanedbaná.

Mistr Collinus přijal Blahoslava ve své pracovně. Odvedle z klasy zněly dětské hlásky, opakující latinská slova po kantorovi. Tajný vyslanec Jednoty se mimoděk usmál. Collinus pochopil smysl toho úsměvu. Nabídl svému hostu, aby se porozhlédl po veliké knihovně. Činila svému majiteli čest. Blahoslav s chutí prohlížel tituly. Uznale pokyvoval hlavou.

„Díváte se na dílo Pavla Aquilina?“ zeptal se po chvíli Collinus.

„Mám jeho výbor z Erasma a často se k němu vracím,“ řekl Blahoslav.

„A co jeho překlad Josefa Flavia o židovské válce?“ zajímal se domácí pán. Host neodpověděl.

„Jistě i vy se oddáváte latinské poesii,“ pokračoval Collinus. „I když, jak mi doufám odpustíte, jméno Apterix je mi zcela neznámo.“

Blahoslav se jemně začervenal a zavrtěl hlavou. „Měl jsem si u vás vyzvednout list, ctihodný mistře,“ pověděl. Collinus nechápal, nebo dělal, že nerozumí.

„List od doktora Kašpara z Niedburku, knihovníka Jeho Výsosti arciknížete Maxmiliána,“ doplnil Blahoslav.

„Není tady žádný takový list!“ odpověděl rychle mistr Matouš. Vstal. Blahoslav se ještě jednou rozhlédl po řadách knih. Byl by si o nich rád popovídal. Jenže Collinovi se návštěva nelíbila. Měl strach. Nebylo to tak dlouho, co byl intrikami nepřátel zbaven univerzitního stolce a dobře věděl, že na tom nenávist nepřestala.

„Omluvte tedy samozřejmost, s jakou jsem vás okradl o váš čas, slovutný mistře,“ uklonil se Blahoslav. „Možná, že se list někde pozdržel. A že přijde zítra. Pozítří. Za týden.“

„Možná jednou přijde list od drahého přítele Kašpara z Niedburku a v něm pozvání na dlouhou cestu. Ten list však bude

adresován mně. Vám ne, vy jste ještě mladý," řekl tiše mistr Matouš. Blahoslav okamžitě pochopil.

„Pan Kašpar je tedy..."

„Zemřel na sklonku léta." Collinus podal svému hostu ruku a doprovodil ho ke dveřím. „Mělo být v listě, na který jste čekal, něco důležitého?"

„Ano. Žádal jsem slovutného doktora Kašpara o radu v záležitosti mých přátel."

„Obrátil jste se na vznešeného ducha. Je mi líto, že já vám pomoci nemohu. Vaše latina je skvělá," loučil se Collinus.

Blahoslav vyšel z Andělské zahrady. Naděje na pomoc vlivného císařova rádce tedy zhasla. Tajný vyslanec Jednoty však nepropadal zoufalství. Věděl, že musí zkusit jinou cestu. Jít do Vídně a pokusit se dostat k některému ze spolehlivých dvořanů prince Maxmiliána, následníka trůnu. Uvažoval o tom, jaké kroky by měla Jednota podniknout, a přitom se ztratil v houfu obyčejnosti, šlapaje zem svými zbytečně velkými botami.

Doktor Adam Lehnar z Kouby, přední pražský lékař, spokojeně mířil přes Staroměstský rynek k Celetné ulici. Šel pro pannu Dorotu, nejstarší dceru pana Sixta z Ottersdorfu, svou nevěstu, aby ji vyvedl do Královských zahrad na Hradčanech. Cestou potkal staroměstského syndika Kuthena ze Šprinsberka s dcerou Kutankou. Neopomněl se s nimi na chvíli zastavit a složit půvabné dívce poklonu za včerejší statečný proslov před císařem. Děvče samou chválou zčervenalo. Kuthen se spokojeně usmíval. Lehnar se loučil. Kutanka jej poprosila, aby vyřídil pozdrav panně Dorotě, její nejlepší přítelkyni. Lehnar slíbil, že tak učiní. To se již staroměstský syndik neusmíval. K jeho dceři se blížil houf drzých karolinských studentů spolu s křtěným Židem Aemiliem. I oni mířili na Hradčany. Nyní však obklopili půvabnou dívku, aby jí též složili poklony. Ač nebyly o nic horší než poklony Lehnarovy, s porozuměním otce se nesetkaly. Kuthen odháněl studenty ozdobnou holí.

Zeman Údražský z Kestřan odešel z Královských lázní. Mířil na Koňský trh. Chtěl si vybrat dobré tažné zvíře. Rozpačitě mačkal váček, zhublý o platbu Lehnarovi. Možná že namísto dobrého koně bude prostě muset koupit jen koně. Kolem něj projeli tři pyšní bratři Granovští, Kašpar, Jakub a Ludvík, spěchající na Hrad. Správně by měli zaplatit lékaře oni. Údražský ovšem v žádnou spravedlnost na tomto světě nedoufal, a tak nevšímavě minul pana Štěstí, který mu podával svou neviditelnou ruku.

Černokostelecký děkan Larva postával na chodbě Veliké univerzitní koleje přede dveřmi zimního muzea. Uvnitř zasedala konzistoř podobojí a on čekal, až bude zavolán dovnitř. Larva byl na chodbě sám. Dvakrát se rozhlédl a pak drze přitiskl ucho na dveře. Moc toho neslyšel, ale poznal, že se konzistoriáni hádají.

„Jezuité proti nám strojí pikle. To na jejich popud byl z univerzity vyhnán mistr Collinus, z jejich popudu zakázal svatovítský probošt tu mistru Kolínskému, našemu administrátorovi, dávat studentům přednášky z teologie!“ mluvil někdo rozčileným hlasem. Asi univerzitní rektor Matěj Dapsilus.

„Pořád mluvíme jenom o univerzitě, jako kdyby ona byla hlavou naší církve podobojí!“ namítal jiný hlas. Asi mistr Martin Mělnický, farář od svatého Mikuláše na Menším Městě.

„Konzistoř a univerzita jsou jedno. V dobách, kdy tomu tak nebylo, vznikaly škody oběma,“ zazněl rozšafný tón. Asi administrátor Kolínský.

„Copak filozofické fakultě přináležejí přednášky z teologie?“ ptal se výsměšně Mělnický.

V chodbě zazněly kroky. Larva rychle odstoupil ode dveří a udělal dobře. Mířil sem mistr Havel Gelastus, profesor matematiky a původce Larvova předvolání. Rty měl přísně semknuté, oči ostré, tvář hranatou.

„Viděl jsem vás, ctihodný pane děkane. Poslouchal jste!“ řekl namísto pozdravu.

„Jen jsem si opřel unavenou hlavu,“ bránil se děkan.

Stáli proti sobě a mlčeli. Čekali. Pak se uvnitř znovu rozpoutala hádka a tentokrát byla slyšet i přes dveře.

„Přeme se tu mezi sebou a vyhledáváme zbytečné spory. Řešíme malichernosti a odkládáme důležitá rozhodnutí. Našimi největšími nepřáteli nejsou Římané, ale rozkolníci přímo mezi námi. Děkan na Větrném vrchu, Gelastus...“ volal některý z konzistoriánů. Pak se hlas utišil a přes dveře opět nebylo slyšet nic. Gelastus stál proti Larvovi a marně napínal uši. Kostelecký děkan se radoval. Jak rád by nyní mistr Havel přiložil sám ucho ke dveřím a poslouchal, co se o něm povídá, ale nemohl. Larva se usmíval. Gelastus mračil. A pak zabušil na dveře. Chvilí se nic nedělo. Potom se dveře otevřely a v nich stál děkan artistické fakulty, mistr Jiří Polenta.

„Vy?“ řekl, když spatřil Gelasta.

„Já a děkan Larva!“ opáčil mistr Havel. „My dva si máme předctihodnou konzistoří mnoho co vyříkat.“

„Pojďte tedy,“ povzdechl děkan.

Ve věžích na protilehlých rozích obrovské šachovnice v Královských zahradách troubili trubači a bubnovali bubeníci. Rej barevných pážat rozháněl šedivost ospalého dne. Na dřevěný ochoz se tlačilo panstvo. Srdce tloukla, podobna bubnům. Oči byly paličkami. Zpod plášťů vykukovaly ruce v jelenicových rukavicích, blýskaly zlaté řetězy. Čekalo se na příchod Jeho Veličenstva.

Zeman Jan Údražský se procházel Koňským trhem. Tady se lidé nestarali o představení v Královských zahradách. Tady jim divadlo hráli koně. Handlíři přicházeli do šestého domu pod branou, kde bylo koňské právo, tam museli předvést každé zvíře, které na trhu nabízeli. Občas se tomu některý z nich vyhnul. Třeba jako pyšný chlap s deseti prsteny na rukou, zalezlý v chlupaté šubě, z níž trčel macatý tulich. Postavil se co možná nejdál od koňského práva a nabízel k prodeji krásnou ušlechtilou brůnu. Mluvil německy. Okolo něj se tísnili zvědavci.

Zeman Údražský se tu také zastavil. Srdce se mu rozbušilo. Sáhl pod kabátec, nahmátl váček a sevřel tu splasklinu v dlani. Jak by mohla stačit na to, aby se proměnila v neklidnou brůnu? I kdyby

prodal svou starou kobylu, která žrala otruby ve stájích pánů z Granova, peníze by mu nestačily. A pak, zeman potřeboval spíše dobrého tažného valacha.

Brůnu si prohlížel i mistr Matouš Collinus z Chotěřiny, kterého doprovázeli dva jeho bývalí studenti z univerzity, dnes členové básnické družiny, mistři Tomáš Mitis z Limůz a Petr Codicillus z Tulechova, oficiálové svatojindřišské školy.

„Přenádherné zvíře,“ pronesl obdivně Collinus. Chlap s deseti prsteny na rukou se šklebil. Dal se s ním do řeči. Údražský zpola zklamaně a zpola úlevně vydechl. Už se nemusí trápit; koně získá někdo jiný. Jenže Collinus se s handlířem nedohodl. Kráčel pryč a oficiálové za ním.

„Ten halama za něj chce příliš mnoho,“ prohlásil Collinus.

„Chtěl smlouvat, slovně mistře,“ mínil Codicillus.

„Nikdy jsem o nic nesmlouval,“ řekl hrdě Collinus. „Snad jen s Múzami. O polibek a osvětlení. O ty jsem pokorně prosil.“

Mitis až povyskočil radostí, jak se mu ta řeč líbila. Jednoho dne se tato slova stanou částí nějaké oslavné básně, jakými se členové Sodaloty Literarie častují při každé příležitosti. A následoval svého učitele do hloubi šedivého města.

Brůnu si prohlížel nový kupec. Sršatý chlapík s kordem po boku. Údražský přemýšlel, odkud ho zná. Pak si vzpomněl. Setkali se včerejšího večera před herberkem v Ungeltu a odešli spolu do Stodoly. Měli jsme jít jinam, pomyslel si zeman a tlačil se ke známému. Chtěl si popovídat.

Jakub Krčín poznal svého koně. Popošel k němu. Natáhl ruku, byla prochladlá a třásla se. Chlap s deseti prsteny si ho měřil ostrým zrakem. Pak trhl uzdou. Brůna popošla.

„Táhni!“ výhrůžně zahučel handlíř. Krčín se nedal.

„Koňští zloději končíávají na šibenici, víš to?“ odsekl. Začal brunátnět.

Handlíř se ušklíbl. Tiše hvízdal. Okolo Krčina poskakoval nějaký kluk, zatahal jej za plášť. Dva jednoocí si pohazovali kyjem, fíííí letěl kyj kolem Krčínovy hlavy. Krčina chytil za ruku obr. Sanytrník.

„Hledají tě jinde,“ zamručel. Pak udiveně roztáhl hubu. „Tos ty?“

Krčín se Sanytrníkovi vyškulbl. Kopl kluka a handlíře dloubal prstem pod bradu. Pak už ležel na zemi. Vtom se ozval Údražský: „Právo! Právo sem! Zloději!“

Vznikl zmatek, kluk natáhl prak, oblázek rozrazil Údražskému čelo. Zeman podklesl v kolenou. A náhle bylo kolem nich prázdkno, chlap s prsteny pyšně odjížděl na Krčínově brúně pryč. Jakub se sbíral ze země. Pomohl Údražskému. Pocítil k němu vděčnost. Nalezl spojence.

„Obrali mne, obrali. Ukradli mi měšec,“ bědoval zeman.

„Mně také. A koně k tomu,“ řekl Krčín.

Přicházeli sem dva novoměstští biřici a dobře si dávali pozor, aby dorazili na místo, až bude po všem.

„Co se tu děje?“ ptali se přísně.

„Nemehla!“ vybuchl Krčín. „Kradené koně vám tu prodávají pod nosem a vy nic!“

„To on kradl? On vás okrvavil?“ ptal se jeden z biřiců pomstychtivě zemana a ukazoval přitom píkou na Krčina.

„Opatrně!“ řekl zeman. „Jsem šlechtic, nájemce pánů z Granova, a ten pán je můj přítel!“

Bylo to po opravdu dlouhé době, co Krčina někdo takto nazval. Jakub se nadechl a vyrazil do města pátrat po ukradené brúně.

Z Královských zahrad se linulo slavnostní troubení trubačů i běžné pracovní troubení jelenů z Jeleního příkopu.

Na dřevěný ochoz konečně přišel císař a hlavy široko daleko se sehnuly. Císař dosedl na trůn. Arcikníže Ferdinand se postavil za něj a pokynul. Ohně pod horou vzplály dvojnásobným plamenem. Na vrcholku hory se zjevil Jupiter. Vznášel se v povětří. Pokroucený dým k němu přinášel hejna zmatených ptáků. Tu hora zapraštěla. Z jejích hlubin se vyvalili polonazí obři, vrhli se na ohně a polykali je, lámali balvany a těmi metali vzhůru k Jupiterovi. Jiní házeli kamením a to se hned proměňovalo v ptáky. Nejodvážnější z obrů se drali na vrchol hory a snažili se popadnout Jupitera za nohy.

Rozlícený bůh je však trhal na kusy. Oheň znovu rostl. Kam dopadla rozdrcená těla, tam pukala skála a ven se valil dým. Náhle se z trhlin vysunuly dvě obrovité ruce, prsty roztáhly škvíry a z nich vystrčilo hlavu devět příšer. Z nozder jim stoupal dým. Tím Jupitera omámily. Obrovité paže jej popadly a vtáhly do pekla. Hora se zahalila kouřem. Zmizel Jupiter, zmizely i příšery. Místo nich poskakovaly na prostranství opice a prováděly roztodivné kousky. Některé pískaly na píšťalu, jiné vyskočily a chvíli zůstaly ve vzduchu. Zarachotila kopyta. Na prostranství se vrátili hořící koně s plameny namísto jezdců. Začal ohňový turnaj.

Před dvojctihodnou konzistoř podobojí, zasedající v zimním muzeu Veliké koleje, předstoupili černokostelecký děkan Larva jako strana žalovaná a mistr Havel Gelastus, člen akademického senátu, jako strana žalující. Konzistoř měla posoudit jejich spor ohledně dvou knih svatého Augustina, které Mistr Gelastus Larvovi půjčil a ten mu je nevrátil. Konzistoriáni v čele s administrátorem Kolínským hleděli na Gelasta se skrytou nenávistí. Proč je Bůh tak trestá a sesílá na ně pohromu v podobě tohoto zarputilého profesora, věčného žalobníka a udavače, samozvaného ochránce všech zatuchlin zatěžujících českou religii? Své city však ukrývali pod rouškou vážné důstojnosti. Gelastus měl dlouhé prsty a už několikrát dokázal svým protivníkům velmi nepříjemnit život. Vyslechli obě strany. Gelastus tvrdil, že knihy děkanu Larvovi půjčil, děkan zase, že si na to nepamatuje a že je nemá. Promluvil administrátor Kolínský: „Ctihodní otcové, konzistoř vás oba vyslechla. Nyní se zeptám: jste ochotni se před našimi zraky v dobrém porovnat a odejít odtud usmířeni jako přátelé?“

„Já ano,“ řekl Larva.

„A co ty dvě knihy? Kde jsou mé dvě knihy, ctihodný pane děkane?“ vybuchl Gelastus. „Jsem ochoten se s vámi usmířit, ale až mi ty dvě knihy vrátíte a omluvíte se mi.“

Konzistoriáni povzdechli.

„Jak vás máme rozsoudit, když každý z vás tvrdí věc zcela opačnou?“ pověděl první přisedící, univerzitní rektor Matěj Dapsilus.

„Já mluvím pravdu, on lže!“ vyhrkl Gelastus vztekle. „Žádám na dvojctihodné konzistoři, aby učinila zadost spravedlnosti! Ať kostelecký děkan knihy vrátí, nebo ať je jako zloděj vržen do vězení.“

„Můžete své tvrzení, že jste tu panu děkanovi půjčil dvě knihy svatého Augustina a on je nevrátil, doložit svědky?“ otázel se další přisedící, nymburský děkan Matěj Lounský. Gelastus brunátněl.

„Viděl vás někdo, jak si od mistra Havla ty dvě knihy berete?“ napovídal Larvovi mistr Mělnický. Děkan pochopil.

„Ne!“ řekl radostně. Pak se opravil: „Jak by mohl?“

Gelastus rudl stále více a vypadal, že praskne.

„Vidím, že mi tu nikdo nevěří. My, věrní podobojí stojící při Kompaktátech, jsme v této konzistoři vždycky biti. Jsme biti, protože nepřejeme cizáckým novotám jako někdo, protože jsme řádní kněží vysvěcení v Benátkách, a ne jako někteří, které švec popatlal smolou a tím se stali kazateli!“

„Upokojte se, mistře Havle! My všichni jsme tu řádní kněží,“ řekl administrátor.

„Proč, mistře Havle, věříte v náš soud, když nám samotným nikoliv?“ jízlivě se otázel Mělnický.

„Koho vlastně obviňujete? Nás z nepoctivé víry, nebo tu děkana Larvu z nepoctivého jednání?“ přidal se Lounský. „Tvrdíte, že jste děkanovi půjčil dvě knihy, a jediný důkaz, který uvádíte, je naše domnělé novotářství!“

„Chcete soud a soudce viníte z nepoctivosti a zaujatosti!“ přísadil si Dapsilus.

Gelastus se beze slova obrátil a vyšel z muzea. Soptil vzteky. V aule narazil na houf urozených pánů, kteří šli žádat rektora, aby jim povolil hon na akademickém zboží v Michli. Vtipkovali, že Veliká kolej smrdí lejny a ne učeností. Václav z Kolovrat se před Gealastem zastavil, opřel ruce v bok a posměšně se zeptal:

„Tys ještě živ, mistře? Což tě doposud za tvé praktiky nepověsili?“

Šlechtici se smáli a stoupali do schodů.

Gelastus vztekle prchal do své habitace. Tam se zavřel a několikrát zuřivě udeřil pěstí do desky psacího pultu.

Ohně v Královské zahradě uhasly a dým se rozptýlil na šedém nebi. Diváci zůstali ještě chvíli strnulí, jako by i oni byli součástí živých obrazů, pak však císař vstal z trůnu a odcházel se svými dvořany pryč, a to bylo znamení, aby se rozhýbali i ostatní. Z dálky vše vypadalo, že slavnost prostě skončila, ale ti, kdo měli místa v blízkosti trůnu, dobře viděli, že panovník odešel předčasně, rozezlen po krátkém rozhovoru se svým druhorozeným synem Ferdinandem. Znali i důvod císařova hněvu. Arcikníže Ferdinand se odmítl oženit s mladičkou francouzskou princeznou Alžbětou z Valois.

„Francouzi mají přijet na říšský sněm do Augšpurku jednat o podmínkách smlouvy. Díky tvrdohlavému arciknížeti dostanou ovšem košem,“ řekl panu Jáchymovi z Hradce s nádechem škodolibého veselí nádherný pan Vratislav z Pernštejna, sotva třicetiletý velmož, nejvyšší štolba arciknížete Maxmiliána.

„V každém ohledu se vzepřel vůli svého císařského otce a já hněvu Jeho Veličenstva rozumím. Rodičovské starosti jsou posvátné,“ prohlásil opatrně Hradecký.

„Kvůli hezké vdově na Březnici se ovšem císaři nevzdoruje, tomu nevěříte vy ani já,“ pokračoval tiše Pernštejn. „Jen nevím, bylo-li to odmítnutí činem moudrým, nebo naopak velice pošetilým.“

„A co soudíte vy, milý příteli?“ nevinně se zeptal nejvyšší kancléř. Pernštejn se k němu naklonil ještě blíže.

„Oba přece tušíme, jaká brána se před arciknížetem otevřela poté, co došlo k onomu nešťastnému sporu císaře s Jeho Svatostí,“ zašeptal vzrušeně. „Sňatek s francouzskou princeznou měl být prvním stupněm dlouhého schodiště, které k té bráně vede. On po něm stoupat nechce. Proč?“

Ten, o němž mluvili, právě odcházel lesem skloněných hlav z tribuny. Z jeho družiny se odpoutal hrabě František Thurn a přátelsky se pozdravil s panem Jáchymem z Hradce. Pernštejn se přesunul do jiného hloučku.

„Líbila se vám slavnost?“ ptal se Thurn zvědavě.

„Nádherná!“ odpověděl nadšeně Hradecký.

„Jeho Výsost si do letohrádku královny Anny zavolala všechny herce, malíře i hudebníky, aby je odměnila. Neboť i ona je velice spokojena,“ řekl Thurn.

„Autorem všeho, co jsme tu viděli a slyšeli, je Jeho Výsost. Může tedy být spokojena především sama se sebou,“ odpověděl Hradecký.

Thurn doháněl arciknížecí družinu. Točili se kolem něj ustrašení páni podobojí. Mysleli na to, že arcikníže, aby zmírnil otcův hněv, se bude snažit o co nejpřísnější vyšetření všech těch, kteří byli obviněni z novotářství a podpory neřádných kněží. Doufali, že Thurn, sám zatvrzelý luterán, by se mohl u Jeho Výsosti za některé přimluvit.

Jáchym z Hradce se rozloučil se svým švagrem, Vilémem z Rožmberka, osamělým pánem uprostřed hejna dvořanů a psů své choti. Povzbudil ho. Císař má nyní jiné starosti než vyšetřovat noční souboj pod okny svého paláce.

„Připravte se ale na nepříjemný rozhovor během zítřejšího velkého slyšení,“ varoval. Rožmberk se jen jemně uklonil, jako by byl se vším smířen.

Velkolepý Pernštejn odcházel společně se španělským vyslancem. Rád se vyhříval v jižním slunci. Od časů, kdy do Španělska doprovázel arciknížete Maxmiliána na jeho svatbu se sestřenkou Marií, měl v té zemi mnoho přátel. Před třemi lety se pak ve Vídni oženil s dvorní dámou Maxmiliánovy choti, Marií Manrinquez de Lara. Filip II. jej o něco později vyznamenal Řádem zlatého rouna a tím jej povýšil mezi přední velmože katolické Evropy. Ostatní pánové u arciknížecího dvora mu to sice v skrytu duše záviděli, ale veřejně se nerozpakovali krčit rameny. Vztahy mezi Jeho nejkatoličtějším Veličenstvem Filipem a dědicem českého

a uherského trůnu rozhodně nebyly dobré a Pernštejn si podle Maxmiliánových dvořanů měl rozmyslet, na čí straně stát. Nádherný pan Vratislav se ovšem dokázal těšit jak veliké důvěře arciknížete Maxmiliána, tak i Španělů. Neobyčejná přízeň mocných jej nadnášela vzhůru. Hleděl na svět z výšky, takže působil dojmem člověka, který mu dobře rozumí.

Tribuna se vyprázdnila a kulisy uprostřed šachovnice se proměnily ve věci beze smyslu.

Jáchym z Hradce došel zahradami až k letohrádku královny Anny. Půvabná stavba se změnila ve skladiště kostýmů a rekvizit. V sálech pobíhali polonazi obři i pekelné příšery a sluhové odnášeli kamsi do hlubin ruce, které vtáhly Jupitera do pekla.

V patře však bylo ticho a zima. V jedné ze síní čekal arcikníže Ferdinand pouze ve společnosti svého zpovědníka Jana de Cavaleriis, probošta vyšehradského a tridentského.

„Chci s vámi mluvit jako přítel s přítelem, pane z Hradce,“ oslovil nejvyššího kancléře. Byl zřetelně neklidný a unavený. Oči se dožadovaly upřímnosti, pak však mrkly a rázem působily chladně a ostražitě. „Budu se tázat. Čekám, že mi odpovíte po pravdě.“

Hradecký se pouze uklonil.

„Jeho Veličenstvo má se mnou jisté úmysly. Jaké?“

„Chce vás oženit, Výsosti.“

„Neuhýbejte, pane z Hradce. Svatba je jen součást jistého plánu, v němž mám mít důležitou úlohu, že je to tak?“

„Vaše Výsost se musí tázat svého vznešeného otce.“

„Neuhýbejte, Jáchyme. Známe se přece dlouho. Což jste již zapomněl na naše přátelství, posvěcené mnoha důvěrnostmi za časů našeho mládí? Když jsme k sobě uměli být upřímní kdysi, proč bychom nemohli být dnes?“

„Vaše Výsost mne staví příliš vysoko,“ namítl Hradecký.

„Co tím míníte?“

„Nemohu se nazývat přítelem Vaší Výsosti. Jsem pouze oddaným služebníkem.“

„Nazývám vás svým přítelem a vy se toho zříkáte?“

„Přítel má práva, která si vůči Vaší Výsosti nemohu osobovat.“

„Jaká jsou ta práva?“ podivil se výsměšně arcikníže.

„Především právo žádat naprostou důvěru,“ nezalekl se nejvyšší kancléř. „Pak bychom si mohli otevřít srdce a sdělit si i ty neskrytější myšlenky. Kdybych to však učinil, provinil bych se proti Bohu, svému králi i jeho synům, neboť bych Vaší Výsosti tlumočil pouze své dohady. A ty mohou být hloupé a nepřesné.“

„Měl jste pravdu,“ obrátil se arcikníže ke svému zpovědníkovi. „Je oddán Maxmiliánovi. Na mně mu vůbec nezáleží. Pohrdá mým přátelstvím.“ Mluvil o Hradeckém, jako by ten už odešel. Kněz se usmál. Zvedl ruce, aby zastavil hněv císařova druhorozeného syna.

„Vaše Výsost by vůči panu z Hradce měla projevit více pochopení. Mluví se tu o upřímnosti a je na nás, abychom s ní začali.“ Postoupil až k nejvyššímu kancléři a chystal se promluvit. Teď to zase vypadalo, jako by tu nebyl arcikníže. Hradecký měl pocit, že veliké divadlo uspořádané v Královských zahradách stále ještě pokračuje. V síni letohrádku, stísněného podzimním chladem, vládlo nehybné ticho.

„Arcikníže Ferdinand se má z vůle Jeho císařského Veličenstva oženit s dcerou francouzského krále, Alžbětou z Valois,“ řekl zpovědník.

„Ačkoliv tu byly dohody mezi Španělskem a Francií, že princezna případně infantu donu Carlosovi,“ vmísil se netrpělivě Ferdinand, stojící opodál.

Pan z Hradce pokrčil rameny, jako by nemohl pomoci.

„Ptali jsme se těch, kteří mají ze Španělska zaručené zprávy,“ pokračoval zpovědník. „Řekli nám, že by bylo nejprve nutno mezi Francií a Španělskem podepsat mírové smlouvy, pak by teprve mohla přijít na řadu smlouva svatební. A taková smlouva je – zvláště po vítězství u Saint Quentinu – v nedohlednu.“

Nejvyšší kancléř okamžitě uhodl, koho se arcikníže ptal. Skvělého Pernštejna. Jen rodilí Španělé a on mluvili o té bitvě jako o slavném vítězství. Ostatní ji nazývali pouze bitvou, v níž nad

francouzskými vojevůdci Montmorencym a admirálem Colignym triumfoval pod španělskými prapory vlámský hrabě Egmont. A němečtí protestanti ji nezakrytě nazývali smutnou porážkou.

De Cavaleriis se důvěrně naklonil k Hradeckému.

„Nemá to všechno být tak, že po uskutečněném sňatku spokojení Francouzi přemluví německé evangelické kurfiřty, s nimiž jsou dlouhá léta v dobrých vztazích, aby na říšský trůn zvolili namísto prvorozeného císařova syna druhorozeného?“ otázal se naléhavě. Ferdinand poodešel až k oknu, aby alespoň na oko tuto část rozhovoru neslyšel. Zpovědník pokračoval: „Tak by byl uspokojen i papež, který dal již několikrát najevo, že arcikníže Maxmilián je pro něj jako nástupce svého otce naprosto nepřijatelný.“

Nejvyšší kancléř mlčel. De Cavaleriis mu hleděl pátravě do očí.

„Smír s římskou kurií je přece pro Jeho Veličenstvo prvořadým úkolem. I ti, kteří si nedohlédnou na špičku nosu, si všimli, že mezi vyslanci chybí nuncius, neboť papež doposud neuznal císařovu korunovaci.“

„Důstojný otče probošte, ukazujete mi krajiny pro mne neznámé,“ usmál se Hradecký. „Nevidím tak daleko. Pracoval jsem na císařově sněmovní propozici. Jsem pověřen, abych s úředníky české komory sestavil výčet všech skutků, které Jeho Veličenstvo vykonalo v posledních letech pro zvelebení svatého katolického náboženství. K takové práci jsem povolán. To jiní uvažují v rozměrech, o nichž mluvíte. Ptejte se říšského maršálka, ptejte se biskupů lublaňského a vídeňského, ptejte se říšského místokancléře. Ti by vám mohli odpovědět.“

„Jich se ptát nemůžeme, to víte dobře.“

„Nejsem schopen odpovědět, je mi líto,“ řekl nejvyšší kancléř. „Vážím si však důvěry, kterou mi Jeho Výsost ráčila projevit. Proto se s vámi podělím o jednu myšlenku, důstojný otče. Francouzi mají sice s německými protestanty dobré vztahy od dob, co společně válčili proti císaři Karlovi, to je pravda. Ještě lepší vztahy však mají s arciknížetem Maxmiliánem, na to nezapomínejte.“

Zpovědník ustoupil do pozadí, jako by mluvený part jeho role byl vyčerpán. Arcikníže se otočil od okna. Hradecký k němu popošel a hluboce se uklonil. Ferdinand mu téměř laskavě pokynul. Společně se vydali do přízemí. Sestupovali po schodech vstříc obrovským napřaženým rukám, které vtáhly Jupitera do pekla a nyní tu čekaly na další oběť. Arcikníže se na chvíli zastavil.

„Neulehčil jste mi mé rozhodování, pane z Hradce. Budu si to pamatovat,“ prohlásil. Přísný hlas v sobě tajil volání o pomoc. Jupiterova hlava se obrátila a naposledy vydechla kouř. Oči zůstaly strnule hledět do prázdna. Tři pacholci ji rozpúlili a otevřeli. Uvnitř nebylo nic, jen táhla a páky, které ovládal někdo, kdo už odešel.

Jáchym z Hradce kráčel zahradami k Prašnému mostu. Míjel skupinky lidí v družném hovoru. Mnozí se k němu obraceli a uctivě jej zdravili. Slavný lékař Adam Lehnar z Kouby prováděl svou budoucí ženu Dorotku Sixtovou a pyšně jí ukazoval, koho z urozených léčil.

Davem se prodíral pan Petr Jestříbský z Rýzemberka, úřadem lovcí na Jindřichově Hradci, povoláním důvěrný posel páně Jáchymův. Hledal nejvyššího kancléře. Objevil ho ve skupince rytířů, kteří se mu uctivě klaněli.

„Shánějí vás v kanceláři české komory,“ oznamoval. „Došly zprávy od Jaroměře.“

„Přihodilo se něco vážného?“

„Ne, zatím ne. Poláci a Češi stojí proti sobě. Řinčí sice zbraněmi, ale jinak se nic neděje. Ale město prý trpí, naši páni se tam chovají, jako by je dobyli.“

„Už aby do Jaroměře dorazili páni komisaři a vše ukončili!“ povzdechl si pan z Hradce a vzal Jestříbského za paži.

„Znáte Březnici, můj milý?“

„Březnici? Panství vdovy po panu z Lokšan?“

„Ano. Potřebuji někoho, kdo by se tam vypravil, toulal se krajem a dostal se až na zámek.“

„Mě?“

„Někoho, na kom mi zase tak nezáleží.“

„Je to tedy nebezpečné?“

„Nevím. Šlechtic to ovšem být nemůže, čas potulných rytířů je dávno pryč. Urozený člověk by byl nápadný.“

„Pak tedy nějaký kupec, možná řemeslnický tovaryš.“

„Nedostal by se mezi ty, o něž mi jde. Ale mohl by to být katolický kněz, nejlépe mnich putující krajem a prosící o almužnu ve prospěch svého chudého kláštera. Přemýšlel jsem, jestli bychom u nás v Jindřichově Hradci nějakého takového nenalezli.“

„Dobrý nápad s tím mnichem, urozený pane. Bude-li ovšem od nás, pak tam můžete rovnou jet sám a vyjde to nastejno.“

„Máte pravdu. Ale ten muž vlastně nemusí být vůbec do věci zasvěcen. Nejlépe by bylo jej nenápadně postrčit směrem k Březnici a pak čekat, jestli na něco přijde.“

„Tuším, co má Vaše Milost na mysli. A mám takového chlapíka. Budižkníchemu, pijan a frejř, střídá kláštery i řády, putuje z místa na místo, když ho někde vyhodí, jde jinam. Naposledy byl farářem v klášteře premonstrátek kdesi u Brna, ale vymetli jej, když zjistili, že ...“

„Stačí, stačí, vím o tom klášteře a znám podobné kněze! Kde jste se setkali?“

„V herberku v hradčanském rathauzu, Milosti. Jmenuje se Kočka... Kravka... Koza, nebo tak nějak. Přišel se k strahovskému opatovi dožadovat nějaké prebendy, byl-li prý u premonstrátek, je vlastně premonstrát. Umí se vetřít do šlechtické společnosti, hraje si na šaška, ale je chytřejší, než jak se jeví. To by mohl být náš muž, urozený pane.“

„Nechám to na vás, můj milý pane Petře. Jen připomínám, nemáme s tím vším nic společného.“

„Vaše Milost se může spolehnout.“

Nejvyšší kancléř povzdechl, a protože se k němu uctivě blížili nějácí patolízalové, řekl nahlas: „Hlavně, aby se ty nešťastné události v Jaroměři dořešily do začátku sněmu!“

12.

Podzimní nocí tekly tři řeky, měřidla nekonečného Božího času. I hořící slunce zmizí pod obzorem a ta nejtemnější noc zeslábne, ale řeky plynou věčně. Labe mělo nejmohutnější proud a otvíralo náruč, aby do sebe přijalo chladné vody Úpy a Metuje. Vody se spojují, lidé ne. Zadusala koňská kopyta, zařinčely zbraně, houf jezdců pronásledoval od Jakubského předměstí světlo osamělé lucerny. Ozval se křik, třeskla rána, pak všechno utichlo, jako by to nikdy nebylo.

Tmou plula po proudu Labe loďka. Vesla propichovala hladinu. Hladina odrážela obraz tmy. Pod hladinou vládlo ticho stejně jako na nebesích. Pohyb byl jen dechem stínů, loďka přízrakem vzdalujícím se od ohňů a ržání koní na nedalekém břehu.

Řeka se přitočila k temným hradbám města Jaroměře. Na první pohled působily chmurně a pevně, když se k nim však loďka přiblížila, bylo znát, že je to prachmizerný zbytek bývalé slávy nejmenšího královského města, rozcupovaný na zahrádky, dílničky a domky. Veslaři zabrali, loďka vplula do mlýnské strouhy a přirazila ke břehu. Vyskočily z ní dva stíny, prodraly se křovinami, obešly vysokou zeď a zmizely v uličce. První stín znal směr, druhý se nechal vést. Poblíž téměř rozkotaného královského hradu, který jaroměřským sloužil jako zásobárna staviva, stál výstavný hostinec obklopený velikou zahradou. Hořely tu ohně a postávali ozbrojenci. V oknech okolních domů matně svítila světla, hostinec však byl tichý a temný. První z příchozích vešel do záře ohně, druhý zůstal stát opodál. Ozbrojenci hleděli na oba netečně, přesvědčení, že to jsou Češi, jen z jiného houfce.

„Hejtman Ichtric?“ zeptal se první příchozí. Ozbrojenci mu ukázali ke sraženému domku proti hostinci. Dveře byly otevřené, síň páchla pálenkou, potem a masem. V komoře seděli okolo prázdného sudu tři muži a metali nad svíčkou kostky. Cinkaly grošiky. Netečně zvedli hlavy a pohlédli na příchozího.

Poděbradský hejtman Arnošt Ichtric z Ichtric vstal.

„Pan Petr Bohdanecký z Hodkova?“ poznal jednoho z Jandorfových švagrů. Narazil si klobouk a vyšel i s Bohdaneckým z domku. Drželi se tmy.

„Chcete zase tam?“ otázal se Ichtric. Místo odpovědi zvedl Bohdanecký měšec a spustil jej hejtmanovi do ruky.

„Výborně!“ zaradoval se Ichtric. „Včerejší jsem už prohrál.“

„Jen hrajte po libosti,“ prohodil rozsmárně Bohdanecký.

Vykročili. Přidal se k nim druhý stín. Ichtric po něm jen střelil okem. Přeskočili strouhu. Vešli na podlouhlý dvůr. I tady hořel oheň a stáli ozbrojenci. Ichtric jim nařídil: „Nedívejte se. Poláci polezou přes zeď.“

Ale strážě se dívaly. Poděbradský hejtman vzdechl, vytáhl z měšce pár mincí a jal se je rozdávat. Strážě počítaly denárky a přestaly se dívat. Bohdanecký přičapl k ohni. Druhý stín se vyhoupl na zeď a zmizel na opačné straně. Dopadl na zem. Rázem jej popadly dychtivé ruce. Dva Tataříni mu funěli do obličeje. Poznali jej. Padli a bili hlavami o zem. Příchozí byl syn vojevody kališského, Petr Zborowski. Tataři jej odvedli do hostince. Vládla tam úplná tma, ale byla nabitá dechem bdících mužů.

Vojevoda objal svého syna.

„Nezapálíte ani louči?“ divil se Petr.

„Není oheň,“ povzdechl vojevoda.

„Venku je ho plno.“

„Nesmím začít boj. Čekám. Šavli mám po boku. Vstoupí-li do tohoto stavení jediný Čech, přivítám jej s ní v ruce.“

Zvenčí bylo slyšet dusot koní a halas přiovilých jezdců. Nějaká družina přijela na prostranství před herberkem. Tataři brnkali úzkými prsty na tětivy svých luků.

„Češi se neodvážejí ani zabušit na dveře,“ prohlásil mladý Zborowski. „Dobře vědí, kolik nás tu je. Dnes přijeli do našeho tábora další páni. Vojevoda sieradzký, hrabata z Gorky. Šavle nám samy vyskakují z pochev, jak se těší na boj. Někteří z nás navrhuji, abychom za úsvitu osedlali koně a vyrazili k vám. Víme, jak se

dostat do města. Než se Češi vzpamatují, budeme tu," navrhoval pan Petr. „Jednou jízdou toto potupné obléhání skončíme.“

Vojevoda otevřel dveře do dvora. V koutku třeli dva Tataříni dřevo o dřevo. Zafrkal kůň.

„Je to lákavé, ale není to moudré," pověděl. „Vytasíme-li šavle, pak odjedeme z této země možná vítězně, zato ve zlém. Musíte vyjednávat.“

„S kým, vzácná Milosti? Češi jsou tu každý sám za sebe. Nemají společného velitele. Někteří slyší na řeč peněz a jdou nám na ruku, jiní v nás zase vidí nepřátele. Navíc jsme se dozvěděli, že arcikníže Ferdinand prý tajně a proti vůli svého otce vyslal své služebníky, aby se pokusili psa Sanguzska osvobodit.“

„Odjedeme-li ve zlém, nikdy se nebudeme moci vrátit, abychom vyzvedli ukrytý poklad.“

„Dejte toho psa mučit, stejně jako my nechali připékat jeho sprežence. Jen on sám zná to tajemství. Zieliňski si ho vzal do hrobu. Promluví-li Sanguzsko, odjedu ještě teď v noci s několika věrnými a poklad vykopu.“

„Nemohu psa připékat, když nemám oheň," namítl rozezleně vojevoda. „A pak, slíbil jsem králi, že jej do Polska přivezu živého a zdravého.“

„Vaše Milost našemu nejjasnějšímu králi slíbila i to, že přiveze zpátky všechny uloupené klenoty.“

„Sanguzsko by promluvil," pravil vojevoda. „Výměnou za svobodu.“

„Radím Vaší Milosti dobře. Půjčte psa na chvíli Tatařínům. Jsou vynalézaví. Poradí si i bez ohně. Pes promluví a já se vydám poklad hledat. Zbývá páni bratři nad ránem přepadnou město. Osvobodí vás a odvezou domů. Nejjasnější král Vaší Milosti jistě odpustí, přivezete-li Sanguzska sice pochroumaného, ale živého a ozdobíte-li jej nalezenými klenoty.“

„Možná máte pravdu, synu," řekl vojevoda. Pak otočil hlavu. „Co je to na ulici za hluk?“

Přiběhl jeden z vojáků. Hlásil, že Češi náhle zdvojnásobili strážě okolo hostince. Do domu naproti přijelo mnoho urozenců a teď se uvnitř – alespoň podle hluku – hádají.

Mladý Zborowski rychle zamířil k vnější zdi. Tatařin před ním padl na všechny čtyři a on po jeho zádech vystoupil a pohlédl do protějšího dvora.

Strážě na něj okamžitě namířily ručnice.

„Ukryjte hlavu, pane Poláku!“ křičely téměř přátelsky. Mladý Zborowski se vrátil ke svému otci.

„Něco se děje,“ oznámil, „Češi začali být horliví. Budme ve střehu.“

Stalo se to, že v domku proti obleženému hostinci se sešla společnost, nad níž by každý hospodský zesinal a prosil Boha o pomoc. Objevili se tu nejhorší rváči z celého širého kraje, Jiří Podvinský z Lerojid, úředník pana Viléma Trčky na Opočně, Jan starší Tamchyna z Doubravice a na Přepýších, Jiří Kamenec z Kamene a na Jesenici, Přibík Beneš Sekerka ze Sedčic a na Jelení, Kryštof Saska z Vacovic, purkrabí na Potštejně a bývalý královský hejtman z Kostelce nad Černými Lesy, Linhart z Hrádku. Mezi nimi se proplétali chytráci toužící po polském pokladu, jako poděbradský hejtman Ichtric, Jandorfův lakomý švagr Bohdanecký a Jan z Valdštejna na Jičíněvsi.

Šlechtici se skláněli nad sudem osvětleným svíčkou. Před kolínským hejtmanem Jiřím Baderským z Újezda ležela kopička vyhraných grošů. Pár jich posunul před sebe a podal kalíšek s kostkami Kamencovi z Kamene.

„Hrál bych, ale nemám u sebe peněz,“ pověděl Kamenec.

„Za své peníze hájíme čest našeho království, utrhuje si od úst, ožebračujeme naše rodiny, a kdo nám co dá?“ ptal se vyčítavě Přibík Beneš Sekerka a natahoval se po kalíšku s kostkami.

„Nestřežíme jen zlotřilého polského vojvodu a jeho zajatce, nýbrž i poklad nesmírné ceny, ukrytý v hostinci,“ mínil Jan z Valdštejna.

„Žádný poklad není,“ pronesl rázně Tamchyna z Doubravice. „Říkal to pan Heřmanský ze Sloupna, který některé z Poláků hostil na Plese a tahal z nich rozumy. Lapený kníže má kolem krku železný řetěz, ne zlatý.“

„Ale jistěže poklad je, a pořádně velký,“ řekl povýšeně Valdštejn.

„A jak to, urozený pane, víte?“ ptal se nevrlé Tamchyna.

„Viděl jsem ho na vlastní oči,“ odpověděl mu pan Jan z Valdštejna. Vsadil dva groše a vytřepal kostky z kalíšku. „Jedenáct!“ počítal. „Nikdo nehodí víc.“ A shrnul k sobě hrst lesklých mincí.

„Kde jste, pane Jane, ten polský poklad viděl?“ vyptával se dál Bohdanecký.

„Ve skalách pod hradem Trosky. Poláci se tam ukrývali a přesypali klenoty z truhlice do vaků,“ odpověděl mu Jan z Valdštejna.

„A zamordovali pana Straníka Kopidlanského i vašeho bratra,“ přidal se Podvinský z Lerojid.

„Ano. Ti cizáci mi věru dluží hodně,“ řekl Valdštejn. „Kdo má větší právo na část z pokladu než já, urození páni?“

„A je velký, ten poklad?“ otázal se Bohdanecký.

„Větší hromadu skvostů jsem nikdy nespáčil,“ přiznal Valdštejn.

„Taky bych chtěl vidět poklad,“ mlaskl Saska z Vacovic.

„Tak jděte do hostince k Polákům, třeba vám ho ukážou,“ pronesl nevinně Tamchyna.

„Je nás dost. Pojd’me tam,“ chytl se toho lakomý Ichtric. „Přece skvosty těm zlotřilcům nenecháme!“

„Věřu, na takové návštěvě byste více vydělal než na dřevě, které jste vozil do Vrchlabí!“ pověděl Jan z Valdštejna

„To byl obchod. Teď jde o naše práva!“ bránil se poděbradský hejtman.

Valdštejn se zeptal: „Kdo půjde pro poklad, urození páni bratři? Házejme o to!“

„Nezačínajte, urození páni, s takovými pošetilostmi,“ varoval kolínský hejtman Baderský. Valdštejn si ho nevšímal. Vzal kalíšek a hodil.

„Pět. Málo. Já nepůjdu,“ řekl a opřel se.

„Umíte házet málo nebo hodně podle toho, jak se vám to hodí,“ vrčel Sekerka ze Sedčic. „Včera jste nás obehrál všechny.“

„Jaká by to byla, pane Sekerko, spravedlnost, kdybych já, který jsem tu mezi vámi z nejlepšího rodu, měl prohrávat?“ divil se Valdštejn.

„My jsme rovněž z dobrých rodů,“ rudl poněkud Sekerka. Zatím házel Ichtric.

„Jedenáct! Dobrý hod! K čertu!“ zuřil a tloukl kalíškem. „A to mi padne teď, když neházíme o peníze!“

„Zdá se, že pan poděbradský hejtman půjde na návštěvu k Polákům jako první!“ radoval se Saska.

„Nezahrávejme si s ohněm,“ znovu varoval Baderský.

„Ichtric hodil víc než Valdštejn, je tedy z lepšího rodu?“ zeptal se drze Sekerka.

„Nechte toho, pane Sekerko, prosím vás o to,“ naléhal Baderský.

Sekerka začínal zuřit: „Já jsem stejně dobrý jako Valdštejn.“

„Hrajme novou hru!“ navrhoval rychle kolínský hejtman. „Ne však o polský poklad, ale o peníze. Já o to, co nemám, hrát nebudu.“ A posunul před sebe novou hrst mincí.

„Zkuste štěstí, pane Sekerko, uvidíme, jak je to s vaší urozeností,“ navrhoval zezadu Tamchyna. Sekerka brunátněl.

„Tady nikdo nebude pochybovat o mé urozenosti!“ zařval. Popadl kalíšek a hodil.

„Dvanáct!“ vykřikl radostně. „Díky, Pane Bože, dvanáct!“

Více se dvěma kostkami hodit nedalo. Ale byla tu ještě figura dvě a jedna, která se v té hře pokládala za nejvyšší. Sekerka se naklonil nad sud a shrnoval k sobě grošiky Baderského. Kolínský hejtman jej zadržel.

„Co je?“ brunátněl Sekerka. Jednou rukou se sápal na Baderského, druhou chytal kord.

„Já neházel!“ vysvětloval kolínský hejtman. Vzal kostky, zarachotil kalíškem a chtěl ho překlopit. Sekerka mu seshora plácl do ruky. Kostky zmizely někde na podlaze. Někteří páni chytli Sekerku, jiní Baderského.

„Vyhrál jste, takže za Poláky jdete vy, pane Sekerko!“ smál se Jan z Valdštejna. „Zaťukejte a poproste! Odsypou vám z pokladu!“

Baderský byl raději zticha, takže nezůstal nikdo, kdo by opilého Sekerku zadržel. Naopak se hrnuli za ním, aby viděli, jak bude dobývat hostinec obsazený Poláky. Sekerka rozpačitě postával u ohňů, ale když zaslechl, že se mu ve tmě posmívají, popadl hořící větev a ne nepodoben archandělu Gabrielovi popošel k vratům hostince a kopl do nich. Nic se nestalo.

„Výborně!“ křičeli opilci a dobře se bavili.

Sekerka kopl podruhé. Vrata se náhle otevřela. Nikdo v nich. Jen ticho. Sekerka zamával hořící větví a vstoupil.

„Dovnitř!“ houkli Kamenec z Kamene a Podvinský. Tasili. Běželi za Sekerkou. Přidali se k nim i další. Nahrnuli se do vrat, zmizeli v nich a hned zase prchali ven a za nimi fu, fu, fu, letěly tatarské šípy. Poslední vyběhl Sekerka a v náručí nesl trpasličího Tatařina svírajícího hořící větev.

Třeskly výstřely. Čeští páni stříleli z ručnic do temného průjezdu.

„Dovnitř, dovnitř!“ naléhal Ichtric, ale sám se k tomu neměl. Ze všech stran se k hostinci hrnuli ozbrojenci.

„Knížete, knížete!“ ozývalo se ze všech stran.

„Poklad, poklad!“ volal Ichtric, pak se však raději opravil a také volal: „Knížete!“

Vojevoda Zborowski rozdělil své lidi. Jeho syn zůstal s Tatary v průjezdu, zatímco Poláci se šavlemi běželi do dvora.

Venku u ohňů se Češi handrkovali, jak začít útok. Občas některý z nich vystřelil.

„Na co čekají?“ zavolal netrpělivě mladý Zborowski a zařinčel šavlí.

Vojevoda chmurně zkrřížil ruce na hrudi.

„Než se naši v táboře za městem sešikují a vyrazí, Češi se sem probijí.“

„Zemřeme spolu, otče, ale neustoupíme!“ hrdě pronesl pan Petr.

Na ulici rachotily sudy a ozýval se řev. Češi se chystali k útoku. Hodlali před sebou valit prázdné sudy, aby se kryli před tatarskými šípy.

„Zadrž je alespoň na chvíli. Knížete nedostanou, to přísahám!“ velel vojevoda. Kývl na dva Tatařiny a rychle odcházel do hloubi dvora. Tatařini šli za ním. Našlapovali měkce jako kočky. Zařinčel železný řetěz. Jeden z Tatařinů jej držel v ruce a točil s ním. Z ulice sem dolehly výstřely.

Vojevoda otevřel stáj a vešel do úplné tmy. Tatařini za ním. Řetěz zacinkal. Vojevoda poklekl a začal se modlit.

Ve tmě se ozvalo sípání a šátrání. Vidět nebylo nic. Lidé ztratili těla, zbyly po nich jen hlasy. Stájí proběhlo podivné zachrčení, napůl mňoukání zběsilé kočky a napůl vytí psa. Řetěz stále cinkal. Tataři už jej asi omotali okolo Sanguzskova hrdla. Jeden z nich z námahy pšoukl. Ozýval se šelest, to odlétali andělé. Pak škrábání. To se plazil pryč ďábel. A pak už nic. Vojevoda se pokřižoval.

V té chvíli se před vraty hostince zastavili císařští komisaři se zbrojnošem držícím bílý prapor, znamení vyjednávačů. Přijížděli obleženým Polákům nabídnout svobodný odchod i se zajatým knížetem. Mladý Zborowski se vrhl do hlubin dvora.

„Zadržte! Zadržte!“

Bylo však již pozdě.

Podzimní nocí tekly tři řeky a spojovaly se v jednu, velikou a silnou.

Člověk přijde a odejde, ale řeka, ta plyne.

Na Pražském hradě začínal zemský sněm. Stavové se shromáždili ve Vladislavském sále k velkému slyšení. Ferdinand I. shlížel z trůnu, stojícího na vysokém podstavci, na nepřehledné hejno české šlechty před sebou. Byl očividně unavený, popuzený a netrpělivý.

Skupinky pánů žalovaných za podporu luteránství se navzájem povzbuzovaly. Všichni měli strach.

Císař začal zostra. Jako první, vyvolán nejvyšším hofmistrem, panem Janem starším Popelem z Lobkovic, předstoupil Vilém, vysoce urozený vladař domu Rožmberského.

„Pane z Rožmberka,“ oslovil ho panovník, „s nelibostí jsme se dozvěděli, že ve vašem paláci, uvnitř zdí tohoto staroslavného panovnického sídla, se konalo kázání v duchu religie v tomto království nepovolené. Žádám vás, abyste kazatele vybyl z vašeho dvora a svou mladou choť přidržel při katolickém náboženství, jak vám velí tradice vašeho rodu.“

Pan Vilém císařovy výčitky očekával. Byl na ně připraven od svého švagra, Jáchyma z Hradce. Nejvyšší kancléř radil: žádné omluvy, ty Jeho Veličenstvo popuzují. Neurčitá a vyhýbavá odpověď by byla nejlepší. Rožmberk však vytáčkami opovrhoval.

„Má choť byla od malička vychovávána v luteránské víře, Vaše Veličenstvo. Slíbil jsem, že jí v jejím náboženství nebudu nijak bránit, a myslím, že obracet ji mocí k jinému by nebylo slušné,“ promluvil statečně.

Sál jemně vydechl. Nejpřednější český šlechtic zvolil protiútok. Stavové, řadící se podle urozenosti k audienci, jej hodlali následovat.

Císař již na Rožmberka nepromluvil a nejvyšší hofmistr předvolával další pány. Tváře se nořily z šera sálu. Pod kamennou klenbou se rozléhaly kroky a vysoký hlas Jana staršího Popela.

„Urozený pán, urozený pán, urozený pán...“ Bylo jich na císaře hodně.

Ryšavý kníže Jindřich z Plavna na Ferdinandovu výčitku, že na svých panstvích drží novotářské kněze, odpověděl, že pokud se některých takové podezření dotýká, jsou to pouze ti, kteří spadají pod řezenskou jurisdikci, a tudíž se oprávněně spravují Augšpurskou konfesí. Podobně se vyhlávali i ostatní. Žádné novotářské kněze nepřiznávali, tvrdili, že mají jen takové, jaké jim poslala dolní konzistoř. A pokud kdy nějakého faráře vyhnali, pak rozhodně ne z důvodů víry, nýbrž proto, že byl opilec či frejír.

Popletl to jen Bedřich ze Salhausenu. Nezapřel, že má za faráře bývalého krejčíka, zatvrzelého luterána, a jen opakovaně ujišťoval císařské Veličenstvo svou oddaností.

Burian Trčka z Lípy panovníkovi připomněl, že díky jeho přičinění byla v Nymburku rozmetána sekta Mikulášenců, a dostalo se mu za to Ferdinandovy pochvaly. Na řadu postupně přicházeli méně významní rytíři a těm císař věnoval pouze kývnutí. Zahřměly fanfáry. Veliké slyšení bylo u konce.

Panovník krátce promluvil. Žádal, aby stavové urychleně přijali jeho sněmovní propozici, neboť je mnoho věcí, které je třeba ku prospěchu celého království vyřešit. A císař spěchá. Hned od Nového roku totiž začíná v Augšpurku říšský sněm, na němž musí být přítomen.

Nejvyšší kancléř Jáchym z Hradce pak přečetl sněmovní propozici. Ferdinand I. předkládal stavům návrhy, o čem všem by měl sněm jednat, a žádal je o souhlas s výběrem daní v obvyklé výši. Nato zahřměly fanfáry a panovník v doprovodu arciknížete Ferdinanda, svých dvořanů, hejna pážat a desítky lučištníků opustil Vladislavský sál. Všichni si dobře všímali, že císař na svého syna vůbec nepromluvil. Stále se tedy hněval.

Stavové se odebrali do Sněmovny sestavovat odpověď na propozici. Mnozí využili neplodného času a odešli do nejrůznějších kanceláří vyřizovat své vlastní záležitosti. Arcikníže uctivě doprovodil mlčícího otce a spěchal domů. Své sídlo si upravil z bývalého starého paláce českých královen na druhém hradním nádvoří. Bylo to bydlení mnohem útulnější než ve studeném a nepřehledném Královském paláci. V komnatách, jejichž stěny byly pokryty vzácnými koberci, nic nechybělo a voněla tu jablka.

Arcikníže rozkázal, aby k němu neprodleně uvedli tři královské komisaře, kteří se vrátili z Jaroměře, a spolu s nimi všechny královské úředníky, kteří měli co do činění s historií nebohého knížete Sanguzska.

Komisaři právě podávali zprávu Jeho Veličenstvu, arcikníže měl tedy chvíli času. Usedl ve své pracovně ke stolu plnému nákrešů

a poznámek ke stavbě podivuhodného letohrádku Hvězda v Nové královské oboře. Netečně je prohlížel, ač Hvězda byla jeho milovaným dílem. Vstal, zamířil do vedlejší místnosti a zastavil se před obrazem půvabné mladé ženy. Ozvaly se kroky. Přicházel zpovědník Jan de Cavaleriis. Arcikníže se krátce ohlédl. Pak se vrátil očima k obrazu mladé ženy a tiše promluvil: „Netrápí mne má neposlušnost vůči otci, netrápí mne jeho oprávněný hněv. Soužím se kvůli ní. Chybí mi. Kdyby mi alespoň poslala vysvětlující list, proč tak náhle odjela z Březnice domů. Ale zanechala mě v nevědomosti, v pochybách, v soužení lásky. Ztrácím kvůli ní hlavu.“

„Nepochybuji o opravdovosti citů Vaší Výsosti,“ odpověděl tiše zpovědník. „Přesto, nebo spíše právě proto naléhám, abychom byli nyní opatrní a pečlivě vážili každý krok. Vaše Výsost zná hranice, jež nelze překročit.“

„Prokletí bezmoci,“ zašeptal arcikníže. „Poznal jsem spoustu žen, ale jen jednu opravdovou lásku a nejsem schopen se jí vzdát. Co je mi po říšském trůnu, nemůže-li na něm sedět vedle mne?“

„Výsosti, vzchopte se, naléhavě vás prosím, a zažehňte takové zoufalé myšlenky,“ vylekal se de Cavaleriis.

„Jak se mám vzchopit, když od ní nemám žádné zprávy? Kdybych věděl, že na mě čeká u paní z Lokšan na Březnici, byl bych silný a trpělivý. Ale ona zmizela. Je hrdá, nechce se dát spoutat jhem hříchu. A já, druhorozený císařův syn, se topím v moři bezmoci. Stává se ze mne loutka zmítaná cizími zájmy! Proč nedokážu prosadit svou vůli a udělat to, co opravdu chci? Pak ať mne soudí Bůh, a ne lidé.“

„Znovu a znovu radím k velké opatrnosti. Chráníte tím nejen sebe, Výsosti, ale především ji. Dozvědí-li se o ní ti, kdo Jeho Veličenstvu radili k vašemu sňatku s francouzskou princeznou a mysleli přitom na odstavení arciknížete Maxmiliána z následnictví na říšském trůnu, pak...“ Zpovědník se neodvažoval dodat, že především sám císař, pokud se jednou rozhodl, a vše nasvědčovalo tomu, že ano, by neváhal s odstraněním jakékoliv překážky.

„Ano. Je ve strašlivém nebezpečí. A já ji nedokážu ochránit.“

„Zachovají-li všichni zasvěcení tajemství a bude-li Vaše Výsost postupovat s krajní opatrností, pak snad přece jen ano!“ pověděl zpovědník. Znělo to téměř jako varování. Arcikníže kývl. Vrátil se do pracovny a zazvonil na malý stříbrný zvonec. Objevil se komorník Ladron.

„Královští komisaři a hejtmané už přišli, Výsosti!“ oznamoval.

„Hned je přijmu. Hrabě Thurn je v předpokoji?“

„Ano.“

„Ať vejde!“

Objevil se dvorský maršálek.

„Hrabě,“ řekl mu arcikníže, „pojedeš na Březnici, pojedeš třeba až do Augšpurku, budeš štvát koně dnem i nocí, ale chci tu mít zprávy od Filipiny!“

Thurn se uklonil. Vyměnil si krátký pohled se zpovědníkem. Rozuměli si, ač jeden byl katolický prelát a druhý zatvrzelý luterán. Arcikníže se soužil láskou a oni se už dříve museli rozhodnout, zda mu pomáhat a tím se vystavit případnému strašlivému císařovu hněvu, nebo zradit a propadnout se studem do horoucích pekel. Rozhodli se pro první možnost.

Thurn se ve dveřích minul s královskými komisaři. Přicházeli všichni tři a za nimi hejtmani Ichtric a Vachtel, třesoucí se hrůzou. Do arciknížecí pracovny se vměstnali i princovi dvořané, pan Karel ze Žerotína, hofmistr Ludvík Tobar z Encesfeldu a komoří Václav Vřesovec z Vřesova, který s Jeho Výsostí bádal v alchymii.

Slova se ujal Jaroslav Smiřický: „Přijeli jsme do Jaroměře právě ve chvíli, kdy vojevoda Zborowski vydal českým pánům mrtvé tělo nebohého knížete.“

„Když Češi pohrozili, že se knížete zmocní silou, nechal jej vojevoda nectně uskrtit svými Tatařiny a pak poručil, aby jeho mrtvolu potupně vyhodili před hostinec,“ žaloval Zajíc z Házmburku.

„Bylo by to skončilo zle, ale naštěstí jsme tam byli my a uklidnili rozpálené hlavy. Ještě v noci opustil vojevoda se svými lidmi Jaroměř a nad ránem se zvedl i celý polský tábor u Metuje a zamířil

k hranicím. K žádným dalším potyčkám a sporům nedošlo," pokračoval zase Smiřický.

„Nechali jsme nebohého knížete pohřbít v kostele svatého Mikuláše na jaroměřském rynku. Jaroměřští slíbili, že mu nechají vytesat důstojnou desku i s nápisem," pravil pan Klenovský z Janovic.

„Měl ošklivou smrt, Výsosti," povzdechl Smiřický. „Ale ne naší vinou."

Všichni se odmlčeli. Arcikníže přemítal o osudu štvaného knížete s unesenou panenkou v sedle. Na jeho místě náhle uviděl sám sebe. Prchá s Filipinou v sedle, aby ji uchránil před hněvem svého otce a jeho rádců. Prosí o pomoc, ale všechny dveře se před ním zabouchnou. Co učinil nebohý Sanguzsko jiného, než že se proti vůli všech oženil se svou láskou? Dokázal bych to? ptal se Ferdinand sám sebe a nedokázal si odpovédět. A přece stačí jen vsednout na koně a...

„Opravdu smutný osud," pronesl, přemožen city.

„Za mého mládí mívaly chrabré historie chrabrý konec," pověděl pan Karel ze Žerotína. „A na Kosti se mi vojevoda tak líbil, tak líbil..."

Arcikníže náhle sevřel rty a z očí mu vyšlehl blesk.

„Kdo vlastně knížete Sanguzska polapil a pak ho vydal Polákům?"

Páni se otočili na Vachtela. V hejtmanovi by se krve nedořezal. Vystoupil vpřed, hluboce se uklonil a třesoucím se hlasem žaloval celou větou: „Knížete lapili nymburští měšťané, Výsosti."

„Kde ho chytili?"

„Na Lysé, Výsosti!"

„Kdo je hejtmanem na Lysé?"

„Já, Výsosti," řekl Vachtel a polkl.

„A vy jste jim to dovolil?"

Vypadalo to, že s Vachtelovým hejtmanováním je konec. Pan Matyáš se však nedal: „Tímto kordem, Výsosti, jsem knížete bránil, ale přemohli mne! Nymburský rychtář Kuchta knížete lapil, nahého

jej vláčel po městě na železném řetěze a bil ho do krve, ten jej vydal Polákům!“

Arcikníže se obrátil na Tobara z Encesfeldu.

„Nymburští. Ještě nedávno jsem je chválil za vymýcení sekty Pecinovských. A teď... Ať hofrychtěř Kočka z Kocnštejna okamžitě vyjede do Nymburka věc přešetřit. Udála-li se tak, jak líčí tento chlap, chci pozítří slyšet, že onen povedený pochop a jeho pomocníci jsou zakováni v řetězech v Bílé věži!“

Slyšení bylo u konce. Páni vyšli před arciknížecí palác. Temné nízké nebe se náhle protrhlo a spustila se pořádná chumelenice. Pážata v rozličných barvách vyběhla na nádvoří, chytala huňaté vločky a výskala.

Císař se ukryl v komnatách studeného a neútulného Královského paláce. Nečekal na výsledek sněmovního jednání. Znal ho předem. Jako by to pokaždé nebylo stejné.

Stavové namítnou, že daně, které císař v propozici nazývá obvyklé, nejsou a nemohou v žádném případě být obvyklé, protože jediné peníze, jež jsou čeští páni, rytíři a měšťané povinni královské komoře odvádět, jsou ty, které se vypisují při příležitosti korunovace nebo sňatku panovnickovy dcery. Pokud na předchozích sněmech stavové svolili k vybírání daní jiných, byly to vždy daně mimořádné, poskytnuté nikoliv z povinnosti, ale z hluboké úcty a lásky stavů ke královskému majestátu. A propozici odmítnou.

Pak začnou zdoluhavá vyjednávání. Císařští úředníci se v stále nově přepracovávaných verzích sněmovní propozice budou snažit uhájit co možná nejvyšší sumu navrhovaných daní (už nebudou psát o daních obvyklých, nýbrž mimořádných), zatímco šlechta se tu sumu pokusí srazit dolů a přesunout povinnost placení na třetí stav, tedy měšťany. Zároveň se bude snažit propašovat do propozice body, o nichž by chtěla jednat, ač jsou císaři nemilé. Toho roku si jistě mnozí mysleli, že by bylo hezké, kdyby císař odměnou za souhlas s výběrem daní zrušil vyšetřování pánů obviněných z podpory nepovoleného luteránského náboženství.

Uběhnou celé dny, možná i týdny, než obě strany v něčem ustoupí, stavové upravenou sněmovní propozici přijmou a začne se opravdu jednat. Všichni dobře věděli, že to je ztráta času. Ferdinand I. dokonce přede dvěma lety sezval do Vídně přední šlechtice ze všech korunních zemí a navrhl jim, aby se na každoroční výši povolených daní dohodli předem a při sněmech o nich jednali už jen v případě, kdyby panovník z jakýchkoli důvodů potřeboval peněz více. Ušetřil by se tím čas na projednávání skutečně důležitých věcí. Všichni pozvaní však návrh jednohlasně odmítli. Nechtěli se vzdát nejmocnější zbraně, jakou proti svému vladaři při sněmech drželi v ruce.

Císař vyslechl komisaře, kteří přijeli z Jaroměře. Pak k sobě povolal polského vyslance Kromera a zpravil jej o potupném konci knížete Sanguzska i klidném odjezdu polského vojska k hranicím. Vyslanec si viditelně oddechl, že celá nebezpečná historie měla tak dobrý konec. Namísto slov díky prozradil Ferdinandovi poslední tajné zprávy, jež obdržel od svého dobrodince a učitele, kardinála Hosia z Říma. Papež zůstával ve věci uznání Ferdinandovy korunovace císařem Svaté říše římské stále stejně neústupný. Jeho hněv se začal obracet i proti těm, kdo radili k mírnějšímu postupu a hledání dohody. Obvinil dokonce z kacířství canterburského arcibiskupa, kardinála Reginalda Polea. Kardinál neváhal a vydal se z Londýna na dlouhou pouť do Říma, aby se obhájil. Protože jako bývalý předsedající vyhaslého tridentského koncilu požíval v Římě velké vážnosti a měl naději zvrátit mínění kurie na svou stranu, byl cestou v nějakém hostinci otráven neznámými vrahy. Mnozí to pochopili jako významné varování všem, kdo nezastávali nesmiřitelné stanovisko k sebemenším ústupkům vůči kacířům. Kardinál Hosius se začínal bát o své bezpečí, neboť byl již několikrát pro své názory označen za advokáta a sluhu malověrného rakouského domu.

Biskup Kromer projevil jménem nejjasnějšího polského krále obavy o další vývoj velice napjatých vztahů císaře s papežem. Nenalezla by se cesta, jež by vedla k jejich uklidnění? Jistě, bylo by

nutno učinit některé ústupky. Což není hlavním důvodem vleklé roztržky strach z toho, že jednou – a všichni v Polsku se modlí k Bohu, aby to bylo za dlouho –, by měl na říšský trůn dosednout muž, jehož katolická víra je přinejmenším vlažná? Korunní princ Maxmilián je v Římě obviňován z netajené náklonnosti k luteránství a ti, kdo jej takto obviňují, přinášejí pro svá tvrzení četné důkazy. Naopak druhorozený syn Jeho Veličenstva je u kurie vysoce ctěn pro své rozhodné zásahy proti českým kacířům. Kdyby se Maxmilián dobrovolně vzdal nástupnických práv a přenechal je Ferdinandovi...

„Zvažujeme tuto možnost,“ prohlásil císař. „Víme, že by mohla být klíčem k doposud zavřené bráně stolce svatého Petra, kterou musíme otevřít. Nezaplatíme však za to příliš vysokou cenu? Vzdá-li se Maxmilián nástupnictví, bezpochyby se stane zjevným luteránem, neboť veškeré důvody, které jej od toho dosud zdržují, padnou. A bude-li prvorozený syn římského císaře luterán a druhorozený katolík podporovaný Římem, dostanou obě strany Augšpurské konfese přirozené vůdce, jejichž práva zůstanou nezadatelná. Svazky, které tlumí napětí, se znovu rozpadnou. Stavba, kterou celý život trpělivě budujeme, by mohla být rozkotána vichrem sporu dvou bratrů v čele dvou stran. Proto není naše rozhodování nijak snadné.“

Císař přistoupil k biskupovi a upřel na něho unavené oči.

„Byl bych rád, Vaše Biskupská Milosti, kdyby se o těchto našich úvahách dozvěděl náš zeť, nejjasnější polský král, kardinál Hosius i další moudří mužové v římské kurii, jako je kardinál Morone. Neústupnost Jeho Svatosti ve svém důsledku napomáhá úpadku katolického náboženství v korunních zemích a my máme jen málo možností, jak tento úpadek zastavit. Chtěl jsem zahájit jednání o znovuobsazení pražského arcibiskupského stolce. Papež odmítl. Svatá Církev tu tedy nadále zůstává bez hlavy, a kde není hlava, drolí se řád. Žádal jsem, aby bylo umožněno svěcení kněží podobojí, kteří se přidržují Basilejských kompaktát, na něž i já přísahal. Papež nesouhlasil. Smutným důsledkem je, že pro naprostý nedostatek

kněží podobojích kolátoři raději obsazují fary neřádnými duchovními, vysvěcenými v Německu, anebo dokonce nevysvěcenými vůbec. Zasahujeme proti tomu, dáváme neřádné kněze vyhánět, ale pak jsou fary prázdné, děti zůstávají bez křtu a umírající bez svátosti pomazání. Země se dusí plevem odpadlictví a nám chybí nástroje k jeho vymýcení.“

„Vaše Veličenstvo přece uvedlo do Čech otce jezuity, pozvalo sem mnohé polské kněze a zaručilo jim církevní důchody. Poskytuje pomoc klášterům i kolegiátním kostelům, takže jsou znovu zřizovány. Přísně trestá náboženskou zvlášť stavů i obecného lidu,“ snažil se císaře povzbudit polský vyslanec.

„Ano. Ale hasíme jen rozhořelé ohně, namísto abychom dusili jiskry, které teprve mohou vzplát. Stojí nás to příliš mnoho úsilí.“

Biskup císaře ujistil, že povolání uši se o jeho starostech určitě dozvědí, a odešel.

Před císařem stanul probošt svatovítské kapituly Scribonius, administrátor Horní konzistoře. Začal s obvyklými nářky. V představenstvech měst se množí luteráni. Jako kolátoři pak odmítají faráře, poslané k nim z Horní konzistoře. Dolní konzistoř zjevně podporuje novotáře, kteří odvracejí farníky od poctivé víry. V Boleslavi se veřejně shromažďují pikharti. Kdy už Jeho Veličenstvo vyjedná v Římě, aby Scribonius dosedl na arcibiskupský stolec?

Císař žádal svatovítského probošta o trpělivost. Vyšel mu dokonce vstříc a povolal k sobě legaci olomoucké kapituly. Vedl ji vratislavský probošt Enrico Piccolomini. S ním šli Jan Had a kanovník Vyškovský.

Piccolomini přednesl stížnost. Komise, která v Brně prošetřuje odpornou olomouckou rebelii, trestá pouze ty buřiče, kteří se postavili proti městu. Byli popraveni vůdcové útoku na rathauz, zatčení přátelé a podporovatelé nehodného kněze Adlera. Ale ti, kdo vybili kapitolu a zamordovali dómského vikáře, nejsou ani vyšetřováni. Kapitula se cítí osamocena, nepodporuje ji biskup Khuen ani olomoučtí měšťané, nenachází zastání u dvora.

Císař odpověděl tiše a s potlačovaným hněvem. Není pravda, že komise nepátrá po vůdcích útoku na kapitulu. Doposud se však nepodařilo zjistit jejich jména, a pokud ano, jsou to ti, kteří ze strachu před trestem uprchli ze země. Co se týče kapituly samotné, může si za své postavení sama. Byl to právě zde přítomný generální vikář Had, kdo za úplatu od města dosadil na Blažejskou faru Adlera! Zabitý vikář Salvi vedl neřestný život, žil s kuběnou vyobcovanou z města a císaři došly zprávy, že nebyl mezi kanovníky jediný, kdo se věnoval spíše požitkům a neřestem než službě. Kapitula sama se musí obrodit, vést chvalitebný zbožný život a pak jí rozhodně bude pomoheno. Císař se v nejbližší době hodlá obrátit na polského vyslance se žádostí, aby rektor krakovské univerzity vyslal na Moravu dostatek poctivých mladých vysvěcených kněží. Ty nejlepší z nich nechť olomoucká kapitula zvolí za své členy. Mohli by se stát příslibem světla, nadějí v nejistých časech, vzorem pro ostatní kněžstvo.

Co císař řekl, později také učinil. Spustil tak nechtě temnou historii vražd a násilí, ale to ve chvíli, kdy peskoval olomouckou legaci, ještě nemohl vědět. Zazvonil na stříbrný zvonec a slyšení byl konec.

13.

Svatý Martin jezdil v pražských ulicích bez pláště na bílém koni. Stále vydatně sněžilo. Mocní sekretáři české komory Florian Gryspek z Griesbachu a Kašpar Granovský z Granova povolali do své kanceláře na Pražském hradě některé hejtmany královských panství, aby se vyptali na jejich podezřelé praktiky. Z vedlejší síně nalevo sem doléhal hlas písaře Mikuláše Waltera z Waltersbergu, který s místokancléřem Heltem už dopředu sestavoval druhou verzi císařské sněmovní propozice, neboť oba nepochybovali, že tu první stavové nepřijmou. Obvyklými daněmi míní Jeho Veličenstvo jen takové, jež bývají na sněmech všemi třemi vzácnými stavy Království českého obvykle schváleny... Bitva slov.

A před pány sekretáře předstupovali úředníci královských panství. Jako první slezský rytíř Vít Šmoger z Kolu a Branšic, hejtman na Brandýse. Nejvyšší kancléř, pan Jáchym z Hradce, před nedávnem prohlížel Šmogerovy účty. Zjistil v nich, že náklady na čtyři brandýské dvorce činí 600 tolarů, výnos z nich jen 200 tolarů. Nebylo by lépe ty dvorce nemít, aby komora nemusela ročně doplácet 400 tolarů? ptal se v listě pana Gryspeka. Arcikníže Ferdinand si stěžoval panu Kašparu Granovskému, že brandýský hejtman, ač sám katolík, a dokonce člen johanitského řádu, trpí různá shromáždění boleslavských pikhartů. Páni sekretáři uvažovali následovně: kdyby výnosy z dvorců na Brandýském panství byly 600 tolarů a náklady 200 tolarů, nad trpěním pikhartů by se daly přimhouřit oči. Jenže je to právě naopak. Dny hejtmána Šmogera na Brandýse byly sečteny.

Jako druhý vešel do kanceláře křivoklátský hejtman Jan Žďárský ze Žďáru. Musel vysvětlovat, proč nechal rozstřílet lesní hrad Jivno, takže z něj zbyla jen hromada kamení, aniž by byla nalezena byť jen jedna jediná mince. A proč by ten pošetilý kousek měla zaplatit česká komora. Žďárský se zoufale bránil. Je mnoho důkazů, že poklad je na Jivně opravdu ukrytý. Podivným řízením Boží vůle však k němu cestu najdou jen ti, kdo ho nehledají. Páni sekretáři

však nehodlali naslouchat líčení o dobrodružství kočího Bucka a Žďárského odbyli. Ať se vrátí na Křivoklát a vyčká císařova rozhodnutí.

Poděbradský hejtman Arnošt Ichtric z Ichtric vstoupil do kanceláře s radostným úsměvem na tváři, jako by se těšil na setkání se starými známými.

„Jste spokojený, pane hejtmane, ale brzy nebudete,“ varoval ho Kašpar Granovský. A pak se spustila palba otázek. Jak to, že na dobu několika měsíců opustil panství, které měl spravovat? Kde je řádné vyúčtování za velice podezřelé prodeje dřeva z lesa Boru u Malého Oseku pánu na Vrchlabí Kryštofu Jandorfovi? Opravdu se vyplatilo vymýcení téměř celého lesa a vypravení nesčetných povozů z Poděbrad až do hor na půlnoční hranici, když zisk je tak malý? Ichtric se statečně bránil. Několikrát psal v létě do Měst pražských a dotazoval se, jak se má zachovat k polským houfům, toulajícím se krajem. Nedostalo se mu žádné odpovědi. Rozhodl se tedy jako věrný královský úředník hájit zemskou svrchovanost a pomohl Poláky vytlačit ze země. Díky jeho přičinění několikrát nedošlo ke krveprolití a... Pan Granovský jej přerušil.

„Poláci jsou pryč stejně jako dřevo z lesa Boru. Přichystejte se na přísné vyšetření obchodů s Jandorfem!“

A s tím poděbradského hejtmana propustil.

„O nepříteli více,“ povzdechl si Kašpar Granovský. „Vždy jen svůj prospěch hledají a nic jiného neznají.“

„Takoví mne před jedenácti léty odváděli do Bílé věže,“ pokrčil rameny Gryspek. V čase veliké rebelie stavů proti králi byl jako věrný panovníkův služebník zajat celým houfem šlechty a uvržen do Bílé věže na prvním hradním nádvoří. Strčili jej do kobky se slovy: „Oddaně jsi pro Habsburka vybíral naše peníze na daních, teď si pro něj můžeš vybírat vši!“

Čtvrtým vyšetřovaným hejtmánem byl Matyáš Vachtel z Pantenova, úředník na Lysé. Měl sice malou dušičku, ale Kašpar Granovský byl jeho příbuzný a ochránce, takže doufal, že i tentokrát všechno dopadne dobře.

Páni sekretáři se nejprve vyptávali na podrobnosti zatčení litevského knížete Sanguzska. Vachtel odpovídal téměř podle pravdy. Kdyby on sám knížete zajal, byli by Poláci s největší pravděpodobností Lysou zbrojně oblehli. Došlo by k bitvě s nedozírnými následky, a to si nikdo nepřál. Páni sekretáři neshledali na jeho konání nic špatného. Vachtel si oddechl. Jenže Gryspek si vzpomněl a začal se vyptávat na události v horách na půlnoční hranici. Jak to bylo se zapálenými královskými hvozdy?

Pan Matyáš se vrtěl. On vůbec za nic nemůže. Po celý čas těch nešťastných válek se snažil krotit zneprátené strany. Pána na Vrchlabí prostřednictvím jeho zetě Cetrice nabádal, aby ustal ve výbojích, řádně zaplatil své četné dluhy a nevstupoval zbrojně na cizí panství. Zastal se trutnovských měšťanů, když se na nich Jandorf dopustil hrubého násilí. Jeho snahy však vyšly naprázdno. Zvítězily horké hlavy a nenávist. Proto z toho kraje odešel, zklamaný, ožebračený a unavený, očerňovaný těmi, kteří se snažili svůj díl viny hodit na někoho jiného, a žádal komoru o jiný úřad.

Gryspek Vachtelovi příliš nevěřil, kvůli Granovskému se ale zdržel výpadů. Pan Matyáš pochopil, že jednou zavřená kniha se tu už otevírat nebude. Oddechl si. A zkusil štěstí. V historii s Poláky a litevským knížetem zůstalo jedno tajemství, jež by komora měla rozhodně prošetřit.

„Co bychom měli prošetřovat, pane hejtmane?“ zpozorněl Gryspek.

„Já bych se toho úkolu ochotně ujal, urození pánové,“ sliboval Vachtel. „Byli takoví, kteří viděli u knížete Sanguzska poklad nedozírné ceny. Ten poklad však zmizel a Poláci si ho za hranice neodvezli. Kde tedy zůstal?“

„Tak dost, pane hejtmane,“ vybuchl Gryspek, vstal a začal si oblékat těžkou šubu. „Jedna a jedna jsou dvě a toho se držte, to jsou poctivé počty, a ne tlachy o pokladech! Dejte na mou radu. Jak uslyším, že ryjete někde u Labe v zemi nebo hodláte rozstřílet nějaký hrad, budu k vám nemilosrdný!“ Narazil si na hlavu čapku a podal ruku Granovskému.

„Jsem pozván na oběd a nemohu to pozvání odmítnout. Odcházím.“

Když zmizel, Vachtel se obrátil ke svému ochránci.

„Ten poklad je opravdu někde ukrytý, milý pane Kašpare, a byla by škoda...“

„To nebylo příliš moudré, mluvit právě dnes před panem Florianem o zakopaných pokladech!“ povzdechl Granovský.

Venku nepřestávalo sněžit. Pážata se ještě stále kočkovala na nádvoří a císař na ně hleděl z okna starého paláce.

V Gryspekovském paláci na Hradčanském rynku čekal na mocného sekretáře české komory Jandorfův zeť Hanuš Cetric z Karyše. Nabídl panu Floriánovi dobrého koně a odvezl jej přes řeku do uliček Starého Města.

Betlémský rynek byl pokryt tlustou bílou pokrývkou a zkrásněl. Hřbitov svatého Filipa a Jakuba ztratil svou obvyklou tvář, stala se z něj zahrada ticha. Kluci jančili u zvonice a naproti se chechtali alumnové z Laudovy koleje Karlovy univerzity, jež sousedila s podélnou stavbou se sedlovou střechou nesoucí nápis BETLEHEM.

„Sousedství máte památné, ale hospodu odpornou,“ prohlásil pan Gyspek, když s Cetricem sesedali z koní před Hařapaťovským domem na protější straně rynku. Z velikého dvora vyběhli pacholci a postarali se o zvířata. Voněl tu slad z pivovaru, ukrytého v hlubinách velikého domu. Cetric vedl mocného sekretáře české komory nepřehlednou spleť chodeb, schodišť, komůrek a komnat. Došli až do prostorné síně s vlaškými kamny, v níž byl přichystán dlouhý stůl. Gyspekovi kráčel vstříc Kryštof Jandorf z Jandorfu.

„Vítejte, pane Floriane!“ řekl.

„Zestárl jste, pane Kryštofe,“ opáčil Gyspek a stiskl bolestí rty, když mu Jandorf sevřel ruku.

„Přežil jsem svou smrt v hlubinách země.“

„Děkujte za to Bohu,“ pravil Gyspek a vytrhl ruku z Jandorfova sevření. Usedli za stůl. Objevila se Jandorfova vnučka Rozina a s ní

dvě děvečky. Na stříbrném podnosu nesly koflíky a konvici s uherským vínem. Gryspek se napil, mlaskl a položil koflík na stůl.

„Pěkná práce. Z vašich hutí? Míšeňský mistr?“

„Nadělal jsem mnoho takových cetek pro potěšení své a svých přátel. Je váš,“ odpověděl Jandorf.

„Mluvíte o přátelích, a sedíme jen tři u tak velkého stolu. Kde jsou vaše dcery s manželi, kde jsou četní služebníci vašeho domu?“ ptal se Gryspek. Nechal si dolít víno.

„Mnozí ode mne odešli,“ řekl permon s bílými vlasy.

„Především pan Štěstí. Ale tak už to bývá, pane Kryštofe. Zvláště v dolování.“

„Zapálili mi lesy. Zatopili mi doly,“ řekl Jandorf. Oči mu zajiskřily, ale vzápětí uhasly.

„Je nanejvýš smutné, když osobní spory rozvrátí bohatství, z něhož plyne užitek celé zemi. Teď se dostane hodů jen kocourům v advokátských suknicích,“ pravil Gryspek. Jandorf se zachmuřil.

„U komorního soudu dojdou spravedlnosti. Žaluji štěpanické Valdštejny. To oni hrubě porušili zemské zákony, zbrojně vtrhli na má panství a ničili můj majetek. Předložím celé truhlice důkazů.“

„Tím však vodu ze zatopených dolů neodvedete,“ namítl Gryspek. „Daleko dříve jste měl zastavit všechno to běsnění a najít smírné řešení. Jenže vy jste útoky svých sousedů oplácel stejnou mincí. Válčil jste s nimi celé dlouhé roky. Proč jste nepřemýšlel, jaké konce ty vojny mohou mít?“

„Byl jsem silnější,“ odpověděl permon.

„Tentokrát nikoliv. A proto se soudíte. Komora vám byla vždy přízniva, víte to dobře. Ale jak vám můžu pomoci nyní? Vaši protivníci jsou silní, předložíte-li deset důkazů, oni jich budou mít v zásobě dvacet. Vaše doly zaplavila voda a tento spor utopí tahanice advokátů.“

Gryspek se opřel a pozoroval Rozinu, která na stůl položila mísu s voňavou pečením. Otcovsky se na dívku usmál, ona však uprchla jako plachá srna. Pan Florian vzal nůž a jal se nakládat maso na talíř.

Při obědě, složeném z několika chodů, mluvili stolovníci o věcech nezávazných pro obě strany. Gryspek se ptal Cetrice na jeho syna Heřmana, jenž v té době pobýval v Sasku u kurfiřtského dvora, a pak začal naříkat na nepoctivost a nepořádnost královských hejtmánů.

„A když už někde sedí pořádný hospodář, chce z královských služeb pryč. Jako Loukovský z Hamrštejna. Nechali jsme ho na rohozeckém panství, které komora zabrala rebelovi Adamovi z Vartenberka, sloužil králi oddaně a zvedl výnosy. Mhouřili jsme oči, když pomáhal Vartenberkovi zpátky k Rohozci. Slíbil mi, že půjde, kam jej pošleme, ale teď chce zůstat v Turnově. Takový dobrý hospodář!“

Jandorf s Cetricem mlčeli. Znali příběh bohatého Adama z Vartenberka, jednoho z vůdců stavovské rebelie v čtyřicátém sedmém roce, jenž byl potrestán konfiskací většiny svých velkých panství na půlnoci Čech a doživotním vězením na zámku Zvířetice. Předě dvěma roky však náhle dostal královo svolení Zvířetice prodat a s komorou vyměnit zpět panství hradištské za rohozecké. Komora následně hradištské panství rozdělila na dva úděly, jeden prodala bohatým kouřimským patricijům Žibřidům z Velechova a druhý královskému prokurátorovi Labounskému z Labouně. Stržené peníze se rozplynuly během Ferdinandovy korunovace císařem Svaté říše římské.

Mocný sekretář české komory ještě jednou povzdechl, zvedl se a prohlásil, že se musí vrátit na Hrad. Stavové se už ve sněmovně dozajista dohodli, že nepřijmou císařskou propozici, a budou číst svou odpověď.

Jandorf s Cetricem jej šli doprovodit. Do síně vklouzly ženy – Rozina se svou matkou, paní Eustachií, vdovou po panu Pokovi z Hermsdorfu, a několik děveček. Jaly se sklízet ze stolu. Rozina přistoupila k oknu a otevřela. Dýchala mokrý čerstvý vzduch a pozorovala rynek pokrytý sněhem. Lidé v něm vyšlapali stopy vedoucí nejrůznějšími směry. Okolo zdi, jež se táhla od hřbitova ke zvonici, běhali kluci. Skákali, smáli se, křičeli.

Pacholci přivedli z útrob dvora dva koně. Gryspek se chystal skočit na jednoho, Cetric na druhého. Tehdy se pan Florian naposledy obrátil k Jandorfovi.

„Dám vám jedinou radu, pane Kryštofe. Rychle obnovte těžbu! Čím dříve objevíte novou tučnou stříbrnou žílu, tím větší máte naději, že znovu získáte císařovu přízeň.“

„Nemám na obnovení těžby peníze,“ chraplavě přiznal starý permon. „Zastavil jsem tři vesnice Zilvárům z Pilinkova, jen abych získal peníze na tuto pražskou cestu a soud.“

„Pak doufejte v nestrannost soudců, výřečnost svých advokátů a váhu předložených důkazů,“ řekl pan Florian a podával s obavami Jandorfovi ruku. Jandorf mu ji však tentokrát nezdrtil svým strašlivým stiskem. Jako by z něj vyvanula síla. Rozloučil se s mocným sekretářem a vrátil se bludištěm chodeb do síně. Znovu usedl k dlouhému stolu, opřel ruku o čelo a oddal se chmurným myšlenkám.

Ženy uklízely zbytky po hostině. Kdosi zaťukal na dveře a do síně vešla nejstarší dcera paní Eustachie Barbora se svým manželem Oldřichem Míčanem z Klinkenštejna, dvořanem rožmberského vladaře. Jali se Jandorfa zdravít a lichotit mu. Obrovitý permon mlčel, sladká slova povzbuzení po něm stékala jako voda po chladné skále. Pan Oldřich líčil skvělé hostiny v paláci u rožmberského vladaře, jichž se pravidelně účastnil. Chtivýma očima pozoroval stříbrné koflíky, do nichž Rozina nalévala víno.

„Takové koflíky by mohly připomenout pana z Jandorfu nejvyššímu kancléři, panu menšímu purkrabímu pražskému i panu Humpolci z Tucharaze, kteří všichni mají veliké slovo u soudců komorního soudu a královských úředníků,“ navrhoval.

Jandorf bleskl po chamtivci svým ohnivým pohledem, avšak poté zavelel Rozině, aby přinesla z truhlice tři větší ozdobné stříbrné poháry, a když je přinesla, poručil, aby přihodila do vlašských kamen. Do síně pronikl ostrý kouř z mokrého dřeva a paní Barbora se rozkašlala. Její choť poslal Rozinu, aby rychle otevřela okno.

„Měl byste to děvče poslat do dobrého panského fraucimoru, milý pane Kryštofe,“ pověděl a ovíval přitom manželku kapesníčkem. „Budete-li chtít, uvedu je ke dvoru Její Milosti Kateřiny Rožmberské,“ navrhoval. Jandorf mlčel.

Rozina otevřela okno a štiplavý kouř se valil ven. Ze dvora vyjížděl vůz naložený sudy piva. Mladý muž hledající v ulicích pana Štěstí se mu vyhnul, zvedl zrak a setkal se s pohledem Roziny. Vypadala jako čarodějka vyhánějící z doupěte kouř. Usmál se na ni. Ona mu úsměv oplatila. Zatančil pro ni ve sněhu zdvořilé kolečko. Zasmála se a zamávala.

„Vidíte, jak se chová?“ pohrdavě pronesl pan Míčan.

„Však vyrostla mezi havíři,“ dokašlala jeho choť.

Jandorf by se byl za ta slova rozzlobil, nechtěl však proti sobě popudit Míčana, jenž měl, nebo to alespoň tvrdil, velké slovo u rožmberského dvora. Tudíž i u nejvyššího kancléře a menšího purkrabí zemského, Jindřicha ze Švamberka. Mlčel tedy. Vstal, popošel k Rozině, která si s mladíkem venku hrála na posílání úsměvů a zatajené vzdušné polibky, udeřil ji a prudce odstrčil od okna. Vyhlédl, aby viděl toho, s nímž vnučka koketovala. Spatřil Krčína. A Krčín Jandorfa. Oba měli orlí zraky, okamžitě se poznali. Z očí velikého permona vyšlehly blesky. Bleskurychle zavřel okno, rychle prošel síní a sebral svůj plášť, klobouk a kord.

„Co se stalo?“ vydechla vylekaně paní Eustachie. Jandorf neodpověděl. Vyřítíl se ven.

„Asi půjdeme,“ prohodil rozpačitě Míčan z Klinkenštejna a vzal si tři darované stříbrné poháry.

Krčín utíkal Skořepkou na Nové Tržiště. Vypadal jako poberta štvaný vlastním strachem, jako šílený tulák prchající před vlastním osudem. Otáčel se a viděl jezdce, před nímž uskakovali zděšení chodci. Předešlou noc přespal mezi mendíky ve svatopetrské škole, kam ho vpustil rektor Matyáš Hostovinus, a s jitem vyrazil do ulic. Namlouval si, že hledá lotry, kteří mu ukradli koně, ale vskrytu duše doufal, že se něco přihodí a dveře k nové naději se náhle

otevřou. Otevřelo se okno a zasmálo se na něho půvabné děvče, znamení budoucnosti. Pak se však zjevil Jandorf. Minulost vycenila zuby. A teď nezbývalo než utíkat.

Manželé Míčanovi se rozloučili s paní Eustachií. Roziny si nevšíмали. Vyšli do chodby a balili se do kožichů.

„Rozina musí od pana Kryštofa pryč,“ šeptal pan Oldřich. „Má ji za služku, ale zvykl si na ni, vídá ji každý den a na vás ostatní zapomíná. Ani se nezeptal, jak se nám daří a jestli něco nepotřebujeme. Jako bych byl dobrý jen k tomu, abych za něj prosil u Jejich Milostí švagrů rožmberského vladaře a nosil jim jeho stříbrné poháry. Nám nedal žádný.“

Vešli do tmavé síně.

„Tudy asi ne,“ mínil pan Oldřich. Obrátil se a chtěl se vrátit. Otevřel dveře. Za nimi byla úzká chodba zakončená šnekem. Dali se po něm.

Krčín běžel po Uhelném trhu. Čmoudily tu ohně a dřevěné uhlí ťukalo o sebe ve velikých ošatkách. Běžel Svatohavelským trhem a doběhl před staroslavnou Velkou kolej Univerzity Karlovy, jejíž vrata byla otevřená dokořán a dovnitř vstupovali hosté mířící na slavnou deklamaci mistra Tadeáše Hájka *ORATIO DE LAUDIBUS GEOMETRIAE*. Vmísil se tedy mezi studiosy a bakaláře. Někteří jej znali a slyšeli už od Matouše Hostovina, jak při slavném císařově vjezdu do Měst pražských neslavně vjel on.

„Schovejte mne mezi sebou, kolegové,“ sykl Jakub. Studenti byli veselá chasa a ctili soudržnost vzdělaného stáda. Ukryli Krčina v houfu. Vklouzli do kolejních vrat právě ve chvíli, kdy před ně dorazil Jandorf.

„Co jsi provedl, Pušnpeltie?“ ptal se pobaveně Matouš Dačický, který se psal latinsky Philomates. „Který staroměstský měšťan tě honí, protože tě načapal se svou hloupou dcerou?“

„Žádný měšťan, šlechtic. Nevím ani, jak se jmenuje. Pohádali jsme se v herberku a já mu vchrstl pivo do tváře,“ lhal Krčín.

Pan Míčan s chotí stáli v malé komoře, před nimi dvoje dveře. Zkusili první, byly zamčené. Zkusili druhé.

„Schody!“ řekl pan Oldřich. „Opatrně, drahá, je tu tma.“ Zavřel za sebou a klopýtal dolů po schodišti. Tiše klapla petlice, někdo ji zvenčí zasunul.

„Tady je převét, fuj, fuj, fuj!“ zlobil se rožmberský dvořan. Práskl dveřmi.

„A tady další schodiště,“ ukazovala paní. Vedlo vzhůru.

Jandorf znovu dorazil před vchod do Karolína. Krotil koně, neboť sem právě dorazil kočár s erbem arciknížete Ferdinanda a z něj vystupoval osobní lékař Jeho Výsosti, slovník Petr Ondřej Mathioli. Profesori v čele s rektorem mu spěchali vstříc. V jiném kočáře přijel vlivný zemský místosudí Jan starší Hodějovský z Hodějova, mecenáš družiny latinských básníků, k níž patřil i profesor Hájek. Rovněž on byl uctivě vítán a odváděn do veliké auly. Pozdravil se s Theodorem Sixtem z Ottersdorfu a pošeptal mu, že věci se ubírají dobrou cestou. Na sněmu má být jmenována komise, jež se při soudu nejvyššího purkrabího bude zabírat zemskými právy. Pan Sixt je jedním z navrhovaných kandidátů. Přísná tvář bývalého staroměstského kancléře se poněkud rozjasnila. Měl za sebou trpkých jedenáct let a doufal v lepší časy.

Kryštof Jandorf z Jandorfu objížděl Koňský trh. Brána ven z města byla otevřená a na bílé pláň za ní sedaly černé vrány. Jandorf počítal stopy, které mířily z brány pryč. Bylo jich mnoho. Kdesi za kopci se začínalo smrákat. Ku Praze kráčela tma a rozhazovala okolo sebe ticho.

Ve veliké aule Karlovy koleje vystoupil na katedru profesor Tadeáš Hájek Nemicus. Slova jeho latinské zdravice vzlétla nad hlavy přítomných, polykána temnými tlamami oken. V přítmí se probouzely Múzy. Bohové zapalovali oheň na Olympu. Přicházeli staří Řekové – Pýthagorás, Eukleidés i veliký Aristotelés, dotýkali se mistrovny suknice a přátelsky hleděli na shromáždění. Pýthagorás maloval kruhy, Eukleidés ukazoval čísla a Aristotelés se nechal obletovat Múzami.

„Jak to, že se nemůžeme vrátit?“ lomcoval pan Míčan z Klinkenštejna zavřenými dveřmi. „Vždyť jsme tudy přece přišli...“

„Mlč a pojď!“ povzdechla paní a táhla jej úzkou chodbou do tmy.

„Dvořan Jeho Milosti vladaře rožmberského přece není myšák, aby musel prolézat každou dírou v tomhle proklatém domě!“

Vešli na další šnekovité schodiště. Nechali otevřeno, aby jim alespoň matný odlesk světla ukazoval cestu. Scházeli dolů. Buch! Dveře nahoře se zavřely. Míčan udeřil hlavou o stěnu. Nahoře zaklapla petlice.

„To je divné!“ řekl pan z Klinkenštejna, postoupil do tmy, přepadl a přirazil svou choť na zeď. Ruce měl na jejich velkých nadrech.

„Oldřichu! Co tě to napadlo!“ pohoršovala se paní Barbora.

Jandorf vjel do polorozbořeného chrámu Panny Marie Sněžné. Kůň přeskočil hromadu kamení. Promrzlé dříví na ohni zapraskalo a k tmavnoucí obloze vyšlehl plamen. Zamrkaly dva tucty očí. Oči jedovaté i kalné, studené i žhavé. Koňská kopyta rozdupávala sních. Balvany se změnilly v žebráky a ti zase v krysy neslyšně pobíhající kolem Jandorfa. Kůň znepokojeně zafrkal. Jandorf vykřikl hnusem, pobídl hřebce a přeskočil oheň. Pod kopyty mu zůstal nějaký stařec. Z jeho bezzubé huby se dral prapodivný nárek. Jandorf hledal další oběť. Žebráci prchali vybitými okny. Na kamení dosedlo hejno vran. Rozvaliny chrámu zůstaly pusté.

Hájek Nemicus děkoval Múzám a prosil je, aby v jeho blízkosti ještě setrvaly. Z hlubin minulosti vyvolal mistra Havla, prvního profesora matematiky a astronomie na Karlově univerzitě, jenž věštil z postavení hvězd a slavnému císaři Karlu IV. doporučil, aby Nové Město pražské nedal stavět za Hradčany, nýbrž za Starým Městem. Vzpomínal na slavné české matematiky, mistra Křišťana z Prachatic i mistra Jana Šindela, o jehož Efemeridách a Alfonských tabulkách, které jsou nepostradatelné pro astronomii, pohovořil dlouze a podrobně. Někteří z hostů se zavrtěli. Pan Jan starší Hodějovský lehce zívł. Množství čísel jej unavovalo. Krčina,

tísnícího se mezi studenty a bakaláři, nikoliv. Opíral se o zeď veliké auly. Pronikalo sem šero, změkčené bílým sněhem za okny. Čísla hovořila jasněji než planoucí pochodeň. Geometrie je dobrý meč. Mnohé lze změřit a vypočítat. Čísla jsou jako poslušní vojáci. Je však nutné vidět výsledek. Je-li tu řada, pak je dobré znát její směr; je-li tu rozměr, obšlapat jej vlastníma nohama. Krčín poslouchal. Logika čísel na něj měla konejšivý účinek. Vedle něho stál nadaný matematik Jan Mělnický Carolides, patricijský synek z Nového Města, Jakubův bývalý druh z univerzitních lavic. Psal si poznámky olůvkem na malou škartici.

Pan Míčan z Klinkenštejna s chotí Barborou obešli páchnoucí prevét. Smrad výkalů vystřídala pronikavá vůně sladů. Někde poblíž se vařilo pivo.

Manželé se konečně dostali na dvůr, zastavěný hromadami dřeva a prázdnými sudy. Prodírali se mezi nimi, špinaví, zapáchající a zpocení. Pak se rychle ukryli za formanský povoz. Nechtěli, aby je spatřila další manželská dvojice směřující na návštěvu k Jandorfovi. Kateřina, druhá z dcer paní Eustachie, přiváděla svého chotě, něměho Jana Markvarta z Hrádku. Míčanovi se s nimi vůbec netoužili setkat. Markvart totiž vyznával odporné pikhartské náboženství. Jakmile zmizel i se svou chotí na schodišti, proběhli Míčanovi průjezdem.

„Doufám, že zabloudí ještě hůř než my,“ šeptal Míčan. Tři stříbrné koflíky mu cinkaly v kožichu.

Mistr Hájek hovořil z katedry o sporu, který spolu před čtyřiceti léty vedli profesori Pavel Příbram a Václav Žatecký, neboť oba naprosto odlišně vyměřili Prahu. Kdo z nich byl blíže pravdy?

Špinavý Krčín, opírající se o zeď, dychtivě naslouchal. A Hájek poroučel číslům, aby tancovala nahá. Blíže k pravdě byl mistr Příbram. Je věru pěkné zjistit to až po čtyřiceti letech, pomyslel si Jakub. Snědý Apollón odehnal vznešeným gestem všechnu magii deroucí se temnými okny dovnitř. Neboť venku se zešeřilo a v noci geometrie neplatí. Karolinští fámulové, studenti ubytovaní tady

v koleji a určení k službě jednotlivým profesorům, zapalovali svíce. Krčín se přistihl, že je počítá.

Hájek končil svou deklamaci. Dotkl se ještě některých proroctví, především věštby slovutného Regiomontana, největšího hvězdáře od dob Ptolemaiových, díky jehož tabulkám, určujícím postavením hvězd, mohl Janovan Kolumbus vyplout přes oceán a objevit na jeho konci nové země. Německý učenec vycházel z odhadů Platonových a Ciceronových a vypočetl, že v poslední čtvrtině šestnáctého věku od Kristova narození nastane VELKÝ ROK MATEMATIKŮ, kdy se nebeská tělesa vrátí na místa, která zaujímala před stvořením světa. Tehdy, psal Regiomontanus, budou zanikat říše a odevšad se bude ozývat veliký nářek.

Slovutný preceptor Germánie, veliký Melanchthon, psal ve svém komentáři k věštbě Regiomontanově, že při Velkém roce matematiků dojde k náhlým přeměnám, jež změní chod světa. Cyprián Leovitius vypočetl, že Velký rok matematiků bude osmdesátý čtvrtý šestnáctého věku.

Hájek se ještě dotkl bláznivých tvrzení, která ve svém díle obhajoval nějaký toruňský Polák, a statečně poznamenal, že učení mužové by je měli brát vážně jako zajímavou tezi. Poděkoval Múzám, dcerám Mnemosyny, bohyně paměti, starobylé opatrovnice světového pořádku. Kalliopé mu pomohla ve vyprávění, Kleio jej držela za ruku, když vcházel do chrámu historie, a Uranie ho povzbuzovala v poctivé a nadšené práci. Jim odevzdal své jablko, jim se kořil a kořit bude.

Nadšení posluchači odměnili profesora Hájka potleskem a nejvzácnější hosté jej obklopili, aby mu blahopřáli. Karolinští fámulové otevírali dveře do zimního muzea. Linuly se odtud příjemné vůně, po hodech duševních přicházely na řadu hody smyslů. Profesori v čele s rektorem Dapsilem vedli vzácné hosty ke stolu. Studiosové jen natahovali krky a číchali. Oni zváni nebyli. Rektoři předních pražských škol ano. Především oba správci slavné školy u svatého Jindřicha, mistři Tomáš Mitis z Limůz a Petr Codicillus z Tulechova. Ta škola byla jakousi

předsíní univerzity, bývalo pravidlem, že rektory zvolil akademický senát za nové profesory. Codicillus s tím počítal. Kráčel mezi svým strýcem a děkanem Polentou. Tvářil se přísně a vznešeně, jako by jej vedly za ruku Múzy, jimž děkoval Nemicus. Mitis se zastavil se studenty a přátelsky jim podával ruku. Nevynechal ani Krčina.

„Tys kolínský Pušnpeltius,“ vzpomněl si. „Známý probošt z mokré čtvrti a vyhlášený frejř. Co tě přivádí zpět do lůna Almy máteře? Chceš snad složit misterskou zkoušku?“

„Náhoda, Mistře Tomáši,“ pověděl Krčín.

„Vrátil se do Měst pražských z Křivoklátu, kde s tamním hejtnanem hledal poklady,“ smál se rektor svatopetrské školy Matouš Hostovinus.

„Vím o tom hledání pokladů,“ živě souhlasil Mitis a zvědavě Krčina pozoroval. „Znám tu historii od přítele Balbína, na Hradě si ji vyprávějí úředníci jako dobrý vtíp. Třeba to ale bylo jinak, že, Pušnpeltie?“

„Viděl jsem hromádku zlatých mincí, které prý našel nějaký forman na lesním hradě Jivno. A pak jsem ještě spatřil hromadu děr v zemi a rozstřílený hrad. Hledali jsme něco, co není,“ poněkud nevrle vysvětlil Jakub.

„Nevěříš na poklady ukryté v zemi?“ ptal se mistr Tomáš. Krčín jen pokrčil rameny.

„Musíš mi někdy tu historii vyprávět tak, jak se doopravdy udála,“ pravil Mitis. „Já totiž, můj milý Pušnpeltie, na poklady věřím!“ Ještě se usmál a pak zamířil za ostatními vyvolenci k plným stolům.

Studiosové se vyhrnuli do tmy Nového tržiště. Handrkovali se, do které půjdou hospody. Krčín zastavil Matyáše Hostovína.

„Chceš mi opět pomoci?“

„Kuchařka žalovala farářovi, že jsem v noci do školy pustil nějakého stupku. Nechci mít žádné mrzutosti, Pušnpeltie, je mi líto. Buď s Bohem,“ pokrčil rameny Hostovinus. Volali jej druhové,

mířili do Stodoly. Hostovinus se už na Krčína nepodíval a spěchal za přáteli.

Univerzitní pedellus zavíral vrata a zálibně si prohlížel vyvěšenou ceduli. Deklamace byla slavná. Krčín okolo něj prošel a zamířil k brance na Nové Město. Někde v hloubi Svatohavelského trhu zadusala koňská kopyta. Krčín se přitiskl ke zdi. Žádného jezdce však nespatrił.

Jandorf byl v té chvíli již zpět v Hařapaťovském domě. Nevrlé odbyl Cetrice, který se již před dlouhou dobou vrátil z Hradčan a teď se zajímal, kam pan Kryštof tak náhle odjel.

„Viděl jsem zjevení, ale nepodařilo se mi je ani dohnat, ani zažehnat!“ pouze zavrčel pan Kryštof. Cetric mu vyprávěl o druhé odpolední návštěvě. Němý pan Markvart z Hrádku s chotí Kateřinou si odnesli další dva stříbrné poháry. Markvartův bratr Kryštof má velmi dobré známé mezi předními juristy, koflíky udělají dobrou službu. Jandorf na to neodpověděl. Znovu přistihl Rozinu, jak pozoruje z okna houf studiosů táhnoucích uličkami do herberku. Dvakrát ji udeřil.

Rozina plakala. Bude-li strašný permon jednou v pekle, ať je ona v nebi! Bude-li však v nebi, pak ať je Rozina raději v pekle!

Jakub Krčín z Jelčan mířil přes Koňský trh. Nezbyvá nic jiného než vyjít z městské brány do houstnoucí tmy, přenocovat v některé blízké vsi a s úsvitem zamířit domů do Kolína. Ukryt se u některého z přátel, možná u konšela Chvora, Krčínova učitele ve vodním díle, a pátrat, může-li vůbec ještě vstoupit do otcovského domu. S Chvorovou pomocí by se to mohlo podařit. A pak? Shnije na Polepském dvorci. Upije se k smrti nedobрым kolínským pivem. Nebo se otevřou dveře k nějaké nové naději? Tady ve Městech pražských už jsou všechny zavřené.

Na rohu Jindřišské ulice se nějaký sedlák lopotil s kolem povozu, zapadlým do závěje. Krčín okolo něj nevšímavě prošel. Sedlák soptil. Smutná kobyłka zařičela. K čertu! To se všichni mají lopotit pro nic? Krčín se vrátil. Opřel se o vůz. Zatlačili spolu se sedlákem. Kolo vyjelo ze závěje a sedlák si otřel pot z čela. Byl to Jan Údražský

z Kestřan, nájemce Granovských na krčském dvorci. Krčina poznal okamžitě.

„To jste vy, příteli? Mohu se vám nějak odvděčit za vaši pomoc?“

14.

Sněmovní jednání se protahovala. Stavové sestavovali odpověď už na třetí opravenou císařskou propozici. Ferdinandovi došly v té době špatné zprávy. V klášteře hieronymitů ve španělském městě San Yuste, kde trávil poslední dva roky po své abdikaci, zemřel Karel V., bratr císaře Ferdinanda, kterému přenechal říšský trůn, a otec Filipa II., jemuž zanechal trůn španělský, bohaté Nizozemí, zámořské kolonie i vleklou válku s Francií.

Císař nesl smrt svého staršího bratra velice těžce jako další znamení času, v němž se včerejší jistoty proměňovaly v otazníky budoucích nejistot. Stáhl se do svých komnat a dvoru nařídil obléci se do smuteční černé barvy. V pražských katolických chrámech se sloužily četné zádušní mše. Pražskými městy chodily stráže a dbaly na to, aby se v šencích hlasitě neveselili opilci, aby se děvečky nechichotaly u kašen, aby všichni předstírali zármutek, který necítili.

Císař hodlal co nejrychleji ukončit vleklá jednání českého sněmu a odjet na sněm říšský, svolaný do Augšpurku k Novému roku 1559. Jeho úředníci proto navrhli stavovské delegaci tiché ústupky. Sněm schválil odvod daní ve výši navrhované panovníkem a páni, vyšetřovaní za podporu novotářských kněží, se mohli těšit na to, že se celá záležitost vytratí do ztracena. Shromáždili se ve Vladislavském sále a pod nohama jim tál sníh zanesený zvenčí. Za zvuků fanfár přišel i císař, doprovázený syny Ferdinandem a Karlem i početným houfem dvořanů. Všichni byli oblečeni v smuteční černi a jako obvykle se mezi nimi vyjímal nádherný Pernštejn s Řádem zlatého rouna na hrudi. Jeho Veličenstvo oznámilo stavům, že za několik dní odjede z Čech, a poděkoval delegátům sněmu za brzké vyřízení svých požadavků. Páni, podezřelí z podpory novotářských kněží, nechť se v plném počtu shromáždí v Zelené světnici, kde jim bude ústy arciknížete Ferdinanda oznámena císařova vůle.

Znovu zahřměly fanfáry, stavové se v hlubokém předklonu rozestoupili a panovník odcházel ze sálu. Šlapal přitom do četných louží, neboť sníh přinesený na botách už dávno roztál.

Stráže však sál neopustily a zůstaly rozestaveny i v nádvoří. Arcikníže odešel spolu s předními zemskými hodnostáři do Zelené světnice a velel hradnímu hejtmanovi, panu Dubanskému z Duban: „Pozvěte sem ta citovaná nevinátka!“

Když se velký houf předvolaných dostavil, arcikníže jim řekl pouze: „Urození páni! Jménem Jeho Veličenstva znovu zdůrazňuji, že ti kolátoři, kteří budou trpět, nebo dokonce dosazovat o své vůli na fary neřádné novotářské kněze, budou přísně stíháni pro porušování zemských zákonů. U většiny z vás Jeho Veličenstvo po poradě s předními hodnostáři království neshledalo pádné důkazy pro obvinění, ale ani pro obhájení.“

Pak předstoupil nejvyšší purkrabí Jan mladší Popel z Lobkovic: „Zámecký hejtmán stojí v předsáli!“

A arcikníže netečně vyhlásil: „Pan Bedřich ze Salhausenu na Benešově nad Ploučnicí nechť následuje zámeckého hejtmana!“ A odešel. Zemští hodnostáři za ním.

Vyděšený Salhausen se chytal okolostojících. „Proč jenom já?“

„Za toho přiznaného krejčího, z něhož jste udělal faráře, milý pane bratře,“ vytrhl se mu Lev Dětrich Fictum z Fictumi.

Všichni se hrnuli ven. Kníže z Plavna Salhausena přátelsky pobídl: „Jděte, hejtmán Dubanský čeká!“

„Což se mne nikdo nezastane?“ obracel se Salhausen k netečným tvářím.

„Císař je popudlivý!“ zamumlal tiše hrabě Kašpar Šlik.

„Jen jděte, pane ze Salhausenu,“ konejšil nebožáka Jindřich Kurcpach z Trachenburku. „Však si v Bílé věži nepobudete dlouho!“

Salhausen polkl. Otevřenými dveřmi bylo ze Zelené světnice dobře vidět čekajícího hejtmana Dubanského. Nedalo se nic dělat. Salhausen k němu vykročil.

Na nádvoří se rozklínaly rolničky. Ržáli koně. Stavové se rozjížděli z Hradu pryč. Kdekdo křičel. Kočí práskali biči. Sáne ujížděly k bráně. A sněh padal a padal.

Arcikníže Ferdinand vešel do svého paláce a hned se sháněl po hraběti Thurnovi. Nikdo však neměl žádné zprávy. Arciknížete to znepokojilo. Zpovědník de Cavaleriis, probošt vyšehradský a tridentský, mu marně vysvětloval, že není v lidských silách vrátit se z Augšpurku za tak krátký čas, a prosil Jeho Výsost, aby byla trpělivá. A opatrná.

„Což snad nejsem?“ vybuchl arcikníže. „Jeho Veličenstvo na mne dnes znovu naléhalo, abych se oženil, a poukazovalo na odpovědnost k Habsburskému domu. Volil jsem opatrná slova vytáček, ne nepodoben té smečce českých luteránů. Trpím, nemohu-li být k svému otci upřímný, ale vím, že jinak to nejde, že musím chránit Filipinino bezpečí.“

S mnoha povzdechy svolil k několika slyšením. Přijal svatovítského probošta Scribonia a prefekta jezuitské koleje Jindřicha Blysema a laskavě s nimi pohovořil. Povolal k sobě sekretáře české komory Kašpara Granovského z Granova a oznámil mu, že s ním v brzké době odcestuje do Poděbrad vyšetřovat podezřelé praktiky tamního hejtmana Ichtrice. Dvorský rychtář Jakub Kočka z Kocnštejna jej seznámil se svým vyšetřováním v Nymburce. Tamní měšťané nenesou velikou vinu na smutném osudu litevského knížete Sanguzska. Zajali jej sice, ale jen aby ho uchránili před vojáky vojevody Zborowského. Poláci je krutě pronásledovali, dobyli dům, v němž nymburští knížete ukryli, a zradou městského rychtáře Kuchty jej popadli ve svou moc. Zrádce již sedí v Bílé věži. Dvorský rychtář k tomu již nepřidal, že shodou okolností v kobce hned vedle lapených Mikulášenců, které týž Kuchta pomáhal zatýkat. A také neřekl nic o mnoha darech, kterými nymburští dvorského rychtáře přesvědčili o své nevině.

Arciknížecí osobní lékař, slovnutý Petr Ondřej Mathioli, uvedl k Jeho Výsosti dva přední pražské latinské básníky, byvší druhy a dnešní nepřátele. Mistr Martin Kuthen ze Šprinsberka sepsal

u příležitosti vjezdu Jeho Veličenstva do Měst pražských oslavnou báseň, mistr Matouš Collinus z Chotěřiny pak vydal tiskem vyličení celé slavnosti. Ferdinand Kuthena pochválil: „Báseň je věru pěkná, pane, Kalliopé i Euterpé vám vedly ruku, jsem s vámi spokojen. Na důkaz té spokojenosti vám má komora vyplatí sto zlatých. Básníci mají být odměňováni.“

Kuthen ze Šprinsberka děkoval s ohnutým hřbetem: „Chvála z úst Vaší Výsosti je tou největší odměnou, jaké se skromnému poetovi může dostat. Vždyť Jeho císařské Veličenstvo i Vaše Výsost jsou předními ochránci a znateli skvostného latinského jazyka, který za panování našeho nejmilostivějšího krále a císaře Svaté říše římské došel tak velikého rozkvětu a slávy.“

„Jeho Veličenstvo je rovněž ochráncem starých dobrých pořádků v této zemi, kterých se přidržujete také vy. I za to vás chválím,“ pověděl mu laskavě arcikníže. Pak se obrátil ke Collinovi. Vzal do rukou jeho dílo a přelétl očima první řádky.

„Nu vida, začíná prosbou, mnozí se tak ostýchají činit, jiní ne, každý čeká za své dílo odměnu, ale někteří o ni žebrají.“

Collinus bledl.

„Toť prosba k Múzám, aby poskytly básníkovi při psaní ochranu a sílu,“ snažil se jej chránit slovně Mathioli.

„Co soudíte, pane, o škole otců jezuitů?“ ptal se arcikníže.

„Předobří učitelé a skromní,“ rychle odpověděl Kuthen. „Mnozí chválí především důstojného prefekta Blysema...“

„Vás jsem se neptal!“ pohlédl na něj arcikníže. Upřel zraky na Collina.

„Naučí prý své žáky hodně latinských vět v brzkém čase, takže dítko umějí deklamovat celé odstavce...“

„Ale jejich zbožnost a odpor k bludům a novotám v religii jsou vám proti mysli,“ přerušil Collina arcikníže. „Je to vidět z vašeho vypsání. Kdekerá múza, kdekerá bohyně vítající Jeho Veličenstvo tu jsou pečlivě popsány, ale o uvítání před kolejí Svatého Klimenta tu je jen pět řádků. Špatné vypsání!“

Arcikníže vstal, několika kroky došel ke krbu a hodil Collinovo dílo plamenům. Ihned vzplálo. Dým se dral do očí nebohého básníka. Arcikníže už na něj ani nepohlédl.

„Řekli mi, že se toužíte vrátit na univerzitu a znovu obsadit stolec lektora řečtiny. Z toho nic nebude, pane, neboť se nemíníte polepšit, bouříte proti starobylým pořádkům a šíříte nepořádné náboženství!“

Básníci odcházeli. Kuthen nedokázal potlačit škodolibou radost. Collinus byl zdrcený. Ale i slovný Mathioli se tvářil zaraženě.

„Výsosti, se spisy, s nimiž nelze souhlasit, je lépe disputovat než je pálit,“ odvážil se říci.

„Sepište tedy vypsání slavností vy, rozhodně bude lepší,“ odpověděl mu Ferdinand.

Křivoklát vypadal, že má zavřené oči, ale nebylo tomu tak. Královský hrad nikdy nespí, i když je temný a špice věží se ztrácejí v černotě nebe hluboko pod lucernami hvězd. Začínala zimní noc a bude trvat dlouho, než přejde. Družina nejvyššího kancléře se zdráhala vstávat od plného stolu, ačkoliv rozkaz urozeného pána byl jasný. Do hodiny odjedeme.

Nejvyšší kancléř seděl v té chvíli ve vedlejší síni s královskými úředníky. Byl tu právě sesazený křivoklátský hejtman Jan Žďárský ze Žďáru, purkrabí Zikmund Osterský ze Sulevic a královský komisař všech komorních panství Kryštof Skuhrovský ze Skuhrova. Sluhové drželi konvice a neustále dolévali. Žďárský sestavil ze špinavého nádobí prapodivný cínový hrad. Jivno se zakletým pokladem krále Václava.

„Tady v kapli se ukázalo několik děr, které vedly do podzemí,“ vysvětloval. „Jednou z nich musel proklouznout zbečenský vozka, jak se mu to však povedlo, to nevěděl.“

„Vlezl na hrad o půlnoci, kdy mají všechny tajemné síly největší moc,“ mínil purkrabí Osterský. Žďárský sáhl doprostřed cínového hradu tak neopatrně, že se celá stavba zřítila. Páni se rozesmáli.

„Ukázal jste nám, co jste udělal. Je po Jivnu,“ řekl nejvyšší kancléř a dopil. Necítil víno v žaludku, ale v hlavě. Vstal. Ostatní jej hned následovali.

„Stejně bych se vzdal úřadu,“ pověděl trucovitě Žďárský. „Komora posílá rozkazy, které nemohu plnit bez újmy na mém svědomí!“

„Jaké rozkazy?“ ptal se nejvyšší kancléř, zatímco se nechal oblékat.

„Není mi lhostejné utrpení tří pikhartských vězňů, které tu na hradě máme, Vaše Milosti. A nesmím-li jim ulehčit v jejich strádání, pak...“

„Ještě že jste se nerozhodl bourat i pevné zdi jejich kobek,“ pravil rozmarne komisař Skuhrovský. Žďárský mlčel. Sám před sebou si připadal jako muž odvolaný z úřadu pro projevené milosrdenství, ne proto, že rozstřílel hrad.

Dvořané nejvyššího kancléře se mrzutě zvedali. Připadalo jim pošetilé vyrazet z tepla a bezpečí do zimní noci a putovat lesy plnými vlků.

Jáchym z Hradce však byl neoblomný. Spěchal domů. Stejně se tam bude moci jen zastavit, políbit ženu a vyřídit nejnutnější záležitosti, a hned zase musí vyrazit, tentokrát do Augšpurku na říšský sněm.

Početný houf sešel na nádvoří horního hradu. Kancléř podával svůj kord jednomu z pážat, malému Janu Netolickému z Turova.

„Co je ti, Honzíčku, oči máš dokořán a v tváři prosbu?“ zeptal se.

„Vaše Milosti, tady prý je někde vězení a v něm sedí největší český kacír,“ šeptal chlapec.

„Chceš ho vidět?“

„Ano.“

„Dobrá, půjdeme se na něj podívat,“ usmál se nejvyšší kancléř a poručil purkrabímu, aby jej dovedl do Augustova vězení. Osterský však byl ostražitý. Přede dvěma hodinami sesadil pan z Hradce císařovým jménem z úřadu hejtmana Žďárského. Co když má v úmyslu v čistce pokračovat a hledá záminku?

„To nelze, Milosti,“ tvářil se proto zarputile. „Nemáte písemné povolení od Jeho Veličenstva!“

„Můj milý pane,“ opáčil rozmarně nejvyšší kancléř, „držíte svícen pevně v ruce, ale vítr vám už před chvílí zhasl plameny. Doufám, že cestu k vězení znáte i potmě!“

Purkrabí se již neodvažoval odporovat. Dovedl nejvyššího kancléře s pážetem a houfem přiočilých pánů do rohu nádvoří. Sestoupili po několika schodech a vešli do temného sklepení. Jeden strážný svítil, druhý odemykal několikéré dveře. Všechno tu bylo tak, jak si přál císař. Osterský si pospíšil, vzal od strážného louč a chtěl Hradeckému sám posvítit na cestu do Augustova vězení.

„Dejte mi ji!“ velel nejvyšší kancléř. Natáhl ruku. Druhou položil na rameno pážeti.

„Máš strach?“

„Mám!“

„Neboj se. Jdeme k člověku, ne k ďáblu.“

Vězení bylo temné a zatuchlé, plné vlhké zimy, která se lepila na tělo. Pan Jáchym pozvedl louči vysoko nad hlavu. Světlo se dotklo zmrzlých kapek vody na stropě. Po stěně přeběhl obrovský stín. Páže zděšeně vykřiklo. Nedbalo na etiketu a chytilo se Hradeckého za kožich.

Z hromady slámy vstal vysoký a mohutný stařec s dlouhou bílou bradou plnou stébel. Připomínal některého ze starozákonních proroků. Jeho oči byly hluboké a bez otázky. Díval se a čekal. Návštěva ve vězení mohla znamenat cokoliv. Prohlédl si skupinku pánů i vyděšené páže.

„Proč přicházíte, vzácní pánové, v tento neobvyklý čas?“ zeptal se. „Toto místo není příjemné. Zvláště pro děti.“

„Nejsme tu pro své potěšení,“ řekl mu nejvyšší kancléř. Podal Augustovi louči. „Vezmi. Jiný dar ti nabídnout nemohu!“

Augusta louči nepřijal.

„Pohrdáš světlem?“ tázal se Hradecký.

„Dohoří a tma bude dvakrát černější,“ pověděl stařec. „Kdo jste, pane?“

„A kdo jsi ty, že si osobuješ právo se tázat?“ opáčil nejvyšší kancléř.

„Vězeň, který trpí tím, že ti, kdož k němu vstupují, jej ponechávají v nejistotě. Jste-li zbožný a poctivý, nemusíte se přece obávat říci mi své jméno i účel, proč jste mne navštívil,“ řekl Augusta a pohlédl nejvyššímu kancléři do očí.

„Vidím, že nelhali ti, kdo tvrdili, že umíš jednat s urozenými jako se sobě rovnými,“ pověděl Hradecký. V pohrdavém tónu se chvěla jiskřička jakési úcty. „Nejsem z těch, kteří by ti byli nakloněni, Augusto, nepřináším ti nic dobrého, ale ani zlého! Setrvej ve své tmě!“ Nejvyšší kancléř podal louči Osterskému, vzal páže a pomalu ho odváděl. Hoch se otáčel. Augusta se na něj usmál. Hoch mu úsměv oplatil. Škobrtl o schod. Byl venku.

Augusta se obrátil ke Žďárskému.

„Kdo to byl?“ zeptal se.

„Sám nejvyšší kancléř, pan z Hradce,“ špitl Žďárský. „Sesadil mne z úřadu, neboť jsem se k vám choval milosrdně.“

„Ehmm,“ ozval se ode dveří Osterský. Zacinkal klíčem. Žďárský si pospíšil ven. Augusta nehybně stál, dokud se dveře nezavřely a on se neocitl v naprosté tmě.

Družina pána z Hradce vyrazila z nočního hradu údolím Rakovnického potoka k řece Berounce. Dvoje sáně obklopoval houf jezdců. Někteří z nich měli rozsvícené lucerny. V prvních sáních seděl Hradecký, v druhých pážata.

„Je nás hodně, že?“ ptal se dychtivě malý Jan Netolický Jáchyma Španovského z Lisova.

„Proč se ptáš?“

„Bojí se loupežníků!“ volalo jiné páže, Jindříšek Vrchotický z Loukova.

„I ne! Ale duchů...“ přiznal Honzíček Netolický.

Páni okolo saní se smáli.

„Duchů?“ vytáhl obočí pan Jestřibský z Rýzemberka. „A co čerta, který strašil v Rožmberském paláci v Praze, toho jste se nebáli?“

Pážata zmlkla.

Přejeli zamrzlou řeku, ozářenou smutným zbytkem paní Luny, minuli ves Roztoky, v níž štěkali psi, a po stráních se dali vzhůru k hlubokým lesům okolo Dlouhého hřebene. Pan Jáchym dýchal s rozkoší ostrý noční vzduch. Byl dobře zabalen v kožešinách, ale spát se mu nechtělo. Napadlo jej, že stromy se v noci mění v hubené vysoké chlapy, ne nepodobné křivoklátskému purkrabímu Osterskému, který si před ním tak směšně hrál na pana Ostražitého. K saním se přitočil Petr Jestřibský.

„Kam doufá Vaše Milost dojet?“ zajímal se.

„Jistě za Nižbor k hutím a do Berouna,“ odpověděl rozmarně Hradecký.

„Je to daleko. A cesta vede skrze hvozdy. Noční jízda unavuje koně i lidi,“ bručel Jestřibský.

„Cesta je dobře vyjetá,“ laskavě pověděl pan Jáchym. „A nelíbí-li se ti cestování se mnou, nevadí. Za Berounem se naše cesty stejně rozdělí.“

„Vím, Milosti.“

„Náš přítel opat Koza se již vypravil prosit o almužny ve prospěch strádajícího kláštera?“

„Kozka, Milosti. Matěj Kozka z Rynárce. Strahovský opat jej naštěstí vyhnal, ač si zprvu dobře rozuměli. Pak stačila zmínka o bohaté vdově na Březnici, která vede nákladný dvůr a miluje světské radosti, a kněz začenichal.“

Kancléř se nadzvedl v saních, houkl na kočího, ať zastaví, a ještě než sáně zabrzdily, seskočil z nich.

„Spoléhám na tvou bystrost a opatrnost, můj milý,“ řekl tiše Jestřibskému. Vklouzl do závěje u cesty.

„Co se děje?“ volal ze tmy Kyndlík.

„Co asi!“ odsekl nejvyšší kancléř. Močil do sněhu. Srdce se mu sevřelo podivnou úzkostí. Snad za to mohla tichá paní Luna, trpící na úbytě. Vrátil se k saním.

A tehdy kdesi v hloubi lesa zavyl vlci.

„Pochodně! Zapalte pochodně!“ velel Jestřibský. Vytáhl z holstry u sedla ručnici. Družina uháněla lesní tmou vpřed. Kočí práskali

bičem. Sníh syčel. Koně frkali. Blikaly lucerny, zásoba ohně. Vzplanulo několik pochodní.

Pak se za družinou objevili dva vlci vedoucí smečku. Měli chuť na koninu, ale báli se lidí a ohně. Práskl výstřel z ručnice. Jezdci máchali pochodněmi.

A vlci zmizeli stejně rychle jako se objevili. Rozplynuli se v hlubinách Stříbrného luhu.

Univerzitní pedel sňal z vrat Veliké Karlovy koleje ceduli oznamující slavnou deklamaci mistra Hájka Nemicuse *ORATIO DE LAUDIBUS GEOMETRIAE* a pověsil místo ní ceduli novou.

*Nedobrý je kuchař, jenž na jedné pánvi v hromadu mísí
ptáky, ryby, čočku i skopové maso.
Špatný je učitel, který mládež najednou učí
gramatice, logice i rétorice.*

Pedel byl spokojen. Kolemjdoucímu panu Melantrichovi z Aventina, arciknihlačiteli českému, přišpítl, že to je odpověď na učitelování prefekta jezuitské koleje Blyssema, jehož teď tak mnozí chválí. Pan Melantrich se usmál.

Děvečka z profesorské kuchyně zatopila v zimním muzeu. Dovnitř vcházeli profesoři. Sesedli se u velkého stolu. Rektor Dapsilus pronesl úvodní řeč. Z císařova pobytu v Praze nevzešlo pro univerzitu nic nového, ani dobrého, ani zlého, naštěstí, díky Pánu Bohu. Akademický senát se může vrátit k všedním starostem. Někteří kolegové opět zaútočili proti tradici celibátu, napsali o tom dokonce traktáty. A je tu žádost profesora Havla Gelasta, aby se jej univerzita zastala v jeho sporu s černokosteleckým děkanem Larvou. Mnozí míní, že to je spor mezi dvěma knězi a že tedy patří pod jurisdikci dolní konzistoře...

„Konzistoř rozhodla v můj neprospěch, a přece jsem v právu,“ vpadl rektorovi do řeči Gelastus. „Proto se obracím k akademickému senátu.“

„I kdybychom se Mistra Havla zastali,“ namítl profesor Hájek Nemicus, „děkan Larva nám nepodléhá. Nemůžeme na něm tedy vymáhat ony dvě knihy, které si půjčil a nevrátil.“

Ctihodní mistři ve svých hábitech se vrtěli. Začínala vleklá hádka. Prachmizerný spor o dvě půjčené knihy svatého Augustina znovu rozpoltil akademický senát na tři tábory. Vyznavači staročeské kališné víry Jindřich Curius, Tomáš Husinecký a Jakub Codicillus se stavěli za Gelasta; Hájek a příznivci nového náboženství, rektor Dapsilus, děkan Polenta, Proxenus a Kristián Koldín, byli proti; ostatní pak zůstali opatrně bez jasného názoru.

Ostře promluvil profesor Hájek, latinským jménem Nemicus: „O čem se tu vlastně přeme? Víme, zda si černokostelecký děkan půjčil ty knihy? Nevíme! Mistr Havel to tvrdí, ale nepodává jediný důkaz. Larva to popírá. Nicotný spor! A přitom doba kolem nás kráčí rychlými kroky, vše staré se mění, jen my ne, sedíme tu a trávíme čas řešením zbytečností. Kvůli dávné tradici celibátu, ač ten byl na všech významných akademiích v cizině již dávno zrušen, tu nemohou učit mnozí významní mužové; takto jsme ztratili mistra Antocha a ztratíme jistě i další. Jiní museli pro malicherné pletky našich protivníků opustit univerzitu, odcházejí ti nejlepší a my řešíme, půjčil-li si nějaký venkovský děkan dvě knihy! Mladíci, dychtiví vzdělání, míří do cizích zemí, ne k nám; holedbáme se tradicemi, ale ty se bortí naší malostí!“ skončil Hájek Nemicus.

„Však víme, jaké tradice jsou vám, mistře Tadeáši, trnem v oku, víme odkud berete své vzory. Luther také spal s jeptiškou!“ řekl mistr Jindřich Curius.

„Vím dobře, proč se odmítáte zastat mých práv!“ brunátněl mistr Havel Gelastus. „Dolní konzistoř rozhodla v můj neprospěch, vy proti ní nepůjdete, protože s ní držíte v novotářských partykách! To vy drolíte naše tradice, vy vymetáte všechny starobylé zvyklosti, převracíte naši víru na hlavu, vy zaséváte sektářství, bludy i rouhavé výmysly onoho Poláka, o nichž jste tak nadšeně mluvil při své disputaci!“

„Koperník není žábou, jež má podle Šúdova prorocství zdušit české království!“ namítl jurista Proxenus.

„Těch žab je více!“ odsekl Gelastus. „A první z nich je vaše novotářství!“ Vstal, celý rudý ve tváři. „Jindy a jinde se poměříme, mistře Tadeáši!“ Práskl dveřmi a odešel. Za ním se vytratili zbylí staromilci a po nich i opatrníci.

Rektor Dapsilus si povzdechl: „Možná jste měl krotit svou výřečnost, mistře Tadeáši. Gelastus je proradný a nebezpečný. Všechno vztahuje na sebe a sebe pak na celou starobylou církev podobojí. Není-li po jeho, je to pro něj důkaz novotářství.“

„Takové důkazy v logice neplatí!“ namítk Hájek.

„Jinde však mají svou platnost, vzpomeňte jen na slovutného mistra Matouše Collina,“ usmál se Dapsilus. „Což záminka pro jeho vyhnání z univerzity měla větší váhu než ty dvě ztracené knihy svatého Augustina?“

Hájek se zachmuřil.

„Kdyby arcikníže před nedávnem znovu mistra Matouše neponížil, necítil by se Gelastus tak na koni!“ řekl Proxenus.

Venku na chodbě pověděl v té chvíli mistr Havel svým příznivcům: „Kdyby urozeným pánům, obviněným z odpadlictví, císař tak snadno neodpustil, necítili by se všichni ti naši novotáři na konzistoři i v akademii tolik silní. Ale já jim ukážu!“

V zimním muzeu převládal mezi zbylými profesory stín obav z věcí příštích. Byl to Proxenus, kdo se ho pokusil rozptýlit a potěšit tak přítele Hájka.

„Mistr Tadeáš mluvil přece pravdu! Spor o ty knihy neuměla rozsoudit ani konzistoř, proč by se jím měl zabývat akademický senát? Je pravda, že na mnohých univerzitách byl zrušen starobylý předpis celibátu? Je! Je pravda, že mnozí mladíci odcházejí na univerzity do ciziny? Ano!“

„A přece nás může čekat obvinění, že se snažíme drolit starobylé tradice a zvyklosti, abychom otevřeli dveře cizím novotám,“ pravil mistr Kristián Koldín.

„Kdyby se nám povedlo Gelasta z akademie vystrnadit, bylo by nám všem lépe,“ prohlásil Šimon Proxenus.

„Snažili jsme se už dříve obstarat mu v konzistoři dobrou prebendu. Ale jeho nikdo za faráře nechce,“ povzdechl rektor Dapsilus. Rozhlédl se po mladších kolezích, a vida jejich náhlou schlíplost, chtěl je potěšit: „Nevěšme však hlavu. Ještě po Čechách žáby z Apokalypsy neskáčou. A Gelastus nemá mnoho příznivců ani mezi mocnými. Kolikrát došly jeho žaloby a udání sluchu?“

„Což neměl právě on prsty ve vyhnání mistra Matouše Collina z univerzity?“ pronesl tiše Koldín.

„Jistěže ano,“ řekl Proxenus. „Ale mistr Matouš měl největší nepřátele v jezuitách, jimž se z výšin předního učence a básníka vysmál za rychlokvašenou latinu, jakou vyučují.“

Všichni si hned vzpomněli na ceduli, kterou ten den vyvěsil pedel na vrata Veliké neboli Karlovy koleje.

„Možná nás čekají velké starosti,“ obával se Koldín.

„Mnohé starosti se promění v dým, který rozežene čerstvý vítr,“ pravil rektor. „Arcikníže Ferdinand možná přeje jezuitům víc, než by bylo zdrávo. Platí ale totéž i o následníkovi trůnu?“

Ostatní dobře pochopili, co chtěl rektor naznačit. Doba se měnila. Nepřicházel snad čas prince Maxmiliána, zjevného příznivce učení Lutherova nástupce Filipa Melanchthona? Mistři nebyli zdaleka jediní, kdo v to doufali.

15.

Když Jan Blahoslav přicházel k augustiniánskému klášteru, uslyšel veliký šum. Vypadalo to, jako by se tam nahrnula celá Vídeň, šlechtici i urozené paní ve vzácných šubách, baby, mladice, starci, kteří usedli před zavřenými chrámovými dveřmi na přinesené židle, i mladí dychtíví tovaryši. Dveře do chrámu se po dlouhé chvíli otevřely a všichni se tlačili dovnitř. Nad hlavami pluly stoličky, sesle i lavice, nadnášeny lidským davem. Chrám se plnil, kostelní lavice byly v mžiku obsazené, lidé usedali na přinesené sesle. Blahoslav se usmál tomu vídeňskému pohodlí, přitiskl se k sloupu a čekal. V okně zvláštní oratoře se pohnula osamocená postava. Korunní princ Maxmilián, volený král český a uherský. Přišel ze zámku po zvláštní pavlači vyslechnout nedělní kázání Šebestiána Pfausera, ženatého kněze a zjevného luterána.

Vpředu došlo k rozruchu. Královský trabant se snažil vytlačit z lavice sedícího starce a namísto něj usadit jakousi urozenou paní. Stařec se nedal, začali se přetahovat, v tom však vystoupal na kazatelnu Pfauser a začal zpívat. Dav se přidal a trabant také. Blahoslav se díval, zpívá-li i princ v zakryté oratoři. Zdálo se, že ano.

Pfauser kázal jasným a silným hlasem, kterak Kristus trestal ustanovení farizejů. Dodával naučení, že i my se máme varovat ustanovení lidských, stavějících se proti Božím přikázáním. Hovořil o velké víře ženy kananejské, jež nehledala pomoc u modlářů a falešných proroků, nýbrž šla k samotnému Kristu.

Během kázání se zřítilo několik přeplněných lavic, ale popadaní lidé hned zase vstávali a naslouchali. Před chrám přiběhl pes a dlouze zavyl; Pfauser na to řekl, že tam, kam čert nemůže, posílá svého holomka.

Kázání skončilo. Lidé se hrnuli z chrámu ven a odnášeli židličky, sesle i rozbité lavice. Blahoslav šel mezi nimi, naslouchal jejich

řečem a pochopil, že všichni svorně soudí, že bude jinak, než bývalo. Nad zasněženou Vídní přelétali ptáci naděje.

Zbytek neděle chodil Jan Blahoslav po vídeňských ulicích a vyptával se, kde bydlí kazatel arciknížete Maxmiliána Šebestián Pfauser. Byl sám uprostřed velikého cizího města. Díval se na mohutné hradby i širokou řeku s ledovou střešou nad svým proudem.

V pondělí ráno opět vyrazil ze svého chudého hostince do ulic a došel znovu k augustiniánskému chrámu u královského zámku. Vstoupil dovnitř. Chrám byl téměř prázdný. Jakýsi muž ukázal Blahoslavovi okno zakryté oratoře. Tam prý lze při nedělních kázáních spatřit Jeho Výsost arciknížete Maxmiliána, jenž nepřeje jezuitům.

Blahoslav došel před Pfauserův dům. Otevřel mu zdvořilý sluha. Kazatel není doma, vysvětloval. Vůbec je těžké jej zastihnout. Není-li u prince, je nepochybně u některého šlechtice či předního měšťana. Chce-li návštěvník ctihodného muže zastihnout, musí to zkoušet každý den.

Blahoslav poprosil o olůvko a škartici a napsal Pfauserovi vzkaz, v němž jej prosil o setkání.

Toužím po tom, abych mohl oslovit toho, jehož kázání jsem naslouchal s velkou vnitřní radostí.

A podepsal se jako Johann Apterix z města Přerova.

Ještě dvakrát toho dne se Blahoslav vypravil do Pfauserova domu. Neměl však štěstí. Nezastihl jej ani v úterý, ačkoliv téměř celý den postával na chodníku před zavřenými dveřmi a jen několikrát odběhl do ulice, kde sídlily knihtiskařské obchody.

Ve středu vstal o něco později než předešlé dny. Nebylo mu dobře, cítil se slabý a bezmocný. V nočních snech prostál nekonečné hodiny před zavřenými dveřmi Pfauserova domu. Neotevřely se.

V ulicích vanul ostrý vítr vhánějící do tváře ostré krupičky sněhu. Blahoslav šel nejprve k hradbám. Chtěl se ujistit, zda i ty viděl ve svých snech.

Jistě to byly ony, vysoké, strnulé, obrovské. Na bílých pláních se do daleka honil jen vítr. Tam, kde se obzor proměňoval v oblohu, prosvítalo mrazivé světlo. Odtud přicházívá turecké nebezpečí.

Pfauser opět nebyl doma. Blahoslav zamířil ke královskému zámku. Cestu už dobře znal. Tady voní ovoce máčené v medu. Tu je obchod, nad nímž visí železná ryba. Za rohem se prostírá malý černobílý rynek. Odtud je vidět věž štíhlého kostela. A tady se ulice rozšiřuje. Blahoslav došel až k zámku. Procházel se kolem a vstoupil do dvora, který vedl k zahradám a letohrádku. Zdvořile se tázal jakéhosi stavitele, jenž tu něco vyměřoval, kde v zámku stává alefant a jestli je možné jej vidět. Stavitel se usmál a ukázal do průjezdu na malé nádvoří. Blahoslav klouzal sněhem mezi vysokými sloupy. Pod dřevěnou střechou tam stál opravdový alefant, obrovité podivné zvíře nebývalých rozměrů s hadem místo nosu, mrtvý a přece živý, s velikýma skleněnýma očima. Blahoslav jej obcházel ze všech stran. Postavil se až k němu a hleděl vzhůru na divoké kly. Skleněné oči vypadaly smutně.

Když Blahoslav odcházel z císařského zámku, studený vítr ustal a v mracích se objevilo kulaté bílé slunce. Bratr Jan s lítostí minul knihtiskařské krámy. Zabušil na dveře domu kazatele Pfausera. Sluha mu otevřel a pozval jej dovnitř. Po nebi přelétli ptáci naděje.

Šebestián Pfauser uvítal Blahoslava ve své pracovně. Soustředěně jej pozoroval. Tlustou tvář brázdil zdvořilý úsměv.

„Mnozí přicházejí na má kázání, neboť jejich pověst je větší, než si zaslужují,“ řekl. „Nejsem učený teolog, který by vynášel něco nového, jen o to usiluji, abych předkládal pravdu bez hanění jedné či druhé strany.“

Vedl Blahoslava ke stolu a tlustou rukou hostu ukázal, aby si sedl. Sám složil své tělo proti němu.

„Vaše pověst je slavná a velmi se šíří,“ pověděl bratr Jan. „Mnozí o vás hovoří s úctou, obdivem a radostí a těší se z toho, že v budoucnu bude lépe, než je dnes.“

Pfauser kýval a probíral se tlustými prsty. „Kdyby Jeho Výsost princ Maxmilián dosedl na trůn, bylo by jistě lépe. Jeho Výsost je veliký muž, zastánce pravdy a dobra. Od všech politických záležitostí je však odstrkován, čehož příčinou jsou jezuité pošťuchující svými radami otce proti synovi.“

Kazatel se podíval Blahoslavovi do očí. Povzdechl. Prsty si promnul obočí a pokračoval. Císař jezuitům slepě důvěřuje. Avšak oni jsou lstiví, vypočítaví a pokrytečtí. Radí k nenávisti, ač se navenek tváří jako prostí učitelé křesťanství. Své pravé úmysly dobře skrývají. Touží po vyhlazení všech, kdo se s jejich učením nesrovnávají.

„A jejich představený tady ve Vídni, Canisius,“ zasyčel Pfauser jako had, „hodlal i zde zavést inkvizici, avšak nesvedl nic, neboť mu v tom zabránil princ Maxmilián.“

Pfauser se zatvářil vítězně. Spočítal prsty na levé ruce. Bylo jich pět.

„Žel, císař je plně v moci těch šibalů. Však je i u vás podporuje. Divím se, že je trpíte tak pokorně, ba, jak jsem se dozvěděl, i své děti k nim do škol posíláte.“ Díval se na Blahoslava. Oči měl pichlavé a výraz netečný. Nebo samolibý? To si bratr Jan nestačil přebrat. Musel odpovědět.

„Češi jsou zkroceni předešlými událostmi. Mlčí.“

Pfauser pokýval hlavou.

„Princi Maxmiliánovi je z toho smutno a těžko. Zatím však nemůže nic dělat. Ba, sám se musí bránit. Císař mu nedávno poslal z Prahy ostrý list, v němž mu vyčítal jeho víru i mne.“

Pfauser čekal, že Blahoslav bude bédovat. Bratr Jan však mlčel. Proto kazatel pokračoval: „Princ se však bude bránit. Odpověděl listem stejně ostrým a navíc hodlá v Augšpurku předstoupit před říšské stavy a obhájit sebe i mne. Ještě před třemi lety císař před říšskými předstíral, že nechce být nepřítelem náboženství, které

všichni vyznávají, ale pouhého půl roku od korunovace ve Frankfurtu již začíná prosazovat zlou vůli ve vlastním domě.“

Pfauser počítal prsty na pravé ruce. I těch bylo pět.

„Teď se ve Vídni tiskne katechismus, který sepsal představený zdejších jezuitů, Canisius aneb Caninus aneb Canissimus.“ Kazatel se zasmál tomu Psu, Psovitému i Nejpsovitějšímu. Hned se ale zase zatvářil vážně. A vyprávěl, jak si skrze oddané pány obstaral jeden výtisk a při veřejné disputaci o vzývání svatých, kterou jezuité pořádali, porazil na hlavu přední jezuitské teology včetně Canisia i Gaudana. Ptal se jich tehdy, proč se jezuité tolik dovolávají ustanovení koncilů a církevních otců, když není vůbec jisté, kdo a co je církev? Písmo a Duch Svatý sobě neodporují, ale koncily a církevní otcové ano, co jedno shromáždění ustanoví, to druhé zatratí. Jak bychom skrze ně mohli dojít ke konečné pravdě? Jezuité namítali, že tyto nesrovnalosti byly způsobeny měnícím se názorem v různých dobách, rozdílností mezi národy i odlišnými mravy. Princův kazatel se pak tázal, že je-li tomu tak, že se Slovo Boží může přizpůsobovat podle našich mravů a přání, co nám tedy zůstává k hledání?

Pak Pfauser přestal mluvit. Usmíval se. I jeho host se usmíval. Poté kazatel vstal. Bratr Jan rovněž.

„Spěchám k jídlu,“ řekl Pfauser. „Brzy odpoledne musím jít za Jeho Výsostí. Nesu mu tuto vzácnost.“ Ukázal Blahoslavovi krásně svázanou Lutherovu Bibli. „Princ mi uložil, abych ji přečetl, není-li zfalšovaná. Není. Je hodna toho, aby si v ní ten veliký muž četl.“ A vykročil ke dveřím. Bratr Jan ho následoval.

„Smím doufat, že spolu někdy poobědváme u mne v hostinci? Vaše Ctihodnost tak poutavě vypráví a je jí poučné naslouchat. A je mnoho věcí, které bych s vámi toužil probrat.“

Pfauser se zachmuřil.

„Čas, milý příteli, čas. Nemám ani chvilku. Kázání, disputace, návštěvy. Často musím být s Jeho Výsostí, jsem princovým důvěrníkem. Radí se se mnou o všem. Zvláště v těchto těžkých

časech, kdy jsme obklopeni nepřáteli. To milé setkání musím oželeť.“

Podával Blahoslavovi ruku.

„I my v Čechách jsme obklopeni nepřáteli,“ opáčil host. „Zle je především Bratřím.“ Stiskl podanou ruku. „Vaše Ctihodnost dozajista ví o smutném osudu jejich staršího, Jana Augusty, který je držen v krutém vězení. Snad by bylo ušlechtilým činem, kdyby se Vaše Ctihodnost o jeho utrpení zmínila Jeho Výsosti. Princ jako muž velkého srdce jistě soucítí s utlačovanými. Snad by svým slovem dokázal ulehčit osudu vězněného starce.“

Blahoslav hleděl Pfauserovi do očí.

„Že je náboženství bratrské vašemu učení velmi blízké, o tom se rače přesvědčit skrze tuto konfesi, vytištěnou ve Wittemberku před dvaceti roky a opatřenou předmluvou samotného doktora Martina Luthera.“ Podal kazateli menší knížku, kterou vyňal ze záňadří.

„Díky, díky,“ potěšeně řekl Pfauser, šel a konfesi uložil do knihovny. Přitom mluvil: „Vše řeknu Jeho Výsosti. Princ o řadě věcí neví, neboť mnozí se starají, aby před ním některé události, zvláště pak české, zůstávaly ukryty.“

Poté vyprovodil bratra Jana do chodby, ještě jednou mu stiskl ruku a pověděl: „Nezapomeňte ode mne pozdravovat všechny mé příznivce. A připomeňte jim, že princ Maxmilián je zvolený následník českého trůnu. Dnes ještě nemůže pomoci těm, kteří jsou souzeni pro pravdu. Ale zítra? Pozítří?“

Po nebi letěli ptáci naděje. Jan Blahoslav odešel od Pfausera lehčím krokem, než jakým k němu přišel. Sníh mu vrzal pod nohama. Zatočil na útulný rynek a ztratil se v úzké uličce, nenápadný a tichý, krácející trpělivým, rozvážným krokem muže, který je tajným a svrchovaným legátem Jednoty bratrské.

16.

Vrány na pláních nad Viničným údolím seděly ve sněhu a pozorovaly tři černé postavičky, plahočící se závěsemi od kostela svatého Pankráce k městečku Vyšehradu. Co si vrány myslely, není známo.

První šel mistr Havel Gelastus. Ruce měl roztažené, aby se vyvaroval uklouznutí. Za ním kráčel mistr Jindřich Curius s rukama za zády. Třetí klopýtal záplatovaný pankrácký farář Jan Černý a ruce měl sepjaté. Půvabný pohled. Tři velicí havrani uprostřed bílé zimy na počátku Masopustu. Radili se předtím v neútluné faře o potupě, které se mistru Havlovi dostalo nejprve od zrádců staré víry na konzistoři a posléze od novotářských profesorů v akademickém senátu. Gelastus se rozhodl žalovat jak dolní konzistoř, tak i univerzitu u komorního soudu. Ne pro ty dvě knihy svatého Augustina, ale pro upíraná práva. Černý tomu moc nerozuměl, tak se mu to profesoři snažili vysvětlit. Přitom se pohádali. Gelastus vstal a uraženě odešel. Curius vyrazil za ním. Co zbylo chudému faráři než vyběhnout a pokusit se oba velké pány ukonejšit pozváním do vyšehradského šenku? Teď klouzali sněhem a krčili se v ledovém větru.

„Fouká tu na pláních,“ choulil se Curius do pláště. „Nehostinné místo. A je tu prý zase nebezpečno. Formani, kteří přivezli zboží mistru Kuthenovi, vyprávěli, že se v lesích za Krčí objevili lapkové.“

„Kde by se tam teď uprostřed zimy vzali?“ nevěřil Černý. „Možná formani slyšeli vlky, kdo ví.“

„Cožpak vlci zapalují ohně?“ odsekl Curius. „Formani viděli v lesích ohně! Věru, nehostinné místo! Protivný vítr, že, mistře Havle?“

„A přece mne neodvane ani k zlému, ani k špatnému, neboť jsem poctivý a bohabojný muž,“ řekl Gelastus.

„Jste více než poctivý, mistře Havle,“ klouzal Curius. „Možná právě proto se z vás nestal děkan na Větrném vrchu.“

„To bych se jinak musel otáčet, stejně jako korouhvička Mystopolus, abych si takové děkanství zasloužil,“ zasmál se Gelastus. Mystopolus stával v čele dolní konzistoře jako horlivý luterán, paktoval se dokonce s boleslavskými pikharty, avšak po rebelii stavů proti králi obrátil, vrátil se do lůna české církve podobojí a pikhartství hned mýtil, jak mohl. Stavové jej neměli příliš v oblibě a odvraceli se od něj, proto jej král raději zbavil administrátorského úřadu. Jako odměnu za prokázané služby však Mystopolus dostal bohatou prebendu u svatého Apolináře na Větrném vrchu. Šla mu k duhu. Mnozí mu ji záviděli.

Trojice černých havranů hleděla nenávistně přes údolí na Větrný vrch.

„Prý už zase k novotářům dolézá a maže jim med okolo huby,“ žaloval jedovatě Curius. „Byl u Buriana Trčky i Kurcpacha. Stýská se mu po konzistoři. A že novotářský vichr duje, cinká Mystopol opět na luteránský zvoneček, aby ho bylo slyšet.“

Klouzali nyní z mírného kopce k vyšehradským hradbám. Curius sepal ruce, jako by se chtěl modlit, Gelastus s nimi mával, snad že se mu zdálo snadnější vzlétnout než jít. Černý se zapotácel a bum! Na zadku předjel oba profesory a přistál v bráně.

Čas proměnil bývalé sídlo českých králů v řemeslnické městečko plné úzkých uliček, namačkaných domků, zahrádek, schodišť a různých zákoutí. Tři havrani vešli do smrduté krčmy. Šenkýřka, Tlustá Vanda, je přeuctivě uvítala a přes pavláčku odvedla do horní jizby. Tady měli klid.

„Napiju se horkého piva a vyrazíme do Emauz za opatem Nožičkou. Čím nás bude více, tím lépe,“ prohlásil Gelastus.

„Věru, je příjemné posedět střídmě v šenku ve větší společnosti,“ řekl Černý.

„Nejde o hospodu, jde o žalobu u komorního soudu!“ přísně se na něj osopil Gelastus. „Tu mistr Jindřich byl svědkem, když mne v akademickém senátu novotáři Hájek, Dapsilus a Proxenus tak nectně odbyli. Vy, pane faráři, jste poctivý kněz a držíte se naší staré

víry. Víte dobře, jak konzistoř propadá odpadlictví, a budete o tom mluvit na soudu.“

„Já...“ lekal se farář od svatého Pankráce, „já nevím, jestli by mi kolátoři, páni Granovští, vůbec dovolili...“

„Už jsem vám přece vysvětlil, o co tu jde!“ brunátněl Gelastus. „A vy to zase nechápete? Tak ještě jednou! Kostelecký děkan Larva si ode mne půjčil dvě knihy svatého Augustina!“

„Ano,“ vůbec tomu nerozuměl farář. „Ale o ty dvě knihy tu přece nejde, jak mi Vaše Ctihodnost ráčila vysvětlit již dříve.“

„Jste ochoten bránit naši staroslavnou českou kališnou víru proti odpadlíkům a bludařům? Jste, nebo nejste?“ hřímal Gelastus.

„Jsem!“ položil si farář ruku na srdce.

„Kdo by mohl donutit kosteleckého děkana, aby mi ty knihy vrátil?“ mučil nebožáka mistr Havel dále.

„Svě... svědomí?“ hlesl Černý.

„Přece dolní konzistoř! A když ne ta, pak akademický senát. Udělali to? Ne! A proč? Protože...“

„Pan farář má pravdu,“ přerušil brunátného mistra Havla Curius. „Jsme sice na vaší straně, ale spolu s vámi konzistoř ani univerzitu žalovat nemůžeme. Není to náš spor!“

„Ah, malověrní, kteří se lekáte zpupného Babylonu!“ udeřil Gelastus pěstí do stolu. „Mne však nezastrašíte, mne neumlčíte, budu bojovat a kdo nebude se mnou, ten se na opačné straně octne spolu s odpadlíky!“

Gelastus se zahalil do pláště a šel. Z očí mu šlehaly blesky. Sestoupil po pavlácce na dvorek a ponořil boty do sněhu. Vtom do něj narazil opilec, který si odlehčil na hnojišti a teď mířil zpátky k rozpitému korbetu.

„Dobrý den, ctihodný mistře!“ pozdravil. „Poznáváte mne?“

„Ne!“ odpověděl Gelastus a šel dále.

„Jsem Jakub Krčín z Jelčan, chodil jsem na vaše lekce z matematiky!“

Jenže Gelastus se ani neotočil.

Krčín se vrátil do krčmy. Seděl u stolu s opilým kanovníkem z vyšehradské kapituly, který se podobal jalovici. Tlustá Vanda mu přinášela další holbu. Jakuba propíchla zlýma očima a zmizela.

„Pravím ti, tlustá Důstojnosti,“ mluvil Krčín k jalovici, „kde se hospodaří, tam se dobře daří. Postavme pivovar. A v údolí za Krčí zájezdni hostinec. V pivovaru budeme vařit řídké i malvaz, v hostinci je budeme čepovat. Všichni, kdo pojedou po cestě na Benešov, se tam zastaví. Uvidíš! Přece nechceš sedět v téhle smrduté krčmě až do konce svých dnů? Bylo by lepší pít pivo z vlastního pivovaru, ne? Tak zajdi za svými preláty, rozumíš? Vnímáš mě ještě?“

Kanovník se teď podobal rozteklému volovi. Do krčmy vklouzl zeman Jan Údražský z Kestřan. Hodil Tlusté Vandě pár drobných mincí. Krčín vstal.

Bral si plášť a klobouk. Krčmářka se k němu přitočila.

„Dej si pozor, tuláku! Máš potřeštěné nápady a ty by se mnohým nemusely líbit. To přece nejde, stavět hospody tam, kde dřív nikdy nebyly, nejde nutit kanovníky, aby hodili službou Bohu o zem a začali vařit pivo! Jsi tu cizí, nevyvyšuj se nad nás a hled', abys nechal věci ležet při starém!“ Dosyčela a hned se usmála jako dobrotivá matka.

Krčín s Údražským vyšli před krčmu.

„Co ti chtěla Tlustá Vanda?“ zajímal se Údražský.

„Vyhrožovala. Kdo by tu zastavil s povozem a pil její brečky, kdyby na benešovské cestě stál dobrý hostinec?“ pověděl Krčín. Obešli těžký kupecký povoz a usedli na sáně, tažené smutnou kobyloou.

„Ještě tam nestojí,“ řekl tiše Údražský a pobídl kobyliku. Vyrazili.

„Ne. Ale bude! Podívej! Bystrá a pevná,“ ukazoval Krčín zemanovi ruku.

„Když se nám všechno podaří, staneme se jednou pány tohoto kraje!“

„Nic nám nepatří. Vyšehrad je královský. Všechno kolem tu vlastní buď kapitula, nebo páni Granovští.“

Vyjeli z brány na bílé pláně, na nichž tancoval sníh se soumrakem a vítr k tomu pískal. Krčín plácl Údražského po rameni.

„Já přesvědčím kanovníky, ty Granovské. Budou z nás mít prospěch, proč by se bránili mým nápadům? Věř mi, Jene.“

Minuli ves Pankrác. Putovali houstnoucím šerem po bílých pláních. Nechali stranou cestu na Horní Krč a sjížděli dlouhým kopcem do údolí. Proti nim vyvstala tichá, temná hradba Kunratického lesa. Šero přes něj přehodilo svůj nejtěžší plášť. Snad proto bylo vidět, že někde daleko v lesních hlubinách hoří oheň. Jasně a rozpoznatelné světlo. Krčín pohodil hlavou. Světlo zmizelo.

„K čertu, oheň přece neuletí jako vrána!“ řekl. Seskočil ze saní a brodil se hlubokým sněhem. Lesní temnota však zůstala celistvá. A neproniknutelná.

„V tento čas není dobré volat síly zla,“ varoval Údražský.

Krčín se vrátil do saní.

„Viděl jsem záblesk ohně hluboko v lese,“ řekl. Zeman pobídl unavenou kobytku. Chvilí jeli mlčky.

„Kdo by mohl v lese pálit ohně? Copak jsou tam milíře?“

„Raději na to nemyslet a nepřivolávat zlé,“ křížoval se zeman.

Sjeli do údolí. Dvorec byl nedaleko. Stál v místě, kde z benešovské cesty odbočovala podél potoka Kněžky cesta do Dolní Krče. Z vrat vyběhli dva čeledíni, chytili kobytku a vedli ji dovnitř. Krčín s Údražským vešli za sáněmi. Vítal je zemanův mladší bratr Zachariáš.

„Zavři vrata!“ velel zeman. Ve stavení se svítilo. Štěkal pes. Ve tmě kvokala vyděšená slepice. Kuchařka Šárka ji nesla směrem k noži.

„Nesnáší!“ žalovala Krčínovi. „Jen sedí a sedí! Chce vychovávat kuřata!“

Krčín se zasmál. Slepici Šárce vzal.

„Odnaučíme ji vysedávat na hřadě! Zachariáši, běž do kůlny a přines mi klec, v níž jsi choval liščí mládě,“ pověděl přes rameno. Nemusel se ohlížet, kluk za ním běhal jako psík. A poslouchal Jakuba na slovo. Za chvíličku tu byl s dřevěnou klecí. Krčín do ní

slepici strčil, klec zavěsil na hák, hák na řemen a řemen přehodil přes břevno. Klec se houpala ve vratech od stodoly. Slepice rozzlobeně kvokala.

„Nechte ji tam dva dny houpat ve větru. Zapomene na sedění,“ radil Krčín.

„Kam chodíš na takové nápady?“ divila se kuchařka.

Zachariáš se na Krčina díval s neskrývaným obdivem.

„Vy umíte všechno, pane Jakube!“

Krčín se zasmál. Šli spolu přes dvůr pustit na noc psa.

„Zachariáši, slyšel jsi někdy, že by teď v zimě chodili do zdejších lesů pytláci a v noci pálili ohně?“

„Pytláci ne,“ řekl tiše kluk.

„Tak kdo? Mluv!“

„Na zbořený hrad krále Václava někdy přijdou lapkové. I v zimě,“ mluvil Zachariáš. „Ale na nás jsou hodní. Zčistajasna se tu objeví, dostanou najíst, napít a zase zmizí.“

„Chodí takhle na návštěvy i do okolních vsí?“

„Nevím.“

„Často se zajdou napít do krčmy Tlusté Vandy na Vyšehrad?“

„Jednou jsme je tam viděli,“ kývl Zachariáš. Krčín ho poslal do tepla. Sám ještě jednou obešel celý dvůr. Vrata byla zavřená dobře. Po dvoře pobíhal pes, mohutná obluda, schopná zadávat ovci. Slepice v kleci zlostně kvokala.

Vítr rozhýbal větve stromů na nedalekém kraji lesa. Zlověstné šumění naplnilo tmu. A v ní, uprostřed lesa, ve zřícenině starého královského loveckého hradu, nebojácně zapalovali loupežníci ohně. Někdy se tu ve dvorci objeví, dostanou najíst a napít, počíhají si pak nad ránem na první kupecký vůz jedoucí se zbožím ku Praze, přepadnou ho a rychle zmizí jinam. Třeba do rozvalin chrámu Panny Marie Sněžné?

Krčín je cítil i na tu dálku. Viděl jejich oheň ve tmě lesa. Srdce mu tlouklo nenávisť. Nemyslel přitom na mstu. Myslel na to, že mu překážejí. Kdo by stál o hostinec v místech, kde přepadávají lapkové?

Pak si uvědomil, že je to právě naopak. On se svými plány překáží lapkům. Jak mu řekla Tlustá Vanda, má si dát pozor a nechat věci tak, jak vždy byly.

Šel tmou k stavení. Nebál se. Věděl, že chce-li jít cestou, pro kterou se rozhodl, musí lapky z tohoto kraje navždy vyhnat, nebo zničit. Musí rozdupat jejich oheň, který mu hořel před očima. Ač byla úplná tma, sníh svítil liškám na cestu a vítr ohýbal mlčenlivé stromy.

17.

V pondělí po Novém roce léta Páně 1559 mířil urozený pan Petr Vok z Rožmberka se svou družinou k Augšpurku, pokladnici Svaté říše římské. Jeli s ním jeho druhové z dětských let, Václav Holický ze Šternberka, Zdeněk Kavka z Říčana a David Ugnand ze Sunecku. Ten doufal, že se mu podaří uchytit se drápkem v dvorské službě a začít tak stoupat po schodišti, na jehož konci se otevírají dveře k úřadům a moci. Petr Vok měl být jmenován císařským komorníkem, spíše se však těšil na rušné dny, hostiny, pitky i letmá milostná dobrodružství.

Družinu měl na starosti hofmistr Vít Šmoger z Kolu a Branšic, slezský rytíř a člen maltézského řádu svatého Jana, který před časem odešel z úřadu královského hejtmana v Brandýse a neprozřetelně si našel novou službu u Rožmberků.

Petr Vok byl dobře vybaven radami své matky i staršího bratra, vladaře Viléma. Ať vždy před očima Pána Boha má, žije ctnostně a střídme, císaři pilně a věrně slouží a ve všem poslouchá rady pana švagra Jáchyma z Hradce i všemocného Jana Hofmana z Grynpychlu a Střechova, říšského maršálka a předsedy císařovy tajné rady. Matka, Anna Rožmberská z Roggendorfu, ještě připomínala, aby byl Petr Vok rozumný a nedal se v mladickém rozjitření milostných citů svázat nějakými nerozvážnými sliby, jak to někdy svévolné děti k zármutku svých rodičů činí.

Cestovali přes Pasov, Mühlendorf a Mnichov. Sedmého dne, právě když překročili Lech, uviděli proti slunci věže augšpurského dómu. Do městských bran vjel jako první Petr Vok, ani ne dvacetiletý, v nádherné kožešinové šubě a s čapkou ze soboliny na hlavě. Jeho družina jej následovala. Všude jinde by vzbudili rozruch, ale zdejší lidé pyšným komonstvům dávno uvykli, spěchali za svými cíli a ani se nepodívali. Město bylo oděno do povinného smutku za zemřelého císaře Karla V., avšak zdálo se, že to nikdo v ulicích nevnímá. Panoval tu čilý ruch a chodci všech stavů se tlačili

u domů, protože prostředkem ulic neustále projížděly kočáry a cválali jezdci. Vedlejší uličkou kráčelo pět urozených Španělů a za nimi pážata nesoucí jejich kordy. Na hnědých kobylách projížděla císařská stráž.

„Cestu pro Jeho Milost Arnošta Bavorského, hraběte kladského a titulárního arcibiskupa salcburského!“ volali běžci.

„Cestu pro Jeho Milost Markvarta z Hattsteinu, biskupa špýrského!“

„Cestu pro Jeho Milost markraběte bádenského!“

V ulici panoval zmatek, spěchající se neustále zastavovali a uhýbali kočárům, obklopeným početnými družinami.

Svalnatí hromotluci nesli ozdobná nosítka. Seděla v nich útlá dívka.

„Cestu pro krásnou pannu!“ zvolal Petr Vok a snažil se pohlédnout dívce do tváře. Zabránil mu v tom ostržitý hofmistr.

Dorazili do hostince, kde jim pan Jáchym z Hradce obstaral bydlení. Museli se vměstnat do několika malých pokojů, více místa nebylo. Petr Vok se urazil. Odmítl spát s Holickým v jedné komoře. Cožpak jsou nějakí žebraví žáci někde v městské škole?

„Najděte jiné, důstojnější ubytování, pane hofmistře!“

Hofmistr Šmoger bědoval. Kolik jen má starostí a každou mu pan Petr ještě ztíží.

„Jeho Milost váš pan bratr mi kladl na srdce, abychom zbytečně neutráceli. I tak chce ten šelma hostinský za své krcálky nekřesťanskou sumu. Tak to ale bývá, je-li ve městě říšský sněm. Za větší bydlení bychom se nedoplatili.“

Petr Vok uraženě vklouzl do jedné z komůrek a zabouchl za sebou dveře.

„Co je mu?“ zeptal se Šmoger Holického.

„Trucuje. Možná tam bude sedět celé hodiny. A neotevře. Stará paní Rožmberská s vámi asi bude velmi nespokojena, pane hofmistře!“

„Copak je to moje vina?“ bědoval starý muž a klepal na zavřené dveře. Petr Vok se neozýval. Šmoger dosedl zdrceně na židli.

„Nejsem přece klobouk, který si mladý pán může nasadit či odložit podle své libosti. Měli bychom se ubytovat, převléknout, najíst a vyrazit do radnice ohlásit panu z Hradce, že jsme již zde! A místo toho...”

Znovu zaťukal na dveře.

„Pane Petře, prosím vás, otevřete!”

„Neotevřu!”

„Pokusím se bydlení sestavit tak, abyste mohl mít vlastní komůrku, slibuji. Čeled' snad může spát ve stáji...”

„Nemluvte na mne! Nechci žádnou komůrku! Chci pryč z Augšpurku!”

„Probůh, kam?”

„Někam, kde jsou hezké holky!”

„Pane Petře, vzpomeňte na varování Její Milosti vaší paní matky...”

„Nerozumím vám, mluvíte hrozně tiše.”

„Pane Petře, buďte rozumný!”

„Říkal jste něco?”

Hofmistr Šmoger opět zdrceně usedl na stoličku.

„Co mám dělat?”

Holický s Ugnandem a Kavkou jej pobaveně pozorovali.

„Jste maltézský rytíř,” řekl Holický. „Jed'te bojovat na moře proti Turkům. Tam vám bude lépe.”

„Nejsem hůl, aby se mnou mladý pán mohl mávat, ať se mi to líbí, nebo ne!” bědoval starý muž.

„Uklidněte se, pane hofmistře,” poradil mu Ugnand. „Dívám se na vás a vskutku, nejste hůl ani klobouk!”

Šmoger zdrceně seděl.

Tři mladíci se zvedli.

„Půjdeme do města,” oznámili. Dveře komůrky se hned otevřely.

„Jistě! Jdu s vámi!” radoval se Petr Vok a nasazoval si čapku.

„V žádném případě!” vzchopil se hofmistr. „Vy se musíte převléknout a pak spolu půjdeme na radnici za panem z Hradce.”

Bum! Dveře komůrky se zavřely.

„Pane Petře!“

„Říkal jste něco? Nerozuměl jsem, mluvíte moc tiše!“

Tak se vesele bavili, až nakonec přece jen odešli do radnice složit poklonu panu z Hradce. Padal soumrak. Ve výstavných domech se rozzářila okna. Všude jistě zapalovali tucty voskovic. Ulicemi stále projížděla nejrůznější komonstva a běžci jim dělali cestu, křičíce do soumraku jména a tituly. Město je polykalo a nadýmalo se z nich k prasknutí.

Prostranství před radnicí bylo pokryto dřevěným lešením. Z ulic vedly do radnice dřevěné mosty, křížily se a spojovaly v široká prostranství a na zábradlích zářily zapálené lucerny. Císařští lučištníci hlídali u vchodu. Zastavovali všechny příchozí kromě těch, kteří se prokazovali jistými pečeti, ať to byli urozenci nebo třeba jen písaři v dlouhých hábitech. Družina Petra Voka z Rožmberka vešla zvědavě dovnitř. Míhala se tu pázata v barvách saských, švábských, falckých, braniborských, pomořanských i bavorských pánů, kráčeli šlechtici ze všech koutů Svaté říše. Stráže nehybně stály, zatímco všichni ostatní se neustále někam hnali, a kdyby měli křídla, plácali by se u kazetových stropů a naráželi do sebe navzájem. Bum! Padali by říšští páni s modřinami modrými jako švestky v jejich polévkách.

U velikého trojramenného schodiště stáli lučištníci a císařští heroldi. Prošli nějakí Uhři – byli tři a každý si vybral jedno schodiště. Pak všude převládla zelenobílá barva. Vzhůru stoupal saský kurfiřt August. Přicházel vévoda z Falc-Zweibrückenu. Po prostředním schodišti běžel trpaslík na řetězu. Klekl si na všechny čtyři a bleskurychle vylezl vzhůru. Druhý konec řetězu držel zavalitý vévoda. Když byl trpaslík nahoře, vévoda zatáhl, a trpaslík se koulel dolů. Všichni se smáli. Vévoda podal řetěz jednomu ze svých lidí. Pak vykročil dál nahoru a za ním se jako řeka valila jeho družina včetně dvou medvědů v barevných čepicích.

Po schodech stoupal i osamocený muž, jemuž kdekdo uctivě ustupoval z cesty. Jan Jakub Fugger, nejbohatší bankéř v říši.

Petr Vok se se svou malou družinou propletl až do chodeb horního patra.

Heroldi je zatlačili ke stěně. V černém smutečním šatu přicházel usměvavý arcikníže Karel, který se měl namísto císaře účastnit porady kurfiřtů ve Zlaté síni. Proplul lesem skloněných hlav a zmizel. Barevná řeka se znovu dala do pohybu. Tiché hovory zanikaly v hlasitých, důležité věty v nicotných.

Šmoger se snažil zjistit, kde by mohli nalézt pana z Hradce a pana Hofmana. Sotva se však začal dohadovat s jedním ze sekretářů, mladíci prchli. Sekretář beztoho Šmogerovi mnoho neřekl. Ti dva důležití pánové jsou patrně u císaře za několika zavřenými dveřmi, kam stejně nikdo nepronikne. Hofmistr povzdechl a vydal se hledat své svěřence v houštinách lidských těl. Objevil je v družné zábavě se syny všemocného říšského maršálka, Ferdinandem a Janem Bedřichem Hofmany, slezským šlechticem Siegfriedem z Promnic, synovcem vratislavského biskupa, a Rakušanem Richardem Streinem ze Schwarzenau. Hofmistr se nejprve vylekal, to když zaslechl, jak Petr Vok nadšeně navrhuje, že by mohli vyrazit někam do herberku oslavit setkání starých přátel. Hned se však upokojil. Čtveřice mladíků návrh zdvořile odmítla. Noční stráže procházející ulicemi již několikrát vpadly do šenků a nabádaly veselící se pány, aby ctili obecný smutek za zemřelého Karla V. Došlo také k několika mrzutým tahanicím, o kterých se dozvěděl i císař. Nikdo si nepřál být vyhoštěn ode dvora.

„Copak tu všichni pijí jen vodu a drží půst?“ smál se Petr Vok.

„Jistěže ne,“ ušklíbl se bystrý Strein. „Vše se ale děje pouze za zavřenými dveřmi, a to za takovými, na něž se císařští trabanti neodvážejí zaklepat.“

„U hraběcích ještě klepou, u knížecích si už zakrývají uši a dělají, že nic neslyší,“ vysvětlil Promnic. Mladí Hofmanové se smáli, ačkoliv byli oblečeni do smuteční černě jako většina císařských dvořanů.

Hofmistr Šmoger si neustále kladl na srdce, že nesmí dopustit, aby mu Petr Vok utekl do nějaké krčmy. Před případnou císařovou

nemilostí by mladého velmože neochránilo ani jeho slavné rodové jméno a nebohého hofmistra by pak nic neubránílo před strašlivým hněvem Anny Rožmberské z Rogendorfu, Petrovy matky.

Chodba se opět zavlnila vzrušením. Tentokrát jejím středem kráčet dvorní kazatel arciknížete Maxmiliána, Šebestián Pfauser. Někteří páni se na něj usmívali, dokonce mu podali ruku, jiní dělali, že ho neznají. Pfauser se zdvořile ukláněl na všechny strany.

„Co ten tu chce?“ zabručel Jan Bedřich Hofman.

„Hodlá vystoupit na sněmu!“ odpověděl Strein.

„A Jeho Výsost princ Maxmilián?“ ptal se Promnic.

„Tomu prý císař zakázal, aby se do Augšpurku vůbec vydal. Pfauser má mluvit místo prince,“ vysvětlil Strein. Šlechtici vydechli vzrušením. Jako by někdo na chvilku otevřel dveře a oni škvírou zahlédli něco velice důležitého. Byli mladí a cítili přirozenou náklonnost ke korunnímu princovi. Zároveň věděli, že o těchto věcech by měli mluvit spíše tiše anebo si je možná jen myslet. Nevládl Maxmilián, nýbrž jeho otec, a ten měl na chodbách augšpurské radnice příliš mnoho nastražených uší. Mladíci na sebe pohlédli s vědomím, že si rozumějí. Nejvíce vzpurnosti bylo v Petru Vokovi.

„Jaký je to svět, v němž se jedněm mluvit brání a jiní mohou mluvit dle libosti?“ ptal se.

„Ehm, ehm,“ vmísil se do hovoru hofmistr Šmoger, „Urození pánové nás nyní omluví, musíme vyhledat pana Jáchyma z Hradce a...“

„Pan z Hradce je jistě u císaře,“ pověděl Ferdinand Hofman. Ale Šmoger již tlačil Petra Voka od skupinky nezdvořile pryč. Mladý Rožmberk se nechal chvilku vléci, ale stačila chvilka starcovy nepozornosti, a opět zmizel v barevném labyrintu.

Vévoda z Falc-Zweibrückenu vycházel z radnice. Trpaslík seděl na jednom z medvědů a kynul všem přihlížejícím.

Smrtí Karla V. sice padl největší papežův argument proti uznání Ferdinanda I. císařem, neboť Jeho Svatost Pavel IV. Karlovu abdikaci na říšský trůn nikdy neuznala, nicméně poslední zprávy

z Říma nebyly vůbec povzbudivé. Papež předložil kardinálskému sboru listinu, v níž Ferdinanda I. obvinil z kacířství. Kardinál Morone, bývalý legát na vídeňském dvoře a císařův osobní přítel, byl zatčen a uvržen do vězení inkvizice. Kardinál Hosius, obhájce císařských zájmů, nesměl vůbec vycházet ze svého paláce. Kardinál Medicejský, muž rozumu a zastánce dohod, uprchl z Říma v převlečení za pastýře, aby si zachránil holý život.

Z Vídně psal císaři rektor tamní jezuitské koleje P. Canisius, že arcikníže Maxmilián z návodu svého kazatele Pfausera zakazuje knihkupcům prodávat jeho katechismus a veřejně potupil papeže.

Z Prahy přišla vyhybavá odpověď na císařovu žádost, aby se arcikníže Ferdinand neprodleně dostavil do Augšpurku. Nyní to prý není možné. Pikharti v Mladé Boleslavi začali znovu navštěvovat již uzavřený sbor. Kněží z dolní konzistoře se rozhádali a žalují se navzájem u komorního soudu. Arcikníže musí zakročit proti vzrůstajícímu se kacířství.

Císař ztrácel sílu i trpělivost. Ráno se konala zádušní mše za zemřelého Karla V. Ze zdvořilosti se jí účastnili i protestantští kurfiřti. Nepřišel jen falcký kurfiřt Bedřich Pobožný. Raději odjel domů. A nedostavil se ani Bedřich Lehnický.

Ten byl při obědě postaven císaři k službě spolu s Arnoštem Bavorským.

„Jak se máme na něčem usnášet, když ti, kteří mají hlas, odjedou klidně domů?“ stěžoval si císař nahlas svému zpovědníkovi Cithardovi, proboštu litoměřickému. Arcikníže Karel přidržel Jeho Veličenstvu křeslo. Císař si sedl a dlouze na svého nejmladšího syna pohlédl.

„Alespoň že s tebou nemám starosti!“ prohodil.

Arcikníže nechápavě pohlédl na otce a z něj na ostatní shromážděné pány. Kníže Bavorský podal císaři ozdobné umyvadlo. Ferdinand strčil ruce do vody a na okamžik zavřel oči. Přistoupil kníže Lehnický a podával císaři ručník. Ferdinand jej probodl očima.

„Vy, pane, se stydíte sloužit Svrchovanému. Nám tedy také neslužte!“ řekl ostře. Všichni v síni zůstali nehybně stát, jako by nechápali, co se vlastně stalo. První se kupodivu vzpamatoval arcikníže Karel. Vzal od Lehnického ručník, obešel křeslo a podal jej otci. Císař si v naprostém tichu utřel ruce. Teprve když synovi ručník vrátil, Lehnický se otočil a odešel ze síně.

Za třemi zavřenými dveřmi střeženými hejnem stráží, sekretářů a komorníků konal císař onoho podvečera poradu své tajné rady. Shromáždění páni sice neprojevovali přílišnou radost nad Ferdinandovým výpadem vůči Lehnickému, shodli se však, že to náladu na sněmu příliš neovlivní. Nebyl to koneckonců útok proti protestantům; byl to výpad proti jednotlivci a Lehnického, zarytého příznivce učení magdeburského Flacia, jenž byl luterštější než sám Luther a navíc protivník největší duchovní autority v německých protestantských zemích, slovutného Filipa Melancthona, neměla ostatní knížata příliš v lásce. Nakonec možná bylo i dobře, že císař projevil rozhodnost a pevnou vůli. K tomu, aby protestantští kurfiřti uznali za následníka trůnu druhorozeného císařova syna Ferdinanda, jí bude třeba ještě daleko více. Nicméně většině přítomných se (alespoň navenek) tato možnost jevila jako nejlepší ze špatných. Zatvrzelý Caraffa sedící na Petrově stolci je sice stařec více než osmdesátiletý a po jeho smrti se poměry v Římě dozajista změní, nelze však předpokládat, že by jeho nástupce, ať jím bude kdokoliv, ustoupil od jasně proklamovaného požadavku: budoucí císař Svaté říše římské nesmí být váhavý v religii. Arcikníže Ferdinand by byl přijatelný i pro Španělsko – vždyť to byl koneckonců sám Filip II., který císaři tuto možnost znovu ústy svého vyslance navrhoval. A kdyby ustoupil ve svém nepochopitelném odporu vůči sňatku s Alžbětou z Valois, stal by se přijatelným i pro Francii, jež by mu zároveň dokázala zajistit tolik potřebnou přízeň papežské kurie.

Jenže předchozího roku zemřela anglická královna Marie, přezdívaná Krvavá, a na trůn po ní dosedla její nevlastní sestra Alžběta, mladé děvče v moci pletichářských lordů. O dědictví se

ovšem hlásil i španělský král Filip, manžel zesnulé královny. Neužnal Alžbětinu korunovaci a jal se chřestit zbraněmi. Přidal se i francouzský král Jindřich. Poručil své snaše, skotské královně Marii, aby svůj erb ozdobila i erbem království anglického, neboť jen ona je jedinou právoplatnou dědičkou toho trůnu. Vleklé nepřátelství mezi Francií a Španělskem tak posledními událostmi opět nabíralo na síle a císař, očekávající v Augšpurku francouzské poselstvo, se mohl nadít veliké nelibosti Španělska i dotazů svého synovce Filipa II, na čí straně vlastně stojí.

A co když španělský král vyslovil nedůvěru princí Maxmiliánovi s plným vědomím toho, že je-li prvorozený císařův syn nepřijatelným následníkem pro jednu stranu a druhorozený Ferdinand pro druhou, nabudou jeho vlastní nástupnická práva po otci větší váhy?

„Jistě jsou mezi rádci španělského krále takoví, kteří mu neustále připomínají přání jeho vznešeného otce, aby po Vašem Veličenstvu nastoupil na říšský trůn on!“ konstatoval říšský místokancléř doktor Seld.

Na to císař odpověděl: „Synovec Filip je naším přítelem a zatím nic naše vztahy nezkalilo.“ To zatím znělo trochu zlověstně.

„Říšská knížata nezapomínají, že to bylo právě Vaše Veličenstvo, které těmto zemím po letech vyčerpávající války přineslo mír,“ ozval se hrabě Hanuš Trautsohn. Všichni si ta slova přeložili stejně. Kurfiřti nikdy nezvolí svým císařem Filipa II., syna muže, proti němuž vedli zbraní i slovem dlouholetou válku, kterou jim umožnil důstojně ukončit teprve Ferdinand I.

A znovu všichni stáli na počátku bludného kruhu. Říšští chtěli Maxmiliána, ale toho odmítal Řím i Španělé.

„Ferdinad musí co nejdříve přijet do Augšpurku a promluvit na sněmech kurfiřtů, knížat i říšských měst! Doktor Seld mu připraví řeč!“ rozhodl císař.

„Dopustí Vaše Veličenstvo, aby před shromáždění říšských knížat předstoupil kazatel Pfauser a promluvil jménem Jeho Výsosti arciknížete Maxmiliána?“ zeptal se předseda tajné rady Hofman.

„Chceme toho muže vidět a mluvit s ním. Na našem stole leží dlouhý seznam prohřešků, jichž se dopustil. Nikdy zde v Augšpurku veřejně nepromluví a bude rád, odejde-li odtud svobodně a o své vůli!“ prohlásil rázně císař.

To byl konec porady. Český nejvyšší kancléř Jáchym z Hradce vyšel z uzavřeného světa císařských komnat do rušného labyrintu chodeb a sálů. Po chvíli narazil na nešťastného hofmistra Šmogera, hledajícího svého svěřence. Netrvalo dlouho a objevil i Petra Voka. Mladý muž stál v houfu luteránů okolo kazatele Pfausera a nadšeně naslouchal jeho řeči. Když se objevili císařští trabanti a vyzvali kněze, aby je z rozkazu Jeho Veličenstva následoval, projevil Rožmberk stejně jako ostatní horkokrevní pánové hlasitě svou nelibost. Šmoger vypadal, že omdlí. Pan Jáchym se prodral mezi rozhořčenými pány, vzal Petra Voka za paži a vyvedl jej z nebezpečného houfce ven.

Císař seděl před velikým krbem. Plameny za jeho zády se třepotaly a oheň ozařoval siluetu jeho unavené postavy. Do tváře mu vidět nebylo. On zato mohl dobře pozorovat kazatele Pfausera.

„Pán jistě dobře ví, proč byl před nás uveden,“ začal panovník.

„Vaše Veličenstvo mi zajisté ráčí něco říci,“ odpověděl klidně kazatel. Nebál se zatčení. To by způsobilo příliš mnoho nepříjemného vzruchu. Čekal však hrozby a výčitky a hodlal se jim postavit. Snažil se pohlédnout císaři do očí, ale kde jsou oči postavy, která je stínem?

„Co čeká pán, že mu řekneme?“ ptal se Ferdinand.

„Nevím, Veličenstvo. Neznám vaše mínění o své osobě.“

„Vy neznáte naše mínění o vás?“ posměšně opáčil císař.

„Vím jen, že o mně kolují pomluvy a nepravdivé zvěsti. Přijel jsem do Augšpurku, abych zde vysvětlil své postoje.“

„Hlásáte nenávist vůči svaté církvi. Ve Vídni jste způsobil mnoho zlé krve. Máte špatný vliv na prince Maxmiliána.“

„Nikdo mne doposud nepřesvědčil, že zastávám nesprávné a škodlivé názory, Veličenstvo.“

„Víme, že milujete veřejné disputatione, neboť vyhovují vaší pyšné a ješitné povaze. Tady však nepořádáme žádnou disputaci. Byl jste sem povolán, abyste poslouchal a uposlechl!“

„Jsem-li vinen něčím nepoctivým, nechť na to Vaše Veličenstvo ukáže! Budu se snažit svou vinu odčinit!“

„Jsi-li vinen?“ vybuchl císař. „Ještě si dovoluješ o tom pochybovat?“

„Mluvím a jednám dle svého svědomí, Veličenstvo. Kážu zjevenou pravdu Písma. Co v něm doloženo není, to odpírám. Čemu věřím, neodvolám!“

Ferdinandem projel blesk. Vstal a zuřivě popadl jílec své dýky. Teď teprve si viděli do očí. Císař se neudržel a pliv kazateli do tváře.

„Myslíš si, že jsi hradbou, kterou nedokážeme povalit? Mýlíš se! Číše již přetekla! Vší svou mocí se zasadíme o to, aby ti nebylo umožněno na sněmu promluvit. A pamatuj! Jiní za menší hříchy zaplatili hlavou! Jdi!“

Pfauser se uklonil a zamířil ke dveřím. Ferdinand stále ještě svíral jílec dýky. Díval se za odcházejícím kazatelem. Ten bludař vůbec netuší, o co tu jde! Jak strašlivě překází! Smést jej jednou ranou!

„Stůj!“

Pfauser se otočil. Nedokázal zakrýt úlek v poplivané tváři. Císař se k němu blížil s rukou na dýce. V jeho tváři se zračila touha zabít.

„Ježíši Kriste...“ šeptal kazatel. Císař však sáhl na stůl a vzal odtud list papíru.

„Zde jsou vypsány artikule, na něž nám dáš do osmi dnů jasnou odpověď! Do té doby se nevzdálíš z města, nebo propadneš hrdlem!“

Kazatel si mezi dveřmi utřel poplivaný obličej a vyšel do předpokojů s úsměvem muže trpícího za pravdu.

Pan Jáchym z Hradce zatím vyvedl mladého Rožmberka z radnice a usadil jej do kočáru.

„Kam jedeme?“ zajímal se Petr Vok.

„Uklidnit se projížďkou po městě,“ odpověděl Hradecký.

Kočár drkotal po dřevěném lešení. Pážata se chechtala.

„Ted' zahneme doleva a přijde nejlepší most!“ křičelo jedno.

„A ted' to zaduní!“ volalo druhé.

„Tak se nezjevte!“ okřikl je zezadu pan Kyndlík z Ochsenštejna.

Pan z Hradce chvíli mlčel, pak se však obrátil k Rožmberkovi a usmál se. Nejprve se zeptal, co je nového na Krumlově, jak se má urozená paní Anna Rožmberská z Roggendorfu i slečna Eva, jaká byla cesta a jak je Petr Vok spokojený s bydlením.

„Váš hofmistr si stěžoval, že jste prý byl hrubě nespokojen,“ dodal.

Petr Vok jen pokrčil rameny.

„Nejsem jako David Ugnand, abych se spokojeně tísnil v předpokojích a čekal na drobtý z císařského stolu,“ řekl.

„Proč se vysmíváte příteli, který má cíl? Ani on, ani vy tu nejste kvůli drobkům,“ namítl Hradecký. „Přijeli jste ke dvoru, abyste poznali, jak se dějí některé důležité věci. Nemůžete věčně sedět na Krumlově, Petře, a starat se jen o sokoly, psy, koně a holky. Nastává čas sbírat zkušenosti. Doba je pod povrchem plná neklidu, je třeba vědět, z čeho ten neklid pramení a kudy vedou cesty k míru a dohodám.“

„Politika,“ ušklíbl se mladý Rožmberk.

„Ano, politika, můj milý pane švagře. Jste Rožmberk, člen prvního českého rodu, jehož místo je po králově pravici. Váš hlas bude mít jednou velkou váhu a byl bych nerad, kdybyste v takové chvíli šel do sněmovny s trpaslíkem a medvědy a myslel jen na štvanice a plný stůl. To je před Bohem věru málo.“

Petr Vok vzpurně mlčel a díval se na rozsvícená okna výstavných domů.

Ulicí běželi heroldi a křičeli: „Cestu pro Jeho Milost Ottu z Waldburgu, biskupa augšpurského!“

Kočár pana z Hradce zastavil. Nejvyšší kancléř vyhlédl z okénka. Byli na Vinném trhu. A pan Jáchym by byl přísahal, že vidí důvěrníka arciknížete Ferdinanda, hraběte Františka Thurna, jak vychází z výstavného Adlerovského paláce. Kočár se dal znovu do pohybu a hrabě Thurn zmizel panu Jáchymovi z očí. Byl-li to vůbec

on. Co by tu ostatně dělal? Sháněl pro arciknížete peněžní půjčku? Na to by nemusel do Augšpurku. Arcikníže při těchto příležitostech využíval služeb bohatých pražských kupců. Nebo tu tajně slídí po novinkách ze sněmu?

Pan Jáchym se vytrhl z myšlenek a usmál se na Petra Voka.

„Máte s Vilémem oba vzácnou, ale plachou povahu. Proto vás mám rád. Avšak občas se strachuji, že z ušlechtilých pohnutek jste schopen učinit nerozvážný kousek a nepřemýšlet o jeho důsledcích.“

„Bylo snad nerozvážné, že jsem naslouchal slovům muže čelícího nepříteli a intrikám svých nepřátel?“

„Ten, kdo si myslí, že v chodbách augšpurské radnice není vystaven mnohým zrakům a posléze posuzován podle toho, s kým mluví a co říká, je značně neopatrný.“

Petr Vok popuzeně trhl rameny a zadíval se ven. Hradecký si povzdechl.

„Před čtyřmi léty se tady v Augšpurku přihodilo něco nanejvýš důležitého. Víte to přece.“

„Ano. Mír mezi protestanty a...“ Petr Vok chtěl říci papeženci, ale včas se zarazil.

„Tento mír vzal jednomu panovníkovi sílu nést na hlavě říšskou korunu a druhému ji na hlavu vložil. Díky tomu vznikl hluboký rozkol mezi papežem a Svatou říší římskou. Dnes se najdou mnozí, kteří hodlají těžit jak z dohodnutého míru, tak i z onoho hlubokého rozkolu, přičemž sledují pouze své vlastní zájmy.“

„Taková jsou ovšem na obou stranách!“

„Jsou. To nepopírám.“

„Naslouchal jsem jen slovům muže, který...“

„Který upadl pro své nerozvážné výpady proti katolické církvi do hluboké nemilosti Jeho Veličenstva!“

„Který je kazatelem Jeho Výsosti prince Maxmiliána!“

„Nepřišel jste však ke dvoru Jeho Výsosti, nýbrž ke dvoru Jeho Veličenstva, švagře.“

„Což i zde nejsou páni evangelické víry?“

„Jsou. Tradice našich rodů nás však pevně zavazuje přidržovat se starobylé religie katolické. Ctíme-li tu tradici, ctí nás i naše okolí. Porušujeme-li ji, nabízíme tím všem okolo, aby i oni odvrhli tradici a slávu našich jmen. Není to tak dlouho, co se luteránská knížata z Plavna pokusila odstavit vašeho bratra z čela stavovské obce a ponížit dům červené růže. Nepodařilo-li se jim to, pak jen kvůli tomu, že se všechny jejich snahy rozbily o pevné seskupení pánů přísahajících na zemská práva a ctících tradici. To krále přesvědčilo, na to nezapomínejte. My jsme oporou jeho a on naší. Nevěřte říšským luteránům. Hrají své hry a rádi místo sebe nastrčí na kolbiště jiné. Vzpomeňte jen nešťastného osudu mého švagra Diviše Slavaty, který se nerozvážně nechal zatáhnout do rebelie proti panovníkovi v dobré víře, že koná dle svého svědomí, a v naději, že tím prospěje svému náboženství. Skončil všemi opuštěn jako doživotní vězeň na Košumberku.“

„Což nás tradice našich rodů zavazuje k mlčení a zavírání očí nad zjevnými křivdami?“

„Jaké zjevné křivdy na vás spáchané máte na mysli? Snad ne to, že se tu v Augšpurku musíte dělit o komůrku s přítelem Holickým?“

„Vysmíváte se mi, pane švagře!“

„Ach ne, Petře, nevysmívám. Jen se vám snažím ukázat, kde je vaše místo.“

„Pod schodištěm v radnici, s roubíkem v ústech, abych nemohl mluvit, s kým chci.“

„Dívejte se. Začnete-li rozeznávat důležité od nedůležitého a rozumět tomu, co se děje, nebude vám vadit, že stojíte ve stínu pod schodištěm. Protože jednou vystoupíte vzhůru.“

Kočár zarachotil po lešení.

„Teď zatočíme doleva a pak přijde most!“ volala pážata.

„Jsme zpátky,“ pověděl Hradecký. Venku planuly pochodně, hluchely hlasy, klapala koňská kopyta. Kočár zastavil před vchodem do radnice. Hofmistr Šmoger už netrpělivě vyhlížel.

„Očekává nás sám pan Hofman, aby nás uvedl do velkého sálu,“ sděloval Petru Vokovi vzrušeně.

„Zbavte mne toho člověka, pane švagře, dělá ze mne tupce, jehož je nutné vodit na provázku,“ řekl Rožmberk. Starci vhrkly do očí slzy.

„To jsem si nezasloužil!“

„Dobrá, jděte tedy za panem Hofmanem sám,“ řekl Hradecký a ukázal k trojramennému schodišti. Petr Vok se vydal do barevného bludiště.

„Můj milý pane Šmogere, švagr vás asi pořádně trápí,“ vzal nejvyšší kancléř starce za paži a vedl jej druhou stranou.

„On má vlastně pravdu, Milosti,“ povzdechl si hofmistr nešťastně. „Dostal jsem však na Krumlově přísné rozkazy a musím se jich držet.“

„Číníte svou bezbřehou trpělivostí čest řádu svatého Jana,“ usmál se Hradecký.

V chodbě vedoucí ke Zlatému sálu stál mocný pan Jan Hofman z Grynpychlu a Střechova, předseda císařovy tajné rady. Čekal. Petr Vok se ale neobjevoval. Nebyla to ovšem jeho vina. Nechal se strhnout lidským proudem na opačnou stranu. V okamžiku, kdy si to uvědomil, mu někdo poklepal na rameno. Francký hrabě Jiří Arnošt z Henneberku, manžel Alžběty Brunšvické, sestry kněžny Kateřiny, choti rožmberského vladaře. Když ji ve slavnostním průvodu přivezl předloni na Krumlov, spřátelil se s Petrem Vokem. Díky jeho vlivu se mladý Rožmberk odklonil od římské religie k luteránství.

„Jste tedy zde, příteli?“ zeptal se muž, kterého tu Petr Vok podle přání svých blízkých vůbec neměl potkat, a jestliže by jej již potkal, neměl se s ním pouštět do hovoru.

„Jsem a zatím marně hledám cestu do Zlatého sálu,“ potěšeně pověděl Rožmberk.

„Nemůžete se splést, můj milý, stačí se přidat k davu,“ řekl hrabě. Učinili tak. Tlačili se mezi pomořanskými a saskými pány.

„Máte bledou tvář, příteli, potřebujete pořádnou konvici rýnského, aby se vám rozproudila krev,“ hovořil zpola otcovsky a zpola výsměšně Henneberk. Byl o deset let starší než Petr Vok a ten tón mu slušel. „Přijďte někdy do hostince U Zlatého orla blízko Frouhofu. Trávíme tam mnohé večery, pokud ovšem nesedíme jinde.“

„Jeho Veličenstvo však prý...“

„Císař předstírá smutek za zemřelého bratra, aby upokojil Španěly, a nutí nás všechny, abychom to divadlo hráli s ním. Nechápu však, proč bychom právě my měli kvůli Karlu V. truchlit.“

Na Petra Voka měl Henneberkův tón řeči převeliký vliv. Nechal se uvést do nádherného sálu, zaplněného říšskou šlechtou.

„Jsem rád, že jsme se našli,“ prohodil Rožmberk. „Obklopují mne přátelé a služebnictvo, ale přesto se tu cítím sám.“

„S námi sám nebudete. Máte smutné oči, jistě se najde někdo, kdo vás rozveselí,“ řekl hrabě. „Nyní mne však omluvte. Tuším, že se po mně shání kurfiřt.“

Henneberk odešel a nechal Petra Voka stát mezi samými tvrdými luterány ze Saska a Pomořan.

V davu na protější straně sálu zahlédl Rožmberk známou tvář. V kroužku španělských pánů tam stál Vratislav z Pernštejna, ozdobený Řádem zlatého rouna. Uviděl Petra Voka, který se na něj usmíval a zdravil jej na dálku. Nádherný pán se nejprve zatvářil, že mladého Rožmberka nevidí, ale pak si to rozmyslel. Nenápadně trhl hlavou, jakoby Petra Voka pobízel k odchodu. Mladík mu však nerozuměl. A i kdyby mu porozuměl, setrval by. Kam by se měl nyní protlačit?

Zahřměly fanfáry a hluk se utišil. Do sálu vešel císař a usedl na ozdobný trůn.

„Vaše Lásky, Vaše Milosti, urození a věrní naši milí,“ promluvil jasným přísným hlasem. „Neustále nám docházejí zprávy, že ač jsme v příčině hlubokého smutku nad úmrtím Jeho Veličenstva Karla V. nařídili konat každodenní zádušní mše a omezení všech světských radostí, říšská šlechta se přesto stále chová nevhodně a od

vážných věcí utíká k nevážným, Svrchovanému se protiví, bezuzdným pitím a převelikým obžerstvím uráží památku velkého panovníka i velikost tohoto slavného sněmu a tím i sebe sama. Je naším neochvějným přáním, aby se všichni, dokud tento sněm trvá, neopíjeli ani nepřejídali. Prohlašujeme, že kdokoliv bude přistižen při pohrdání vůlí císaře Svaté říše římské, bude z Augšpurku vypovězen. Žádáme, aby Jejich Lásky kurfiřti a říšští vévodové i knížata před nás nyní předstoupili a rukoudáním nám slíbili, že se ony ohavné skutky v jejich přítomnosti dít nebudou, ano, že se oni sami postarají o pořádek.“

Vysoce vznešení páni se zavrtěli. Někde v hlubinách sálu probleskl smích, ihned umlčený. Císař vstal a sestoupil z trůnu. Heroldi předvolávali jednotlivé vladaře říšských území. Nejprve šli kurfiřti duchovní, pak světští, následovali ostatní. A všichni potřásli císaři pravicí a pronášeli: „Slibuji!“

Petru Vokovi, stojícímu mezi zatvrzelými luterány, kteří své tmavé šaty ozdobili nejrůznějšími barevnými plášti na protest proti nařízené smuteční černi, připadalo, že se mu zdá nějaký bláznivý sen.

18.

Od rána dne Svatého Jana Zlatoústého 1559 se ve Vladislavském sále Pražského hradu hemžilo velmi mnoho lidí. Začínalo sezení komorního soudu. Zámecký hejtman Oldřich Dubanský z Duban přivedl hradní střelce a rozestavoval je v předsíni i v sále. To byla předzvěst začátku. Ustaraného Adama ze Švamberka, nejvyššího komorního sudího, obklopovali písaři. Tlačili se na něj žalující i strany žalované a Švamberk raději zmizel v Zelené světnici, kde se soud měl odbývat.

Ve Vladislavském sále šuměly hlasy. Prošel nejvyšší písař Volf Vřesovec z Vřesova a Ilburku a s ním královští prokurátoři Albrecht Bryknar z Brukštejna a Jiří Labounský z Labouně, schovávající ruce v rukávech, aby jim je nikdo nemohl tisknout. Objevili se dva štěpaničtí Valdštejni, Jindřich a Bedřich, doprovázení předními advokáty Řehákem z Květnice a doktorem Janem Kunštátem z Paumberka, který se ještě před časem docela zdatně věnoval lékařství, pak však přisedlal na daleko výnosnější práva. Zdaleka se vyhnuli skupince okolo pana Kryštofa Jandorfa z Jandorfu. Před pana Buriana Trčku z Lípy, hovořícího s dvěma šlechtici, se postavil pořízek v nejlepších letech a rozpačitě se ukláněl.

„Pan Jakub starší Krčín z Jelčan,“ pověděl laskavě Trčka. „Co vás přivádí do Měst pražských?“

„Eh, nemilá příhodička, milý pane Buriane. Nechápu, proč se to dostalo až před komorní soud,“ vrtěl se Jakub starší Krčín. „Jeli jsme z Kolína na Polepy a cestu mi zatarasili nějakí Židé s vozem. Nechtěli mne pustit před sebe...“

Pan Krčín přestal mluvit, protože Trčka jej přestal poslouchat, popošel k panu Václavu Vřesovcovi a potřásl si s ním rukou.

Teprve když se vrátil, Jakub starší pokračoval: „Pravda, byl jsem opilý, takže si ani nepamatuji, jak se stalo, že jsme Židům vůz převrhli a...“

Trčka popošel a pozdravil se s panem Kašparem Granovským.

„Rabín s párkem žídat skončili v rybníce,“ dokončil své líčení Jakub starší Krčín, když se mu Trčka opět začal věnovat. „A za to mne, urozený pane, ženou až ke komornímu soudu!“ žaloval rozhořčeně.

„Páni soudci k vám budou jistě laskaví a projeví porozumění,“ usmíval se Trčka, jakoby si tím byl jist. Vykročil pozdravit Jaroslava Smiřického. Ještě se otočil: „O vašem synovci nevíte nic?“

„O Jakubovi, o tom lotrovi?“ ujišťoval se pan Krčín. „Nic, urozený pane. Zmizel.“

„Zmizel,“ řekl Trčka. Vypadal, jako by mu to bylo líto. Pak řekl: „Možná se jednoho dne objeví. Připomeňte mu, že doposud má u sebe list, který zapomněl doručit. Měl by mi jej vrátit. Víte, že jsem byl vždy vašemu rodu přítelem, nerad bych, aby se to někdy změnilo.“

„Objeví-li se ten lotr v Kolíně, vlastnoručně mu ten list odeberu,“ sliboval horlivě Jakub starší Krčín.

Trčka pouze pokýval hlavou. Pak se připojil k Smiřickému a začal s ním něco probírat. Pan Jakub starší Krčín si povzdechl. Rozhlížel se, jestli v sále neuvidí Karla ze Žerotína, zástavního pána na Kolíně. Mohl by mu složit co nejuctivější poklonu a poprosit o malé zastání u soudců.

Písař komorního soudu, Jan Kolovský z Kolovsi, předvolával urozené pány z Valdštejna na straně jedné a pana Kryštofa Jandorfa z Jandorfu na straně druhé. Lidé se rozestupovali, mezerou prošli nejprve oba Valdštejnové s advokáty a za nimi hrozivý mlčící permon, pán na vyhaslých hutích a zatopených dolech. Doprovázeli ho Hanuš Cetric z Karyše a němý pan Jan Markvart z Hrádku se svým bratrem Kryštofem, statečným vojákem a řečníkem. Nakonec šel doktor Erazim Zimmerfeld z Tumnice, advokát a úředník zemského soudu. Včkročili do Zelené světnice a ozářilo je bílé světlo. Venku za okny se odbýval mohutný sněhový mumraj. Vyvýšené křeslo pro arciknížete bylo prázdné. Před ním stál stůl soudců a lavice přísedících. Nalevo byly pultry písařů, napravo lavice

úředníků kanceláře české komory. Všechny zraky hleděly na sporné strany.

Neviditelný kapelník mávl hůlkou a spustil se juristický tanec, balet slov. Doktor Zummerfeld soudu oznámil, že urozený pán na Vrchlabí a Trutnově předkládá žalobu. v níž žádá náhradu a zaplacení všech škod, které na jeho majetku napáchali lidé ve službě urozeného pána Viléma z Valdštejna na Štěpanicích, Branné a Lomnici. Žalovaná strana se hned ptala, jakými důkazy hodlá podložit své tvrzení.

„Poskytneme ctihodnému komornímu soudu jasné a zřejmé důkazy všech napáchaných škod,“ promluvil německy Jandorf. Toho se okamžitě chytil doktor Kunštát. Poukázal na literu 911 c zemského zřízení, dle které se na dvorském soudu nesmí užívat jiného jazyka než českého. Takový argument museli soudci uznat. Odmítli proto převzít seznam důkazů o napáchaných škodách.

Doktor Kunštát útočil dál. Žaloba hovoří o skutcích, nikoliv o podstatě těch skutků. Skutky, o nichž se žaloba zmiňuje, nebyly spáchány z důvodů škodit panu z Jandorfu, leč právě naopak proto, aby pan z Jandorfu nemohl škodit pánovi z Valdštejna, a to na jeho vlastním zboží. Pohnaní páni Jan starší, Bedřich, Jindřich, Zdeněk a Václav z Valdštejna nejsou ti, kteří ony skutky spáchali. Žaloba je tedy ve všech svých bodech neplatná.

Žalující strana ústy Kryštofa Markvarta z Hrádku namítala, že žaloba je platná, protože výše jmenovaní páni z Valdštejna jsou dědici svého otce, a tudíž dědí i jeho dluhy, item škody, které byly ze zlé vůle napáchány na zboží pana z Jandorfu.

„Strana žalující stojí za žalobou a trvá na jejím čtení.“

„Strana žalovaná tvrdí, že žaloba je neplatná, a tudíž nemá být čtena.“

Obě strany, zachovávající mezi sebou širokou mezeru, vyšly ze Zelené světnice a čekaly v předsálí, až se soud poradí.

Konečně byli povoláni zpět a vyslechli rozhodnutí soudců. Komorní soud uznal žalobu za neplatnou ve smyslu jejího znění, ale poněvadž podstata skutků, jež k ní daly důvod, dotýká se hrubého

porušení zemského zřízení, odročil líčení na dobu dalšího zasedání v týdnu po neděli Misericordias, druhé velikonoční, aby strana žalující mohla opravit žalobu ve smyslu námitek strany žalované.

Sluhové rozevřeli dveře a obě strany vyšly. Advokáti z obou táborů se na sebe usmívali a navzájem si blahopřáli k vydařeným řečem.

„Skvěle jste zabránil čtení obžaloby,“ uklonil se Zummerfeld Kunštátovi.

„Dovedně jste prosadili nutnost druhého stání,“ pochválil doktor Jan.

Kryštof Markvart z Hrádku se snažil Jandorfa uklidnit.

„Tak veliký spor nelze vyřešit najednou,“ hovořil. „Musíme sesumírovat druhou žalobu, ostřejší a dovednější!“

Obrovitý permon však neřekl nic. Možná přemýšlel, jaké další vesnice bude muset zastavit, aby v soudní při vůbec mohl pokračovat.

Jakub mladší Krčín z Jelčan neměl ani potuchy, že jeho strýc je souzen u komorního soudu. Kdyby to věděl, možná by se alespoň podíval přes hradby na protější břeh, kde se v dáli pyšně tyčil Pražský hrad. Už dlouhou chvíli nesněžilo, dokonce vyšlo slunce. Krčín čekal u vyšehradské kapituly. Dovnitř jej nepozvali. Měl být pokorný a trpělivý. Tak se opíral o zeď a vydechoval hustou páru, třepotající se v jiskřivém světle. Slunce možná zvěstovalo naději.

Z vrat kapituly vyšel v doprovodu dvou kanovníků děkan kapitul svatovítské a vyšehradské Petr z Lindy. Spatřil Krčina a pozval jej k sobě prstem.

„Řekli mi o tobě a tvých nápadech. Proč chceš, aby kapitula postavila za své peníze pivovar?“

„Na Vyšehrad i do všech okolních vsí vozí pivo novoměstští. Nač je, Důstojnosti, necháváte vydělávat na vašem vlastním zboží, když byste mohli v hospodách prodávat vlastní pivo?“ odpověděl Krčín.

„Postavit pivovar však stojí hodně peněz. A ty zdejší kapitula nemá.“

„Najdete-li dobrého hospodáře, Důstojnosti, postará se, aby pokladna zdejší kapituly nekrvácela.“

„Dobrého hospodáře? A kde ho vzít? O špatných vím, jeden z nich, bývalý poděbradský hejtman, dnes prožije horké chvíle u komorního soudu.“

„Hledáte dobrého hospodáře, Důstojnosti? Stojí před vámi!“ nadýmal se Krčín. Děkan Linda jej propichoval očima. Krčín se přestal nafukovat. Uvědomil si, že jestli se kněz bude zajímat, kde do této chvíle hospodařil, nemůže mu odpovědět.

Děkan se však naštěstí zeptal na něco úplně jiného: „Řekli mi také, že jsi snad správcem na dvorci dole v Krčském údolí u potoka Kněžky.“

„Ano, Důstojnosti,“ uklonil se Krčín.

„Tam pivovar stavět nechceš?“ ušklíbl se Linda. Předjel jeho kočár, děkan do něj nastoupil a začal se obalovat kožešinami. Krčín se naklonil do okénka.

„Tam chci postavit velkou zájezdní hospodu, Důstojnosti.“

„Ano, vím. Řekli mi i to,“ odpověděl Linda, zachumlaný tak, že vypadal jako bobr. „Dvorec u Kněžky i všechno široko daleko v okolí patří Granovským. Bez jejich souhlasu nesmíš postavit nic. Máš ten souhlas?“

„Dostanu ho. Všechno ale půjde snáze, když od vás, Důstojnosti, získám příslib stavby pivovaru.“

„Slíbí-li Granovští, že postaví zájezdní hostinec a nechají naše pivo vozit do krčem ve svých vsích tu po okolí, pak tě tou stavbou klidně pověřím.“

Linda zaťukal a kočár se rozjel.

Slunce se opět skrylo za mraky, jako by na chvíli zazářila naděje a zase pohasla. Krčina náhle popadl vztek, vyrval kámen z polorozpadlé zídky a chtěl jím mrštit do kapitulních vrat. Kámen byl však těžký a Krčín jen tak tak stačil uskočit. Kámen bouchl o zem a rozbil stopy Krčínových bot ve sněhu.

Smutná kobyłka Údražských stála ve dvoře kovárny, nad níž se zvedala věž kapitulního kostela. Sáně byly odstrčeny až do rohu

velikým kupeckým povozem. Jeden valach v trojspřeží byl vypřažen a kovář mu měnil podkovu. Kupec v tlustém kožichu stál nad ním. Usmál se na Krčina.

„Tvoje sáně ještě nejsou hotové. Ale já spěchám, aby mi pan Granovský nezavřel Ungelt.“

„Času dost,“ zabrumlal kovář.

Krčín poklepal rukou na povoz.

„Zboží z daleka?“

„Víno. Z markrabství moravského,“ usmíval se kupec. Popošel k povozu a vytáhl tlumok. Položil ho na kozlík. Otevřel. Byly v něm klobásy.

„Vezmi,“ řekl přátelsky. „A ty taky!“ houkl na kováře.

Vzali si tedy. Kupec ještě vytáhl širokou láhev vína. Jedli a pili.

„Je to k smíchu,“ prohodil Krčín s plnou hubou. „Všude okolo se po úbočích táhnou vinice, a Pražané kupují víno z Moravy.“

„Proč by ne? Je lepší. Sám pan Jakub Granovský kupuje nejvíc. Mazaný pán. Ode mne kupuje sud za tři kopy, ale prodá ho za šest. A já u něj v hostinci musím pít své vlastní víno za jeho ceny,“ smál se kupec. Kovář s pacholkem žhavili podkovu.

„Proč piješ u něj v hostinci?“ sáhl Krčín po druhé klobáse.

„Všichni, kdo přijedou se zbožím do Ungeltu, musí u Granovského pít,“ dobromyslně odpověděl kupec. „Ungelt je sice pana krále, ale Granovský je tam správce. Kdo by u něj nepil?“ Podal Krčínovi širokou láhev. „A nahoře má pan Granovský komůrky, kde spí mladá děvčátka. Tam ale smějí jen ti nejbohatší kupci z cizích zemí,“ přišpitl.

Krčín dopil.

„Jdu k Vandě!“ houkl na kováře. Propletl se uličkami a vkročil do krčmy. Usedl na lavici k oknu.

„Víno!“ houkl. Položil ruce na stůl. Když zavřel oči, uviděl před sebou hluboké barevné lesy před Rožďalovicemi. Znovu plul po hladině rybníka na vodníkově pramici. Jen břehy nikde. Bylo to moře.

Vanda třískla pohárem s vínem o stůl. Hned po něm sáhl. Napil se. Projela jím odporná chuť. Vyplivl víno z úst. Obrátil pohár dnem vzhůru. Spolu s břečkou se o desku stolu rozplácla zetlelá myš.

V mžiku stál. Nebyl ozbrojen, ale pěsti se sevřely. Hleděl do rozchechtaných tváří. Viděl zlé plamínky ve Vandiných očích.

Vyšel ven z krčmy. Vztek nechal uvnitř. Tušil stíny ve Vandině kuchyni. Tušil dýky pod rozedranými plášti. Byli tam. Možná na něj čekali. Zabili by jej ve rvačce. Nikdo by se nikdy ani nedozvěděl jeho jméno.

Mířil ke kovárně. Stoupal úzkou uličkou. Přes hradby byly v dálce vidět věže Pražského hradu, kde právě komorní soud osvobodil jeho strýce a povolal k slyšení mistra Havla Gelasta Žalanského na straně jedné a slovnou univerzitu jakož i ctihodnou konzistoř podobojí přijímajících na straně druhé.

Mistr Havel Gelastus pomrkával od bílého světla, které se na něj linulo z oken Zelené světnice. Stál sám, jediný proti veliké skupině profesorů Karlovy univerzity a hodnostářů dolní konzistoře podobojích. Rektor Matěj Dapsilus vystrčil dopředu mistra Pavla Kristiána Koldína z Koldína.

Dvorský sudí Adam ze Švamberka si šeptal s panem Václavem Vřesovcem z Vřesova, luteránem a příznivcem učenců.

„Konzistoř i univerzita mají přece vlastní jurisdikci,“ mínil Vřesovec. „Víte, jaké tu hrozí nebezpečí, když tenhle spor rychle a rázně neuzavřeme? Kněží se mezi sebou hašteří neustále. Zvyknou si odvolávat se k nám. Pichlavý Gelastus jim jde příkladem. Brzy budeme zahlceni jejich spory. Kolátoři budou žalovat faráře, faráři kolátory...“

„Vím, pane z Vřesova,“ krčil rameny Švamberk. „Mně je ten Gelastus také odporný. Jenže co když přijde arcikníže?“

Křeslo na vyvýšeném místě uprostřed Zelené světnice bylo prázdné.

„Nepřijde,“ zavrtěl hlavou Vřesovec. „Je uzavřen ve svých komnatách a nikdo k němu nesmí.“

Švamberk kývl. Zavolal k sobě písaře Kolského. Vřesovec se povzbudivě usmál na hlouček profesorů.

„Vyhráli jsme,“ šeptal Dapsilus. „Pan Vřesovec zakročil přesně dle svého slibu!“

„Jen aby,“ mínil škarohlíd Proxenus.

Venku se zavlnil šum. Střelci třeskli halapartnami. Do Zelené světnice vstoupil arcikníže doprovázený několika svými dvořany. Sňal zasněžený plášť i klobouk, beze slova se posadil do svého křesla a přísně pohlédl dolů.

„Prohráli jsme,“ šeptal Proxenus.

„Ještě ne!“ řekl mistr Dapsilus. A povzbudivě položil ruku na Koldínovo rameno.

„Byla čtena obžaloba?“ tázal se arcikníže.

„Ano, Výsosti.“

„Soud se vyjádřil?“

„Obžaloba byla přijata. Nyní má slovo pohnaná strana.“

Pan Václav Vřesovec pohlédl na univerzitní profesory a pokrčil rameny. Nedalo se nic dělat. Promluvil tedy mistr Pavel Kristián Koldín z Koldína. Slova se splétala do umně sestavené řeči. Havel Žalanský Gelastus žaloval kosteleckého děkana Larvu, že mu nevrátil dvě knihy svatého Augustina. Dovolával se svého práva nejprve u soudu dolní konzistoře a poté u akademického senátu. V obou případech znělo rozhodnutí stejně. Gelastus tvrdil, že knihy děkanovi půjčil a ten mu je nevrátil, děkan naopak, že si žádné dvě knihy nepůjčil. Ani jeden z nich nemohl své tvrzení doložit nějakým svědectvím. Bylo to tvrzení proti tvrzení, a jak starší dolní konzistoře, tak akademický senát nedokázali správně rozhodnout. Teď mistr Havel Žalanský Gelastus žaluje konzistoř i akademii pro nesprávné rozhodnutí v jeho neprospěch. Chtěl-li se již odvolat, pak měl znovu pohnat toho, jehož vinil z nevrácení dvou půjčených knih.

Koldín mluvil velice dlouze. Byl to zdařilý řečnický výkon a soudcové souhlasně pokyvovali. Ozval se však arcikníže.

„Půhon je pro křivdu, ne pro nějaké dvě knihy. Proto patří před komorní soud.“

„Konzistoř ani univerzita se tu nemusí odpovídat, neboť kněží se mají řídit jen svou konzistoří a profesori akademickým senátem. Jaká je to žaloba, když se v ní Gelastus, kněz i profesor, od konzistoře i od univerzity odděluje a dovolává k světskému právu!“ statečně promluvil Matěj Dapsilus.

„Tak jako je Bůh Svrchovaným pánem nás všech, tak i královská jurisdikce stojí nad jurisdikcí akademickou i konzistorní,“ odpověděl ostře arcikníže. „Neohánějte se tu Zřízením zemským, protože jste to vy, kdo je neustále porušuje. Ve Zřízení zemském stojí Kompaktáta a těch se nedržíte!“

Spor se chýlil na velmi špatnou stranu. Žalovaní se krčili, Gelastus rostl.

„Odvolal jsem se ke světskému právu, protože jsem nedošel spravedlnosti ani na konzistoři, ani na universí. Protože mne tam nenávidí a chtějí mne potupit. Já stojím při Kompaktátech, oni vyhláší, že zničí každého kněze, který není vysvěcen u luteránů ve Wittemberku či v Boleslavi u pikhartů. Jsou to bludaři a já dokážu, že sprádají pikle, aby oslabili naše svaté náboženství!“

Arcikníže pohlédl přísně na soudce.

„Nikdo nemůže soud přesvědčit, aby se nezastal zbožného muže před útoky kacírů!“ prohlásil.

Ve dveřích se objevil jeho hofmistr Tobar z Encesfeldu. Tiše se provlékl mezi vyděšenými zástupci žalované strany a pošeptal Jeho Výsosti: „Hrabě Thurn se právě vrátil!“

Arcikníže okamžitě vstal, vykročil a jeho lidé za ním. Prošel Zelenou světnicí. Ukláněli se mu. Dveře se otevřely a zase zavřely. Křeslo na vyvýšeném prostranství bylo opět prázdné.

„Vyhráli jsme!“ zašeptal Dapsilus.

„Jen aby!“ namítl Proxenus.

Soudci se po sobě dívali. Pan Vřesovec se zatahal za knír. „Nikdo nemůže soud nutit, aby dal za pravdu tomu, kdo bez důkazů zjevně uráží své představené!“

Opět promluvil mistr Koldín:

„Na slova mistra Gelasta strana žalovaná odpovídá toto. Co tu řekl, vůbec se neváže k obžalobě. Co tu řekl, je nebezpečné, protože ta řeč burcuje k neposlušnosti a do míru, který dnes v náboženství trvá, vnáší svár.“

V předsáli se tlačila spousta lidí a dívala se, kterak obě strany sporu vycházejí ven ze Zelené světnice. Ke Gelastovi se přitočil Blažej Nožička z Votína, rada apelačního soudu a staroměstský měšťan. „Tak jak, ctihodný mistře?“ zajímal se.

„Roztrhali mne a zesměšnili, neboť jsem zůstal sám. Všichni jste mne opustili, i váš bratr, opat Na Slovanech... Všichni. Zůstal jsem sám, jediný sloup pravé víry, kterou poplivali. Ty jedovaté sliny na vás nepadnou, ale hanba ano!“

Tak horlil Gelastus a vracel se zpátky do Zelené světnice. Mistři mu dali přednost.

A nález komorního soudu zněl takto: mistr Havel Žalanský Gelastus nepotvrdil svou žalobu jediným přesvědčivým důkazem, navíc se nechal strhnout k bouřlivým řečem proti konzistoři i univerzitě. Za to nechť propadne pokutě týdněního vězení na staroměstské radnici. Nyní nechť podáním ruky slíbí, že se tam ihned odebere a nechá se zavřít.

Gelastus stál a mžikal. Mezi mistry a staršími konzistory nastal rozruch. Nikdo nechtěl jít a podat Gelastovi ruku. Nakonec vykročil Matěj Dapsilus.

„Nu, mistře Havle, stvrďte podáním ruky svůj závazek!“ řekl. Natáhl ruku a rozevřel dlaň. Gelastus hleděl vyjeveně. Jen stěží dokázal pozvednout svou ruku. Dlaně se setkaly. Ihned od sebe ucukly. Dotkly se hluboké nenávisti.

Dveře se otevřely. Gelastus vyšel ven, sledován pohledy.

Dvorský sudí Adam ze Švamberka k sobě povolal administrátora Kolínského.

„Gelastus se vám bude snažit pomstít. A přitom se může projevit, že nemluvil tak úplně nepravdu. Dejte si pozor, chraňte se Gelasta i luteránských bludů!“

Václav Vřesovec si odvedl do rohu světnice rektora Dapsila.

„Varujte se Gelasta. Škodí daleko více, než všichni katolíci dohromady. A ještě škodit bude. Vyburcuje nakonec staromilce, aby vylezli z děr a hlásili se o vyčpělá privilegia. Dejte si pozor, varujte se Gelasta, varujte se starokališníků!“

V čerstvě napadaném sněhu na třetím hradním nádvoří zůstaly osamocené, smutné stopy mistra Havla, který sám sebe odváděl do žaláře.

Arcikníže Ferdinand zamířil do svého paláce na druhém hradním nádvoří. Šel tak rychle, že jeho doprovod musel za ním klusat. V komnatách a předpokojích čekali různí prosebníci, císařův syn si jich však ani nevšiml. Usmál se jen na zasněženého hraběte Františka Thurna, vzal jej pod paží a uvedl k sobě.

„Mluvil jsi s Filipinou?“ zeptal se v bezpečí za zavřenými dveřmi.

Thurn zavrtěl hlavou. Arcikníže dosedl do nejbližšího křesla.

„Bože,“ zašeptal a opřel si ruku o čelo, jako by měl sedět modelem nizozemskému malíři. Thurn se k němu naklonil.

„Přináším však Vaší Výsosti zprávy.“

„Zprávy? List?“

„Nestačí Vaší Výsosti posel?“

„Posel?“

„Její bratr!“

„Thurne, proč mne mučíš? Uved' ho!“

Hrabě otevřel dveře a zmizel v předpokoji. Za chvíli se vracel s mladým mužem pyšného vzezření. Thurn jej představil.

„Karel Welser, Výsosti.“

Arcikníže vstal z křesla. Welser se ukláněl.

„Byl jsem Vaší Výsosti představen před osmi lety při příležitosti říšského sněmu v Augšpurku, kde jste pobýval se svým otcem,“ připomněl.

Arcikníže si nevzpomínal.

„Jistěže si vzpomínám, příteli,“ pověděl. „Přinášíte mi zprávy od Filipiny? Mluvte! A buďte upřímný.“

„Hrabě Thurn je nešťasten, neboť se s Filipinou nemohl setkat. Ona není v Augšpurku, Výsosti. Matka ji odvezla na utajené místo. Filipina tam odpočívá a je v nejlepší péči.“

„Co je s ní?“

„Vaše Výsost se dozajista dovtipí,“ řekl Karel Welser. Arcikníže zbledl.

„Někdo snad poručil, aby se tak stalo?“

„Naše paní matka, Výsosti. Chce pro svou dceru jen dobro.“

„A to dobro znamená, že se s ní už nesmím setkat?“

Karel Welser hledal vhodná slova. Nebylo to snadné. K mocným augšpurským bankéřům samozřejmě pronikly zprávy o císařově snaze prosadit kandidaturu druhorozeného syna na říšský trůn. Karel nebyl připuštěn k rozhodování svých strýců, o to více se však snažil těžit z obou tajemství, pod jejichž plášť nahlédl. Teď ale nevěděl, jak rychle nalézt šikovnou odpověď. Arcikníže vyžadoval upřímnost. A do té se mladému Welserovi nechtělo.

Thurn byl odhodlán mluvit upřímně. Jen netušil, jak na to.

„Jak bylo dobré tajit lásku, tak je teď ještě lepší pečlivě skrýt její důkazy,“ řekl konečně.

Arcikníže si dal vše dohromady a zoranzověl. Vůbec mu nevadilo, že se tu najednou nahlas mluví o jeho nejniternějších pocitech a zjevných důsledcích jeho utajených činů.

„Ah,“ řekl jen. Líce mu tmavly. Teď byl červený. Dva muži před ním mlčeli. Neměli, co by řekli.

„Hm,“ pravil Ferdinand. Barva jeho tváří konečně nabyla normálního odstínu. „Chci být sám!“

Thurn s Welserem vyšli do předpokoje. Tam je zastihl arciknížecí zpovědník De Cavaleriis, probošt vyšehradský a tridentský, a odvedl je do další síně, kde nebyli na očích nepovolaných. Přišli i další Ferdinandovi důvěrníci, hrabě Ludvík Ladron, pan Karel ze Žerotína, bývalý slavný vojevůdce císaře Karla V. a vítěz nad Turky, i slovatný Petr Ondřej Matthioli, učenec a osobní lékař Jeho Výsosti.

„Povězte nám to, hrabě,“ promluvil zpovědník. „Měli bychom to vědět.“

„Nedostal jsem svolení,“ zavrtěl se Thurn.

„Můžu vám to říci já,“ ozval se mladý Welser. „V Augšpurku se na tajných schůzkách usilovně jedná o možnosti kandidatury Jeho Výsosti Ferdinanda na říšský trůn. A má matka odvezla sestru na utajené místo. Filipina je těhotná.“

Tu se otevřely dveře arciknížecí pracovny a sám Ferdinand všechny pozval k sobě dovnitř. Byl bledý. Vlhkou dlaní si třel suchou tvář.

„Bůh mi dává znamení,“ pověděl. „Mám se stát otcem.“

„Však to není poprvé,“ zabručel Thurn.

„Co pravíš, hrabě?“

„Hrabě míní, že o dítě bude postaráno s náležitou péčí,“ rychle pověděl de Cavaleriis a v duchu prosil Boha o odpuštění, neboť si vroucně přál, aby při porodu zemřela jak matka, tak i plod neposvěcené lásky. „Vaše Výsost může časem zpovzdálí sledovat osud robátka, stejně jako v případě slečny z Villandersu,“ dodával. Slečna z Villandersu byla památkou na bujně časy pobytu mladého arciknížete u dvora Karla V. v Bruselu.

Arcikníže popošel do výklenku pracovny a rázně rozhrnul zavěšené plány stavby tajuplného letohrádku Hvězda. Pod nimi visel, skryt nepovolaným zrakům, obraz půvabné ženy s medově zlatými vlasy. Ferdinand se na něj chvíli díval. Pochopil, co jej tak popudilo. Mluvílo se o jeho maličkém, ještě nenarozeném dítěti a jeho osudu. Přitom se nikdo ani slovem nezmínil o Filipině, o její lásce, trpělivosti a odevzdání. Jak se vůbec může de Cavaleriis v této souvislosti zmiňovat o Veronice z Villandersu a plodu milostného vzplanutí jediné noci? Což nechápe rozdíl?

„Zdá se, že vy máte ve všem zcela jasno, zatímco já tápu. Možná čekám na vaši radu. Kdo mi ji dá?“

„Kdyby to tajemství bylo drahokamem, neváhal bych jej hodit do nejhlubších mořských hlubin,“ řekl zpovědník. „Jen tak ochráníme matku i dítě.“

„Jen tak ji ochráním, že na ni zapomenu?“ bolestně se ptal arcikníže.

„Má sestra nemá Vaší Výsosti nic za zlé a jen sama sobě vyčítá, že tak snadno podlehla vroucnosti svého citu. Hodlá žít v ústraní a po čase odejít do kláštera. Děsí se však toho, že by si Vaše Výsost mohla přát, aby bylo narozené dítě připraveno o život,“ pravil bratr těhotné ženy. Podle jeho představ by se teď rozhovor měl změnit v poradu, jež by vyvrcholila smlouvou, pokud možno na místě sepsanou a podepsanou. Welserové dávali do podniku poněkud pošramocenou pověst a zprzněnou čest nejpůvabnějšího květu svého rodu, arcikníže zase nepopíratelnou vinu. Welserové zaplatí mlčením. Čím zaplatí arcikníže? Nejvyšší čas o tom začít jednat.

„Proč bych měl žádat, aby bylo mé dítě po narození usmrceno?“ vydechl arcikníže.

„To nepřichází v úvahu,“ ihned jej konejšil de Cavaleriis. „Welserové mají přece s nejjasnějším habsburským rodem mnohá společná tajemství. Dokážou udržet i toto!“

„Vyřídil jste, pane, opravdu všechno, co jste mi vyřídit měl?“ obrátil se Ferdinand na Karla Welsera. „Proč mi nenapsala alespoň pár řádek, že mne již nemiluje? Anebo mne stále miluje? Tak jako já ji?“

„O tom jsme se sestrou nemluvili, Výsosti,“ odpověděl opatrně Karel Welser.

Tehdy náhle promluvil starý pán Karel ze Žerotína.

„Stál jsem po boku vašeho strýce, slavného císaře Karla, v afrických pouštích. Bojoval jsem jako generál vojsk vašeho otce v Uhrách a spravoval jsem z jeho vůle obě Lužice. Jsem jeho dobrý a věrný poddaný. A přece vám radím, Výsosti, když vidím všechno to uhýbání a strach, rozjeďte se tam, kam vás táhne srdce. Ptejte se na to, na co chcete znát odpověď. Nerozhodnost mučí duši a křiví tělo.“

Přítomní se zasnili. V uších jim zazněly loutny potulných rytířů, ozvěna dávných vzpomínek na něco, co se nikdy nevrátí.

„Mluvíte mi z duše, milý příteli,“ odpověděl arcikníže. „Nemohu však odjet, kam se mi zlíbí, neboť jsem vázán povinnostmi zde.“

Dvořané si oddechli.

„Místo mne však pojede někdo jiný.“ Ferdinand ukázal na Thurna. „Předstoupí před její matku, paní Annu Welserovou, a mým jménem ji požádá o souhlas k sňatku mezi její dcerou Filipinou a mnou.“

Arcikníže se posadil. Unaveně oddechoval. Právě rozřešil nejtěžší a nejchoulostivější záležitost svého života. Jeho dvořané jej pozorovali s jakousi posvátnou hrůzou. Od této chvíle měli spolu s ním nést tíhu strašlivého tajemství, jež mohlo těm, kdož se ho třebas jen dotkli, vynést trest smrti. Ferdinand se jich neptal, zda souhlasí. Postavil je před hotovou věc. Rázem z nich učinil zrádce svého panovníka. A přece v nich nad strachem převládla podivná radost přinášející ulehčení. Tak mocně působí na druhé projev opravdového citu a rozhodnutí jednat podle svého srdce a svědomí.

Vycházeli z pracovny a ve dveřích se srazili, neboť dali z náhlého popudu přednost mladému Welserovi, jenž se rychlým zvratem osudu stal z bratra zprzněné dívky arciknížecím švagrem. Karel Welser si to uvědomil a zrůžověl pýchou.

Venku vzal Thurna a Ladróna kolem ramen, jako by byl jejich nejdůvěrnějším přítelem.

„Musíte pečlivě zvážit, koho z dvořanů a služebnictva do našeho tajemství zasvětit.“

„Zvážíme to více než pečlivě,“ odpověděl Thurn.

„Kde se bude konat sňatek? A kdo bude Jeho Výsost s Filipinou oddávat? Vy?“ obrátil se Welser na zpoceného zpovědníka.

Ve vedlejší místnosti spadla s hlasitým bouchnutím židle a zadupaly kroky, jak se kdosi neznámý snažil uprchnout pryč. Thurn byl dvěma skoky u dveří a otevřel. Hleděl na vyděšeného číšníka Jeho Výsosti, Mstidruha Chluma z Chlumu.

„Co tu děláte, rytíři?“ zeptal se podezíravě.

„Čekám, ráčí-li mne Jeho Výsost k něčemu potřebovat,“ zakoktal Chlum.

„Není přece čas jídla,“ upozornil přátelsky pan Karel ze Žerotína, který se objevil za Thurnem.

„Zajisté,“ pravil Chlum.

„Jděte tedy,“ řekl opět přátelsky Žerotín.

Chlum odešel.

Páni se vrátili do komnaty a zavřeli dveře.

„Slyšel něco?“ tázal se De Cavaleriis.

„Pokud slyšel, jistě se dovtípil,“ zavrčel Thurn. „Není u dvora Jeho Výsosti první den.“

„Není tu však zase tak dlouho, abychom jej dobře znali a mohli za něj ručit,“ pověděl Ladron.

„Bude třeba jej zavázat k mlčenlivosti. Je to kavalír z dobrého rodu. Jistě se na něho můžeme spolehnout,“ radil Žerotín. Thurn se zpovědníkem a Ladronem na sebe pohlédli.

„Zařídíme, aby mlčel,“ pronesl velitelským hlasem Karel Welser. Páni okolo se zachvěli. Jen Žerotín nepochopil, co budoucí arciknížecí švagr svými slovy vlastně myslel.

„Musím se přichystat na cestu,“ řekl Thurn nepříteli vesele. „Odjedu, hned jak od Jeho Výsosti dostanu list.“

„V každém případě nám napište, kudy přesně pojedete a kde budete nocovat,“ požádal ho zpovědník. Thurn kývl. Teď zase jen Karel Welser nerozuměl. Ostatní ano. Může se stát, že arcikníže během dalších dní zváží všechny okolnosti a bude chtít své rozhodnutí změnit. Pak by bylo výborné poslat za Thurnem rychlého posla.

„Kdo je tu u dvora nejrychlejší a nejspolehlivější jezdec?“ zeptal se Ladron.

„Jistě panoš Jan Budovec,“ odpověděl spokojeně Žerotín. „Co se týče jízdy na koni, nemá sobě rovného ani mimo království. Však je z dobrého rodu statečných válečníků. Byli se mnou v Uhrách.“

Karel Welser neměl srdce šlechtice. Starcově neustálé chvále různých rytířských ctností se jen mírně ušklíbl.

„Nepojedu dnem i nocí, případný posel mne dostihne,“ sliboval Thurn.

Arcikníže otevřel dveře své pracovny a laskavými slovy k sobě povolal svého budoucího švagra. Zbylí dvořané mohli mluvit otevřeně.

„On svůj názor nezmění,“ prohlásil Ladron.

„Dříve než Thurn dojede zpátky k Augšpurku, může tu být posel Jeho Veličenstva s listem, který arciknížete donutí názor změnit,“ řekl de Cavaleriis.

„Jeho Výsost vytrvá,“ zasněně pronesl starý válečník Žerotín.

„Vaše Milost nám svou působivou řečí způsobila mnoho starostí,“ povzdechl si zpovědník.

„Proč?“ divil se starý šlechtic. „Řekl jsem jen to, co si všichni mysleli. Viděl jsem tu ženu pouze dvakrát, ale poznal jsem, že stojí za to, aby kvůli ní muži vykonali velké činy.“

Na to zbylí dvořané nedokázali odpovědět. Dveře arciknížecí pracovny se opět otevřely a vyšel z nich usměvavý Karel Welser. Přikročil k dvořanům.

„Do Augšpurku odjedu já, moji drazí páni,“ řekl. „Do tří týdnů přivezu svou sestru k tetě Kateřině na Březnici. Jeho Výsost vás všechny ráčí zvát na svou svatbu. Vy, vysoce důstojný otče probošte, se jistě ujmete úkolu oddávajícího kněze.“

Karel Welser odešel s úsměvem člověka, který se obratem ruky stal z pouhého posla prvním důvěrníkem.

„Ten chlapík se mi moc nelíbí,“ zamumlal starý Žerotín, jenž, jak se zdálo, měl ten den službu v upřímnosti.

Dveře arciknížecí komnaty zůstávaly zavřené. Ferdinand k sobě nepovolal žádného z dřívějších důvěrníků, s nimiž v minulosti tak podrobně probíral celou historii své lásky ke krásné Filipině Welserové. Báł se snad, že by jej zrazovali od závažného rozhodnutí, jež změnilo jeho osud?

19.

Přišla noc a bílý měsíc rozsvítil tichý sních. Před zavřenýma očima spáčů se shromažďovali ti, kterým bdělý člověk ve dne neřekl všechno, co mohl. Mlčeli. Dívky se nechaly líbat. Nadutí lotři pohlavkovat. Tělo, zabalené v teplých kožešinách, zvlhlo a svědilo.

Obě síně na krčském dvorci zemanů Údražských byly plné. Dřeva v ohništi praskala. Mihotavé odlesky plamenů se natahovaly po zdech. Ke Krčínovu loži přistoupili muži bez tváří. Jakub se převracel, vzdychal, ale nemohl se jich zbavit. Kdyby aspoň poznal jejich tváře. Muži však zůstali nepoznatelní jako sama noc.

Venku zaštěkal pes. Krčín se zvedl z lože. Polena v ohni zapraskala. V jejich světle pohlédl Jakub na lože Jana Údražského. Zeman Jan ležel s očima široce otevřenýma.

„Co před námi noc skrývá?“ zeptal se znepokojeně Krčín.

„Bojíš se?“ řekl Údražský.

„Nevím, co se děje,“ odpověděl Krčín.

„Pes štěká na měsíc!“

„Co když lapkové vyšli z lesů a chtějí se tu ohrát?“

„Kdyby přišli, nemá žádný smysl se bránit,“ zašeptal Údražský.

„Nechal by ses podřezat jako podsvinče? Hlupáku!“ rozzlobil se Krčín. Vstal. Nahnul se nad vědro s vodou a pil. Voda byla ledová. Nahmátl velikou sekeru. Prošel síní a zamířil ke dveřím. Otevřel. Objala jej noc. Bosýma nohama zadupal ve sněhu. Tma byla hluboká a mráz krutý. Sních řezal kůži.

Okolo stavení se táhly stopy obrovitých škorní. Vzdalovaly se od zdi a zase se k ní přibližovaly. Čeledín? Asi. Jinak by štěkal pes. Krčín se vrátil do síně. Závora na dveřích zaklapla. Údražský stál u ohně, a přece se klepal.

„Co se třeseš? Venku nikdo není. Jen čeledín obcházal dvůr!“ řekl Jakub, jako by konejšil malého chlapce.

„Žili jsme tu tak klidně. Dokud ses neobjevil ty,“ bědoval Údražský.

„Mám snad odejít?“ zavrčel Krčín. Ale neměl se k tomu. Znovu se balil do kožešin. „Jen co se domluvíš s Granovskými, všechno se změní. Postavíme tu veliký zájezdní hostinec. Lapky z okolí vymetu konopným koštětem. Vandu z vyšehradské krčmy nechám zakopat zaživa!“

„Myslíš jen na krutosti, Jakube!“

„Jsi tupec, hloupý Honza!“

„Máš před očima krev!“

„Jiní mi ji tam nahrnuli. Zkusil jsem více než ty.“

„Proto jsi nešťastný. Nikomu nevěříš. Možná ani sám sobě. Podej v modlitbě ruku Svrchovanému na nebesích. Jistě ti pomůže.“

„Spi!“

Krčín se převálil na druhý bok, ale Údražský mluvil dál.

„Příliš zvedáš hlavu vzhůru. Proč? Vždyť jsi malý, stejně malý jako já. Kam se chceš šplhat?“

„Hloupý Honzo, ty se bojíš nejen noci, lapků a štekotu psů, ale i dobré myšlenky. Což si myslíš, že tě Granovští s mým nápadem vyženou? Naopak! Rozumějí přece hospodářství. Rychle pochopí, že jim můžeme přinést prospěch. Nadechni se a přestaň se konečně trást!“

Zeman už nepromluvil. Krčín hleděl do stropu a naslouchal tichému praskotu ohně. Stál před tvrzí. Přes rybník k ní vedl dlouhý most. Krčín se nadzvedl v sedle. Strčil do brány. Rozevřela se. Na nádvoří ležel stín, ale pozdní slunce ještě obléhalo okna v patře. Krčín seskočil z koně a rozevřel náruč. Vklouzla do ní Anežka.

„Všechno zlé bylo pro něco dobré,“ řekl jí. „Porazil jsem pána ohně a železa a stal jsem se vladařem vod.“

Anežka byla smutná.

„Neseš si jeho prokletí.“

Vedla ho do hlubin tvrze. Náhle však byla pryč. Krčín stál v komnatě. Na zdech tu byly vymalovány fresky. Spálené lesy v horách na půlnoci. Ve vedlejší místnosti se vysokým hlasem smál pan Burian Trčka. Krčín vyšel z tvrze. Rybník zmizel. Teď tu byl les. Krčín jím krácel, byla hluboká noc. Mezi stromy probleskoval sníh.

Ne, nebyl to sníh, ale obilí ozářené měsíčním světlem. A nebylo to ani obilí, nýbrž voda. Spousta vod, jejichž konce nedohlédneš. Moře. Úplně tiché. A nad ním svítil měsíc.

Krčín otevřel oči. Hleděl do tváře zemanu Údražskému. Chtěl vykřiknout, ale děs, který ze zemana čpěl, jej umlčel. Posadil se.

„Co je?“ zašeptal. Chytl sekeru.

„Někdo je venku!“

Krčín vstal.

„Popadni meč. Nebo alespoň hůl.“

Sen už se nevrátí. Namísto něho za dveřmi haraší strašidla. Nebo lapkové. Krčín ještě přivřel oči. Uvidí moře? Nic. Jen zasmrádlá síň, netečný oheň a rozklepaný Údražský. Dveře zapraskaly, jak se je někdo pokoušel otevřít. Možná to byl jen noční vítr. Pak se ozval šramot od okna. Ocelová špička jazyka vnikla dovnitř a rejčila pod okenicí. Sekera vyklouzla Krčínovi z ruky. Třesklo to. Krčín se lekl a srdce se mu zastavilo. Naslouchal.

Nevěděl, jak dlouho tak stál, ale náhle se okenicí prodralo matné světlo. Začínal den. Krčín se obrátil. Jan Údražský se na něj němě díval. Jejich zraky se střetly.

„Bůh nám buď i nadále milostiv jako této noci,“ zašeptal zeman.

Někdo zabušil na dveře.

„Pane Jane! Pane Jakube!“ Byl to hlas čeledína.

„Dobré jitro!“ volal z pece Zachariáš.

Krčín otevřel dveře. Ovanul jej chlad. Unaveně přivíral oči v ranním šeru. Čeledín mu ukazoval kamsi do dvora.

„Pojďte se podívat!“

Krčín si nazouval škorně. Zachariáš jej předběhl.

V rohu dvora ležel mezi dřívím mrtvý pes. Čeleď ho smutně pozorovala. Zachariáš se rozplakal. Klekl si k mrtvému tělu a vzal psí hlavu s vyceněnými zuby do klína. Bimbala se.

Krčín si nasypal na hlavu sníh. Popadal mu za krk i na hrud', tisíc mečů zastavilo dech a pak rozbušilo srdce.

„Zapřáhni kobyly do saní a jed' za Granovskými,“ obrátil se Jakub k Janovi Údražskému. „Pověz mu, jaké máme nápady a kdo

nám chce zabránit v jejich uskutečňování. Budeme potřebovat pomoc. Ozbrojený houf.“

Zeman Jan chodil po dvoře.

„Páni z Granova jsou nade mnou příliš vysoko. Možná mne vyslechnou, ale budou chtít důkazy! Copak jim můžu přinést mrtvého psa?“

„Dobrá. Najdeme jiné důkazy,“ prohlásil Krčín. Obrátil se na Zachariáše.

„Půjdeš se mnou?“

Kluk zvedl uslzené oči od mrtvého psa.

„Na Hrádek?“ ptal se. „Zabijeme je?“

„Podíváme se na ně a pak o nich povíme mocným pánům Granovským!“ odpověděl Krčín.

Prodírali se hlubokým lesem. Po kolena zapadali do sněhu. Větve jim šlehalý do tváří. Krčín hvízdavě oddechoval. Nesl si sekeru. Zachariáš Údražský měl kuši a v toulci několik šípů do zásoby. Směšní vojáci v závějích.

Zachariáš vedl Krčina kopci i hlubokými doly. Neustále klouzali dolů, ať scházeli z vrchu, nebo se do něj škrábali. Drželi se pichlavých větví.

Kdesi zatíkal pták. Liščí stopy se křížily se zaječími. Uprostřed lesa zahlédli kouř stoupající nad stráně.

„Jsou tam,“ vydechl Zachariáš.

„Teď poslouchej,“ řekl mu Krčín. „Musíme se k hrádku dostat co nejbliž a zjistit, kolik jich tam je. Povedeš mne. Znáš to tu.“

Zachariáš kýval. Zachvěl se strachy, ale tak, aby to Krčín neviděl. Zkusil tětívu kuše. Drnkla. Byla dobře napjatá.

Klouzali stránkou. Padali na stromy. Větve je škrábaly do tváří a do očí metaly sních. Zachariáš se snažil přidržovat kuši vzhůru. Smekl se. Letěla s ním. Tětíva drnkla. Fjůůů, vyletěl šíp, rozrazil větve a setřásl zledovatělý sníh.

„Pitomče!“ hekl Krčín a chytil se stromu. Pak se zachechtal.

„Opatrně s tou kuší, hlupáku!“

Dostali se až do údolí širokého potoka, který obtékal vysoký ostroh. Na něm stály zříceniny loveckého hrádku krále Václava, jenž miloval víno a na Jivně zakopal poklad obrovské ceny. Po kamenech vyčnívajících z ledu přešli vodu a dali se do kopce. Ticho. Nic. Jen oči bloudily. Zachariáš vedl Krčina příkopem ve svahu a odtud se drápal vzhůru ke zbytkům parkánu. Zpod kořene vystřelil zajíc. Trhli sebou. Ušák zmizel dva kroky před nimi.

Šli uličkou, jež zbyla po parkánu. Proti nim se tyčily rozvaliny. Sníh tu byl rozdupán od škorní. Kdyby lapkové drželi hlídky, asi by je uviděli. Jenže lotři se nebáli. Svobodně přicházeli do hlubin lesa a zase z něj odcházeli na veřejné cesty. Krčín se přitiskl ke zbytku kamenné zdi.

„Natáhni kuší!“ šeptal. Natáhl nosem vzduch. Cítil dým.

Uprostřed širokého prostranství doutnalo veliké ohniště. Stopy od něj vedly na druhou stranu, kde mizely v kamení. Nikde nikdo.

Směšní vojáci se tiskli k hradbě a dlouho pozorovali dohasínající oheň. Ti, kdo jej zapálili, byli už dávno pryč.

„Prohlédneme si jejich doupě,“ zašeptal Krčín. Odrazil se od zdi a klouzal k prostranství. Prohlížel rozvaliny. V jedné díře se do temného kouta tiskl stín. Třásl se.

„Vylez,“ vyzval ho přátelsky Krčín. Stín se dal poslušně do pohybu. Na světle vypadal ještě menší. Nějaký nebohý stařec, navlečený do roztodivných hadrů. Jeden z nich mohl být kdysi kněžskou komží. Jiný pláštěm bohatého kupce. Stařec se chvěl.

„Jsi tu sám?“ ptal se Krčín. Očima pořád ostražitě bloudil po okolí.

„Sám, vzácný pane, sám. Někdy přijdou i jiní, přinesou jídlo, nanosí dřevo. Ale dnes tu nejsou. Šli do Měst pražských,“ blekotal stařec. Třásl se strachy. Zachariáš na něj mířil kuší.

„Půjdeš s námi!“ zavelel Krčín. Stařec se zachvěl.

„Slitujte se, pane! Nohy mi neslouží, ujdu sotva pár kroků. Nikam bych po svých nedošel,“ bědoval.

„Povedený lapka,“ ušklíbl se Krčín. A napínal uši, nezaslechne-li podezřelý zvuk.

„Žádný lapka. Žebrák, vzácný pane. Sedával jsem u kaple Božího Těla na Dobytčím trhu. Pak nás biřici vyhnali z města,“ naříkavě mluvil stařec.

Zapraskala větev, jak na ni dosedl těžký dlask. Krčín se otočil. Třeskla spoušť kuše. Fjůůů, vylétl šíp a propíchl nebohého žebračka skrz naskrz. Mezi stromy letěl poplašený pták. Zmizel. S ním i všechen hluk.

Zachariáš odhodil kuši a prchal pryč. Krčín skočil k ležícímu starci, kopl do něj, stařec byl však dočista mrtvý. Jakub ještě prohlédl díry v rozvalinách. Nalezl jen pár smradlavých doupat a ohlodané kosti. Vrátil se na prostranství, vzal kuši a vydal se za Zachariášem. Šel po jeho stopách. Objevil ho v údolí. Chlapec plakal.

„Pojď!“ řekl mu Krčín. Mlčeli až do mělkého sněhu a řídnoucího lesa. Zachariáš neustále tiše naříkal.

Ve dvorci je objalo šestero rukou. Plakal i zeman Jan.

„Dostali, dostali?“ chechtala se babizna Šárka. „Věru, jste dovedný chlap, pane Jakube. Ne jako...“ a odplivla si směrem k zemanovi Janovi.

Krčín se zuřivě napil vody.

„Zapřahej, Jene! Musíme do Měst pražských za pány z Granova!“ poroučel. Šel do stavení. Čeledíni mu uctivě ustupovali z cesty.

Jan Údražský poslušně kráčel zapřahat. Zachariáš stál ve vratech stodoly a houpal slepici v bedně.

„Pojď mi pomoci!“ volal na něj bratr. Zachariáš šel.

„Jsi bleď!“ řekl mu Jan.

„Bylo to strašlivé,“ vydechl kluk. „Zabil jsem člověka!“

„Bůh ti buď milostiv,“ otřel si Jan čelo. „Jak to jen skončí?“

Kobyła se bránila.

„Tak pojď mi pomoci!“ křikl nešťastně zeman.

Krčín vyšel ze stavení.

„Kolik jich bylo, pane?“ ptal se čeledín, ačkoliv již slyšel, že jeden jediný, a toho že dostal mladý pan Zachariáš. Krčín neodpověděl.

„Jedeme!“

Údražští s Krčínem nasedali do saní.

„Jak to všechno skončí?“ šeptal zeman Jan. Práskl bičem, kobylka zatáhla a sáně se rozjely na cestu do Horní Krče.

Nejbohatší pražský kupec Eustach Betengl z Najenperka, původem odkudsi z Helvecie, hostil v šenku Granovských ve staroměstském Ungeltu pět nizozemských kupců. Seděli u vyvýšeného stolu v zadní síni a pečlivý Ludvík Granovský kolem nich nechal odklidit lavice i židle, aby měli při jednání klid. Šenk byl v odpolední čas ještě poloprázdný. V jednom rohu si tiše povídali dva cizí kupci, v druhém hostil přední pražský lékař Adam Lehnar z Kouby svou snoubenku Dorotu Sixtovou z Ottersdorfu. Dívku provázela její macecha Kateřina, rodem z litoměřického patricijského rodu Mrázů z Milešovky. Nebyla o mnoho starší než její nevlastní dcera, důstojnost manželského čepce i mateřství ji však postrčily o celou generaci dopředu. S nimi tu seděla Dorotina půvabná přítelkyně Kutanka, dcera staroměstského syndika Martina Kuthena ze Šprinsberka. Lehnar se usmíval. Poručil přinést sladké tokajské víno, aby ukázal, že na to má. Však ceny tady v herberku byly nejvyšší v celé Praze. To ke své nelibosti zjistil pan Adam Budovec z Budova a na Červených Janovicích, který se tady v herberku měl sejít se svým synem Janem, panošem arciknížete Ferdinanda, a švagrem Mstidruhem Chlumem z Chlumu, číšníkem Jeho Výsosti. Mladí páni sami určili místo schůzky a měli tu být už před drahnou chvílí, ale stále nepřicházeli. Adam Budovec, statečný voják z uherských vojen, avšak nepříliš bohatý feudál, horečně přemýšlel, zda si má poručit další sklenici vína. Šenkýřka se kolem něj již několikrát otočila a významně se ptala, co si urozený rytíř bude ještě přát. Budovec zatím odolával. Neměl peněz na rozhazování. Nakonec v něm rozum převládl nad pocitem trapnosti. Vstal, zaplatil a hrdě šenkýřce sdělil, že kdyby se po něm ptal číšník Jeho Výsosti urozený rytíř z Chlumu, nechť mu vzkáže, že se tu objeví později. Vzal si klobouk a šel. Ludvík Granovský jej pobaveně sledoval. Poznal dobře důvod rychlého Budovcova odchodu.

Šenk utichl. V zadní síni si nizozemští kupci stěžovali Eustachu Betenglovi na čím dál větší útlak evangelíků v jejich zemi a jmenovali viníka, kardinála Granvella. Mluvili ovšem velice tiše, takže to vypadalo, že jen otevírají ústa jako ryby. Dorota Sixtová si špitala s Kutankou. Něčemu se začaly smát.

„S... s... s,“ třikrát sykla Dorotina macecha.

„Jen je nechte,“ usmíval se blahosklonně doktor Lehnar.

Ludvík Granovský se vrátil do síňky před kuchyní. Vonělo tu pečené maso a vzácné koření. V koutku postával zeman Jan Údražský s Jakubem Krčínem z Jelčan.

„Věru, ne tak často se potkám s takovým čiperným chlapíkem,“ řekl Ludvík Granovský a prohlížel si ostrýma očima Krčina. „Přijde kdoví odkud, usadí se na dvorci u našeho nájemce, a hned by chtěl stavět hostinec na benešovské silnici, pivovar s vyšehradskými kanovníky a s našimi lidmi honit lapky po lesích!“ Tón jeho hlasu byl spíše pobavený. Vypadalo to, že se mu Krčínovy návrhy zamlouvají.

„Kde jsi byl předtím, než ses stal správcem tady pana Jana?“ ptal se dále a píchal prstem do Údražského.

„Jsem z Kolína, urozený pane z Granova,“ vyhýbal se přímé odpovědi Krčín.

„Počkej, počkej,“ Ludvík Granovský přestal píchat do Údražského a píchl do Krčina. „Snad ne ten Krčín, který v ožralosti naházel Židy do rybníka!“

„To jsem nebyl já,“ Krčín si připadal jako ve škole před bakalářovou metlou.

„Měl jsi před pár dny komorní soud a jen díky shovívavosti pánů přísedících jsi unikl pokutě,“ prohlásil Granovský, spokojen sám se sebou.

„Ale to jsem opravdu nebyl já,“ bránil se Krčín a ničemu nerozuměl.

Granovský se obrátil k Údražskému.

„Povězte, pane nájemce, jak si vůbec představujete přivést mi na oči chlapíka, který před pár dny stál v necném sporu před komorním soudem?“

Granovský se dobře bavil. Údražský se potil.

„Omlouvám se vám, pane z Granova,“ řekl nešťastně. Krčín vybuchl.

„Před žádným soudem jsem nestál. To je lež!“

Pobavený výraz z tváře Ludvíka Granovského zmizel.

„Viníš mne ze lži?“ zeptal se ostře.

„Stál, stál,“ snažil se všechno hloupě zachránit Údražský. „Však mi o tom říkal,“ obracel se naléhavě na Krčina.

Ludvík Granovský vypadal, že jej vůbec nevnímá. Pozoroval šlechtice, kteří právě vstoupili do šenku. Poznal v nich dvořany Jeho Výsosti. Šel je pozdravit. Šenkýřka nesla konvici vína a vyřizovala vzkaz. Jedním z příchozích byl Mstidruh Chlum z Chlumu, druhým arciknížecí podkoní, Vlach Julius de Leva.

Usedli ke stolu a přátelsky brebentili. Míchali přitom němčinu, češtinu i italštinu. Dobře se bavili.

Zeman Údražský chytil Krčina.

„Už jsi málem urozeného pana Ludvíka přesvědčil. Proč kvůli takové hlouposti...“

„Jak jsem mohl stát před několika dny u komorního soudu?“ zuřil Krčín.

„Jakube, uvědom si, že páni z Granova mají vždycky pravdu, i když třeba lžou!“ radil nešťastný Údražský.

Granovský se k nim vracel. Zdvořilý úsměv, jenž vytáhl na dvořany Jeho Výsosti, mu zmizel z tváře.

„Kdyby ses přiznal, Krčíne, dal bych ti, o co jsi prosil. Ty jsi mne však obvinil ze lži. Opusť můj dům. Pane nájemce, vyveďte ho po dobrém. Nebo dám zavolat pacholky!“

Krčín s Údražským vyšli na velký dvůr v Ungeltu, plný pevných kupeckých povozů naskládaných pod pyšnou stavbou velikého domu Granovských. Ve vzduchu poletovalo sněhové chmýří.

Zeman Jan se rozpačitě ohmatával, jako by hledal ztracenou statečnost. Vytáhl pohublý váček.

„Tu máš. A jdi s Bohem.“ Nedokázal Krčínovi pohlédnout do očí. Jakub jej chtěl udeřit. Pak mu naplít do obličeje. Místo toho vzal hubený váček.

„Nech si za něj mé myšlenky,“ řekl. „Zbavíš-li se lapků a postavíš u dvorce veliký hostinec, zbohatneš a nebudeš se muset před těmi nadutci ponižovat!“

„Kam půjdeš?“ odvážil se zeptat Údražský.

„Domů. Co jiného mi zbývá!“ odpověděl Krčín. A šel. Údražský hledal svého mladšího bratra. Zachariáš stál u celnice a díval se, jak pacholci vykládají z vozů truhlice s cizím zbožím, písař to zapisuje a cizí kupci brebentí svými nesrozumitelnými jazyky a dohadují se s písařem. I tady vonělo cizokrajné koření jitrící smysly. Zachariáš čichal podivuhodné vůně ze zemí, kam by se jednou rád podíval, a přikusoval k tomu slanečka, kterého si předtím koupil v loubí u radnice.

„Jedeme,“ pověděl mu bratr a odvedl jej k sáním.

„Kde je pan Jakub?“

„Odešel. Pan Granovský ho vyhnal.“

Zachariáš spolkl zbytek ryby. Nebyla slaná. Spíše hořká. Mnozí tu chuť znají.

Šenk v Ungeltu se pomalu plnil cizími kupci i místními bohatci. Adam Lehner z Kouby se ještě stále usmíval. Byl však čas vstát, doprovodit pannu Kutanku do Řetězové ulice a pannu Dorotu s matkou odevzdat panu Sixtovi, budoucímu tchánovi. Mnozí hosté z šenku se zalíbením pozorovali obě půvabné dívky. Mstidruh Chlum si šeptal s Vlachem. Dohodli se. Mstidruh vstal a zdvořile se dívkám uklonil.

„Vzácné panny, smím-li se na něco zeptat?“

„Smíte,“ nedbala Kutanka přísného pohledu paní Sixtové.

„Která z vás vítala tak sladkými slovy našeho nejjasnějšího císaře při jeho vjezdu do Měst pražských?“ zajímal se rytíř.

„To jsem byla já,“ řekla Kutanka. Její přítelkyně Dorota trochu zčervenala závistí.

„Musím vám tedy složit co nejhlubší poklonu. U dvora Jeho Výsosti sklidila ta řeč převeliký obdiv,“ pověděl Chlum. Kutanka se roztomile uklonila. Paní Kateřina Sixtová ji popadla a tlačila ven. Kutanka se ještě obrátila a usmála. Pak zmizela ve dveřích. Za okamžik však byla zpátky i s pannou Dorotou. Přivlekl je rytíř Jiří Malovec z Malovic a na Kamení, který právě toho dne vstal uzdraven z lože, nechal si přibrousit kord a šel se mstít. Hodil dívky do šenku.

„Sedněte, dívky, budeme pít!“ velel.

Ludvík Granovský se obrátil k šenkýři.

„Utíkej za Lehnařem, ať nevolá městské stráž. Vyřídíme to sami.“

Chytl pacholka a špitl mu: „Přines mi kord. A zavolej své druhy!“

Dostalo se mu však náhle pomoci z nečekané strany. Mstidruh Chlum z Chlumu vstal od stolu a rozhořčeně se na Malovce obořil: „Mírněte se, pane! Urážíte poctivé panny!“

„Drž hubu,“ odsekl mu Malovec. Lehnař jej dobře vyléčil, rytíř se cítil zdravý jako křepelka. Obracel se po šenku.

„Krčmáři, vylez, mám s tebou co do činění!“

Ludvík Granovský stál u zdi.

„Kde jsi, krčmáři?“ křikl Malovec. A rozhlížel se.

Mstidruh Chlum zatím pomohl oběma dívkám od stolu a odváděl je do dveří k paní Sixtové. Malovec před něj skočil.

„Co mi je bereš?“ A dral se pro ně. Chlum jej odstrčil. Sáhl po kordu.

„Chceš se bít?“ zaradoval se Malovec a zapomněl na Granovského.

Již by oba byli tasili, když tu se mezi ně postavil arciknížecí podkoní De Leva.

„Tady ne,“ řekl Chlumovi. „Jeďme za hradby!“

„Ty chceš taky, Vlachu?“ smál se Malovec. „Dostanete oba!“

„Tady ne,“ řekl De Leva česky. „My určíme místo!“ Popadl Malovce za ruku a zatlačil mu povytažený kord zpátky do pochvy. Vyšli ven. Pár kroků před nimi odváděl doktor Lehnar s paní Sixtovou obě dívky rychle do bezpečí.

V šenku Ludvík Granovský odepjal zbraň a podal ji pacholkovi.

Tři šlechtici odvažovali své koně ve stáji a dívali se po sobě s netajenou nenávistí. Vyrazili z Ungeltu. Zvony odbíjely hodinu před začátkem stmívání.

Údražští se vraceli na dvorec. Saně táhla kobyła, která nebyla o nic veselejší než oba zemané. Praha dýchala masopustem. Mrazivý vzduch voněl jídlem a pitím. Nad zledovatělými stružkami se chvěl sněh. Rampouchy cinkaly. Na Koňském Trhu se různé hlasy slily v jeden jediný veliký hluk. Jan Údražský trhl opratěmi. Byli na místě, kde Krčina viděl poprvé.

„Už je to pryč,“ zamumlal mezi rty. A byli na místě, kde Krčina viděl podruhé.

„Nemohl jsem nic dělat,“ řekl Zachariášovi. „Jakub to zkazil. Postavil se panu Granovskému.“

„Raději bych šel s panem Jakubem než s tebou zpátky!“ odpověděl jeho mladší bratr. Jan ho chytil za ucho.

„Nežvaň hlouposti,“ řekl. Zachariáš se mu vytrhl. Seskočil ze saní.

„Půjdu za ním! Ty jsi zbabělec!“

Jan zalapal po dechu.

„Nemám tě rád, a jeho ano!“ volal Zachariáš a běžel podle saní.

„Pojď sem!“ velel Jan.

Vjeli do průvodu opilých maškar, které se držely za ruce. Zachariáš Janovi zmizel z očí. Zeman se otáčel, kobyła popuzeně pouštěla koblihy. Maškary se chechtaly. Údražský tím smíchem projel se sklopenou hlavou.

Zachariáš běžel opodál, prodíral se tlačenicí a občas vyskakoval. Hledal bratra. Ten na něho čekal u Koňské brány.

„Budeš mne bít?“

Jan cosi zabručel a odsedl si. Vyjeli z Nového Města pražského. Zrychlili a brzy se vnořili mezi kopce vinohradů.

Tři jezdci ujížděli ulicemi Nového Města na Dobytčí trh a odtud kolem Emauzského kláštera k Viničnému údolí. Minuli veliký špitál svatého Bartoloměje, přešli po mostě přes rameno potoka Cedronu a za chvíli byli venku z města. Podél druhého potočního ramene se kupily hromady dříví. Nedaleko tekla řeka.

„Kam to jedeme, kam to jedeme?“ řval Malovec. Popadl kord a snažil se bušit do svých protivníků. Uhýbali mu. De Leva zachytil tázavý Chlumův pohled.

„Znám to místo dobře, bil jsem se tam už dvakrát,“ pověděl.

Projeli Vyšehradem. Před nimi se rozevřely zasněžené pláně. Na pravém obzoru zmizela věž kostela svatého Pankráce. De Leva sjel z cesty a uháněl sněhem kamsi do strany. Vnořili se do listnatého porostu. Když z něj vyjeli, byli u malé rokle, jež ošklivě zjizvila spanilou louku svažující se dolů do údolí, kde se krčila vesnice schoulená pod podivným kopcem, který připomínal vystrčenou půlku zadku. De Leva zastavil.

„Kam jste mě to dovedly, šelmy?“ řval Malovec.

„Pomalu, pane! Máme dobré důvody, abychom se zbytečně nevystavovali cizím zvědavým očím, a tohle je dobré místo!“ řekl Mstidruh Chlum a rozhlížel se. Malovec seskočil z koně. Chlum sňal z ramen plášť a přehodil jej přes sedlo. Malovec k němu popošel.

„Neseskočíš z koně, zbabělče?“ ptal se a mával kordem.

De Leva pobídl koně a vjel panu Jiříkovi do zad. Malovec bystře otáčel hlavou z jednoho protivníka na druhého. Arciknížecí podkoní zastavil. Kousek od něj se otevírala rokle.

„Začnete, pane z Chlumu?“ zavolal.

Tu po něm Malovec skočil a prudce bodl kordem. De Leva trhl oštěpem, kůň poskočil, Malovec chytl zvíře za krk a převrátil je do rokle. Vlach ani nestačil tasit. Kůň i s jezdcem se překotil, první spadl do sněhu De Leva a pak zvíře. Kutáleli se po svahu a hrnuli před sebou sníh. Kůň dole vstal. De Leva zůstal ležet.

„Uf,“ vzdechl jen.

Malovec se obrátil k Chlumovi.

„Chceš taky dolů?“ smál se. Chlum, který mezitím sesedl, rozvážně vytasil kord a popošel k protivníkovi. Malovec se rozhlédl. Začal ustupovat. Chlum vykročil za ním. Kordy o sebe třískly jednou, podruhé, potřetí... Chlum se snažil zatlačit Malovce k rokli, ten ale ustupoval tak, aby měl neustále za zády kopeček vyvyšující se nad louku. Došli k místu, kde se kopec svažoval do rokle. Z jedné strany na druhou tu po srázu vedla uzoučká pěšina zavátá sněhem. Na tu se Malovec spustil, co krok, to klouznutí. Přidržoval se kdejaké větévky.

„Nejste příliš statečný, pane!“ řekl Chlum.

„Tady ne,“ funěl Malovec.

Chlum se pustil opatrně za ním. Malovec se držel keře a druhou rukou mával kordem. Chlum se rozkročil. Přidržoval se přitom rovněž nějaké větve. Potěžkal kord. Pak se pustil a sekl kordem do keříku, jehož se držel Malovec.

„Jdi k čertu!“ zaklel pan Jiřík, zavrával a mohutným skokem přeletěl nad rokli na druhou stranu rozpůlené louky. Dopadl na všechny čtyři. Na kord mu v rukách nezbylo místo.

Mstidruh Chlum se pomalu pustil po pěšině za ním. Chytl se větve, ta praskla a Mstidruh sjel po zadku do rokle kousek nad vyděšeného koně De Levy. Vlacha Chlum neviděl. Jal se tedy drápat vzhůru k pěšině.

Malovec zatím běhal po louce a hledal něco ve sněhu. Zvedl zmrzlý klacek, popošel s ním nad rokli, natáhl paži a snažil se Mstidruha píchnout. Nedosáhl na něj. Rozmáchl se a hodil. Klacek udeřil Mstidruha do hlavy.

„To ne, šelmo!“ zuřil rytíř Chlum.

Malovec na něj začal metat sních. Mstidruh se odhodlal ke skoku. Dopadl. Jeho protivník se chopil kordu a sekl Chluma do levé ruky. Znovu se rozmáchl a zaútočil. Mstidruh se dvakrát překulil a nastavil kord tak, aby se na něj Malovec nabodl. Jenže Malovec náhle nahoře nebyl. Ležel vedle Mstidruha. Chlum vyskočil. Teď se

převalil pan Jiřík a těsně za ním se do sněhu zapíchl Chlumův kord. Malovec vstal a začal utíkat. Co dva skoky, to podklouznutí.

„Stůj!“ křikl Chlum. Byl to jediný zvuk uprostřed ticha.

Malovec vylezl na kopeček a usadil se nahoře. Mstidruh se zasmál a pustil se za ním. Otočil se dolů do rokle. Kde je De Leva? Měl by ležet u svého koně.

„To je k smíchu. Nebijeme se, jen se kočkujeme jako dva kluci. Jsi mrštný jako kejklář na trhu, ale ještě jsme se nesetkali s kordy v ruce. Vstaň a počkej na mne!“ volal Mstidruh a šplhal vzhůru.

„Jen zůstaň, kde jsi,“ houkl na něj Malovec.

„Proč se vlastně bijeme?“ zeptal se Mstidruh. Zastavil se. „Necháme toho. Tohle není souboj, to je masopustní taškařice.“

„Tak proč jste mě zavedli na tak pitomé místo, he?“ řekl Malovec. Poklekl a oprašoval se od sněhu.

„Nepotřebujeme zbytečné svědky,“ odpověděl Chlum. „Jsme dvořané Jeho Výsosti.“ Popolezl. Kord mu překážel. Přehodil si jej do druhé ruky. Malovce jala nejasná předtucha. Popadl kord a bodl. Špička zbraně projela panu Mstidruhovi hrdlem. Mlasklo to. Objevila se krev. Začalo hustě sněžit, jako by cinkal přicházející soumrak.

Malovec bodl podruhé a potřetí. To stačilo. Mstidruh Chlum z Chlumu zůstal ležet bez hnutí. Jeho tělo začalo klouzat dolů a zanechávalo za sebou velkou krvavou stopu. Vločky sněhu na ni dosedaly jako bílé mouchy.

Pan Jiřík vyskočil, sjel po zadku z kopečku druhou stranou na louku a zastrčil kord do pochvy. Pak jej znovu vytáhl a otřel z něj krev. Naskočil na svého koně, bodl mu ostruhy, prudce vyrazil a zmizel v křovinách.

Začalo hustě sněžit. Zafrkal kůň. To Vlach De Leva, podkoní Jeho Výsosti, vyváděl z rokle svého koně. Brodil se hlubokým sněhem. Neodvažoval se otočit. Padal soumrak, houstnoucí s každou huňatou vločkou.

De Leva vyvedl svého koně širokou oklikou z rokle. Dostal se na louku ke koni pana Mstidruha. Opuštěné zvíře mu zafunělo něžně

do ucha. De Leva drmolil mezi rty vlašskou motlitbu. Chytl oba koně za uzdy a táhl je pryč.

Mstidruhu Chlumovi z Chlumu se v té chvíli zdál tento sen. Stál na vrcholku zalesněného kopce. Z trávy, stromů i kamenů sálalo vedro. Ukryl se před ním do jeskyně. Byla v ní tma. Dlouho šel a neviděl na cestu. Teprve po nějakém čase se kdesi v dálce rozzářilo světlo. Blížil se k němu.

Jeho tvář byla v té chvíli již úplně zapadaná sněhem.

Údrazští se vraceli na dvorec. Projeli Viničným údolím. Vrány ve sněhu okolo cesty na zemany pohrdavě pokřikovaly. Od půlnoci kráčela tma a měla smutnou tvář. Černé čáranice vinic vystřídaly bílé pláně. Zachariáš tiše vzlykal.

„Proč pláčeš?“ ptal se ho bratr.

„Pro pana Jakuba!“

„Co je nám po Jakobovi! Přišel a odešel. Je to tulák a dobrodruh.“

„Ano.“

„Tak neplač.“

„Je mi něčeho líto a vlastně ani nevím čeho. Jako kdybych se vypravil na dalekou cestu a najednou nevěděl, kam jsem měl namířeno,“ přiznal Zachariáš.

„Chtěl změnit náš život. Ale chtěli jsme to i my? K čemu nám byly ty jeho bláznivé nápady? A ty se vzpamatuj. Jsi se mnou jedna krev. Já tě živím, z milosti pana Granovského. Ne Krčín. A ty se mi jen nevděkem odvděčuješ. Nazýváš mě zbabělcem. Nejsem zbabělý. Jsem poctivý. A ty se mi vysmíváš.“

Hlupákovy slzy! Vrány mrzutě krákaly. Ale Zachariáš byl dojat. Objal Jana.

„Ach, bratře! Ve jménu Ježíše Krista, našeho spasitele, prosím tě, odpusť mi!“ Hlas se dutě rozléhal pláněmi a ztrácel se v hustém soumraku. Kobylka klidně kráčela. Bratři se objímali a plakali.

„Budeme žít jako dřív!“ volal Jan.

„Nic už nebude jako dřív,“ řekl Zachariáš.

„Zase začínáš...“ Děs odvanul Janovi slova z úst. Zůstal strnule sedět, jako kdyby jej Bůh nechal zkamenět.

Na oblohu se vyhoupl měsíc. Bílé pláně se rozsvěcely. S měsíčním svitem přicházely první přízraky zimní tmy. Daleko vpředu se objevilo podivné zjevení. Z hlubin soumraku se vynořilo hrozivé strašidlo s deseti nohama. Odporný pavouk zimní noci. Pak se však jako zázrakem proměnilo v muže, jenž vedl za uzdu dva koně a něco přitom drmolil vlašským jazykem. Trvalo to jen chvíli. Vzápětí zjevení zmizelo.

Zeman Jan se modlil. Obloha jiskřila prvními pochodněmi hvězd. Nejjasněji zářila Večernice. Údražští projeli vsí Michle, přešli po mostku potok Cedron a začali stoupat do strání. Po levé straně se objevil temný plášť lesa.

Zachariáš lítostivě dumal sám nad sebou. Dnes zabil starého loupežníka. K čemu to bylo, když pan Jakub odešel a s ním i naděje na jiný život? Zase bude jen čeledínem u vlastního bratra, dny dostanou nudný šedivý kabátec a čas se promění v koláč bez chuti, který člověk jí a on pořád neubývá.

Blížili se ke dvorci. Uprostřed sněhu vyhlížel jako tmavá skvrna. Za ním se tyčila hradba lesa. Ticho. Klid.

„Hej!“ zvolal zeman a čekal na odpověď svých pacholků. Zvedl se vítr, avšak žádnou odpověď nepřinášel. Jen skučení vichru a praskot větví z lesa. Údražští vjeli do dvora a seskočili ze saní. Rozhlíželi se tmou a lapali zvuky. Neodvažovali se promluvit. Vítr je tahal za obličej.

Bouchla okenice. Jan se otočil.

„Copak všichni spí?“ Chytl Zachariáše za ruku. „Proč nezavřeli bránu? Proč neodpovídají? Jdi se podívat!“

„Já?“ vydechl zeman. Znovu bouchla okenice. Kobylka zafrkala.

„Zaved' koně do stáje,“ poručil zeman. „A zajdi k bábě do kutlochu. Probud' ji a zeptej se, co se tu stalo.“

„Co se tu stalo, Jene?“

Bratři stáli vedle sebe. Dvakrát bouchla okenice. Jan Údražský vykročil. Opatrně našlapoval směrem k stavení. Dveře byly dokořán. Zeman vešel po paměti do jizby. Obešel ho průvan. Hmatal podél stěn. Nenašel truhlici. Zakopl. Zvedl se šelest. Vylekaně se otočil. Nic. Tma.

„Je tu někdo? Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista!“

Opatrně obcházel jizbu. Buch, buch, bouchaly okenice. Průvan si liboval ve tmě. Ohniště bylo vyhaslé. Mráz ve zdech.

Zeman Jan si klekl ke krbu. Chtěl vykřesat jiskru, ale třásly se mu ruce. Křesal do dlaně. Strachem a zimou mu jektaly zuby, ač se vlastně již ani nebál a necítil mráz.

Zachariáš vypřáhl kobytku. Poplácá ji po krku a odvedl do stáje. V chlívě bylo ticho. V kurníku také. Ticho bylo i ve vratech stodoly. Zachariáš zavřel stáj a zamířil za stavení ke kutlochu baby Šárky. Sníh mu křupal pod nohama. Ještě krok, a otevřel dveře. Nasál zatuchlý smrad. Oči mrkaly ve tmě.

Jan konečně našel dobrý troud. Vykřesal jiskru. Troud doutnal. Vyšlehl plamínek. Zapálené chroští vydechlo a zhaslo. I za tu chvilíčku však zeman uviděl strašlivou spoušť v jizbě. Zborcené židle a lavice, truhlici rozbitou na tisíc kousků. Vstal, a místo aby znovu vykřesával oheň, vyběhl ven.

Bratři kráčeli proti sobě.

„Jene!“

„Zachariáši!“

„Co se tu stalo?“

„Někdo tu hospodařil místo nás.“

„Kde jsou pacholci? Kde je Šárka?“

„Utekli!“

„Co uděláme?“

„Přines dřevu. Já jdu rozdělat oheň.“

Jan statečně vyrazil zpět ke stavení. Zachariáš zamířil ke stodole. Vrata byla otevřená. Zachariáš šmátral před sebe. Zaskřípěl provaz. Slepice. Houpala se v bedně. Zachariáš pocítil lítost.

„Tak se ozvi, odnesu tě do kurníku!“ řekl.

Provaz tiše vrzal. Zachariáš se po něm natáhl. Políbil nohu. Hned mu to nedošlo. Až za okamžik. Strnul hrůzou. Noha si Zachariáše znovu našla. Ťukla jej do nosu. Mladý zemánek se klepal. A noha ho hladila. Zachariáš se konečně odvážil pohnout. Pak i otočit. Utekl.

Večernice na nebi pohasla ve své slávě a temná obloha byla plná hvězd složených do tajuplných obrazců. Pražská města žila masopustem. Hostince hlučely křikem, zpěvem a smíchem.

Krčín už věděl, proč si o něm Ludvík Granovský z Granova myslel, že měl nedávno stání u komorního soudu. U lékárny Jana Augustina na rohu Železné ulice narazil náhle na svého strýce Jakuba staršího z Jelčan.

„Jakube, jsi to ty?“

„Pane strýče! Co děláte v Praze?“

„A co tu děláš ty? V Kolíně o tobě nemáme žádné zprávy. Víme jen, cos natropil ve službě u Trčků a že jsi zašantročil nějaké peníze nymburskému panu Baťovi. Ani se ti nedivím, že se nechceš vrátit do otcovského domu. Nezažil bys nic příjemného.“

Pak strýc vyprávěl Jakobovi mladšímu o svých trampotách u komorního soudu. Krčín se kousal do rtů. Kdyby se tak byl s Jakubem starším potkal o den dříve! Pak mohl říci Granovskému, to ne já, ale můj strýc stál před komorním soudem! A všechno by bylo jinak. Jako by byl Krčín sud, z něhož někdo vykopl pípu. Všechna síla mu utíkala z těla pryč. Cítil se strašně.

„Co jsou však moje starosti proti tvým lotrovinám,“ pravil spokojeně Jakub starší. V té řeči zacinkal i zvonek obdivu. „Mám komůrku v hospodě na Novém Městě, doprovodíš mne?“

Jakub mladší by na Nové Město snad ani nedošel. Tak se náhle cítil slabý.

Jen zavrtěl hlavou. Kdyby ožralý strýc nenaházel Židy do rybníka, mohl teď promýšlet stavbu hostince a pivovaru a Údražští by seděli proti němu a civěli s otevřenou hubou. Kdyby byli nejeli Židé po cestě od Kolína k Polepům, ožralý strýc by je nepotkal... Ze

sudu s vykopnutou pípou ještě stále utíkala síla a rozplývala se v mrazivém nočním vzduchu.

„Tak teď mluv ty, lotře,“ vyzval ho Jakub starší. „Co děláš v Městech pražských?“

„Pomáhal jsem známému s hospodářstvím na dvorci za hradbami,“ dutě pronesl Krčín. Kdyby... Kdyby nevyšlapal se Zachariášem stopy ve sněhu od Krčského dvorce na Kunratický hrádek a zase nazpět, lapkové by se nikdy nedozvěděli, co se ve zřícenině vlastně stalo, blesko mu hlavou. Takhle to vědí. Zatrnulo v něm. Vzchopil se. Měl bych Údražské varovat, ať si dají pozor, blesko mu hlavou. Ale síla utíkala ze sudu pořád pryč.

„Vrátíš se domů?“ zeptal se strýc. „Čím dříve, tím lépe. Zažiješ sice nepěknou chvíli s otcem, ale bude-li tě mít na očích, hněv ho časem přejde. Však co! Krčínové byli vždycky horkolebí. Ani tvůj otec nebýval jiný.“

Jakub mladší se jako bez vůle obracel, aby strýce doprovodil. Jakub starší si jej přitáhl. Dýchal mu do obličeje.

„Hlavně záleží na psaní, které patří panu Burianovi Trčkovi a jež prý máš u sebe. Pan Burian chce to psaní zpět. Vrať mu je. A hned bude lépe.“

„Co víte o tom listu?“ vybafl Jakub mladší a narovnal se. Jeho anděl strážný narazil pípu zpátky do sudu. Síla z něj přestala prchat.

„Co bych měl vědět?“ nevěděl strýc.

„Měl byste vědět a také to říci dědovi i otci, že jen z vůle Trčků jsem učinil to, co mi teď vyčítají. Vykonal jsem jen to, co po mně chtěli. A vykonal jsem to dobře. Ten list je mým štítem. Panu Burianovi by bylo horko, kdyby se dostal do nepovolaných rukou.“

„Hlupáku, snad ses nenamočil do nějaké politiky? Tu přenech urozeným. Sám o sebe se starej! Vrať se domů a pros otce za odpuštění! On ti odpustí. Potřebuje někoho, kdo by se dobře staral o polepský dvorec. Tví bratři jsou k ničemu.“

„Vrátím se, ale o odpuštění žádat nebudu! Zato o uznání, neboť jsem bez viny!“ Sud se znovu naplnil silou a ta se tlačila Krčínovi na

páteř. Ukázal ruku. Bystrá a pevná. Jenže proti němu stál další Krčín. I on ukázal ruku. Také byla bystrá, rychlá a pevná.

„Hlupáku! Tak to už na světě chodí, že se dobrému muži něco přihodí, a on pak musí na chvíli sklonit hlavu, než vichry pominou! Dokud to nepochopíš, tak se raději nevracej!“

Jakub starší od sebe odstrčil Jakuba mladšího a kráčel pryč, přesvědčen, že udělal, co mohl. Krčín zamířil přes Staroměstský rynek ke Krenhauzu. V kapse měl váček, který mu věnoval Údražský. S tím se již mohlo jít do hospody, napít se a přemýšlet, co dál. Průjezdem vklouzl na Svatomikulášský plácek. Vešel do velikého herberku Stodola. Hned za dveřmi v síni narazil na Matouše Dačického Philomata s křtěným Židem Aemiliem. O něčem se radili.

„Tos ty, Pušnpeltie?“ ptal se Philomates. „Nemáš-li peněz, ani dál nechod'. My se s tebou dělit nebudeme!“

Krčín místo odpovědi ukázal splasklý váček.

Ze šenku vpravo ode dveří hned volali další karolinští.

„Sem k nám s tím váčkem!“

Byl mezi nimi i rektor od svatého Petra Matyáš Hostovinus a správce školy svatojindřišské, mistr Tomáš Mitis z Limůz.

„Běž, běž, Pušnpeltie,“ sladce hovořil Philomates. „My tu jen s Aemiliem musíme vymyslet, jak tohle dostat do korbelu faráře Turka!“ A ukázal chciplou myš.

Krčín se usadil mezi studiosy. Vybavily se mu veselé časy pobytu na univerzitě. O to tížeji pak ohledával balvan svých dalších osudů. Hodil na stůl pár grošů a popadl plný korbel. Co bude dělat? Kdyby zítra zašel za Ludvíkem Granovským a připravil si vtipnou řeč o své hlouposti a prapodivném nedopatření, kdy on i pan Ludvík mluvili pravdu, a přitom si mysleli, že ten druhý lže, Granovský by možná změnil názor. Napil se. Musí to zkusit.

Zachytil pohled mistra Tomáše Mitise z Limůz, sedícího naproti. Správce od svatého Jindřicha byl toho večera oblečen zcela po městsku, za sebou měl plášť a masopustní masku. Pozvedl korbel a připil Krčínovi.

„Budeš mi vyprávět o krivoklátském pokladu, Pušnpeltie?“

„Proč vás, mistře Tomáši, tak zajímají poklady zakopané v zemi?“ otázal se Vincent Makovinus.

„Slyšel jsem nedávno od přítele Jana Balbína z Vorličné, sekretáře u apelačního soudu, dvě historky o pokladech, které mne zaujaly,“ laskavě vysvětloval Mitis. „Družina básníků, jejímž mám být čest členem, chystá na jaře velikou slavnost u mistra Collina v Andělské zahradě, již hodláme uctít našeho dobrodince a mecenáše Jana Hodějovského z Hodějova, který požádal o uvolnění z úřadu zemského místosudího a hodlá se odstěhovat na venkov. Všichni k té příležitosti sepíší oslavné básně a já bych chtěl zkusit něco jiného.“

„A psát o pokladech?“ divil se Matyáš Hostovinus. Studentíci hleděli na Mitise s očima navrch hlavy. Prostředí básnické družiny bylo pro ně Olympem, místem, kam proniknou jen vyvolení a odtud stoupají k slávě a úřadům. Mistr Tomáš byl dnes sdílný. Možná i kvůli množství vypitého piva.

„To je zatím tajemství,“ prozradil. „Tady Pušnpeltius, kterého znám ještě z časů, kdy on byl žákem v Kolíně a já rektorem v Českém Brodě, rozstřílel celý hrad, jen aby našel poklad krále Václava, a o tom mi musí vyprávět.“

Oči všech se obrátily na Krčína. Odvedle se ozval strašlivý řev a kletby faráře Turka. Aemilius a Philomates vklouzli ke stolu a tvářili se spokojeně. Chvilí čekali, neobjeví-li se tu Turek s korbelem v jedné a chciplou myší v druhé ruce, faráře však asi upokojili sousedé. Přerušený hovor se zase rozproudil. Na poklady i Krčína Pušnpeltia se však mezitím zapomnělo. Jen Mistr Tomáš byl neustále zvědavý. A tak Jakub vyprávěl. Jednou jeho vyprávění přerušila zuřivá hádka, to když do šenku vešel Jan z Vartenberka, syn doživotního vězně na Zvířeticích, Adama. Císař přede dvěma roky dovolil, aby pan Adam koupil od komory zpět panství rohozecké, o něž (jakož i o mnohá jiná) přišel za účast v povstání roku 1547, a přestěhoval se tam. Mladý pan Jan nelenil, při první hostině na Rohozci tasil kord na zemana Zachariáše Kořenského ze

Střebnic a propíchl mu ruku. Záležitost se dostala před komorní soud. Toho dne dopoledne proběhlo další stání vleklého případu. A teď večer narazil Jan z Vartenberka na svého protivníka. Nebýt přátel, kteří jej zadrželi, tasil by znovu. Alespoň na Kořenského ze Střebnic křičel: „Nemáš co mezi dobrými být, leda mezi lotry!“

Chvilka zmatku, křiku a konejšení pominula, z bitky nebylo nic a z šenku zmizel jak žalobce, tak i žalovaný. Krčín mohl pokračovat. Zamotal do vyprávění i své další hořké osudy. Mistr Tomáš zdvořile naslouchal i těm.

Podruhé Krčina přerušil příchod vzácného hosta. Byl jím mistr Zikmund Antoch z Helfenburka, bývalý univerzitní děkan, nyní staroměstský konšel a autor kroniky o Herkulovi. Přivedl i svou učenou a milou manželku Dorotu, zvanou Coronissu.

Všichni studenti se zvedli a uctivě zdravili. Mistr Antoch je přátelsky káral, aby nevysedávali v hostinci a raději se v kolejích učili. Na přímlovu milé paní Coronissy je však přestal plísnit, dokonce jim daroval pár grošů na pivo.

Té noci spal Krčín v Andělské koleji Všech svatých, kam jej propašovali Vincent Makovinus s bakalářem Martinem Humeliem. Podařilo se jim neprobudit kolejního probošta, profesora Matěje Bydžovského, a přinést plný hrnec piva. Krčín usnul na smrdutém loži, zatímco všichni alumnové popíjeli. Čím méně bylo piva, tím více hluku tropili. Nakonec se ze své habitace vynořil rozespalý profesor a pohrozil opilcům, že je nechá zavřít do kurníku, jak se říkalo univerzitnímu vězení. Krčina si nevšiml. Ráno Jakub vyklouzl nepozorovaně ven. Se svými hostiteli se ani nerozloučil. Vyspávali opici.

Krčín zamířil k Ungeltu a opakoval si v duchu omluvnou řeč, kterou pronese před Ludvíkem Granovským. Ještě nebylo nic ztraceno.

Na dvoře pražské celnice řičeli koně, vrzala kola těžkých kupeckých povozů, zněl propletenec cizích jazyků a vonělo cizokrajné koření. Bratři Ludvík a Jakub Granovští stáli se skupinkou ozbrojenců a o něčem se dohadovali. Z brány vyklouzl

Zachariáš Údražský. Měl hlad a šel si do radničního podloubí koupit slanečka. Uviděl Jakuba. Vrhł se k němu.

Krčína ta psí věrnost poněkud obtěžovala. Zachariáš mu však s očima na vrch hlavy vyprávěl, že krčský dvorec včerejšího dne přepadla horda lapků a zamordovala všechnu čeleď. Granovští se s ozbrojeným houfcem chystají prohledat lesy.

„Nechod'te tam, pane Jakube!“ varoval. „Oni říkají, že jste možná byl s lapky ve spojení!“

Krčín nevěřil vlastním uším. Zachariáš pokračoval: „Zle o vás mluvili. I...“ kluk se styděl a hleděl do země. „I Jan. Vyprávěl, jak jste mu vyhrožoval. Nechod'te do Ungeltu. Jděte pryč. Prosím.“

Sotva Krčín zahrnul od Týnské uličky na rynek, spatřil, jak z velkého Trčkovského domu vychází pan Burian s několika šlechtici. Přitiskl se ke zdi. Znovu cítil, jak ze sudu uvnitř něj potměšilý osud vykopl pípu a síla prchá pryč. Kdyby jej Trčka uviděl, Jakub by se nezmohl na nic.

Pryč z tohoto města. Pryč z jeho hradeb. Kam? Domů? Nic jiného nezbývalo. Z města jej vyhánělo nebezpečí, jež mu hrozilo od jeho nepřátel. Nedokázal se jim ubránit. Mohl před nimi jen prchat.

Krčín zamířil přes Koňský Trh k bráně. Došel na roh Jindřišské ulice. Těžký vůz tam zapadl do závěje a nemohl vyjet. Kočí práskal bičem. Pacholek z šenku v domě U Chomoutovských mu pomáhal tlačit. Copak se opravdu všechno opakuje? Krčín přiskočil k vozu a zabral. Povož vyjel z ledové závěje, praskla struna zimy a na zem spadla první kapka jara.

U průchodu do uličky V Cípu stáli mistr Matouš Collinus z Chotěřiny s Tomášem Mitisem z Limůz. Collinus něco svému bývalému studentovi vysvětloval. Krčil rameny, měl veliké starosti. Mitis kýval, nabízel řešení. Collinus nesouhlasil. Tehdy uviděl Mitis Krčína, usmál se a pozval jej k sobě. Jakub šel. Strkal ho osud.

„Pamatuji si na něj,“ pravil Collinus. „Měl raději Archiméda než Aristotela.“

„Právě takového člověka ovšem hledáte, Mistře Matouši,“ radoval se Mitis. „Byl by to dobrý správce Andělské zahrady.“

Spřípravou na slavnost naší družiny byste neměl tu nejmenší starost. Pušnpeltius má zkušenosti s hospodařením. Ještě nedávno...”

„Tomáši, Tomáši, víš, jak nerad slýchám tyhle makarónské pokrouceniny latinských jmen, jež se tak rozmohly v studentském stádu. Pušnpeltius! Co to má znamenat? Milovník ženských tělesných kožíšků? Fuj!“ rozhorlil se mistr Collinus. Byla to však jediná námitka, kterou vůči Krčínovi vznesl. Vzápětí už Jakuba vedl do svého výstavného domu a vysvětloval, jaká práce jej čeká a jaký by mohl mít plat. Krčín, postrkován osudem, přemýšlel o tom, že by jej tváří v tvář takové laskavosti a důvěře měla alespoň dodatečně mrzet jeho netečnost ke křivdám, jichž se na slovutném učenci dopustili mocní, když ho zbavili univerzitního stolce.

20.

Struny zimní loutny praskaly jedna po druhé, ale kdo odbočil z hlavních cest do postranních krajin, nepoznal to. Sníh doposud pevně svíral zemi a vrány sedaly v hejnech na zavátých polích. Slunce se neukazovalo. Dávalo paní Zimě čas dohrát píseň na loutnu s popraskanými strunami.

Daleko na východ od hlubokých Brdských hvozdů v mírně rozvlněné krajině ležela nad velikým zamrzlým rybníkem ves Staré Sedlo. Nad vodou se tyčil půvabný bílý zámek Hrádek, na němž seděl výborný hospodář, pan Albert Libštejnský z Kolovrat. Libštejnský byl pět let vdovcem. Dávno už přestal truchlit pro svou zemřelou manželku Benignu, rodem z bohatého augšpurského bankéřského rodu Welserů, a začal se ucházet o pannu Lidmilu ze Švamberka. Trochu jej proto překvapilo, když k němu jednoho dne na konci zimy přijel z Březnice Ferdinand Lokšan z Lokšanu a oznámil mu, že jeho bývalá tchyně spolu se sestrou zemřelé Benigny Filipinou přijely opět na Březnici a zvou jej tam na několikadenní pobyt. Neměl však proč nesouhlasit, a tak slíbil, že brzy přijede.

„Milý pane Alberte,“ usmál se mladý Lokšan, „jsem tu vlastně proto, abych vás na Březnici přivezl ihned.“

Seděli ve vyhřáté síni a popíjeli horké víno. Vtom se otevřely dveře a dovnitř strčil hlavu tlustý mnich. Zamrkal bystrýma očkami.

„Můžu dál, urozený pane Alberte?“

„Jen chutě dovnitř, mnichu,“ pozval ho vesele Libštejnský. „Popadni koflík a nalej si z konvice víno!“ Pak vyprávěl Lokšanovi, že mnich se jmenuje Matěj Kozka z Rynárce, že býval farářem v jednom ženském klášteře kdesi na Moravě, ale vyhnali ho odtud pro nemravné chování.

„Nechte si vyprávět všechny ty historie,“ smál se pan z Kolovrat.

Kozka si nalil vrchovatý koflík svařeného vína, pil a pomlaskával.

„Velmi mne rmoutí lehký tón řeči urozeného pána,“ řekl. „Já se Vaší Milosti přiznal, mluvil o svých hříších, téměř jako bych byl u zpovědi, a urozený pán si nyní ze mne tropí posměšky. Kdybych snad měl znovu otevřít své srdce a vzpomínat na neblahé doby v klášteře premonstrátek, pak jen proto, abych varoval mladého kavalíra před rozdivočelým ženským plemenem!“ Dopil, znovu si nalil a usrl.

„V brněnském paláci pana Černohorského z Boskovic jsem pil víno, které nejen vařili s medem, jako kuchař Vaší Milosti, ale přidávali do něj vzácné koření hřebíček a skořici a dochutili šťávou ze žlutého cyperského jablka zvaného lemon. Šťáva z něj je chutnější než český ocet.“

„Kdybych si takové pochoutky nechal vařit, popíjel bych za čas jen pramenitou vodu,“ namítl šetrný Kolovrat.

„Nuže, zůstaňme tedy raději jen u vína s medem a octem, je rozhodně lepší než voda,“ usoudil Kozka.

Mladý Lokšan se zasmál. Mnich se mu líbil. Měl neobyčejný dar přirozeně bavit společnost. Jistě nesedával u stolu bohatého pana Černohorského náhodou.

„Nuže, důstojný otče, napil ses, tak vyprávěj panu Ferdinandovi některé z těch svých historií,“ žádal Libštejnský. „Třeba tu, jak si dvě jeptišky hrály s velkou mrkví. Nebo jak se opily a...“

Ferdinand Lokšan se mírně orosil. Vypité víno v něm otevřelo zakázané dveře do komnat divokých představ. Kozka byl skvělý vypravěč. Všechny premonstrátky z kláštera v Dolních Kounicích se v jeho řeči proměnily v přepůvabné mladé dívky, ochotné v šeru cel k nejružnějším hrátkám. Lokšan měl pocit, že některé historie zná z necudných knih, ale nevadilo mu to. Kozka kreslil slovy podivuhodné obrazy. Lokšan byl zpocený, jeho ztopořený úd nadíval kalhoty a drhl o stůl.

Zardělý Albert Libštejnský poručil svařit další konvici.

„A ať tam ta šelma kuchař nasype hrst hřebíčku!“ poroučel. Tak mu mnichovo vypravování rozproudilo krev.

Už se téměř začalo stmívat, když ze zámku vyjely sáně se dvěma opilými šlechtici. Rozjařený pan Albert poroučel kočímu, ať práskne do koní a přidá, mladému Lokšanovi bylo trochu špatně. Toporně seděl a nastavoval tvář studenému vzduchu.

Cesta mířila od zámku po hrázi rybníka do vesnice.

„Otoč sáně a jed' přes pole, nekňubo!“ křičel Libštejnský na kočího. „A nebudeš-li na Březnici do tmy, utrhnu ti uši!“

Kočí poslechl. Pomyslel si jen, že od té doby, co urozený pán hostí na starosedlském Hrádku onoho podezřelého mnicha, začíná propadat opilství. Minuli malý hájek a ujížděli zasněženými poli. Drkotali po mezích.

V dálce za nimi pelášila malá postavička.

„Héééj, Vaše Milosti! Smilujte se!“

Byl to Matěj Kozka.

„Zastav!“ velel Libštejnský.

Mnich se plahočil sněhem. Páni se mohli potřhat smíchy. Kozka se k nim pomalu blížil.

„Urození páni, smilujte se nad nehodným sluhou Božím! Nenechávejte mne na zámku samotného. Jen co Vaše Milosti odjely, všechno víno zmizelo, jitrnice se proměnily v dřevěné špejle, služebnictvo ve smečku ohařů a všichni na mě štěkali. Vezměte mě s sebou!“

„Chyběl nám v saních šašek a tu ho máme jako na zavolanou!“ smál se Libštejnský. „Máš loutničku?“

Mnich sáhl pod kutnu, vytáhl maličký nástroj a zadrnkal. Lokšan zvedal prst, jako by chtěl něco říci, ale nenalezl slova.

„Nasedej!“ velel Libštejnský.

Kočí si štitivě odsedl. Kozka se vyhoupl k němu na kozlík.

„Jed'!“ zařval Libštejnský. „A ty, mnichu, hraj!“

Kozka začal drnkat a zpívat hlubokým hlasem:

*Žila jedna mladá paní
byla krásná k pohledání.*

Nad krajem se začal snášet soumrak.

V širokém údolí řeky Vlčavy, mířící na poledne, ležela ves Březnice, skrytá před okolním světem. Kdo k ní přicházel od Příbrami, Rožmitálu nebo i Mirovic, uviděl nejprve dvě věže farního kostela. Teprve když do vsi vstoupil, objevil další věž. Patřila bílému zámku obklopenému mohutnými hradbami. Parkány za nimi se nedávno proměnily v půvabné zahrady a zámek působil útulně. Jindy sem přijíždělo množství urozených hostů, aby se účastnilo veselých hostin, avšak dnes dostali fortnýři nařízeno, že brány musí zůstat zavřeny a dovnitř nesmí být vpuštěn nikdo nepovolaný. Na zámku vládlo ticho. Vysoké nádvoří bylo liduprázdné. Občas proběhla služtička, zaduněly kroky stráží, ale jinak se nic nedělo. Jen v kuchyni se činili kuchaři a několik děveček uklízelo hodovní síně.

V komnatě vyhráté žářem vlašských kamen seděly dvě ženy ve zralém věku. Byly to sestry původem z bohatého švábského kupeckého rodu Adlerů. Mladší Kateřina, paní na Březnici, byla vdovou po německém místokancléři Českého království Jiřím Lokšanovi z Lokšan. Dosud neztratila nic ze ženských půvabů, měla bystré oči a ladné pohyby. Nebylo divu, že se po Čechách šeptalo o jejím důvěrném vztahu k samotnému arciknížeti Ferdinandovi. Starší Anna, choť augšpurského bankéře Františka Welsera, měla vzezření důstojné babičky. Ženy sepisovaly pořadí jídel pro chystanou hostinu. Tiše přitom rozmlouvaly.

„Ženich s nevěstou a s námi budou sedět v malé hodovní síni. Obsluhovat je budou mé dcery. Urozené pány necháme ve velkém sále. Beztoho se opijí a budou hluční,“ říkala paní Kateřina a psala zasedací pořádek.

„Jako včera Libštejnský s tvým Ferdinandem,“ povzdechla si paní Anna.

„Ferdinand nechal na Starém Sedle koně a místo toho přivezl Kozku,“ ušklíbla se paní Kateřina. „Inu, muži. Nemají v sobě špetku opravdové odpovědnosti.“

„Místo toho, aby tu dnes tiše seděli a přemítali o svátosti manželství, odjedou si klidně na Blatnou k panu Zdeňkovi ze Šternberka štvát lišky,“ přisadila si Anna Welserová.

„To je v pořádku,“ namítla domácí paní. „Musíme předstírat, že se tu nejedná o nic jiného než o obyčejné setkání přátel. Když jsem měla na Březnici hosty, často zajížděli na Blatnou. Zdeněk ze Šternberka je vyhlášený lovec a vždy jim připravil štvanici. Je dobře, že tam jeli. Alespoň si provětrají hlavy. Jinak by seděli u vína a poslouchali oplzlé historky toho mnicha. A než by se tu objevil arcikníže, byli by už opilí.“

„Kdy přijede Jeho Výsost?“

„Před setměním rozhodně ne.“

„Kde se tu vlastně vzal ten mnich? Odkud je? Co tu chce?“

„Toulá se krajem a živí se tím, že dělá urozeným šaška,“ odpověděla paní Kateřina. „Nebyla bych vůbec dovolila, aby do zámku vstoupil, ale Ferdinand má dobrý důvod, proč jej tu mít.“

Paní Anna pozvedla tázavě zrak.

„Proč?“

„Je to přece jen katolický kněz. Kdyby arciknížecí zpovědník odmítl vykonat svatební obřady, dá se k tomu ten opilec snadno donutit. A ještě snadněji se pak dá zařídit, aby nikde nemluvil.“

„Ach, Kateřino! Jímá mě strach. Jsem neklidná a plná obav. Bojím se, aby se Filipinino hluboké štěstí nezměnilo v hluboké neštěstí.“

Domácí paní na to neodpověděla. Vstala od papírů a popošla k oknu. Bylo z drahých, průhledných skleněných koleček, takže se jí dalo dívat ven.

Před chvílí vyšlo slunce z bílých mraků a s neobyčejnou silou udeřilo do zmrzlé země. Sníh jiskřil pomíjivými drahokamy. V zahradě se procházely tři mladé ženy. Dvě dcery paní Lokšanové, Kateřina, provdaná za Ladislava ze Šternberka a na Zelené Hoře, a panna Virginie. S nimi chodila jejich sestřenka, spanilá Filipina Welserová. Kateřina s Virginií měly příkaz Filipinu obveselovat. Byly na zahradě úplně samy. Braly do rukou vlhký sníh, dělaly z něj koule a metaly je po sobě. I Filipina se odhodlala. Neobratně se

sehnula, udělala kouli a hodila. Koule se okamžitě rozpadla. Zpod čapky vyklouzly Filipině proudy medově zlatých vlasů. Zastavila se a začala je upravovat.

Paní Kateřina se obrátila od okna.

„Všichni jsme se vystavili velikému nebezpečí a já, která poskytla milencům ochranu a úkryt na svém panství, zvláště,“ řekla. „Nekonám však nic proti svému svědomí. Jen jsem se podřídila upřímné vůli Jeho Výsosti. Modlím se k Bohu a doufám, že ten, z jehož vůle se tajný sňatek uskuteční, dokáže ochránit své věrné.“

„Ano, arcikníže je mocný muž,“ souhlasila paní Anna. „Před císařovým hněvem nás však ochrání jen stěží. Vmísí-li se láska do politiky, způsobí to zmatek. Na říšském sněmu v Augšpurku se stalo veřejným tajemstvím, že Španělé a někteří rádci Jeho Veličenstva na císaře naléhají, aby za svého nástupce prosadil právě Ferdinanda. Ten sňatek však arciknížete zbaví možnosti zasahovat do osudů říše.“

Paní Kateřina Lokšanová usedla k sestře a vzala ji za ruce.

„Hlavu vzhůru, Anno! Víš přece, že můj zesnulý manžel, německý místokancléř, neměl přede mnou tajnosti. Uměla jsem mu naslouchat i poradit. Znáám postoje evangelických říšských knížat. Buď si jistá, že nikdy nesvolí, aby byl princ Maxmilián zkrácen na svých přirozených právech. To dobře ví i arcikníže. Nepodřídí se nebezpečnému nápadu Španělů a může se hájit povinnou úctou k právům svého staršího bratra. Maxmiliána i říšská knížata si tím zaváže vděčností, což je dobré pro budoucnost. Filipina, tvá dcera a má neteř, se povznese ke stupňům říšského trůnu.“

„Příliš vratké místo pro ni i pro nás,“ zašeptala Anna Welserová.

Obloha se zatáhla těžkými mraky od půlnoci. Filipina se sestřenicemi vyšla po širokém zámeckém schodišti. Cestou si sňala čapku a rukou rozpustila hebké zlaté vlasy. Prudce oddechovala.

„Drahá sestřenko,“ obrátila se k ní Kateřina Šternberská z Lokšan. „Měla byste si odpočinout.“ S úsměvem pozorovala Filipininy ruce hladící oblé břicho, jež prozrazovalo podzimní hřích.

Za okny se roztančila chundelatá vánice, ale brzy se proměnila v déšť.

Na nádvoří se rozštěkali psi.

„Urození páni se vracejí z Blatné,“ pravila Virginie Lokšanová.

„Kdy přijede Jeho Výsost?“ zeptala se Filipina.

„Dočkáte se,“ ujistila ji paní Šternberská z Lokšan.

„Proč mi vykáš, Kateřino?“

„Protože se to sluší, sestřenko. Nejsme už děvčátka se společnými tajemstvími jako dříve. Jste nevěsta druhorozeného císařova syna,“ odpověděla paní Šternberská z Lokšan a odvedla Filipinu do jejích komnat.

Vytrvalý hladový déšť proměnil sních v mokvající bahno a pak spokojeně odešel spolu s mraky hnanými větrem k jihu. Albert Libštejnský z Kolovrat se procházel s Ladislavem ze Šternberka zahradami březnického zámku. Vítr jim nadouval pláště. Nohy opatrně našlapovaly v břečce. Cesta vedla ke starému hradu. Pacholci právě vyvalili ze sklepení několik velkých sudů. Pokřikovali. Páni je pozorovali.

„Víte, jaký je důvod dnešní večerní hostiny?“ otázal se pan ze Šternberka a na Zelené Hoře.

„Má nějaký přímý důvod?“ nechápal Libštejnský.

„Shromáždili jsme se na Březnici, abychom se dnes v noci stali svědky tajného sňatku vaší švagrové Filipiny Welserové s Jeho Výsostí arciknížetem Ferdinandem,“ vysvětlil Šternberk a pozoroval, jak vítr cuchá Kolovratův plášť, neboť pan Albert jej údivem a leknutím pustil.

„Cože?“ zeptal se. Cípy pláště zapleskaly.

„Jeho Výsost dnes v noci pojme před Bohem i lidmi za svou zákonnou manželku Filipinu Welserovou,“ opakoval Šternberk. „Sňatek je tajný. Ví o něm jen málo lidí. Vy jste mezi nimi, neboť tak si to přála vaše švagrová.“

„Nežertujte,“ řekl Libštejnský a přitáhl si plášť.

„Mluvím vážně. Jste tu, protože vám důvěřujeme. Stanete se očitým svědkem sňatku a spolunositelem hlubokého tajemství.“

Libštejnský si otřel tvář od dešťových kapek.

„Je to nebezpečné tajemství,“ odpověděl. „Po pravdě řečeno, netušil jsem, že jsem byl pozván na svatbu. A na tajnou k tomu.“

„Bojíte se nést to tajemství spolu s námi?“

„Proč Jeho Výsost zavrhl povinnost, kterou je vázána ke svému postavení?“

„Děje se tak z lásky,“ vysvětloval trpělivě Šternberk.

„Z lásky?“ naprosto nechápal Libštejnský.

„Což si snad Filipina nezaslouží, aby ji někdo hluboce miloval?“

„Je to nádherné stvoření. A její povaha ještě převyšuje její půvaby,“ přiznal rozpačitě Libštejnský. „Ale co na to řekne... císař?“ ztlumil hlas téměř do šepotu.

„Císař se o tom nesmí dozvědět!“

„Jednoho dne se to dozví. A pak...“

„Ptám se podruhé, bojíte se nést to tajemství s námi?“

„Už ho nesu, pane Ladislave. Nemám na vybranou. Musím je chránit, neboť tím chráním i sebe,“ řekl s povzdechem Libštejnský.

„Pojďme do tepla,“ oddechl si Šternberk. Rázným, odlehčeným krokem zamířil přes louže k zámku, jako by se zbavil velké tíže. Libštejnský se za ním pomalu vlekl. Břímě převzal on. V zahradě tancoval déšť. Bláto čvachtalo. Vrány zmizely v šeru. Všude vládlo ticho, jako by na Březnici nebylo ani živáčka.

Zavrzaly dveře kaple. Otevřel je uctivě Ferdinand Lokšan. Dovnitř vešla samotná Filipina Welserová. Něžné kroky klapaly temným prostorem. Všude byla tma, jen u oltáře hořelo matné světlo. Filipina se zastavila. Zrak se pomalu přizpůsoboval temnotě. Rozoznala zpovědnici. Došla k ní a poklekla. Nastalo ticho. Slyšela jen svůj dech.

„Otče Jene, jste tam?“ zašeptala. Ozval se spolknutý chrapot a lehké zafunění.

„Zajisté, dcero,“ řekl ze tmy neviditelný probošt tridentský a vyšehradský Jan de Cavaleriis. „Nu, máte něco na srdci?“

„Otče, nejsem již panna a nejenže se stanu paní, ale také matkou.“
„Filipino,“ konejšivě pronesl probošt, „před Bohem dojdou jistě hříchy odpuštění snáze než některé ctnosti. Ostatně, o tento hřích se dělíte dva.“

„Otče, červenám se.“

„Všichni jsme hříšní, dcero. Šero v kapli zakrývá vaše rozpaky, stejně jako láska ukryla váš hřích.“

„Otče, mám strach, jestli jsem Ferdinandovi nějak neublížila a zda mu budu schopna vrátit, co on dal mně.“

„Jste pro svou lásku ochotna strádat?“

„Jsem.“

„Jste ochotna přihlížet, jak pro lásku strádá Jeho Výsost?“

„Nechci, aby strádal. Chci jej milovat a pokorně mu sloužit.“

„Za štěstí, které dáte Jeho Výsosti, můžete zaplatit svým neštěstím, dcero. Za štěstí, které dá on vám, zaplatí velikými nesnázemi.“

„Toužila jsem dát život jeho dítěti. Pak bych odešla do kláštera. Z jeho vůle se tak nestalo.“

„Ano. Jeho Výsost je ochotná přetrpět mnohé nesnáze, aby vás neztratila.“

„Nezasloužím si od něj takovou oběť.“

„Zasloužíte. A Jeho Výsost to ví. Bůh vám oběma dozajista již odpustil. Ale lidé neodpustí. Vy budete arciknížeti patřit, on vám však ne.“

„Jsem skromná, otče. Stačí mi úsměv, slovo. Jeden den v roce, kdy s ním budu moci být. Stačí mi být matkou jeho dětí.“

„Ehmm, k tomu nemusíte být s Jeho Výsostí oddána.“

„Ano. Ví. Ale sňatek se uskuteční z jeho vůle, které jsem poslušna. Rozhodne-li se jinak, nebudu se vzpírat.“

„Slyším, že pláчете.“

„Bojím se. Nechci Ferdinandovi přinést neštěstí.“

„To ani nedokážete, drahá dcero. Staň se dle vůle lásky, kterou posvětil Svrchovaný na nebesích.“

„Ony nesnáze, o nichž jste hovořil, může způsobit císař?“

„Nejen on, dcero. Může se stát, že vám jednoho dne podají číši jedu. Neboť vaše štěstí bude překážkou k otevření bran, za něž nedohlédneme.“

„Bude-li to nutné, zemřu, Bůh buď milostiv mé duši.“

„Amen. Pomodlete se, dcero. Pomůže vám to.“

Filipina vstala a tiše odešla k oltáři. Neslyšela, jak de Cavaleriis zmizel z kaple. Setrvala na modlitbách více než hodinu. Poté se vtyčila, pokřižovala se a zamířila k východu. Pojednou dostala strach. Cítila se úplně sama. Arcikníže byl daleko a s ním i její matka, otec a všichni blízcí. Vrátila se k oltáři. Znovu se modlila. Přidržovala si břicho. Strach zmizel. Vstala.

Před kaplí na ni čekali Ferdinand Lokšan a Ladislav ze Sternberka.

„Mám hlad,“ přiznala se.

„Tabule je připravena,“ uklonil se Lokšan.

Vykročila. Páni šli za ní jako tělesná stráž. Něco se změnilo. Její místo bylo od té chvíle v čele stolu.

Tmou fičel vítr a rozháněl kapky deště do všech stran. Mračna se na noční obloze roztrhala a Luna ozářila průrvy, v nichž zářily hvězdy. Po stráních uháněla družina jezdců. Koňská kopyta rozdupávala zbytky sněhových závějí. Družina projela Březnicí, zmizela v zámku a brána se za ní zavřela. Všude vládlo úplné ticho, jako by svět patřil jen mrakům na obloze. Po zámeckých parkánech a v zahradě přecházely stráže. Ferdinand Lokšan s hrabětem Thurnem je byli obhlédnout, zahalení do plášťů a s hlavami skloněnými před deštěm. Pak temnotu začala projasňovat matná skvrna. Okna zámecké kaple se tajuplně rozzářila. Sluhové tam zapalovali voskovice. Oba páni rychle zamířili zpět do zámku. Brzy to začne.

A pak se rozsvítila i okna některých zámeckých komnat. Ozvala se hlasitá hudba. Kapela hrála v tabulnici, zakryta dvěma velikými zástěny. S muzikanty seděl i tlustý mnich Kozka a drnkal na loutničku. Měl velikou žízeň. Konvice, které jim za zástěnu donesli, byly prázdné. Nevydržel a vyhlédl. I stoly v tabulnici byly prázdné.

Nikdo u nich nesešel. Kozka vyklouzl ven. Zkusil otevřít dveře. Bylo zamčeno. Muzikanti hráli pro pustý sál.

Ladislav ze Šternberka kráčel tmavými síněmi pro Filipinu, aby ji dovedl k oltáři. Karel ze Žerotína provázal paní Annu Welserovou. Ferdinand Lokšan vedl svou matku. Před kaplí čekala malá skupinka zasvěcených. Z hlubin zámku k nim doléhala hudba.

Arcikníže sám pomáhal svému zpovědníkovi obléci v sakristii albu.

„V pořádku?“ zeptal se tiše.

„Ano.“

„Jste rozhodnut?“

„Ano. Díky Filipině, Výsosti. Ona mne přesvědčila.“

„Bůh nám dává skrze ni znamení.“

Arcikníže, provázen de Cavaleriisem, vyšel ze sakristie. Byl bledý a zasněný. Beze slova poklekl před oltář. Modlil se.

Ladislav ze Šternberka přiváděl chodbami Filipinu. Jako družičky je doprovázely jeho choť Kateřina se svou sestrou Virginíí. Všichni kráčeli mlčky. Z dálky se linula veselá hudba a plnila tmou chodeb podivnou tísní.

Nepočetný houf zasvěcených vešel do kaple. Arcikníže se stále modlil u oltáře. Zvenčí bičoval okna déšť.

Zašuměly kroky. Arcikníže přerušil modlitbu a obrátil se. Ve dveřích stála Filipina. Hosté rozptýlení v příšeří kaple na ni s dojetím hleděli.

Arcikníže se otočil zpět k oltáři. Čekal, až Filipina dojde a poklekne vedle něho.

21.

Krátce po setmění přijel český nejvyšší kancléř pan Jáchym z Hradce ve svém kočáru pro Petra Voka z Rožmberka do hostince prosyceného vůní sladkých omáček. Hofmistr Šmoger s ustaranými očima prohlížel každou část oblečení svého svěřence. Snad pevně bílé okruží zadrží hlavu, která by se mohla zbytečně často obracet za půvabnými dívčími tvářičkami, snad ji přidrží pyšně vzhůru a přitom jí nedovolí příliš pít.

Šmoger vzal do ruky ozdobný bandalír a zavěsil na něj krátký kord. Byl dobře ovázán stříbrnou nití, aby se nedal vytrhnout. Známe přece horké hlavy. Kord je znamením urozeného stavu, ne nástrojem pro rvačku. I tak jich bylo v Augšpurku dost. Nerozvážný Rožmberk se nedávno účastnil jako svědek souboje mezi tyrolským šlechticem Brandisem a mladým Jindřichem z Lobkovic, který skončil v krvi. Snad se to nedozví císař. Jeho Milost pan z Hradce o souboji věděl. Však se také na Šmogera vyčítavě podíval. Neřekl však nic.

Mladí pánové David Ugnand ze Sunecku, Václav Holický ze Šternberka a Zdeněk Kavka z Říčan se spokojeně usmívali a přáli Petru Vokovi hezkou zábavu. Sami se patrně chystali zmizet v nějakém herberku. Rožmberk jim záviděl.

Čapka ze soboliny a temně hnědý plášť podšitý kožešinou. Spona se šperkem. Šmoger pokýval hlavou. S tím, co viděl, byl spokojen. Petr Vok je mladý, hrdý a velkolepý. A zabezpečený proti všem nástrahám.

Augšpurk se i proti vůli Jeho císařského Veličenstva bavit po svém. Říšští páni sněmovali s plnými holbami piva a vysokými konvicemi rýnského vína. U vévody z Falc-Zweibrückenu denně hodovalo na sto lidí. Kníže Ansbašský nechával každým dnem kupovat a porážet sedm selat. Ferdinand I. ležel nemocen a páni si u plných stolů vyprávěli o dívence staré sotva tolik let, jako je prstů na obou rukách, a přitom ve věcech tělesné lásky zkušenější než mnohé vdané paní. Jistý hrabě si ji dovezl z Paříže.

Kočár pana z Hradce ujížděl večerními ulicemi pyšného města. Nejvyšší kancléř i Petr Vok pohlédli na výstavný Adlerovský dům. Každý z nich přitom přemýšlel o něčem jiném. Rožmberk vzpomínal na hostinu u pana Vratislava z Pernštejna, při níž vévoda Arnošt Bavorský hovořil o své mnichovské kunstkomoře, což bylo mnohem zábavnější než hádky dvořanů o říšském komorním soudu. Pan Jáchym si zase vybavil slavnostní vjezd Ferdinanda I. do města před dvanácti léty. Jel tehdy v králově průvodu a z okna Adlerovského domu se dívala líbezná panna.

„Krásná Filipina Welserová,“ řekl uznale Jaroslav z Pernštejna. Pověst o půvabu mladé dívky již tehdy daleko překročila augšpurské hradby.

Krásná Filipina! Která jiná žena by dokázala pobláznit druhorozeného císařova syna natolik, aby ztratil hlavu a oženil se s ní? Mohlo mne to napadnout už tehdy, když jsem ve vratech domu jejího dědečka zahlédl hraběte Thurna, pomyslel si Hradecký a odvrátil se od okénka. Anebo před čtyřmi roky v Plzni na svatbách dcery pana Ondřeje Ugnanda, když z ní arcikníže udělal královnu všech turnajových klání a při večerním tanečním mumraji jí v masce vodního muže přinesl zlatý prsten. Nikomu to tehdy nebylo divné, neboť Filipina předčila půvabem všechny přítomné dívky a arcikníže miloval všechno krásné. Kdybych si uměl dát dohromady všechny souvislosti, přišel bych na to již dávno sám, pokáral se pan Jáchym a zhluboka dýchal večerní vzduch, okořeněný závanem jara. Avšak souvislosti si dohromady nedal a musel do tajemství proniknout díky nectnému špehovi. Alespoň že nemusel vyzvědače nijak odměnit. To za něj udělali sami špehovaní – arciknížecí dvořané. Petr Jestřibský z Rýzemberka, jenž měl obstarání a odměnění vyzvědače na starosti, panu Jáchymovi vyprávěl, že se o něj na naléhání několika urozených pánů postaral sám arciknížecí zповědník de Cavaleriis a vymohl mu u probošta Scribonia uprázdněnou prebendu opata pustého benediktinského kláštera na Sázavě. Špehovaný odměnil špeha. A pan Jáchym nyní držel v rukách horké tajemství. Jedno bylo jisté. Arcikníže

Ferdinand se vědomě vzdal svých nároků na říšský trůn. Prvorozený princ Maxmilián byl stále ve hře a jeho šance tímto vzrostly. Věc však měla jeden háček. Tohle všechno zatím nevěděl císař. Budoucnost zůstávala zahalena v těžkých mlhách.

Minuli veliký Biskupský palác s rozzářenými okny. Spousta sluhů pobíhala s lucernami v průjezdu okolo kočárů.

„Tady byla podepsána Augšpurská konfese,“ prohodil Hradecký.

„A teď se tu říší radí, jak zamezit zmatkům v užívání nejrůznějších mincí!“ šlehl Petr Vok. Hradecký se usmál. „A kdyby byl v říši zmatek, jen co se týče uznání různých peněz a měn!“ dodal Rožmberk. Pan Jáchym na to nic neřekl.

Oba muži se zase ponořili do svých myšlenek. Petr Vok přemítal, proč ještě nebyl jmenován císařským komorníkem. O nic nešlo, byl to jen prázdný titul, ale odjížděl ke dvoru s tím, že bude okamžitě jmenován. A zatím se tak nestalo, ačkoliv měl v panovníkově nejbližším okolí velmi vlivné přímluvce. S jedním právě teď seděl v kočáře. Co znamenala císařova neochota?

Pan Jáchym se vrátil v myšlenkách k čerstvě ženatému arciknížeti. Císař jej chce mít v Augšpurku, ale on vytrvale odmítá přijet. Patrně má strach postavit se před svého otce a přiznat mu do očí, že jediným nerozvážným kouskem překazil všechny jeho politické plány. Odvahu zatím nahradil lstí. Brání se tvrzením, že kvůli rozbouřeným náboženským poměrům nemůže odjet z Čech. Pan Jestřibský Hradeckému vyprávěl, jak dal arcikníže znovu vyšetřovat polapené Mikulášence sedící od podzimu v Bílé věži na pražském Hradě. Jednomu z nich dokonce poručil uřezat uši. A byl to jistě i arcikníže, kdo podnítil zemské úředníky, aby nečekaně zakročili proti boleslavským pikhartům. Snad doufal, že se boleslavští vzbouří a on bude mít ještě lepší výmluvu, proč se nedostavit před svého otce. Byla to hra s ohněm a panu z Hradce se pranic nelíbila.

Kočár zatočil do obrovitých vrat. V mžiku se kolem něj roztančily tucty pochodní. Hradecký s mladým Rožmberkem vystoupili a vydali se širokým schodištěm do patra Babenberského paláce,

odkud se k nim valil halas. Vtom se otevřely dveře do úzkého sálu s mohutnou klenbou. Světlo se vrhlo Rožmberkovi do očí. Někdo mu uctivě sňal plášť a odebral čapku. Jiný jej uváděl dál do hlubin slavnostně vyzdobených síní. Zněla hudba. Hosté hlučeli víc než řeka za povodně.

Na vyvýšených křeslech seděli vévoda Albrecht Bavorský a jeho choť Anna, císařova dcera. Hrála si s ohnivým papouškem sedícím na zlatém bidýlku.

„Bajern, Bajern!“ skřehotal veliký pták.

Pan z Hradce dotlačil Petra Voka do hloučku pánů okolo Jejich Milostí. Jali se uklánět a pronášet všelijaké zdvořilosti. Hudba jako by sem doléhala ve vlnách. Petru Vokovi připadalo, že loutnísté chytili své nástroje a buší jimi do zdí pomalovaných různými výjevy.

„Povězte mi, pane z Rožmberka, jak se daří vaší paní matce?“ otázala se laskavě vévodkyně. Tím se Petru Vokovi dostalo cti stát v půlkruhu kolem jejího křesla a prohodit několik vět o domově. Jan Jakub Fugger představil vévodovi kupce Jiřího Liebenhaurera, který se vrátil z daleké cesty do Moskvy. Kupec vévodovi děkoval za doporučující listy a jal se vyprávět, co zažil. To Petra Voka zaujalo, ale nemohl se hnout. Z jedné strany se na něj mačkal nějaký tlustý šlechtic a z druhé jej ohrožoval papoušek. Pták přilezl až na kraj bidýlka a s patrným zájmem si prohlížel stříbrnou niť, kterou hofmistr Šmoger svázel Rožmberkův kord, aby se nedal snadno vytrhnout z pochvy. Petr Vok si nenápadně položil ruku na jílec, niť zakryl prsty a v duchu opatrného hofmistra proklínal. Papoušek vztekle zavřískl. Hudba začala zase hrát.

Panstvo v sále se rozestupovalo, aby uvolnilo cestu černě oděnému arciknížeti Karlovi. Vévoda s manželkou povstali a kráčeli mu vstříc. Papoušek se nahnul a klovl Petra Voka do prstu.

Hudba přestala hrát. Všichni se Jeho Výsosti ukláněli. Vévoda s chotí se zastavili s arciknížetem uprostřed sálu a tiše spolu hovořili. Papoušek si přitáhl konec stříbrné nitě a s ním i Rožmberkův kord. Špička pochvy bouchla do svícnu. Zazvonilo to.

Několik lidí se otočilo, dokonce i vévoda Albrecht, naslouchající svému švagrovi.

Bink! Rožmberkův kord znovu práskl do svícnu. Papoušek tahal za niť. Sám arcikníže překvapeně zapátral po zdroji neuctivého hluku. Petr Vok se nenápadně snažil s papouškem přetahovat. Papoušek byl ovšem velmi silný a Petr Vok měl velkou nevýhodu, neboť při přetahování musel zároveň předstírat, že se zdvořile nehýbá. Bink, bink, tloukla špička kordu v pochvě o svícen. Papoušek vítězil. Jejich Milosti vedly arciknížete Karla do hodovní síně. Ostatní hosté čekali, až budou vyvoláni. Mezi shromážděnými šlechtici se tiše a nenápadně pohyboval Jáchym z Hradce. Dostal se až do blízkosti Petra Voka. V ruce držel ořech. Podal ho urputnému ptákovi, papoušek pustil niť a ihned ořech rozlouskl. Pak zvolal: „Bajern! Bajern!“

Petr Vok byl volný a mohl zasednout k hostině.

Augšpurská noc byla plná protikladů. Našly se v ní světlo i čirá tma, ticho i hluk, vůně i smrad. Petr Vok z Rožmberka kráčel po Frouhofu lehkým krokem a vyhýbal se chodcům. Podařilo se mu nepozorovaně zmizet z hostiny u bavorského vévody. Svého švagra Jáchyma zanechal uprostřed důležitého hovoru na téma, které jeho samého naprosto nebavilo. Oželel i zajímavější řeči a lákavá setkání s hlubokýma očima dam. Podlehl náhlému vnuknutí a vydal se hledat hostinec U Zlatého orla, kam jej hned první den v Augšpurku pozval přítel Jiří Arnošt hrabě z Henneberku. Od té doby se neviděli. Petr Vok však doufal, že pozvání dosud platí. Zastavil tlustého měšťana a ptal se po Zlatém orlovi. Tlustoch znechuceně ukázal prstem do úzké uličky vybíhající z Frouhofu do městského bludiště. Noční tlama se zuby z košů plných hořící smůly Rožmberka spolkla. Ocitl se v místech, kde ještě nikdy nebyl. Občas jej minul hlouček urozenců nebo osamělý chodec. Okna šenků svítila měkkým světlem.

Petr Vok se znovu zeptal na cestu. Tentokrát dvou rozjařených kavalírů.

„Což to není jedno? Zlatý orel, Zelený dub, Husí krk...“ Mávlí rukou.

Petr Vok oslovil černého mužíčka. Ten rozevřel dlaň. Když v ní ucítil minci, ukázal do uličky.

„Jednou zahnete, podruhé a jste tam!“

Rožmberk vykročil. Zahnul jednou, podruhé a ocítl se na smrdutém dvoře, kde nic nebylo. Ptal se chlapa, který nesl na rameni sud a občas z něj pil. Chlap natáhl ruku. Petr Vok do ní vložil minci. Chlap ukazoval nazpět.

„Zahnete jednou, podruhé a jste tam!“

Petr Vok vložil do chlapovy dlaně druhou minci.

„A tam se zeptáte,“ blahosklonně dovysvětlil chlap a nesl si sud pryč.

Petr Vok bloudil uličkami. Zeptal se důstojně vyhlížejícího měšťana.

„A co u Zlatého orla, urozený kavalíře?“ usmál se poctivec. „Nechcete se raději podívat do jedné malé komůrky? Pláče tam opuštěná krasavice.“

Rožmberk to vzdal a vydal se zpět k Frouhofu. Hodlal se vrátit domů. Dostal se až na malý rynek, nad nímž svítil měsíc. Uviděl vývěsní štít nad prvním domem. Byla to hospoda U Zlatého orla.

Vešel do tmavé, začouzené síně. Nalevo hlučeli opilci v šenku. Napravo zněl ženský smích. K Rožmberkovi přistoupil šenkýř a rachotil mincemi v zástěře.

„Urozený pán si přeje jídlo a pití, možná i příjemnou společnost...?“

„Hledám hraběte z Henneberku.“

„Neznám..., neznám. Co takhle krásnou Julianu, urozený pane? Nebo štěkavou Hertu?“

„Nezapírej své časté hosty,“ opáčil Petr Vok. „Hrabě mne pozval!“

Šenkýř jej pozoroval pichlavým zrakem. Dostal jeden groš. Nic. Dva. Nic. Tři. Pokýval hlavou a odvedl Petra Voka po úzkých

schodech na pavláčku. Otevřel dveře. V malé síni tam sedělo několik šlechticů a mladých žen. S nevolí se obrátili na Petra Voka.

„Hleďme, Petr Vok!“ vstával Jiří Arnošt z Henneberku. „Pojďte mezi nás, můj milý příteli. Porušujeme sice vůli Jeho římského Veličenstva, aby účastníci sněmu neholdovali vínu a v noční tmě se modlili za duši zemřelého Karla V., který to bezpochyby nutně potřebuje, neboť nepropadl-li se rovnou do pekla, stojí před jeho branami, ale máme k takové neposlušnosti dobrý důvod. Loučíme se s Boppem. Stará kněžna Brunšvická zle onemocněla a Boppo jako její věrný a laskavý manžel za ní musí zítra odjet do Mündenu.“

Jeho starší bratr Boppo, nevlastní otec švagrové Petra Voka, se rýpal v ústech ohryzanou kostí. Rožmberka omamovala ta směs veselosti, drзости a cynismu, opojná chuť neúcty a hříchu, kterou korunovaly vyzývavé úsměvy žen svolných k čemukoliv. Nechal se hrabětem Jiřím Arnoštem odvést ke stolu.

„Jsou tu jen naši milí přátelé a tyto milé dámy. Polibte jim, pane z Rožmberka, ručky.“

Ženy se smály. Petr Vok se červenal.

„Který kavalír políbí jednu z těch bílých ruček,“ rozmarně vyprávěl hrabě Boppo, „ten zatouží políbit i nahý loket, jenž je ostrý, a nahou paži, která je měkká.“

Vzal jednu ze žen za ruku a hladil ji na místech, jež popisoval.

„A pak rty cestují vzhůru jako poutník stoupající do Alp. Tam někde je ukryto rameno, hladký vrcholek, velmi podobný jiným půvabným místům.“ Boppovy prsty kráčely po šatech k hlavě s velikýma očima.

„V horách však člověk může zabloudit do okolí nebezpečných studánek, jejichž okolí je travnaté a vlhké. Kdo se z nich napije, tomu se zatočí hlava.“

Boppova ruka bystře sjela do ženského klína. Všichni se rozchehtali.

„Petře Voku, ochutnejte ústa milé Engelburgy. Mají mandlovou chuť,“ velel Boppo. Jedna žena, křehká hnědovláška, se naklonila

přes stůl. Našpulila rty. Petr Vok udělal totéž. Raf! Kousla ho dáma do nosu.

A znovu se všichni chechtali. Především ženy. Rukama trhaly maso a mlaskavě je jedly.

„Snad jste neupadl do rozpaků, milý příteli? Žena není od toho, abyste si ji vzal. Musíte s ní bojovat,“ Boppo se opřel o stůl. „Její zbraně jsou však mocnější. Celou ji neobsadíte. A vaše děla jednou přestanou střílet. Konec je vždycky podivný. Pít však může muž neustále!“

Všichni pozvedli číše. I Petr Vok. Rafavá hnědovláska se na něj usmála. Hrabě Jiří Arnošt usadil Rožmberka vedle sebe.

„Vyprávějte mi o sobě. Jak se vám tu v Augšpurku daří? Vy pobýváte u dvora, kterému se my vyhýbáme. Chodíte na bankety k vévodovi Bavorskému a my ke kurfiřtu Saskému. Tak neustále míjíme jeden druhého, jako by každý z nás žil v jiné zemi a v jiném století. Jaký další příklad zmatené doby by kdo chtěl uvést?“

„Bratře, bratře, Engelburga by Petra Voka patrně potěšila víc než tvé úvahy. Ukázala by mu tajemství skrytá v krásných šatech,“ zarýpal Boppo prstem Engelburze mezi řadry. Zase se všichni řehťali. Hnědovláska dala Rožmberkovi úsměvem najevo, že by proti takovému ukazování nic neměla.

„Soudíte, že pobývám u císaře?“ usmál se Petr Vok na Engelburgu, ale mluvil k Jiřímu Arnoštovi. „Každý den mne tam moji strážci a ochránci přivedou a nechají stát. Přijel jsem do Augšpurku, abych převzal titul císařského komorníka. Místo toho trávím čas v předpokojích jako nezvaný host.“

„Dávají vám najevo, že císař není s Rožmberky spokojen. Trestá vás za kázání, která měli kněží očištěné víry ve vašem paláci na Pražském Hradě. Ponižuje vás za to, že se mu váš rozvázný bratr statečně postavil a obhájil právo své choti vyznávat naše náboženství. Odstrkuje vás proto, že jste luterán. I když máte mocné a vlivné ochránce, komorníkem Jeho Veličenstva se nestanete, to mi věřte. Měl byste tedy trávit čas tady v Augšpurku užitečněji. Utečte

z pevnosti, do které vás zavírají. Hned zítra vás seznámím se zajímavými lidmi, kterým budete naslouchat s otevřenými ústy.“

Připili si. Boppo se bavil tak, že házel z výšky kousky masa do úst chtivé Engelburgy. Hnědovláska se přitom neustále otáčela na Rožmberka.

„Nenechejte se dlouho prosit,“ nabádal ho blahosklonně Jiří Arnošt. Petr Vok dopil rázně svůj pohár. Vstal. Hnědovláska rovněž. Natáhla ruku. Rožmberk na chvíličku zaváhal, neboť se bál dalšího žertu. Ale Engelburga jej chytila a odváděla si ho do vedlejší komůrky, kde nebylo nic než lože. U stolu vybuchli v smích. Žertovali na Rožmberkův účet. Nedbal na to. Opřel se o dveře a díval se, jak se hnědovláska svléká. Opilci křičeli, bušili na dveře, žádali, ať toho nechají a jdou nazpátek. Petr Vok však zavřel dveře na závoru.

Engelburga náhle prudce zvedla hlavu. Všechny hlasy odvedle naráz utichly. Petr Vok k ní přistoupil. Chtěl ji políbit. Odstrčila ho. Otevřela dveře. Vedlejší síň byla prázdná. Zůstaly jen nedopité číše a zbytky nevázané hostiny. Petr Vok tomu nerozuměl. Prošel síní a vyhlédl na pavláčku. Dole se zaleskly kyrysy císařských stráží.

„Prohledávají hostince,“ zašeptala Engelburga s nádechem pohrdání. „Střeží smutek za zemřelého císaře Karla.“

„Neboj se! Ti knechti na mne nedosáhnou. Stojím příliš vysoko!“ odvětil mladý velmož, ale hlas se mu chvěl.

„Nebudou ani chtít něco s námi dělat. Zeptají se jen na tvé jméno,“ pokrčila rameny mladá žena a šla se doobléci. Na schodech zadupaly kroky císařských stráží.

Slunce, podobné žlutému vozu, stálo nad Augšpurkem. Ostře se rýsovaly hranice mezi světlem a stínem. Dvůr hostince, v němž se ubytoval Petr Vok z Rožmberka se svou družinou, rozpůlila přísná a rovná čára. Ve stínu pobíhaly slepice, na světle se procházel kohout. Vzduch byl plný sílícího jara. Zubaté děvečky si vetkaly do vlasů první sedmikrásky natrhané na březích Lechu. Zkrásněly. Smály se a velkýma rukama nabíraly náruče zlatého deště a světle

zelených haluzí. Kde se v nich vzalo nadání rovnat květy k sobě s takovým citem? Petr Vok stál na pavlači, opřen o dřevěné zábradlí. Byl chmurný a zamlklý. Tiše pozoroval květinový mumraj na dvoře. Přimhouřil oči. Slunce je netečný poutník. Usmívá se, když se ti chce plakat. Nedbá na to. A když je samo mrzuté, skryje se za hejna mraků a ty, světe, se rmuť.

Z šenku vyšel hostinský, oblečen ve sváteční kmentový kabátec, s kloboukem na hlavě a ozdobnou holí pobitou stříbrem. Za ním vyhopsala jeho manželka, zrzavá jako liška, a vedla pět stejně rezatých kluků, od největšího k nejmenšímu. Čeleď obklopila rodinu a společně vyšli ze dvora. Slunce zaštrachalo a prohrabalo se ve zbylých květinách. Petr Vok se vrátil do své komnaty.

Václav Holický spal. David Ugnand sepisoval nějaké listy. Jistě byly plné nadšení a spokojenosti. Vlivní příznivci zapracovali. Mladý šlechtic bude při banketu pořádaném na počest francouzského poselstva představen Jeho Veličenstvu a pak odjede s císařským vyslancem Adamem z Ditrichštejna do Paříže. Hofmistr Šmoger měl rozkaz připravit mu hostinu na rozloučenou. Nepřijde na ni mnoho pánů. Mladý Promnic odjel v císařských službách do Livonska za velmistrem řádu Německých rytířů, obleženým ve své pevnosti dobytými Rusy. Richard Strein ze Schwarzenau přestal klepat luteránským kloubem na dvorské dveře a zamířil do Vídně k princovi Maxmiliánovi. Mladí Hofmanové se poté, co císařské strážě přistihly Petra Voka uprostřed noci v podezřelém hostinci, začali Rožmberkovi vyhýbat, jako by se od něj mohli nakazit panovníkovou nemilostí.

Hofmistr Vít Šmoger o tom smutně přemítal nad knihou účtů. Hebký kment, husy pečené s červenými jablky, víno vypité mladými žízňivými hrdly a vůbec celý Augšpurk se nebohému starci proměnily v groše, tolary a zlaté, které měl mít, a přitom neměl. Čísla hovořila jasnou řečí. Malý dvůr utrácel více, než bylo záhodno. Šmoger by ušetřil na sobě, ale položky jeho osobních výdajů byly tak malé, že se v účtech nedaly téměř dohledat. Už dávno se zřekl platu, ale za ten se nakoupily nejrůznější cetky. Kdyby to všechno

alespoň bylo k něčemu a mladý pán byl konečně uveden ke dvoru. Jenže... Šmoger vzdychal a počítal.

Náhle se ze síně ozval hlasitý hovor. Šmoger zaslechl jasný ženský hlas, Ugnandův zdvořilý smích a dusot nohou. Vstal a otevřel dveře. V sínce stála paní Anna Hradecká z Rožmberka, choť českého nejvyššího kancléře a nejstarší sestra Petra Voka. Věkem se blížila k třicítce, několikanásobné mateřství na ní zanechalo důstojné stopy, ale rozhodně neztrácela ženský půvab. S úsměvem naslouchala zdvořilostem Ugnanda a Holického. Petr Vok v koutě dychtivě otevíral dopisy z domova.

„Pojďte k nám, pane hofmistře,“ poručila paní, když uviděla ohnutého starce. „Musím vám vyčinit. Na Krumlově jsou s vámi velmi nespokojeni. Příliš utrácíte a užitek prý téměř žádný.“ Tím ovšem paní ohnutá hofmistrova záda nenarovнала. Naštěstí se mu přestala věnovat.

„Petře, Petříčku, přestaň číst listy, na to budeš mít čas večer, až tě zavřeme na zámku, abys neutíkal do šenků. Pojď se se mnou přivítat.“ A Anna Hradecká si odvedla bratra do vedlejší komory.

„Jak je doma?“ zeptal se Petr Vok.

„Prší. Řeky se rozvodnily. Ne jako tady, kde už je jaro a čistá obloha.“ Paní se usadila a s úsměvem hleděla na mladého Rožmberka. „Musím se o tebe postarat,“ řekla a na okamžik vypadala jako kvočna.

„Proto jsi přijela?“

„Stýskalo se mi po Jáchymovi a jemu po mně. Jestříbský přijel a unesl mě z Hradce,“ odpověděla paní a už jí to zase slušelo. „Jak jsem se těšila!“

„Na co?“

„Na svého muže. Na tebe. Na rušný život. Teď ho v Hradci moc neužijeme.“

Petr Vok pokrčil rameny.

„Kdybys jen tušil, jak ti Eva závidí, že se můžeš zúčastnit říšského sněmu. A náš Adam...“ smála se paní. Petr Vok podruhé pokrčil rameny. Začel se do listu od matky. Švagrová Kateřina je

nemocná. Ulehla brzy po Středopostí. Ať jí Bůh ráčí brzy navrátit zdraví. Zbytek jen rady a kárání. Petr Vok vzal psaníčko od sestry Evy. Je jí bez nejmilejšího sourozence na Krumlově smutno. Odložil listy a pohlédl na paní Annu.

„Převlékni se. Doprovodíš mne,“ poručila jeho sestra.

„Kam?“

„Na mši ke karmelitánům,“ řekla s odzbrojující samozřejmostí.
„Čekají nás tam.“

„Já? Na mši?“ vyrazil ze sebe Petr Vok.

„Bratříčku Petříčku,“ usmála se Anna Hradecká a položila mu ruce na ramena. „Nehraj si přede mnou na luterána, jímž nejsi! Děláš hlouposti, které ti u dvora škodí. Můj manžel ani pan Hofman na tebe nemají mnoho času. Já ano. Vezmu si tě na starost. Je potřeba konat viditelné skutky, o nichž se dozví císař! Nepomůže ti žádná výmluva.“

Petr Vok, utržený list ze vzácného stromu, uměl vzdorovat vichrům přicházejícím ze stran, jímž nedůvěřoval. Avšak různé lehké vánky přinášející vůně z krajin představ, snů a vzpomínek s ním vířily dle svých rozmarů. Nepodvolil se. Prostě šel, vlečen něžnou vůlí své nejstarší sestry. Když před karmelitánským chrámem vyskočil z kočáru, dotklo se jej slunce. Přimhouřil oči. Z chrámu se linul zvuk varhan. Dovnitř se hrnul urozený dav. Paní Anna Hradecká vstrčila Rožmberka dovnitř, jako dítě hodí pampelišku do říčního proudu, a sledovala, jak je unášen hned vedle pyšného klobouku pana Vratislava z Pernštejna a čapek obou mladých Hofmanů. Přistoupil k ní její choť, český nejvyšší kancléř. V očích měl ustaraný výraz, v poslední době obvyklý.

„Co je s vámi, drahý?“ zašeptala paní a zavěsila se do nabídnutého ramene. „Snad nelitujete to trucující mládě?“

„Čekám důležité zprávy od pana Hofmana,“ odpověděl pan Jáchym.

„O Petrovi?“ lekla se paní.

„Možná i o něm.“

Mladí Hofmani zatím uvnitř chrámu od Petra Voka poodstoupili, jako by jej již nebylo potřeba střežit. Teď, když byli vystaveni mnoha zkoumavým pohledům, dělali, že jej neznají, v očích jim však probleskovala zvědavost a závist. Rádi by se vyptali na návštěvu vykřičeného šenku v uličkách za Frouhofem.

V přítmi lezly po zemi stíny. Točily se po vyznačených bílých dlaždicích tvořících nejrůznější cesty, křižovatky a zákruty. Bylo to bludiště. V jednom z lezoucích poznal Rožmberk augšpurského kupce Jiřího Liebenhauera, jenž byl po návratu z Moskvy představen Jejich Milostem vévodovi a vévodkyni Bavorským. Prosí nyní Boha za odpuštění, že tam obcoval s čerty?

Petr Vok se napřímil. Prošel chrámovou lodí a usadil se v lavici vedle své sestry. Její manžel zůstal stát s panem Hofmanem opodál.

„Víte něco nového?“ zašeptal.

„Při dnešní hostině na počest francouzského poselstva císař oznámí zasnoubení Maxmiliánovy dcery Anny s Karlem Orleánským. Ze sňatku arciknížete Ferdinanda sešlo. Jistě si oddechne.“

„Proč tak soudíte?“

„Není přece hloupý. Opevnil se u vás v Čechách a počká, jak se vše vyvine. Dnes je pro něj lepší projevit malou neposlušnost vůči otci než získat ve starším bratrovi zapřisáhlého nepřítele. Milující otec mu odpustí. Odstrčený bratr by mu své ponížení nezapomněl nikdy.“ Pan Hofman se naklonil až k samotnému pravému uchu českého nejvyššího kancléře.

„Jede sem!“

„Kdo?“

„Maxmilián! Vyrazil se svým dvorem z Vídně.“

„Co na to císař?“

„Jeho Veličenstvu se to výborně hodí,“ usmíval se pan Hofman. „Vydá se princovi spolu s francouzským poselstvem naproti. Setkají se v Linci. Tam Francouzi slavnostně požádají otce o ruku jeho dcery.“

„A pak?“

„Pak se princ jistě zase vrátí do Vídně,“ odpověděl udiveně pan Hofman na hloupý dotaz českého nejvyššího kancléře.

„A za odměnu dostane nazpět Pfausera,“ uhodl pan Jáchym. Říšský maršálek pokrčil rameny a usedl do lavice vedle svých synů. Pan Jáchym zamířil ke své choti.

„Mluvili jste o Petrovi?“ zeptala se paní Anna. Nejvyšší kancléř zavrtěl hlavou.

„Jen o lití oleje do ohně,“ zabručel. Jeho žena mu nerozuměla.

Hřměly varhany. Petr Vok z Rožmberka upadl do stavu jakési otupělosti. Tělo se chvělo v lavici, ale duch poletoval kdesi daleko.

Při pozdvihování poklekl s panem z Pernštejna a oběma mladými Hofmany před knězem. Všichni vyplazovali jazyky. Petr Vok přijal hostii a nechal ji v ústech rozpustit slinami, než ji polkl.

Večer bylo na augšpurské radnici slavnostně vyhlášeno zasnoubení Karla Orleánského, druhorozeného syna Jindřicha Francouzského, s Annou, prvorozenou dcerou prince Maxmiliána. Císař osobně připil poselstvu z Paříže, jež vedli dva kardinálové, de Guise a Odet de Chatillon. Jednání skončila úspěšně. Obě strany se shodly, že je nutno pokusit se o obnovené zasedání Tridentského koncilu a na něm jednou provždy upravit vztahy mezi katolickou církví a světskými panovníky, kteří jsou různými závažnými okolnostmi nuceni hledat smír se svými evangelickými poddanými. Francouzi slíbili, že budou s Jeho Svatostí jednat o narovnání vztahů mezi Římem a říší. Císař je na oplátku ujistil, že se zasadí u svého synovce, španělského krále, aby přistoupil na mírová jednání s králem francouzským. Španělé však na oslavu lepší budoucnosti vůbec nepřišli. A stejně jako se o nich mluvilo bez nich, mluvilo se i o Petru Vokovi bez Petra Voka. Ještě před tím, než do sálu vstoupilo francouzské poselstvo a císař předstoupil před shromážděné říšské stavy, přišpitl mocný pan maršálek Hofman Jáchymovi z Hradce: „Udělali jste dobře, že jste dotlačili to ztřeštěné mládě na mši.“

Pan Jáchym pohlédl vděčně na svou choť. Jen jí se povedlo zkrotit Petra Voka.

Hofman pokračoval: „Císař dnes celému shromáždění znovu připomene, jak ho zarmucuje nepřestávající noční hýřilství. Některé osoby přistižené ve vykřičených hospodách budou vypovězeny. Váš švagr mezi nimi však nebude. Jeho Veličenstvo usmířilo ono přijímání pod jednou.“ Říšský maršálek se zatvářil právě tak nevinně, aby bylo jasné, že to byl on, kdo císaře obeznámil s pozdním prozřením neposlušného Rožmberka.

„Za to všechno jistě můžeme poděkovat vám,“ pochválil povinně Hradecký říšského maršálka. Pan Hofman se spokojeně usmál.

„Nechci vám radit, ale bude lepší, když jej pošlete domů k matce,“ doporučil otcovským tónem.

„Odjede k princí Maxmiliánovi,“ opáčil pan Jáchym. Blahosklonný říšský maršálek vytřeštil oči.

„To snad raději k arciknížeti Ferdinandovi,“ řekl. Z toho Hradecký poznal, že i když plán na sňatek druhorozeného císařova syna s dcerou francouzského krále ztroskotál, zůstává arcikníže i nadále ve hře o nástupnictví na říšský trůn, ač se zatím tak dovedně vyvlékal z povinnosti otevřít dveře nové budoucnosti a jako dobrou výmluvu přitom užíval české kacíře.

22.

Nad Městy pražskými hořela obloha krvavými barvami. Slunce kráčelo půlnočním směrem. Na chvíli se zastavilo mezi vrchy Petřínským a Hradčanským, pak však putovalo dále. Ptáci dělali ve vzduchu kotrmelce. Jaro nabíralo dech a blížila se Veliká noc.

Jakub Krčín z Jelčan, správce Andělské zahrady mistra Matouše Collina z Chotěřiny v Jindřišské ulici, ukončil své každodenní povinnosti a chystal se ven. Práce měl nad hlavu. Mecenáš družiny latinských básníků, Sodalita literariae, Jan Hodějovský z Hodějova, se vzdal hodnosti zemského místosudího, hodlal se ženit a stěhoval se na svůj zámek Řepici u Strakoníc. Mistr Matouš si umínil sežvat do Andělské zahrady celou básnickou družinu a uspořádat na počest slovutného mecenáše velikou slavnost. Její přípravu měl na starosti Krčín. Sepisoval pozvání a mezi kupci obstarával posly pro jejich doručení do nejrůznějších českých i moravských měst. Jménem mistra Matouše domlouval i levné nákupy. Drůbež slíbili dodat bratři Zákostelští z Bílejova na vsi Vršovcích. Rakovnický městský písař David Crinitus, člen básnické družiny, dojednal několik sudů tamního vyhlášeného piva. Sám pan Hodějovský koupil u Granovských v Ungeltě dostatek drahého uherského vína. O duchovní potravu se měli postarat pozvaní básníci.

Krčín také dohlížel na úpravy v samotné zahradě, která dala domu jméno.

Družina měla hodovat pod širým nebem. Prostoru se jí k tomu nabízelo dost. Zahrada se táhla od Jindřišské ulice až k uličkám u městských hradeb. Z její přední části si předchozí majitelé, hrabata z Hardeku, udělali zeleninové záhony. Zbytek obrovské plochy vyplňovalo bludiště cest ztrácejících se v houštinách prapodivných rostlin. Kopřivy se tu mísily s vysokým kapradím a pokroucenými stromy, pod nimiž svítily květiny snových barev. Obraz zapomenutého světa. Krčín by jej nechal vymýtit, jenže o tom nechtěl slovutný mistr Matouš ani slyšet. Nikdo se nesmí opovážít

ani sáhnout na zbytky botanické zahrady, kterou tu kdysi založil lékárník velkého císaře Karla IV. di Angelo a v níž se procházel samotný Petrarca! Krčín poslechl, ale myslel si své. Jednoho dne by tu mohly být veliké záhony zeleniny nebo ještě lépe základy nových domů, které by svému majiteli přinesly větší užitek než prapodivné houštiny. Mlčel však. Byl mistru Matoušovi zavázán za pomocnou ruku, kterou mu podal ve chvíli beznaděje.

Vzal listy s pozváním určené Pavlu Aquilinovi, slovnímu rektoru prostějovské školy, autorovi mnoha významných děl a překladů, a Šimonu Enniovi, rektorovi školy olomoucké. Vyšel do patra k pokojům mistra Collina, aby oznámil, že odchází. Z pracovny slyšel vzrušený hlas Tomáše Mitise, rektora školy u svatého Jindřicha.

„Dali jim na vybranou. Buď podepíšu, že souhlasí se zapečetěním toho jejich sboru, anebo je ihned odvezou na Křivoklát. Nejvyšší purkrabí dokonce nechal na nádvoří paláce nastoupit dva tucty hradních střelců a přivést povoz opatřený mříží.“

Krčín nechtěl oba slovní mistry vyrušovat z vážné debaty, jejíž téma jej nezajímalo, a tak se vrátil do přízemí, houkl na kantora Jana Simonida, že jde k Mělnickým s dopisem, a vyklouzl z Andělské zahrady. Přes Tři plácky a Křížalovice se dostal až do ulice Na Příkopě. Tady stála vyhlášená hospoda, kterou vlastnila vdova po notáři knížete z Plavna, Kateřina Mělnická.

Nahlédl do šenku. V koutku seděl ve společnosti několika moravských kupců prostějovský tiskař Kašpar Aorgus. Přivezl do Prahy knihy na prodej a nakoupil tu jiné. Teď naslouchal vzrušenému vyprávění jednoho z kupců: „I katem jim prý hrozili, dokonce jim ho ukázali, jak stojí na nádvoří paláce nejvyššího purkrabí a opírá se o meč. Neodvážili se vzdorovat.“

Šepot skončil a na Krčina pohlédly vyplašené zraky. Jakub pozdravil a vysvětloval, že se od syna paní hospodské, Jana Mělnického, svého bývalého kolegy z univerzity, dozvěděl, že tu v hostinci přebývá kupec z Prostějova, jehož by rád poprosil, zda by nevzal při návratu na Moravu dva listy přátelům slovního mistra

Collina z Chotěřiny. Domluvil a rozhlížel se po společnosti. Kašpar Aorgus vstal a krátce kývl. Vzal dopisy a přečetl si jména adresátů.

„Předám listy v pořádku,“ slíbil. „Však oba ty pány dobře znám. Ostatně, Pavlu Aquilinovi vezu i jiné zprávy. Jistě rád uslyší, že tu v Čechách škodí zemští hodnostáři církvi, která si říká Jednota bratrská, stejně tak jak to u nás v Prostějově činí pan Vojtěch z Pernštejna.“

Impresorovy oči probodly Krčina skrz naskrz. Nenazval Boleslavské sektou, ale církví, je tedy jedním z nich, blesklo hlavou Jakubovi. Pronesl raději jen pár zdvořilostí a svou poštovní povinnost ukončil. V síni už na něho čekal Jan Mělnický. Vyrazili po Příkopech ke Koňskému trhu a odtud po lávce na Staré Město.

Nadaný matematik a geometr Krčínovi vyprávěl, že bude s mistrem Hájkem Nemicusem vyměřovat všechna Města pražská pro budoucí mapy. Jistě poopraví stará měření mistra Příbrama, o nichž profesor Hájek mluvil při své slavné deklamaci. Mělnický mísil nadšení s vlídnou blahosklonností. Byl to bohatý patricijský synek a měl v sobě po matce, německé zemance z rodu Konfirerů, modrou krev. Na Krčina hleděl sice poněkud svrchu, ale dobře si pamatoval, že jen oni dva vynikali mezi ostatními studenty v umění matematickém. Vedl Jakuba uličkami a vysvětloval: „Alumnové z koleje Všech svatých na nás budou čekat na Menším Městě. Ti z Karolina přijdou později. Stěhují mistra Gelasta.“

Mistru Havlovi Gelastovi, profesoru Karlovy univerzity, dělali všichni jen zlé kousky. Při akademických volbách byl zvolen proboštem koleje Všech svatých neboli Andělské na Kůrném trhu. Byla v ní sice veliká knihovna, ale jen jediný malý profesorský byt. Ostatní profesori se usmívali. Kdo bude nyní slídit po Veliké koleji? Kdo nás bude hlídat a špehovat? Nu, mistře Havle, kdo?

Gelastus se zalykal zlostí a balil svůj skromný majetek, jednu truhlici osobních věcí a tři truhlice knih. Nějaké ještě zbyly. Gelastus je převázal provazem. Nyní seděl a čekal, až přijdou studenti, kteří mu měli pomoci se stěhováním. Místo nich však co chvíli klepal na

dveře habitace mistr Petr Codicillus z Tulechova, nově zvolený profesor latiny a řečtiny. Jeho majetek, pět truhlic plných knih a tři veliké ozdobné truhlice osobních věcí, čekal na chodbě.

„Nu, mistře Havle?“ ptal se pokaždé. „Ještě nic? Já čekám.“

Gelastus neodpovídal. Být po jeho, Codicillus by se řádným profesorem nikdy nestal. Gelastus hlasoval proti. Zůstal však osamocen. Strýc mistra Petra, profesor Jakub Codicillus, laskavě vysvětloval, že rektorství u svatého Jindřicha na Novém Městě je přece dle starého zvyku předsíňkou k univerzitnímu stolci. Ostatní horlivě příkyvovali a zvedli ruce pro.

Gelastus seděl ve své habitaci, kterou byl po tolika létech nucen opustit a jít do vyhnanství. Funěl zlostí. Nebylo pochyb, proč se profesorům Petr Codicillus tak líbí. Vyučil se cizáckým novotám ve Wittemberku, a proto jej mistři zrazující staroslavnou domácí víru tak obdivují!

Znovu se ozvalo zaklepání. To je určitě drzý Codicillus! Gelastus vstal a z očí mu šlehalý blesky. Dovnitř však vešel nový probošt Veliké koleje, mistr Matěj Bydžovský. S ním pak rektor Dapsilus a za nimi královský stavitel Bonifác Wohlmüt.

„Toto je další profesorská habitace... Eh, mistře Havle, vy jste ještě zde?“ otázal se rektor, úhlavní Gelastův nepřítel. Wohlmüt si jej ani nevšiml. Prohlédl si byt a zase vyšel ven.

„Popožeňte studenty a vyklidte to tu. Bude se bílit,“ velel rektor. Probošt Bydžovský se usmíval.

„Škoda, že císařský stavitel nemůže své umění uplatnit i v koleji Všech Svatých. Je ještě zchátralejší než Karolinum.“

„Však proto jste mne tam dali!“ vyhrkl Gelastus.

„Proč ta zloba, vždyť jste povýšil?“ namítl Bydžovský a zmizel.

Gelastus funěl do zdí. Povýšil? To Bydžovský povýšil. Doposud proboštoval u Všech svatých a teď přešel do Karolina, které se po dlouhých letech bude bílit a opravovat! A to vše proto, že podkuřuje rektorovi. Ruka ruku myje! Jaké jsou to jen časy! Jaká spravedlnost! Dapsilus byl již potřetí zvolen rektorem! A nejen to! Páni podobojí jej hodlají zvolit do úřadu administrátora dolní konzistoře namísto

mistra Kolínského. Byl-li ten špatný, je Dapsilus ještě horší! Ten, kdo se veřejně a zjevně nepřidá k německým novotám, nenaděje se u nového administrátora žádné milosti. Ta hrůza!

Znovu se ozvalo zaklepání. Tentokrát to již byli studenti v čele s Matoušem Dačickým, zvaným Philomates. Šup, šup, vzali knihy a truhlice a rychle je odnášeli. Spěchali. Bum! Bác! Bouchala truhlice o rohy zdí.

„Opatrně!“ zvedl Gelastus ruce.

Chodby Karolina byly prázdné, nikdo nepřišel odcházejícímu kolegovi podat ruku. To když se Mistr Kolínský stěhoval na svatomichalskou faru, udělali studenti špalír a profesori pronášeli zdravice. Ovšem Kolínský je luterán, takovému náleží ovace i sláva! Jakých časů jsme se to dožili!

Otevřenými dveřmi letního muzea bylo vidět Tadeáše Hájka Nemicuse, jak bere ze stolu usušené rostliny a ptá se studentů, jak se jim u nich doma v různých krajích říká. Jen se drž našich českých květin a nezalévej cizozemské býlí, mistře Tadeáši!

Po velkém dvoře chodili rektor s proboštem a ukazovali staviteli Wohlmutovi oprýskané zdi a polopropadlé krovy. Arcikníže Ferdinand, který rázně dupe na nejružnější sektáře, pošle místo komisařů, kteří by na univerzitě vyšetřili luteránské rejdy, stavitele, aby Velikou kolej, prolezlou jedem novotářství, uvedl do nového lesku. To mu jistě našeptal jeho lékař Mathiulli, veliký příznivec některých mistrů! Gelastus vyšel na ulici a vrata Veliké koleje se za ním zabouchla. Studenti se k němu přidali s trakařem, na němž vezli veškerý jeho majetek. Mířili přes Tarmark na Slanečkový trh, odtud na trh Uhelný a ulicí Za svatým Jiljí ke kostelu svatého Linhartu. Trakař drkotal a lidé se za podivným průvodem otáčeli.

Z domu U Tří kalichů na kraji Řetězové ulice vyváděl jeho majitel, Martin Kuthen ze Šprinsberka, Jana Mělnického.

„Za dcerou mi budeš lézt? To nedovolím! Pěkné pozdravení paní matce!“

Tu si všiml Gelasta. „Stěhují vás z universí, mistře? To se dějí pěkné věci!“ zasmál se a zmizel uvnitř svého výstavného domu.

Studenti okolo trakaře se domlouvali s Janem Mělnickým, kde se později sejdou. Od zdi se odlepil nenápadný mladík a uctivě Gelasta pozdravil.

„Pamatujete si na mne, mistře Havle? Jsem Jakub Krčín z Jelčan, učíval jste mne umění matematickému!“

Profesor se zastavil, překvapen tím, že jej v den jeho potupy vůbec někdo pozdravil.

„Ah, ano, vzpomínám. Byl jsi bystrý student!“ a šel dále. Od kuchyněk u svatého Linhartu se linul puch vařených dršťek. Křtěný Žid Aemilius vyskočil na dlouhou lavici a vyrušil jedlíky.

„Hohá! Tu jde Gelastus, arestovaný pomlouvač a lhář!“ volal. Někdo jej srazil dolů.

Gelastus a studentíci s drkotavým trakařem prošli Kůrným trhem a dorazili ke koleji Všech svatých. Trakař se zastavil. Buch! Balík knih se zřítil na zem.

„Opatrně!“ volal mistr Havel. Studenti vzali truhlice a nesli je do koleje.

Ze svatomikulášské fary vyšel farář Jan Turek. Šel se podívat na nového souseda. Z druhé strany se blížil Aemilius s bakaláři Huberem a Humeliem.

„Dnes zapijete konec svobodného života, konec toulek a zpěvů,“ chechtal se křtěný Žid. „Gelastus vás nyní lépe ohlídá než městský rychtář!“

Bakaláři se nakvašeně šklebili a rychle mizeli z dohledu nenáviděného profesora do podloubí domu U Zlatého zvonku. Zato Turek se před Gelasta postavil a spokojeně pozoroval, jak rovná spadlé knihy.

„Nu, mistře Havle,“ pronesl poťouchle, „tady je blízko k vltavskému břehu, kde rejdí krysy, tam bude teď tvůj sněm!“ A zvědavě si prohlížel rozsypané knihy. „Nemáš svatého Augustina? Půjčil bych si ho.“

„Jdi si po svých, Turku!“ rozzuřil se profesor. „Já tu budu a ty ne, novotáři a bludaři zle skončí a ty budeš první!“

„Kdo shnilé vyznává, sám je shnilý. Katolíci se klanějí alespoň kostem, ale vy, staromilci, jen hovna velebíte, které vám papež nechal sežrat v Basileji!“

Aemilius šťouchl do Humelia s Huberem: „Dva sloupové církevní se tam prou, Turek a Gelastus!“

Bakaláři se šklebili. Od kostela Panny Marie na Louži se ozval hvizd. Stěhovací rota prchla z koleje přes dvorky a teď čekala na kumpány, aby mohli všichni společně vyrazit do herberku na Menším Městě.

Gelastus s náručí plnou knih marně čekal na své pomocníky. Nikdo mu nevyběhl pomoci. Kolem prohopkal Aemilius. Zpíval si:

*„Což od Jana Husa vzali,
skrz Luthera zase dali.“*

Gelastus se na něj vztekle podíval. Pak sevřel knihy a vešel do zatuchlé kolejní chodby. Narazil na kuchařku.

„Vítejte, mistře, vítejte! Ti rabijáti raději utekli, než aby vám pomohli!“

„Ukaž mi cestu!“ velel rozzlobený profesor.

Kuchařka zmlkla. Vedla profesora do patra a odtud po pavlači. Pak ještě do schodů. Tam otevřela malou branku. Proboštova habitace byla zcela oddělena od koleje, měla i vlastní převět, což byl přepych téměř panský. Pokojíky byly dva, nedávno vybílené. Uprostřed prvního stály čtyři truhlice. Gelastus na ně odložil knihy popošel k oknu a otevřel ho. Průhledem viděl na plácek u svatého Mikuláše, školu, faru a hospodu Stodola. Povzdechl si a šel pro další knihy z trakaře. Ten mezitím zmizel a knihy se válely v prachu ulice. Gelastus poklekl a začal je sbírat. Nějaké mu spadly, bral je znovu, spadly jiné. Gelastus zalapal po dechu a sypaly se všechny.

Po Kůrném trhu mířili k Panně Marii Na Louži a odtud do Klementina dva jezuité, prefekt Blysemus a rektor Hoffeus. Zastavili se a chvíli nešťastného Mistra pozorovali. Rektor Hoffeus se vrhl do prachu a jednotlivé svazky bral do náruče.

„Pomůžeme vám, mistře,“ ozval se přátelsky Blyssemus. „Nový soused? Vítejte! V této koleji je přece živo. Občas, když jdeme okolo, na nás z oken křičí plno mladých hlasů. Že vám teď nikdo nevyběhl na pomoc!“

„Štěkají, štěkají, pokousal je zlý pes Luther, pohrdají všemi, kteří setrvali ve staroslavné víře,“ řekl Gelastus a překvapeně hleděl na rektora, jenž se plazil v prachu a sbíral rozsypané knihy. Blyssemus vzal několik svazků a Gelastus zbytek. Vešli do koleje. Kuchařka vyhlédla z kuchyně a polekaně vykřikla. Trojice složila své břímě v habitaci. Jezuité se zvědavě rozhlíželi.

„Pěkný byt,“ chválil Blyssemus.

„A veliký!“ dodával Hoffeus.

Gelastus na ně překvapeně pohlédl.

„Žádný z nás nemá než komůrku s ložem, stolem a židlí,“ vysvětlil Blyssemus.

Gelastem projel záchvěv přátelství.

„Vaše zbožnost a pokora jsou chvályhodné,“ pověděl. Rektor Hoffeus jej popadl za ruce.

„My vás známe, mistře, známe vás a ctíme, vy jste velký muž a dobrý! Málo je vám podobných!“

„Byli jsme u vás, přijďte i někdy mezi nás,“ zval Blyssemus.

„Přijďte!“ prosil Hoffeus.

„Však jsme sousedé,“ zabručel Gelastus. „Díky vám, otcové, za pomoc!“

„Málo jsme pomohli,“ litoval Hoffeus.

„Ano, jsme sousedé,“ souhlasil Blyssemus. „Máme k sobě blízko, Mistře Havle, blíž, než si možná myslíte.“

Studenti Karlovy univerzity a jejich přátelé, rektori pražských partikulárních škol, popíjeli v šenku pivovaru Pavla Neupaurera U Zlatého klíče na Mikulášském rynku Menšího Města pražského. Uchylovali se do hospod za řekou v časech, kdy páni profesori zpřísnili dohled nad svým stádem a procházeli vyhlášené hospody na Starém Městě. Nedávno bylo pár nebožáků lapeno ve Stodole

a odseděli si zbytek noci v kurníku, univerzitním vězení. Aristotelovo stádo se proto přesunulo přes most, kam profesori nechodili.

Studiosové se usadili do tmavého rohu a moudře si nevšímali místních. Propírali poslední novinky. Alumni koleje Všech svatých zapíjeli příchod nového probošta a s ním i konec svobody, jak jim to prorokoval křtěný Žid Aemilius. Pak se však objevil oblíbený a ctěný rektor školy u svatého Jindřicha Tomáš Mitis a poté, co byl slavnostně uvítán a obeznámen s novinkami, alumny od Všech svatých uklidnil.

„Nebojte se Gelasta. Vede svůj směšný boj s ostatními profesory a střeží je přísným zrakem, proto jej odsunuli na Kurný trh, aby od něho měli pokoj. Nedohlédne na ně nyní tak dobře, a proto všechny své síly upře k tomu, aby na ně přes to vyhnanství něco vyčenichal. Vás má jen za stádo hlupců, vůbec ho nezajímáte. Svobody vám naopak přibude, uvidíte!“

Pili tedy na Gelastovu nenávist k ostatním profesorům, která se stane pláštěm zakrývajícím všechny nepovolené rejdy akademického stáda usídleného v koleji Všech svatých.

„Víte co se povídá o vašem bývalém kolegovi Codicillovi, mistře Tomáši?“ prohodil Matouš Philomates. „Říká se, že sotva byl zvolen mezi profesory, prozradil místa, kde se po večerech scházíme.“

„Přeháníš, Philomate,“ odpověděl Mitis. „To přepadení ve Stodole, které si Makovinus s Humeliem odseděli v kurníku, se událo zcela náhodně. Zbytečně se ukrýváte tady za řekou.“

„S tím přišel Pušnpeltius,“ žaloval Adam Huberus. „Ačkoliv jemu nic nehrozí, přesvědčil všechny, ať se přesuneme sem. Jako by se šenků okolo Staroměstského rynku bál více než my.“

Mitis pohlédl na Krčina, tiše popíjejícího v koutku. Kývnutím jej pozdravil a Jakub pozdrav opětoval.

„Pozvánky na slavnost jsou rozeslány?“ zeptal se Mitis.

„Všechny do jedné putují k adresátům. Jídlo a pití je objednané. V chroštinách památné zahrady už je i místo k hodování a přednášení veršů. A to ještě občas místo Simonida učím kluky

aritmetiku. Mistr Collinus k nim vedl přísnou řeč, že i sám slovatný Melanchthon přesvědčoval své studenty o snadnosti sčítání a odčítání, ale Melanchthon na ty rošťáky zdaleka nepůsobí tak jako pádná ruka. To si ovšem zase přicházejí do školy stěžovat rodiče, mne mistr Collinus z klasy vyžene a učení se opět ujme Simonides. Jenže ten si plete algoritmy, mediaci, duplaci, regulu de tri i quinque a nenaučí žáky nic.“

„Mistře Tomáši, jak jste pokročil s básní o muži, jenž hledá poklady, kterou chystáte na slavnost Sodalitae literariae?“ otázal se Matouš Philomates, jehož matematika nezajímala.

„Chýlím se ke konci, ale ještě váhám, zda v ní má poutník opravdu nalézt skutečný poklad. Jde přece spíše o cestu, stejně jako byla cestou Odyssea,“ zadumaně pronesl básník, aniž si všiml, že se bezděky přirovnal k Homérovi. „A pak, k tomu, aby někdo objevil opravdový poklad, nepotřebuje ctnost, píli a pokoru, tedy vlastnosti, které hodlám oslavit, nýbrž stačí jen, aby stiskl ruku, kterou mu podá pan Štěstí. A to je málo!“

„To je málo?“ zvolal hořce Krčín Pušnpeltius. „Klaníme se ctnostem, a přitom prahneme po stisku ruky Pana Štěstí! Nemíjí nás každý den. Někdo ho nepotká nikdy!“

„Jednoho dne jsem byl líný jako jindy,“ přiznal Makovinus. „Kdyby mne vedla ctnost, šel bych na lekci do Karolina. Zavolať mne však pan Štěstí. Vyrázil jsem za ním, jako se květiny obracejí za sluncem, a našel na rohu rynečku u Panny Marie Na Louži dva zlaté!“

„Skončí-li tato disputace odvržením ctnosti a velebením štěstí, pak běda nám!“ zvolal Mitis, který se velice dobře bavil.

Rozhovor přerušil křtěný Žid Aemilius, který dorazil do šenku s očima navrch hlavy.

„Pijete tu v šeru a před kolejí jezevců s rohy na birýtcích se zatím dějí věci,“ vychrlil.

„Co se děje?“ zajímali se všichni. Aemilius jim vyprávěl, že jezuiti přesvědčili nějakou prostou vdovu, aby k nim posílala svého synka na katechismus. Slíbili jí prý za to nějaké peníze a jídlo, a tak vdova

souhlasila. Proradní papeženci ovšem nevinné pachole sladkými řečmi poblouznili natolik, že je svedli z cesty pravého náboženství. To se vdově příliš nelíbilo, a tak synka do Klementina přestala posílat. Hošík však byl již natolik otráven římským jedem, že k jezuitům utekl nadobro. Vdova přišla prosit, aby jí syna vrátili, avšak vrata koleje zůstala zavřená. Srotilo se před nimi mnoho lidí, dokonce chtěli vrata vylomit, a tak musela zasáhnout městská stráž. Teď je na Křižovnickém place velmi rušno, a jak se zdá, hned tak to neskončí.

„To jim jde, klamat nevinné dětské duše!“ horlil Philomates.

„Oklamou i starší a vzdělané, Matouši,“ namítl Huberus. „Nedal se k nim snad bratr tu s námi sedícího Matouše Hostovina? A což si nevzpomínáš na kolegu Šebestiána Freytaga z Čepirohu, kterému jsme podle jeho rodiště říkali Pontanus? Jezuité ho při nějaké disputaci tak obloudili, že utekl z naší univerzity na jejich akademii ve Vídni s odůvodněním, že se tam lépe vyučí latině i religii. Od té doby mu říkáme Brukus. Nejenom podle jeho rodiště, ale hlavně podle Marka Iunia Bruta, který zradil Caesara a bodl jej dýkou.“

„Ó ctnosti, nejsi než pouhé jméno, hanebná otrokyně štěstí!“ zamumlal Tomáš Mitis poslední slova jednoho z Caesarových vrahů. Osvítila jej jakási myšlenka, a tak se obrátil ke Krčínovi Pušnpeltiovi.

„Můj poutník musí na konci cesty nalézt skutečný poklad a ty mi jej pomůžeš objevit!“ Hned však musel konejšit rozvášněné kolegy, kteří hodlali vstát a jít dělat rozruch před jezuitskou kolej u svatého Klimenta.

„Radím k opatrnosti! Copak jste neslyšeli, jak dnes dopoledne někteří zemští hodnostáři donutili pány Krajíře z Krajku podepsat revers, že svolují k zapečetění bratrského sboru v Mladé Boleslavi? Pozvali je do paláce nejvyššího purkrabího a tam jim vyhrožovali přísným císařovým rozkazem, že nebude-li sbor zapečetěn, mají být ihned odvezeni na Křivoklát. Celé nádvoří Hradu dokonce obsadili zbrojným lidem. Tak pány Krajíře poplašili, že revers vylekaně

podepsali. Teprve poté jim nejvyšší písař Vřesovec se smíchem prozradil, že žádný list od císaře nepřišel. Ale to už bylo pozdě.“

„Nu a co? Tam šlo o pikharty, kdežto tady jde o spásu nevinného pacholete podobojí,“ namítl Matouš Philomates.

„Kdo chce, ať se jde nechat seřezat od staroměstských biřiců. Ale nechte tu peníze za svou útratu!“ navrhoval Hostovinus. Nejhorlivější hlavy zchladly, když měly tahat mince z kapes. Znovu se rozproudil hovor. Od ctnosti a štěstí přešlo učené stádo k ženské kráse. Která pražská panenka roste do největší krásy? Někteří říkali, že dcera staroměstského syndika Martina Kuthena ze Šprinsberka, jiní že Kateřina Podhradská z Vlčí Hory. A navrhovali, ať se všichni vypraví k domu jejího otce do osady V Rybářích u ústí potoka Brusnice a zazpívají jí nějaká moteta.

Mitis se obrátil ke Krčínovi.

„Jak bys ukryl poklad v zemi, kterou putuješ, když ji neznáš a máš v patách nepřítele?“ zeptal se a pozvedl číši.

„Našel bych místo, které bych si dokázal dobře zapamatovat. A svěřil bych tajemství jen sobě, měsíci a hvězdám nad hlavou.“

„Tebe ale lapnou a zamordují. A měsíc ani hvězdy tajemství nikdy nevyzradí.“

„Lze jim naslouchat a porozumět jejich řeči. Plejády i Hyády vedly muže plující přes oceán až na druhý konec Země a dovedly je do krajin, o nichž předtím nikdy nikdo neslyšel. To nebyl pan Štěstí, kdo ukazoval námořníkům směr.“

„Dobrá myšlenka,“ utrousil básník. „Musíš mi popsat, jak se dá číst z hvězd, nejsem v astrologii ani astronomii příliš zběhlý.“

„Spíše se zeptejte profesora Hájka, mistře Tomáši, ten toho o tom, co říkají hvězdy, ví téměř tolik, co věděl mistr Šůd ze Semanína.“

„Nemicus je však také člen naší básnické družiny,“ usmál se Mitis. „Zajímal by se, nač to všechno potřebuji. A bylo by po překvapení na slavnost.“

„Jde o to, že hvězdy putují spolu s oblohou,“ vysvětloval Jakub. „Ukazují se každý den trochu jinak. Kdo by chtěl nalézt poklad ukrytý podle obrazů, jež maluje noční nebe, musel by vědět více

o čase, v němž byl poklad ukryt. Řídila takové konání Jitřenka, nebo Večernice, její sestra? Kdyby hledající všechno tohle věděl, musel by se na místo vypravit v týž den a ve stejnou hodinu, v jakou byl poklad zakopán. A pak se dívat, co hvězdy i jejich pastýř ukazují.“

„To se mi líbí. Stejný čas a přitom úplně jiný. Tajuplný Boží koloběh.“

Připili si.

„Zná onen hledající místo a čas zakopání pokladu?“

„Pušnpeltie!“ zasmál se Mitis. „Nepíšu přece kroniku, ale báseň, která má pobavit a dojmout přátele u hodovního stolu! Sbírám různé historie a domýšlím je. Vypytaval jsem se ve svém rodném Nymburku a Lysé na celou tu historii s litevským knížetem a jeho zakopaným pokladem a vymyslel jsem, jak asi putoval Polabím. Jen ještě nevím, kde v mé básni vlastně poklad zakopá. Že se bude řídit Měsícem a Večernicí, je však již jisté.“

Krčínovi sedícímu v temném koutě zasvítily oči záhadným leskem. Vzpomněl si na měsíc, který jej vedl zralým obilím ze Zebínského dvorce, a on potkal samotnou Smrt putující k horám na půlnoci. Vybavil si smutné oči panny převlečené za panoše i prám plující v zlatém listí po lesním jezeře. Zastesklo se mu po vlastním životě, jako by jej již ztratil a temný kout šenku byl Očistec. Prudce se napil a jediným douškem vyprázdnil korbel.

„Třeba ten poklad zakopal v Rožďalovicích!“ řekl.

Mitis se na něj zahleděl s otevřenými ústy.

„Jsi záhadný chlapík, Pušnpeltie, a víš daleko víc, než prozrazuješ. Máš dobré nápady.“

„Vy také, mistře Tomáši. My dva ten poklad najdeme!“

Mitis se rozesmál.

„V mé básni jistě! A ještě něco jiného. Dalo by se překopat řečiště Labe v rovinách u Opatovic a objevit tak v odvodněném korytě vchod do zatopeného kláštera?“

Jistěže, kreslil Krčín prstem po mokrému stole. Není to složité, on už to jednou udělal.

„Kde?“ zajímal se mistr Tomáš.

„Až daleko v podhůří, na půlnoční straně,“ zabrumlal rozpačitě Krčín. A rychle pokračoval: „I kdyby se koryto ocitlo na suchu, podzemí zmizelého kláštera by stejně zůstalo pod vodou jako jezero skryté v zemi.“

„Asi máš pravdu, Pušnpeltie. Ale co, jsou tu i jiné poklady k objevení,“ mávl rukou Mitis. Tak se bavili a odvodňovali korbele. Když vyšli na ulici, svítily jim nad hlavou hvězdy, nedostupné nebeské drahokamy.

Pachole uprchlé k jezuitům otcové odvedli do hlubin koleje, aby ani náhodou nezaslechlo nářek své matky a zlostný ryk pobouřených Pražanů. Usadili je v malé komůrce a nechali o samotě s jídlem. Sotva dojedlo, objevili se tři důležití jezuité. Rektor Hoffeus, kolejní prefekt Blysemus a P. Václav Šturm, Čech. Přinesli svá registra, Šturm se laskavě vyptával a pečlivě všechno zapisoval. Chlapec uvedl, že se jmenuje Vojtěch Boušek, bydlí v osadě svatého Benedikta až téměř u hradeb a otce již nemá, jen matku. Do koleje utekl, protože se mu tu vždycky na katechismu líbilo a dostal najíst, zatímco doma hladověl, navíc tady na něj byli laskaví, zatímco doma jej dědeček, sousedé i kantor ve škole otloukali do krve. Tady mu ukazovali cestu, doma ho zavírali na závoru.

Otcové jej pochválili za dobré vysvětlení a P. Šturm přidal obdivnou řeč o chlapcově vůli a odvaze, až se Vojtíšek zapýřil. Znovu jej nechali o samotě.

Vyšli do tmavé chodby.

„Ať ho otec Kongerus vyzkouší,“ rozhodl prefekt. „Nechť mu uloží několik cvičení. Uvidíme, je-li schopen jít k nám do školy. Zavolej ho, synu,“ poručil Šturmovi. Mladý jezuita jen na malý okamžik zaváhal, jako by chtěl odporovat. Proč chlapce zkoušet, zda je schopen stát se žákem v Klementinu? Cožpak by jej Patres mohli vůbec vyhnat? Nevinné pachole, které poslechlo hlasu Boží pravdy a vydalo se za ní? Šturm však nic neřekl a spěchal splnit rozkaz.

K dvojici přistoupil P. Cornelius Brogellman. „Je po srocní,“ oznámil.

„Pro dnešek,“ zabručel P. Blysemus.

„Co učiníme?“ zeptal se P. Cornelius.

„Vrátíme-li jej jeho matce, ukážeme sice dobrou vůli, ale ti tam venku ji pochopí jako naši slabost a strach,“ řekl rektor.

„Přišel v nevhodný čas,“ povzdechl si prefekt. „Nevyčítám mu to, naopak jej za to obdivuji, ale přiznejme si, bratři, že jeho útěk proti nám naladí mínění těch venku a jejich zloba může překazit naše širší snahy. Jde mi o chystané oslavy Velikonoc.“

„Přece ho nemůžeme vydat,“ řekl rektor.

„Souhlasím,“ kývl P. Brogelmann.

„I já,“ pravil prefekt. „Věc však má i háčky, které přináležejí světskému právu. Můžeme v této zemi přijmout dítě bez matčina souhlasu?“

„Je přece zřejmé, že ho k nám posílala na katechismus z nízkých, ziskuchtivých důvodů, aniž by si uvědomovala, že v nevinné duši dokážeme zapálit plamínek pravé víry. Je to vůle Boží,“ řekl rektor.

„Najdeme cestu, jak matku uklidnit,“ prohlásil P. Brogelmann. „Zítra máte jít k Jeho Výsosti na Hrad s prosbou o pomoc při stavbě Božího hrobu,“ obrátil se k rektorovi. „Oznámíte mu, co se stalo, a poprosíte, aby o celé záležitosti rozhodl. Neznáme ještě dobře všechny zákony této země a nebudeme se jim protivit, pokud předepisují, že o dětech rozhodují vždy jen jejich rodiče.“

„Arcikníže však jako světská vrchnost rozhoduje o rodičích i jejich dětech. A bude stát na naší straně,“ řekl P. Hoffeus.

„Také si to myslím,“ souhlasil prefekt. „Proto se musíme připravit na obhajobu chlapcova útěku. Spojíme se s jeho matkou a nabídneme jí pomoc. Peníze, jídlo, co bude chtít.“

„Nejsme bohatí,“ řekl P. Cornelius.

„Nebude chtít tolik, abychom částku nedohledali,“ řekl rektor.

„Co když nás nepřijme?“

„Nepůjdeme za ní my. Pošleme důvěryhodného člověka z jejich strany. Navrhuji našeho nového souseda, profesora Gelasta,“ pověděl prefekt. Rektor i P. Cornelius kývli na souhlas. Blysemus pokračoval:

„Někdo z Čechů mezi námi připraví kázání v domácí řeči, v němž vysvětlí, co se stalo, a chlapcovo rozhodnutí obhájí. Navrhuji Šturma.“

„Je bystrý a schopný. Ale bázlivý,“ namítl rektor.

„Musí svůj strach překonat!“ zazněl prefektův rozkaz.

Zatím ten, o němž se tak horečně jednalo, psal, co mu diktoval P. Kašpar Kongerus, učitel ze třídy nižší gramatiky. Bylo to o tom, že církev je matkou věřících. Jezuita odešel spokojen a nechal Vojtěcha Bouška znovu o samotě. Chlapec čekal. Venku se stmívalo a síň se nořila do šera. Někde se ozval zvonec. Zadupaly kroky. Promluvily hlasy. A zase bylo ticho. Hoch opatrně otevřel dveře. Na dlouhé chodbě nikoho neviděl. Lekl se jakéhosi prasknutí a chtěl se vrátit, ale šero v sínce jej děsilo. Vydal se tedy hledat světlo a laskavé slovo.

Vklouzl do malé chodbičky, která vedla do potemnělé kuchyně. Poznal to po vějíři vůní a hromadě nádobí. Odkudsi sem doléhala podivná česká slova: „Zirkef jest mádka kšestánuf a kto sejejay ótrotil jejaj neseđarnasyn...“

Podivné. Vojtěch mířil kuchyní k matnému světlu. Na stěnách visely cínové mísy. Ohniště bylo vyhaslé. Dveře. Za nimi bylo cítit špek. Chlapec dostal hlad, ale bál se otevřít. Sáhl do nějaké misky. Byla v ní sůl.

„Dzikev mamátka šestána to se drodi to je syn!“

„Církev je matka křesťanů, a kdo se jí odrodí, ten je nezdárný syn,“ trpělivě předříkával jiný hlas dobrou češtinou.

„Cika ... mika... šestna... tosetrot... si.“

„Jen pilně, pilně, bratře,“ zaznělo latinsky. Boušek přistoupil k malému okénku, kterým se z kuchyně podávalo jídlo do refektáře. Tam seděli okolo dlouhého stolu patres a učili se česky.

Vojtíškovi zakručelo v břiše. Lekl se, že jej pilní mniši uslyší. Utekl. Bloudil tmavými chodbami, než jej našel mladý jezuita se svící v ruce.

„Tu jsi, chlapče,“ řekl přátelským tónem. „Proč jsi utekl? Mohl bys zabloudit a vylekat se. Pojď za mnou. Jsem Baltazar Hostovinus, Čech jako ty. Mám na starosti nováčky.“

Vedl Vojtěcha na dvůr a odtud do vedlejší budovy.

„Tady máme kolej chudých žáků. Ale neboj se, nebudeš strádat jako mendíci v městských školách tam za zdí. Pohodlí a přepych však nečekej.“

Ve veliké komoře postavil mladý jezuita na stůl svíci. Ozářila temnou a zatuchlou ložnici s deseti dřevěnými lůžky. Na nich ležely houně a kožené polštáře.

„Jistě máš hlad. Ale je půst, takže nevečeříme. Hle, obleč si tento talár, nosí jej všichni alumnové téhle koleje. Šaty si uložíš sem do truhly. Zítra půjdeš se svými kolegy do třídy rétoriky. Tvými učiteli budou otcové Wilhelmus a Blysemus. Zde je tvé lože. Nikam už nevycházej, kolegové se brzy vrátí. Pomáhají otci Varusovi s přípravou Božího hrobu. Je to zajímavá práce a zítra se jí zúčastníš i ty. Jestli chceš, pomodlíme se spolu. Modlitba ti pomůže překonat první těžké chvíle. Zítra ti bude lépe. Pozítří si už zvykneš a bude ti dobře.“

Hostovinus odešel. Vojtíšek osaměl. Natáhl se na lože a civěl do tmy. Dlouho to však nevydržel. Vstal a vydal se na průzkum. V chodbě se zastavil u okna. Když je otevřel, uviděl kolejní zahradu zakrytou pláštěm noci. Hořela tam veliká hranice a okolo se hemžily postavy, které konaly nějaký tajuplný obřad.

23.

Arcikníže Maxmilián putoval se svým dvorem do Augšpurku, avšak císař jej zadržel v Linci. V tamním zámku proběhla slavnostní audience, při níž francouzské poselstvo požádalo Maxmiliána o svolení k sňatku jeho dcery Anny s Karlem Orleánským. Slyšení bylo velkolepé a Francouze uspokojilo, ačkoliv se sem museli trmácet v kočárech, místo aby se nechali hostit v augšpurských palácích. Španělé prvorozeného císařova syna nenáviděli, což Maxmiliánovi zajistilo srdečné sympatie jejich odvěkých nepřátel. Francouzi v Linci spatřili unaveného dvaatřicetiletého muže, nuceného čelit pevné vůli stárnoucího otce, a po jeho boku nepříliš půvabnou ženu, která na chystaný sňatek hleděla s netajeným odporem. Poklonili se desetileté Anně a téměř si nevšimli čtyřleté Alžběty, neboť netušili, že všechno se vyvine jinak a právě tohle děvčátko jednou dosedne po boku Karla z Valois na francouzský trůn.

Za působivými kulisami dvorské slavnosti se odehrávaly drobné a kruté boje. Maxmilián žádal o navrácení kazatele Pfausera, který seděl na nějakém zámku takřka v postavení vězně. Místo toho arciknížeti vzali i doktora Lukáše Crata z Crafftheimu, jeho osobního lékaře a důvěrníka. Crato byl zjevný protestant, přítel Luthera i slovutného Melanchthona, a to byl také pravý důvod, proč jej odstranili z princova dvora, ač veřejně se mluvilo jen o tom, že první lékař říše se nyní musí starat především o upadající zdraví Jeho Veličenstva.

Na Linec se snesla hluboká noc a světla v zámku postupně zhasínala. Chodbami a nádvořími zněly jen kroky stráží. Říšský místokancléř doktor Seld odcházel z pozdní porady. Patřil k těm rádcům, kteří s Cratovým odvoláním od Maxmiliána nesouhlasili, avšak později ocenil vedlejší důsledky toho kroku. Crato prohlédl Jeho Veličenstvo a okamžitě mu předepsal jiné léky. Císař trpící častými bolestmi se po nich cítil svěží a plný síly.

Tajní radové v noci pozvali slovutného lékaře do komnaty pana Hofmana a ptali se ho po jménu nemoci, jež sužuje panovníkovo tělo.

„Má mnohá, jež příslušejí nejrůznějším příznakům, její pravé jméno je však stáří a vyčerpání,“ odpověděl upřímně Crato.

„Tělesná schránka může být chatrná, ale vůle pevná a nezdolná,“ namítl hrabě Trautsohn.

„Souhlasím s vámi, Milosti. Někdy však to, co se jeví jako nezdolná vůle, může být pouhou stařeckou umanutostí. Pohled'te jen na činy římského biskupa,“ odvětil věhlasný lékař.

Říšský místokancléř o těchto slovech přemýšlel, ještě když kráčel temnými chodbami ke své komnatě. Myslel tím Crato jen papeže, anebo i císaře? Nebo oba dva? Náhle před Seldem zablikalo světlo. Blížilo se. Zazněly kroky. V příštím okamžiku už místokancléř stál tváří v tvář arciknížeti Maxmiliánovi. Polekaně vydechl. Princ se zamračil a z jeho očí vyšlehl blesk. Natáhl ruku k matně svítící lucerně a odstrčil ji. Jeho tvář pohasla v šeru. Seld se hluboce uklonil. Kroky znovu zadupaly. Princ, provázený několika muži, se rozplynul ve tmě.

Druhého dne byla obloha zatažená a studený vítr přinášel houfy sněhových vloček. Nenadálý chlad vyděsil zelenající se stromy v zahradách. Lidé se hřáli u kamen a krbů. Jen strážé mrzly v nádvořích.

Chodbami lineckého zámku kráčela choť prince Maxmiliána, arcikněžna Marie Španělská, v doprovodu několika dvorních dam. Dveře císařských komnat se před ní laskavě otevřely. Panovník udělal pár kroků vstříc své neteři a snaže: „Co vás přivádí, dcero? Proč jste žádala o slyšení?“

Zůstali v komnatě sami. Arcikněžna se rozplakala.

„Veličenstvo, Jeho Výsost, můj manžel...“

„Co se stalo?“ Císař dovedl arcikněžnu k mohutnému křeslu a usadil ji do něj. „Zbytečně se vzpouzí pro Crata i pro toho drzého

Pfausera. Crata potřebujeme. Pfausera nepotřebuje nikdo. Ten chlap musí pryč. V našem i Maxmiliánově zájmu.“

„Nejde o Pfausera, Veličenstvo. Je dobře, že je pryč,“ plakala arcikněžna. „Jde o Jeho Výsost. Od rána je zavřená ve svých komnatách a nikdo k ní nesmí. Ani já. Princ řekl, že jej chtějí na rozkaz Vašeho Veličenstva otrávit. Odmítá jíst i pít...“ Slzy kanuly po hubené španělské tváři.

Císař lehce a neznatelně pokrčil rameny.

„Naši lidé mu včera zabránili ve veliké nepředloženosti. Víte to?“ Arcikněžna zavrtěla hlavou a zapomněla plakat.

„Jděte, dcero. Vzkažte svému choti, že jej během hodiny navštívím.“

Marie Španělská vstala. Stopy pláče zmizely jako mávnutím kouzelného proutku. Císař se tomu podivil, stejně jako se někdy podívoval i jiným schopnostem své neteře a snachy. Doprovodil ji ke dveřím a usmál se na ni.

„Vše bude v pořádku, Marie!“

„Budu prosit Boha, aby se tak stalo co nejdříve,“ pověděla arcikněžna.

Dvorní dámy zatím nezůstaly v předpokoji samy. Obklopili je dvořané a plácali zdvořile jazykem. Vyznamenal se zvláště mladý Jan ze Žerotína, který se točil okolo Doralicie della Motta.

Doktor Lukáš Crato z Crafftheimu, bývalý lékař a důvěrník Jeho Výsosti arciknížete Maxmiliána, nyní první osobní lékař císařův, přítel Lutherův i Melanchthonův, se dostavil do předpokojů princových komnat a byl ihned uveden. Maxmilián ležel na loži v rozepjatém kabátci. Jeho tvář byla bleďá a oči volaly o pomoc.

„Crato, čekám císaře!“ řekl.

„Jsem tu na jeho rozkaz, Výsosti.“

„Jinak bys nepřišel?“

„Jinak by to nebylo tak snadné.“

„Jsem tedy vězněn stejně jako Pfauser?“

„Vaše Výsost není vězněna. Je však prý stížena bolestmi. Proto jsem zde.“

„Je mi zle, Crato. Nemohu dýchat. Útroby se mi svírají podivnou bolestí.“

„Od tohoto okamžiku tu budu s vámi, Výsosti, dokud se opět nebudete cítit dobře.“

„Chtějí mne otrávit!“

„Myslím, že ne. Nebojte se zločinu na své osobě, Výsosti. Císař vás miluje.“

„Přesto mi vzal tebe i Pfausera.“

„Nežádejte mě zpět, Výsosti. Jeho Veličenstvo mne opravdu potřebuje.“

Arcikníže se chtěl na něco zeptat, pak však otázku zasunul do tajné kapsy své mysli a pronesl unaveně: „Budu tedy chtít alespoň Pfausera.“

„Nežádejte kazatele. Chtějte jen důkaz jeho viny!“ naléhavě zašeptal Crato. Pak se uklonil.

„Odcházíš?“ zvolal princ.

„Vaše Výsost mne již nepotřebuje. Zjistil jsem, co jsem zjistit měl, a řekl více, než jsem směl. Ostatek jest již jen a jen na Vaší Výsosti.“

Doktor odešel až ke dveřím.

„Crato!“ zavolal arcikníže. „Já vím, co chci!“

„Ano,“ odpověděl doktor. „Nechť však Vaše Výsost přemýšlí, kterak toho dosáhnout.“

Ve chvíli osamění pocítil Maxmilián opět bolesti v břiše. Nemoci se nebál, jen jedu. Přivřel oči. Bolesti odezněly. Vešel komorník a ohlásil Linhartu z Harrachu.

„A Jeho Veličenstvo?“ zvedl se princ prudce.

Pan z Harrachu již vcházel. Slyšel otázku a odpověděl na ni.

„Jeho Veličenstvo vás k sobě volá!“

Maxmilián kráčet k císaři. Chodby byly pusté, jen sochy stráží plnily temné kouty. Maxmiliánovi bušilo srdce. Konečně císařský předpokoj. Skupina dvořanů se hluboce uklonila, aby jim nebylo vidět do očí. Co by se z nich asi dalo vyčíst? Jistě i tajená náklonnost a očekávání. To princ dobře věděl. Vešel k otci.

„Vaše Veličenstvo mne volalo.“

„Nechtěl jsem s vámi vůbec mluvit, Maxmiliáne. Ale obavy o vaše zdraví i o to, aby nedošlo k nějaké další nepředložené události jako včera v noci, mne k tomu donutily. Sedněte si, necítíte-li se zdráv, avšak nevolejte již, že jsem vás dal otrávit.“

Císař hleděl do ohně v krbu.

„Sedl jste si?“

„Ano, Veličenstvo!“

„Proč jste chtěl opustit zámek, svou ženu, děti i naše francouzské hosty? Proč jste chtěl uprchnout od svého otce?“

„Uprchnout?“ opáčil pomalu arcikníže. „Nechtěl jsem prchat. Z čeho mne zas Vaše Veličenstvo podezřívá? Toužil jsem jen po noční projížďce.“

„Dobře, že jste nechtěl utíkat, jak se ta touha po malé noční projížďce snad mohla někomu jevit. Ať utíkají ti, kdo nemají čisté svědomí. Pfauser to měl udělat již dávno.“

„Vaše Veličenstvo tomu muži křivdí.“

„Několikrát bylo naznačeno vám i jemu, v čem nelze pokračovat. Nedbali jste toho.“

„Poctivě odpověděl na artikule, které mu Vaše Veličenstvo předložilo. Znam jeho odpovědi a souhlasím s nimi.“

„Maxmiliáne,“ pověděl laskavě císař. „Není možné, abyste u sebe držel toho kazatele.“

„V čem jsou jeho názory chybné?“

„Teď není na disputace čas.“

„Kdy bude?“

„Nikdy, pane!“ zvýšil panovník hlas. „Na disputace již čas nebude.“

Arcikníže zaslzel a klesl na kolena.

„Veličenstvo! Co vás zbavilo veškeré důvěry a lásky ke mně? Jsem věrný syn Vašeho Veličenstva a nijak se nehodlám protivit vůli svého otce. Strachuji se jen, abych neztratil vaši lásku. Proč je Vaše Veličenstvo ke mně hluché a naslouchá radám cizích?“

„Vstaň, synu,“ pravil císař měkce a natáhl ruce. „Co dělám, činím jen pro tvé dobro. Zde cizí rady nerozhodují.“

Maxmilián vstal.

„Nečinil jsem nikdy nic proti svému křesťanskému svědomí. Co mi Vaše Veličenstvo vyčítá?“

„Křesťanské svědomí? To je věru málo, můj milý! Tvé postavení tě zavazuje obhajovat věci svaté církve římské. Nelze již více trpět výstřelky, jakým bylo podporování toho Pfausera.“

„Nežádám již Pfausera!“ slzel princ. „Toužím jen, aby mi Vaše Veličenstvo vrátilo svou důvěru a lásku!“

„Nikdy jsem ti je přece nevzal,“ dojal se i císař, okouzlen svým malým vítězstvím. Jal se trpělivě vysvětlovat: „Artikule, jež byly Pfauserovi předloženy, ukazovaly, co je nutno držet za svaté. Jeho odpovědi byly v protikladu s našimi zájmy.“

Dospělý syn horlivě kýval, jako by si každé otcovo slovo ukládal do dvou truhlic ve své paměti. Ferdinand podlehl otcovským citům.

„Nechme již toho potměšilce být.“

„Nechme jej být, Veličenstvo.“

„Pošlu jej zpět do Vídně, pokud mi slíbíš, že už nebude veřejně kázat, a přijmeš-li namísto něj jiného kazatele,“ věnoval císař synovi svobodu nepohodlného muže, jako mu kdysi dával hračky.

Princ se uklonil.

„Ráčí Vaše Veličenstvo umožnit svému oddanému synovi, aby do celé záležitosti více pronikl? Zním sice Pfauserovy odpovědi na artikule, jež jste mu předložil, neznám však vaše přesné vývody, proč jsou ty odpovědi špatné.“

Císař přemýšlel. Kývl. Šel a z příručního sekretáře vytáhl ručně psané archy papíru.

„Uvažuj nad nimi. A pamatuj, že je nutno spravovat se podle nich. Tvé svědomí se s nimi jistě vyrovná.“

Podal archy synovi. Arcikníže je přijal, aniž na ně pohlédl.

„Nyní jdi, synu!“ vyzval ho laskavě císař. „Musíme být spolu. Nikdy ne proti sobě. Záleží jen na tobě.“

Maxmilián vyšel z císařovy komnaty. Hlouček dvořanů se hluboce ukláněl.

„Dobrý den, pane Trautsohne. Dobrý den, hrabě z Pützensgrasu. Dobrý den, pane z Hradce. Dobrý den, všichni ostatní!“ přívětivě promluvil arcikníže.

„Dobrý den, Výsosti!“ odpovídali páni.

„Vaše Výsost se již cítí lépe?“ zeptal se český nejvyšší kancléř.

„Ano, můj milý pane. Už je mi dobře,“ odpověděl princ.

„Troufám si vyslovit prosbu, aby Vaše Výsost přijala někdy v budoucnu mého švagra, pana Petra Voka z Rožmberka, jenž touží Vaší Výsosti nejen složit poklonu, ale nabídnout jí i své služby,“ kul Hradecký želízko, dokud bylo žhavé.

„Rád vašeho švagra přivítám u svého dvora,“ usmíval se arcikníže.

Ostatní dvořané mlčeli. Jen si pomysleli, že se císař konečně usmířil s prvorozeným synem, neboť i takový potměšilec, jakým český nejvyšší kancléř bezpochyby je, mu nyní bez obav nabízí služby svého chránence, který tak neslavně pohořel u dvora Jeho Veličenstva. Mohli snad za to smíření Francouzi, kteří slíbili, že využijí svého vlivu na papeže a přimějí jej, aby konečně vzal rakouský dům na milost?

V chodbě se k arciknížeti přidali jeho šlechtici. Maxmilián vytáhl archy, které dostal od svého otce, a pozorně je prohlížel.

„Canisiovo písmo!“ zašeptal. „Věděl jsem to!“ A zase archy ukryl. „Eicingare! Najděte toho psa Canisia a doved'te mne k němu!“ poručil svému důvěrníkovi.

Jeho šlechtici se rozeběhli do všech koutů. Princ dál procházel zámkem a rozdával úsměvy na všechny strany.

Přistoupil k němu mladý šlechtic Richard Strein, hluboce se uklonil a zašeptal: „Ten, kterého Vaše Výsost hledá, je nedaleko.“

Vešli do sálu, kde bylo chladno. Kruh pánů a kněží se uctivě rozestoupil a zavlnil se poklonami. P. Canisius, německý provinciál řádu Tovaryšstva Ježíšova, odcházel druhou stranou. Maxmilián se laskavě usmíval, odpovídal na pozdravy a mířil za ním.

Šlechtici s rachotem otevírali dveře. Prošli dalšími sály, ze stínu do světla. Tady se slunce opíralo do malovaných zdí a svítilo na černého jezuitu v koutě.

„Nespěchejte, důstojný otče!“ volali přátelsky šlechtici.

Canisius se obrátil s úsměvem na tváři. Uklonil se.

„Vaše Výsost snad ráčí mluvit se mnou?“

„Ano,“ odpověděl princ.

Canisius nezakryl překvapení. Znovu se uklonil.

„Rád bych se vás, vysoce ctihodný otče, zeptal, co soudíte o artikulích, jež sepsalo Jeho Veličenstvo a dalo je Šebestiánu Pfauserovi, mému kazateli, aby na ně odpověděl,“ řekl srdečně Maxmilián. „Já o nich soudím jedno, Pfauser druhé, Jeho Veličenstvo má zase jiný názor,“ vysvětloval. „Můžeme je probrat jednu po druhé, mám čas.“

„Jsem Vaší Výsosti vždy k službám, avšak obsah těch artikulů neznám,“ odpověděl jezuita a tvářil se nešťastně, jako by ho mrzelo, že nemůže principi pomoci.

„Neznáte je?“ podivil se arcikníže. „Neznáte ani odpovědi otce Pfausera?“

„Znám jen názory ctihodného otce Pfausera. Mnohokrát jsme spolu disputovali. Neshodli jsme se.“

„Byli tací, kteří mi řekli, že právě vaše neshody zapříčinily Pfauserovy nesnáze.“

„Vaše Výsost vysoce přeceňuje vliv mé osoby i našeho řádu,“ usmál se jezuita. „Chápu ovšem, že jako ten, kdo nesouhlasí s mnohými tezemi otce Pfausera i jiných, jsem v podezření. Nemohu však činit žádná rozhodnutí, která by mohla ovlivnit jeho osud.“

„Nejde o Pfausera osobně,“ mávl rukou arcikníže. „Odpověděl prý špatně a mne zajímá v čem. Vy ovšem jeho odpovědi neznáte.“

„Nikoliv. Ale rád bych si je přečetl.“

„Tak tedy čti, pse! Poznáš tu ruku?“ zvolal princ a vytrhl ze zánaďří listy, na nichž Canisius rozepsal své stanovisko k Pfauserovým odpovědím. „Znáš tu ruku?“ opakoval. „Víš, o čem píše? Koho označuje za nenapravitelného bludaře?“

Canisius v mžiku poznal, že udělal krutou chybu. Kterak z nepříjemné chvíle ven? Padl na kolena.

„Milost, Výsosti!“

„Vstaň, šelmo,“ pohrdavě pronesl arcikníže. „Nemusíš prosit o milost, nechám tě být kvůli svému panu otci. Střez se však přijít mi ještě někdy na oči! Jednou ti tohle všechno náležitě připomenu, to si pamatuj!“

Princ se na místě otočil a zamířil pryč. Dvořané se od jezuity posměšně a s pohrdáním odvraceli a následovali svého pána. Canisius stál a znovu se usmíval.

Slavnost v Linci skončila. Francouzi obdarovali mladičkou arcikněžnu Annu, Maxmilián obdaroval Francouze. Oba kardinálové v čele poselstva ubezpečili císaře, že v Římě podniknou kroky ve prospěch rakouského domu.

Maxmilián se svým dvorem se vracel do Vídně po Dunaji. Na jedné z lodí cestoval i osvobozený kazatel Pfauser. Princ se obklopil několika svými dvořany a zkoušeli společně rybařit. Ozýval se smích a veselé řeči. Arcikníže zamával své choti odpočívající pod baldachýnem na druhé lodi. Oblaka na nebi se hnala opačným směrem.

24.

V Prostějově pršelo. Křivolakými úzkými uličkami se valily kalné vody, na rynku metal déšť kozelce přes příkop až k zámku a tam bušil do vrat. Na město padala tma.

Rynek byl pustý. Kdyby někdo chtěl, mohl by na něm tancovat úplně nahý. Déšť by mu dělal muziku. Ze všech lidí jediný Pavel Vorličný, latinským jménem Aquilinas, jinak školní rektor a korektor v tiskárně Kašpara Aorga a slavný spisovatel, kráčel v ošuntělé bakalářské suknici a velikém biretu podél zdí. Ploužil se a loužil. Vešel do loubí výstavného domu, vzal za velké klepadlo a zabušil.

„U Joviše!“ brumlal, „copak mě tu nechají zmrznout?“

Konečně se dveře otevřely. Vytáhlý chlapík v nich s úlekem vykřikl: „Pan Aquilinas! Tlučte a bude vám otevřeno! Co to však máte na sobě?“

Aquilinas vklouzl do širokého průjezdu, sňal biret a svlékl těžkou suknici. Nyní tu stál oblečen zcela po městsku.

„Déšť je vytrvalý. Proč se před ním nebránit?“ Podal promočené šatstvo chlapíkovi. Na dvoře se musel vyhnout velikému povozu.

„Co všechno Kašpar přivezl z Měst pražských? I nový lis?“ otázel se zvědavě a nakoukl pod plachtu. Zahlédl nějaké bedny a na nich spícího muže. Zavětril. Ucítil vůni papíru. Natáhl se a zvedl víko první bedny. Díval se na pečlivě srovnané, zabalené knihy. Spící chlap se probral.

„Nelez do cizího, člověče!“ zabručel nepřátelsky a přibouchl víko.

„Jen se dívám,“ omluvil se Aquilinas a spustil plachtu.

U dlouhého stolu na mázhauzu seděli shromáždění tovaryši a dělníci z tiskárny. Paní domu, Johanka Aorgova, právě rozdělovala večeři.

„Vítej, Pavle. Sedni a jez,“ vybídla příchozího.

Aquilinas se nezdráhal. Paní mu nandala krup.

„Aquilinovi nebude chutnat. Jídá teď na zámku,“ uštěpačně prohodil jeden z Aorgových pomocníků. Pohnul se a na stůl vypadlo tiskařské písmenko B.

Aquilinas se začervenal. Hleděl do talíře a počítal kroupy.

„Jez, Pavle,“ řekla tiše paní Johanka.

„Kašpar není doma?“ otázal se rektor.

„Je,“ pravila paní a pohlédla k malé světnici. „Má hosty.“

„A jaké?“ ptal se rektor.

„Počkej, však on přijde,“ pravila paní.

Aquilinas tedy jedl. Pokradmu vrhal pohledy na všechny strany. Copak i tady mu již nevěří? Tady, u Kašpara Aorga, kde měl dveře vždy otevřené?

Dojehl.

„Houpy, houpy, kočka snědla kroupy,“ ozval se jeden z tovaryšů.

„A husa sežrala uzené,“ dodal druhý. Vyprskli smíchy. Na zem vypadla tiskařská písmenka R a A.

„Neplácejte,“ okřikla tovaryše paní.

„Husa nemůže sežrat uzené, ale Husička ano,“ pověděl hubený a ryšavý tovaryš, který měl dříve Aquilina nejraději. Na zem vypadla písmenka T, R a I.

„Aquiline!“ ozval se Kašpar Aorgus, jenž se objevil na prahu světnice. „Pojď k nám!“ Přidržel dveře otevřené, vpustil svého korektora dovnitř a zase za ním zavřel.

V místnosti seděli u stolu tři hosté. Matěj Červenka, jeden ze čtyř seniorů Jednoty Bratrské, vzdělaný muž a největší kazatel své doby; Zachariáš Litomyšlský, starší Jednoty v Prostějově; a Jan Blahoslav, druhý ze čtyř seniorů. Toho Aquilinas neznal. Představili mu jej jako Jana Apterixe. Rektor učinil latinskou poklonu. Apterix ji opětoval. Aorgus se usmál. Zachariáš Litomyšlský se zamračil. Aquilinas vzal list, který mu prostějovský tiskař přivezl z Měst pražských, a dychtivě se do něj začetl. Jan Blahoslav jej zvědavě pozoroval. Tak tohle je tedy jeden z těch, kdo staví Jednotě všemožné překážky na její tiché cestě?

Před deseti dny doprovázel Blahoslav urozené pány Krajíře z Krajku na Pražský hrad, kam byli předvoláni nejvyšším purkrabím, a stal se svědkem vyhrožování zemských úředníků i rostoucího strachu ochránců Jednoty, když na hradní nádvoří vjely dva prázdné povozy se zamřížovanými okny. Viděl, jak hrůza z vězení zatlačila oddanost víře i šlechtickou hrdost do kouta a jak Krajířové podepsali souhlas se zapečetěním bratrského sboru v Mladé Boleslavi. Spatřil i potměšilé veselí v očích nejvyššího písaře Vřesovce, když konečně držel podepsanou listinu v ruce. A toho smíchu, když vyšlo najevo, že to všechno byla jen léčka, že žádný císařský rozkaz o uzavření sboru není, že si to všechno vymyslel nejvyšší purkrabí Lobkovic s nejvyšším písařem Vřesovcem! Krajířové odcházeli z Hradu a do očí se jim smáli nejen katolíci, nýbrž i všichni podobojí.

Blahoslav nelenil. Na povozu Kašpara Aorga se vrátil do Boleslavi a po dohodě s Janem Černým, prvním seniorem Jednoty, pečlivě zabalil veškeré bratrské listiny i mnohé knihy a odvezl je na Moravu. Mladá Boleslav již nebyla pro bratrský archiv bezpečná. S odvozem archivu udělali Blahoslav s Černým dobře. Komisaři nejvyššího purkrabího vzápětí nejenže zapečetili sbor, ale zabrali i veškeré zbylé knihy, které našli.

Aquilinas dočetl list z Andělské zahrady a srdce mu bušilo vzrušením. Na schůzku básnické družiny musí bezpodmínečně jet! Kde však vzít peníze na cestu? Chtěl se rozloučit, ale Blahoslav ho zadržel: „Poseďte ještě, slovutný pane Aquiline. Přítel Kašpar nám řekl, že s vámi lze ještě mluvit rozumně a otevřeně.“

Prostějovský rektor se začervenál.

„Proč to slůvko ještě?“ zeptal se. „Odpusťte, jsem korektor v Kašparově tiskárně a také tak trochu spisovatel a básník. Takové slůvko dokáže pokazit celou přátelskou větu. Se mnou lze hovořit otevřeně a rozumně stále.“

„Tady Apterix umí slova volit naprosto přesně,“ řekl Červenka. „Dokud tu býval Husička rektorem a ty školním správcem, bylo dobře. Husička plival na Jednotu jed jen potají v krčmách a ty ses

staral o knihy a poezii. Pak se ale pan Vojtěch Pernštejnský, stížen nemocí, dal na náboženství a vás si vyvolil za své rádce. A věci se zvrtny k špatnému. Dříve sis rád čítával v naší konfesi, dokonce i naše písně sis opisoval, a teď pánovi radíš, aby ty, kdo se nepřidají k jeho zmatené konfesi, vyhnal.“

„Pane Apterixi,“ ohradil se Aquilinas latinsky, „vy mne neznáte a díváte se vyčítavě. Musím se ospravedlnit.“

„Tu bratr Zachariáš však nemluví latinsky a nebude nám rozumět,“ upozornil Kašpar Aorgus.

„Latinsky mluvit nechci a nebudu. Tímhle jazykem se vzývají pohanští bohové, velebí se prázdná učenost a zapomíná se na učení Ježíše Krista!“ prohlásil Litomyšlský.

„Vše, co člověka doprovází, může být dobré nebo špatné,“ namítl měkce Blahoslav. „Záleží na tom, jak člověk svých vlastností využívá. Učenost i vědomosti Jednota potřebuje. Nejsme na světě sami, musíme hovořit i s takovými, jimž pravda v srdci nestačí a je jim ji třeba doložit slovy.“

Bratr Zachariáš se Blahoslavovi odporovat neodvážil. Zato na Aquilina zaútočil: „Jaké naděje jsme skládali do pana Vojtěcha! Jeho choť je dobrá sestra, pravidelně navštěvuje sbor ve Stichovicích, však je rozená Kostková z Postupic a ten rod udělal pro Jednotu hodně. Pak jste přišli vy s Husičkou a začali pánu našeptávat jen samou zlobu a nenávist.“

„Nikdy jsem nemluvil s urozeným pánem o nenávisti!“ zvolal Aquilinas. „Vždy jsem horlil pro to, aby se ti, kdo nevěří v papežské bludy, nepřeli a nestáli proti sobě v malicherných sporech, aby se sjednotili. Když nás pán pozval k sobě na Plumlov a začali jsme hovořit o věcech víry, shodli jsme se na takové představě církve, v níž by došlo k porovnání a porozumění všech se všemi. Hned jsem pánovi radil, aby vešel ve spojení s Jednotou, ale tu pan Červenka mu dal ve své tištěné odpovědi jasně najevo, že o žádné sjednocení nestojíte.“

„A o co bychom měli stát, Aquiline?“ chladně opáčil Červenka. „S kým bychom se měli sjednotit? Vy utrakvisté mezi sebou trpíte

nejrůznější zlořády a nehodné kněze, kteří přebíhají z církve do církve a stávají se faráři jen proto, aby se ukryli před světským právem. Každý hlásá, co ho právě napadne nebo co po něm chce jeho kolátor. To je zmatek, galimatyáš, a ne církev!”

„Copak neznáte pověst o lámání prutů? Jeden se dá přelomit snadno. Tři nikoliv.“

„Pokud jsou dva ze tří prutů ztrouchnivělé, pak se beztoho snadno zlomí. A ten jeden zdravý navíc může od špatných chytit hnilobu!“

„A vy jste ten jediný zdravý?“ vstal rozzlobeně Aquilinas. „Kolik je ve vás pýchy! Sami sobě přisuzujete svou spásu, ne Kristovi! Honosíte se kázní, ale chudé trestáte a pánům vaší víry vše promíjíte, jedním loktem měříte stádu a druhým pastýřům.“

„Neshodneme se,“ řekl prostě Blahoslav.

„Pocítíte tíhu samoty!“ varoval Aquilinas.

„Již jsme ji mnohokrát pocítili. Naše učení je vykoupeno krví a neštěstím. Jsou tací, kteří nám kladou do cesty nejrůznější překážky, ale jsou i jiní, kteří si nás váží a jednoho dne nás podpoří. A mluvím o mocných tohoto světa, pane Aquiline.“

Prostějovský rektor odcházel z Aorgova domu mrzutý. Doma jej pak čekal záhadný vzkaz od Jana Husičky Facilise. Ať se okamžitě odebere na zámek!

Noc byla zatvrzelá a déšť nepřestával.

Zámek se na rynku tyčil jako popraskaný balvan. Aquilina vedli špinavými chodbami a prázdnými síněmi. Hopsavé světlo ukazovalo zašlapané schody, zvířený prach a pavučiny v rozích. V malé komůrce stál Jan Husička Facilis, Aquilinův předchůdce v rektorském úřadě a nyní první rádce urozeného pana Vojtěcha z Pernštejna, a díval se klíčovou dírkou do vedlejší místnosti. Když Aquilina zahlédl ve dveřích, popadl jej za hlavu a přiměl jej, aby se podíval také. Ve vedlejší síni seděl za svitu jediné svíce schoulený muž v bohatém plášti. Marek Khuen, Jeho Milost nejvýše důstojný biskup olomoucký.

„Objevil se znenadání před branami a ti trouповé ho pustili do města,“ šeptal Husička. „Prý se v tom dešti ztratil svému průvodu. Nu, když už je tu, postarám se, aby na noc v Prostějově hned tak nezapomněl. Ty ho jdi zabavit, miluje učené žvásty.“

A tak Aquilinas probíral s unaveným prelátem své vlastní výtahy z Erasma Rotterdamského, zatímco Husička dal biskupovi uchystat pozdní občerstvení. Biskup se s chutí najedl. Pokrmy však byly příliš slané a na stole chyběla jakákoliv číše. Khuen tedy poprosil o vodu. Přiběhl pacholek s podnosem, na němž ležel džbán a pohár, zakopl o práh, nádobí rozbil a vodu vylil. S omluvami utíkal pro nové. Dlouho se nic nedělo. Znejistělý Aquilinas cítil, jak se do biskupovy unavené vlídnosti vkrádá zloba. Nabídl se tedy, že doběhne zjistit, co se děje. Bloudil chodbami prázdného zámku jako v nějakém snu, ale nikoho neobjevil.

Biskup mezitím u stolu vložil hlavu do dlaní a pokoušel se usnout. Zadřímá. Odkudsi zazněla hudba. Kdosi tloukl do bubínku a jiný pískal na píšťalku. Khuenovi připadalo, že to snad muzicíruje odrolené ovoce namalované na stěnách.

Aquilinas našel kuchyni, vodu i nádobí. Spěchal vzácnému hostu posloužit. Škobrtal tmou. Opatrně otevřel dveře hodovní síně.

„Pane Aquiline, slyšel jste tu hudbu?“ tázal se biskup.

„Jakou hudbu, Milosti?“ podivil se rektor a vkročil dovnitř, zapomněl však na vysoký práh. Bum, břink a prásk, rozbil nádobí a vylil vodu. S omluvou se vyřítil zpátky do tmy.

Khuen se pokusil zažehnat žízeň modlitbou. Odešel k oknu, otevřel ho a rozrazil okenice. Dovnitř vběhl vítr, biskupa zpolíčkoval a zhasil svíci. Nejvyšší moravský hodnostář potmě usedl do širokého křesla. Přemohla jej únava. Vklouzl do krajiny krátkých snů, jíž se putuje do hlubokého spánku.

Znovu se ozvala hudba. Tentokrát tu melodii poznal. Byla to písnička o olomouckém vzbouření, při němž rebelové vytloukli kapitulou.

Aquilinas utekl domů. Takřka před svítáním mu do okna jeho komůrky někdo hodil kámen a zakřičel: „Pečetitel bratrských sborů! Jenže Boží pravdu žádnou pečetí zavřít nelze!“

Pavel Aquilinas už neusnul. Civěl do tmy a trpěl únavou ze světa, ve kterém jedni nenechají druhé v klidu spát.

Šedá obloha se táhla od jednoho konce světa k druhému. Rovinami od Prostějova k Plumlovu drkotal kočár s erbem pánů z Pernštejna na dvířkách. Seděli v něm bývalý rektor prostějovské školy Jan Husička Facilis, nyní první rádce pána na Plumlově, Pavel Vorličný Aquilinas a kněz Kryštof Hranický. Ten si četl jakýsi tištěný leták a každou chvíli zuřivě zakřičel: „Pikharti! Nectní bešťáci! Nafoukanci!“

Plumlovský hrad se tyčil nad vsí. Kočár se drápal nahoru k němu. Vjel do kolejí od povozu, který tu jel před ním. Kočí zastavil. Husička se vyklonil z okénka.

„Co se děje?“

Na cestě ležely tři veliké kameny. Kočí seskočil z kozlíku a začal první z nich koulet z cesty.

„Aquiline, jdi mu na pomoc!“ velel Husička. Hranický dočetl leták a vztekle jej roztrhal.

„Neřádi! Ale dáme Červenkovi co proto!“

Aquilinas poslušně vyklouzl z kočáru a společně s kočím odvalili dva zbývající kameny.

„Pikharti! Měli by mlčet! Ale oni drze křičí!“ zuřil Hranický.

„Mlčícímu hubu nezavřeš, křičícímu ano,“ řekl Husička. Vyklonil se: „Hotovo?“

„Ano, pane,“ odpověděl uctivě kočí. Hleděl na Aquilina.

„Balvan z cesty odvalit lze, pravdu ze srdce však nikoliv!“ pověděl tiše.

„Na prašné silnici pravdu válet nenajdeš,“ odpověděl Aquilinas.

Kočí vjel do hradu. Kočár spolykaly brány a vyplivlo nádvoří. Zastavil vedle navlas stejného. Zubři na malovaných erbech na sebe zamručeli. Vysoko na ochozu se zastavila černě oděná paní a hleděla

na tři muže kráčející k hradnímu paláci. Ti dělali, že ji nevidí, ale šeptem o ní mluvili.

„Chystá se do Stichovic!“ ušklíbal se Hranický.

„Nad ránem mi hodili kámen do okna a ze tmy mě nazvali pečetitelem bratrských sborů,“ pravil Husička. „Nemohu dopustit, aby lhali.“

V prostorné síni hořel obrovský krb. Třem příchozím vyšel vstříc kněz Jiří Andronyk. Urozený pan Vojtěch z Pernštejna je zdravil třaslavou rukou. Tváře měl rudé. Jazyk a rty bílé. Ovládaly ho nemoci.

„Četli jsme leták, ve kterém se ten pikhart Červenka vysmívá naší konfesi, urozený pane!“ začal Kryštof Hranický.

„Nehaní v něm však články konfese, ale naše osoby,“ žaloval Husička. „Štve proti nám své souvěrce!“

„Nazývá nás kněžstvem zdrhlým od konzistoře,“ přísazoval si Hranický.

„Nechci to poslouchat!“ pravil pan Vojtěch slabým hlasem.

„Mají dlouhé prsty, ti bratříčci! Pošpiní nás i naši konfesi po celé Moravě!“ vztekal se Husička.

„Co navrhuje?“ olizoval si Pernštejn bílé rty.

„Je třeba dát pikhartům najevo, že nelze beztrestně štěkat a urážet!“ pravil Hranický.

„Pomluvy se šíří ze stichovického sboru,“ dodal Husička. „Doposud jste, urozený pane, ukazoval jen vlídnou tvář vzdělaného velmože, který se chce v míru a pokoji domluvit i s bludaři a ukázat jim pravou cestu ke spáse. Teď ukažte, že umíte i trestat!“

„Zavřu ten sbor!“ rozhodl pán, udiven sám sebou, neboť takto přísného se ještě neviděl.

„Po nocích nám v Prostějově vytloukají okna bytů,“ pokračoval Husička.

„Dám vám tamní zámek k bydlení i poradám!“ rozhodl Pernštejn. „Jednota o nás šíří nepravdy. Musíme hledat spojence jinde, urozený pane. Bylo by dobré odjet do Čech a předložit naši

konfesi významným kněžím podobojí. Především mistru Kamenickému,“ navrhoval Aquilinas.

„Ano, ano, mistru Kamenickému především. S tím je nutno se spojit. Musí se seznámit s mými spisy, tak jako já znám a obdivuji spisy jeho. Kdo odjede do Čech a předloží mu mou konfesi?“

Husička s Hranickým pohlédli na Aquilina. To on vnesl do dlouhých hovorů s pánem jméno mistra Kamenického, z něhož udělal málem druhého Husa.

„Pojedu já, urozený pane,“ řekl básník a trochu se začervenal.

„Vezmi si koně, peníze a jeď! A přivez dobré zprávy!“ pověděl pán. Zavolal písaře a nadiktoval mu rozkazy. Pak se s rádci rozloučil.

„Jděte a jednejte! Víme, co stavíme!“

Rádci se ukláněli. Pernštejn odešel do vedlejší komnaty, kde seděl na bidýlku bílý papoušek a kašlal. Muži vyšli ze dveří. Písař si za nimi odplivl.

Když vsedali na nádvoří do kočáru, zeptal se Hranický Aquilina: „Poslyš, Vorličný, žije vůbec v Čechách nějaký významný kněz a teolog jménem mistr Kamenický? Já znám jen Kamenického z Prostějova, ke kterému jsi chodíval vyjídat spíž. O žádném učenci Kamenickém, který by byl světlem církve podobojí, jsem jakživ neslyšel.“

„Já také ne,“ přidal se Husička.

Básník se červenal.

„Trošku mne podezíráte právem. Potřebuji cestovat do Měst pražských, poněvadž u mistra Collina se má sejít naše básnická družina. Kde však účinněji prosazovat myšlenky naší konfese než mezi předními učenými Čechy? Kde jinde mluvit o jejím významu?“

„Konfese není ve verších. Nebude tvé kumpány zajímat,“ namítl Husička.

„A mistra Kamenického bude?“ dloubl si Hranický.

„Vy nevěříte, že to je osoba z masa a kostí, ale v tom se mýlíte. Znáám mistra Kamenického od dob svého pobytu na universí. Je to

opravdu znamenitý teolog. Mnohé z myšlenek, které jsem vložil do naší konfese, pocházejí od něho.“

„A já myslel, že jsou od tebe,“ ušklíbl se Husička. Básník se znovu zarděl, jako by měl studu na rozdávání.

Aquilinas se vydal na cestu brzy po ránu, obtěžkán měšcem, který naplnila štědrost důvěřivého pana Vojtěcha z Pernštejna. Neobratně pobízeli koně. Před ním se do dále prostíraly široké roviny.

„Ach, drazí přátelé, jedu za vámi!“ deklamoval nahlas a opatrně nadsedal. „Dělí nás širé kraje a mé srdce se svírá steskem. V noci naříkám jako Ovidius na břehu jezera, avšak každý koňský krok (i každé mé nadsednutí) ukousne ždibíček z té dálky. Jednoho dne vás opět uvidím všechny pohromadě v kruhu, jenž jediný vyzařuje světlo do temnot této zmatené doby. Ach, má milovaná družino básníků, mám tě před očima a blížím se k tobě!“

Slunce začínalo hřát. Okolo třešňových sadů se bělaly břízy. Kousek před Aquilinem ležela ves Stichovice. Té by se prostějovský rektor rád vyhnul, ale tím by se příliš zdržel. Zamířil tedy do ní. Vesnice byla tichá, ani psi neštěkali. Koňská kopyta klapala. Aquilinas dorazil na náves. Cestou nikoho nepotkal. Holé švestky vrhaly stín na pěšinu vedoucí ke sboru. Prostějovský rektor dojel až k němu a zastavil. Kdesi zakokrhal kohout. Na dveřích sboru byla natlučena obrovitá petlice a na ní se houpala pečeť pánů z Pernštejna. Zafoukal vítr. Zapípal pták. Aquilinas se obrátil.

Vyjel z liduprázdné vsi. Kopyta rozdupala obraz nebe v tiché kaluži. Po obloze letělo pět mraků a jeden měl lidskou tvář. Cesta vedla hruškovým sadem a zahrnula do hnědého pole. Pak vklouzla do lesa. Koruny stromů se skláněly. Přes cestu přehopkal zajíc. Aquilinas se ztěžka svezl z koně. Nohy mu podklesly. Svědilo jej v rozkroku. Vzal do ruky uzdu a vykročil. Hodlal jít chvíli pěšky, ale ihned škobrtl po hladkém kameni. Vítr k němu přinesl závan mohutného sborového zpěvu odkudsi z hloubi lesa:

*„Bože, přispěj mi ku pomoci!
Na tebe já vždy čekávám.
Dej, ať rychle tvou pomoc poznám
Proti nepřátel svých moci.“*

Stichovičtí konali Služby Boží pod širým nebem.
Po poledni vjel Aquilinas Blažejskou branou do Olomouce.
Strážní jej netečně zastavili.

„Přijíždíte zdaleka?“ otázal se strážný v bráně.

„Z Prostějova!“

„Musíme vás upozornit, že kdyby vám kdokoliv nabízel jakékoliv tištěné nebo rukou psané cedule a letáky napadající vznešenou kapitolu či zemské úředníky, nesmíte je brát a toho, kdo je rozdává, jste povinen ohlásit!“

Pak teprve směl Aquilinas jet dál. Na Dolním rynku právě končil trh. Páchlo to tam rybinou. Na Vrchním rynku byl klid. Před apatykou v Khuenovském domě seskočil Aquilinas z koně a vešel dovnitř. Ovanula jej vůně cizích zemí, jež stoupala z hliněných džbánů a nádob roztodivných tvarů. Vzadu tloukl tovaryš v hmoždíři nějaké koření se sloní kostí, račími zraky, španělskými mouchami a zelenými houbami. Lékárník Faustin Primus, manžel neteře samotného olomouckého biskupa, přestal rovnat krabice polepené pozlaceným papírem a obrátil se k příchozímu.

„Cestuji koňmo,“ zarděl se básník.

Primus se usmál. „Pak vám pomůže tato mast. Potírejte si s ní stehna i hýždě. Bude vás stát pět grošů. Ah, pán je pernštejnský,“ poznamenal, když uviděl erb na Aquilinově měšci. Básník se opět začervenal.

„Jsem prostějovský školní rektor,“ řekl.

„Pan Aquilinas!“ zvolal lékárník. „Znám vaše knihy! Hodně jsem o vás slyšel.“

Ještě několikrát probodl básníka pohledem, zašátral v polici a podal mu krabičku s mastí. Vzal peníze.

Netrvalo dlouho a Aquilinas se v zatuchlé chodbě školy u svatého Mořice objímal s Šimonem Enniem.

„Kde máš přichystaný tlumok? Proč ještě nejsi převlečený do cestovního šatu?“ volal překvapeně. Rektor od svatého Mořice smutně rozhodil ruce.

„Nemůžu s tebou! Nemám peníze.“

„Ale já mám!“ pochlubil se prostějovský rektor a zachrastil váčkem. „Zaplatím ti cestu.“

Ennius hleděl na vyšitý pernštejnský erb.

„Máš štedřejší vrchnost než já,“ povzdechl.

Aquilinas se začervenál.

„Pán mě pověřil jistým poselstvím v Městech pražských. Jen proto mne vybavil na cestu penězi.“

„Tobě je hej. Já ale nemohu opustit školu. Blíží se Velikonoce a Had mě nepustí. A zadarmo za sebe náhradu nesjednám.“

„Nerozumím.“

„Mohl by mě dobře zastoupit jeden z kantorů. Ale ...“

„Stálo by to peníze?“

„Ano.“

„Kantorovi?“

„Hadovi.“

„Řekni, kolik potřebuješ,“ vybídl ho Aquilinas a poprvé otevřel váček s vyšitým pernštejnským erbem beze studu. Stydět by se měl generální vikář kapituly, svatomořický farář Jan Had.

„Jsem tvým velkým dlužníkem. Nebo spíš dlužníkem pana z Pernštejna?“ řekl Ennius a přijal peníze.

„Jsi můj přítel, Šimone, souputník ze stáda Apollónova, družiny básníků! Vzhůru na cestu!“ radoval se Aquilinas.

Ennius odešel uplatit vznešeného preláta, a když se vrátil, objevil prostějovského rektora, jak naříká a poskakuje po zatuchlé chodbě.

„Co se děje?“ lekl se.

„Léčil jsem si zapařená stehna,“ bědoval Aquilinas.

„Čím?“

„Mastí, kterou mi dal apatykář Roman! Prokletý papeženec! Strašně to pálí! Slib mi, Šimone, že alespoň přes Olomouc půjdeme pěšky!“

Teprve když viděli z pyšného města jen věže četných kostelů, usedli za sebe do sedla a vydali se opatrně k západu. Čekala je ještě dlouhá cesta, ale jistě jim uběhla rychle, neboť spolu mohli hovořit, propírat přátele a těšit se na velkolepou slavnost Múz v Andělské zahradě.

Jan Blahoslav, tajný vyslanec Jednoty bratrské, dorazil do Vídně, ubytoval se v hostinci, kde již několikrát spal, a hned druhý den ráno odešel na kázání do augustiniánského kostela. Udivilo jej, že chrám je poloprázdný. Na krytou pavláčku usedl princ Maxmilián se svými malými syny a dvořany. Na kazatelnu nevystoupil Šebestián Pfauser, nýbrž sufragán pasovského biskupa a měl promluvu o tom, že co je císařovo, dejte císaři, a co Božího, dejte Bohu. Proč není naší vrchnosti dáváno, co jejího jest? Protože vrchnost není s poddanými jednomyslná. My máme císaře dobrého, laskavého, nevinného, a přece s ním nechceme být jedné mysli... Lidé v kostele si rozčileně šeptali. Také venku po kázání bylo slyšet rozhořčení nad slovy sufragána pasovského biskupa. Blahoslav odešel navštívit Šebestiána Pfausera. Kazatel byl doma, ale neměl čas. Ukázal Blahoslavovi knížku vázanou v červeném aksamitu, kterou arciknížeti poslal nějaký šlechtic. Musí ji do večera přečíst.

„Byl jsem u augustiniánů, Vaše Ctihodnost však nekázala,“ pověděl Bratr Jan.

„Ano,“ potvrdil Pfauser rozpačitě. „Mám se střídat s několika jinými, ale zatím na mne při tom střídání nevybylo místo. Dnes na mě přišla řada, jenže arcikníže mne pověřil, abych prostudoval tu knihu a zítra mu o ní řekl svůj soud. Takže...“

Druhý den věnoval Blahoslav procházce městem a návštěvě knihkupectví.

Třetí den ráno šel na hradby pozorovat lodě vyplouvající po Dunaji daleko na poledne, až k pevnostem, jež hlídají křesťanský

svět proti Turkům. Když v mlze zmizela i ta poslední, vydal se Bratr Jan znovu za Pfauserem. Uvedli ho do síně, kterou už dobře znal. Kazatel jej přijal přátelsky.

Blahoslav zamířil přímo: „Byl jsem požádán těmi pány, kteří mají na svých panstvích Bratry a přejí jim vše dobré, abych se zeptal, co Vaše Ctihodnost soudí o konfesi Jednoty.“

Kazatel se zavrtěl. Roztáhl prsty na rukou a natáhl je k oknu. Odvrátil se od svého hosta.

„Četl jsem ji. Ne však celou a jen zběžně. Nyní však do ní chci nahlédnout pořádně.“

Otočil se a pohlédl Blahoslavovi do očí, jež jen stěží skrývaly zklamání. „Vy nevíte, k jakým událostem došlo, jakými nebezpečími jsem prošel a co musela Jeho Výsost učinit, aby mne zachránila?“ zvolal Pfauser. Výčitka byla zřejmá a jasná. „Císař mi hrozil smrtí, když neodvolám, v co věřím. Ale já vydržel!“ A vyprávěl Janu Blahoslavovi své osudy v Augšpurku.

„Mnozí budou dojati, až vyjdou najevo všechna protivenství, jež Vaše Ctihodnost musela zažít,“ pověděl účastně Blahoslav. Pfauser s ním vřele souhlasil.

„Drželi mě na jednom zámku, avšak díky jistým lidem jsem si mohl s Jeho Výsostí vyměňovat listy. Poslal jsem mu artikuly, na které jsem měl odpovídat, s radou, aby je nechal předložit některému jinému učenému teologovi a ten aby na ně odpověděl také. Princ mne poslechl a poslal artikuly Filipu Melanchthonovi.“

Blahoslav předstíral, že je tím velkým jménem ohromen. Pfauser spokojeně pokračoval: „Jeho odpovědi se vzácně shodují s tím, co jsem odpověděl já. Arcikníže se setkal s císařem v Linci a vyžádal si císařovo stanovisko k mým odpovědím. Jeho Veličenstvo je vydalo. Snad si ani neuvědomilo, že na listech jsou i poznámky toho, kdo artikuly sestavil – jezuitského provinciála Canisia. Jezuita označil můj i Melanchthonův rozklad za názory, které je třeba vymýtit.“

„Všichni ti, kdo vyznávají pravou víru Kristovu, se musí nad těmi tvrdými slovy pozastavit,“ pobouřeně vykřikl Blahoslav.

„Také se pozastaví. A nejen to!“ zvolal Pfauser.

„Obdivuji ve vás muže, jenž, ač sám vystaven těžkým zkouškám, prokazuje vlídné dobrodiní a upřímný zájem o jiné, kteří téměř umírají v bouřích nástrah,“ pravil Bratr Jan. Vytáhl ze záhradří dvě knihy, jednu tlustou a druhou tenkou. „Tady je katechismus Jednoty psaný německy a zde suplikace k Jeho Výsosti. Bude mít Vaše Ctihodnost čas si je přečíst?“

Pfauser odložil katechismus a nahlédl do suplikace. Začtl se do ní, nebyla dlouhá. „Je velmi pěkně napsaná. Kdo ji psal?“ zajímal se.

„Bratři mají mezi sebou učené muže, tedy jistě někdo z nich,“ zatajil Blahoslav své autorství.

„A vy ty knihy chcete dát Jeho Výsosti?“

„Tak mne o to poprosili páni, na jejichž panstvích Bratři žijí. Přišel jsem se však s vámi poradit, protože nevím, jak bych se k arciknížeti dostal.“

„Jinými slovy chcete, abych mu je dal já,“ pravil kazatel.

Blahoslav se uklonil.

„Udělám to,“ slíbil Pfauser.

Blahoslav se uklonil podruhé. „Mluvili jsme i o uvězněném vůdci oněch Bratrů,“ připomněl.

„S tím může Jeho Výsost nyní činit jen velmi málo,“ řekl Pfauser.

„Věci nevyhlízejí nijak dobře a najednou lze udělat jen málo.“

„Vaše ochota pramení ze vznešeného srdce, jež přetéká Boží dobrotou, a proto je jasné, že původcem vašeho jednání je Bůh, který nikdy nedělá nic zbytečného,“ pověděl Blahoslav a rozloučil se. Nespojoval již Pfausera s jakoukoliv nadějí.

25.

Odpolední slunce protrhlo deštivé mraky a rozzářilo se nad Pražskými městy. Žebráci shromáždění u staroměstské mostecké věže na Kamenném mostě znovu vytáhli pahýly, pustili se do svých litaní a doháněli čas zameškaný deštěm.

Pan Kašpar Granovský z Granova, který před dvanácti roky rychlým útokem obsadil s korouhví královské jízdy pražský Hrad a podrazil tak nohy stavovské rebelii, hodil pár denárů ženě s bezrukým děckem. Staroměstský syndik mistr Martin Kuthen ze Šprinsberka, nepřítel Karlovy univerzity, věnoval minci ležícímu muži, který tvrdil, že jej zmrzačili Turci v močálech u Moháče a že na vlastní oči viděl, jak andělé odnášejí duši mladičkého krále Ludvíka přímo na nebesa. Projela družina jakéhosi velmože. Koně utrousili několik kobyliců. Prošel Jakub Kočka z Kocnštejna, nejvyšší hofrychtěř českého království, a zasvětil ozdobnou holí.

Žebráci zmlkli. Po mostě kráčeli tři mniši v rohatých birýtcích. Jezuiti. Rektor Hoffeus, P. Petr Viktoria a P. Baltazar Pfarrkirchen. Šli tiše a pokojně. Vraceli se z pochůzky, během níž roznášeli pozvánky na mši o Velikém pátku, při níž bude vystaven Boží hrob. Lidé se za nimi otáčeli. Žebráci mlčeli. Jen slepý dědeček zaúpěl a vystrčil třaslavou ruku.

„Pro milosrdenství Boží!“

P. Viktoria žebrákům poželal. Rektor Hoffeus se náhle posadil a zul.

„Nemohu více, nemohu více!“ prosil o odpuštění. Kolem se začali srocovat diváci. P. Pfarrkirchen znepokojeně pozoroval nenávist v jejich očích. Hoffeus se jal strhávat ze slepého starce jeho strašlivé škrpály. Stařec naříkal. Dav houstl. Rektor obul žebrákovi své boty a sám si nazul jeho. Svlekl svrchní plášť a vyměnil jej se starcem za jeho halenu. Kolem se zatím utvořil kruh zevlounů.

„Kdo se vás prosil o to činit z těch svatých chudáků šašky?“ křikl brunátný měšťan. Rektor v rozšklebených škrpálech a roztrhané haleně se blaženě usmíval.

Z davu vykoul křtěný Žid Aemilius a zahulákal: „Vraťte starci boty!“

„Vraťte starci boty! Vraťte starci boty!“ přidal se dav.

„Vraťte matce syna!“ změnil křtěný Žid téma.

„Vraťte matce syna, vraťte matce syna!“

Od mýtné boudy sem spěchali dva biřici. Rektor chodil v kruhu nenávistníků a vysokým hlasem vyprávěl: „Církev svatá je milosrdná, neboť je před Svrchovaným na nebesích manželkou Ježíše Krista, který pro nás všechny trpěl a zemřel na kříži!“

„Co to povídá?“ volali ti, kteří nerozuměli latinsky. Hoffeus s rozkoší nastavoval tvář plivancům a koňským lejnům.

„Jaky besbošny nenavist z vas mlůvi!“ pověděl P. Pfarrkirchen česky.

P. Hoffeus sklonil hlavu. Někdo mrskl kobylicem a mířil přesně.

„Jste silní jen nenávisť. Já však vírou,“ řekl rektor. Vykročil. Oba jeho druhové za ním. Dav se před nimi rozestoupil, ale jen proto, aby je nechal projít uličkou hanby, posměšků a plivanců. Pak je následoval ke koleji.

„Vraťte matce syna, vraťte matce syna!“

Dveře koleje se otevřely a vyšel z nich prefekt Blysemus. Dav se zastavil. Prefekt roztáhl ruce, objal rektora, zaštitil jej svým tělem a odvedl dovnitř, aniž dbal na kobylicce a plivance, jimiž byl Hoffeus hojně ozdoben. Z koleje vyšel další jezuita.

„Dobří lidé,“ volal česky. „Čím vám tito ctihodní otcové ublížili, že je tak tupíte?“

Přiskočil k němu Aemilius.

„Ty jsi Baltazar Hostovinus, znám tě! Vraťte matce syna, vraťte matce syna!“

„Přišel k nám dobrovolně a to potvrdil i komisařům Jeho Výsosti. Ta nám nařídila, abychom jej přijali do koleje chudých studentů,“ vysvětloval Baltazar Hostovinus. Překřičeli ho. Chvilí se ještě snažil mluvit, avšak bylo to marné. Pokrčil rameny a zmizel ve vratech, která se za ním ihned zavřela. Dopadl na ně vržený kámen.

„Vraťte matce syna, vraťte matce syna!“

V průjezdu se tísnilo několik mnichů i starších chovanců. V koutě se třásl Václav Šturm.

„Bál ses vyjít se mnou?“ vyčetl mu Hostovinus.

„Byl s tebou Bůh,“ položil mu ruku na rameno prefekt Blyssemus. „I já mám někdy obavy, zda jsem sdostatek silný. U Něho však najdu posilu. Prosím Ho o ni úpěnlivě.“

Pak prefekt odvedl Šturma do dvora.

„Máš připravené zítřejší kázání?“

Mladý jezuita se chvěl. Ihned vytáhl z pod svého taláru zmačkané listy. Podal je prefektovi.

„Je špatné a plné chyb. Nesvedu to.“

„Napíšu kázání sám. Ty ho přetlumočíš do vašeho jazyka.“

„Nevím, jestli to dokážu!“

„Jdi posílit svou vůli!“ velel mu Blyssemus.

„Do chrámu Páně?“

„Ne. Zajdi si do zahrady a chvíli se procházej,“ usmál se prefekt a zamířil do kláštera. Cestou k refektáři potkal P. Rogeria, který před sebou na klacku nesl žebrákovu halenu pomazanou kobylicí.

„Nesu ji spálit!“

„Ne, ne, milý bratře! Odneste ji do kaple a uložte. Je to památka!“ pověděl prefekt. „Ale nejprve ji vyperte!“ poradil ještě.

V refektáři seděli okolo stolu někteří starší otcové a P. Sylvius zapisoval do veliké knihy rektorovo vyprávění o tom, co se stalo na mostě. Blyssemus přisedl.

„Šturm mi ukázal své kázání. Bylo česky, takže jsem mu nerozuměl, ale pochopil jsem, že nestojí za nic. Samé škrty, opravy a vsuvky.“

„Je nejistý a bázlivý!“

„Zapomněl rodný jazyk.“

„Zapomněl jazyk husitů, ale osvojil si jazyk pravdy!“ zvolal rektor. „Z těch mladíků, které jsem přivedl z Říma, byl právě on určen k nejtěžším a prvořadým úkolům. Sám generál Ignác z Loyoly si jej vážil!“

„Ovládá řečnické umění a argumenty mu nescházejí nikdy,“ řekl P. Cornelius Brogelmann. „Ale jen mezi námi. Když má předstoupit před veřejnost, zmate se a koktá.“

„Já napíšu kázání a o správný překlad poprosíme některého z českých prelátů, nejlépe samotného svatovítského probošta Scribonia,“ rozhodl prefekt. Vstal a zaposlouchal se.

„Co je to za hluk?“

„Obvyklá bouře nenávisti před vraty,“ pověděl P. Brogelmann. Vešel P. Viktoria.

„Slyšíte, ctihodní otcové?“ volal.

„Jdou nás zamordovat,“ zašeptal rektor Hoffeus a jeho tvář se rozjasnila.

„Vezou dřevo! Dřevo na Boží hrob!“ oznamoval P. Viktoria.

Krev z oblohy stekla za obzor. Křížovnickou ulicí jelo deset povozů naložených dřevem. K jezuitské koleji se znovu sbíhali lidé.

„Nač je to dřevo?“ volali.

Na obloze se objevil hubený, průhledný měsíc a dýchavičnou tvář si zakryl šedým mrakem.

Křtěný Žid Aemilius pozoroval, jak povozy vjíždějí do vrat k jezuitům. Rychle popadl kus hlíny, přitočil se k poslednímu a načmáral na kládu *MOR NA PAPEŽENCE!* Rozhlédl se, jestli ho někdo neviděl, a když se ujistil, že ne, odhodil hrudku a zamířil uličkami do Stodoly na pivo.

Veškeré obyvatelstvo jezuitské koleje se nahrnulo na dvůr a obhlíželo dřevo. Ozval se křik. Žáci objevili hanlivý nápis a mnozí sevřeli ruce v pěst. Urození chovanci Jiříček Popel z Lobkovic a Adam ze Šternberka spílali vyděšeným vozkům a hrozili jim bitím.

„Upokojte se, moji milí!“ volal na ně prefekt Blysemus. „Ti dobří lidé netuší, kdo tam onen hanlivý nápis načmáral. Přijeli z daleka a bojí se hluku. Potřebují si odpočinout. Běžte a napojte je! Vy zbylí chutě do práce!“

Otcové spolu s některými žáky se dali do skládání dřeva. Nejhorlivěji pracoval rektor Hoffeus. Ruce si rozdíral do krve.

S rozkoší nastavoval dlaně třískám. P. Rogerius obdaroval vozky drobnými mincemi. Zmateně přihlíželi. Chtěli pomoci, ale jezuité jim to nedovolili. P. Baltazar Hostovinus je poprosil, zda by nepodrželi světla. Když se venkované uklonili na souhlas, děkoval jim. Václav Šturm se snažil pracovat s ostatními. Překážel lidem i dřevům. P. Wilhelmus mu podal lucernu.

„Sviť, bratře, a stůj!“

Na dvoře se přestalo mluvit. Jen dřevo rachotilo. Lucerny ozařovaly pilnou práci. Takový obraz uviděl svatovítský probošt a administrátor horní konzistoře podjednou, jenž vstoupil do koleje provázen kanovníkem Václavem Franciscem. Ohromený prelát hleděl na zpoceného rektora, jak samojedíný vleče obrovité břevno. P. Cornelius Brogelmann spěchal hosty uvítat. Vedl je do kláštera.

Kanovník Franciscus se obořil na čekající vozky: „Troupové! Proč ctihodným otcům nepomůžete?“

„My sami, my sami,“ bránil se P. Brogelmann.

Scribonius se zachmuřeně rozhlížel: „Potměšilý Florian Gryspek! Poslal vám dřevo zbylé z nekalých obchodů bývalého poděbradského hejtmana.“

„Jsme vděční i za to,“ usmíval se P. Brogelmann. „Letos v zimě jsme museli prosit naše pražské žáky, aby si sami nosili chrastí do školy, neboť jsme v klasách neměli čím topit.“

„Otče, otče, nezatěžujte vzácné hosty našimi bezvýznamnými starostmi,“ ozval se ze tmy prefektův hlas. Blyssemus spěchal přivítat návštěvu.

„Nejsem tu dnes jen jako váš přítel, nýbrž jako nejvyšší hodnostář katolické církve v zemi,“ oznámil mu Scribonius vážným hlasem.

„Stalo se něco, vysoce důstojný otče probošte?“ zvažněl Blyssemus. „Jsme snad příčinou nějaké zlé věci?“

„Dnes navečer byli tři otcové z koleje bezdůvodně napadeni lůzou. Hodlám vše vyšetřit a požádat Jeho Výsost, aby viníky potrestala!“

„Ach tak,“ pravil prefekt. „Nestalo se ovšem nic vážného. Otec rektor učinil skutek milosrdenství a byl za to pošetilými Pražany

vystaven posměchu. Myslím, že věc není nutno dále rozvířovat. Prosím vás o shovívavost.“

„Obdivuji se vaší bezmezné dobrotě!“ pověděl svatovítský probošt.

„Smíme vás, vzácní hosté, poprosit o velkou službu?“ zeptal se rozpačitě Blyssemus.

„Jistěže!“

Prefekt jim ukázal popsaný list. „Mám tu text latinského kázání. Je možno jej přetlumočit do češtiny?“

„Samozřejmě,“ řekl Scribonius. „Ale copak tu mezi sebou nemáte žádné Čechy, kteří by tak učinili?“

„Skládají dřevo,“ pravil prefekt.

Svatovítsští preláti překládali Blyssemův latinský text, zatímco na dvoře se pilně pracovalo. P. Blyssemus zaklepal na dveře komůrky P. Jiřího Varuse.

„Vejděte!“ ozvalo se.

Prefekt vstoupil. P. Varus, Angličan, stál u pulpitu a kreslil olůvkem na arch papíru.

„V pilné práci?“ ptal se Blyssemus.

„Pojďte, otče, a zhlédněte!“

Prefekt přistoupil a se zájmem si prohlížel složitou kresbu.

Varus ukazoval a vysvětloval: „Zde bude stát hrob. Od něj do obou stran povedou galerie. Je potřeba veliké množství květů. Jen bílých a žlutých. Jimi ověncíme galerie. Samotný hrob nebude vidět. Dáme však do něj několik svítilen a rozestavíme je tak, aby celý prostor ozařovaly matným světlem. V chrámu k němu upravíme několik průhledů. Menším průhledem uvidí ti, kdo se postaví před první lavice. Budou pozorovat světlo přicházející k nim z dále. Jasně, zřetelné, a přitom nezachytitelné. Viděl jste někdy, otče, svítit lampion?“

„Co je to?“

„Papírová lucerna. Svítilna ze zemí daleko na východě. Papír může být všelijak barevný.“

„Lze ty lampiony vyrobit?“

„Už je s žáky vyrábíme! Budou svítit mezi květinami na galeriích.“

„A co svítilny na hrobě?“

„Světlo musí působit matně, a přitom okamžitě upoutat pozornost. Bude to neustálý záblesk, odlesk něčeho silného a tajemného.“

„Ano, ano, rozumím. Ale hovořil jste o několika průhledech k hrobu.“

„Ten, kdo vejde do galerie, projde bludištěm. Rozvěsíme v něm obrazy křížové cesty. Na několika místech vstoupí divák do úplné tmy. A pak náhle objeví zapomenutý průhled. Záměrně zúžený. Nedokonalý. Letmý. Prchavý.“

„Ano. Rozumím.“

„Galerie přitom budou duté. Ukryjí se v nich ti, kdo dostanou na starost světla na hrobě.“

„Ano.“

„Pak je tu oltář. Osvítíme jej voskovicemi, ale celý prostor nad ním až k ochozu potáhneme černým sukem. Na tribunu za oltářem postavíme první chór. Mládenečkům přidáme křidýlka. Pokud se budou ukázněně pohybovat a pomocníci na ochozu budou stejně ukázněně tahat za provázky, bude vše vypadat, jako by nad Božím hrobem létali andělé.“

„Není to příliš?“

„Lid dojíká především takováto dovedná podívaná, otče prefekte. Odvedeme tak pozornost od prvního setkání s nevyzpytatelným jasem Božího hrobu.“

„Zmínil jste jen první chór. Kde bude druhý?“

„Ten zůstane skryt na ochozu. První doprovází zřejmé pocity, druhý předznamená tušení. Vše bude neviditelné.“

„Přesvědčil jste mne!“ zvolal okouzlený Blyssemus. Rozloučil se a šel se podívat, jak daleko se Scribonius s Franciscem dostali s překladem jeho latinského kázání. Ze dvora se ozval rachot. Hromada klád se převalila na jednoho z otců.

Nevěděli na kterého, ale pak podle třepotajících se nohou v žebrákových škrpálech poznali, že to je rektor Hoffeus.

Kůň, který nesl na hřbetě dva básníky, se cestou z Moravy do Čech naučil latinsky. Aquilinas s Enniem se přeli o Catona a radovali nad Vergiliem. Když se unavili klasiky, občerstvili se propíráním svých druhů. Členů slovatné Sodalitty literariae bylo naštěstí mnoho, takže jich básníci měli dostatečnou zásobu pro celou pouť. Drbali především Jiřího Handsche, osobního lékaře a sekretáře mecenáše družiny pana Hodějovského. Nazývali ho posměšně řepický dvořan. To proto, že Handsch se před časem vetřel do nejtěsnější blízkosti pana místosudího, aby mu pomohl se sestavením velikého výběru z básní od všech členů družiny, ale – jak oba poetové na jednom koni nepochybovali – chtěl se především hrát na výsluní laskavé péče štědrého mecenáše obstarávajícího svým oblíbencům erby a úřady. Teď ovšem dal pan Hodějovský pozemským marnostem v ale a stěhoval se z Měst pražských. Zdalipak jej bude Handsch pokorně následovat na venkov? Tam se úřadu nedočká!

„Uvidíš, Šimone, že se z toho vyvlékne, smete ze stolu práci na velkém díle a půjde tam, kde mu pokyne tučná prebenda!“ horlil Aquilinas. „On se umí všude vetřít a podkuřovat. Jen nechápu, proč právě o něm mluvil slovatný mistr Collinus jako o nejlepším ze svých pomocníků, když jeho nejoblíbenějším žákem býval Mitis a tys v Andělské zahradě pobýval déle než ostatní!“

Ennius si pomyslí, že z Aquilina mluví především závist.

„My, kteří jsme odešli za vznešeným posláním z blízkosti světla, jež vyzařuje Andělská zahrada a podporuje pan Hodějovský, jsme prostě upadli v zapomnění,“ řekl opatrně. „A Mitis je oblíben pro nadšení, jaké dokáže projevit nad každou maličkostí. Někdy se chová jako dítě.“

„Raději bych výbor z našich básní viděl sestavovat pošetilce Mitise než Handsche!“ horlil Aquilinas.

Propíranému básníku a lékaři muselo jistě zvonit v uších, avšak on si to neuvědomoval, neboť v Jezuitské ulici, kterou právě kráčet, hlučel nesmírný dav. Ke koleji Tovaryšstva Ježíšova u Kamenného mostu se hrnuli lidé ze všech koutů Měst pražských. Všichni toužili spatřit stavbu Božího hrobu, neboť takové dílo v Praze nebylo ještě nikdy postaveno.

Už předešlého dne, na Zelený čtvrtek, když zvony všech pražských kostelů umlkly a v ulicích zněly jen řehačky a chřestidla, vyrazili mnozí ze zvědavosti k svatému Klimentovi na kázání. P. Pfarrkirchen myl oltář a pěkně zpíval, ale lidé si kazatele nevšíмали. Ohromeně zírali na velkolepou stavbu Božího hrobu.

Jiřího Handsche náhle objal snědý muž s tváří proroka, rektor vysokokostelské školy v Kutné Hoře, Mikuláš Rakocius.

„Handschi!“

„Rakocie! Už i ty jsi tedy v Městech pražských? Včera jsem mluvil s Niggelem a Vabruschiem, dnes s tebou. Setkání družiny bude velkolepé.“

„Těším se na všechny. Už se nemůžu dočkat. Přijedou z Moravy i Ennius a Aquilinas?“

„Ennius jistě, protože na setkání jede především proto, aby si u slovutného mecenáše vyprosil přímluvu, jak mi o tom psal v dopise. Aquilinas asi ne. Vyrosl prý nad rektorství, stal se rádcem pana z Pernštejna a sepisuje pro něj pošetilé konfese. Alespoň Ennius tak soudí.“

Museli se zastavit. Ulice byla ucpaná zvědavci.

„Kam máš namířeno?“ zajímal se Handsch.

„K jezuitům! Jako všichni.“

„Máme tedy společnou cestu!“

Prefekt jezuitské koleje P. Blysemus stál v té chvíli v opuštěné chodbičce konventu a díval se škvírou dolů na Křižovnický plac, přeplněný lidmi. Tvářil se spokojeně. Ozvaly se kroky. Přicházel šlechtický chovanec Adam ze Šternberka.

„Pomůžete nám, pane Adame?“

„Jistě, otče prefekte,“ odvětil kysele Šternberk.

„Jste mrzutý?“

„Raději bych byl dole, otče prefekte. Tam se toho pořád tolik děje. Ale tady...“

„Nechtěl jsem vás obtěžovat, pane ze Šternberka, ale dnes věru nemáme pomocníků nazbyt. Každý má svůj úkol. Je nutné hlídat Kamenný most, a jakmile se objeví praporec družiny Jeho Výsosti, dát zprávu do sakristie otci Varovi. Vy jste prý pouze díval v chrámu, tak jsem si myslel, že byste mohl pomoci bystrým zrakem a rychlými nohama. Pokud nechcete, dobrá. Udělám to sám. Ale nemám už tak dobré oči ani nohy.“

„Učiním, co je třeba, otče prefekte,“ zastyděl se mladý velmož.

Blyssemus krácel po pavláčce konventu a díval se na tři žáčky, jak spolu s P. Rogeriem valí ke svatému Klimentu soudky se smolou. Pak vešel do chodby k refektáři a otevřel první dveře.

V komůrce seděli na prostém loži otcové Baltazar Hostovinus a Valentin Voit. V rukách drželi text českého kázání. Václav Šturm byl zalezlý pod stolem a tam se chvěl.

„Nesvedu to, nesvedu!“

„Vzchop se, synu!“ řekl Blyssemus laskavým tónem. „Dnes musí být v kostele české kázání!“

„Však jsou tu i jiní!“ bránil se Šturm.

„Nikdo jiný než ty to nesvede. Nevzpomínáš si, že i otec zakladatel Ignác z Loyoly v tobě viděl budoucího kazatele a řečníka? Budeš kázat!“

Blyssemus vyšel do chodbičky. Teprve tam se rozmrzele zašklebil.

Nedaleko od toho všeho, na travnatém vltavském břehu u Židovského města, seděli v chroštinách u lázní dva alumnové koleje Všech svatých, Martin Humelius a Vincent Makovinus, a s nimi synovec profesora Dačického Matouš Philomates a rozpustilý mendík od svatého Jindřicha Poláček. Nechyběl samozřejmě ani křtěný Žid a pamfletář Aemilius.

Ten měl k mlčícímu hloučku důraznou řeč: „To jste celí vy, podělaní oudové univerzitní!“ odplivl si. „Všechno umíte, všemu rozumíte, ale abyste udělali něco pro dobro víry podobojí, to ne.“

„Žvaníš a žvaníš,“ namítl pohrdavě Makovinus. „My z univerzity to provést nemůžeme. Byla by tím ohrožena vážnost našeho stavu.“

„A navíc páni profesori by neradi viděli, kdybychom k jezevcům do kostela třeba jen nakoukli,“ přidal se Philomates. „Proč to neuděláš ty, Žide?“

„Protože mne každý zná, v davu před kostelem mají jezevci špehy, a než by zašlo slunce, seděl bych ve vězení!“ řekl Aemilius.

„Tak ať to udělá Poláček!“ navrhoval Humelius.

„Já to klidně udělám. Ale jestli mě chytnou, řeknu, že jste mě navedli!“

„Nesmí tě chytnout!“ rýpl jej Makovinus tulichem v pochvě pod žebra. „V kostele je šero. Vyhlédneš si skryté místo a...“

„A bác!“ řekl Aemilius.

Rozchechtali se.

„Tak přines pukavce,“ pověděl rozpustilý mendík a utřel si nos.

Aemilius se vyhoupl na strážku, rázným krokem zamířil k fortničce do Židovského města a brzy zmizel kumpánům z očí.

„Jen aby z toho něco nebylo,“ kňoural Philomates.

„Drž hubu!“ okřikl jej Humelius.

Odmlčeli se a hleděli na pomalý proud Vltavy.

„Hu! Hu!“ ozval se Aemilius. Stál na strážce a v každé ruce měl jedno vejce. „Tady jsou! Pěkně zkažená!“ A hned se napřáhl, aby jedno z vajec hodil po Philomatovi. Ten vytasil tulich a máchal s ním.

„Zkus ho hodit, a já tě prošpikuju!“ křičel.

„Musíme přece vejce vyzkoušet,“ namítl sladce Aemilius.

Vykročili k němu.

„Na tobě, Žide!“ houkl Humelius.

„Stůjte!“ napřáhl Aemilius ruku.

„Nehodíš!“ hrozil tulichem Makovinus.

„Hodím!“

Poláček potáhl nosem, shýbl se a popadl pořádný kámen.

„Rozbijeme ti hlavu!“ zahrozil.

„Nechte toho!“ nařídil Humelius. Ihned se musel sehnout. Vejce mu proletělo nad hlavou, křápl o zem a vyvalil se nesmírný puch.

Makovinus s Philomatem se na Aemilia vrhli. Ten se chechtal a utíkal. Studenti brali kameny a s neobyčejnou zuřivostí je po Aemiliovi metali.

„Dost, dost, mám ještě jedno!“ volal křtěný Žid.

„Polož ho. Poláček ho vezme!“ řekl Makovinus.

Aemilius poslechl. Položil vejce na kámen.

„A teď poodejdi!“ poroučel Philomates.

„A vy mě budete honit!“ nehýbal se Aemilius.

„Nejančete! Ať se smradlavec rozbije o jinou hlavu než o naši!“ klidnil je Humelius.

Vyrazili. Podél Křižovnického špitálu mířili ke vchodu do jezuitské koleje. Philomates raději utekl. Ostatní se vtlačili do davu. Humelius s Makovinem začali schválně zaostávat, až se Poláčkovi a Aemiliovi ztratili z očí. Mendíkovi se to příliš nelíbilo.

„Půjdu s tebou, neboj,“ konejšil ho křtěný Žid. „Ukážu ti, kam bude vejce nejlépe namířit. Mezi žáky tam jsou i urození, ty trefit nesmíš, ale jinak je to zhola jedno. Per koho per. Nejlépe jezevce.“

Stáli. Popošli. Stáli. Popošli. Konečně byli u vchodu do kostela. Aemilia odstrčil nějaký řezník, zato obratný mendík proklouzl. Obklopilo ho šero naplněné sborovým zpěvem. Prodíral se davem. Trásl se, aby jej lidé příliš nezmáčkli. Konečně uviděl Boží hrob. Zůstal stát s otevřenou hubou. Civěl na obrovitou stavbu rozbíhající se do stran, ověncenou květinami a osvícenou podivuhodnými barevnými lucernami. Nad stavbou poletovali andělíci a zpívali. Z výšin jim odpovídal nebeský sbor. U velkého oltáře se modlili tři jezuiti, tam se však nikdo nedíval. Všichni upřeně hleděli na Boží hrob, uchvácení barevnými světly a krásnou hudbou.

Mistr Martin Kuthen ze Šprinsberka se pokřižoval. Jeho dcera Eufrozina, které nikdo neřekl jinak než Kutanka, se při pohledu na

tajuplné světlo linoucí se z hlubin hrobu nezdržela a do očí se jí vedraly slzy dojetí.

Poláček se po chvilce otřepal z úžasu a vydal se obhlížet chrámový prostor. Vklouzl mezi galerie. Někde daleko před ním se v hlubinách bludiště rozsvítilo jasné světlo. Aby je uviděl dospělý člověk, musel by pokleknout. Poláček však byl malý. Podíval se a vyrazil dál. Zastavil u sloupu. Odtud dobře viděl na poletující andělíčky. Vybral si obzvláště nadšeného a horlivého, který mával rukama úplně jinak, než jak se mu třepotala křidélka. Andělíček se jmenoval Vašík Brož, to ovšem drzý mendík nemohl vědět. Vytáhl vejce, nadechl se a chtěl hodit. Vtom se však zvedl nějaký hluk. Poláček nechal ruku klesnout a udělal dobře. Do kostela vešel arcikníže Ferdinand se svými dvořany. Pokřižoval se, obdivně pohlédl na Boží hrob, poklekl a velice dlouze se modlil. Konečně vstal.

Přední jezuité jej vyprovázeli k východu. P. Blysemus mu podal kropenku.

„Přiznám se vám, otče prefekte, že co živ, nic podobného jsem neviděl!“ pověděl mu arcikníže. Blysemus se uklonil. Ctil pochvalu muže, který sám uměl uspořádat velkolepé slavnosti a divadla. Podal kropenku i arciknížecím dvořanům.

Jeho Výsost vyšla před kostel. Pozdravili ho přicházející kanovníci prvního pražského chrámu v čele s proboštem Scriboniem.

„Jděte a poučte se, důstojní otcové!“ řekl jim Ferdinand. „Uvidíte, co byste měli následovat. Proč nevidím nic takového v ostatních katolických kostelech? Odpíráte lidu vděčné divadlo, kterým lze roznítit jeho zbožnost!“

Kanovníci se ukláněli. Jistě si mysleli, že jim by se na stavbu podobného díla nedostalo tak štědré podpory jako jezuitům.

Rakocius, přitisknutý ke zdi Křížovnického kostela, pozoroval Handsche, který dovedně proklouzl k Petru Ondřejovi Mathiollimu, lékaři Jeho Výsosti, a uctivě s ním rozmlouval.

„Šimon Pistorius měl pravdu,“ řekl si Rakocius. „Slovutný mecenáš se stahuje do ústraní a Handsch v touze po nějakém úřadu už rozhazuje sítě jinde.“

Lidé se tlačili ven z kostela, aby viděli odjezd družiny Jeho Výsosti. Jiní se zase hrnuli do chrámu. Nastalý zmatek byl pro mendíka od svatého Jindřicha tou nejvhodnější chvílí. Poláček se rozmáchl a hodil. Křup, rozpláclo se vajíčko. Potřísněný andělíček zamával ručkama tak zuřivě, až si utrhl bílá křídla. Chrámem se šířil strašlivý puch.

Rozvlnily se květiny na galerii. P. Valentin Voit napřáhl ruce, popadl kroutícího se smrdutého andílka a vnesl jej do útrob Božího hrobu. Květiny se uklidnily. Jen andělíci se při svém chorálu točili více do stran a zlostně blýskali očima.

Lid hrnoucí se do chrámu nic nepoznal. Všichni jen dýchali smrdutý puch, ale mysleli si, že to tak má být.

Dva básníci putující na jednom koni se pomalu blížili k Českému Brodu, kde chtěli přenocovat. Aquilinas si třel namožený zadek. Ennius tělo vůbec necítil. Sesedli a odpočívali.

Lehký větřík přinesl odkudsi ze svahu kopce, na němž seděli, záchvěv dětského křiku. Trávou uháněl malý hoch se psem. Pes vrtěl ocasem a v mordě si nesl kost. Kluk zvíře honil. Básníci se smáli.

„Máš neposlušného psa, chlapče!“ zavolal Aquilinas.

Kluk se zastavil a zvědavě je pozoroval.

„Je opravdu neposlušný. Jedete z daleka, vzácní pánové?“

„Až z moravské země,“ přívětivě odpověděl Ennius. „Ale teď utíkej! Tvůj neposlucha na tebe čeká.“

„A vezmi mu tu kost. Za trest!“ dodal Aquilinas.

„To právě chci! Vyhrabal ji na poli, lotr, papeženec, pikhart! To nesmí!“ křičel kluk.

„Víš vůbec, ty hlupáku, co je to pikhart?“ zeptal se prostějovský rektor.

Kluk se zasmál.

„Tak utíkej a vezmi psovi tu kost!“ pobídl ho Ennius. „Když ji zahrabeš na tomtéž místě, v létě ti z ní vyroste podivuhodná květina.“

„Eh, tady je takových hnátů všude spousta, páni,“ mávl klučík rukou. „Stačí jen trochu hrábnout.“

„A kterýpak chytrák tu zasadil do země kosti v domnění, že mu z nich vyroste maso?“ otázal se Ennius.

„Prý tady kdysi byla veliká bitva, páni!“

„Jak se to tu jmenuje, chlapče?“

„Nemá to žádné jméno,“ pokrčil chlapec rameny. „Ale tamta ves jsou Lipany,“ ukázal prstem a rozeběhl se za psem. Vesele si hopsal z kopce dolů.

Zvedl se vítr a nadzvedával básníkům pláště. Drali se do sedla. Kůň zatím trpělivě čekal a přemítal o Vergiliovi.

Dva jezdci v jednom sedle stáli nyní na úpatí kopce.

„Héééj, páni!“ ozýval se z dálky klukův hlas. „Nezdržujte se tu do tmy. V noci chodí kolem kopce duchové a pláčou!“

P. Václav Šturm měl o nešporách toho slavného dne české kázání u svatého Klimenta. Zpočátku zadržával, ale našel v sobě jistotu i sílu. Napjatě mu naslouchal plný kostel Pražanů.

26.

Bylo po Velikonocích. Pršelo. Pavel Vorličný Aquilinas, rektor prostějovské školy, vyšel z hostince U Mělnických na novoměstském Příkopě a vnořil se do bludiště uliček a plácků. Nad městem se rozkošnický převalovala nízká šedá obloha. Kameny byly vlhké a šel z nich chlad.

Aquilinas se cítil osamělý a od všeho odstrkovaný. Takto si svůj pobyt v Městech pražských nepředstavoval. Šimona Ennia pozval mistr Collinus k sobě, aby bydlel u něho v Andělské zahradě, kde dlouhá léta učival. Aquilinas za něj sice nemusel utrácet další grošiky, avšak ztratil druhu pro dlouhé dny čekání na začátek slavnosti. Když se za ním do Andělské zahrady vypravil, zastoupil mu cestu správce Pušnpeltius, uprchlík z univerzity. Do Andělské zahrady prý zatím nesmí vstoupit nikdo nepovolaný. Přípravy jsou v plném proudu a slavnost má být pro hosty překvapením! Odkudsi z patra přitom zněl smích mnoha hrdel. Aquilinas dokonce poznával hlasy. Dobrá, Mitis, Handsch a Ennius patřivali k nejbližším pomocníkům mistra Matouše, ti ať jsou přizváni k přípravám. Ale proč se jich má účastnit i Jan Banno z Fenixfeldu, kdysi chudý žáček školy v Andělské zahradě a později vymetač panských předpokojů, vychovatel u Lichněšternů a sekretář Adama z Ditrichštejna? Copak je Banno víc než Aquilinas? A jak mohl mistr Matouš věnovat důvěru Juliu Opitovi z Maličina a na Sázavském Poříčí? Prostějovský rektor sice uznával, že dědeček mladého rytíře byl spolu s panem z Hodějova zakladatelem básnické družiny a že básníky podporoval i jeho otec Jan, statečný muž, jenž trpěl pro víru. Ale Julius? Což o něm není známo, že zcela propadl veselému životu, a pokud jej zajímají nějaké básně, pak jen ty rozverně a necudné? Così se změnilo a v oparu vzrušení, který se vznášel nad slavnostním setkáním světél české vzdělanosti, bylo cítit hořkost.

Aquilinas již předvčerejškem vyhledal na Novém Městě mistra Jakuba Kamenického, kterého při rozhovorech s panem Vojtěchem z Pernštejna vylíčil jako znamenitého teologa a s nímž velmož toužil

vejít do písemného styku. Kamenický ovšem již dávno zanechal teologie i farářování, oženil se a dal se na výnosné řemeslo lékařské.

„Pavle, Pavle,“ objímal bývalého druha z univerzity, „tebe ještě pořád drží vznešené myšlenky na nápravu religie podobojí? Těší mě sice, že si pamatuješ na naše disputace vedené po krčmách a že si vážíš mých tehdejších vývodů, ale já se k nim už vracet nechci, i kdyby mne prosili všichni tři páni z Pernštejna. Včetně nejstaršího Jaroslava, který, jak jistě víš, musel uprchnout od císařského dvora před věřiteli někam do cizích zemí. Porad' svému dobrodinci, ať se raději zabývá hospodářstvím než náboženstvím, nebo skončí jako jeho nejstarší bratr. Anebo jako jeho prostřední bratr, který si vzal Španělku uvyklou přepychu u nás nevidanému.“

Aquilinas odcházel od Kamenického a dumal, jak přetaví řeč bývalého druha v poselství panu z Pernštejna. Inu, je spisovatel, však na něco přijde.

Znovu se zkusil prodat do Andělské zahrady pozdravit váženého mistra Collina, ale kdo to střežil vchod, ne-li protivný Kerberos Pušnpeltius?

„Už mi z básníků třeští hlava, pane příchozí!“ promluvil nepřijemným hlasem. „Co chvíli tu některý z nich klepe u vrat a dožaduje se návštěvy u mistra Matouše. Nejde to! Slovatný mistr pracuje a nechce být rušen. Však jej o slavnosti uvidíte!“

„Na vrata neklepou básníci, ale déšť,“ namítal Aquilinas. „Někdo dovnitř smí a já ne? Chci jen pozdravit mistra.“

„Nikdo z vašich druhů tu dnes není,“ namítl Pušnpeltius.

„A kde jsou?“

„Vím já?“ Kerberos se zlobil. „Mistr Tomáš Mitis včera u sebe ve škole hostil píseckého, nymburského, kutnohorského a olomouckého rektora a bylo tam věru veselo. Kde však jsou dnes, to opravdu netuším!“

Aquilinas krácel deštěm po Koňském trhu. Kde mohou všichni být? Proč se mu vyhýbají?

Prošel po lávce na Staré Město. V Kunešovic ulici se zastavil v obchodu pana Melantricha, českého arcitiskaře, prohlédnout si

knihy. Pak se vydal do Veliké univerzitní koleje. V letním muzeu stál u katedry mistr Tomáš Hájek Nemicus a okolo něj byli shromážděni studenti, a dokonce i žáčci z několika městských škol. Mistr Hájek jim ukazoval náčrtek mapy Pražských měst a cosi vysvětloval. Zahlédl Aquilina, usmál se a šel ho pozdravit.

„Chystám se na přesné vyměření Prahy,“ hovořil. „Slíbil jsem to při své deklamaci na chválu geometrie. Jistě jsi o ní slyšel. Však se o ní ještě pořád mluví.“

„Jistě. Slyšel. Jen samou chválu,“ odpověděl Aquilinas, který netušil, o čem je řeč.

Nemicus ukázal na studentské stádo. „Oni budou mými pomocníky! A co ty, Aquiline? Jak se těšíš na slavnost?“

„Toulám se samojediný městem. Jakoby přede mnou všichni utekli.“

„Mě jsi našel bez potíží,“ pravil Hájek, stiskl prostějovskému rektorovi ruku a vrátil se ke studentům.

Aquilinas došel na Staroměstský rynek. Chvilí váhal, ale pak vstoupil do výstavného Sixtovského domu na rohu Celetné ulice. Pan Theodor Sixt hostil na mázhauzu své švagry z prvního manželství, Jana a Jakuba Srnovce z Varvažova.

„Nemáme teď na vás čas, Aquiline,“ stiskli mu všichni ruku. „Však se uvidíme na slavnosti v Andělské zahradě.“

Pan Sixt alespoň Aquilinovi nalil číši vína.

„Řešíme tu zapeklitý právní spor. Netýká se našťěstí nikoho z nás, nýbrž urozených sousedů z města Jičína, kde je pan švagr Jan předním konšelem.“

„Měli jsme tam u nás v horách, pane Aquiline, těžké časy, opravdovou vojnu, zapálené lesy, zatopené doly, střelení, vraždy...,“ chlubil se Jan Srnovec.

„Opravdu?“ divil se Aquilinas, kterého to vůbec nezajímalo. „Jaká podivná doba!“

Rozloučil se a zamířil k mostu. Před jezuitským chrámem na Křižovnickém place se ještě pořád tlačili zvědavci toužící spatřit Boží hrob. Největší divadlo již sice skončilo, nad oltářem

nepoletovalo hejno andělů a nezněly zpěvy, ale pořád bylo na co se dívat. Aquilinas chvíli bojoval se zvědavostí, ale pak v něm zvítězila hrdost a on k černým páterům nevešel.

Jeho další pouť vedla přes most křivolakými uličkami k svatému Tomáši a odtud do osady Na Pískách. S tlukoucím srdcem otevřel dveře posledního domu před Píseckou branou. Přes všechen déšť ucítil prosluněnou vzpomínku na doby, kdy ještě nemusel počítat kapky jarního pláče. Na jakéhosi sluhu houkl, kdo je, a sluha mu ukázal do dvora. Aquilinas věděl, kam má jít. Prošel dvorem a dal se do svahu upravené zahrady. V její horní části byla vinička a uprostřed ní půvabný vyřezávaný altán. Aquilinas se zastavil. Vzpomínal na doby, kdy se tu sedávalo, pilo víno, psala i četla poezie. A jako tehdy, i dnes se ozval z altánu smích a drnkání strun. Copak se čas může vrátit a vzpomínky proměnit v přítomnost?

Aquilinas rychle hledal příhodný latinský verš, aby vstoupil, jak bývalo kdysi zvykem.

Uvnitř altánu seděli Jiří Handsch, Šimon Ennius, písecký rektor Vít Trajan Nigellus, rytíř Julius Opit z Maličina a synovec slovutného mecenáše, Oldřich Hodějovský z Hodějova.

„Vítej, Aquiline, copak tě přivádí do zakázané zahrady?“ ptal se rozmarně Handsch. Ze střechy altánu kapala voda přímo prostějovskému rektorovi za krk.

„Jsem tu v Městech pražských už několik dní a ještě jsem nepřišel panu Hodějovskému složit poklonu. Není to hanba?“ zvolal Aquilinas a vtlačil se do altánu.

„Chceš říci, že tě slovutný mecenáš doposud nepozval, a tak jsi přišel sám?“ řekl přio opilý Trajan Nigellus.

Aquilinas se zarděl. „Opravdu je tato zahrada, v níž jsem tolikrát sedával, trhal hrozny z vinice a pil víno s přáteli, pro mne zakázaná?“

„Sestavovali jsme itinerář slavnosti, což má být překvapení,“ vysvětlil Handsch a ukryl několik archů papíru pod dřevěnou desku, na níž předtím psal. „Ale už jsme hotovi. Není tu totiž Mitis, který by nás zdržoval svými ztřeštěnými nápady. Přisedni.“

„Když jsme zamýšleli být vážní, Mitis chtěl být veselý, když jsme sumírovali veselé kousky, on se pobouřeně rozčiloval,“ řekl Opit z Maličina.

„Dobře, že jste na něj nedali,“ pověděl Trajan. „Jsem věru zvědav na tu báseň, kterou pro slavnost přichystal a jíž se již teď chechtají i primáni z jeho školy.“

Aquilinas usedl. Nalili mu víno a tlachali o Mitisově básni, kterou neznali.

Prostějovský rektor se obrátil na Šimona Ennia: „Včera jste prý byli u Mitise ve škole.“

„Ano, a bylo to veselé,“ radoval se Ennius.

„Proč jsi mi nedal vědět?“

„Vždyť jsem za tebou U Mělnických byl! Ale řekli mi, že jsi někam odešel. Myslel jsem, že se chceš věnovat svým záležitostem.“

„Blahopřej Enniovi, Aquiline,“ pověděl Trajan Nigellus. „Slovutný mecenáš slíbil, že mu pomůže vrátit se do rodných Klatov a stát se tam městským písařem.“

„Opravdu?“ překvapeně se zeptal Aquilinas. „Neřekl jsi mi, že chceš z Olomouce pryč!“

„A kdo by se mi mohl divit?“ zvolal Ennius. „Po těch bouřích mě chtěl místokancléř hnát pryč. Farář Had se mne zastal, jenže koho se zastane Had, toho hned začnou nenávidět tamní měšťané. Mám všeho po krk. Dlouhé roky se tluču po školách. Nejvyšší čas vrátit se tam, odkud jsem vyšel.“

„Na rozdíl od Pavla Kristiána Koldína, který sice také vyšel z Klatov, ale rozhodně se tam vrátit nehodlá. To proto, že se stydí za svou rodinu,“ smál se Trajan.

„Koldín míří na staroměstskou radnici, věřte mi. Je znamenitý jurista, nechce skončit jako profesor na univerzitě,“ pravil Handsch.

„Jurista je možná dobrý, ale básník prachmizerný,“ řekl Trajan. Opit z Maličina se k němu naklonil a ptal se, proč se Koldín stydí za svou rodinu. Trajan si s ním chvíli šeptal. Oba se rozesmáli.

Dolní zahradou procházel slovutný mecenáš básnické družiny Jan Hodějovský z Hodějova. Ukazoval ji dvěma pánům.

„Kdopak jsou ti dva?“ zajímal se Aquilinas.

„Nějací úředníci z pražského Hradu. Prvnímu z nich strýc prodává dům a druhý je svědek toho obchodu,“ vysvětlil netečně Oldřich Hodějovský.

V Aquilinovi by se krve nedořezal.

„Pan Hodějovský prodává svůj slavný dům u Písecké brány?“ zeptal se rozechvělým hlasem.

„Copak to nevíš, Aquiline?“ divil se Handsch.

Mecenáš s oběma pány stoupal zahradou. Spatřil skupinku v altánu a zamával na ni. S úsměvem se obrátil: „Vidíte, pane ze Šenfeldu? Takový pohled tu dříve býval běžný. Altán plný básníků!“

Básníci vstali a ukláněli se.

„Je radost vidět tolik učených mužů pohromadě,“ pravil pan Šenfeld, který kupoval dům i se zahradou. „A ctím i památné místo. Nicméně pokud budu chtít rozšířit vinici, ten altán strhnu.“

Páni zase sestupovali do dolní zahrady.

„Rozmyslete si to ještě, pane ze Šenfeldu!“ říkal mecenáš. „Budoucí pokolení sem jednou budou putovat jako ke svatostánku, z něhož vzešlo světlo české učenosti. Václav Hájek z Libočan tu předčítal svou kroniku, Jan Orpheus recitoval báseň o Vlastě, Šebestián Aerichalcus...“

Páni zmizeli. Pavel Aquilinas vstal a vyšel z altánu. Přestalo pršet. Na západním obzoru se trhala černá mračna. Ucítíl za sebou Ennia.

„Také máš takový divný pocit, Šimone, že jsme svědky konce velkého času a příchodu podivné, nejisté doby?“ ptal se Aquilinas. Za ním však nestál Ennius, nýbrž Trajan Nigellus, který se rozkročil a močil do trávy žluté pampeliškami.

V Andělské zahradě vrcholily přípravy na večerní slavnost básnické družiny. Pobíhala tam čeleď a žáčci z Collinovy školy. Všichni honil Krčín Pušnpeltius, jako by nikdy nic jiného než

majordoma nedělal: „Svícný na stoly! Doneste ještě lavice, máme málo lavic! A posypte je květinami!“

Jiří Handsch s Tomášem Mitisem obcházeli hlubiny slavné zahrady. Mitis držel archy s itinerářem slavnosti a občas do nich nahlédl. Nadšeně vykřikovali a podávali si ruce.

„Jezuité nám můžou závidět!“ volal Mitis. „Takovouto slavnost dokážou připravit pouze ti, kdo nemají duši zatíženou nenávisť. Na každém kroku nechť se zrak těší z půvabných obrazů. Na každém druhém kroku ať sluch dostane, co mu patří. Zde budu já recitovat svou báseň o Sitimovi a jeho hledání!“

„Ať se duch nepřežere, Tomáši!“ prohodil Handsch a poněkud zchladil Mitisovo nadšení.

Pan Jan Hodějovský z Hodějova seděl v útulné komnatě a naléval víno sobě i příteli Collinovi. „Jsi unavený, Matouši,“ pověděl. „Měl bys poslechnout a odjet se mnou na Řepici. Ujal by ses po Handschovi uspořádání výboru poezie slovutné Sodaloty. Kdo povolanější by to mohl udělat? Žili bychom šťastně a oddávali se jen plodům ducha.“

Collinus se pouze usmál a lehce zavrtěl hlavou. Hodějovský mu podal plný pohár. „Myslíš si snad, že bych pro svou mladou a půvabnou ženu zapomněl na starého přítele?“ vyzvídal. „Lehká pomoc! Ožením tě také! Řepice je moje království! V švestkovém sadu tancují bohyně a od zahradní branky má klíče Apollón. Matouši, zvu tě na Olymp a ty odmítáš!“

„Protože jsem člověk a ne bůh,“ klidně namítl Collinus. „Mně nektar pít nepřísluší.“

„Pij tedy bohehlav. Až do dna, mistře! Až do dna tu hořkou číši!“ Napili se vína.

„Celý život hledáme harmonii, a když ji konečně můžeme najít v mém řepickém tuskulu, ty, můj druh nejbližší, dáš přednost neklidu pošetilého světa!“ horlil mecenáš. „Co tě tu drží? Škola? Ať ji vede některý z tvých žáků! Naděje, že se vrátíš na univerzitu? Je marná, můj milý, víš to stejně dobře jako já. Mne neoklameš. Jsi pro tu křivdu trpký a zahořklý. A hodláš napravovat nenapravitelné.“

Nehledáš útěchu ve filozofickém ústraní, nýbrž uprostřed pletich a třenic, jichž je Praha plná. Tím ale jen jitríš své rány. Proti malosti ducha lze bojovat jen pohrdáním.“

„Nemám v sobě hořkost pro potupu, kterou mi připravili mí nepřátelé,“ řekl Collinus. „Jak praví Achilleus, bystrý v běhu, Patroklovi:

*Co se však stalo dříve, již nechejme.
Není přec možná pořád v hrudi své býti rozhněván.“*

Pan Hodějovský se nedal a citát přebil dalším, tentokrát Ovidiovým:

„Ten, kdo vzdálen je Diovi, vzdálen je blesku.“

Pohlédl na přítele a tiše se jej zeptal: „Víš, co bylo záminkou pro to, abys byl zbaven profesorského stolce? Ten, kdo mi to prozradil, dobře znal pravý důvod. Pomáhal jsi příteli Kašparovi z Niedburku, jenž býval knihovníkem arciknížete Maxmiliána, uspořádat spisy mistra Jana Husa. Bylo mi řečeno, že všichni, kdo okolo následníka trůnu rozdmýchávali ohýnky odpadlictví od svaté církve, budou tvrdě potrestáni. Na Niedburka za Styx dosáhnout nemohou, sáhli tedy na tebe. Dej všemi zmatky rozbouřenému světu sbohem, Matouši! Jedme na Řepici, kde zavřeme vrata před vši ubohostí. Ať mé tuskulum září jasným světlem a dá příklad těm, kdo doufají.“

„Oba jsme staří a možná i moudří, Jane,“ pověděl pomalu Collinus. „Spolu jsme sázeli vinici v zahradě tvého domu Na Pískách, která již dávno uschla a zarostla plevem. Ti, kdo nám byli nejbližší, odešli. Doba je neklidná a Olymp, nad nímž je nebe vždy modré a průzračné, v mlhách. Já však přece nedokážu zahodit svůj štít jako veselý Archilos a uprchnout z boje:

*Kterýsi ze sajských mužů se holedbá štítem, jež v křoví –
bez hany krásnou zbraň – nerad jsem zanechal kdes.
Mne však nestihl smrtící los! A se štítem k d'asu.
Nebude horší než ten, který si opatřím zas.*

Slyšíš hlasy z průjezdu? Jsou to mí žáci. To já je vedl po stezkách Illiady, já byl soudcem jejich prvních básní. Díky tvé nezměrné laskavosti mnozí z nich získali erby a úřady. S lehkým srdcem pak zahodili štít prvotního ducha naší družiny, jenž stál nad jepičími třenicemi hlasatelů malých pravd i velkých lží. Od disputací přešli k hádkám, od poezie k psaní konfesí, od umění se otočili k intrikám. A přece stále doufám, že to, co nás spojovalo, zůstává pevným mostem nad přízemním hemžením zmatené doby. Andělská zahrada je hradem, kde ještě stále hoří vznešený duch naší družiny. Proto je mé místo zde.“

V průjezdu Andělské zahrady hlučeli básníci. Objímali se a vítali.

„Ondřejí!“

„Vítku!“

„Kherne!“

„Zase pohromadě!“

„Vivat předobry mecenáše Jan Hodějovský!“

„Vivat básnická družina!“

„Přijdou všichni?“

„Když došli Aquilinas s Enniem až z Moravy, proč by nepřišli ti, kteří bydlí na Starém Městě pražském?“

„V zahradě je uchystáno veliké překvapení!“

„V podobě sudu mělničiny!“

„Mitis sliboval, že budeme pít nektar!“

„Hromovládny Zeus by k tomu nedal svolení.“

„Universí je tu!“

Přicházeli profesori Karlovy univerzity. Tadeáš Hájek Nemicus, Šimon Proxenus ze Sudetu, Pavel Kristián Koldín i Petr Codicillus z Tulechova. Natahovaly se k nim tucty rukou. A tehdy vyšel ze dvora mistr Tomáš Mitis z Limůz a zavelel:

„Vítejte, přátelé a pojd'te!“

Za velkého hluku se básníci valili do zahrady.

„Přináším několik půvabných hymnů!“

„Já sepsal dvě skolia!“

„Skolia jsou nevhodná, drahý příteli, skolí vždy špatně, byť i vtipně zvoleným šípem. Já jsem pro epigram!“

Básníci se strkali. Důstojný mistr Jan Aquila z Plavče, staroměstský konšel Zikmund Antoch z Helfenburku, Kutnohorští Mikuláš Rakocius a Jan Tapineus, Rakovničané David Crinitus z Hlavačova a Jan Gryllus, žatecký Šimon Pistorius, Plzeňan doktor Řehoř Khern, Klatovan Baltazar Kulíšek, Jan Bastarius, Martin Hanna, Šimon Villaticus, Pavel Lucinus, Jiří Vabruschius, Prokop Lupacius, Mistr Ondřej Lucinius, Jan Rosinus, Jan Hynkonius, Petr Lophusde Montehibertino a další a další. Proplétali se mezi sebou, tvořili skupinky, rozmlouvali.

„Dobrý den, Jane Banno! Nic o tobě nevím, pověz, co děláš a jak se máš?“

„Co teď dělám? Rozhoduji se, zda mám odjet s panem z Ditrichštejna do Paříže anebo raději vstoupit do dvorských služeb,“ laskavě odpovídal na otázku nějakého bezvýznamného poety Jan Banno, miláček Štěstěny, a ti, kteří stáli poblíž, polykali závistivé sliny.

„Tu je velký teolog Pavel Aquilinas!“ volal doktor Khern. Posměšné řeči o partykách prostějovského rektora s pošetilým Vojtěchem z Pernštejna se rychle rozšířily.

„Smějete se mým upřímným snahám! Avšak vinit mě z prospěchářství a špatné vůle nemůžete!“ otáčel se napadený kolem dokola, připraven odrážet rány.

„Nic ve zlém, Aquiline, víš, jak si tě vážíme. Měl by ses však držet toho, co umíš a v čem jsi prospěšný. Tvou knihu s výtahy Catonových distich mám vždy po ruce. Zato po konfesi, kterou prý nyní sepišuješ, netoužím!“ podával mu ruku Martin Hanna.

Jiří Handsch si odvedl stranou Hájka Nemicuse.

„Jak ses rozhodl, Tadeáši? Budeš spolupracovat s panem Mathiolim?“

„Budu. A ty?“

„Já?“

„Mám-li já Mathioliho herbář přeložit do češtiny, ty bys jej měl převést do němčiny. Tak zněl přece jeho návrh.“

„Ano, a je věru lákavý. Jen nevím, jak to vysvětlit slovutnému mecenáši. Pořádám sborník poezie naší družiny k tisku. A dvě takové práce najednou nelze stihnout.“

„Která je užitečnější?“

Handsch se opatrně rozhlédl.

„Blíží se mi překlad herbáře. Ale jak to mám panu Hodějovskému oznámit?“

„Poezii přece může pořádat i někdo jiný. Mitis, Vabruschius, Balbín. Kdokoliv.“

„Mnozí toužili, aby je mecenáš pověřil tou prací, avšak on ji svěřil mně. A já nyní pohrdnu tou ctí? A jak se bude tvářit Mistr Collinus, až mu řeknou, že se stanu dvořanem Jeho Výsosti arciknížete Ferdinanda? Víš přece, že...“

„Musíš se rozhodnout. Pro jedno nebo pro druhé.“

„Už jsem se rozhodl. Jen nevím, jak to slovutnému mecenáši vysvětlit.“

Zvedl se preveliký jásos. Do zahrady vstoupili mistr Collinus a Jan Hodějovský z Hodějova. Básníci jim provolávali slávu. Stisky rukou se nedaly spočítat.

„Ustupte!“ volal Julius Opit z Maličina. Básníci utichli a rozestoupili se do stran. Po trávě, žluté pampeliškami, se z hloubi zahrady blížily tři poněkud necudně oblečené bohyně. Vzdělanci otevřeli ústa.

Banno popošel k bohyním.

„Urozený pane, předobry náš mecenáši!“ zahovořil. „Tu k vám přistupují Héra, Athéna a Afrodité, abyste rozsoudil, která z nich je nejkrásnější, tak jako to kdysi učinil pastýř v Idském pohoří. Tu Héra vám, určíte-li ji, slibuje vládu a bohatství...“

„Nepotřebuji to ani ono!“ přerušil jej mecenáš a prohlížel si bohyni. Básníci zatleskali.

„Athéna vám slibuje moudrost a válečnou slávu!“ pokračoval Banno.

„Chi, chi,“ zasmála se bohyně.

„O tom musím uvažovat,“ řekl Hodějovský. Popošel k Athéně, vzal ji za ruce a usměvavě na ni hleděl: „Jak ti říkají, děvče?“

Aquilinas se červenal, bratři Srnovci z Varvažova fialověli. Codicillus špitl Collinovi: „Promluvte, Mistře Matouši! Mecenáš se zapomněl!“

Situaci vzal do rukou Jakub Srnovec z Varvažova.

„Ať promluví Mistr Matouš Collinus, hlava učeného stáda Apollonova!“ volal.

Mitis se k němu naklonil: „Ještě ne! Afrodité musí dostat jablko!“

„Odežeňte ty harapanny,“ nakázal Proxenus svým obvyklým mrzoutským tónem. Mezi básníky probleskl smích.

„Kde je jablko?“ rozhlížel se zoufale Mitis. Banno mávl rukou. Handsch se odvracel. Trajan předstíral, že s tím nemá nic společného. Mecenáš se nasytil pohledu na necudné bohyně. Navíc spatřil nejasné chmury na tváři přítele Collina.

„Nejsem povolán, abych vybíral mezi těmito krasavicemi. Ještě bych mohl způsobit trojskou válku!“ řekl a obrátil se. Básníci se uctivě smáli. Banno odháněl bohyně pryč. Nikdo nevěděl, co dělat dál. Mistr Matouš pozvedl ruku. Nehledal slova dlouho:

*„Vítejte, druhové v pití! Já začnu s dobrým
a dovést chci i k dobrému konci svou řeč.
Kdykoliv k takové hostině se sejdeme, přátelé milí,
třeba se bavit a smát, mravnost však zachovat též,
mile se radovat spolu, říkat si posměšky,
které jsou s to budít veselý smích.
K tomu však druž se též vážnost, i slyšme,
co po řadě každý vypráví:
poutavá řeč ozdobou pitky je vždy.
Poslušni budme toho, kdo předsedá!
Tak se to patří mužům dobrým, ta věc přináší slávu a čest.“*

Básníci vypukli v jásot, rozradostnění z toho, že jejich vůdce vyhnal deklamací bůžky trapnosti a necudnosti.

Začalo se šerit. Zahrada se změnila v hradbu mlčenlivých stínů. Handsch podal mecenášovi velikou lucernu.

„Ukazujte nám cestu, předobrá pane, jako jste to činil po celý ten dlouhý čas!“ prosil naléhavým hlasem.

„A kam mám jít?“ nevěděl Hodějovský.

„Mecenáš přece není lokaj s lucernou! To jste přehnali!“ řekl Proxenus Mitisovi.

„Nerozumíš snad tomu obrazu?“ urazil se Mitis.

„Jistěže ano! Nevyznívá však dobře!“

Pan Hodějovský podal lucernu Žabovinovi, ten Basstariovi, Basstarius Khernovi. Pak se jí zmocnil Mitis.

„Do hloubi zahrady! Do tmy! My neseme světlo!“ volal a vykročil. Básníci se dali za ním, vráželi do sebe a strkali se. Mezi stromy problesklo světlo luceren rozvěšených okolo prostřených stolů. Někteří se nerozpakovali a drali se k nim křovinami. Jiní ještě poslušně následovali Mitise do tmy. Lucerna hopsala pod stromy. Šerem prchaly čtyři dryády.

„Sem se světlem!“ křičel Julius Opit, ale dryády zmizely. Tu v hloubi zahradního bludiště zaplálo druhé světlo. Mitis k němu kráčet a klopýtal o pampelišky. Od prostřených stolů zahlaholil smích.

Mitis dovedl prořídrou družinu do zahradního zákoutí s lucernou pověšenou na stromě. Svou podal vedle stojícímu Mikuláši Rakociovi a vytáhl ze záhradří listy se sepsanou básní. Srdce mu tlouklo vzrušením. Pohlédl na shromážděné tváře. Mistr Collinus na něj povzbudivě kývl. Mecenáš Hodějovský se rozkročil a očekával oslavné verše. Banno s Handschem po špičkách mizeli do tmy.

„Kam jdete?“ zajímal se šepem Proxenus.

„Uklidnit odpadlíky u prostřených stolů,“ stejně tiše odpovídali ti dva. A zmizeli plni radosti, že uniknou poslechu Mitisova pošetilého díla. Mistr Tomáš se jal rozechvělým hlasem deklamovat.

Příběh začínal ve vymyšleném městě Monteros. Moudrý vládce povolal svého služebníka Sitima a oznámil mu, že v dávných

dobách jistý potměšilec, jehož jméno si už nikdo nepamatuje, pověřený ostrahou všech městských pokladů, nectně zradil své poslání, poklady uloupil a prchl do neznáma. Sitimovým úkolem je vydat se na cestu a ukradené poklady najít.

Naslouchající básníci se jako jeden muž domnívali, že uloupené skvosty neznamenaají pomíjivé zlato, leč poezii jednotlivých členů družiny, a hrozili se, že Sitimus bude putovat od jednoho poety k druhému, aby našel ztracené bohatství ducha, což by trvalo dlouho. Někteří se otáčeli za probleskující září od plných stolů. Pár z nich neodolalo a tiše se k nim vydalo.

Mistr Tomáš vedl svého Sitima podivuhodnými cestami. Poutník kráčet rozličnými krajinami a všude objevoval stopy po pokladech, které tam ukryl ten, jehož jméno nikdo nezná. Jednou jej dovedli k řece, která zalila rozvaliny kláštera. Pod hladinou uviděl temné stíny, snad zatopené chodby, a uvěřil, že je v nich ukryto zmizelé bohatství, jež kdysi patřovalo lidem, avšak nyní je vlastní ryby. Poté spatřil kraj, kde lidé rozbíjeli své domy v domnění, že v nich jejich předci ukryli zlato, a když nic nenašli, živořili ve sněhu a mrazu u ohňů ve zříceninách. Jindy vešel do nádherného zámku a účastnil se hostiny v sále, kde byli na stěně vymalováni tři muži a každý z nich se díval jinam. Nápis pod malbou hlásal, že jeden z těch tří hledí přímo do srdce tajemství. Ale který? Sitimus se v hloubi noci vypravil zpět do sálu a zapálil svíci. Tři muži na stěně se dívali přímo na něj.

Kruh kolem Mitise řídil. Básníci prchali k plným stolům. Handsch s Bannem tam již nedokázali udržet uprchlíky potichu. Možná se o to ani nesnažili. Zahradou zněl smích. I samotný mecenáš, který zatím trpělivě čekal, až se na scéně příběhu objeví patřičně oslaven on sám, se začal ohlížet do tmy.

Sitimus pochopil, že nejprve musí objevit jméno toho, jenž v dávných časech z Monterosu odnesl poklady. Znovu a znovu se o to pokoušel, nalézal však jen jména nepravá a ta jej vedla po bludných cestách. Nakonec právě jméno našel. Lupič se jmenoval Fortunatus. Byl synem bohyně šťastné náhody Tyché a uloupené

poklady zakopal v zapomenuté zemi v čase, kdy nebeské Plejády sestupují na obzoru do moře. Nyní však oblohou putují jejich jarní sestry Hyády. Lze poklady objevit podle znamení, které dávají ony?

„Mitis se pomátl a plete poezii s astrologií,“ šeptal pobaveně mistr Pavel Kristián Koldín Hájkovi.

„Je to roztomilé,“ stejně tiše odpověděl ten.

„Zkrať své vyprávění, Tomáši!“ ozval se Proxenus nahlas. „Dopovíš nám to při víně.“

„I jiní chtějí přednést své básně!“ řekl Trajan Nigellus.

Prořídilý hlouček posluchačů souhlasně zabručel. Mikuláš Rakocius přiskočil k mecenáši Hodějovskému a posvítíl mu na cestu chroštinami. Ostatní se vydali za nimi. Hájek poslední. Mitis osaměl pod hořící lucernou.

U stolů popíjeli uprchlí básníci, ukazovali si listy se svými krátkými básněmi a navzájem si je chválili. Křikem a halasem uvítali Hodějovského s Collinem.

„Mitis to zkazil. Přesně, jak jsem čekal,“ řekl hořce Handsch.

„Měli jsme připravenou cestu zahradou od světla ke světlu, smích dryád, koupání nymf v měsíčním světle, Panovu flétnu a krátké oslavné zdravice,“ doplňoval Banno vztekle. „A on všechny otrávil blouděním za panem Štěstím.“

„Slyšíte ten šum?“ naklonil se k nim Julius Opit. „To zahradou zmateně běhají nymfy a Dionýsos leze ze svého trůnu. Je nutno jít a říci všem, že se procházka nekoná.“

Poplašeně zapípal probuzený pták. V zahradě se rozsvěcela další světla. Zapaloval je Mitis. Mezi keři se míhala jeho lucerna. Pak ale náhle zmizela v neproniknutelné tmě zplanělé botanické zahrady.

„Nečekejme na něj. Urazil se,“ řekl Handsch. Pan Hodějovský vstal s plným pohárem v ruce.

„Nuže pozvedněme číše!“ velel. Všichni tak učinili.

„Mám pronést řeč?“ ptal se mecenáš rozmarně.

„Ano, ano! Čekáme! Nechť mluví předobry pan z Hodějova, který nám předsedá!“ volala družina. Mecenáš se nadechl a hledal vhodná slova.

Ohně v hlubinách Andělské zahrady zhasly. Od louče k louči bylo již více černočerné noci než tváří. Někteří zmizeli ve tmě nadobro, jiní ještě popíjeli. Mezi stromy se potácel opilý doktor Řehoř Khern, chytal se kmenů a škytal. Křoví se před ním rozevěřelo a on narazil na Aquilina, který si vykasával kalhoty. Prostějovský rektor omluvně rozhodil ruce. Močil. Khern zvracel. Aquilinas se raději vrátil ke stolům ozářeným loučemi. Kdosi, patrně Trajan Nigellus, spal mezi květinami a zbytky jídel. Villaticus otevíral další soudek.

„Sem s poháry!“

Ze tmy se vynořil pan Theodor Sixt z Ottersdorfu a nastavil dvě prázdné číše. Villaticus je naplnil. Pan Sixt je odnesl až na samý kraj osvětleného pole ke stínu, v němž se dal rozpoznat mistr Matouš Collinus. Ozval se tichý hovor a oba ctní muži poodešli.

Lucinus zkoušel hrát na Bannovu loutnu. Kulíšek chválil Hynkonía. Žabovinus Ledecia. Pistorius Rakocia. Rakocius Kulíška. Shodli se na tom, že všechny zdravice, přípitky, elegie, epigramy, apophoreta i phalaecia, které tu dnes zazněly, byly skvělé a budou zářit budoucím pokolením jako jasné světlo. Jen ta Mitisova pošetilost byla černou kaňkou na skvostném pergamenu.

Ze tmy se vynořil Khern. Ztěžka dosedl na lavici. Cosi prasklo.

„U Joviše! Bannova loutna!“ zvolal Lucinus. Ti, kteří nedřímali, k nim obrátili hlavy. Khern váhavě sáhl pod sebe a vytáhl zlomenou kopretinu.

Hlubinami zahrady kráčel podmetený pan Hodějovský a opíral se o svého synovce. Julius Opit, Banno, Hanna a Handsch kráčeli za nimi. Zastavili se.

„Tiše, tiše! Jinak se poplaší!“ smál se Banno a pozvedl lucernu. Opit zmizel za křovím a s někým se tam domlouval.

„Chi, chi, chi,“ zaznělo odtud.

Nakapalo několik černých kapek tmy a ticha. Nedaleko se ozval vážný hovor.

„Jdi ji zastavit, Martine!“ velel Banno Hannovi.

„Já? Proč já?“ bránil se básník. „Chci ji vidět stejně jako vy!“

Mezi stromy se protřepalo tajemné světlo. Trávou proběhla nahá ženská postava.

„Chi, chi, chi!“ A zmizela ve tmě.

„Nymfa!“ řekl mecenáš. „I vy rozmarníci! Pokoušíte mne, protože dobře víte, že se chystám oženit s mladou a půvabnou dívkou! Mravnost je nutno zachovávat, jak řekl Matouš! Kde vlastně je? Zaveďte mne k němu!“

Skupinka s lucernou se vracela ke stolům. Zdaleka minuli mistra Collina s panem Sixtem, kteří se procházeli po pevných cestách s poháry v ruce.

„Doba je věru nelehká. A univerzita, místo aby konejšila horké hlavy, sama přilévá olej do ohně!“ mluvil pan Sixt hořce. „Copak jste neslyšel, co tu rozšiřovali Proxenus s Hájkem? Že jezuité po nocích pálí na klášterní zahradě knihy!“

„Prý jsou to ty, které komisaři nejvyššího purkrabího zabavili pikhartům v Boleslavi,“ řekl mistr Matouš.

„A kdo na vlastní oči hořící pikhartské knihy viděl?“ pověděl Sixt. „Nikdo! Jen pár zvědavců z ulic u Panny Marie Na Louži spatřilo v noci na jezuitské zahradě ohýnek! A už se po všech třech Městech pražských šíří poplašené zvěsti a zase roste vztek! A naši páni profesori? Ještě přikládají polínka do kamen!“

„Nedivím se rozhořčení, které způsobí zvěsti o knihách metaných do plamenů. I kdyby to měly být jen spisy pikhartské!“ namítl tiše mistr Matouš.

„Komu však takové rozhořčení prospěje? Domýšlejí ti, kteří podpalují veřejné mínění, do jakých konců to může vést? Měli bychom si udržet klidné hlavy. Jak jsem však dnes večer pozoroval naše mladší druhy, nejsem si tím příliš jist!“

Za těchto řečí došli až ke stolům. Básníků opět ubylo. Ve světle loučí vadly natrhané květiny a smutně se leskly prázdné mísy. Rozlité víno barvilo lístky pokroucených kopretin a vpíjelo se do pohozených listů popsaných básněmi.

„Kde je pan z Hodějova?“ tázal se mistr Matouš.

„Šli jej uložit k vám,“ bystře oznamoval Banno. Vzal od Ennia džbán a chtěl si z něj ulít do své sklenice. Džbán byl prázdný. Víno dopito.

„Skončeme to,“ navrhoval pan Sixt. Do světla se naklonil Handsch a začal sbírat rozházené papíry. Odkudsi ze tmy poroučel správce Pušnpeltius čeledi, aby začala uklízet stoly. Jan Balbín z Vorličné lomcoval se spícím Trajanem Nigellem. Lucinus a Pistorius zvedali zdřevěnělého Kherna.

Tlupa stínů se dala zahradou k domu.

„Pan Hodějovský bude spát tady, ale co já?“ zlobil se Handsch. Collinus mu položil ruku na rameno a naznačil, aby čekal.

„Kam zmizel ten zpropadený hledač pokladů? Má nám otevřít školu u svatého Jindřicha!“ sháněl se Prokop Lupacius.

„Utekl!“ smál se Rakocius.

„Stydí se za bláboly, jež sepsal!“ pravil Hanna.

Mikuláš Rakocius navrhoval Lupaciovi a ještě několika dalším, kteří měli spát v svatojindřišské škole, že je může ubytovat v domě, který si kutnohorští šepmistři drželi na Koňském rynku.

„Ó Bohové!“ hulákal Trajan Nigellus odkudsi ze země. Hledali jej.

„Tak to bývá vždy,“ pověděl Sixt z Ottersdorfu. „Začíná se slavnostně a končí trapně mezi spánkem a mrzutostí! Dobrou noc!“

Mistr Matouš řekl tiše Handschovi: „Zůstaň tu, Jiří, a buď mým hostem!“

Handsch se zaradoval. Dovednými slovy se zbavil Baltazara Kulíška i Jana Balbína z Vorličné, kteří vlekli opilého Nigella na ulici a dožadovali se pomoci. Správce Pušnpeltius za nimi zavíral. Když se obrátil, spatřil za sebou jediného mistra Matouše.

„Výborně, Jakube! Všechno jsi zvládl!“ Pochválil jej Collinus. „Teď ještě někomu poruč, aby přinesl ze sklepa konvici uherského do mé pracovny a jdi si odpočinout. Musím ti však říci, že...“

„Co, slovutný mistře?“ pravil Krčín a zasunul klíč od brány do kapsy.

„Nic,“ rozhodl se Collinus. „Až zítra! Dobrou noc! A nezapomeň poslat víno!“

Andělská zahrada utichla.

V pracovně mistra Matouše Collina usedli okolo stolu Handsch, Ennius a Pavel Aquilinas. Prostějovský rektor bojoval se spánkem. Stačilo zavřít oči a propadl se do mráкотného stavu, v němž se otevírají dveře roztočivých snů.

Banno kdesi v přítomí rachotil s poháry a konvicí. Aquilinas otevřel oči.

„Vy nejste unaven, drahý mistře?“ ptal se hloupě Collina.

„Po takovém večeru starý člověk jako já těžce usíná,“ odpověděl mistr Matouš.

„Věřu, bavili jsme se dobře,“ spokojeně pronesl Ennius.

Ze tmy se vynořil Tomáš Mitis s utrápenou tváří. Dosedl ztěžka na křeslo. Básníci se neudrželi a vypukli v smích. Banno mu podal první plný pohár. Aquilinas, který opět usínal, sebou trhl a ztěžka otevřel oči.

„Teď je čas, aby nám Tomáš dovyprávěl svůj příběh,“ řekl Handsch.

„Kde je tvá báseň, Mitisi? Půjč mi ji,“ zajímal se Ennius.

„Spálil jsem ji,“ opáčil Mistr Tomáš. Trýznil sám sebe strašlivým smutkem a zklamáním. „Chtěli jsme přece procházet zahradou, zapalovat ohně a deklamovat jeden po druhém své básně. Všichni měli mluvit ke všem a všichni všechny poslouchat. Vy jste ale utekli k plným stolům.“

„Nezlob se na naše druhy, Tomáši,“ konejšil ho Handsch. „Chybou tvé básně byla její přílišná délka. Zvítězila nad ní netrpělivost ostatních.“

„Takový opus není přece určen pro veřejné deklamování. Měl jsi zvolit znělku, epigram...,“ radil Ennius.

Mistr Matouš se usmíval: „Pozvedněme číše a připijme na Mitise, jediného z nás, který dnes nedokončil přednes své básně.“

Neprozrazuj nám její konec, Tomáši, ať zůstane tajemstvím! Není ani radno líčit, jak hledat a najít pana Štěstí.“

„Aquilinas spi!“ řekl Ennius. Prostějovský rektor otevřel oči.

„Co?“ zamumlal. Přijal podaný pohár.

„Pijeme na Mitise!“ řekl mu Handsch.

„Ach ano,“ kýval hlavou Aquilinas. „Dal jsi mi s tou svou epikou co proto, Tomáši. Zavřu oči a vidím poklady ukryté v zemi.“

„Do dna!“ velel rozmarně Banno. Pili. Aquilinovi se zvedal žaludek. Měl dost.

Nad Pražskými městy jiskřily nebeské drahokamy. Hlídal je měsíc a měl plášť ušitý ze tmy a ticha. Mistr Proxenus spal. Lupacius spal. Lucinus spal a Lucinius též. Felix Pražský hrál na Montehibertinovu flétnu. Petr Lophusde k tomu drnkal na Felixovy ukulele. Mistr Tadeáš Hájek Nemicus hleděl na noční oblohu plnou tajemství. Pan Theodor Sixt z Ottersdorfu se naklonil nad postýlkou, v níž spal jeho roční synek Jan, políbil manželku Kateřinu, přistoupil k oknu a otevřel je. Díval se přes Staroměstský rynek k chrámu svatého Mikuláše. Někde u Týnské školy zapískala píšťalka. Tři noční hosté, podmetení šlechtici, vycházeli z šenku Granovských v Ungeltu.

Jan Balbín z Vorličné vlekl spolu s Baltazarem Kulíškem opilého Víta Trajana Nigella staroměstskými uličkami.

„Vzchop se, příteli,“ radil mu. „Nerad bych, aby náhodní chodci spatřili sekretáře apelačního soudu, jak se v nočním čase potlouká s podroušenými druhy městem!“

„Nemáš tedy držet tak vysoký úřad, Jane!“ odsekával mu Trajan. „Neboť jeho důstojnost ve tmě svítí jako fakule, okolo které místo můr tancují klepy.“ Zapotácel se. „Potřebuji ještě doušek vína.“

„A bude ti hůř!“

„Naopak! Bude mi lépe!“

Balbín s Kulíškem se rozhlíželi. Odněkud zněla smutná píšťalka.

„Pojďme tedy do Stodoly!“ navrhl Balbín.

V Collinově pracovně rozlil Banno zbytek vína z konvice svým druhům. Plný pohár držel i před spícím Aquilinem.

„Pavle, Pavle, probud' se, hovoříme o konfesích,“ smál se.

„Ano?“ otevřel oči prostějovský rektor. „Podivná doba.“

„Klouče neumí ještě ani číst a psát, ale už se hádá o svatém přijímání,“ řekl pohrdavě Handsch.

„Snad nemluvíš o tom pacholeti, co uteklo od matky k jezuitům?“ zabručel Banno. „U matky se měl zle, v koleji se bude mít lépe, to je celé.“

„Kdo jiný než ty by tomu měl rozumět,“ usadil ho Mitis. Banno se kousl do rtů. Dobře pochopil pichlavou narážku. Sám kdysi přišel jako chudý žáček sem do Andělské zahrady. Jenže časy se změnily. Nyní je Banno důvěrníkem mocného pána Adama z Ditrichštejna.

„Co činí jezuité jiného, než že dobře učí děti? A co dělá lůza v ulicích, když některé z nich spatří? Uhýbají před nimi pohledem a zezadu jim plíjí na sutanu,“ řekl, jen aby mistra Tomáše popudil.

„Není to tak dlouho, co černí mniši, které tak chválíš, Banno, zakázali číst svým žákům Erasma. Že prý sice nepatří ke kacírům nejstrašnějším, ale přesto je nevhodné jej znát,“ vybuchl Mitis. „A neslyšel jsi snad Proxena, když vyprávěl, jak jezuité po nocích tajně pálí knihy?“

„Vyčítáš jim, Tomáši, že pálí knihy? Byl jsi snad u toho? Jediný, kdo tu pálí psané slovo, jsi ty sám, protože jsi dnes spalil svou báseň, kterou ostatní odmítli!“

Ennius s Handschem se rozesmáli. Aquilinas otevřel oči.

„Co?“ zeptal se. Teď už se smáli všichni. Mimo Mitise.

„Vysvětlujeme Tomášovi, že hrdina jeho básně, hledající Fortunata, tedy pana Štěstí, nezabloudil na hrad pokladů, nýbrž na zámek uprostřed země, moře a nebe, kudy proudí všechny zvěsti, pravdivé i lživé,“ řekl Banno.

„Ovidius. Metarmofózy,“ spokojeně zamumlal Aquilinas. „Zabloudil tedy k Fámě?“ A znovu zadřímával.

V hospodě Stodola sedělo v noční hodinu jen několik hostů. Šenkýřka by je již dávno vyhnala, ale byli tu i ctní a vážení měšťané Jan Vartovský z Varty, Matyáš Orenius z Paumberka a Jan Táborský z Ahornperka. Když se tam objevila dvojice nešťastných básníků, vlekcoucích opilého Víta Trajana, šenkýřka zafuněla nevolí. Vyhnat sekretáře apelačního soudu se však neodvážila. Zavřela železné okenice a pozhasínala zbytečná světla. Tak Balbínova hodnost, zářící jako fakule, odehnala do temnot městské právo i s předepsanou hodinou dobrého spaní.

Trajan Nigellus spatřil v koutě nezbedné studentíky z univerzity a širokým gestem je pozval ke společnému stolu. Hosté se sesedli nad plnými holbami a pan Vartovský si liboval, že nebývá tak často, aby staří seděli s mladými v družném hovoru. Trajan se zhluboka napil a kupodivu mu to prospělo. Balbín se zvedal a hodlal zmizet. Vtom někdo zabušil holí na okenici. Vyděšená šenkýřka otevřela dveře. Dovnitř vešel mistr Antoch s chotí Coronissou.

„Podívejme se na rušitele nočního pořádku!“ zahromoval, ale přitom se usmíval a podával měšťanům ruku. „Ještě jste neměli dost všeho pití a tlachání v Andělské zahradě?“ otázal se básníků. „Jestlipak váš probošt Gelastus ví, že se touláte po nocích?“ pokáral studenty. Mladíkům nebylo dobře, ale protože se na ně paní Coronissa laskavě usmívala, zdrzli.

„On si nás nevšímá, ctný pane konšele,“ řekl Vincent Makovinus. „Dostal nějaké knihy od mnichů jezevců a teď si v nich urputně čte.“

Antoch pokýval hlavou a usedl.

„Jedny knihy rozdávají a jiné pálí,“ pověděl Oreniovi. „Viděl jsem jejich oheň na vlastní oči! Přes zeď dvora Helмова pivovaru u kostela Panny Marie Na Louži.“

Odmávl nepřijemnosti znechuceně stranou, přijal holbu a obrátil se k studentům.

„Nechme však hovořit naše mladé, naději národa ohroženého zlými nepřáteli obrozené víry. Povězte mi, oudové Karlovy univerzity, jaképak budete hájit teze při bakalářských a misterských zkouškách?“

První promluvil Adam Huberus: „Já, slovutný a ctný pane konšele, hodlám dále studovat lékařství, a proto se budu tázat, zda je lékař bez astrologie nedokonalý.“

„Já,“ řekl Makovinus, „budu disputovat o tom, zda mají filozofie i teologie stejný cíl.“

„Já ještě nevím,“ přiznal Matouš Dačický Philomates.

Pan Antoch se obrátil k Trajanovi:

„A co ty, Víte, nechystáš konečně misterskou tezi? Řekli mi, že jsi stále jen rektorem v Písku a bakalářem.“

„Vaše místo je na univerzitě,“ řekla učená Coronissa. „Kdo jiný lépe vyloží básničky než básník?“

Vít Trajan se nadechl, porazil svou holbu, jež byla naštěstí prázdná, a zadeklamoval Fokylida:

„V mnohém nejlepší je střed, tedy já v obci prostředním chci být!“

A sesul se pod stůl. Studenti se tiše smáli.

Makovinus přistrčil ústa ke Kulíškovi: „Povězte mi, pane, kdo je tento opilý žvatlavec?“

„Nekřivďte mu, pane bakaláři,“ pověděl Baltazar Kulíšek otcovsky. „Vít Trajan Nigellus je dobrý a vzdělaný muž, který jen vypil více vína, než měl.“

„To že je samotný Nigellus?“ zašuměli studenti s úctou. Kulíšek se kousl do rtů. Málo platné, Trajan byl daleko známější básník než on.

Nad vrchem Sionem létali netopýři a sovy se svítícíma očima. Bratři Srnovcové spali. Pavel Kristián Koldín z Koldína spal. Šimon Villaticus spal. Tadeáš Hájek odstoupil od okna, posadil se ke stolu a zaposlouchal se do ticha koleje krále Václava. Zalistoval v knize toruňského Poláka Koperníka. Zase ji zavřel. Přistoupil k pulpitu, namočil brk do inkoustu a napsal:

Poutníku Sitime, jdoucí po stopách pana Štěstí, Fortunata, syna Tyché! Nespoléhej na Plejády, jež přinášejí slunce, ani na Hyády, které přinášejí déšť! Nevěř Seléné, spěchající k Endymionovi

pohrouženému v ustavičný spánek! Hledej podle nehybné Severní hvězdy, nejjasnější koruny Malé medvědice, již Héfaistos zobrazil na štítu Achillově. Nezapomeň však, že jaro má své zrcadlo v podzimu.

Pobaveně si přečetl své dílko, jakýsi zákusek po plném dni. Pak se je chystal zmačkat, ale rozmyslil si to. Přeložil papír a zapečetil jej. Zítra ho po nějakém studentovi pošle uraženému Mitisovi. Zklamáný básník jistě pozná, kdo mu posílá takové rady jako tichý důkaz, že mezi básníky byl alespoň jeden, jemuž se příběh poutníka Sitima líbil.

Šimon Ennius spal. Spal i Jiří Handsch. Mistr Collinus nemohl usnout. Aquilinas byl vzhůru. Škobrtal za Mitisem do průjezdu Andělské zahrady. Rozespálý správce Pušnpeltius podal mistru Tomášovi louči a odemykal bránu.

„Nuže, sklidlil jste úspěch se svou básní o pokladech?“ zeptal se. „Ano. Toužil jsem, aby se naše družina, rozrůzněná v názorech, nadějích i cílech, opět jednou sjednotila. Podařilo se mi to díky mé básni. Všichni ji odmítli jako jeden muž!“ pravil hořkovtipně Mitis. „Dobrou noc, Pušnpeltie. Měl bych ti říci... Ne, poví ti to zítra mistr Matouš. Doufám, že pak za mnou zajdeš.“

Mitis vyšel na ulici a za ním se vypotácel Aquilinas. Dali se ke svatému Jindřichovi.

„Jen by mě zajímalo,“ klopýtal Aquilinas, „proč Nigellus tvrdí, že se Koldín stydí za svou klatovskou rodinu. Ptal jsem se Ennia, ale ten mi nic neřekl. Ptal jsem se i Kulíška, leč Baltazar se jen smál.“

„Zajímají tě opravdu důležité věci!“ pokáral ho Mitis, který šel jistě a dovedně se vyhýbal všem nástrahám hrbolaté cesty, protože je znal. Často tudy v noci chodíval.

„Nemám rád nedorozumění a nenávidím potměšilé náznaky. Užiji si jich v Prostějově víc než dost,“ zakopl Aquilinas.

„Koldínův otec je pokřtěný Žid, zvědavče,“ vysvětlil Mitis, který toho dne střídavě trápil sebe i jiné. „Přijal příjmení Křesťan, jak to pokřtění Židé často dělávají. Pavel je změnil z příjmení na jméno Kristián, aby ošálil pražské měšťáky. Naštěstí se v naší Sodalitě

literariae nic neutají. Já to vím od Kulíška, ty to víš ode mne. Zítra to můžeš říci Žabovinovi, ten Basstariovi a Basstarius Villaticovi! Jděte všichni k čertu! Mám již dost té družiny závistivců a potměšilců!“

Mistr Tomáš mluvil a ani nezpozoroval, že jde příliš rychle a vzdaluje se Aquilinovi. Teprve když umlkl a obrátil se, zjistil, že je sám.

„Pavle!“ zavolal. Nikoho neviděl. Vracel se tedy zpátky. Zahlédl pohybující se tmu.

„Pavle!“ Zůstal překvapeně stát. „Ty, slavný autor komentářů k Erasmovi a Catonovi, stojíš na ulici a pláčeš?“

„Nemůžu za to,“ ozval se prostějovský rektor nešťastným hlasem. „Jen jsem toužil ještě chvíli tlachat a probírat naše přátele, jako jsme to dělali celý večer, ale kniha se uzavřela na stránce plné úšklebků. Zítra se vracím na Moravu. Budu se cestou těšit vzpomínkami na prožitou slavnost? Anebo ve mně převládne smutek nad příběhem, který skončil? Něco mi říká, že se naše družina již nikdy takto dohromady nesejde. Už se do Měst pražských nevrátím, Tomáši. Nikdy už nespátím Andělskou zahradu ani altán na vinici v zahradě mecenášova domu.“

„Nežel toho, co změnil čas. Neplač nad koncem Sodalitý literariae,“ řekl Mitis. „Koldínovi se naši druzi hloupě smějí, že pochází z židovské rodiny, mně se pošklebují za příběh vyprávěný namísto pochvalných přípitků a oslavných hymnů, a tobě, že sepisuješ konfese. Já se však ptám, co je špatného na snaze sestavit takové regule, podle kterých by se v této zemi řídili všichni, kdo vyznávají náboženství pod obojí?“

„A já přidám otázku, co je k smíchu a pohrdání na příběhu muže, který hledá poklady uloupené panem Štěstím?“ pověděl upokojený Aquilinas. „Mně se tvá epická báseň líbila, Tomáši, ač neznám její konec!“

„Ani já jej ještě neznám!“ přiznal Mitis.

Brebentící společnost vyšla z herberku Stodola do tmy Mikulášského rynku. Přáli si navzájem dobrou noc.

„A vy, studentíci, utíkejte a před kolejí zujte boty, ať neprobudíte profesory,“ radil posměšně Jan Táborský z Ahornperka. „Jinak zítra skončíte v kurníku!“

„Není hanbou sedět v univerzitním vězení. I mnozí dnešní učení mistři, městští písaři a dvorští úředníci tam kdysi zasedli!“ pověděl hrdě Makovinus.

Drzý Philomates se hned ozval: „Nechtěl by nám pan z Ahornperka raději vyprávět, jak opravoval staroměstský orloj?“

„Kuš!“ rozzuřil se Táborský. Studenti se chechtali a mizeli ve tmě. Smáli se i ctní páni měšťané, ale potichu. Společnost se rozcházela do všech stran.

Kulíšek podpíral opilého Trajana. Obracel se na Balbína: „Co je to za historii, že se ten pán tak zlobí a ostatní smějí?“

„Smějí se, protože ten pán opravoval radniční orloj tak, že od toho spravování málem vyhořel nejen orloj, ale i radnice,“ vysvětloval Balbín.

Mitis s Aquilinem, kteří se rozloučili po způsobu básnické družiny, totiž že se navzájem pochválili a odsoudili své nepřítomné druhy, se na rohu do Křížalovic rozdělili. Aquilinas se šmátravě ploužil temnými uličkami do hospody U Mělnických, zatímco Mitis otevíral dvířka na dvůr svatojindřišské školy. Probuzená tráva jej chytala za boty. Shýbl se pro kamínek a hodil jej do okna komůrky, v níž spal jeho pomocník, kantor Matěj.

„Tak dělej, probud' se, chce se mi spát!“ drmolil sám pro sebe.

Někde v hlubinách staroměstských uliček se ozvala píšťalka. Hrála sladkou pastýřskou píseň. Pan Zikmund Antoch z Helfenburku s chotí Coronissou se zastavili jako očarování.

„Tato noc je plná tajemství,“ pravil ctný konšel.

„I krásy,“ dodala jeho učená paní.

Ze tmy se vyloupily tři stíny. Šlechtici. Dvorně se důstojné dvojici uklonili.

„Podivuhodné setkání,“ pověděl pan Antoch.

Šlechtic s píšťalkou přestal hrát.

„Líbí se vám ta píseň?“ zeptal se překvapeně.

„Je krásná,“ odpověděla paní Coronissa.

„Nebloudíme, jen se procházíme,“ pokračoval šlechtic.
„V zahradě koleje krále Václava tluče slavík.“

„Je slyšet, jak šeptají hvězdy,“ dodal druhý.

Třetí popadl mistra Antocha za krk. „A teď zazpíváš ty!“

Konečně se kantor Matěj probudil, vykoukl z okna a zavrčel na Mitise, že již jde. Pak zmizel a nešel. Mistr Tomáš mrzutě přešlapoval před zavřenými dveřmi. Náhle zbystřil sluch. Nočním tichem se odněkud z dálky nesl křik, ženský nářek a volání o pomoc. Ve dveřích zaskřípal klíč. Kantor otevíral.

„Tiše, tiše!“ naléhal Mitis.

„Co je?“

„Neslyšíš?“

„Co?“

Bylo však úplné ticho.

Po noci přišlo jitro. Od Vltavy se valily mlhy, klášter křižovníků s červenou hvězdou vypadal jako loď, jež se vznášá v mracích. Kdesi v zahradách se bázlívě rozezpívali ptáci. Na smetišti za Židovským městem rejdlily krysy. P. Valentin Voit otevřel dveře chrámu svatého Klimenta. Jemně zaskřípaly. Dovnitř se valil mokrý vzduch a ranní šero. Ze tmy vystupoval obrys nádherného Božího hrobu. P. Jiří Varus, P. Consalvus a P. Viktoria s několika žáky jej upravovali. Měnili květiny a svíce. Kdesi zarachotila kola těžkého povozu. Někdo hulákal u perkmistrovského domu.

„Podejte mi ty bílé květy,“ řekl P. Viktoria malému Jarouškovi Bořitovi z Martinic. „Jsou krásné a zaslouží si tedy být v popředí.“

„Nesmíš myslet na sebe, ale na toho, kdo sem do chrámu vstoupí,“ vysvětloval P. Varus Vašíkovi Brožovi svou krásnou latinou, ochucenou přízvukem jazyka daleké země anglické. „Může to být třeba prostý rolník, poslušný Boha i své vrchnosti. Ty dokážeš pouhým rozestavením světel upnout jeho pozornost k něčemu, co nedokáže pochopit, co jej však přitáhne a dojme.“

„Přineste ještě kopretiny,“ poprosil P. Consalvus Adama ze Šternberka a Jiřího Popela z Lobkovic.

„Přines kopretiny!“ poručil Lobkovic jednomu z chudých chovanců.

Do kostela vešel mistr Havel Gelastus, probošt univerzitní koleje Všech svatých. P. Viktoria mu spěchal v ústřety.

„Přicházíte si, slovutný mistře, pro další knihy?“

„Ještě stále se zabývám Polancovým Direktářem,“ zamručel Gelastus.

„A jak se vám líbí?“

„Velmi se mi líbí. Rozhodl jsem se, že ho přeložím do češtiny.“

Jezuita se netajil nadšením.

„Ale kvůli tomu jsem nepřišel,“ pověděl Gelastus. „Mám vážnou zprávu. Otcové, kteří chodí po ránu na Hrad, jsou v nebezpečí. Chtějí je shodit z mostu dolů do Vltavy. Známe tu nenávisť. Víme, odkud se bere. Na universí ji odpadlí novotáři našeptávají uším mladých a ti ji pak roznášejí po městě. Konzistoř podobojí takové nápady jen podporuje. Nu, však víte!“

Gelastus se obrátil a zamířil k východu. P. Viktoria rychle kráčel do sakristie a odtud do konventu. Consalvus s Varem stále upravovali výzdobu Božího hrobu. Jiří Popel z Lobkovic s Adamem ze Šternberka vyšli před chrám. Jakýsi pacholek, který svižně kráčel podél kláštera, potáhl nosem a mlaskavě plivl. Těžká slina pleskla o zeď.

„Jakou mrzkost to činíš?“ rozzuřil se Lobkovic a hnál se k pacholkovi. Ten klidně čekal. Pak napřáhl nohu a Lobkovic se řítit k zemi. Pacholek klidně odcházel ke Královským lázním. Strážný v mýtné boudě u Kamenného mostu rychle odvracel hlavu. Šternberk zvedal Lobkovice a táhl jej zpět do kostela. Pražané se chechtali a klepali pacholkovi na rameno.

Do Andělské zahrady se scházeli žáčci z předních patricijských i šlechtických rodin. Mistr Matouš pověřil svého kantora Simonida, aby si je vzal všechny na starost, neboť dnes neměl na vyučování sebemenší chuť. Před chvilí přiběhl tovaryš od pana Sixta se

zprávou, že hluboko v noci zamordoval opilý šlechtic Václav z Kolovrat slovutného Zikmunda Antocha z Helfenburku. Smutná tečka za setkáním básnické družiny! Collinus se nemohl ze strašlivé noviny vzpamatovat. Přecházel po své pracovně. Šel probudit přítele Hodějovského, ale ten tvrdě spal s mokrým hadrem místo vavřínu na hlavě. Ennius spal. Spali i Banno a Handsch. Mistr Matouš sešel do zahrady. Správce Pušnpeltius se činil. Po včerejší slavnosti zbyly jen mizivé stopy a pošlapané záhony zeleniny. Děvečky zametaly zvadlé květiny. Čeledíni odnášeli lavice a stoly. Pušnpeltius hleděl do houštin zplanělé botanické zahrady a snil o tom, jak namísto nich postavit domy, hospody a obchody. Pozdravil Collina.

„Byl jste se slavností spokojen, slovutný mistře?“

„Odvedls dobrou práci, Jakube, leč podivná doba ti nedopřeje spravedlivou odměnu. Musíš ode mne pryč. A nedoporučím ani příteli Janovi, aby tě vzal jako svého hospodářského úředníka na Řepici,“ vykládal rychle Collinus, který chtěl mít nepříjemný rozhovor za sebou. „Včera tě tu poznal jičínský purkmistr pan Jan Srnovec a důvěrně mi sdělil, že máš za sebou temnou minulost plnou zlých kousků v horách kdesi na půlnoci. Nemám proč mu nevěřit. Je mi to líto, zvykl jsem si už na tebe a potřebuji tu dobrého hospodáře. Ale mám příliš mnoho nepřátel a z hořké zkušenosti vím, že je jim vhod každá malichernost, již mohou využít k útokům proti mně.“

Pak Collinus podal Krčínovi plný váček a odešel.

Ze zahrady jezuitského kláštera stoupal hustý dým. Bratr Consalvus pátil zbytky starého dřeva, třísky a zvadlé květiny z Božího hrobu. Na mnoha místech hleděli Pražané nenávisťně na ten kouř, který nikdy není bez ohně. Přes zeď přeletěl kámen.

Jakub Krčín z Jelčan, zvaný Pušnpeltius, vešel na dvůr školy u svatého Jindřicha a zkusil otevřít dveře školy. Byly zamčené. Zabušil. Chvilí se nic nedělo, pak se nahoře v okně objevila hlava vyděšeného kantora Matěje.

„Kde je ten zpropadený Mitis?“

To ale nepromluvil Krčín, nýbrž nymburský rektor Prokop Lupacius, který se náhle objevil na školním dvoře. „Sem s ním! Musím mu pořádně vyčinit. Nejprve mne pozve, abych tu po čas svého pobytu v Praze bydlel, a pak mne uprostřed noci nechá na holičkách!“

„Mistr Tomáš tu ale není!“ křičel z okna kantor.

„Jak to?“ zlobil se Lupacius. „Kde máš svého rektora, troubo? Je přece čas vyučování!“

„Odešel. A většina žáků utekla.“

„To jsou mi věru pořádky na škole, jejíž rektor stojí v předsíni hodnosti univerzitního profesora!“ šklebil se Lupacius. „Otevři mi! Jdu si pro svůj tlumok!“

„Nemůžu! Utekli by mi zbylí žáci.“

„Tak mi tlumok hod' z okna, tupče, když se bojíš otevřít! Co se to jen v tomto pošetilem městě děje?“ Nymburský rektor se smál a zarecitoval:

*„Lepší je pohorská víska, kde vládne řád,
než Ninive, nesmyslů plná.“*

Kantor bezmocně rozhodil rukama: „Nevím, co se děje. Jezuitští pohůnci prý vtrhli v noci k jednomu ze staroměstských konšelů a zamordovali jej. Lotři žáci, sotva se to dozvěděli, utekli do města pátrat po novinkách!“

„A Mitis je samozřejmě s nimi,“ řekl pohrdavě Lupacius.

„Nevím. Brzy ráno přišel alumnus z koleje krále Václava a přinesl mu zapečetěný list. Rektor nemeškal a zmizel. Jistě jej povolali konejšit univerzitní studenty, mezi nimiž požívá úcty.“

„To je vážné,“ mračil se nymburský děkan. „Přines mi už ten tlumok. U Mělnických na mne čekají s povozem!“

Krčín Pušnpeltius, němý svědek podivného rozhovoru, již nemeškal a vyrazil pryč.

V okně se objevil kantor s Lupaciovým tlumokem.

„Opravdu je to divné! Mistr Tomáš odešel se všemi svými svrsky! I tulích si vzal!“ oznamoval vyděšeně.

To již Krčín neslyšel. Krácel na Staré Město. Snad přítele Mitise najde někde v ulicích, jak konejší rozvzteklé studenty. Za Novým tržištěm potkával v uličkách stále větší houfy lidí, valící se k jezuitskému klášteru. Přicházeli tam nazlobeně a mlčky. Hnala je zvědavost podrážděná vztekem. Chtěli vidět hranice a na nich hořící knihy. Toužili spatřit mordýře s mečem smočeným v krvi ctného konšela Antocha. Viděli však jen veliké tajemství Božího hrobu. V kostele vládlo ticho. Někdo zakašlal, jiný smrkl. Víc nic. U oltáře se modlil P. Viktoria. Lidé vycházeli ven a mlčky uhýbali dalším příchozím. Motal se mezi nimi i křtěný Žid Aemilius.

„Ctní a opatrní páni měšťané! Tam za klášterní zdí se pálí knihy!“ rozhlašoval. Tu ho chytl za ucho sám staroměstský císařský rychtář Pavel Kapr, který se přišel přesvědčit, jak se tu dbá na klid a pořádek.

„Moc mluvíš, Aemilie! Dej si pozor! A ještě něco! Máš dluh u mne v šenku! Střez se včas nezaplatit!“

Aemilius utekl až k permistrovskému domu a tam si třel ucho. Napadlo ho, že se raději na chvíli ztratí na kyselé víno do nedaleké Točenice, když vtom se před ním objevil Krčín Pušnpeltius a přitlačil ho ke zdi.

„Viděl jsi Mistra Tomáše?“ vybafl na něj.

„Ne. Ale jestli tu není nyní, za chvíli se jistě objeví. Všichni naši přátelé se tu objeví,“ sliboval křtěný Žid. Pušnpeltius jej odstrčil a rozhlížel se po plném place. O jezuity se nezajímal. Hledal Mitise, jediného druha, s nímž mohl probrat své nové neštěstí, pramenící ze starých událostí. Hledal toho jediného člověka, který mu mohl podat pomocnou ruku. Viděl však jen vzrušené hloučky a napjaté tváře, lapající tiché zvěsti o strašlivém nočním mordu a pálení knih. Věru, opravdu je lepší pohorská víska, kde vládne řád, než toto Ninive, plné nesmyslů! Krčín věděl, že musí opustit Města pražská, ale chtěl o tom s někým mluvit. Ten někdo tu však nebyl.

Jezuité se radili v refektáři. Mrzutý P. Liberius, jenž před časem zastával důležitou hodnost v Římě, ale pro neshody s kurií byl vyslán do Měst pražských, což pociťoval jako velké ponížení, hluboce pohrdal lůzou tam za zdmi. Navrhoval, aby otcové dobře zabezpečili bránu i přízemní okna kláštera a zamkli chrám svatého Klimenta.

„Bylo by hříchem nedbat na četná varování!“

Venku na Křižovnickém place se zvedla vlna řevu.

„Něco se děje!“ zbledl P. Václav Šturm. Mniši hleděli jeden na druhého. Všichni měli napětí v očích. Jen rektor Hoffeus se blaženě usmíval.

Křik však ustal stejně rychle, jako začal. Po chvíli pak vstoupili do refektáře otcové Blysemus a Cornelius Brogelmann, kteří se právě vrátili z Hradu. Ostatní se k nim vrhli. Děkovali Bohu, že se oběma mnichům na mostě nic nestalo.

„Copak vás nezastihlo naše varování?“ tázal se P. Liberius překvapeně.

„Zastihlo,“ usmíval se prefekt Blysemus.

„A přesto jste vyrazili? Jaká nerozvážnost!“ pověděl P. Liberius.

„Křičeli na nás, hrozili, ale ničeho se neodvážili!“ řekl P. Cornelius Brogelmann.

„Za okny pobíhá Antikrist a my se snad máme trást strachem?“ zvolal rektor Hoffeus. „Zapomněli jsme snad již, že generál Loyola při loučení s námi řekl: ‚Posílám vás do jámy lvové?‘“

Ostatní patres mlčeli. Hoffeus pokračoval: „Všude okolo nás je zloba a nenávist, avšak my je dokážeme přemoci láskou a milosrdenstvím. Voní tu polévka. My ji ale nesníme, neboť venku jsou hladoví, jež Kristus kázal nakrmit!“

Hoffeus se vrhl do kuchyně. Tam popadl obrovitý kotel horké hrachové polévky. Kotel byl těžký a jeho držadla pálila. Rektor vzdychal rozkošnou bolestí. Vlekl břímě do chodby. Ostatní otcové v refektáři na sebe překvapeně hleděli. Nikdo nedokázal rektora zadržet, nikdo mu nevyběhl na pomoc.

Křtěný Žid Aemilius vyšel z vykřičené hospody Točenice u Královských lázní a pšoukl. Pak líně zamířil podél mlýna zpátky na Křižovnický plac. Zpozorněl a přidal do kroku. Něco se tam děje! Vmáčkl se do hloučku civějících. Spatřil Hoffea, jak vleče obrovitý kotel polévky. Kouřící vlnky skákaly z kotle ven a cákaly jezuitovi do tváře. Ten se jen usmíval. Kotel bušil dnem do kočičích hlav a vydával dunivý tón, který přitahoval další a další diváky. Pomalu se spojovali do velikého houfu a udiveně kráčeli v rytmu úderů. Z mýtné boudy vyběhl strážný a marně se snažil podivné procesí zastavit.

„Kdo nezaplatí jeden bílý peníz, nesmí na most!“ křičel. Odstrčili ho.

Aemilia zatahal za šos Poláček, mendík od svatého Jindřicha.

„Žide, hoď mu to do kotle!“ Odkryl smotanec páchnoucích hadrů a ukázal nabobtnalou mrtvolu utopené krysy. Aemilius se zaradoval.

Žebráci na mostě se rozkňučeli a natahovali ruce i pahýly k voňavé krmi.

Rektor již nemohl. Zastavil se a oddechoval.

V chrámu svatého Klimenta se rozezpíval narychlo sehnaný andělský chór. Po Křižovnickém place kráčeli další dva jezuité s plnými náručemi chleba. Houf diváků se před nimi rozestupoval. Lidé se tlačili. Vznikl zmatek. Hoffea nechtěně povalil jakýsi obrovitý řezník z druhého břehu. Žbluňk! Spadla krysa do kotle.

Jezuité rozdávali chléb.

„Jezte, dobří lidé. Odpusťte, že dáváme tak málo, ale sami nemáme nazbyt,“ promluvil k nim česky P. Hostovinus.

Žebráci brali chléb a vrhali se na polévku. Bezrucí strkali do kotle hlavy. Slepí šátrali rukama ve vzduchu. Babizny odstrkovaly mrzáky a děti. Rektor Hoffeus mezi nimi chodil, nabral polévku do dlaní a nesl ji bezmocnému chlapci na vozíku. Nalil mu doušek do bezzubých úst.

Žebráci mlaskali.

„Maso... divně chutná...“

Patres se vraceli z mostu. Lidé jim uhýbali. Zvědavci se hrnuli ke vchodu do kláštera, kde právě začínala disputace mezi P. Valentinem Voitem a několika studenty z Karlovy univerzity.

„Vaše římské náboženství je modloslužebnictví!“ křičel Jan Mělnický. Na rameno mu dopadla pádná ruka. Jeho strýc Martin, farář u svatého Mikuláše na Menším Městě, kráčející k jednání na dolní konzistoři, zarazil horlení nadaného geometra a vedl jej pryč. Mnozí z diváků faráře poznali, ale vysvětlili si jeho čin po svém.

„Bojí se s jezevci disputovat!“

Vincent Makovinus se snažil zachránit čest své strany.

„Nabádáte rváče, aby mordovali poctivé křesťany podobojí!“

„Jak to jen můžete říci, pane bakaláři!“ děsil se P. Voit. „Slyšeli jsme již o kruté vraždě, jež se stala dnes v noci, ale tu spáchal zlý urozenec Václav z Kolovrat. I my s ním máme své zkušenosti. Jednou v opilosti zbil naše dva bratry, kteří šli se svátostí k umírajícímu Vlachovi.“

„Pálíte knihy!“ vybafl Matouš Philomates.

„Jaké knihy?“ zvolal překvapeně P. Voit.

Z vrat koleje vyšel Vašík Brož.

„Jsem jen chudý žák,“ pověděl skromně. „Učím se u otců jezuitů. A knihy od nich dostávám!“

„Vraťte matce syna!“ houkl Aemilius z davu.

Z koleje vyšel Vojtěch Boušek.

„Odešel jsem k otcům dobrovolně. Jsou dobří a laskaví. Dávají mi jíst. Mám kde spát. Chci se u nich učit!“

Dav civěl. Vítězství se klonilo na jezuitskou stranu. Tu se na mostě ozval strašlivý jekot. Obr bez nohou na vozičku držel v ruce odřbanou mrtvolu krysy, kterou vytáhl z kotle a všem ji ukazoval. Žebráci zavylí vzteky. Špinavý chuchvalec ponížené lidské bídy se hrnul z mostu. Slepý děd ležel v kotli od polévky a vylizoval ho. Vystrčili ho a kotel popadli.

„Naserte jim do něj! Hoďte jim ho zpátky!“ popichovala jedna z babizen, ležící na peřině.

Buch! Zavřela se rychle kolejní vrata. Břink! Bouchla o ně hůl.

Žebráci se valili z mostu. Vedl je beznohý obr na vozíčku, jednou rukou se odstrkoval a druhou ukazoval lidem krysí mrtvolku.

„Pohleďte, co nám uvařili zlořečení mniši!“

Přihlížející zástup se rozzuřil.

„Rohatí mniši!“

„Římští traviči!“

Křtěný Žid Aemilius skákal nadšením. Vedle něj stáli dva urozenci velmi podezřelého vzhledu. Hubka Mládek a Řezníček, zvaný pro svou krásu Panenská Prdel, přední mistři zlodějského cechu.

„Jdeme!“ sykl Hubka.

Beznohý mrzák na vozíčku zatím roztočil krysu. Lidé okolo něj se rozestupovali. Krysa pleskla o kolejní vrata a rozprskla se. Krčín, jehož dav dotlačil téměř až ke klášterní zdi, uhýbal před ohavnými letícími kousky. Vtom ucítil, že mu někdo dovedně odřezává váček, který dostal od Mistra Matouše. Bleskurychle se otočil. Poznal Hubku Mládku. Vykřikl. Vrhł se na něj, ale zloděj zmizel v davu. A ten se dal do pohybu.

Houf lidí vpadl do chrámu, hole a kameny v rukou. Boží hrob se začal bortit pod vzteklymi údery. Hubka s Řezníčkem zvaným Panenská Prdel běželi k oltáři. Ale kdeže! Žádné stříbro tam nebylo. Rychle se tedy vraceli ven.

Tam se pral nějaký měšťan s rozzuřenou lůzou a volal: „Zadržte!“

Bouchli jej do hlavy a utrhli mu měsíc od pasu.

Kameny vybíjely klášterní okna. Do vrat udeřila sekera. V chrámu se Boží hrob měnil v hromadu trosek.

První odváživci proběhli sakristií na klášterní dvůr. Ale to již rozzuřený dav vylomil i klášterní vrata a valil se tudy dovnitř. Těžké kroky dupaly po schodech konventu. Hole třískaly do oken a škamen jezuitské školy. Statný chlapík házel z okna kuchyně do ulice pytle s hrachem, kroupami a cibulí.

Adam ze Šternberka vedl spolu s P. Hostovinem a Pfarrkirchenem všechny žáky na půdu koleje chudých. Nejmladší

plakali. Vašík Brož se pokakal. Šlechtičtí chovanci svírali bezmocně pěsti, ale i oni měli pořádný strach.

Zbylí otcové utvořili na úzkém schodišti živou hradbu. Rektor Hoffeus vzdychal rozkoší.

„Upálí nás,“ šeptal. „Zemřeme pro slávu našeho Pána!“

„Hlavně aby neublížili dětem!“ šeptal P. Wilhelmus.

„Tak krátký čas,“ litoval P. Tillianus. „Čtyři roky! A všechno končí!“

„Po nás přijdou jiní!“ řekl P. Cornelius Brogelmann.

Dole se s rachotem rozlétly dveře. Ozval se strašlivý řev. Prefekt Blysemus začal s hlasitou modlitbou. Otcové se chystali na smrt.

Pak však kdesi nedaleko zapráskalo pár výstřelů a venku nastal zmatek. Na dvůr vtrhli biřici ze Starého i Menšího Města. Přijížděli jezdci z Hradu. Meči sekali do utíkajícího davu.

Rozlícený Jiří Popel z Lobkovic se prodral mezi klečícími jezuity a vyběhl na dvůr. Všude kolem uviděl ozbrojené strážce. Spatřil první zajatce. Popošel k nim.

„Lotři! Svině husitské! Už se těším, až se půjdu podívat, jak vás budou věšet!“ Ta slova mu chutnala.

Přijížděl hejtman pražského Hradu Oldřich Dubanský spolu s třemi pány Granovskými.

„Prohledávejte všechny budovy!“ třeskl rozkaz.

„Povedu vás!“ křikl Lobkovic. Na zemi se válel tulich, popadl jej a hrnul se do konventu. Za sebou slyšel dupot zbrojnošů. Utíkali na jednu stranu. Lobkovic na druhou. Následoval ho Jaroušek Bořita s holí.

„Když někoho najdeme...“ kňučel vzrušením.

„Tak ho zabijeme!“ křičel Jiří Popel.

Vběhli do refektáře. Odtud do kuchyně. Pak do spíže. Za vysypaným pytlem čočky se krčil křtěný Žid Aemilius.

„Vstaň!“ poručil mu Lobkovic. Aemilius poslechl. Jaroušek Bořita otevřel pusu dokořán.

„Jak ho zabijeme?“ šeptal.

„Skoč z okna!“ poručil Lobkovic svému zajatci.

Aemilius neposlechl. Stál a chvěl se.
„Skoč, nebo tě probodnu!“ hrozil Jiří Popel.
Do kuchyně vtrhli dva biřici.
„Hleďme, tady je další,“ zvolali.
„Ten je náš!“ dupl Jaroušek Bořita.
„Vezměte jej,“ ukázal pyšně Lobkovic.
„Já bych raději skočil,“ přiznal křtěný Žid. Biřici jej popadli a táhli pryč.
„Vyhráli jsme!“ zvolal Jiří Popel a dal si pyšně ruku v bok.
Zajatci si to nemysleli.

Podél zdi jezuitského kláštera vlekli biřici Jakuba Krčina z Jelčan.
„Pusťte mne!“ zuřil Jakub. „Nemám s tím vzbouřením nic společného, jsem erbovní měšťan!“
„A cos tedy dělal před chrámem? Stál a díval se?“
„Hledal jsem zloděje, kteří mne okradli! Pusťte mne!“
„Dobrá, vysvětlíš to pánům Granovským!“

Biřici dotlačili Krčina k houfu zajatců spoutaných provazy. Chtěli svázat i jeho, ale v té chvíli kolem projížděla družina nejvyššího purkrabího. Biřici jí uhýbali a klaněli se, takže přestali dávat pozor. Krčín se dal na útěk. Prchal Křižovnickou ulicí k břehu u svatého Valentina. Pronásledovali ho. Křičeli, aby stál. Marně. Netoužil předstoupit svázaný před pány Granovské a dvakrát platit za něco, co nezpůsobil. Vždyť nemohl ani za vybití dvorce Údražských v Krči, ani za útok na jezuitský klášter. Bylo to zvláštní: vědomí nevinu mu svazovalo nohy, pocit křivdy je naopak nadlehčoval. Chvillemi se mu zdálo, že vzlétl, stačilo jen zamávat rukama a vznášel by se jako pták, jenže to nebyla pravda. Navíc za sebou uslyšel dusot koňských kopyt. Pronásledovali ho i jezdcí. Nevběhl do Granátové ulice, zatočil do Platnéřské a uháněl jako štvaný srnec. Jezdci se blížili. Zmizel jim v podloubí na rynečku Panny Marie Na Louži a oni se dali ke kuchyňkám při svatém Linhartu. Ulice byly liduprázdné. Místní usedlíci zavřeli domy na závory a nechali veřejná prostranství napospas štvanici na lidi. Netrvalo dlouho

a jezdci obrátili, chvíli se handrkovali s pěšími biřici a pak zamířili ke Kůrnému trhu. Krčín zkusil poslední možnost. Přiskočil ke dveřím koleje Všech Svatých, otevřel a vklouzl do temné chodby. Buch! Dveře se zavřely. Krčínovi dýchali do tváře vyděšení Adam Huberus, Matouš Philomates a Vincent Makovinus.

„Honí tě?“ vybafl Philomates.

„Honí!“ oddechoval Krčín.

„Tak odtud vypadni! Nenecháme se kvůli tobě chytit!“

Pronásledovatelé se blížili.

Philomatova tvář byla pokroucená strachem a zlobou.

„Zmiz, Pušnpeltie!“ řekl podruhé.

„Nesměj dovnitř, tady platí univerzitní právo,“ zašeptal Huberus.

Několik pěstí zabušilo na dveře.

„Nenecháme se kvůli Pušnpeltiovi zajmout!“ sykl Philomates.

„Vyjdu ven a udám ho!“

Makovinus jej zadržel. Po dřevěných schodech sestupoval z patra mistr Havel Gelastus a přísně si čtveřici mladých lidí prohlížel.

„Kde se tu bereš, Philomate?“ ptal se posměšně. „Pokud vím, jsi fámulem svého strýce a bydlíš ve Veliké koleji. Co děláš tady?“

Philomates jen otevíral hubu jako kapr.

„A ty jsi kdo?“ obrátil se Gelastus na Krčína.

„Pušnpeltius, rodem z Kolína, slovutný mistře! Pamatujete se na mne přece. Učíval jste mě matematiku a často jste mne chválil!“ drmolil Krčín.

Biřici znovu zabušili na dveře.

„Ustupte!“ poručil Gelastus vyděšené čtveřici. A pak otevřel dveře. Dlouze si prohlížel houf pěších i jízdních ozbrojenců.

„Máme podezření, že se v tomto domě ukrývá jeden z buřičů, kteří zbrojně vtrhli do jezuitské koleje!“ třeskl hlas Kašpara Granovského z Granova.

„Nikdo takový tu není!“ odpověděl Gelastus.

„Komu jinému bych měl věřit než vám, ctěný mistře!“ povzdychl Granovský. „Jdeme!“ poručil svým lidem. Odtáhli.

Gelastus zase zavřel. Vracel se po schodišti do patra, aniž by na čtveřici pohlédl.

„Stal se zázrak!“ zašeptal Makovinus.

„Pro tuto chvíli!“ pověděl Huberus.

„Jestli nás Gelastus neudal teď, udělá to večer, zítra, pozítří. Jak se mu to bude hodit!“ šeptal vystrašeně Philomates.

„Horší však je, že nás u jezuitské koleje vidělo příliš mnoho lidí. A někteří nás jistě poznali. Musíme pryč! Ještě dnes!“ řekl Huberus.

„My nic nezačali, to žebráci, lůza,“ vyhrkl Philomates.

„Mlč, Matouši! Já nebyl jediný, kdo viděl, jak rozmetáváš galerie Božího hrobu!“

„Nedotkl jsem se ničeho posvátného! Jen dřeva a papírových svítilen!“

„Na tom věru nesejde, Matouši,“ přidal se k Huberovi Makovinus. „Adam má pravdu. Musíme pryč!“

Philomates vypadal, že se rozpláče. Pak rozrazil dveře a zmizel.

„Povím vám jedno, bratři v neštěstí,“ ušklíbl se Huberus. „Pokud nás Gelastus neudal teď, neudá ani jindy. Vysvětlit to nedokážu, ale dám na to krk! Jestli se někoho bojím, pak Philomata! Je schopen teď hned běžet na rathauz a žalovat císařskému rychtáři, aby si sám zachránil kůži. Makovine, pospěšme! Zabalme si věci a pryč!“

„Musíme to ale někomu oznámit. Nejlépe snad mistru Mitisovi!“ přemýšlel bakalář Vincent.

„Odjel z Prahy. Ráno jsem viděl, jak si půjčuje koně od pana Balbína!“ netrpělivě vyhrkl Huberus. „Spěchejme!“ Popadl kolegu a táhl ho do schodů.

„A ty, Pušnpeltie? Jdeš s námi?“ obrátil se na Krčina Makovinus.

„Nic mne už v Ninive nedrží,“ ušklíbl se Krčín. „Jdu!“

Ulice Starého Města pražského se pomalu zaplňovaly. Lidé tvořili hloučky, sdělovali si horké novinky, a když kolem procházely stráže, zase se rozestupovali. Jak stráže mizely, lidé se opět začínali shlukovat a všelijak se dohadovali. Pozabýjela lůza alespoň tolik jezuitů, aby zbylí museli odejít? Ne, prý žádného mnicha nezabili.

Zato zatčených je hodně. Vedli je v poutech přímo na pražský Hrad a byl to předlouhý průvod.

„Lůza?“ křičel v ulici za svatým Jiljí mistr Kuthen ze Šprinsberka. „To nebyla lůza, kdo vtrhl do chrámu! To byli poctiví pražští měšťané a také studenti z univerzity! Ještě se budete divit, kdo všechno za tu rebelii položí hlavu na špalek!“

Lidé se staroměstského syndika báli, jako kdyby měl moc určit směr jejich dalšího osudu. Stáli a strnule naslouchali. Dcera rozzlobeného muže, zvaná Kutanka, dělala, že se jí to netýká. Styděla se za otcovu nenávist. Povšimla si však, jak shluk lidí míjejí tři studenti. Uctivě ji pozdravili a ona se na ně usmála. Jeden z trojice, Vincent Makovinus z Makova, jí dal znamení. Ohlédla se, jestli se otec nedívá, a přistoupila k němu.

„Ctnostná panno,“ šeptal vroucně Makovinus, který byl do Kutanky zamilovaný stejně jako spousta jiných, „najděte cestu a vzkazte našim kolegům do Karolina, že já a Adam Huberus jsme z neodkladných důvodů museli narychlo odcestovat. Mne povolal otec do Soběslavi, Huberovi vzkázali příbuzní z Velkého Meziříčí a...“

„Vyřídím. Jděte!“ pověděla rychle dívka a odtrhla se od Makovína.

„Bude zle všem novotářům!“ hřímal staroměstský syndik.

Trojice uprchlíků mířila na Nové Město.

Uprostřed Koňského trhu se Pušnpeltius zastavil a rozhlédl, jako by došli na rozcestí uprostřed lesa. „Jestli hlídají městské brány, bude lépe se rozdělit,“ upozornil.

„Mířím do Wittemberku,“ řekl Adam Huberus. „Mám mezi tamními studenty mnoho známých. Účast na vybití jezuitského kláštera mi dozajista otevře dveře na univerzitu,“ dodal šeptem. Podal přátelům ruce a spěchal Jindřišskou ulicí k půlnoci.

„Nepůjdu domů do Soběslavi,“ přiznal se Makovinus. „Vyrazím k bratrovi, mistru Aquariovi, do Prachatic. Můžeš jít se mnou, jestli chceš.“

Krčín zavrtěl hlavou.

„Nesmíme jít společně,“ řekl. „Je to nebezpečné!“

„Pokud se dostanu se do Prachatic, nic mi nehrozí,“ ujišťoval sám sebe Makovinus.

„Tvůj bratr tě dokáže ochránit?“ pousmál se Krčín. Pamatoval si na vytáhlého, učeného Aquaria, který se nikdy neúčastnil žádných studentských taškařic a učil se i to, co nemusel.

„Má jistý vliv,“ pochlubil se Vincent Makovinus. „Dlouhá léta byl preceptorem urozeného pana Petra Voka z Rožmberka.“

Podal Pušnpeltiovi ruku a odešel Vodičkovou ulicí k poledni.

Jakub Krčín z Jelčan zůstal ještě chvíli stát. Možná pro ruch na tržišti, možná pro říčení koní a hlaholení handlířů nezaslechl volání osudu, který mu kdysi v kuchyni hradu Kumburku přečetl tulák Kirkekarta z kohoutích vnitřností. Krčín měl podle toho proroctví najít sílu a moc v rožmberských službách. Nyní, kdy potměšilá náhoda otevírala takové cestě dveře, je však sám pošetile zabouchl. A proč? Když Huberus řekl, že si mistr Tomáš Mitis ráno půjčil koně a odjel z Prahy, okamžitě jej napadlo, že básník zamířil hledat vysněný poklad. A rozhodl se jít do Rožďalovic za ním, vyhrabat v zemi díru a objevit v ní truhlice plné šperků a zlatých mincí. Jaká hloupost! A přece kvůli ní navrhl, aby se trojice rozdělila, neboť chtěl jít sám. To proto odmítl Makovinovu nabídku. Teď tu stál a nevěděl, co má dělat.

Našel však v sobě sílu a poslušen dalšího hnutí mysli vykročil směrem k Vodičkově ulici. Chtěl dohnat Makovina a poprosit ho, zda by s ním přece jen nemohl jít do Prachatic. Ale zatímco nohy šlapaly zlehka, mysl těžkla narůstajícími pochybnostmi. Vždyť je to pouhopouhá jiskřička naděje, zaprská a zhasne, než dojde na Dobyččí trh. Obrátil se tedy. Jenže teď mu těžkly i nohy. Kam vlastně míří? Hledat Mitise? Bez jediného groše? Bez jistoty, že mistr Tomáš opravdu jel pátrat po pokladu? Před očima se mu zjevil zpocený křivoklátský hejtmán Žďárský a rozstřílený hrad Jivno. Takhle přece dopadají všechny sny o snadném zbohatnutí. Mitis je básník a na pokladech jej zajímá tajemství, ne drahokamy.

Zvedal se teplý jarní vítr. Krčín stál u ústí Jindřišské ulice, na místě, kde náhoda již dvakrát zamíchala s jeho osudem. Říkává se do třetice všeho dobrého. Nikde poblíž však nestál povoz v nesnázích, jemuž by Krčín vypomohl, a tak spustil kouzlo. Až o kus dál směrem k bráně, před domem U Kutnohorských, nakládali své tlumoky do kočáru básníci Mikuláš Rakocius a Jan Tapineus. Chytali si pláště a klobouky, aby jim je divoký vítr neodnesl. Kdosi vykřikl. Nad kočár se vznesly dva papíry, roztančily se a ulétaly do dálky. Tapineus je zkoušel chytit, ale jen marně natáhl ruku. Pokusil se i Rakocius, avšak zamotal se do misterské suknice a jak široký tak dlouhý padl k zemi. Papíry se vznášely vzduchem k Jindřišské ulici. Krčín natáhl ruku. Je ještě stále pevná a bystrá? Uvidíme! Chňap! A držel papíry v ruce. Letmo na ně pohlédl. Na jednom byla vypsána data a u nich různá čísla, všelijak podtrhaná. Druhý byl krasopisně sepsaný koncept erbovního listu, kterým se Ondřeji Křivoláčkovi, ctnému a opatrnému měšťaninu Kutné Hory, uděluje přídomek z *Lorce*. Ten byl jistě důležitý. Krčín s ním vykročil ke kočáru. Naproti mu běžel sám pan Křivoláček. Nezajímal se ale o koncept, nýbrž sáhl po druhém papíru s daty a čísly. Zhluboka si oddechl. Ihned ukrýval papír do západní. Pak teprve vzal do ruky koncept erbovního listu, roztrhal jej na malé kousíčky a hodil do větru. Pohlédl na Krčina.

„My se přece známe, mladý muži! Ty jsi Jakub! Z rodu kolínských Krčínů!“

„Je to Pušnpeltius, dovedný správce slovního mistra Collina z Chotěřiny!“ řekl Mikuláš Rakocius.

„K vašim službám,“ uklonil se Krčín.

„Jakube, jaká náhoda nás svedla dohromady!“ pověděl pan Křivoláček. „Už je to dlouho, co jsi byl s rodiči v Hoře na křtinách našeho Mikuláška. Před týdnem jsem seděl s tvým otcem v šenku U zlatého lva. Hovořil o tobě, věděl jen, že jsi v Městech pražských, ale netušil kde. Hledá tě, chce tě mít doma, jsi prý dobrý hospodář. Na rozdíl od svých bratrů, s nimiž je jen kříž! Bude šťasten, že jsem tě potkal. Co mu mám vyřídit?“

„Že mě již v Městech pražských nic nedrží a že se vracím do Kolína!“ odpověděl Krčín.

„Pojed' tedy s námi!“ navrhl pan Křivoláček. Jakub se vděčně ohlédl k nároží Jindřišské ulice. Z tmavého závoje létajícího vzduchem tam vítr vykreslil podobu pana Štěstí sedícího na koni. Přelud na Krčina zamával a zmizel. Na zemi ležel závoj a k němu spěchala paní Dorota Antochová, zvaná Coronissa. Zvedla jej a zahalila si do něj tvář čerstvé vdovy.

Krčín seděl u okna drkotajícího kočáru a díval se na stráně s vinohrady. Jel domů.

Mikuláš Rakocius šeptem zkoušel deklamovat strofy oslavné básně, kterou hodlal po návratu do Kutné Hory sepsat a poslat mistru Collinovi.

*„Sešli jsme se k dobrému, bavili a smáli, tys však
v náš smích a tlachy ctnost vnesl a vážnost.
Ozdobou schůzky naší byla, Colline, tvá řeč...“*

Nad vinohrady zpíval skřivan. Ondřej Křivoláček si tiše povídal s Tapineem, kutnohorským radním písařem.

„Jmenujte jediného ze šepmistrů, který by přísahal na Hlavsovu poctivost!“

„Hledá nové postupy při tavení stříbra a přitom užívá tajných alchymických postupů...“

„Při té jeho alchymii taje nakutané stříbro jako hrudka másla na prudkém slunci! Je to podvodník, pane písaři, věřte mi!“

Krčín vystavil obličej slunečním paprskům. Co může pan Křivoláček vědět o alchymii, jež zkoumá síly dané přírodě Stvořitelem? Pan Petr Hlavsa z Liboslavi, místodržící úřadu nejvyššího mincmistra v Kutné Hoře, patřil mezi zasvěcence. Krčín se u něj kdysi hodlal spolu s přítelem Pavlem Grynmlerem učit tajné vědě, avšak jeho otec rozhodl jinak a poslal jej na pražskou univerzitu. Z ní si Jakub odnesl jen latinské jméno Pušnpeltius. Co by asi získal u pana Hlavsy?

„Pronásledují nás jezdci,“ ozval se překvapeně Rakocius, který seděl proti směru jízdy a viděl dozadu k Městům pražským. Ostatní na sebe vyděšeně pohlédli. V Krčínovi by se krve nedořezal. Jistě stíhali jeho.

Družina jezdců se blížila. Vedl ji mladý rytíř, který své druhy o velký kus předjel, takže to vypadalo, že ostatní pronásledují jeho a on před nimi prchá. Cestu si zkracoval tak, že se svým koněm skákal přes meze a ploty. Přihlítil se ke kočáru, mlaskl a kůň zastavil.

Kdyby byly v kočáře dámy, vysloužil by si za ty skvělé kousky obdiv. Hleděly však na něj čtyři vyděšené tváře.

„Jsem Jan Budovec z Budova, panoš Jeho Výsosti arciknížete Ferdinanda,“ představil se mladík. „Sedí snad mezi vámi kutnohorský měšťan Ondřej Křivoláček?“

„To jsem já,“ pověděl pan Křivoláček a zbledl.

„Vezeme vám osedlaného koně. Vezměte své věci a vraťte se s námi na pražský Hrad!“

„Posílá vás Jeho Výsost, urozený pane?“ podivil se Křivoláček. Mladík neodpověděl, jen netrpělivě ukázal ven na koně bez jezdce.

„To určitě souvisí s vaší zamítnutou žádostí,“ zašeptal Tapineus. „Poslechněte a jeďte. Vráťte se do Hory s erbem, uvidíte!“

„Náš přítel pan Hlavsa by vám jistě ocitoval starou poučku alchymistů, že všechno souvisí se vším,“ procedil Křivoláček mezi zuby, opatrně vytáhl z kabátce zachráněný papír a položil jej na sedadlo vedle sebe. Tapineus i Rakocius dělali, že nic nevidí. Krčín se nadzvedl a zadkem papír přikryl. Křivoláček na něj vděčně pohlédl. Vystoupil. Budovec houkl na kočího, ať nečeká a práskne do koní. Kočár se dal do pohybu. Rychle se vzdaloval od jezdecké družiny, uprostřed níž stál Křivoláček a vypadal jako zatčený.

Tři muži v kočáru chvíli nedokázali promluvit. Dívali se na sebe. Krčín se snažil utajit bláznivou radost. Jeho nepronásledovali!

Konečně se ozval Rakocius: „To je divné. Ráno řekli úředníci na Hradě panu Křivoláčkovi, že ze slíbeného udělení erbu a predikátu nebude nic. A teď že by jej volali zpátky, protože si to rozmysleli?“

„Ne ne,“ skoro šeptal Tapineus. „Je to všechno jinak a jistě to souvisí s žalobou, kterou pan Křivoláček vznesl proti panu Hlavsovi!“

Krčín si sáhl pod zadek a vytáhl papír. Rozložil jej a prohlédl si ho. Teď už chápal smysl napsaných čísel. V prvním sloupci byla data, v druhém objem vytěžené rudy a v třetím počet ražených mincí.

„Nečtěte to, mladíku!“ varoval Tapineus. „Ukryjte ten papír a zapomeňte, že jej máte!“

Krčín si zasunul nebezpečné poznámky do kapsy kabátce. Měl v ní ještě jeden list. Dopis, po němž tak toužil pan Burian Trčka. Po necelém roce si ty dva papíry vezl domů jako svůj jediný majetek. Jinak měl jen kupu nepřátel za zády a nad ním se vznášela hrozba zatčení a obvinění z nejrůznějších přečinů. Vracel se s prázdnýma rukama, bez jediného groše, zato však s kapsou plnou cizích tajemství.

Na Křižovnickém place u Kamenného mostu vládlo podezřelé ticho. Kdo musel jít okolo jezuitské koleje, spěchal a tvářil se, že ani nevidí vlašské zedníky, kteří opravovali rozbitá okna a vrata, vylomená z veřejí. Šlechtické chovance si vzali rodiče domů. Chudí žáčci pomáhali otcům Consalvovi a Rogeriovi odklízet trosky kamen i škamen, střepy tlustého skla, drť dřeva i omítku. V příšeří kostela svatého Klimenta chmurně pozoroval P. Varus, jak najatí venkované odnášejí zbytky Božího hrobu ven na povozy.

„Smutný pohled,“ přistoupil k němu P. Viktoria.

„Měli jsme trosky Božího hrobu ještě využít,“ povzdechl anglický jezuita. „Daly by se nasvítit tak, že by vzbuzovaly dojem zborceného kříže!“

Profesor Tadeáš Hájek Nemicus se vypravoval s několika studenty vyměřovat okolí Nového Města. Na vozíku si vezli prapodivné pomůcky, tyče, trojúhelníky a provazy. Na Můstku potkali mistra Martina Kuthena ze Šprinsberka s krásnou dcerou Kutankou.

„Vyděsil jsi mne, Hájků,“ ušklíbl se staroměstský syndik. „Z dálky vypadáš jako kat, který s pacholky veze mrtvolu sebevraha zahrabat na mrchoviště. Ale to není tak od věci. Univerzita bude mít brzy s katem co do činění!“

„Silná slova. Vezme je vítr,“ konejšil Hájek studenty, kteří nevěděli, zda mají projevovat nenávisť k otci, nebo obdiv a lásku k dceři.

„Dobře vím, že se té ohavné, bezbožné rebelie proti jezuitům zúčastnili i oudové akademie. Zaplatí hrdlem a univerzita neujde trestu!“ zvýšil Kuthen hlas.

„Žádný náš student u vybití kláštera u svatého Klimenta nebyl,“ ohradil se zamračeně Hájek.

„To se teprve ukáže! Jeho Výsost arcikníže Ferdinand dnes ráčí vyjmenovat komisi, jež onu rebelii přísně vyšetří. Zatčení se nevyhnou útrpnému právu! Jediný viník neujde trestu. A ještě něco ti povím, Hájků! Pány na Hradě velmi zaujalo, že právě noc před oním ohavným vzbouřením se u Collina konala tajná schůzka. Copak se na ní asi upeklo?“

„Žádná tajná schůzka, pane syndiku!“ usmál se profesor Tadeáš. „Jen veselé setkání básnické družiny, k níž jste se vždy hlásil i vy! Byl jste na ni jistě pozván, mohl jste tedy přijít. Pak byste nemluvil tak zle!“

„Já jediný pozván nebyl!“ zuřil Kuthen. „A i kdybych byl, nepřišel bych!“

Nadaný geometr Jan Mělnický stačil zatím Kutance šepem poděkovat za vyřízený vzkaz. „Profesorům se velmi ulevilo, mysleli si totiž, že Philomates s Huberem byli zatčeni!“ dodával polohlasem. Kutanka se ani nestačila usmát, a otec už ji popadl a vlekl pryč.

Arcikníže Ferdinand vešel do kanceláře české komory na pražském Hradě. Laskavě se usmíval na všechny přítomné. Byli tu nejvyšší purkrabí Jan mladší Popel z Lobkovic, nejvyšší hofmistr Jan starší Popel z Lobkovic, Florian Gryspek z Griesbachu, hejtman Starého Města Vavřinec Šlik z Pasaunu a Holíče, hejtman Menšího Města a nejvyšší kraječ Mikuláš Mířkovský ze Stropčic, probošt

svatovítské kapituly Jindřich Scribonius z Horštova a dva jezuité, prefekt Blyssemus a rektor Hoffeus.

„Bylo to hodně zlé?“ zeptala se jich účastně Jeho Výsost.

„Jiní trpěli hůře!“ pověděl P. Blyssemus.

„Po vzbouření přichází čas trestů. Dáme výstrahu všem, kteří v sobě chovají bezuzdnou nenávist a divoké choutky!“ sdělil arcikníže. „Mám pro Čechy dobrou ušní lžičku, svou hůl. Jen s její pomocí jsou ochotni poslouchat, využiji ji tedy!“

Oba Lobkovicové nedokázali skrýt rozmrzelost pro tu ostrou řeč.

V Zelené světnici se v téže chvíli konalo čtvrté stání soudního sporu mezi Kryštofem Jandorfem z Jandorfu na straně jedné a bratry Janem, Jindřichem, Bedřichem, Zdeňkem a Václavem z Valdštejna na straně druhé. Nebylo těžké poznat, jak se spor vyvíjí. Valdštejni ani nepřišli, poslali místo sebe houf drahých pražských advokátů. Jandorf stál proti nim sám. Na advokáta již neměl peníze. Rozprodal, co se dalo, a na další majetky sáhnout nemohl, neboť se proti tomu vzepřeli jeho věřitelé v čele se čtveřicí zeřů. Pátý, pan Hanuš Cetric z Karyše, poslední Jandorfův věrný, nedávno zemřel. Chmurný a osamělý permon s vyhaslými zraky naslouchal učenému rozkladu doktora Jana Kunštáta z Paumberka, jemuž nerozuměl.

„Strana žalovaná pokládá za nepřístupné, aby poddaní pana Kryštofa Jandorfa z Jandorfu, v žalobě jmenovaní a podepsaní konšelé města Vrchlabí, vlašští hamerníci, dýmači ohňů, šmelcíři, drátníci, kováři, jakož i tovaryšstva horníků, drvoštěpů, uhlířů a vorařů obviňovali urozené pány z Valdštejna z toho, že je díky vypáleným lesům a zatopeným dolům pana Kryštofa připravili o práci a chléb. To v žalobě jmenovaní a podepsaní... ehm... viz výše... činí, neboť nejenže obviňují urozené pány z Valdštejna z toho, co v žádném případě neučinili, ale ještě se tímto obviněním hluboce dotýkají jejich cti. Nelze zároveň žalovat a urážet, žalovat urážkou a urážet rodovou čest žalobou. Proto se strana žalovaná odvolává proti podané žalobě a žádá, aby byla soudem uznána za neplatnou!“

Porada v kanceláři české komory pokračovala. Arcikníže se obrátil na otce jezuity: „Vás vzbouření postihlo. Vy navrhnete tresty!“

Prefekt Blyssemus chvíli přemýšlel.

„Neznáme ty, kteří způsobili to preveliké pozdvižení. Nemůžeme soudit. Žádáme pro všechny milost!“ pověděl pak.

„Alespoň několik rebelů je nutno poslat katovi!“ namítl nejvyšší purkrabí.

„Musí rozhodnout Jeho Veličenstvo!“ pravil arcikníže.

„Vaše Výsost mi jistě promine, když připomenu, jaké trápení máme s vězni, kteří byli zajati při loňském vzbouření v Olomouci,“ pověděl rada České komory Gryspek. „Tamní konšelé nechali popravit tři vůdce útoku na radnici. Všechny zbylé zajatce i ty, kdo byli zatčeni na základě pozdějších udání, vyšetřovala komise v Brně, kterou vedl pan sekretář Walter. Nevyšetřila téměř nic. Teď máme olomoucké rebely tady na Hradě v Bílé věži a nevíme, co s nimi.“

Budeme-li psát Jeho Veličenstvu a žádat je, aby ráčilo rozhodnout o trestu pro pražské vzbouřence, požádá nás o přesnou zprávu o provinění jednotlivců. Sestavíme další komisi, začne vleklé vyšetřování, a to všechno na účet komory. Naše pokladny nejsou bezedné. Potřebujeme trest jako výstrahu? Prodejme všechny ty lotry na galeje! Průvod vězňů, spoutaných řetězy, pražskými ulicemi zapůsobí více než poprava tří vybraných viníků. A je to výhodný obchod. Dohodneme se s některým ze zámožných královských hejtmanů, ten ty zajaté od komory koupí, najme si lidi na jejich střežení a odvede je k Vlašskému moři.“

„To není špatné řešení!“ pochválil Gryspeka arcikníže. „V každém případě však musíme napsat Jeho Veličenstvu. Jistě víte, že mne povolává na říšský sněm do Augšpurku. Já si však myslím, že to v tomto rozjitřeném čase není vhodné. Odpovím mu a vyložím, proč tu musím zůstat. Bylo by ale dobré, kdyby i páni nejvyšší zemští hodnostáři,“ obrátil se na Lobkovice, „administrátor horní konzistoře,“ obrátil se na Scribonia, „a snad i naši stateční otcové od svatého Klimenta,“ usmál se na jezuity, „Jeho Veličenstvu

napsali a požádali je, aby mne z naléhavých důvodů zanechalo v Čechách.“

Všichni oslovení se uklonili na znamení poslušnosti. Arcikníže spokojeně odcházel do svého paláce. Těšil se, až vyjede na svou nejoblíbenější cestu. Zastaví se v Nové královské oboře, kde si prohlédne, kterak pokračuje stavba letohrádku Hvězda. A odtud vyrazí na dlouhou pouť do Březnice.

Arcikníže k sobě povolal dva hodnostáře svého dvora, Ferdinanda Lokšana z Lokšan a Václava Vřesovce z Vřesova.

„Co nového prozradil ten kutnohorský lhář?“ zajímal se.

„Vytáčí se a kroutí, Výsosti,“ oznamoval Lokšan. „Žádné písemné důkazy o hospodaření pana Hlavsy nemá.“

„A jak by také mohl mít!“ pohrdavě pronesl pan Václav Vřesovec, velký ctitel alchymie. „Nevstoupil do Vlašského dvora od těch dob, kdy byl pro naprostou neschopnost propuštěn z úřadu horního hofmistra! Žádný důl propachtovaný nemá, těžbě nerozumí a vznešeným vědám hermetickým už vůbec ne. Je to jen bohatý soukeník, který si koupil tvrzi!“

„Odpustil bych mu jeho pochyby. Dokonce bych zapomněl i na jeho slova, že zdi Velké Hvězdy jsou z kutnohorského stříbra,“ hovořil arcikníže ke svým dvořanům, když sbíhali po palácovém schodišti a v nádvoří nasedali na nedočkávané koně. „Nemohu mu však prominout, že se snaží mařit dílo, jež v Hoře koná pan Hlavsa. Ty pokusy přinesou obrovský prospěch této zemi a my všichni je musíme podporovat. Souhlasíte se mnou i vy, pane?“ obrátil se na vojevůdce Karla ze Žerotína.

„Býval jsem mužem meče, Výsosti, a nikdy jsem nepronikl do tajemství alchymie,“ odpověděl slavný vojevůdce opatrně. „Ve sklepích královského zámku ve Valladolidu jsem však spatřil úchvatný šperk, o němž mi bylo řečeno, že je ze zlata, které vyrobili arabští alchymisté.“

„Příteli, viděl jste důkaz! A přece pana Hlavsu nepodporujete, ač byste mohl!“

„Jak, Vaše Výsosti?“

„Těžba trpí úbytkem vody. A vy máte v Kolíně celou řeku. Mohu-li vám radit, dejte se dohromady s pány Horníky, kteří mají na Kaňku propachtované doly, a nechte vykopat od Labe ke Kaňku strouhy. Přinese to velký užitek Hoře i vám!“ laskavě hovořil arcikníže.

Družina Jeho Výsosti vyrazila z Hradu k Pohořelci. Přísnými zraky ji pozoroval svatovítský probošt Scribonius, který doprovázel k bráně oba jezuity.

„Zase odjíždí,“ pověděl zklamaně. „Nejprve mluvil o sestavení vyšetřovací komise, jíž chtěl sám předsedat, a nakonec poslechl potměšilého Gryspeka, který výstrahu a trest vyměnil za obchod. A už zase jede pryč!“

Na pláních, které se táhly od Vyšehradu až ke Krči, pracoval doktor Tadeáš Hájek se svými studenty. Chodili s tyčemi svázanými navzájem provazy a vytvářeli trojúhelníky, jež profesor zakresloval na veliké archy. Jan Mělnický postoupil až nad roklinu svažující se ke vsi Michle. Zarazil tyč do země a čekal, až Humelius dojde tak daleko, aby se provaz napnul. Mezitím se rozhlížel. Vtom sebou polekaně trhl. Na dně rokle spatřil zapomenuté zbytky lidského těla.

V levné hospůdce v osadě svatého Petra na Novém Městě čekala Rozina Poková z Hermsdorfu na svého děda Kryštofa Jandorfa. Když přišel, posloužila mu u stolu a dohlédla na zabalení zavazadel i zapřáhnutí koní do kočáru. Jandorf ani ona spolu po celou dobu nepronesli jediné slovo. Teprve když jeli po Špitálských polích k Libni, Jandorf promluvil.

„Rozino, dcero mé dcery, víš, kdy jsem byl nejšťastnější?“

Zvykla si mlčet, i když na ni křičel. Neotevřela ústa, když ji bil. Neodpověděla ani nyní.

„Nemůžeš to vědět,“ zavrčel obrovitý permon. „Nejšťastnější jsem byl, když jsem poprvé dorazil do Vrchlabí. Měl jsem jen meč, tři pacholky a před sebou hory, do kterých se nikdo mimo pošetilých hledačů drahokamů neodvažoval. To už se nikdy nevrátí!“

Kutnohorský měšťan Ondřej Křivoláček mrzutě zaplatil pidlookému žalářníkovi několika drobnými penězi za donesený oběd. Vlastně si nemohl stěžovat. Měl ve své cele v Bílé věži na prvním nádvoří Pražského hradu lože, stůl i štokrle. Usedl k jídlu. Smutně ohryzával vepřovou kost. Jen aby se papír s údaji o hospodaření místodržícího mincmistrovského úřadu neztratil nebo nedostal do rukou některé z Hlavsových stvůr. Je jich v Hoře hodně. Ten list má obrovskou cenu. Jednou nadutému alchymistovi podrazí nohy a přitlačí hlavu na špalek!

Jenže ve vězení seděl Křivoláček, ne Hlavsa z Liboslavi. Pan Ondřej vstal a rozčileně přecházel celou. Přecenil své síly, mluvil nahlas před špatnými lidmi. Proč se včera při podepisování smlouvy s panem Podhradským z Vlčí Hory nezdržel nárazek, že jistí velmi mocní mužové kryjí Hlavsu ze zjištěných důvodů? Některý ze svědků pana Podhradského to jistě za tepla donesl na Hrad. Já hlupák, nadával si Křivoláček. Ještě stále držel v ruce kost. Vyhodil ji zamřížovaným oknem.

Kost dopadla na prostranství mezi parkány a úpatím Bílé věže nedaleko od úzkého průduchu do jedné z podzemních kobek. Netrvalo dlouho a v průduchu se objevila ruka. Šátrala a prozkoumávala území, na něž dosáhla. Ukazováček a prostředníček se dotkly kosti. Začaly do ní opatrně dloubat a přistrkovat ji k průduchu. Ruka patřila křtěnému židovi Aemiliov. Ti, kteří byli stejně jako on polapeni ve vybité jezuitské koleji, s ním odmítli sdílet společnou kobku. Biřící jim vyhověli a strčili Aemilia k Mikulášencům, pochytaným loni na podzim v Nymburku. Ti neprotestovali proti ničemu.

Křtěný Žid seděl pod průduchem a ohryzával kost. Hledělo na něj dvanáct mlčících popelavě šedých mužů. Třináctý měl uřezané uši.

Nebe bylo bez jediného mráčku. Slunce svítilo a hrálo. Do daleka se táhla zelená pole. Na polední straně se měnila v zahrady a dvorce prostírající se pod rozbitými nymburskými hradbami. Na půlnoční

straně v prosluněné lesy. K nim mířil jezdec na klidném grošákovi, mistr Tomáš Mitis z Limůz, rektor školy u svatého Jindřicha a přední člen básnické družiny pana Hodějovského z Hodějova. Přenocoval v Nymburku u příbuzných, večer poseděl v šenku, povyprávěl měšťanům o pražských novinkách a vyslechl historii o lapení polského knížete. Druhého dne, když slunce dosedlo na svůj polední trůn, se vydal na osamělou pouť.

Jel proti proudu Mrliny. Věděl, že se musí držet podél jejího toku až do Rožďalovic. Nespěchal. Jeho cílem byla tma a samota. Vesnička Křinec se vyhřívala v slunci pod dvěma kopci, Chotučí a Kuncberkem, na němž stál černobílý hrad. Vypadal jako vystřižený z nějaké knihy. Seděla na něm hamižná paní Magdalena se svým manželem Janem z Donína. V Nymburku o ní vyprávěli, že si najala rotu kopáčů a vodila je po lesích, aby hledali poklad, který tu prý někde ukryl prchající litevský kníže, než tak nešťastně skončil.

Mitis se zastavil v hospůdce na rynku. Pojedl, popil a odpoledne se vydal na další cestu. Blížil se k Rožďalovicím, uzavřeným v roztaženém vějíři hlubokých lesů. Zastavil na břehu Mrliny. UVázal půjčeného koně k plané jabluňce, usedl do trávy a vytáhl z kapsy nepodepsaný list.

Hledej podle nehybné Severní hvězdy, nejjasnější koruny Malé medvědice, již Héfaistos zobrazil na štítu Achillově. Nezapomeň však, že jaro má své zrcadlo v podzimu.

Psal jej Hájek, o tom Mitis nepochyboval. Vytáhl druhý papír, na který si z učebnice astronomie De Sphaera dvakrát olůvkem obkreslil souhvězdí Malé medvědice. Jednou na obloze letní, podruhé obráceně na obloze zimní. Dlouho se díval k Rožďalovicům. Pod nebem se tyčila věž pyšného kostela.

V tutéž dobu se urozený pan Petr Vok, mladší bratr rožmberského vladaře, zastavil v čele svého malého průvodu

v horském údolí. Putoval ke dvoru arciknížete Maxmiliána. Zbytečně si zajel. Mířil totiž nejprve z Krumlova do Vídně a teprve tam se dozvěděl, že následník trůnu odcestoval do Innsbrucku. Vydal se tedy za ním.

Petr Vok nemohl vědět, že princovu náhlému rozhodnutí předcházelo zatčení kazatele Šebestiána Pfausera v jeho vídeňském domě. Maxmilián k sobě povolal svého oddaného služebníka Wallernsdorfa a řekl mu: „Odjedeš do Augšpurku, vyhledáš Augusta Saského, Bedřicha Falckého, lantkraběte hessenského, Kryštofa Württemberského a kurfiřta braniborského. Budeš s nimi mluvit o samotě a řekneš jim toto: Zabránili mi v cestě do Augšpurku a místo toho mne drželi v Linci jako v zajetí. Na oko mi vrátili Pfausera, abych se pokojně vrátil do Vídně, avšak když jsem tak učinil, zatkli jej téměř před mýma očima a odvezli neznámo kam. Mám důvěrné zprávy, že mne na radu španělského krále hodlají otrávit, aby místo mne mohl na říšský trůn nastoupit Ferdinand. Za vším jsou jezuitské pikle. Mám důkaz, že německý provinciál toho řádu, Canisius, označil učení slovutného Filipa Melanchthona za nenapravitelné bludařství, které je třeba vymýtit. Odjedu do Innsbrucku, kde mne nemohou tak dobře hlídat jako ve Vídni. Žádám od předních říšských knížat hlasitou a pevnou podporu. Kdo z nich by mne zradil, zradil by i sám sebe.“

A jak Maxmilián řekl, tak i učinil. Rožmberkova družina putovala bezstarostně za ním a nikdo netušil, že míří za vzbouřencem proti Jeho Veličenstvu.

Třetího dne brzy po poledni se na obzoru objevily Alpy. Družina Petra Voka nocovala v Salcburku. Se svítáním dalšího dne vyrazila do hluboké mlhy. Šmoger najal průvodce v širokém klobouku. Průvodce vedl Čechy do kopců, ale brzy se jim ztratil. Místo něj se z mlhy vynořila černobílá kráva. Za ní druhá. A třetí a čtvrtá. Na krku měly pověšené zvonce, které neustále klinkaly. Hleděly bez zájmu na projíždějící houfec. Pak zmizely v mlze. Klinkání zvonců se ozývalo ještě drahnou chvíli. Pak utichlo.

Postupovali pomalu. Mlha se začala rozplývat a objevoval se les. Cesta končila před obrovitou horou, jejíž vrchol se ztrácel v nedohlednu. Petr Vok v posvátné hrůze zastavil koně. Nikdy netušil, jak také dokáže Bůh projevovat svou nekonečnou moc.

„Jeďme! Čeká nás ještě dlouhá cesta!“ pobízel ho Šmoger.

„Přes tu horu? To přece není možné!“ obrátil se na něj Rožmberk. Hofmistr se usmál.

„Jaká hora? Vždyť je to jen mrak.“

Přelud zmizel stejně jako najatý průvodce.

Následujícího dne putovali rožmberští podél zelené řeky Inn horskými údolími. Uprostřed odpoledne spatřili na vrcholku strmé louky krávu. Když popošla, objevila se věž kostela.

Tak se Petr Vok z Rožmberka a Tomáš Mitis z Limúz ve stejný čas, avšak na úplně jiných místech, dívali na kostelní věže.

„Innsbruck!“ oddechl si Šmoger.

Město leželo v říčním údolí. Ze dvou stran je obklopovaly tmavé mraky. Petr Vok se nechtěl nechat ošálit, jenže se spletl i tentokrát. Byly to hory tak vysoké, že pod jejich bílými, tajuplně jiskřícími vrcholky plula bílá oblaka.

Kostel v Rožďalovicích stál pyšně pod temným nočním nebem. Ve vsi pod kopcem se rozštěkali psi. Odpověděli jim jejich druzi ze dvora tvrže, ukryté mezi stromy na kostelním návrší. Pak ale pomalu umlkali a krajina se propadala do ticha. Tomáš Mitis uvázal koně v křovinách a jal se obcházet kostel. Svítil mu k tomu měsíc a šuměl vítr. Před hlavním vchodem stála socha patrona chrámu, svatého Havla, benediktina, jenž spolu se svatým Kolumbánem přišel z Irska do Francie hlásat evangelium. Pravou rukou ukazoval k nebi. Obličej socha neměla. Nějaký ožralý zeman už dávno střelil z ručnice do němých očí. Vytlučená díra uprostřed vztyčené hlavy vypadala jako ústa pokrivená bolestí. Měsíční světlo mělo však čarovnou moc. Dokreslilo svatému obličej. Mitisovi se zdálo, že irský benediktin shlíží z podstavce dolů na pomíjivý zdejší život,

avšak ukazuje vzhůru k životu věčnému. Měsíc se ukryl za mraky. Tvář svatého Havla se rozplynula ve tmě.

Mitis pomalu obcházel kostel. Stoupal úvozem kolem hřbitovní zdi a prodral se trnitým křovím. Kůň zafrkal. Tomáš jej odvázal a nechal spásat svěží trávu. Usedl ke svému vaku, vyňal z něj tulich v pochvě a připjal si ho k opasku. Pozvedl oči. Noční nebe zakrývala plující oblaka. Vyšel na cestu a kůň se za ním ohlédl, ale pak se znovu sklonil k pastvě. Mitis obcházel chrám z druhé strany. Znovu se dostal před kostelní vchod. Mraky odkrývaly stáda mrkajících nebeských drahokamů. Zastavil se v okamžiku, kdy uviděl Severní hvězdu zářit přímo nad kostelní věží. Tlapy Malé medvědice se natahovaly k měsíci. Mitis si představil zrcadlový čas, kdy se tlapy od Luny odvracely. Šel tedy tím směrem. Měsíc mu nyní svítil přímo do očí. Ozařoval sochu svatého Havla zezadu. Bílé světlo prodlužovalo noční stíny. Mitis se sklonil. Pomalu se sunul po zemi až Severní hvězdu navlékl očima na špičku ukazováku irského benediktina jako prsten se zářivým diamantem. Prst ozdobený hvězdou ukazoval k nebi. Stín zase na hrbolatou zem. I Mitis ukázal na zem. Přesně na místo, kam mířil stín ukazováku svatého. Poklekl. Vytáhl tulich, chytl jej oběma rukama a rozmáchl se až za hlavu. Srdce mu tlouklo. Bodl celým tělem. Nebyl však příliš obratný, a tak zapíchl tulich daleko od místa, kam se chtěl trefit, a přitom udeřil hlavou o zem. Chvilí odpočíval. Pak vytrhl zbraň ze země. Prudce oddechoval. Napřáhl znovu ruce. Pohledem utkvěl na tulichu. Na jeho hrotu byl nabodnutý veliký zlatý prsten se vsazeným diamantem, který vypadal jako Severní hvězda.

Petr Vok z Rožmberka otevřel okno své komnaty v innsbruckém zámku. Sluha zatím naléval ledovou vodu do porcelánového umyvadla. Hory na obzoru se promíchaly s mraky, ale Petr Vok se za ten čas, co pobýval u dvora arciknížete Maxmiliána, naučil tyto monumentální Boží výtvoř rozlišovat. Dýchal čerstvý vzduch a chvíli snil. Cítil se skvěle. Arcikníže se k němu choval neobyčejně laskavě a jeho dvořané jej ihned vzali mezi sebe, jako kdyby se znali

již dávno. Mladé dvorní dámy Marie Španělské se radovaly, když jej spatřily, a obdarovávaly jej úsměvy i tajuplnými pohledy hlubokých očí. Nepokojná, vzpurná povaha mladšího Rožmberka dostávala dobrou krmi v podobě nepříliš tajeňého nepřátelství Maxmiliánových šlechticů vůči císařskému dvoru i španělskému králi. Při vzrušených hovorech se však vždy dodržovala dvě pravidla. Nikdy se nemluvalo o císaři, vždy jen o špatných rádčích, kteří jej obklopují. A byla-li přítomna Maxmiliánova choť, nehovořilo se o náboženství a politice vůbec.

U arciknížete se často konaly porady, kterých se však Petr Vok neúčastnil. Maxmiliánovi se po nich blýskalo v očích a jeho důvěrníci si pak ještě dlouho špitáli v malých komnatách. Rožmberk pochopil, že pobyt arciknížecího dvora v Innsbrucku má jiný smysl než veřejně předváděné rodinné štěstí, klid, procházky zámeckým parkem a časté výjezdy do hor. Vzrušovaly jej nedorěčené věty, štiplavé náznaky a společně sdílené tajemství vzpoury.

Císař nebyl spokojen s Maxmiliánovým odjezdem z Vídně a poslal z Augšpurku do Innsbrucku arciknížete Karla. Maxmilián uspořádal pro svého mladšího bratra velikou hostinu a dával mu okázale najevo lásku a přátelství. Druhý den se sešli k soukromému rozhovoru, po kterém arcikníže Karel ihned odjel nazpět.

Richard Strein, s nímž se Petr Vok seznámil v Augšpurku, Rožmberkovi prozradil, že Jeho Výsost vyjevila arciknížeti Karlovi otevřeně své rozhořčení nad tím, že je poslední dobou neustále odstrkována od věcí veřejných. Maxmilián se do Vídně nevrátí, naopak, přesvědčí-li se, že proti němu někteří panovníkovi rádci v Augšpurku i nadále kují pikle, přebročí Alpy do Švýcarska.

Do komnaty mladého Rožmberka vpadl bez zaklepání hofmistr Šmoger. „Co se děje?“ zavrčel nevrle Petr Vok. Dupl a přirazil botu k patě.

„Hledají vás, urozený pane,“ vysvětlil hofmistr. „Něco se děje!“ šeptal vyděšeně.

Petr Vok vyběhl z komnaty a dopíňal si kabátec. Sbíhal po schodišti a služtičky se na něj usmívaly. Vyšel do zahrady a slunce

jej udeřilo do očí. Ptáci zpívali své ranní písně. V zeleném loubí se smály dvorní dámy Její Výsosti. Princ se svou chotí se v altánku, porostlém psím vínem, těšili se svými potomky.

Nechybělo nic z prosluněného obrazu klidu a štěstí. A přece měla arcikněžna Marie smutné a vylekané oči a nad laskavým Maxmiliánovým úsměvem blýskaly rozhodné zraky. Dvořané postávali v malých skupinkách, jakoby čekali na jediný pokyn. K Petru Vokovi přistoupil Richard Strein:

„Už je to tady,“ pověděl. „Jeho Výsost dostala zprávu, že do Říše míří zvláštní papežský legát Kamil Mentuatius. Z Augšpurku mu vyjel vstříc jezuita Canisius, princův úhlavní nepřítel. Teď putují cestami vysoko v horách, aby se vyhnuli Innsbrucku. Jeho Výsost nemůže dopustit, aby tak vzácný muž, jakým je papežský legát, trpěl na nepohodlných stezkách nad propastmi. Vyjedeme Mentuatovi vstříc a pozveme jej do Innsbrucku.“

„A nebude-li chtít?“ tázal se Petr Vok dychtivě.

„Jistě bude. Psi sem dovedeme třeba i na řetězu,“ odpověděl Strein v kruté narážce na jméno toho, kdo mířil legátovi v ústrety. „Musí nám vysvětlit, proč byl kazatel Pfauser zatčen a vypovězen z rakouských zemí.“

Petru Vokovi tlouklo srdce vzrušením. Utlumil je však v sobě stejně jako všichni ostatní a krácel za Jejich Výsostmi do zámku k snídani. Odbývala se jako obvykle v klidu až do chvíle, kdy se z městských ulic začal ozývat nezvyklý hluk.

„Co se to děje?“ ptal se princ.

„Rožmberku, jděte se podívat!“ pravila Marie Španělská. Petr Vok vykročil k oknu. Předešel jej však pan von den Bruck.

„Vojáci! Vedou jakési vězně!“

Otevřenými okny byl přes zámecké zdi vidět průvod ubožáků. Na rukou měli pouta, na hrdlech smyčky. Vedli je ozbrojenci na koních.

„Jdou na popravu?“ zajímala se Její Výsost.

„Na to je jich příliš mnoho!“ odpověděl pan von den Bruck.

„Zavřete okna!“ poručila arcikněžna.

Do síně vstoupil Šebestián Freytag z Čepirohu, mladý preceptor Jeho Výsosti prince Rudolfa. Ještě před několika lety to byl student pražské univerzity, pak odešel k jezuitům do Vídně a tam si jej arcikníže Maxmilián vybral jako učitele pro svého prvorozeného syna.

Freytag uctivě oznamoval, že venku vedou vězně přes hory až k vlašskému moři na galeje. Malý princ Rudolf je spatřil a prosí svého pana otce, zda by se na vězně nemohl podívat zblízka.

Dvořané se usmáli dětské zvědavosti. Její Výsost učinila odmítavý pohyb. Avšak arcikníže se zasmál.

„Proč by ne?“

Zámeckou dvoranu zaplnili vyděšení, klečící vězni. Byli tu ti, kteří se účastnili vzbouření v Olomouci, mezi nimi měšťan Tiburcí Grammater, jenž psal štvavé cedule a vylepoval je po zdech, i Lukáš Furlich, který mu přitom držel miskou se smolou. Klečeli tu Pecinovští sektáři chycení ve dvorci na nymburském předměstí a s nimi dva jejich přední starší, Matouš z Klečat s uřezanýma ušima a mladý Jan Pekelský. Vedle nich se krčil ten, kdo je zatýkal – bývalý nymburský městský rychtář Kuchta uvržený do vězení za svůj podíl na nectném konci litevského knížete Sanguzska. Byli tu ale i vzbouřenci, kteří vytloukli pražskou jezuitskou kolej a zničili Boží hrob u svatého Klimenta, a mezi nimi křtěný Žid Aemilius. Petr Vok z Rožmberka hleděl do zubožených tváří a dělalo se mu mdlo.

Velitel knechtů, kteří vězně přivedli, se před arciknížetem hluboce ukláněl. „Jsem Matyáš Šejnoch ze Šajnachu, Výsosti, královský hejtman...“

„Dobrá, pane,“ přerušil jej arcikníže chladně. „Kdo jsou ti ubožáci?“

„Nectná lůza, Výsosti. Většinou lotři, kteří v Městech pražských vytloukli jezuitskou kolej.“

„Ach tak,“ pravil arcikníže a ti, kdo jej znali, vycítili, že dostává zlost. „Na čí rozkaz jsou vedeni na galeje?“

„Na rozkaz Jeho Výsosti arciknížete Ferdinanda!“ řekl Šejnoch.

„Ti starci tam vzadu, ti také vytloukali kolej?“ ukázal princ mezi vězně.

„Ale ne, Výsosti! To jsou pikharti!“

Princ se zarazil.

„Byli vězněni na Křivoklátě?“

„To nevím,“ přiznal hejtman. „Já je vedu z Prahy.“

Do dvorany vešel devítiletý princ Rudolf s panem Freytagem. Maxmilián jej k sobě zavolal.

„Podívej se, synu. Tito lidé se provinili vůči světské spravedlnosti a jsou proto vedeni na galeje!“

„Co jsou to galeje, pane otče?“

„Lodě plující po moři. Nepohánějí je však plachty, nýbrž veslaři. Musí jich být mnoho, protože lodě jsou veliké a těžké. Veslaři bývají obvykle trestanci. Tu pan Freytag ti to vysvětlí! Odved'te prince!“

Rudolf odcházel.

„Jak vypadají ty lodě?“ vyptával se. Suchozemec Freytag rodem z města Mostu zaváhal a pak řekl: „Najdeme jejich obraz v knize, Výsosti!“

Maxmilián se znovu obrátil k Šejnochovi: „Kolik na nich hodláte vydělat?“ ukázal na vězně.

Hejtman se podrbal. „Zaplatil jsem za ně hodně. Někteří ještě možná cestou pochcípají... Hm...“ počítal.

„Sto tolarů?“

„To více, Výsosti! Jsou to lidé, ne ovce! Nejméně tři sta!“

„Dobrá! Dám vám dvě stě! Ty ubožáky zbavíte pout a zmizíte. Rozumíte?“

Šejnoch otevřel hubu. Maxmilián se obrátil: „Pane von den Bruck! Zaříd'te to!“

Arcikníže se svými dvořany vystupoval po schodišti nahoru, zatímco von den Bruck vysvětloval překvapenému Šejnochovi smysl přísloví, že lepší je mít vrabce v hrsti než holuba na střeše.

„Výsosti,“ tázal se princův důvěrník baron Eicinger, „co s těmi vězni budete dělat?“

„Nic! Ať si jdou, kam chtějí. Dejte každému na cestu tři tolary!“

Eicingar pokrčil rameny. „Tolik milosrdenství najednou!“

Petr Vok z Rožmberka se nezdržel. Přikročil k Maxmiliánovi a políbil mu ruku.

Prince tento vřelý projev šlechetné mysli dojal. Obrátil se k šlechticům: „Těší mne, že alespoň jeden z vás, páni, nepočítá nyní v duchu tolary, které jsme mohli ušetřit!“ Pak položil Petru Vokovi ruku na rameno: „Mám pro vás důležitý úkol, Rožmberku! Její Výsost hodlá odpoledne spolu s dětmi navštívit mé sestry Magdalenu a Helenu, které žijí v klášteře v Hallu. Doprovodíte je.“

Petr Vok nedokázal skrýt zklamání ve tváři. Cožpak propásne nádherné dobrodružství se štvanicí na papežského legáta?

Richard Strein jej chytil za paži. „Jeho Výsost tak rozhodla kvůli vašemu švagrovi panu z Hradce, jehož pokládá za přítele. Nechce mu přitížit v císařových očích,“ vysvětloval.

Zasvěcení věděli, že zjetí papežského nuncia Mentuata a jezuity Canisia bude jasným znamením vzpoury. Jenže než se arcikníže se svou družinou vydal na lov těch vzácných zvířat, dorazil do Innsbrucku zaprášený tajný Maxmiliánův posel Wallensdorf z Augšpurku.

Maxmilián s Eicingerem jej odvedli do zahrady. Z okna v prvním patře zámku na ně hleděla Její Výsost a téměř plakala. Důvěrná porada se odehrála v koutě u bystrého potoka, kde čekala kamenná lavice.

„Mluv, Wallensdorfe! Co neseš?“

„Nic dobrého, Výsosti!“

„Cože?“ chytl jej princ za ramena. „Kde jsou listy?“

„Žádné nemám!“

„Chytili tě snad císařští a listy sebrali? Nevadí! Alespoň se Jeho Veličenstvo dříve dozví, kdo za mnou stojí!“

„Nikdo, Výsosti!“ pověděl Wallensdorf. „Říšští vám odmítli poskytnout jakoukoliv pomoc. Kurfiřt Falcký soudí, že vaše jednání je unáhlené. Kryštof Würtberský vzkazuje, že není vhodná doba. A kurfiřt Saský dokonce hrozí, že se v případě jasného sporu postaví

na stranu Jeho Veličenstva proti vám! Jsou to zrádci, Výsosti! Stydím se, když mám vyřizovat jejich zbabělé odpovědi!“

Maxmilián dosedl na lavici. „Zrazují sami sebe!“ pověděl.

Wallensdorf skoro plakal. „Se psem Canisiem, jenž míří vstříc papežskému nunciovi, jede jízda generála Pallaviciniho. Říká se, že Jeho Veličenstvo dalo rozkaz, aby vás dovedli zpět do Vídně!“

Maxmilián vstal.

„Nebudou takový rozkaz moci vykonat,“ prohlásil.

„Výsosti! Zvažme dobře, co nyní učinit!“ varoval Eicinger.

„Mám příliš dobré srdce, barone. Nepřipustím, aby někdo musel plnit potupný rozkaz. Přededu je. Co nejdříve vyrazíme do Vídně sami!“ pověděl princ. Dal se zahradou k zámku. Kamenná lavice osaměla a čekala, až na ni zase někdy dosedne smutný, zrazený princ.

V hlubokých lesích u Pöbingenu probíhal císařský lov. Myslivci trouбили, že kanec není vidět, v houštinách štekaly smečky a dusala koňská kopyta. Okolo rozlehlé mýtiny, kde bzučely mouchy a létali barevní motýli, se shromáždily kočáry a služebnictvo. Říšský místokancléř doktor Seld spal s otevřenými ústy ve svém kočáru. Vládlo úmorné vedro.

Některé urozené paní vystoupily z vozů a procházely se v trávě. Pážata jim odklízela z cesty větve, aby šlapaly do měkkého. Choť českého nejvyššího kancléře, Anna Hradecká z Rožmberka, nechala jít služebnictvo za sebou. Vklouzla do stínu, usmívala se, a dokonce si tiše, aby ji nikdo neslyšel, pro sebe zpívala:

„M... mhmm.“

„Chi, chi,“ smála se pážata vzadu.

„Chrrrr!“ spal dr. Seld v nedalekém povozu.

Z hlubin lesa vyjela na mýtinu skupina jezdců. Unavení koně frkali, páni v sedlech se smáli a otírali si pot z čela. Lov končil. Paní Anna popošla do slunce. Jeden z jezdců jí zamával, pobídl koně a vyrazil jí naproti. Byl to Jáchym z Hradce. Svezl se ze sedla, hodil uzdu štolbovi a odvedl manželku do kočáru.

„Lov již skončil?“ ptala se paní.

„Nikoliv, drahá, pokračuje.“ Hradecký byl zmořený vedrem a žízni. S úlevou si rozepjal kabátec.

Paní podala manželovi kapesník. „Potřeboval byste lázeň!“

„Studenou a dostatečnou! Hrabě z Agralu křičel, že uvidí-li potok, vrhne se do něj.“

„A císař?“

„Vypadá, že necítí ani únavu ani vedro. Je to však jen zdání.“

Kdesi v dálce se ozýval štěkot smečky. Kočár se dal do pohybu. Slunce se prodíralo listím do hlubin lesních zákoutí. Kolem se přehnala malá skupinka jezdců. Paní Anna vzala z manželových unavených rukou kapesník a jala se jím umořeného velmože ovívat. Hradecký pootevřel oči.

„Jak jste pozorná, má milá. Je mi s vámi tak dobře. Mám chuť vyklonit se z kočáru a houknout na kočího, aby práskl do koní a zamířil k nám domů.“

„Nebyl byste první, kdo tak učinil.“

„Ani poslední.“

„Říkal jste mi však, že vás císař hodlá poslat do Prahy.“

„Nyní se zdá, že zůstanu zde.“

„Bylo by však dobré, kdybyste se mohl alespoň na krátký čas zastavit v Hradci. Víte, co psala panna Voršíla!“

„Co psala?“ Pan Jáchym se snažil listy od svých dvou neprovdaných sester nečíst.

Paní jej přestala ovívat.

„Žalovala na toho vašeho Vlacha! Boursal zdi ve starém stavení, takže se všichni báli, že se tam provalí stropy. Pan Šťastný šel ty práce prohlédnout, ale nenalezl ani stavitele, ani zedníky. Jen jeden spal spokojeně u malty!“

„Vrátíte se a dáte vše do pořádku. Ve vás mám toho nejlepšího zastávce,“ odpověděl nejvyšší kancléř. „Nebud'te však na toho vlašského stavitele příliš přísná, nebo uteče a nám zůstane rozbořené stavení.“

Paní na to nic neřekla a jala se chotě opět ovívat. Pak se jí vybavil vlašský stavitel, který na Hradci zatím jen předvedl, jak umí rozhazovat peníze, a tiše se rozzlobila. Rozčileně třepotala kapesníkem. Pan Jáchym jen převrátil hlavu a nechal si ovívat druhou líc.

„Kdy ten sněm skončí?“ zašeptala konečně paní.

„Až přijede papežský legát.“

„Vždyť se už před týdnem mluvilo o tom, že překročil Alpy!“

„Ano. Jeden legát překročil Alpy. Ten však putuje do Polska. Augšpurku se vyhne.“

„Tomu nerozumím.“

Nejvyšší kancléř otevřel oči, vzal od své choti kapesník a otřel si jím zpoceně čelo.

„Čekáme prostě na jiného legáta.“

„A ten přijede kdy?“

„Nikdo neví.“

„To jste celý vy, Jáchyme! Mohl jste říci rovnou, že sněm potrvá ještě dlouho, a netrápit mne povídačkami o legátech!“

Nejvyšší kancléř neodpověděl. Raději začal svou choť ovívat kapesníkem.

Císař se svými dvořany a mnoha říšskými knížaty vjížděl do Pöbingenu. Panovníkův hostitel, jistý pan Neithardt, splnil všechna přání Jeho Veličenstva. Žádná veliká vítání, jásající davy v ulicích, zvonění v kostelích. Ulice byly liduprázdné a nemilosrdná sluneční dlaň je mučila vedrem. Všichni se těšili do stínu. Jednomu z pážat Jeho Veličenstva se udělalo zle.

„Postarejte se o to nebohé děcko!“ nařídil císař.

Komonstvo jelo alejí vysokých jasanů. Již bylo vidět bránu a za ní milý bílohnědý zámek. Všichni se těšili na pořádný korbelt studeného piva. Jenže císař náhle zastavil koně. „Co je to za podivný praskot?“

Družina se zavrtěla v sedlech. Rozhlížela se.

„Kašna na nádvoří, Veličenstvo. Voda se v ní převaluje a prská,“ pověděl markrabí Filibert Bádenský. Císař zavrtěl hlavou.

Naslouchal dál. Veškeré komonstvo, táhnoucí se do dáli jako dlouhý had, stálo a mlčelo. Vzadu vůbec netušili, co se vpředu děje. Jen koně frkali.

„Znovu!“ řekl císař.

Nyní to slyšeli všichni. Opravdu něco praskalo. Obrovitá větev jasanu nejbližší u brány se zlomila a na zem se s jekotem zřítíl lidský hrozen. Spadl a rozprskl se. Tu se jezdci rozhlédli pořádně. Všechny jasaný okolo zámku byly obsypány zvědavci. Drželi se větví a dívali se.

Císař odvrátil od popadanců zrak a pravil: „Postarejte se o ty nebožáky!“

Pak vjel na nádvoří. Panstvo sesedalo z koní. Nedočkavci obklopili kašnu a oplachovali si tváře. Ferdinand kráčel malovanými chodbami a slyšel za sebou oddaný Neithardtův běh. Nastalo usedání ke stolům ve velké hodovní síni. Domácí pán podával císaři umyvadlo. Císař si opláchl ruce. Neithardt již držel v ruce osušku.

„Jsem s vámi spokojen,“ pověděl mu panovník.

Jenže jinak spokojen nebyl. Vydal příliš mnoho sil, aby vydržel jízdu v lesích, jimiž pronikal sluneční žár. Občas ucítil hučení v hlavě a pokoušely se o něho mdloby. Musel sáhnout hluboko do své ukázněné duše, aby je zvládl silou vůle.

Již před časem jakýsi francouzský korzár zajal španělskou loď s nákladem pokladů z Nového světa. Odeslal poklady králi Jindřichovi II. a ten, když mezi nimi uviděl veliký zlatý měsíc a kulaté stříbrné slunce, propadl trudnomyslnosti a zvolal: „Španělský král, jenž si nechává přes moře vozit takové bohatství, může vést patnáct válek, a ne jen tu jednu se mnou!“

A tak začalo vyjednávání o míru mezi Francouzi a Španěly, v němž se vyznamenal vlámský velmož vévoda Vilém Oranžský, důvěrník a oblíbenec zemřelého císaře Karla V., který zprostředkoval setkání v Cateau-Cambrésis a během jednání byl dobrovolným rukojmím Francouzů na jednom z lotrinských zámků mocných vévodů de Guise. Výsledkem jednání byl mír a dojednaný sňatek španělského krále Filipa s francouzskou princeznou Alžbětou z Valois. Na sňatek rakouské arcikněžny s druhorozeným synem

francouzského krále se poněkud pozapomnělo. Císař Ferdinand ztratil výhodnou pozici prostředníka mezi Francouzi a Španěly, dojednanou v Augšpurku, a tím i naději, že jej Francouzi usmíří s papežem, který jim důvěřoval. Roztržka s Římem se prohlubovala. Papežovo chování vůči Ferdinandovi bylo stále urážlivější. Jak potupen se císař musel cítit, poskytl-li skvělý doprovod a vojenskou ochranu zvláštnímu legátovi Mentuatatovi, a teprve poté zjistil, že prelát cestuje do Polska, aby králi Zikmundu Augustovi zakázal sprádat plány na svolání velkého národního církevního sněmu, při němž mělo být dohodnuto celebrování mše v polském jazyce, podávání Večeře Páně pod obojí způsobou a manželství duchovenstva, a vůbec nemá v úmyslu navštívit císaře? Což pro něho nebylo bolestivé číst tajné zprávy o tom, že Jeho Svatost prohlašuje císaře za pošetilce, který již dávno přišel o poslední zbytky rozumu? Pavel IV. neprojevoval ani nejmenší ochotu ke kompromisu. Dokonce vypověděl z Říma dva své synovce, které předtím povýšil na vévodu z Palliana a markýze z Montebella, jakmile zjistil, že oba mladí pánové jsou ochotni za tučné úplatky otevírat dveře vyjednávačům s podivnými úmysly.

Císař stál jako prosebník před zavřenými římskými branami. Neměl už nic, co by mohl nabídnout na zlatém podnose jedině správné víry. Někteří páni z tajné rady se divili, jakými Božími úradky byl druhorozený panovníkův syn Ferdinand, který měl v jejich plánech sehrát důležitou úlohu a z vedlejší role převzít roli hlavní, právě ve chvíli, kdy jej čekali na říšském sněmu a připravovali mu dlouhé proslovy, přidrženi neblahými událostmi v rozbouřených Čechách, takže z divadelního představení zcela vypadl. Další páni se radovali, že prvorozený císařův syn Maxmilián byl jemnými způsoby přiveden k poslušnosti, takže ve hře zatím zůstává. Přední protestantští kurfiřti i knížata dávali císaři najevo, že to především oni zapůsobili na neposlušného následníka, a nepokrytě se dožadovali nejrůznějších odměn. Španělé v Augšpurku se usmívali. Jejich král nestál nikdy blíže možnosti, že se ujme ztraceného říšského dědictví po otci.

Ferdinand I. seděl u vyvýšeného stolu v hodovní síni pöbingenského zámku. Odmítal předložené lahůdky a posílal je ke knížecím stolům. Nevěděl, že se právě stal dědečkem chlapce, který se narodil na březnickém zámku. Netušil, že arcikníže Maxmilián sedící pokorně na vídeňském hradě v duchu počítá všechny, kterým nesmí zapomenout jejich zradu, a z těch počtů mu vyplývá jasný výsledek, podle něhož je pro příště nutné přikrývat svědomí katolickým pláštěm.

A nevěděl-li císař ani to, co se dělo, jak by mohl tušit, co se teprve stane? Že francouzský král zaplatí za oslavy míru se Španěly smrtí při turnaji před zámkem Les Tournelles a nepřístupné římské hradby zanedlouho padnou, papež Pavel IV. zemře, římský lid rozmetá jeho sochu, trosky vmete do Tibery, zaútočí na vězení svaté inkvizice a osvobodí odtud všechny vězně, mezi nimi i kardinála Morona, básníka Franca a exkomunikovaného dominikána Jakuba Paleologa, odsouzeného pro zatvrzelé kacírství k smrti upálením? Nikdo však nevidí do budoucnosti, ani císař ne.

Sotva Ferdinand I. pod žhavým sluncem opět usedl do sedla, ucítil slabost a zoufalství bezmoci. Nevěděl už, v kterých zákoutích vůle má ještě hledat sílu. Pokoušel se soustředit. Nikdo z přítomných netušil, že má natolik zesláblý zrak, že jen stěží rozeznává, co se před ním odehrává. Šlechta nasedala na koně, všichni se na sebe tlačili a sluneční dlaň z nich vymáčkla veškerou soudnost. Opilý vévoda Albrecht Pomořanský se propracoval až ke kašně uprostřed nádvoří, přehodil nohu přes koňský hřbet, postavil se na kamenné roubení a padl do chladné bublající vody. Ihned jej následovali další páni.

Císař seděl v sedle a přivíral zrak, neboť beztoho viděl jen barevné skvrny. Slyšel šumění vody, křik a smích, ale styděl se zeptat, co se děje, a tak s důstojným výrazem přihlížel koupání opilců v kašně, jako by to bylo součástí nějakého důležitého obřadu. Zoufal si a doufal, že to úmorné cestování vydrží. A na celém světě nebyl jediný člověk, který by řekl: „Postarejte se přece o toho zesláblého starce!“

27.

Zvony andělů odbíjely poledne, kdy jsou zpívající skřivani neviditelní. Nebe bylo potaženo blankytnou modří a slunce vyhřívalo širé polabské roviny, v nichž stála pyšná královská města. Hlásný na Vysokokostelské věži v Kutné Hoře viděl daleko do kraje. Vypadalo to, že čas se zastavil, stejně jako sypání písku v nádherných hodinách, jež si pán kolínského zámku, Karel ze Žerotína, přivezl ze Španělska.

Pan Štěstí uháněl krajem na plavém koni, kterého nikdo nedohoní. Lidé se za ním otáčeli, ale v slunečním žáru museli přivírat oči, takže nezahlédli, odkud jede, ani kam míří.

Bylo horko. Hlásný na Vysokokostelské věži v Kutné Hoře měl žízeň. Sáhl do přilbice, vyhrábl z hromádky kamínků pořádný oblázek a hodil jej z věže dolů na střechu hospody U Bakalářů. Ze dveří vyběhla šenkýřka s plnou holbou. Hlásný k ní spustil na provaze proutěný koš. Šenkýřka do něj holbu vložila. Pivo stoupalo vzhůru a udiveně se rozhlíželo po kraji spalovaném sluncem.

K vysoce ctihodnému opatu kláštera v Sedlci u Kutné Hory přišel bezvýznamný písař z mincmistrovského úřadu, Prokop Čermák, a vyprávěl mu podivný sen, který se mu zdál předešlé noci. Zabloudil v něm v kutnohorských ulicích a nemohl najít cestu do Vlašského dvora. Nastala noc a on se náhle ocitl v zahradě sedleckého kláštera. Tam spatřil skupinku mnichů, kteří za matného svitu lucerny zakopávali mezi záhony hliněné nádoby plné zlatých mincí, prutů stříbra a červených drahokamů. Opat věděl, že ve zdech kláštera spí poklady ukryté dávnými předchůdci v časech husitských válek. Dovolil proto Čermákovi, aby začal v zahradě kopat, a sám se šel dívat, jak budou ony hliněné nádoby objeveny. Čermák však bezradně bloudil zahradou. V plném slunečním světle vypadala úplně jinak než za noci v jeho snu. Opata čekání omrzelo. Dal tedy přísný rozkaz správci Ohmanovi, aby Čermáka hlídal, a vrátil se do stinných klášterních chodeb.

Na kouřimském rynku, před vchodem do děkanského chrámu svatého Štěpána, vyprávěl pan Purkart Budovec z Budova a na Hryzelech, který již dlouhé roky držel ve městě šosovní dvorec a výstavný dům, příteli a sousedovi Petru Milnerovi z Milhauzu o smutném konci svého příbuzného Mstidruha Chluma z Chlumu. Ten se jednoho zimního podvečera vypravil z Měst pražských s jakýmsi posláním, na pláních za Vyšehradem jej zastihla tma, zabloudil a zřítíl se i s koněm do hluboké rokle. Při pádu si zlomil vaz. Jeho tělo našli teprve na jaře. Podle ražené mince s nápisem *Mé srdce je statečné, leč plné bázně z Boha*, kterou měl zavěšenu na krku, poznali, o koho jde a že nebyl zamordován lapky, protože ti by mu stříbrnou minci na krku jistě nenechali.

Purkart Budovec i Petr Milner, staří vojáci zocelení v uherských vojnách, srdečně želeli smrti statečného a šlechetného rytíře, jenž vybojoval mnohé vítězné bitvy a prohrál jen svůj boj se zimní tmou.

Cesta od Polep do Kolína se klikatila mezi poli. Kola malého vozíku tloukla kamínky a oblázky. Na nebi zpíval neviditelný skřivan. V trávě bzučely mouchy. Na kozlíku seděl Jakub Krčín z Jelčan a kůň poslušně klusal. Kolín byl už nedaleko. Krčín do něj vjel Kouřimskou branou. Dorazil na rynek. U veliké kašny, do níž podle rejsů konšela Jakuba Chvora přede dvěma lety přivedl vodu, se rozčiloval zeman Jan Sak z Bohuňovic, že si nemůže naplnit sudy. Zase bude muset k Labi! Sak vlastnil na rynku hospodu s pivovarem, kde se dařilo hlavně myším. Kdo by pil pivo z labské vody, když U Zlatého lva Jakub Horák začal čepovat lahodné českobrodské?

Krčín vjel do Zámecké ulice a zatočil do dvora výstavného domu. Seskočil z kozlíku a hvízdal. Z domu vyběhly dvě děvečky. Krčín ukázal na vozík. V prkenných klíčkách tam pípaly tři tucty vyděšených kuřat.

„Do kuchyně! A ať se někdo postará o koně!“ poručil a vyběhl po schodišti na prosluněný mázhauz.

„Je tu někdo?“

Ze dveří komůrky vyhlédla polosvlečená dívka. Byla to jeho sestra Markéta. Zapištěla a zmizela. Z komůrky se ozvalo hihňání a na mázhauz vyšla stará paní Alžběta Krčínová, podobná Žižkovu válečnému vozu.

„Dobré poledne, babičko!“ pozdravil Krčín.

„Kuřata jsi přivezl?“

„Tři tucty. Podělala celý vozík.“

„Teď půjdeš k panu Kartákovi a objednáš dva sudy ležáku. U apotekáře je třeba zaplatit perníky a sýr Parmazon. Co se tváříš tak kysele, lotře?“

„Proč kupovat pivo u Kartáka, když Horák má lepší?“

„Hleďme na znalce kolínských hospod! Kdo to křičel včera v noci na rynku? Jistě ty a tví bratři!“

„Já byl v Polepech, babičko!“ pověděl Jakub, sedl si na lavici a přivřel oči.

„Včera jsi možná nekřičel, ale předevcírem jistě! Proč jen mi Bůh nadělil za vnuky ty největší kolínské výtržníky?“

„Smrtníku není dáno proniknout Boží úmysly, babičko. Zato lidské ano. Proč mají svatební hosté pít Kartákovu břечku? To už můžeme rovnou chlemtat Sakovu labskou vodu s myšími hovny!“

„Karták je konšel, nemůžeme u něj nevzít ani sud, hlupáku! Ale dobrá. Objednej u Kartáka dva sudy a u Horáka také dva,“ rozhodla babička Alžběta.

Jakub vyšel na rynek. Nic se nestane, když tu matematiku ještě trošku pozmění a objedná jeden sud konšelovy břечky a tři sudy výborného českobrodského. Hosté na svatbě jeho sestry s pardubickým úředníkem Michalem Cecingarem z Birnic, neboli Ceckem z Prdnic, jak mu při popíjení v kolínských hospodách přezdívali jeho budoucí švagři, budou za to jiné dělení sudů ve prospěch lepšího moku vděčni.

Kolem Jakuba proletěla moucha a usedla na lesklou kočičí hlavu, jimiž bylo vydlážděno náměstí. Ihned však vzlétla a Krčínovi připadalo, že naříká. Sáhl na kámen. Byl rozpálený. U kašny po sobě stříkali kluci. Smáli se. Krčín si jediným trhnutím rozepjal kabátec

a vyrazil ke Zlatému lvu. Usadil se v útulném šenku hned u okna, a když děvečka přinesla plnou holbu, popadl ji, odfoukl pěnu ven oknem a zhluboka se napil.

„Lotři!“ zakřičel někdo venku na ulici. Vztekly řezník Jan Válek si otíral obličej.

„Nu jistě! Krčín!“ Odplivl si a pospíchal pryč.

Jakub se líně svezl do stínu. Byl v šenku sám. Dobře se mu pilo i přemýšlelo. Holba bouchla o stůl.

„Nes další!“

Někde v koutku Jakubovy paměti píchala nepokojná vzpomínka na nedávné sezení s úředníky pana ze Žerotína. Objednávali mu pivo i víno, poťouchle se usmívali a snažili se z něj dostat, jak to bylo, když tam v horách na půlnoci překopával koryta řek a potoků, takže tekly, kam ukázal. Zapíral. Zámečníci se nedali. Jste prý dovedný chlapík, pane z Jelčan! Jistě byste uměl nakreslit, jak by labská voda mohla nést osekane kmeny až daleko za Kolín ke Kaňku? Tady je papír a olůvko! A opilý Krčín kreslil tlustými čarami svůj odhad. Z Labe vedl široké strouhy přes potok Klejnar k rybníku Sakmanu a dál až ke Kaňku, kopci provrtanému stříbrnými doly.

„Je to jen odhad. Strouhy by měly být široké nejméně třicet loktů. Ale jak a kudy by měly vést, to by se muselo pečlivě vyměřit!“

Zámečníci úředníci se obdivovali jeho dovednosti. Mladý Materna ukryl nákres pod kabátec. Krčín se ušklíbal. Materna jej jistě ukáže panu Žerotínovi.

„To je odvážný nápad!“ podiví se starý vojevůdce. „Kdopak ho vyhotovil?“

„Onen pověstný Krčín,“ odpoví Materna.

„Poděpište s ním dobrou smlouvu o toto vodní dílo! Ale ať se to nedozví mí švagři, pání Trčkové!“ poručí Žerotín.

„Nes další!“ houkl Krčín na děvečku a odstrčil prázdnou holbu. Když do šenku nahlédl domácí pán, Jakub Horák, byl již Jakub podmetený.

„Jdu za vámi, susede!“ zavolal na hostinského. Horák sebou štítivě cukl. Netoužil po žádných sousedských důvěrnostech s chlapem, který měl více než podezřelou pověst.

„Objednávám u vás tři sudy dobrého českobrodského!“ zvedl Krčín tři prsty.

„Budete je mít do večera u vás v domě,“ pověděl Horák. „O placení se nestarejte, na svatby vaší sestry jsou pozváni všichni páni konšelé a je dobrým zvykem, že město pivo zaplatí a věnuje je panně nevěstě darem. Páni konšelé pijí totiž jenom mé pivo. Všichni mimo pana Kartáka!“

Krčín vyšel na rynek. Slunce ihned přiskočilo a vlepilo mu několik políčků. Ještě to nestačilo. Nebeský ohař zamával palicí a bum! Krčín se zapotácel.

Kolem cupitající vdova Johanka Popelová křikla: „Nu jistě! Krčín! Tak brzy po poledni, a už je nalámaný!“

Jakub vyrazil nejistým krokem ke kašně. Kočičí hlavy před ním uskakovaly. Přeletěla kavka a zakavkala. Krčín ponořil hlavu do studené vody, a hned mu bylo lépe. Zatoužil vyrazit pod parkány k Labi, ponořit se do řeky a plavat jako kláda pana ze Žerotína ve strouze, kterou postaví. Viděl tu strouhu, jakmile přivřel oči, a ještě mnohé jiné. Tiše v nich plynula bahnitá voda. Někde se stala chyba. Znovu se hluboce předklonil a ponořil hlavu do kašny. Voda nebyla studená, ale zteplalá, protože v ní plavalo příliš mnoho slunce.

„Takhle ne! Musí to být jinak,“ pověděl svému odrazu ve vodě. Možná už začínal tušit jak.

Dlouho však nepřemýšlel. Od radnice ke kašně se blížil podivný průvod. Vpředu kráčeli primátor Šimon Kašpar a císařský rychtář Matouš Volyňský z Vladoře. Doprovázeli tlustého plešatého pána v zeleném kabátci. Byl to Petr Masenus, kapelmistr Jeho Veličenstva. Objížděl Čechy a hledal nové zpěváky pro císařský sbor. Za touto trojicí kráčelo několik konšelů. Mezi nimi i Jakub Chvor, Krčínův kmotr a první učitel umění vodního díla.

„Jakube!“ zavolal přátelsky. Krčín k němu vyrazil.

„Máchal sis tu svou horkou hlavu v kašně?“ ptal se Chvor bez náznaku úsměvu.

„Vodovod nese málo vody, pane kmotře,“ žaloval Krčín.

„Město zdaleka není na suchu!“ řekl Chvor. „Pojď mne doprovodit. Musím s tebou mluvit.“

„A kam jdeme?“ zeptal se Jakub, zatímco si otíral hlavu. Začínala jej bolet.

„Do chrámu. Žáčci budou zpívat panu císařskému kapelmistrovi.“

Pospíšili si do Kostelní ulice a začali stoupat do vršku. Krčín mhouřil ve slunci oči.

„Vodovod je dílo bohulibé a užitečné, i když nepřivádí tolik vody, kolik bychom potřebovali,“ prohlásil Chvor. „Staví se tu však v okolí dílo podezřelé a prsty v tom mají zámeční úředníci. Poddaní už začali kopat strouhy od Bašty k potoku Klejharu. Ty strouhy vypadají mohutně. Zřejmě by měly sloužit k plavení dřeva na Kaňk.“ Konšel pokrčil rameny. „Obhlížel jsem tu stavbu. Je chytře vymyšlená a odvážná. Stejně tak jsi ty stavíval své dětské řeky.“ Konšel se usmál. Krčín dál mhouřil oči ve slunci.

„Víš, jaké nebezpečí mohou ty strouhy nést?“ ptal se Chvor.

Jakubovi zabublala špinavá voda v hlavě.

„Jsou příliš veliké. Voda z nich může zaplavit okolní grunty. Zbahní louky a v lese podehní stromy. Zmrví rybník Sakman.“

Chvor pokýval hlavou.

„Vidíš dál než já, Jakoubku. Máš cit a představivost. Je tě škoda pro sedlačinu v Polepech. Měl bys stavět vodní díla.“ Konšel si povzdechl. „Zámeční úředníci šlapou městu na paty. Zítra nebo pozítří však má přijet urozený pan ze Žerotína. Půjdeme k němu a předložíme mu výčet všech nebezpečí, která s sebou ony strouhy nesou. Sestav ten výčet. Není tu člověka povolanejšího. Navrhl jsem tě dnes v radě a všichni konšelé souhlasili.“

Krčín vešel do stínu před chrámem svatého Bartoloměje. Hlava mu třeštila. Nenašel v sobě odvahu přiznat se Chvorovi, že

původcem oněch staveb, které má pro pány konšely vyhodnotit jako nebezpečné, je on sám.

Objevil se však ještě někdo nešťastnější, než byl v té chvíli Jakub Krčín.

K panu Masenovi se prodral mladík s divokýma očima a křičel: „Vzácný pane, vzácný pane! Pomozte mi!“

Kavky sedící na chrámovém ochozu vzlétly. Primas Kašpar napráhl ruku. Císařský rychtář Volyňský vztekle hmátl po kordu. Mladík na něj ukazoval zuřivým prstem.

„Vzkažte, prosím, Jeho Veličenstvu, jaký zločin na mně spáchal tento člověk, bezectný a zlý pan Volyňský, můj otčím! Okradl mě! Uloupil mi všechny majetek po rodičích! Ožebračil mne!“

„Mlč, Tomáši!“ vydechl zděšený primátor.

Z rynku sem spěchali dva biřici. Pan Volyňský je popoháněl netrpělivými gesty. Císařský kapelmistr stál a naslouchal.

„U žádných soudů jsem nenašel zastání, neboť v nich zasedali jen jeho přátelé a příznivci!“ plakal mladík a ukazoval na císařského rychtáře. „Vzkažte císaři, jaké bezpráví se děje v městě Kolíně Tomáši Vyskytenskému z Vyskytné...“

Volyňský dupl. Biřici přiběhli a popadli mladíka za krk.

„Tak pojd', Tomášku!“ řekli.

„Odved'te ho do šatlavy a tam jej sperte, až o sobě nebude vědět!“ poručil jim císařský rychtář. Pak se obrátil k císařskému kapelmistrovi.

„Odpusťte, vzácný pane Masene, ten hoch je pomatený. Jistě se zpil někde v hospodě a popadl ho běs. To se mu stává často.“

Také kolínský primátor se přidal: „Pan císařský rychtář zdědil veškerý svůj majetek po právu a onoho nešťastníka zle nevybyl!“

„Dokonce starosvatem na svatbě mu byl,“ doplňoval jeden z konšelů.

„Že se Volyňský nebojí Boha!“ zašeptal Chvor.

Pan Masenus zvedl prst. Kolínští zmlkli.

„Je tu znamenité echo, páni,“ pověděl okouzleně císařský kapelmistr.

„Slyšeli jste? Nejprve ticho, ptáci, pak jekot toho blouznivce, halas, křik a zase ticho. Znamenité echo.“

A pan Masenus vešel do chrámu. Ostatní se hrnuli za ním. Jen Krčín sestupoval k rynku a za zády mu zpíval sbor žáčků kolínské školy. Nejlépe si vedl kouřimský Petr Kašpárek.

„Sbal si věci, máš-li co, mendíku!“ oznámil mu samotný pan primátor. „Pojedeš do Vídně!“

„A co tam budu dělat?“ zajímal se pihovatý kluk.

„Zpívat!“ vysvětlil primátor. „Pamatuj však! Nikdy ne falešně, sic!“ A pohrozil mu holí.

Hlásný na Vysokokostelské věži v Kutné Hoře měl zase žízeň. Hodil oblázek na střechu hospody, šenkýřka vyběhla s plnou holbou a pivo putovalo v proutěném koši k oblakům.

Prokop Čermák už v zahradě kláštera Sedlce vykopal čtyři hluboké díry, a poklad nikde. Zvědaví mniši, kteří jej pozorovali, se jeden po druhém vytráceli.

Jakub Krčín se toulal ulicemi rodného města. Zase se sny o budoucnosti rozbily na kusy s ostrými hranami a ty Krčina řezaly v útrokách. Kdo mohl tušit, že ti zvyjebanci ze zámku popadnou první nákres, který jim přijde do ruky, a začnou podle něj stavět?

Před Pražskou bránou hopsali chocholouši. Krčín vyšel z města a minul dvorec, na němž seděl jeho strýc, Jakub starší Krčín. Zdaleka se mu vyhnul a vnořil se mezi zahrady. Z okolních statečků k němu doléhalo kvokání slepic. Jakub se bleskurychle sehnul a v ruce držel malou myšku s korálovýma očima. Zasmál se na vlastní ruku. Bystrá a pevná! Jenže všechno, co chytne, uteče.

V rozbitých a opuštěných Královských konírnách si hrály děti. Ječely a řvaly. Malý lotřík předváděl Tomáše Vyskytenského. Válel se po zemi a křičel: „Vraťte mi můj majetek, vraťte mi dům na rynku!“

Ostatní spratci se tomu smáli. Budou si takhle zítra nebo pozítří hrát i na Krčina? Stačí vykopat hlubokou strouhu a pustit do ní vodu. Pak můžou poskakovat v bahně a řvát: „Krčín zradil město!“

Kluk, představující v té hře konšela Chvora, si odplivne.

Ze Zákoníkovy sladovny dýchla na Jakuba, zrádce města, měkká vůně sladu. Po vozové cestě spěchal dolů k Labi nějaký chlap s nuší. Krčín obešel krásnou zahradu zvanou Kvintin a vklouzl do rozvalin dvorce Šotenhofu. Vyvrácená dvířka chlévů se ztrácela ve vysoké trávě plné bodláků. Zeď, v níž chyběla vrata, se rozpadala. Vrata, kterým chyběla zeď, stála pyšně a pevně, holá prdel nicoty. Andělské zvony odcinkaly podvečer. Slunce pomalu klesalo k obzoru. Proč lidé opouštějí místa, odkud jim kdysi plynulo živobytí? Šotenhof býval ještě za Jakubova dětství výstavný dvorec. Ale všechno se mění.

Rozbořenou zídku obsadily z obou stran kopřivy. Nedaleko si šeptaly dva hlasy, mužský a ženský. Patrně milenci.

„Tady?“ ptala se tiše žena.

„Tady to bude nejvhodnější!“ odpověděl muž. „Nikdo sem nepřijde. Je to pustina.“

Krčín se ukryl ve vysoké trávě. Skrže zelené listy a stébla rozeznal tmavou postavu muže, který cosi ukládal do díry v kmenu staré uschlé hrušně. Zaprašťelo křoví, hlasy se vzdalovaly. Krčín osaměl. Vstal, popošel a prsty vklouzl do vykotlané díry. Nahmátl naditý váček. Kolik v něm může být? Tak deset kop českých grošů. Váček zmizel zpět v dutině. Krčín nebyl zloděj. Přehoupl se přes zídku a zamířil směrem k poplužnímu dvorci Adama Krakoleckého ze Semechova a odtud na Horské předměstí. Obešel městský špitál s kostelem svatého Jana Křtitele a stezkou ve skále vystoupal až na travnatý ostroh. Posadil se a zadumaně hleděl dolů na klidný tok Labe.

Řeka omývala tři ostrovy porostlé duby a olšemi. U Hrobského mlýna se v ní koupali nějací kluci. I Jakub se tam kdysi koupával. Plaval vždy po proudu až k ostrovu Oběšenci naproti zámku. Tam uviděl poprvé nahou holku, avšak nepamatoval si nic jiného než vlastní stud.

Na břehu za špitální zahradou se leskly hladiny sádek a haltýřů, táhnoucích se až k mostu vedoucímu přes řeku od Labské brány k Zálabskému předměstí.

Kolikrát tu Krčín stával jako kluk a díval se okouzleně dolů na všechny ty vodní stavby. Na potoce Polepka se je pak snažil stavět sám.

Jediným mávnutím ruky zahnal vzpomínky a vstal. Vrátil se do města a promluví s Chvorem. Ke všemu se přizná. Měl to udělat hned, ale opilost v něm probudila zbabělost a pocit křivdy, že má opět platit za něco, co myslel dobře, ale jiní to obrátili v špatné.

Když zabušil na dveře Chvorovského domu, už se šelo. Otevřela mu stará hospodyně. Konšel však nebyl doma. Z otevřených oken šenku U Zlatého lva se linul hlas. Kolínští hostili císařského kapelmistra. S nimi tu seděl i Jakub Chvor. Krčín toho dne už podruhé vešel do první hospody ve městě. Přivítal jej křik. Zpocený a rozepjatí pijáci do sebe obraceli holby českobrodského. Mezi nimi i Krčínův starší bratr Jan. Kývl na Jakuba a natlačil ho mezi mladého Vavřince Kapínose a Jiřího Rysmana ze Střebka. Přes stůl na Krčina kýval Rysmanův synovec a dědic, Pavel Grynmler ze Střebka, adept tajné vědy alchymie. Jakub byl mezi svými.

Jan Krčín mu přistrčil vlastní holbu.

„Kde se touláš? Všichni běhají, aby se zařídilo, co se ještě nestihlo, a ty někde kvasíš! Zapomněl jsi vyzvednout u apotekáře perník a sýr Parmazon, hlupáku!“

„Věru, chystá se tu ve městě neobyčejná svatba,“ snažil se vměstnat ke stolu Jan Kobylka z Felsova, zvaný pan Hnát, který se teprve před nedávnem přistěhoval do města a už držel na rynku výstavný dům.

„Co je na svatbě panny Krčínky tak neobvyklého?“ nechápal Rysman. Byl ženatý, ale dlouhé roky žili s manželkou odděleně.

„A co ty, Jakube, kdy ty se oženíš?“ ptal se Krčina jeho přítel Kapínos.

„Však jsem nedávno slyšel ctného konšela Chvora, jak říká, že kdyby měl dceru, dá ji tu panu z Jelčan,“ mačkal se pan Hnát.

„Žádnou dceru ale nemá,“ namítl Kapínos a dělal panu Hnátovi místo.

„Proto to řekl,“ pověděl Rysman.

„Ba ne,“ soudil pan Hnát, „konšel Chvor dobře ví, že pan z Jelčan je bystrá hlava! Kdo nám tu postavil vodovod?“

„Oni dva,“ kývl Kapínos. „I když teď mnoho vody nepřivádí!“

„Málo vody, ale dobré vody!“ zabrumlal Krčín. Pil.

„Ale z toho mála zdejší pivovary nic nenařadí. Takže stejně berou vodu z Labe,“ namítl Kapínka.

„A člověk se po tom zesere,“ dodal Jan Krčín.

„Beztoho zdejší piva nepijeme,“ mávl rukou Rysman.

Šenkýřka donesla plné holby. Všichni se jich chopili.

„Není nad českobrodské!“ mlaskl pan Hnát.

Do šenku vklouzl špinavý Tomáš Vyskytenský z Vyskytné, pestrobatrevný od ran, jimiž jej odpoledne počastovali biřici. Rozhlížel se lesklýma očima a tiskl ruce k hrudi.

„Tomášek zmatenec,“ pověděl spokojeně Rysman.

„Kde je?“ zvolal Vyskytenský a vykročil ke stolu, u něhož seděli i oba Krčínové. „Kde je pan císařský rychtář, arcipodvodník a liška podšitá? Sedí vedle s konšely a tváří se moudře, co? Vlk!“

„Tohle všechno už známe!“ okřikl jej bohatý měšťan Marek Olejník. „Jdi o dům dál, Vyskytenský! Na zdejší pivo nemáš peníze!“

„A proč nemám?“ rozhodil ruce Vyskytenský. „Protože on mi všechno sebral! Sedíte tu u stolu, sami erbovní měšťané. Jak jste mohli tak klidně dopustit, aby žebravý kantor, který se vloudil do přízně mé matky, spolykal poctivý rodový majetek jednoho z vás?“

Páni rozpačitě hleděli do piva.

„Že ho někdo nevyhodí,“ sykl Kobylka.

Tu se objevil hostinský Horák, natáhl ruku a řekl Vyskytenskému: „Copak ti páni konšelé nezakázali vstup do

kterékoli kolínské hospody? Málo ti naložili biřici? Chceš ještě? Táhni!“

„Půjdu a rozbiju okna!“ pověděl rozdrbanec. „Nepřestanu křičet, dokud mě nevyslyší ti, kdo jsou zatím k mému nářku hluchí! Dokud mě nevyslyší Bůh!“

„Tebe vyslyší leda tak ďábel! Beztoho jej máš v hlavě!“ křikl z kouta od teplé večere Ondřej Líska, syn konšela Pavla. Byl kněz, ale nedávno ho z jeho fary vymetli rozzuření farníci. A tak se v Kolíně potloukal po hospodách a nic jiného na práci neměl. Teď se cpal klobásou a zelím a zapíjel jídlo pivem.

Jakub Krčín dopil mocným douškem do dna. Kolikrát on křičel, a tupci si zacpávali uši? Zvedla se v něm náhlá vlna soucitu k rozedranému pomatenci.

„Pojď a posad' se, Tomáši,“ řekl. „Kašli na Volyňského!“ Jmenoval císařského rychtáře, ale v duchu si představoval mnohé jiné tváře.

Horák pokrčil rameny. Pan Hnát nechtěl sedět u jednoho stolu s Vyskytenským, a tak vstal a přisedl ke knězi Ondřejovi.

„Dobrou chuť, důstojný pane!“ popřál mu, neboť toužil být se všemi zadobře. Líska se jen ušklíbl.

Pomatený Tomáš se chopil plné holby a dychtivě se napil.

„Znáš, Jakube, tu hráz, tu mříž, za kterou se dusíš, zatímco vedle se ti smějí?“ vychrlil na Krčína.

„Pij!“ řekl mu Kapínos přátelsky. A Pavel Grynmler ze Střebeska, adept tajné vědy alchymie, který do té doby mlčel, pronesl: „Kdo myslí jen na své neštěstí, nikdy štěstí nedorazí.“

„To je pravda,“ ušklíbl se Jakub Krčín, „Pan Štěstí se nedrží těch, kdo tloučou hlavou do zdi!“

„Nejhorší je, že ho denně potkávám. Pyšného, nadutého...,“ šeptal Vyskytenský. „Všichni si ho pamatujete, když přišel do Kolína. Žebravý kantor s holou zadnicí!“

„Užereš se zlobou, Tomáši! A k čemu to je?“ pověděl Kapínos.

Ve vedlejší místnosti někdo zazpíval. Přidali se další. Přední konšelé a členové kolínského bratrstva literátů se předváděli císařskému kapelmistrovi:

*„Toulám se světem
za panem Štěstí
Bože, ty rač mne
po stezkách vésti
dobrých a ctných,
po přímých cestách.“*

„Zpívá!“ řekl Vyskytenský, který ve sboru rozeznal hlas svého nevlastního otce. „On zpívá!“

„Už toho nech!“ houkl na něj vztekle Jan Krčín.

„Jen počkejte! Až do vašeho lože vleze žebrák, až vám vezme dům, dvorec, polnosti...“ drmolil Vyskytenský, ale nedořekl. Jan Krčín jej popadl a mrštil jím ke dveřím tak prudce, až pomatený Tomášek vylétl ven.

Kněz Líska u vedlejšího stolu dojedl večeři, odstrčil mísu a pověděl panu Hnátovi: „To jsou celí Krčínové! Jeden pozve blázna ke stolu a druhý ho po chvilce vyhodí!“

Ale Vyskytenský se nedal. Vlezl do okna.

„Pohrdáte mnou? Já vámi ještě více!“

Jan Krčín po něm mrštil poloprázdnou holbou. Vylétla ven a bouchla o kočičí hlavy. Pivo vychrstlo a byla tma.

Andělské zvony odzvonily noc. Labe tiše teklo, jen od kravarského mlýna hučel jez. Do šenkovny vlétly mûry a točily se okolo planoucích svící. Křídla se lepila na rozteklý vosk.

Paní Alžběta Krčínová, podobná Žižkovu válečnému vozu, mohla i této noci hořekovat nad tím, že jí Bůh nadělil za vnuky největší kolínské výtržníky, neboť uprostřed řevu, jenž se rozlehl, když se od Zlatého lva vyhrnuli podmetení ochmelkové, se daly jasně rozeznat hlasy Jana i Jakuba. Avšak řev rychle utichal. Možná proto, že začínalo drobně pršet.

Tichem Řeznické ulice kráčeli nepřilíš pevným krokem Jakub Krčín z Jelčan a Tomáš Vyskytenský z Vyskytné. Mířili k barabizně U Zlatého soudku proti Masným krámům. Vklouzli dovnitř. V zakyslé síni zapálil pomatený Tomáš od žhnoucích uhlíků v krbu louč.

„Nemám nic, čím bych tě uctil,“ řekl. „Žiji v bídě. Krmím se pohrdáním druhých a zapíjím to vlastním neštěstím.“

Krčín položil na stůl holbu, kterou přinesl z Horákova šenku.

„Je v ní pálení!“

Vyskytenský se zaradoval. Chvilí rachotil v komoře a donesl odtud dvě nepřilíš čisté cínové hubatky. Otíral je ještě špinavější rukou. Klaply dveře.

„To jsi ty, Tomáši?“ zeptala se tiše Anýžka Vyskytenská, rozená zemanka z Lomné. Popošla do světla, vykřikla a rychle si zakrývala rukama své nedostatečné oblečení, jemnou roztrhanou košilku.

„Nech toho,“ řekl Vyskytenský. „Nelekej se a sedni. To je přece Jakoubek Krčín, od dětství můj dobrý přítel.“ Posadil ji na lavici. „Budeš pít s námi.“

Krčín si ji prohlížel. Začpěla kyselostí barabizny a zešedla Tomášovým neštěstím, ale neztratila ještě půvaby mládí. Jen oči měla prázdné, že to bylo poznat i v mihotavém světle louče. Vzala ze stolu pohozený Tomášův kabátec a zahalila se do něj. Sklopila hlavu a více ji nezvedla.

„Sedávali jsme spolu ve školních lavicích, já, tu Jakoubek, Kapínos i Pavel Grynmler,“ vyprávěl Vyskytenský. „Byli jsme všichni z erbovních rodin, kantoři se nás báli uhodit. Až se ten jeden jediný, který přišel do Kolína s prodřeným zadkem a bez groše v kapse, dokázal vloudit do přízně mé matky a dovést ji k oltáři. Teď sedí v mém domě na rynku a hospodaří na mém dvorci i na mých polích. A kdyby jen to! Jakmile matka zemřela, hned se ohlížel po mladé panně, vzal si Dorotku Peklovou a už mají syna. Ten pacholík spolkně všechn majetek Vyskytenských, ať zemře! Kriste Ježíši, dědictví mého rodu propadlo zlodějům! Mé děti nemají co jíst! A oni si žijí v hojnosti!“

Tomášovi svítily oči více než louč. Paní Anýžka neslyšně plakala. Krčín se vrtěl na lavici. Toužil vypadnout pryč. Bylo mu zle.

„Odcházíš?“ zvolal Vyskytenský. „Ani ty už nemůžeš poslouchat o mém utrpení? Hnusím se ti? Hnusí se ti má žena? Podívej, v čem spí! A paní Dorota Volyňská lehává v damašku! Pohled', kde žijeme! A bývalý potulný kantor sedí v mém domě na rynku!“

Ve vedlejší komoře se rozplakalo dítě. Paní Anýžka vstala.

„Tišeji, tišeji, Tomášku!“ pověděla. „Křikem nic nespravíš!“

„Mám tedy mlčet? Nemám se ozývat, když se mi děje bezpráví?“ začal rvát Vyskytenský. Vyskočil a rozběhl se po síni. „Dejte mi meč, já ho zabiju!“

Krčín rychle vyklouzl z barabizny. Bylo mu nanic. Přesto dobře věděl, co ho čeká, když s Vyskytenským zamířil k Zlatému soudku, který nebyl zlatý, nýbrž shnilý a rozbitý. Věděl to, a přece šel. Chtěl si prohlédnout nešťastníka, který se užívá bezmocí. Takhle on skončit nesmí. Ještě nemá v hlavě zatemněno, ještě má bystrý rozum a pevnou vůli! Páni zámečtí úředníci! Toužíte po vodě, která by nesla žerotínské klády ke Kaňku? Páni kolínští konšelé! Bojíte se vykopaných struh? Máte tu přece Jakuba Krčina! Jen on dokáže všechno vyřešit tak, aby byly spokojeny obě strany! Nápad někdy bleskne hlavou stejně rychle, jako vyšlehne ostré slovo z úst. Strouhy naplní tři nové rybníky vedle Sakmana. Z těch rybníků povede na Kaňk úzké, dravé koryto vydlážděné kameny. A kdo to všechno postaví? Přece Jakub Krčín z Jelčan!

Někde u chrámu svatého Bartoloměje se náhle ozval řev noční pranice. Bouchaly dveře a otevíraly se okenice.

„Mord! Mord!“ ječel někdo v Kostelní ulici.

„Co se děje?“

„Co jiného? Krčín zase řádí!“

Lucerny ponocných blikaly. Řev se stupňoval. Nějací lidé se ve tmě nepohodli a kolínský děkan Subula se je snažil uklidnit. Jan Krčín se cítil uražen, že jej křiklouni v oknech označili za původce zmatku, popadl kdesi dlouhatánskou tyč a bušil s ní do oken v patrech domů.

„Vylezte, uvozhřenci, a zkuste mi říct do očí, že jsem to všechno začal já!“

Z jednoho okna na něj vychrstli plný nočník, polili však jen starého a dýchavičného děkana. Venku se množili probuzení spáči. Rostl v nich vztek. Proti Janu Krčínovi náhle kráčel celý houf.

„Co to zas vyvádíte, pane z Jelčan!“ odvážil se promluvit truhlář Daniel Kapitál.

Jan Krčín vytasil kord.

„Tak pojd'te!“

Muži zamručeli. Kde se vzal, tu se vzal, stál před Kapitálem Jakoubek Krčín.

„Chcete se rvát?“ zařval. A kopl truhláře mezi nohy. Ten se svalil s hekáním na zem. Houf probuzených vylekaně couval. Na dva Krčíny se neodvážil.

„Co se děje?“ zeptal se Jakub.

„Nevím! Někdo křičel mord, mord, tak jsem se šel podívat a švec Bílek mě napadl. Já ho odstrčil, a vtom už se všude otvírala okna a oni křičeli, že jsem někoho propíchl!“ zastrčil Jan kord.

„Mord! Mord!“ ozvalo se znovu nedaleko.

„Co se to tam děje?“ ukázal Jan do tmy ulice. Před domem ševce Hlavičky prosvítaly lucerny stráží a sbíhali se tam lidé.

Oba bratři zamířili k podivnému mumraji. Kdekdo jim uhýbal z cesty.

Bířici vyváděli z domu mladou Annu Hlavičkovou.

„Zabila svého muže! Vzala sekeru a tloukla ho s ní po hlavě,“ vysvětlovali městskému rychtáři, který právě přisupěl. „Učedník to viděl a vyběhl pro pomoc!“

„Sekera je krvavá?“ ptal se rychtář.

„Žena taky!“ řekl jeden z ponocných a zvedl lucernu.

Shromáždění sousedé zděšeně vykřikli. Anna Hlavičková měla krev i v obličeji. Stála se sklopenou hlavou a nic okolo sebe nevnímala.

„Viš, co se ti stane?“ volal na ni ze tmy kněz Ondřej Líska. „Dají tě na mučidla, spálí ti boky a v palečnicích rozmačkají prsty!“

Nakonec tě zaživa zahrabou pod šibenicí! Raději se sama ukrať na životě! Nevíš, jaká muka tě čekají!“

„Já ubohá,“ zašeptala mordýřka. Rychtář pokynul a strážé ji vlekly pryč. Pršelo. Kočičí hlavy klouzaly. Sousedé se tlačili kolem vyděšeného ševcovského učedníka.

„Večer se hádali,“ vykládal chlapec s očima navrch hlavy. „Pan mistr paní vyčítal, že mu ukradla váček s deseti kopami. Bil ji. Bil ji často. Paní nikdy nic. Až dnes. Jak pan mistr usnul, vzala sekeru a...“

Jakub Krčín popadl lucernu odloženou na zemi a vešel do Hlavičkova domu.

„Co tam chce?“ volal někdo udiveně.

„Jistě krást!“ houkl kněz Ondřej Líska. Zaúpěl. Jan Krčín jej udeřil jilcem kordu do břicha.

„Krčínové! Zase dělají rotyku!“ křičel dav.

Jakub vešel do síňky. Lucerna ozářila stěny, na nichž viselo pečlivě umyté nádobí. Na stole spaly ve džbánu květiny. Voněla tu ševcovská smola. Krčín stoupal po schodech do patra. Světlo ozářilo krvavě řápoty. Stačil krok a...

Má to smysl? V šeru komory se válel krvavý chuchvalec. Co to bylo dříve? Hlava vzteklého ševce, který tloukl svou ženu? Takhle končí nenávisť?

Kdosi položil Jakubovi ruku na rameno. Trhl sebou. Smrt! Zůstala tu. Cítil ji. Otočil se. Za ním stál městský rychtář.

„Nehezký pohled, co? Pojďme, pane z Jelčan. Je nutno zavřít dům.“ Krčín vykročil.

„Kdysi jsem na vlastní oči spatřil Smrt!“

„To já už mnohokrát,“ povzdechl rychtář.

„Nerozumíte mi,“ zavrčel Jakub. „Ale to je jedno,“ mávl rukou.

Vyšli z domu mezi vzrušené shromáždění zvědavců. Přestávalo pršet. Krčín hledal bratra.

„Tak copak jsi viděl v Hlavičkově domě?“ křikl někdo z hloučku okolo Hlavičkova učedníka.

„Pana Smrt! Ještě je tam, tichý a spokojený. Ale já ho nespatriil, jen cítil,“ řekl Krčín.

Vtom v chrámu svatého Bartoloměje zahřměly varhany. Lidé zděšeně vykřikli. Hlavičkův učedník se podělal do kalhot. Varhany hrály podivnou, tklivou melodii, jakousi variaci na píseň o putování za panem Štětí.

„Je tam! A hraje!“ běžel proti rychtářovi vyděšený kaplan. Bosýma nohama pleskal do louží. „Viděl jsem ho z ochozu!“

„Koho? Kdo hraje na varhany!“

„Pan Smrt! Celý bílý! Vedle sebe má položenou lebku a ta svítí!“ třásl se kaplan. Zvědavci vydechli hrůzou. Dali se na úprk do tmy a bezpečí.

Jen jediný muž vykročil k chrámu. Zadupal po schodech a rozrazil dveře. Zvuk varhan se na něj vrhl dvojnásob silně. Obestřela jej temnota.

„Krčín!“ šeptali si lidé ve tmě Kostelní ulice. „Dobře mu tak, pošetilci!“

Jakub spěchal k dvířkům na šnekovité schodiště vedoucí do ochozu. Utíkal nahoru. Bral schody po dvou. Letěl do neznáma, maličká bludička v nekonečné tmě obrovského chrámu. Mrtví tancovali kolem oltáře a jejich kosti chřestily.

Ještě skok. Temnota se rozhrnula. U varhan seděla bílá postava a nehýbala se. Krčín mávl lucernou a světlo ozářilo propast, nad níž stál.

Císařský kapelmistr Petr Masenus přestal hrát a pozvedl hlavu. Od měchu vyhlédl pan Hnát, který chtěl být s každým zadobře.

„Pomáhám panu kapelmistrovi Jeho Veličenstva. Komponuje!“ oznamoval důležitě.

Masenus přišlápl mečivý tón. Pan Hnát popadl meč.

„Budete mi tahat basy!“ ukázal císařský kapelmistr Krčínovi. Ten odložil lucernu na zábradlí, skočil k varhanám a zabušil do kláves pěstmi. Byla to jeho vítězná píseň.

„Takhle ne, takhle ne!“ děsil se pan Masenus.

Ale to se již na nebi poplašeně rozblíkalý hvězdy a ta Jakubova ukazovala poledním směrem, odkud přilétají ptáci.

Už za úsvitu dalšího dne začal Prokop Čermák znovu kopat v zahradě sedleckého kláštera u Kutné Hory. Přišli se na něj podívat mniši i s opatem, ale tentokrát nebyli příliš zvědaví. Jen se pohrdavě ušklíbali a opat Čermáka varoval, že dnes už to bláznivé hledání pokladu musí skončit. A všechny díry musí Čermák zase zaházet!

Jakuba Krčina budila babička Alžběta.

„Vstávej, lotře, jakých je na světě jen pár a já nepochopitelným řízením Božím musím mít jednoho z nich za vnuka!“ třásla jím. „Kdo měl objednat dva sudy piva u konšela Kartáka a dva u Horáka a objednal jen Horákovu českobrodské? Kdo měl zaplatit perník a sýr Parmazon u apotekáře a místo toho se už po poledni toulal po Kolíně ožralý? Celé město nemluví o ničem jiném, než jak jsi včera v noci hrál v chrámu Páně na varhany!“

Jakub se vypoťoval z komory. Ve výstavném Krčínovském domě v Zámecké ulici panoval neobvyklý ruch a shon. Všechno se chystalo na svatbu panny Markéty s Michalem Cecingarem z Birnic. Vládly tu ženy. Babička Alžběta dohlížela v kuchyni. Paní domu, Kateřina Krčínová, rozená Čejková z Olbramovic, nevěstina matka, vítala hosty a vodila je na mázhaus k plným stolům. Nevěstiny tety Magdalena Kocourovská a Regina Krčínová, manželka Jakuba staršího, dohlížely na poslední úpravy svatebních šatů. Nevěstiny sestry Alžběta, provdaná za pardubického městského písaře Václava Hennigara ze Žeberka, a Mariana, provdaná za ševcovského cechmistra Petra Tučka, konejšily pannu, která střídavě podléhala záchvatům pláče a vzteku. Komu nebylo jasné, proč se nevěsta zlobí, mohl si poslechnout řev hlavy rodu, pana Jiříka Krčina z Jelčan.

„Děkan Subula mi vzkázal, že odmítá vykonat svatební obřad, a to kvůli nočnímu řádění mých synů!“

„Můžu snad za to, že mu vylihi hovna na hlavu?“ bránil se Jan.

„Můžeš! Bušil jsi klackem do oken a oni se ti chtěli pomstít, vychrstli hovna na tebe, ale padly na děkana a děkan se rozzuřil. Musel jsem jít až za primátorem, aby věc urovnal!“

Pan Jiřík mávl rukou. Pak spatřil druhorozeného syna Jakuba a znovu v něm narostl vztek.

„A jen co přijdu k panu primátorovi, už slyším, jak náš pan nedostudovaný bakalář a vyhozený trčkovský úředník hrál v noci pěstmi na chrámové varhany, takže jestli chci, aby dnešního dne vůbec někdo z krčínovského rodu překročil práh svatého Bartoloměje, musím Subulovi poslat pěkně plný váček!“

Rozzuřený otec pohlédl do třetice na nejmladšího syna Jindřicha.

„A ty mi dnes raději nechod' na oči!“ zavrčel a šel uvítat kolínské konšely.

„Copak jsi provedl, Jindříšku?“ ptal se pobaveně Jan.

Oslovený mladíček se jen zapýřil. Strýc pokáraných nezdárných synů, Jakub starší, se rozesmál. „Nu, jen se pochlub, jak jsi včera na Lorci nutil nevinnou panenku Podhradskou, aby ti ukázala, co má pod sukní! Ještě že to neviděl její otec!“

Jakuba mladšího povolali na mázhauz. Jeho otec se tam radil s primátorem Kašparem a konšely. Pohlédli přísně na nočního varhaníka, ale dál už se mu nevěnovali. Pan Jiřík vzal syna stranou.

„Na zámek přijel pan Burian Trčka z Lípy! Půjdeme teď za ním. Mohl by snad vyslyšet naše nářky nad stavbou struh z Labe ke Kaňku a zapůsobit na pana ze Žerotína, aby to zlé dílo zastavil. Nemohu jej tedy nepozvat na svatbu tvé sestry. Možná nepřijde, ale možná ano. Tebe tu ale vidět nesmí! Seber se a mazej do Polep! Ukážeš se v Kolíně, teprve až ti vzkážu! Nu!“

„Chtěl bych jen panu kmotrovi Chvorovi říct, že jsem přišel na to, jak ty strouhy postavit a nepoškodit přitom městské polnosti!“ pověděl Jakub. Jeho otec však jen ukázal ke dveřím.

Přicházeli další hosté. V průjezdu narazil Krčín na kutnohorského měšťana Ondřeje Krivoláčka.

„Už vás pustili?“ zaradoval se.

„Ano,“ mrzutě odpověděl Křivoláček. „Stálo to ale mnoho úsilí. Jsem o hodně kop chudší a o další nepřátele bohatší! Ale nevzdám se.“ Podrbal se na hlavě. „Tvůj otec se včera zastavil v Kutné Hoře. Vzal jsem ho s sebou ukázat mu Lorec. Pan Podhradský si odtud ještě odváží některé své věci. Ehm... On má moc krásnou dceru a tvůj bratr... Ale o tom jsem nechtěl mluvit. Ty, Jakube, máš papír, který jsem nechal v kočáře, když mě za Prahou zatkli arciknížecí jezdcí.“

„Nemám ho tady. Leží v mé tajné skrýši v Polepech,“ řekl Krčín. Křivoláček si oddechl. „Díky! Nezapomenu ti to!“

Do průjezdu vkročili pardubičtí doprovázející ženicha Michala Cecingara z Birnic – primátor Jan Rozhovský z Rozhovic a královští úředníci tamního panství Bohuslav Sedloňovský z Lovčic a Burian Svítkovský ze Škudl. Domácí jim spěchali v ústřety. Nastalo veliké vítání, během něhož se Krčín s Křivoláčkem rozloučili.

Jakub ve stáji osedlal koně a vyrazil do Polep.

Labe vypadalo z komnat kolínského zámku jako klidná řeka, která nemá jiné starosti, než se valit v prosluněném ránu. V zahradách cvrlikali vrabci a kosové, na slunci bzučely mouchy. Do malé tabulnice, jejíž zdi byly ozdobeny koberci, které si pan Karel ze Žerotína dovezl z Afriky, přiběhly se smíchem dívky z fraucimoru urozené paní Veroniky, rozložily na stůl květiny a jaly se z nich splétat věnce. Otevřenými okny se dovnitř linul hlahol zvonů od svatého Bartoloměje.

„Slyšíte?“ tázala se Anna Bílská z Kařišova.

„Zvony!“ opáčila Juliana Čišvická z Borové. „Dnes je ve městě slavná svatba!“

Na okenní římse poskakoval vrabec.

„Cvrdliky, cvrdliky, ptáčku zpěváčku!“ zatleskala Lucie Bílská. „Honem nějaké drobečky!“ Vrabec se vykadil a odletěl.

Do síně vešla urozená paní Veronika Žerotínská z Lípy, doprovázená Eliškou z Vartenberka a panem Burianem Trčkou z Lípy. Panenky uklízely stůl.

„Kdo přivede děti?“ tázala se urozená paní.

„Já, já!“ volaly panenky.

Dnes směla jít Juliana Čišvická.

Konečně byl stůl uklizen a přišly děti. Všichni se usadili okolo stolu. Začala snídaně. Děvečky pobíhaly sem a tam. Děti se cpaly. Nafrněný Kašpar Melichar s rašicím knírem pod podobaným nosem polykal celá vejce. Jan Jetřich mlaskal a Jan Lukáš se šfoural v nose.

„Paní matko, kdy přijede náš drahý tatíček?“ ptala se nejstarší dcera Alena, které již rostla ňadra.

„Brzy, děvče. A pak odjedeme k panu strýci Vilémovi na Opočno a potom i na Kost k panu Lobkovicovi.“

Děti zatleskaly.

„A budeme mít koně?“ ptal se Jan Lukáš.

„Ano! Pan strýc Vilém vám všem slíbil krásná hříbátka.“

„Pan strýček Vilém je bohatší než my?“ tázala se Johanka.

„Ano. Pan Vilém je velmi bohatý. Více než my. Váš otec ovšem patří k nejslavnějším rytířům a vojevůdcům v království. Měl ho po boku císař Karel V., když se dvakrát přeplavil přes moře do Afriky. A měl jej po boku i náš císař Ferdinand v uherských válkách i za vojny v říši. Patří k důvěrníkům Jeho Výsosti arciknížete Ferdinanda, toho vznešeného pána, jenž ti, Jane Jetřichu, věnoval ten krásný křížek. Má mnoho povinností, a proto nemá tolik času věnovat se hospodářství jako strýček Vilém.“

K Burianu Trčkovi se naklonil úředník Jindřich Materna z Květnice a pošeptal mu, že s ním touží mluvit kolínští měšťáci. Rytíř zaváhal, ale pak vstal, pohledem se paní Veronice omluvil a vyšel ze síně. Ještě slyšel, jak se Jan Lukáš ptá: „Paní matko, a pan Burian Trčka je náš služebník?“

„Ne, dítě, pan Burian je náš příbuzný.“

„A je chudší než my?“

„Ano. Je chudší!“

V rozlehlé síni kolínského zámku čekali přední měšťané. Uctivě Buriana Trčku pozdravili. Jiřík Krčín z Jelčan jej jako velkého příznivce a ochránce kolínských pozval na oslavy svateb své dcery

Markéty do zahrady Kvintin. Pan Burian slíbil, že přijde. Primátor Kašpar pak zakašlal a začal se stížností. Zámečtí úředníci začali kopat od Labe strouhy ke Kaňku a kolínští mají velké obavy, aby taková spousta vod nepoškodila jejich polnosti.

„Viděl jsem ty strouhy. Dobré dílo. A vy říkáte, že je nebezpečné?“ divil se Trčka.

„Ohrožují nejen pole, ale i les. Rybník Sakman, z něhož má město ročně užitek na sto třicet kop, by se kvůli nim mohl stát bahnitý a zkazil by se,“ vysvětloval konšel Chvor.

„Jsem tu v Kolíně jen hostem,“ laskavě pravil pan Burian. „Ovšem rád se stanu prostředníkem mezi vámi a úředníky pana ze Žerotína. Přimluvím se za vás, slibuji. Zjistím, co a jak, a při hostině si o tom promluvíme!“

Kolínští radostně děkovali a velebili laskavost páně Burianovu. Trčka položil Jiříkovi Krčínovi ruku na rameno.

„Váš Jakub prý hrál včera v noci na chrámové varhany. Vidím, že zůstal stále tak divoký a nevladatelný jako dříve. Co mi jen dalo úsilí odvrátit od něj hněv strýce Viléma.“

„Nikdy vám, urozený pane, nemůžeme zapomenout všechnu tu laskavou péči, kterou jste našemu rodu projevil,“ odpověděl Jiřík Krčín a držel se za srdce, jako by Trčkovi vyznával lásku. „I já mám již dost kousků svého nezdárného syna. Vykázal jsem ho z města, sedlačí na polepském dvorci.“

„Má u sebe něco, co patří mně. Ať mi to donese na svatební hostinu. Ne, bude lépe, donese-li mi to ještě předtím, než se tam vypravím!“

Trčka se ještě jednou na měšťany usmál, pak se otočil a odešel. Prosebníci odcházeli ze zámku. Před Krčínovským domem nasedali svatebčané do povozů, které je měly odvézt do zahrady Kvintin. Pan Jiřík zavolal svého nejstaršího syna Jana a šepem mu nařídil, aby zajel ihned za Jakubem do Polep a vyřídil mu vzkaz od pana Trčky. Pak vsedl do vozu ke svým přátelům.

„Právě říkám ctnému panu Chvorovi, aby na Trčku v záležitosti kopaných struh nijak nespolehal,“ pověděl nymburský kupec Martin Baťa. Konšel Chvor mlčel.

„Už nám mnohokrát pomohl,“ namítl pan Jiřík Krčín. „Když Židé žalovali mého bratra, že je naházel do rybníka, přimluvil se za něj pan Burian u přísedících komorního soudu. Jakuba ochránil před hněvem Viléma Trčky, když v jeho službách vyvedl pár nehezkých kousků někde v horách na půlnoci. Je to náš dobrodinec!“

„Vím leccos o válce v horách u Vrchlabí,“ pověděl nymburský kupec. „A chcete-li znát můj názor, drahý příteli, pak jedinou Jakubovou chybou v celé té záležitosti bylo, že Trčkům sloužil až příliš horlivě. Měli z jeho činů více užitku než škody. Ostatně nejen oni. Z povalení vrchlabského Jandorfa těžilo mnoho pánů i páníčků. Včetně kutnohorských Horníků,“ obrátil se na Křivoláčka.

„Dobře si vzpomínám, jak si Hlavsa se šmelcíři připíjel uherským vínem, když přišla zpráva, že byly doly nad Vrchlabím zatopeny,“ řekl pan Ondřej.

Povoz zastavil v uličce a páni vyhlédli ven. Naskytl se jim ponurý pohled. Katovi pacholci táhli na káře mrtvé tělo přikryté rouchem.

„Jedou pohřbít Annu Hlavičkovou, která zamordovala svého muže a pak se ve vězení oběsila,“ chmurně pronesl Chvor.

„Tak krásný den, a tak nechutný příběh,“ odplivl si Křivoláček. Smutný průvod přešel a povoz ozdobený fábory mohl jet dál.

Jakub Krčín z Jelčan, jediný člen rodiny vypovězený ze svatby své sestry, kráčel pomalu polní cestou k rybníku, který kdysi postavil konšel Jan Chvor. Došel až k hrázi. Na obzoru svítila vesnice Pašiněves, ohraničená na jedné straně tvrzí pánů Kasalických z Kaštic a na druhé Novým dvorem, na němž seděl Jan Veselický z Veselice. Ti všichni byli nyní v Kolíně. Kasaličtí se kasali a Veselický se veselil v zahradě Kvintin na svatbě Markéty Krčínové. Jen Jakub tam nebyl.

Z potoka vedla strouha k malému rybníčku, lesklé teče na přeširoké dlani polí a remízků. Krčínovo dětské vodní dílo přetrvalo. Osud, podobný velikému dravci, se zastavil vysoko na nebi a skřívani přestali zpívat.

Pak trávou probleskl dívčí smích. Krčín se ohlédl. Po cestě od Pašiněvsi přicházela k rybníku skupina děvčat v čele s malou Martou Veselickou z Veselice. Na hrázi se svlékly a opatrně se nořily do vody. Pištěly u toho. Všechno to ještě byla holá kuřátka, jenže Krčínovi se vybavila vzpomínka na koupání děveček v lesním jezírku pod Velíší. Jako by řeky tekly v kruhu a člověk do nich přece jen vstoupil víckrát, pouze v jiný čas a za jiných okolností. Krčín vyšel na hráz. Děvčata zapištěla leknutím, ale jejich hlásky probublávaly smíchem. Marta Veselická se ponořila až po hlavu do vody, drze Krčina pozorovala a v jejich očích plála nebezpečná ženská síla. Pak se zasmála, ponořila, vynořila a bylo z ní zase dítě.

Jakub se vrátil na polepský dvorec právě ve chvíli, kdy tam dorazil Jan se vzkazem od otce.

„Pan Trčka tě chce vidět. Máš mu něco přinést! Co, to nevím!“

Osud se vznášel na blankytně modré obloze, podoben klouzavému dravci.

Jakub vběhl do stavení. Zadupal po schodišti. Boty rozvířily prach. Bouchl poklop na půdu. Krčín šramotil v seně. Tak tedy chvíle, kdy se s panem Trčkou konečně setká tváří v tvář, je tu! Možná konečně dokáže přetnout uzel toho provazu, který jej neustále škrtí a přidržuje na místě. Má věru dobrou zbraň pro vyjednávání!

Na trámy dopadalo slunce. Krčín sáhl do míst, kde měly kdysi hnízdo vlaštovky. Nejprve vytáhl Křivoláčkův papír. Pak šťoural v úkrytu dál a nahmátl list, v němž Burian Trčka mimo jiné vzkazoval olomouckému knězi Adlerovi, aby uprchl z města, a Krčínovi, aby se nikdy víc nevracel na Velíš. Vytáhl smutnou pokrouceninu, v níž nikdo nevzkazoval nic nikomu.

Řeky netečou v kruhu. Časy se mění, den jde po dni a všechno stárne. List, kdysi bílý a pevný, se dlouhým nošením na hrudi

i v botě pomačkal a svraštíl. Ve skrýši zůstal lidmi nedotčený, ale neubráníl se dešti, který na něj trpělivě doléhal prasklinou ve střeše. Trčkovská pečeť byla rozdrobená. To jak na ní kdysi Krčín spával. Písmo zmizelo. Zůstaly šmouhy. Dětská skrýš Jakuba zradila.

V Krčínovském domě se po poledni usídlil tlustý žár a líně se rozvaloval ve všech místnostech. Na pavlači sněmovaly mouchy o své užitečnosti. Jakub Krčín uvázal koně ve stáji a vyklouzl do Zámecké ulice. Mířil pomalu k zámku. Ze sousedního Rysmanova domu vyšel Pavel Grynmler ze Střebeska, Jakubův přítel z dětství, s nádhernou kyticí v náruči. Pěstoval květiny sám a zužitkoval přitom malá poznání, jež získával při studiu alchymie. Kyticí nesl nevěstě do zahrady Kvintin.

Jakub mu ukázal Trčkův list.

„Lze jej opravit, aby byl znovu ke čtení?“

Grynmler si dopis prohlížel.

Krčín naléhal: „Nemáš ve své dílně nějaký lektvar, který by odstranil škody od solí z nebeských vod a opravil nečitelné písmo?“

„Mohl bych se o to pokusit,“ řekl Grynmler. „Trvalo by to však dlouho, možná celé měsíce!“

„Potřebuji to hned!“

„Pak ovšem nehledej naději v alchymii, neboť ta nedočkavcům nepřeje. Víš-li, co tam bylo napsáno, je jednodušší list přepsat. Písmo je ztracené, ale jeho obsah má jistě nějaký smysl, který se odrazí v jiných dějích. Vždyť i vyslovená slova hned zmizí, avšak jejich poselství tu zůstane.“

Krčínovy kroky se smutně rozléhaly v průjezdu do neútluného zámeckého nádvoří. Písař Jiří Klejhart z Klejhartu se na něj posměšně zašklebil a vedl ho po širokém, nehostinném schodišti do patra. Otevřel dveře a ukázal Jakubovi, aby vešel.

U okna téměř nezařízené komnaty stál pan Burian Trčka z Lípy. Obrátil se. „Zavřete!“ řekl. Otřel si čelo velikým kapesníkem. Pozoroval Krčina panským zrakem. „Dlouho jsme se neviděli. Příště

si věru dobře rozmyslím, komu mohu natolik důvěřovat, abych jej vyslal jako svého posla třeba jen na vedlejší panství.“

„Důvěřoval jste mi právem, urozený pane! Není mou vinou, že jsem list nedoručil. Málem jsem o něj přišel. Vzali mi ho lidé moravského podkomořího, kteří v Olomouci při vzbouření zatýkali podezřelé. To oni list otevřeli a dali mi ho přečíst. Já s ním však uprchl.“

„Jel jsi s dopisem a neodevzdal ho tomu, komu byl určen. Dal jsi jej čist lidem, kterým do celé věci nic nebylo, a nevrátil ho mně, který ho napsal. Nepřijel jsi s omluvou a vysvětlením, co se vlastně stalo. Místo toho jsi mi po vyděšeném nymburském děkanovi s neskonanou drzostí vzkazoval, že si list ponecháš a použiješ, kdy uznáš za vhodné! Proti mně, svému dobrodinci! Myslíš si snad, že to nevinné psaní má v tvých rukách nějakou cenu? Dal bys za své kousky v horách na půlnoci hlavu na špalek i s dvaceti takovými listy po kapsách, to ti přísahám!“ rozzuřil se Trčka.

Krčín zvedl hrdě hlavu. Mohl říci, že ne žádných dvacet listů, ale jen ten jeden jediný jej možná ochránil před velikými nepříjemnostmi, které by mu dobrodinci Trčkové uchystali, aby se vyvlékli z podezření, že měli něco společného s wojnou v horách nad Vrchlabím. Jakubova účast na nich časem vybledla a rozpila se jako písmo pana Buriana v listě, jenž posloužil k úplně jiným účelům, než pro které byl napsán. Krčín si náhle uvědomil, že je svobodný, že mu Trčka už nemůže nic udělat. Uklonil se.

„Neměl jsem doposud možnost vrátit dopis jeho pisateli, neboť mne osud vodil po jiných stezkách,“ řekl. „Nikomu jinému než urozenému pánovi bych ho dobrovolně nevydal. Zde je.“

Podal Trčkovi chuchvalec. Pan Burian jej vzal a nic nechápal. Pečlivě prohlížel zbytky dopisu. Poznal, že ho kdysi psal a pečtil. Možná že všechny lidské skutky, vystavené nebeským vodám, se jednou promění v takovou nezřetelnou stopu s rozdrčenou pečeti.

Složil kapesník a dal jej do kapsy kabátce. Pak si otřel čelo zničeným listem.

„Řekli mi, že jsi nakreslil plán, jak plavit klády z Labe ke Kaňku. Je to prý dobrý nápad!“ pověděl.

„Potřebuje ještě pořádně opravit, urozený pane!“

„Jdi již, strašlivý služebníče! Však ho opravíš!“ řekl Trčka. A náhle se přátelsky usmál. Krčín by spíš čekal, že ho urozený rytíř nechá zatknout. Uklonil se a pozpátku vyšel ven. Trčka si jej už nevšímal. Obrátil se k oknu a třel si čelo zničeným listem.

Jakub Krčín prošel Pražskou ulicí, vyšel ven z města a dal se cestou mezi dvorci a zahradami ke Kvintinu. Již zdaleka slyšel muziku. Svatebčané seděli u dlouhých stolů pod vzrostlými jasaný, nevěsta se procházela se svým chotěm a Jan Krčín, pan Rysman a Mikuláš Peklo, kteří se již stačili namazat, leželi v hlubokém stínu a spali. Rozjařená babička Alžběta tancovala s panem Rozhovským. Kde kdo hlaholil a smál se.

Jakuba zastavila matka, paní Kateřina.

„Mluvil jsi s panem Trčkou?“

„On se mnou!“

„A?“

„Všechno je v pořádku.“

Paní Kateřina si jen povzdechla.

„Jakube!“ volal jej otec. Ukázal na volné místo mezi konšelem Chvorem a Ondřejem Křivoláčkem. Krčín usedl. Sestra Alžběta mu podala plný pohár. Teta Magdaléna Kocourovská pozvedla prst: „Ne aby ses spral jako tvůj starší bratr!“

Jakub se napil. Měl hlad. Přitáhl si mísu a jedl.

„Mluvil s tebou pan Trčka?“ zeptal se zkoumavě otec.

„Já s ním!“

„A?“

„Dal jsem mu, co chtěl.“

„A on?“

„Poděkoval a propustil mne!“

Nymburský kupec Martin Baťa naléval z konvice víno.

„Došlo!“ zvolal. Jiřík Krčín zakřičel na děvečku.

„Dojdu sám!“ nabídl se Ondřej Křivoláček. „Jakube, pojď se mnou!“

Šli. Překročili zeleninový záhon, vklouzli do hlohu a odtud po schůdkách do hlubokého sklípku. Křivoláček naléval ze soudku do konvice.

„A můj papír?“ tázal se nedočkavě.

„Mám, pane Ondřeji!“ zasmál se Krčín. „Vlastně jsem měl dva popsané listy a dnes nadešel ten správný čas, abych je vrátil těm, jimž patří. Ten první mne ochránil v minulosti a možná mi přinese štěstí v budoucnosti. A ten druhý?“ Podal papír panu Ondřeji.

Křivoláček si papír prohlédl, zatahal se za bradku a řekl: „To, co je tam napsáno, by ti žádné štěstí nepřineslo. Ale ukrýval jsi ho pro mne a já jsem tvým dlužníkem! Na! Odes to víno!“

Vyklouzli ze sklípku. Křivoláček zašel za keř a jal si odlehčovat. Pískal si.

Krčín nesl konvici. Upil. Proklouzl hlohem. Vylekal drozda. Zahradou krácel usměvavý pan Burian Trčka z Lípy se zámeckými úředníky Maternou, Klejhartem a hejtmanem Bračickým z Tchořova. Pan Jiří Krčín vyšel s konšely vzácné návštěvě vstříc.

„Popovídáme si, popovídáme. Jen musím pozdravit půvabnou nevěstu,“ laskavě hovořil urozený pán. Položil panu Jiříkovi důvěrně ruku na rameno.

„Příteli,“ řekl a otec Krčín se zarděl pýchou a radostí.

„Nejsem tu sám,“ ukázal Trčka na tři zámecké úředníky.

Vavřinec Kapínos jim ihned čepoval plné holby. Ovšem ze sudu, který stál stranou. Burian Trčka pozdravil nevěstu a pak usedl na lavici.

„Rýnské nebo moravské víno?“ ptal se Jiřík Krčín.

„Nebo ochutnáte pivo z mého pivovaru jako páni zámečtí úředníci?“ zajímal se konšel Karták. Bračický, Materna a Klejhart mlčeli, chmurně popíjeli nahořklou břečku a propichovali kolínské očima.

„Rýnské, příteli!“ obrátil se Trčka k Jiřímu Krčínovi a vzal si zákusek.

„Chutná vám?“ vyptával se zámeckých konšel Kašpar Hennigar ze Žeberka.

„Pěkné dílo stavíte,“ vložil se do hovoru Valentin Rozhovský z Rozhovic, zcela poničený z tance s babičkou Alžbětou.

„Vám k malému užitku a nám k velké škodě!“ přidal se konšel Chvor.

„Netrapte pány! Sami nechali dílo zastavit a chtějí se s městem domluvit!“ rozmarně řekl Trčka. „Ta stavba čeká na dobrého stavitele. Pak z ní poplyne užitek všem. Co o tom soudí mladý pan Krčín? Říká se o něm, že rozumí vodnímu dílu, že je to tak?“ Trčka se obrátil na Jakuba s laskavým otcovským úsměvem. Ten zachytil ulehčený matčin výdech. Že by se všechno obrátilo k dobrému?

„Strouhy nesmějí být vedeny přímo z Labe, urozený pane, jinak budou rozbahňovat pole. Bylo by dobré postavit další rybníky vedle Sakmana a z nich teprve strouhy napájet,“ pověděl.

Udivený Trčka se rozhlížel po kolínských.

„On tomu opravdu rozumí!“ řekl. „Pravíte tedy, pane z Jelčan, že ta stavba nemůže škodit, postaví-li ji dobrý stavitel?“

Krčín zachytil pátravý pohled konšela Chvora a nedůvěru v očích ostatních konšelů. Pohlédl na svou ruku. Bystrá a pevná! Jen on to přece dokáže!

„Bude-li práce řídit dobrý stavitel, tak škodit nemůže!“ řekl.

Kolíňští se na sebe podívali. Chvor sklonil hlavu. Ševcovský cechmistr Petr Tuček se zřítil z lavice. Neomdlel. Byl jen opilý.

„Vidíte, páni,“ pověděl Trčka. Dopil víno a vstal. „Není třeba se ničeho obávat. Slyšíte to z úst mladého Krčina. Slibuji vám, že dobrý stavitel se toho díla vskutku ujme. Brzy přijede váš rodák Petr Hubáček, který se vyznamenal při stavbách rybníků u Pernštejnů na lanškrounském panství! To je mistr na nad mistry! Mladý pan z Jelčan vás ubezpečil, že se nic nemůže stát. A on to dobře ví. Sám totiž všechno tu pánům úředníkům navrhl a narýsoval. Že je to tak, Krčíne? Poznáváš přece svou práci!“

Trčka vytáhl onen nešťastný rejs a ukazoval ho kolínským. Primátor Kašpar vstal. Konšel Chvor se znechuceně odvrátil. Václav

Hennigar bouchl pěstí do stolu. Konvice s vínem nadskočila. Chňap! držel ji Jakub Krčín v ruce. A lup! letěla na Trčku. Břinkla však do hlavy císařskému rychtáři Volyňskému. Pak se všechno zamotalo.

„Lotře! Lotře!“ křičel pan Jiřík Krčín a tloukl svého druhorozeného syna po hlavě.

Burian Trčka odcházel. Úředníci se k němu přidali. Jindřich Materna z Květnice chytil konšela Kartáka.

„Mám pro vás návrh, ctný pane konšele. Prodávějte nám levně své pivo. Budeme s ním napájet Krčínovy strouhy!“

„Mohlo nás to napadnout! Kdo jiný než mladý Krčín mohl přijít na takovou lotrovinu!“ vydechl primátor Kašpar. Odcházel také. A s ním i ostatní konšelé. Mezi sebou vedli císařského rychtáře, který hekal a držel se za hlavu.

„Z toho bude soud!“ vyhrožoval.

Nevěsta plakala. Vklouzla do matčiny náruče a pak se vrhla na bratra.

„Bešťáku!“ vykřikla. „Zkazil jsi mi svatbu!“

„Já? To ta svině trčkovská,“ bránil se Jakub. Zarazil jej pan Svítkovský.

„Mlč, panáčku, sic tě soudy neminou!“

„Ven! Ven! Ven z mého domu!“ zařval Jiřík Krčín. „Ne, vy ne, pane Svítkovský! Ale Jakub! Před Bohem a před vámi, páni, přísahám, že tohoto nectného lotra za syna mít nechci a nebudu!“

„Trčkovi lížete poníženě prdel, a mně ji můžete vylízat taky!“ křičel jeho druhorozený syn. Strýc Jakub starší a bratr Jindřich jej odvěkli od stolu a hodili do trávy.

„Pusťte mne, pusťte!“ bránil se Jakub.

„Táhni! Nic nedostaneš! Ani groš! Vydědím tě!“ zalykal se vztekem pan Jiřík. Přistoupil k němu Martin Baťa.

„Jen klid! To se stává!“

Babička Alžběta popadla rozzuřeného pana Jiříka, odtáhla ho k lavici a podala mu pohár.

„Pij!“ poručila.

„Zkazil mi svatbu, pitomec!“ ječela nevěsta. Hodila po Jakubovi kuřecím stehnem. Ženich Michal Cecingar a jeho švagr Václav Hennigar spěchali za konšely, aby se je pokusili přivést zpátky.

Nad Jakuba se postavila jeho matka.

„Ty nerozvážný blázne!“ zaplakala.

„Jdi od něj!“ vstával pan Jiřík. Pádná ruka babičky Alžběty jej přirazila zpět k lavici. Hosté, kteří neodešli, postávali rozpačitě okolo. V zahradní brance se objevil ženich pan Cecingar. Došel rozpačitě k tchánovi.

„Nechtějí se vrátit. Musíte to zkusit vy!“

Jiří Krčín vstal.

„Bodejť by seděli u jednoho stolu s tím, kdo tak podle poškodil město!“ řekl. Popošel k Jakubovi. „Až se vrátím zpět, ty tu už nebudeš!“ A vyrazil za uraženými sousedy.

Jakub vstal. Odvraceli od něj oči, neboť se báli, že by je mohl nakazit svým neštěstím.

Jen Vavřinec Kapínos se na Jakuba usmál.

„Zasloužíš si odměnu za ránu panu císařskému rychtáři!“ Vytáhl plný měsíc a podal jej Krčínovi. „Budeš se muset na chvíli ztratit. Tu máš na cestu! Ať zamíříš kamkoliv!“

„Musíš tak daleko, aby tě nedohonily stíny minulosti,“ dodal nymburský kupec Baťa. „Přinejmenším tam, kam na tebe nedosáhnou Trčkové! Co se jen tvůj otec napůjčoval tomu proradnému Burianovi peněz a šlechetně zapomínal na úroky!“

Ondřej Křivoláček mu přišpitl: „Kaše se nejí tak horká, jak se uvaří! Jdi do Kutné Hory a počkej na mne!“ Podal Krčínovi ruku. Po něm i Grynmler a Kapínos. Babička Alžběta, matka i teta Magdaléna jej políbily na čelo. Sestry Alžběta a Marianna se pokusily usmát. Nevěsta se uraženě odvrátila. Bratr Jindřich nevěděl, kam s očima. Bratr Jan dál klidně spal. Strýc Jakub starší vyděděného synovce dloubl.

„Byla to dobrá rána, ale teď raději zmiz! Volyňský má dlouhé prsty! A Trčka ještě delší!“

Jakub mladší Krčín vyšel ze zahrady Kvintin. Jeho matka padla do náruče tety Magdalény a hořce se rozplakala. Možná tušila, že až se vyhnáný syn jednou vrátí do rodného města, nebude už naživu ani ona, ani její muž.

Pardubičtí se stáhli pod jasan a nalévali si rozpačité víno.

„Můj milý, jste si jist, že jste si vzal ženu z pořádného rodu?“ šeptal starý Boleslav Sedloňovský z Lovčic ženichovi.

„Krčínové jsou divocí, to je pravda, ale jinak řádní a zbožní,“ bránil se pan Cecingar. „Jsem klidný. Jakub byl vředem na jejich cti, tchán jej vyhnal a od této chvíle již o něm nikdo nikdy neuslyší!“

Chtěl-li Krčín do Kutné Hory, musel projít městem od Pražské brány k Horské. Věděl, že by to nebylo příliš moudré. Dal se tedy okolo židovského hřbitova k Šotenhofu. Brána bez zdi okolo se šklebila. Holá prdel nicoty. Někdo před chvílí prošel zpustlou zahradou. Vysokou trávou se táhla stopa. Jakub se prodral křovím až k staré hrušni. Pod ní stál nehodný kněz Ondřej Líska a cpal si cosi pod kabátec. Polekaně se otočil směrem, odkud zaslechl praskot větviček.

„Podívejme, Krčín!“ hlesl. „Na procházce?“

„A co ty tu pohledáváš? Hrušky ještě nerostou!“

Líska pokrčil nos. „Potkal jsem pány konšely! Slyšel jsem, co vyprávěli! Lotře! Však tě znám! Kdo ví, v čem všem máš prsty! A co to máš pod kabátcem? Hleďme! Váček! Peníze! Jistě těch deset kop, které jsi ukradl ševci Hlavičkovi! Já tě znám! Táhni! Že se nestydíš!“

Bylo to divné, ale Krčín, který překopal koryto Labe, utopil mocnému Jandorfovi stříbro, pustil se do boje s lapky v lesích za Prahou a šel se nebojácně podívat na samotnou Smrt, nedokázal nyní ani pozvednout ruku. Líska si zazpíval, utrl dlouhou travinu a zmizel v rozvalinách.

Krčín ztrácel sílu. Musel se posadit. Zvedl ruku. Možná byla bystrá a pevná, jenže nedokázala nikdy udržet nic, co popadla. Někde na cestě zadusala kopyta. Projel jezdec. Jistě má jasný cíl cesty. A Jakub? Kolikrát se již takhle zastavil a hledal nový směr

svého putování? Jenže pokaždé zasvitla ve tmě alespoň malá jiskřička naděje. Mohl se zkusit vrátit domů. Teď jej vyhnali i odtud.

Všechno se přece urovná, říkal si v duchu. Počká pár dnů u pana Křivoláčka na Lorci, než se otec uklidní a konšelé zapomenou, a pak bude všechno zase jako dřív.

Jezdec na nedaleké cestě se vracel. Nadsedal v sedle a rozhlížel se. Spletl si směr.

Jakub vstal. Ano, všechno se urovná a on se vrátí. Jenže se nezmění nic. Dál bude žít s pocitem, že je zavřený v kleci jako pomatený Tomášek Vyskytenský. Bude lapat po doušku čerstvého vzduchu. Při první pijatice U Zlatého lva mu někdo připomene jeho zradu, on tasí kord a... Nevstoupíš dvakrát do téže řeky, ale v bludném kruhu můžeš chodit do smrti.

Vyšel pevným krokem z rozbitého Šotenhofu. Vydal se na cestu, a to je povznášející pocit. Mohl zapomenout na všechno, co bylo. Už se mu nebudou zdát sny, v nichž marně svírá ruku Anežky Straníkové a prchá z hořících lesů. Už se na něho nebudou šklebit stíny minulosti, které se vynoří vždy, když to nejméně čeká. Před sebou měl nedohledný kraj, kterým vedly cesty na všechny strany. Jednou z nich se dá.

Obešel Kolín širokým obloukem okolo Štítar a Polep a teprve daleko za Horskou branou se odvážil na silnici. Pustil se po ní. Dojely jej tři kočáry. V prvních dvou se chechtaly dětské hlásky, z třetího vyhlížel kapelmistr Jeho Veličenstva Petr Masenus.

„Á, varhaník!“ zavolal a tloukl pěstmi do vzduchu. „Takhle?“ rozesmál se. „Takhle ne!“ Prsty se rozeběhly vzduchem, hladily obzor a obtahovaly mráčky na obloze. „Takhle ano!“

Masenus otevřel dvířka kočáru. „Sedněte, špatný organisto!“ zval přátelsky. Krčín se vyhoupl dovnitř.

„Do Kutné Hory? Tam mají výborného varhaníka!“ liboval si kapelmistr. „Burian Valdyka! Znáte?“

Krčín zdvořile zavrtěl hlavou.

„A jaký skvělý sbor literátského bratrstva!“ pokyvoval Masenus spokojeně hlavou. „Basista Šimon Pampa! Nejlepší v Čechách!“ Pozvedl prst. Pak jej obrátil na Jakuba.

„Tak kampak?“

Krčín také pozvedl prst. Ukázal na poledne.

„Daleko?“ ptal se Masenus.

„Možná až k moři.“

„Chcete vidět moře?“ usmál se císařský kapelmistr. „A nestačí vám ho jen slyšet?“ Podal Jakubovi loutnu, píšťalu, poté zelený kabátec a tučt kapesníků. Otevřel malovanou skříňku. Chvilí se v ní přehraboval. Pak vytáhl podivný kámen s uchem. Byla to mušle.

„Moře!“ Dal si mušli k uchu. „Moře!“ Zahoupal se. Nabídl mušli Krčínovi. „Poslechněte si ji! Je v ní moře!“

Jakub stiskl levicí hromadu věcí na klíně, vzal kámen s uchem a přiložil si ho ke svému. Obklopilo jej šumění vln a vlhkého větru. Voda se hnala k břehu. Moře. Moře!

S povzdechem vrátil mušli Masenovi.

„Kdybych tak měl jiné takové kameny s uchem, v nichž bych slyšel hudbu, jakou jsem hrál třeba předešlého dne,“ zasnil se císařský kapelmistr. Ukryl mušli v malované skříňce, vzal od Krčina kapesníky, pak zelený kabátec a nakonec píšťalu i loutnu. Moře zmizelo, a přece tu zůstalo. Jako vyřčená slova.

Krajina byla nedohledná a plná slunce. Kočáry se blížily ke Kaňku. Země tu dýchala spoustou vyhrabaných děr. Hluboko pod koly Masenova kočáru rvali havíři z hlíny a kamení stříbrnou rudu. Jejich konání bylo jen o málo méně pošetilé než kopání Prokopa Čermáka v zahradě sedleckého kláštera. Copak jsou žízaly a krtonožky ukrytým pokladem předků?

Na obzoru se objevila Kutná Hora. K nebi se pyšně tyčily věže kostelů. Na té vysokokostelské trpěl hlásný strašlivou žízni. Házel oblázky na střechu hospody U Bakalářů. Šenkýřka jej však neslyšela. Hlásný se nevzdával a házel dále. Oblázek letěl, z hospody vyšel nějaký podmetenec a bum! udeřil jej oblázek do ramene.

„Bešťáku! Lotře! Zvyjebanče! Co po mně házíš kamením?“ řval udeřený. „Slez dolů a já ti zpřerážím hnáty!“

„Polib mi prdel!“ ozvalo se z věže.

Začala hádka. Řvoucího hlásného bylo slyšet v širokém dalekém okolí. Museli přijít městští biřici a oba odvést do vězení.

V Biskupském domě na kutnohorském Tarmarku uvítala Jakuba Krčina paní Dorota Křivoláčková, dcera zemřelého primátora Mikuláše z Prácheňan. Upřímně litovala, že se pro slabost a časté mráкотy nemohla zúčastnit slavné svatby v Krčínovském domě. Jakuba hned usadila k velikému stolu spolu se svými dětmi, dvacetiletým Janem, šestnáctiletým Václavem, čtrnáctiletou Annou, dvanáctiletou Justinou a sotva čtyřletým Mikulášem, který v budoucnu proslaví sebe i rodné město.

Paní se vyptávala na podrobnosti z obřadu i hostiny, ale Jakub jí nedokázal pořádně odpovědět. „Vás mužské takové věci nezajímají,“ povzdechla si.

Krčín jen stěží potlačil touhu vypravit se do večerních ulic pyšného města a navštívit některý ze slavných šenků.

Pan Ondřej přijel až druhý den odpoledne. Sedl si s Jakubem na mázhauzu a vyprávěl mu, jak za 575 kop koupil od pana Václava Podhradského z Vlčí Hory tvrz Lorec i s pivovarem a polnostmi na předměstí Hloušce, což byl nutný předpoklad k tomu, aby mohl být povýšen do erbovního stavu. K povýšení však díky intrikám nepřátel nedošlo a Křivoláček se dokonce ocitl v Bílé věži. Na Loreckou tvrz Křivoláčкова veliká rodina nemohla zatím také přesídlit. Její bývalý majitel pan Podhradský se totiž neměl k tomu, aby odtud vystěhoval své věci a odvezl mladičkou dceru Kateřinu, která projevovala nesmírnou příchyllost k hříchu.

„Každý skrýváme nějaké tajemství,“ řekl pan Křivoláček. „Někdo potupné, jiný čestné. Ty jsi byl, Jakube, strážcem mého. Onen papír, jenž jsi ukrýval, jednoho dne povalí pyšné podvodníky, kteří spoléhají na ochranu mocných. Pomohl jsi mi v nouzi. Jsem tvým

dlužníkem. Nečekal jsem, že ti dluh budu moci splatit tak brzo. Ale Bůh tomu tak chce.“

Pan Křivoláček nalil Krčínovi víno.

„Myslel jsem, že počkám, až se tvůj otec uklidní, a začnu s přímluvami. Ale páni konšelé se nevrátili, svatba se pokazila a v příteli Jiříkovi přetrval hněv. Konšelé ti narýsovaný plán hned tak nezapomenou. Z nich ze všech věřím beze zbytku jen jednomu z nich, tvému kmotru Jakubu Chvorovi. Znáám ho dlouho. Pomáhal před lety na Kaňku, když důl Osel zatopila voda. Víím, že si vychoval několik zdatných následníků v umění vodního díla. Vždyť i onen Hubáček, správce rybníků na lanškrounském panství, který má teď dostavět dílo, jež jsi navrhl, je jeho žákem. Vyučil také Mikuláše Saka z Bohuňovic, dnes fišmistra na Potštejně. A vyučil tebe, svého kmotřence, do něhož vkládal největší naděje.“

Krčín sklonil hlavu. Z rozzlobených konšelů si nic nedělal. Na strašlivý vztek svého otce byl zvyklý. Trápil se jen hněvem jediného člověka. A tím byl Chvor.

„Šel jsem za ním,“ pokračoval Křivoláček, „a pověděl jsem mu, co si o celé té věci myslím. Jsem si téměř jist, že mnozí z konšelů začali již dříve tajně jednat se žerotínskými úředníky, jak by se mohli na plavbě klád přiživit, a teď mají někoho, na koho mohou všechno shodit a stavbě dál nebránit. Chvor se mnou souhlasil. Řekl, že přemýšlel o tom, co jsi navrhl, a že je to správná cesta. Už se na tebe nezlobí a chtěl by ti pomoci stejně jako já. Vyprávěl mi, že zná jistého mnicha Skaldu, mitra nad mistry ve vodním díle, který hluboko na poledni, až kdesi v Borovanech u města Třeboně, vysouší bažiny a staví rybníky. Proč by nepřijal do služby mladého šikovného muže, jehož mu Chvor doporučí?“

Krčín zvedl hlavu. Křivoláček se usmál.

„Měl jsi u sebe můj list, já mám u sebe tvůj. Na! Jsme vyrovnáni. Dal bych ti na dlouhou cestu jednoho ze svých koní, ale nemám teď věru peněz nazbyt. Musel jsem zaplatit klíč, který mi odemkl dveře vězení.“

Podal Jakobovi zapečetěný list. Krčín se zachvěl okamžitou nedůvěrou, bodnutím z hlubin minulosti, ale přemohl se a Křivoláčkovi poděkoval.

„Stojíte-li tak pevně za svým přesvědčením, že dluhy se mají splácet, pak běda vašim nepřátelům!“

Nemohl tušit, že jeho proroctví se splní a on sám bude jednou z vůle rožmberského vladaře ukrývat v opuštěném treboňském klášteře vyhnaného místodržícího mincmistrovského úřadu, pana Hlavsu. Nevěděl ještě, kde je Třeboň ani kde jsou Borovany. Vydal se však na cestu poledním směrem a doufal, že najde svůj cíl.

Osud, podoben klouzavému dravci, se vznášel nad pyšným chrámem svaté Barbory, který v představách těch, kdo jej dali stavět, měl být třikrát větší než katedrála na pražském Hradě. Stejně jako katedrála však zůstal nedostavěný.

V zahradě sedleckého kláštera se to hemžilo mnichy a pacholky. Všichni drželi v rukou lopaty a rýče a zběsile kopali v zemi. Po blouznivém Prokopu Čermákovi, který měl sen, v němž viděl v klášterní zahradě zakopávat poklad, nebylo ani vidu, ani slechu. Když bezúspěšně kopal ve dne, rozhodl se hledat v noci, a to také učinil.

Zbyla po něm hluboká jáma mezi ředkvemi na Opatově poli, kde se kdysi rodila pšenice určená k pečení hostií. V okolní hlíně se povalovaly rozbité hliněné džbány a pár grošíků krále Jana.

28.

Jakub Krčín z Jelčan putoval pěšky z Kutné Hory na Malešice a odtud údolím potoka Švadlenky, v němž plavali stříbrní pstruzi, až pod vrch, na němž prý kdysi stával hrad Sion, ale nezbyla tu po něm jediná stopa. První noc spal v Janovičkách a ráno viděl, jak se místní vrchnost, bratři Adam a Kryštof Budovci z Budova, jdou modlit do kostela sv. Jiljí za duši svého nešťastně zemřelého příbuzného Mstidruha Chluma z Chlumu.

Další noc přespal v ledečském městském špitálu u kostela sv. Petra a Pavla. Zaplatil za to dvěma denárky do dlaně šikovného pacholka a dvěma ranami bičem, když jej ráno objevil pan správce. Utekl. Byl to jeho tulácký křest. Na oslavu i na uchlácholení vzteku se vykoupal v chladné Sázavě.

Vzdálil se od řeky, ač mu u ní bylo dobře. Cesta se točila k lesu, před lesem stál dvorec. Z dvorce se ozýval štěkot. Na zápraží vyšel mohutný myslivec.

„Vari od Pekla, sic pustím psy!“

„Nemám nic s čerty!“ odsekl Krčín. Myslivec se rozchechtal.

„Peklo se jmenuje tento hvozď. Je hluboký a temný a vede až k břehům Želivky.“

„To je můj směr!“

„Brzy přijede pán a vyrazíme lovit. Jestli tě uvidí v lese, dostaneš kulku do hlavy!“

„Pánem Pekla může být jen čert!“ odsekl Krčín.

Zase musel utíkat. To byl jeho druhý tulácký křest. Myslivec za ním ještě křičel: „Dej si pořádný pozor! Čert si ve skalách nad Želivkou vyhrabal díry a tahá si tam osamělé pocestné!“

Krčín se bál víc lidí než čertů. Les byl hluboký a cesta se chvílemi zužovala do proluky mezi chmatající větve stromů. Z temných houštin se několikrát ozval štěkot psů a střelba. Jakub však nikdy nikoho živého nespatriil.

Na skalách u Želivky si rozedřel ruce. Kus po proudu klapal na řece mlýn. Z komína k modrému nebi stoupal kouř. Krčín se zeptal práška na cestu. Kluk mávl rukou dál po proudu.

„Tam je brod a cesta na poledne.“

Mlynářka ze dvora zaječela, že pustí psa. Krčín šel.

Stín od skal halil cestu podél břehu. Krčina dojel povoz tažený jedním koníkem. Sedlák na kozlíku zavolal:

„Jsi-li dobrý křesťan, přisedni!“

Krčín se vyšvihl na vůz.

Jeli. Cesta vystoupila skalami do vsi Budče a odtud zase sklouzla k řece.

„Kam míříš?“ ptal se sedlák.

„Na poledne.“

„Potulný tovaryš, nebo jen tulák, stupka?“

„Od obojího trochu. Ale zlým se neživím!“

„Můžeš lhát a nemusíš. Odkud jdeš?“

„Od půlnoci.“

„Co je tam nového?“

„Dnešní den. Ten tam ještě nikdy předtím nebyl.“

Slunce začalo pomalu klesat k obzoru. Dojeli do Hněvkovic. Minuli farní kostel sv. Bartoloměje a sjížděli cestou k bílé tvrzi svítící novotou. Krčín se nechal dovézt až do dvora. Na pavlač vyšel pan Bedřich Lukavecký z Lukavce.

„Dobře jsi všechno dovezl do Martinic?“ volal na sedláka. „Vzkazuje něco pan Vražda?“ Spatřil Krčina. „Táhni, chlape, z mého dvorce, sic tě nemine pořádný výprask!“

A Krčín mazal. Co kdyby pan Vražda vzkázal panu Lukaveckému, aby si na tulákovi připomněl jeho jméno?

Spal v lese u Dolních Kralovic. Ještě před svítáním byl opět na cestě. Mířil k Čechticím. Když vcházel do Křivsoudova, klínal na kostele Narození Panny Marie zvon. K bohoslužbě přijížděla zemanská rodina. Otec a šest synů. Na čtyřech koních. Dva nejmladší se drželi v sedle dvou nejstarších. Prostřední na tom byli

nejlépe. Měli koně sami pro sebe. Krčín se usmál. Nejmladší zemánek si toho všiml a kopl Krčína do ramene.

V Čechticích vypil Jakub na rynku hořké pivo. Z Jizbického kopce pak sešel do Starých Práchnan. V Lukavci přespal v krčmě na jedné lavici s kupcem, který celou noc chrchlal.

Dalšího dne okolo poledního vešel do hospody na rynku v Pacově. Chtěl jíst, pít a odpočívat. Šenkýř ho nevraživě pozoroval.

„Voják z turecké vojny?“ ukázal na Krčínův kord. „Máš u sebe nějaký glejt, pasport? Dej si pozor, náš pan Španovský vidí na rynek ze zámeckých oken. A takové, jako jsi ty, věru nedrží v oblibě.“

Krčín hodil na stůl groš.

„Tady je můj pasport!“

Brzy mířil dál. Velikým obloukem obešel hrad Kámen, neboť jej varovali před tamní vrchností, divokými Malovci, kteří loví tuláky ještě raději než lišky.

Krčín se přeplahočil přes kopec Svídník a brzy došel do městečka Černovic, ležícího v malém údolí na bublavém potoce. Poklekl u něj a umyl se. Pak šel hledat krčmu. Stála blízko chrámu Pozdvižení svatého Kříže a měla dvě veliké síně. V první popíjeli místní sedláci, druhá byla prázdná. Vešel do ní a objednal si jídlo i pití. Hned zaplatil. Cítil velikou únavu. Brzy zadřímá. Ve snu rozlomil pečť a otevřel Chvorův doporučující list borovanskému mnichovi. Uvnitř bylo jeho rukou nakreslené moře a připsány poznámky, jak je stavět. Jenže moře bylo mokré a rozpíjelo papír, až se kresba začala ztrácet.

Lomcoval s ním hostinský.

„Seber se a přestěhuj se dopředu! A schovej zbraň. Přicházejí urození páni! Buď opatrný!“

Krčín se vměstnal mezi sedláky.

„Odkud jdeš?“

„Z půlnoci.“

„A kam?“

„Na poledne.“

Krčmou prošli dva šlechtici. Hostinský jim ihned nesl plné korbele.

„To je pan Petr Čáslav z Podolí a s ním Fabián Mejtolar z Mejtolu, rožmberský hejtman na Choustníku,“ prozradili Jakubovi sedláci. Krčín se zachvěl. Netušil, jak dlouho má vlastně jít, a najednou byl v kraji, kam jej posílalo dávné proroctví.

„Víte, kde jsou Borovany?“ ptal se sedláků. Nevěděli.

„A Třeboň?“

„Daleko odtud.“

„Copak nejsem na panství pana z Rožmberka?“

„Viš, kolik jich má a jak jsou obrovská, hlupáku? Začínají tady na obzoru a táhnou se až za zemské hranice. Tam někde je Třeboň. Uprostřed neprostupných bažin.“

Šlechtici ve vedlejší sínce se hlasitě bavili.

„A proč vlastně odcházíte od Rožmberků a jdete do Hradce, pane Fabiáne?“ zajímal se Čáslav.

„Budu tam stavět ovčiny,“ vysvětlil Mejtolar. „Nikdo tu v kraji nerozumí chovu ovcí tak jako já! Na rožmberském se však muž mých schopností vděku a uznání nedočká. U pana z Hradce je to jiné. Urozený pán slíbil, že mi sjedná cestu do Tyrol a Štýrska, abych zhlédl tamní ovčiny a přivezl odtud pár zvířat na chov. Jeho regent Pušperský rozumí hospodářství a netrpí žádné přátelíčkování a upřednostňování podlézavců namísto schopných.“

Krčín se tiše napil. Vida! Už je to tu zas! Copak bude stále chodit v bludném kruhu a nechávat si podrážet nohy hlupáky, kteří mají hlavu jen proto, aby krk s okružím měl nějaký smysl? Byl by již málem vstal, přistoupil k panu z Mejtolu a řekl: „Máte úplnou pravdu! Jděte tam, kde vládne rozum a pevný řád! Nač usychat mezi blbci!“

Vtom však do dveří krčmy vběhl vyděšený čeledín.

„Malovec! Malovec jede!“ oznamoval.

Sedláci vstali a rychle se hrnuli ke dveřím. Krčín raději mezi nimi. Vyběhli před krčmu a viděli, jak ulicí jede pan Jiřík Malovec z Malovic a na Kamení. Rozprchli se jako slípky před ohařem. Šlechtic dorazil před krčmu, svezl se z koně, kopnutím rozrazil dveře a zmizel uvnitř. Každý kraj má svého Neřáda.

Netrvalo dlouho a až ven bylo slyšet Časlavův křik: „Kroťte se, pane bratře!“

„Jsem snad já tvým bratrem, Časlave?“ řval Malovec.

Bouchly stolice a zařinčely kordy.

„Nechte toho, nechte toho!“ volal pan Mejtolar.

Krčín procházel městečkem a nad ním se rozsvěcely hvězdy. Svět byl plný tupců, podlézavců, potměšilců a násilníků, jenže noc je mávnutím ruky všechny přikryla svým černým pláštěm.

Dalšího dne k večeru se Krčín vnořil do lesů okolo Nové Lhoty. Šel trpělivě. Občas ještě zapípal pták ve větvích, ale země již usínala. V hlubokém tichu mu bylo dobře. Únavu necítil, věděl však, že mu kráčí v patách. Brzy jej popadne, rozprostře mu lože na jehličí a zazpívá ukolébavku o urputném putování za štěstím, které je nehmatatelné jako noc a vzdálené jako svítání. Pak únava odejde a ke Krčínovi se uloží věrná družka samota. Budou si dýchat do tváří. Obejmou se a políbí. S úsvitem zmizí. Ale v podvečer, kdy naposledy pípne pták ve větvích, se zase objeví a bude toužit po milování.

Mezi stromy probleskovala hladina jezera. Vysoko na tmavnoucím nebi zářila kulatá Luna. Po hrázi utíkalo dítě. Pokleklo a natáhlo ruku k vodě. Chtělo se dotknout stříbrného kruhu na hladině, ale voda zašuměla a dítě v ní zmizelo.

Krčín byl několika skoky na břehu. Na hladině se točila kola a rozbila stříbrný kruh napadrť. Z hlubiny se vynořila bílá ruka. Zamávala na něj. Jakub rychle odložil klobouk, kord, váček i Chvorův list. Pak teprve skočil. Co je v hlubině? Vodník? Prý se často proměňuje v malé děcko, aby vylákal oběti do vody.

Ze zámku na ostrově u protějšího břehu vybíhali nějací lidé s pochodněmi v rukou. Napřed na padací most a odtud na kamenný.

„Albrechtku! Ach, Bože! Albrechte Řehoři!“ ječel ženský hlas.

Pochodně pluly tmou. Míhaly se na břehu a poskakovaly mezi stromy. Ozařovaly pomalu se uklidňující hladinu. Osvítily mokrého Krčina s plačícím děckem v náručí.

„Máme ho! Je živ!“ křičely pochodně přes jezero. Do jejich světla vtrhlo hejno vzrušených sluhů.

„Tys jej vytáhl? Poslal tě Bůh, abys vykonal věru křesťanský skutek.“

„Amen,“ vydechl Krčín. „Nesahej na ten váček!“

Nechal se vést. Teprve teď mu začaly zuby drkotat zimou. Křečovitě svíral pěsti na hrudi, kam vložil váček a list. Kord zůstal někde na břehu.

Vešli na padací most. Služebníci zvedali pochodně vysoko nad skupinku urozeného panstva. Vyřítla se z ní ječící žena.

„Albrechtku!“ Rvala nařikající dítě sluhovi z rukou. „Žije, žije!“ Přestala dítě rvát, padla na kolena a děkovala Bohu. Krčina si ani nevšimla.

Jeden z urozců pozvedl ozdobnou holí Jakubovi bradu.

„Tak jak to bylo, chlape?“ ptal se. „Strčil jsi ho tam a pak vytáhl?“

„Nerad dělám několik věcí najednou!“ odsekl Krčín. Uhnul špičce hole.

„Dobrá!“ pověděl pán. Sklonil hůl. „Díky ti, člověče. Bůh ti zaplatí za tvou odvahu. Zachránil jsi mi syna.“

„Pane Voku Jošte, pomozte Nejvyššímu a nasypťte zachránci hrst grošíků. Potulný tovaryš? Vysloužilý voják?“ hovořil přátelsky druhý šlechtic.

„Posel! Nesu list do borovanského kláštera!“ řekl Krčín. Ukázal Chvorovo psaní.

„Usuďte jej, nakrmte z našeho stolu a dejte mu lože!“ poručil druhý šlechtic, zřejmě domácí pán.

Krčina dovedli do veliké kuchyně. Hořela tam dvě ohniště. Okolo kouřících kotlů a rozžhavených kamen se točili kuchtíci a děvečky. Jeden ze sloužících jim vyprávěl, co se stalo. Pokukovali po Krčinovi. Zvláště mladá dívka s točenci černých vlasů na temeni. Krčín si jí všiml. Sklopila oči, ale hned je zase pozvedla.

„Kde to jsem?“ ptal se Jakub. Svlékal boty, kabátec i košili.

„Na Nové Lhotě,“ řekli mu. „Pánem je tu Jan Kába z Rybňan.“

„To byl jeho synáček?“

Černovláška se usmívala. Vzala jeho kabátec a sušila ho nad ohněm.

„Ne. Pana Voka Jošta Pozlaura z Michnic, který tu je na návštěvě. Mají s paní Mariannou jen jeho. Zachránil jsi jim dědice. Bůh ti to oplátí.“

„Bůh?“

Dívka přivřela oči.

Kuchmistr naložil Krčínovi plnou mísu pečených ryb v husté omáčce. Nalil korbel piva. Krčín jedl. Dívka pověsila jeho kabátec k ohništi. Ještě jednou se zasmála.

Krčín dojedl a dopil. Nalili mu znovu. Očima hledal černovlášku. V kuchyni nebyla. Vstal a shledával své usušené oblečení.

„Kam máš namířeno?“ ptal se kuchmistr.

„Do Borovan. Je to daleko?“

Nevěděli.

„Leží prý někde u Třeboně.“

„U Třeboně? To jsou dva dny cesty. A dávej pozor na bažiny. Odkud vlastně jdeš?“ nalil si i kuchmistr korbel piva.

„Od půlnoci. Včera večer jsem vešel na rožmberské. U Choustníku.“

„Jdeš od Choustníku na Třeboň? Ale to sis docela zašel.“

„Řekli mi, ať mířím přímo na poledne.“

„A myslíš, hlupáku, že poledne je jenom tam?“ ukázal kuchmistr prstem do jednoho směru. „Kdeže!“ ukazoval prstem po celé jedné straně pomyslného obzoru. „Tam všude je poledne! Zítra se dej na Soběslav a odtud teprve k Třeboni. Chceš ještě pivo?“

„Slíbili mi lože,“ zavrtěl hlavou Krčín.

„Já tě zavedu!“ ozvalo se ode dveří. Stála tam usměvavá černovláška. V chodbě vzala Krčina za ruku. Vyváděla ho po šnekovitém schodišti někam vysoko. Cestou si rozpouštěla vrkoče černých vlasů.

Vešli do maličké komůrky. V otevřeném okně svítil obrovitý bílý měsíc. Vanul sem čerstvý vzduch od jezera. Krčín si pojednou uvědomil, že k téhle krajině putoval ve snech, takže tu byl již dávno doma.

Ráno se Krčín probudil již za svítání. Děvče bylo pryč. Vyskočil z lože. Nahý vyhlédl z okna. Zvysoka se díval na jezero. Po jeho hladině se honil vítr. Ptáci zpívali, ale zůstávali neviditelní, jak se to děje brzy zrána a na sklonku dne.

Jakub se oblékl a otevřel dveře. Polekané světlo osahávalo šnekovité schodiště. Dal se po něm dolů. Vyšel na nádvoří, odtud k bráně, po padacím mostě na most kamenný a odtud na břeh. Cesta se protočila lesem do vsi. Kokrhali kohouti. V chlévech bučely krávy.

Nechal ves za zády a znovu vstoupil do lesa. Kráčel do kopce a zase z kopce. Teprve za dlouhý čas se z lesa vynořila kostelní věž a po ní celá vesnice Dírná s půvabným zámekem na vysoké skále a s mostem k vysoké věži. Z rybníka před zámekem vytékaly dvě stoky. Obtékaly skálu. Pro pravou vytesali v kamení cestu s několika branami. Levá padala s hukotem do mlýnského náhonu. Krčín se na chvíli zastavil a obhlížel dovedné dílo. Zeptal se procházejícího sedláka, kudy na Soběslav. Sedlák mu ukázal, ať jde po hrázi rybníka, a až v lese narazí na rozcestí, musí odbočit vpravo na Třebějice. Varoval ho, aby si nezkracoval cestu přes zelené louky, a ucítí-li pod nohama červenou vodu, nechť se hned vrátí.

Krčín vyšel z lesů do širé, rovné krajiny. Měla v sobě úplně jiné kouzlo než táhlé roviny okolo jeho rodného Kolína. Všude tu bylo plno vody. Bublaly stříbrné potoky. Leskly se hladiny rybníků a tůňek. Pole se náhle proměňovala v zelenavé louky, po kterých chodili čápi. Šlapal již více než dvě hodiny. Prošel malou vískou a po chvíli vystavnou vesnicí Přehořovem. Na obzoru zahlédl věže rožmberského města Soběslavi. Kdyby chtěl tam, musel by se vracet k půlnoci.

Zamířil stezkou přímo mezi poli. Někde tu musí být řeka Lužnice. A podél ní široká a pevná cesta k Meziměstí a Veselí. Tak mu to v noci vysvětlovala černovláska a on si popis cesty kreslil prstem po jejím nahém těle. A teď místo pupíku na pevném břichu jen záby a dotěrné mušky nad rozbahněnou rýhou. Tiché borovice. Pak tři políčky od větvi a louka svažující se k řece. Cesta nikde. Snad na protějším břehu. Krčín přebrodil řeku. Vydrápal se mezi zakrslé borovice.

Před ním se doširoka otevíraly rozkvetlé louky. Vlál vlahý větřík, kde se vzal, tu se vzal. Slunce vydatně hrálo. Krčín odhadl směr. Vykročil. Smrt k němu natáhla ruce, ale on ji neviděl. V té chvíli se nebál. Ale Ona, tichá a trpělivá, čekala všude pod nohama. Zabublalo bahno.

Vysoko na nebi kroužilo káně. Krčín za ním zvedl hlavu. Něco mu zašustilo pod nohama. Pod kamenem mizel dlouhý červený had. Jakub se zachvěl odporem. Šel dál. Zakvákala žába.

Země se pohupovala. Krčín jen stěží vytahoval škorňe z mokvajících hlíny. Nebyl pošetilý. Věděl, jaké nebezpečí se skrývá v bažinách. Hledal cestu na suchou zem. Byla rozpálená sluncem. Opodál se na kameni vyhříval další červený had. Krčín ulomil tlustou větev z uschlého zakrslého stromu a máchl s ní vzduchem. Had sebou smýkl a odplazil se. Odporná krajina. A z dálky vypadala rozmile a klidně.

Jakub si vybral směr k pevné stránce, nad níž rostl malý lesík. Opatrně rozhrnoval klackem vysokou travu před sebou. Kam šlápl, tam mu pod nohama bublala červenavá voda.

„Vrať se!“

Otočil se kolem dokola. Nikoho neviděl. Zkusil další krok.

„Nelez Smrti do chřtánu, pošetilče!“ znovu se ozval ten hlas. Z lesíka nad prosluněnou stráňkou vyšel muž. Stál rovně jako strom bez větvi. Neměl ruce, jen plandavé rukávy v kazajce. Zato do očí mu Krčín viděl i na takovou dálku.

„Vrať se k té borovici!“ křikl bezruký. A vydal se obratně nepoznatelnou stezkou mezi nepevnou zemí. Za chvíli se sešli. Krčín se rozhlížel.

„Kam jsem se to dostal?“

„Vlezl jsi na blata, troubo! Táhnou se daleko na poledne až k hvozdům na hranici. Kdo do nich vejde, toho nepustí. Nevytáhne ho ani Bůh svým nebeským prstem.“

„Ale musí tu přece někde být pevná cesta!“

„Jsou tu takové. Jdeš po nich jako po mostě mezi ostrovy, na nichž stojí vesnice a města. Je to panství červené růže, ale ve skutečnosti tu vládne voda.“

„Tak kde je cesta?“

„Dovedu tě k ní!“

Bezruký vykročil. Krčín jej následoval. Klacek odhodil daleko do louky. Mlasklo to. Klacek se postavil, jako by se ještě jednou chtěl rozhlédnout po podivuhodné krajině, a pak se začal propadat.

Bezruký dovedl Krčina zpátky k řece. Přebrodivili. Pevná cesta byla to, co Krčín původně považoval za rozbahněnou rýhu a neodvážil se tudy. Není všechno bezedné bahno, i když to tak vypadá.

„Jak daleko je do Borovan?“

„Den a půl cesty. Proč tam máš namířeno?“

„Za mnichem Skaldou. Prý staví rybníky.“

„Vysušuje zrádné mokřiny. Bůh mu pomáhej v jeho díle.“

„Budu pomáhat i já.“

„Dobrý pomocník, který nepozná bažinu! Jestli se chceš přidat k rybníkářům, tak tě varuji. První, co jejich hejtman Korka udělá, bude, že tě pošle na procházku po třasovisku. Neprojdeš-li, máš smůlu. O jednoho hlupáka méně.“

„Budu se toho muset ještě hodně naučit.“

„Co jsi vlastně zač?“ ptal se bezruký.

„Budeš mi věřit, když ti řeknu, že jsem erbovní měšťan? Správcoval jsem u pana Trčky daleko na půlnoci. Teď budu sloužit

borovanským mnichům. A ty jsi co zač? Hlídáš, aby se nikdo neutopil v bažině?“

„Proč se mi směješ, pane s erbem, že беру blatům oběti?“

„Nesměji se ti. Nebýt toho, že jsi na mne zavolal...,“ pověděl Krčín. Ukázal na prázdné rukávy. „Za pytláctví?“

„Nejdřív pravou. Ale já jsem levák.“

„Alespoň tě nepověsili!“

„Byli milosrdní,“ řekl bezruký. Vykřikl. Šlápl na zmiji. Červený had se vztyčil. Krčín bleskurychle skočil a zašlápl hada škorní. Jedovatá hlava sebou dál trhala. Přidupla ji druhá škorně. A ještě jednou. Had se už nehýbal.

„Jsi pořádně zbrklý,“ vydechl bezruký. „Do bažin se vrháš rovnýma nohama a beze strachu tancuješ po jedovaté zmiji.“

Krčín se rozhlížel a vydýchal rozbouřenou krev v těle.

„Potměšilá krajina! Ale já jí jednou vyspravím kůži!“

„Nekouzl tě ten had?“ zaklonil bezruký hlavu.

Krčín se rozesmál.

„Zaplatím ti za to, že jsi mne vyvedl z bažin.“ Vytáhl váček od Kapínose a strčil ho bezrukému do kazajky.

„Jiní platí. Ty mi ale nic mi nedlužíš! Co já tobě, to ty mně!“

„Jen ber!“

„Pak mi dej pár mincí, ne plný váček!“

„Proč chceš méně, když ti nabízím více?“

„Co si myslíš, že by se stalo v první krčmě, kam bych přišel s plným váčkem? Když mám v kapse drobné mince, napojí mne a nakrmí. Kdyby mi vytáhli z kapsy plný váček...“

„Co?“ zeptal se Krčín.

„Přinejmenším by mi ho vzali. Přinejhorším by mne obvinili, že jsem k němu přišel zlou cestou. Bývalému pytlákovi nikdo nevěří.“

„Dobrá,“ pověděl Krčín. „Dostaneš řádnou odměnu. Když mne dovedeš do Borovan.“

„A kdo bude hlídat na blatech?“

„Lepší je bažiny odvodňovat než je jen hlídat.“

„Je jich tu příliš mnoho. Jsou všude. Jiným národům dal Bůh moře, Čechům jen bláto, mokřiny a trochu strdí.“

„Vysuším ty mokřiny. Vyvedu vodu z bažin do rybníků.“

„Je tu vody příliš mnoho.“

„Dobrá. Postavím moře! Tam se všechna ta voda vejde!“ Ukázal ruku. „Podívej! Bystrá a pevná!“

Smáli se. Jeden s rukou hloupě napřaženou k nebi, druhý bez rukou.

„Znám takové, kteří moře viděli na vlastní oči,“ pověděl bezruký. „Putovali s panem z Rožmberka do Vlašské země. Spatřili tam obrovský přístav se spoustou lodí. A moře, které se táhlo až za obzor a vůbec nemělo konec.“

„Moře má konec. Jen se k němu musí plout mnoho týdnů i měsíců.“

„A co je na tom konci?“

„Země. Žijí v ní lidé s jedním okem na čele a ještě podivnější zvířata. Stojí tam podivné stavby, kterým nikdo nerozumí.“

Už dlouho šli po silnici, která někdy vypadala jako pevná cesta a jindy jako rozrytá bažina. Blížili se k Meziměstí.

„Svět je plný nejružnějších divů,“ pověděl bezruký. „Ale moře je divem největším. Nevěřím, že má konec.“

„Má! Říkám ti, že má. Četl jsem to v knize Cosmographia. Moře je obrovitý rybník.“

„Zlehčuješ dílo Boží!“ řekl bezruký. „Poslyš, já viděl hodně velikých rybníků a jezer, po kterých musíš dlouho jet lodí, než spatříš druhý břeh. Pan Ruthard postavil takové vodní dílo v bažinách u zemských hranic. Je prý tak hluboké, že kdyby na jeho dně stál krumlovský zámek i s kopcem pod ním, nedosáhla by na hladinu ani špička nejvyšší věže. Ale moře to není.“

„A jak se podle tebe pozná moře?“

„Řekli mi to, ale já na to zapomněl.“

„Vlny, bouře, příšery,“ napovídal zvědavý Krčín.

„Nevzpomenu si.“

„Jak si vzpomeneš, hned mi řekni!“

Tu noc spali v Lomnici, městě na ostrově uprostřed rozsáhlých bažin. Krčín měl plný váček od přítele Kapínose a chtěl bezrukého hostit, ale ten si obstaral jídlo i pití sám. Postavili před něj na stůl plnou holbu. Zahryzl se do ní, zvedal ji nad hlavu a přitom dovedně pil. Prázdný korbek vyplivl. Strčili mu do huby vypečené husí stehno. Komíhal čelistmi a jazykem si je popostrkoval tak dovedně, že čistě ohlodal veškeré maso. Mnozí rádi zaplatili, jen aby se mohli dívat.

V noci na slámě měl Krčín sen. Odjížděl z Velíše a obloha byla plná mraků. Dojel domů na Polepy, ale nepoznával to tam. Bloudil rozbořenými chodbami. Vypadalo to jako na opuštěném dvorci Šotenhofu. Konečně objevil komůrku, v níž spala na chudém loži Anýžka Vyskytenská z Lomné, manželka pomateného Tomáše, nešťastníka, kterému otčím ukradl majetek. V Jakubovi se míchaly soucit a mužská žádost, ale neodvažoval se ji probudit. Oknem se díval do komory kulatý měsíc. Jsem doma, řekl si Krčín. Ulehl k Anýžce. Cítil, jak dýchá. Venku se rozednilo a krajina za oknem se proměnila v nedožrnné bažiny, v nichž se plazili obrovští černí hadi. Jeden z nich se vztyčil a hleděl na Krčina nehybnými zraky. Zničehonic se přátelsky usmál. Jakub se leknutím probudil.

Okolo byla černočerná tma a v ní chrápající lidé. Bezruký ve spánku klidně oddechoval. Možná ve snu mával rukama a chytal Pana Štěstí za cíp pláště. Tlustá trhovkyně hekala. Snědla k večeři příliš mnoho tučného masa. Potulný pes se podpíral packou. Přitáhl si Krčínův kabátec a přikryl se s ním. Chrápal ze všech nejhlasitěji. A Krčín seděl, bdělý vyvrženec ze spícího lidského stáda.

Cesta z Lomnice do Třeboně se protáhla téměř na celý den. Krajina se změnila. Nalevo od silnice dál vládly nedožrnné bažiny, napravo se leskly hladiny rybníků. Lidé se tu kdysi snažili vyrvat zem z moci vody, ale ta byla přece jen mocnější. Krčín co chvíli odbočoval na pěšiny vedoucí k rybníkům, obcházel hráze a zkoumal, jak jsou postavené. Také se díval, jak jsou rybníky navzájem propojené stokami. A pozoroval místa, kde se odvodněná

země opět proměňovala v bažiny. K malým vesničkám na obzoru vedly pouze úzké cesty po hatích.

„Veliké dílo. Ale nedokončené,“ pověděl Krčín.

„Stavěl je před dávnými lety Štěpán Netolický, služebník pánů z Rožmberka,“ vysvětlil bezruký. „Měl prý již namalované rejsy, jak je dál rozšiřovat, ale nedokázal to. Je tu všude příliš mnoho vody.“

„Zdá se, že víš všechno!“

„Všechno zdaleka ne. Ale rybníkářskému hejtmanovi Korkovi o těch rejsech vyprávěl borovanský mnich Skalda, k němuž máš namířeno.“

„Třeba mi je ukáže.“

„Nemá je. Dávno se ztratily.“

Blížili se k Třeboni. Obletovala je hejna komárů. Mokřiny se táhly až k hradbám hranatého kamenného města. Komáři bzučeli. Žáby kuňkaly. Uličky za branou páchly zatuchlou vodou. Ve dvorech se smály děvečky. Měšťané utíkali před dotěrným, bzučícím hmyzem do herberků. Za hradbami hodil čeledín s vykotlanými zuby a kalným zrakem do bahna dvě kořata. Zmizela naráz. Do bažin se tu vůbec házelo všechno přebytečné. Děravý nočník. Shnilé maso. Blata mlaskavě polykala.

Ulicemi jezdili pyšní zemané na koních. Krčmy a šenky byly plné. Pivo teklo proudem. V bažinách křičely žáby, v rákosí na půlnočním obzoru naříkal bukač. Na dvoře šenku v uličce u zámku přivázal houf rozšklebených spratků malého kluka k dřevěnému sloupku u stáje. Chlapec se nemohl hýbat. Na obličej mu dosedaly celé roje komárů. Za chvíli otekl.

V šenku ukázal hospodský na prázdné rukávy bezrukého.

„Pytlák? Hajdy ven!“

„Přišel o ruce za vojny s Turky!“ odpověděl Krčín. „Doprovází mne. Jsem posel do borovanského kláštera!“ Ukázal zapečetěný list.

„Kdopak to tu míří za našimi bratry?“ objala Jakuba mohutná tlapa. Zavanulo vypité pivo a zuby plné zbytků. Na Krčina civěl obrovitý mnich augustinián. Druhý si prohlížel bezrukého. Třetí se postavil tak, aby Krčín s bezrukým nemohli utéct. Hospodský

zavrčel, že by tu měl raději pytláky než mnichy, a zmizel. Oči bezrukého Krčína varovaly.

„Snad nejdete z konzistoře?“ ptal se obr v kutně, jež možná někdy byla bílá a jen nedostatečně zakrývala dýku u pasu.

„Kdeže!“ usmíval se Krčín. „Jeden zeman z mého rodného města se rozhodl, že daruje tamnímu klášteru malý obnos.“

„A ty ho neseš?“ zpozorněli mniši.

„Ano.“

„Nemusíš chodit tak daleko. Dej peníze nám. Oni jsou nám podřízeni. Tamní probošt musí ve všem poslouchat našeho opata a odevzdávat mu podle buly Denáres et Grošíkobus všechny dary!“

„To je rozumné!“ usmál se Krčín. „Hleďte, dám vám ty peníze,“ ukázal pár zlatých mincí v dlani. „Ale jen když se rozdělíme!“ Dlaň zavřel. Prstem z ní vysunul jednu minci. Obr ji vzal.

„Ještě!“ Dostal druhou, třetí a ještě jednu.

„A co teď řekneš šlechtnému dárci?“

„Že mne v bažinách u Třeboně přepadli lapkové a já jim musel dát peníze, jinak by mne hodili do třasoviska!“ mrkal Krčín chytře.

„Chytrý nápad,“ smáli se mniši a zmizeli.

„Věřu, dobrý nápad!“ vydechl bezruký. „Ošálil jsi je!“

„Oni mne!“ dutě pronesl Jakub. „Když jsem s jedním vyjednával, druhý mi ukradl měšec. Už zase!“

Naštěstí tu byl bezruký. Předvedl v šenku svůj kousek s vypitou holbou, kterou držel v zubech. Podali mu kus pečeného candáta. Těšili se, jak si rozpíchá hubu kostmi. Bezruký trpělivě pracoval jazykem, vyplivoval jednu bílou kostičku za druhou a rybí maso polykal. Dostal za to další plné holby. Napil se z nich i Krčín.

Hostinský je nechal spát na půdě, ale jen proto, aby ochmelkové viděli, jak se tam bezruký dostane po žebříku. Krčín lezl první. Natáhl ruku. Chytil bezrukého za krk. Ten pak klidně vystoupil nahoru. Diváci dole se chechtali a smáli. Pak je ti dva tuláci omrzeli.

Krčínovi se zdál sen. Měl velkou deklamaci ve velké aule Karlovy koleje na téma *Jak se pozná moře*. Naslouchali mu mnozí vážení mužové. Viděl mezi nimi mistry Collina i Gelasta, Kryštofa Jandorfa

z Jandorfu, kolínského konšela Chvora i svého otce, dokonce matku a sestry. Stmívalo se. Vzadu u zdí se v šeru pochechtávali studenti v čele s Burianem Trčkou z Lípy. Krčín se potil. Psal na tabuli a ukazoval nejrůznější výkresy. Na všech byl jen rybníček, který postavil kdysi v dětství. Chlácholil se tím, že v šeru to posluchači nepoznají. Mluvil o plavbách do cizích zemí, líčil nejpodivuhodnější obludy, jež se ukrývají pod mořskou hladinou, ale nemohl si vzpomenout, jak se vlastně moře opravdu pozná.

Probudil se až za úsvitu a na sen si téměř nepamatoval. Vyšli s bezrukým do ulice. Slunce se dralo prsty přes hranaté hradby. Kamenné uličky trochu pookrály. Kokrhali kohouti. Děvečky zívaly, když šly pro vodu ke kašně. Bezruký se ohlédl a přidal do kroku. I Krčín se ohlédl. Za nimi kráčelo šest mnichů a dva první měli hole. Opírali se o ně sice důstojně jako biskupové o své berly, ale bylo zřejmé, že se klacky rychle mohou proměnit v útočné zbraně. I Krčín zrychlil.

„Na jitřní? Na jitřní?“ křičel někdo neviditelný na augustiniány z okna. Mniši přidali do kroku. Zrychlili i bezruký s Krčínem.

„Počkejte, přátelé milí!“ volali mniši.

Krčín s bezrukým upalovali. Brána ke Svinenskému předměstí ale ještě nebyla otevřená. Dvojice prchajících se ocitla v pasti.

„Pročpak o nás ještě máte starost, ctihodní otcové?“ ptal se zdvořile Krčín, když k nim mniši došli a obstoupili je.

„Musíme vás přece přivést na správnou cestu,“ mluvil první z augustiniánů. „Ještě byste nás u vás doma mohli pomluvit, že jsme se o tak vzácné hosty nepostarali!“

„Jak jste laskaví,“ pověděl Krčín. Koutkem oka zahlédl, jak pacholci otvírají bránu a do města se hrnou vesničané s košíky vajec, pípajících kuřat a kejhajících hus. „Najdeme však už cestu i bez vás.“

„Vy jste nám přinesli dar, musíme se vám odměnit,“ pověděl obří mnich. „Máme v našem řádu jednu reguli a ta nám prikazuje, abychom se o své hosty starali. Chcete vědět, jak se jmenuje?“

Nechtěli, ale mnich jim to přece řekl: „Rozbilihubus a držkonatloukus!“ A popohnal je holí.

Na předměstí zpívali kohouti a štěkali psi. Děti tu měly nezdravou barvu ze špatného vzduchu vanoucího z bažin. Mniši vyvedli Krčina s bezrukým za poslední domky. Sešli z široké cesty. Šlapali rákosím.

„Hodlají s námi zažertovat stejně jako rybníkáři s tím, kdo chce do jejich cechu,“ řekl bezruký.

Mniši se zastavili. Napřáhli ruce i palice jedním směrem.

„Táhněte!“ poručili. Bezruký vykročil. Krčín za ním. Po deseti krocích začalo bahno.

„Táhněte! Jděte!“ řvali mniši. Házeli po nich kamení.

„Drž se za mnou!“ pověděl klidně bezruký. Šlapal jistou nohou. „Znám bažiny lépe než oni otčenáš.“ Ušklíbl se. „Utopíme se až za chvíli!“

„Vzpomeň si, jak se pozná moře!“ naléhal Krčín. „Než se utopíme!“ Ale nevěřil tomu.

Bezruký s Krčínem chodili velikými oblouky v mokřinách, stejně jako nekňuba chodí kolem lásky. Dlouhou dobu šli podivným labiryntem, až se nakonec dostali zase tam, odkud vyšli. Mniši už tam nebyli.

„Tak! A teď do Borovan!“ oddechl si Krčín. Blížil se k cíli své cesty.

Bezruký jej vedl na Spolí.

„Zkurvysyni klášterní!“ ulevil si Krčín. „Nestačilo jim, že mne okradli, ještě nás chtěli utopit!“

„Báli se, že budeme někde žvanit,“ pověděl bezruký. Začal tancovat, dovednými pohyby si povysvlékl kalhoty a vymočil se. Stejným tanečkem si je zase natáhl.

„Ten měsíc byl tvůj!“ řekl Krčín. „Zasloužil sis ho!“

„Beztak bych o něj přišel stejně jako ty. Peníze se přece nikdy k poctivým nekutálejí, vždycky jen od nich,“ ušklíbl se bezruký.

Vzduch se chvěl únavou z přicházejícího dusna a tišil všechny zvuky. Bezruký s Krčínem mířili na Mladošovice a Lhotu. Vnořili se do lesů. Když z nich vystoupili, stáli na stránce sklánějící se k Hluboké.

„Ta kostelní věž na obzoru, to už jsou Borovany,“ pověděl bezruký.

„A kouře nad lesem?“ ukazoval Krčín. Srdce se mu rozbušilo.

„Za lesem staví borovanský mnich Skalda nový rybník. Je s ním rybníkářská rota hejtmána Korky z Korkyně, člověka urozeného,“ vysvětlil bezruký.

Sestoupili po stráni k lesíku, prošli jím a zastavili se. Otevřela se před nimi krajina napadená lidskými kobyilkami. Všude hořely obrovské ohně a hemžily se tucty chlapů, tarasících vysokou rybníční hráz. Krčín s bezrukým se k nim blížili. Od těžkých rybníkářských povozů se vyřítily nahaté děti, obklopily bezrukého a chytaly ho za prázdné rukávy. Vedly jej do tábora. Krčina si nevšímaly. Šel za nimi. Cítil podezíravé pohledy dospělých. Něco ho bodlo do zátylku. Myslel, že to je vosa, ohnal se, ale nic nenahmátl. Netušil, že jej pozoruje pár nenávisných očí.

Bezruký došel až k mohutnému muži s kordem po boku, který měl na korbě povozu rozložené nákresy a pečlivě je prohlížel. Byl to hejtmán rybníkářské roty, Jiří Korka z Korkyně, příslušník starobylého rytířského rodu. Když si se třemi staršími bratry dělili dědictví po rodičích, malý stateček Suchý Důl za Dobříší, vybylo na každého půl lánu pole, pět hus, jedno prase, tucet slepic, záhon cibule, jedna noha staré kobyly a jedna komůrka na malé tvrzi. Nebylo divu, že se rozešli do světa. Nejstarší Petr se stal hejtmánem v Kolíně a poté na Špilberku. Druhorozený Pavel se proslavil jako voják v Uhrách, takže si jej oblíbil král Ferdinand i jeho syn téhož jména. Arcikníže dosadil slavného vojáka do úřadu místostarosty komorníčních desek a ještě později jej jmenoval hejtmánem na Dobříši. Jan Korka hospodařil na Suchém Dole. Nejmladší Jiří se toulal světem a později podlehl divokému a nespoutanému životu v rybníkářské tlupě, jež si sice zakládala na své nezávislosti na

jakékoliv vrchnosti, ale zároveň byla pyšná, že jí v čele stojí urozený rytíř.

Rybníkářský hejtman bezrukého objal. Vytáhl z vozu džbán a nalil přichozímu do hrdla pořádný doušek. Pak spolu mluvili a Krčínovi tlouklo srdce. Čekal. Rozhlížel se. Přes povozy pozoroval vlny tarasících chlapů na hrázi. Znovu jej bodl do týla zlý pohled, ale nevnímal jej.

Korka s bezrukým k němu zamířili.

„Jmenuješ se Jakub a chceš prý vstoupit do služby provizora zdejšího kláštera otce Skaldy,“ řekl Korka.

„Mám pro něho doporučující dopis,“ kývl Krčín.

„Tak mi ho dej!“ pověděl rybníkářský hejtman a natáhl ruku. Jakub se zachvěl závanem nedůvěry. List nevytáhl.

„Dej mu ho, hlupáku!“ pověděl bezruký. Tentokrát Krčín okamžitě poslechl.

„Odnesu ho provizorovi sám,“ vysvětlil Korka. „Mnich chodí po druhé straně stavby a počítá. V takové chvíli jej směji vyrušit jen dva lidé, rožmberský vladař a já. Vysoce urozený pan Vilém tu není. Musí ti tedy jako prostředník posloužit jen hejtman Korka.“

Ušklíbl se na Krčína. Obrátil list a prohlédl si pečeť.

„Čí je?“

„Kolínského konšela Chvora.“

„A co v něm stojí?“

„Nevím,“ přiznal Krčín. Zaváhal.

„Nevypadáš, že tomu listu důvěřuješ,“ řekl rybníkářský hejtman.

„Nemám dobrou zkušenost se zapečetěnými listy, které jsem nosil. Když se otevřely, vypadlo z nich na mne pokaždé neštěstí,“ pověděl Krčín.

„Jestli chceš, hod' list do ohně. U mnicha se za tebe přimluvím já. A moje slovo u něj platí víc než kohokoliv jiného.“

„Jak to, že stojím pod tvou ochranou?“ trochu posměšně se zeptal Krčín.

„Neznám tě. Ale zaručil se za tebe Bezručka, kterému věřím,“ odpověděl Korka. „Tak jak?“

Krčín najednou nevěděl.

„Víš, co bych udělal já, kdybych mohl?“ promluvil Bezručka. „Rozlomil bych pečeť, list otevřel a přečetl. A pokud je v něm něco špatného, hodil bych ho do ohně.“

„A jestli je v něm jen dobré?“

„Odneseš ho s omluvou provizorovi. Vysvětlil bych mu, že tenhle hlupák přišel mezi rybníkáře, kterých se vylekal, dal jim ten list a poprosil, jestli by ho neodnesli tomu, kdo je tu nejprvnější. A rybníkáři donesli list pochopitelně tobě. Otevřel si ho tedy a zjistil, že patří mnichovi.“

Smáli se všichni tři. Hejtman podal dopis Jakubovi. Ten ho otevřel a četl:

Ctihodný otče a můj vzácný příteli,

ten, kterého vám posílám, má za sebou malou minulost, ale míří k velké budoucnosti. Prosím Vás o to, abyste, můžete-li, přijal Jakuba Krčina z Jelčan do služeb Vašeho kláštera. Je to můj kmotřenec a také zdatný žák špatného učitele. Buďte mu Vy, velmi prosím, učitelem dobrým.

Jednoho dne Vás bude hoden.

Jakub Chvor

Krčín list zavřel a podal jej Korkovi.

„Můžeš ho odnést, hejtmane,“ pověděl.

„Jdu!“ řekl Korka. Šplhal vzhůru po kopci hlíny. Očima hledal borovanského provizora. Dlouhý starý mnich v zablácené sutaně a škorních chodil daleko na druhé straně a vyhýbal se hromadám kamení, kterým rybníkáři vykládali vnitřní hráze. Korka k němu zamířil a už z dálky mával otevřeným dopisem.

Ozval se výkřik. Pak řev z mnoha hrdel. Mnich zvedl oči.

„Co se to tam děje?“ volal. „Korko! Udělej si mezi svými pořádek!“

Rybníkářský hejtman se obrátil. Hleděl na rozběsněný lidský chumel pod hromadami hlíny. Spěchal k němu jeden z jeho mužů.

„Propíchl Bezručku!“

„Kdo?“ zařval strašlivým hlasem Korka a běžel.

„Vondra Černý! Najednou se vynořil s nožem v ruce a chtěl bodnout chlapa, s nímž jste předtím stáli. Bezručka se mu postavil do rány.“

Rybníkářský hejtman nic neřekl. Z očí mu šlehalý blesky. Rozestupovali se před ním. Uprostřed chumlu drželi dva hromotluci Vondru Černého a další tři zmítajícího se Krčina. Bezručku nesli do stínu stromů na kraji lesa.

Na hrázi se zjevil mnich Řehoř Skalda, provizor borovanského kláštera.

„Lidé se ti tu zabíjejí, hejtmane! Neumíš-li mezi nimi udržet pořádek, zavolám treboňské právo!“

„Tady platí mé právo, právo rybníkářů!“ houkl Korka.

„Odejdu nyní a ty podle něho sud! Přijď mi pak oznámit, že rota opět pokojně pracuje!“ poručil borovanský provizor a odcházel pryč. Zmizel v kouři velikých ohňů.

Hejtman Korka z Korkyně usedl na prázdný sud. Přivedli před něj Vondru Černého. Korka na něj opovržlivě pohlédl.

„Propíchl jsi Bezručku, dobrého přítele, kterému nesaháš ani po jeho prázdné rukávy! Proč?“

„Nechtěl jsem!“ chvěl se Vondra. „Vlezl mi do rány! Patřila tomuhle!“ ukázal na Krčina. „Mám s ním mnoho nevyřízených účtů! To on slídl mezi naší družinou v zbořeném chrámu na Novém Městě pražském. To on přepadl s lidmi z krčského dvorce náš úkryt na Kunratickém hrádku a zabil mi kmotra, to on na nás poštlval ozbrojence pana Granovského, kteří celou družinu Hubky Mládky rozprášili! Přisahám, že ho zabiju!“

Korka s ostatními diváky pohlédl na Krčina. Všichni čekali na jeho řeč. Jakub se nadechl a promluvil: „Jsi jen přízrak ze tmy! Zákeřně útočíš ze zálohy! Ale teď svítí slunce a dívám se ti do očí! Nebojím se tě!“

„Vondra patří mezi nás! Nechtěl Bezručku zabít!“ křikl někdo z rybníkářského houfu. „Houžvičku neznáme! To kvůli němu Bezručka umírá! Ať platí Houžvička!“

Krčín, nazvaný trefně Houžvička, se rozhlédl. Viděl nenávistné obličej, zplavené potem. Dusno tisklo lidské duši k zemi.

Hejtman Korka vstal.

„Za Jakuba se zaručil Bezručka! Má tu tedy stejná práva jako kterýkoliv z vás. Vondra jej chtěl zabít, ať to tedy zkusí znovu!“

Rybníkáři vykřikli. Strážci odstoupili od Vondry i Krčina do širokého kruhu. Vondra natáhl chřípím vzduch. Postoupil ke Krčínovi. Jakub ustoupil. Rybníkáři propukli v řev.

„Zab ho, Vondro! Zab ho!“

Krčín skočil a kopl Vondru do rozkroku. Obrovitý lotr zavyl bolestí. Se skloněnou hlavou se vrhl na Jakuba jako býk a povalil ho do bahna. Chytl jej za krk a zkoušel mu ho zlomit. Zběsilý Krčín se mrskal jako ryba. Dva prsty vylétly a bodly Vondru do očí. Rybníkář zařval. Sevření povolilo. Obrovitá pěst se zvedla a dopadla vedle Krčínovy hlavy. Zapraštěl Vondrův nos. Avšak dvě tlapy znovu popadly Krčínův krk. Jakub se ještě naposledy vzepjal. Máchal rukou. Hned vedle ní se do země zabodla Korkova dýka. Krčín ji popadl a bodl. Jednou, podruhé. Obrovité Vondrovo tělo znehybnělo. Krčín je odstrčil a vyskočil. Bylo po všem. Přihlížející rota pochvalně zamručela. Korka si došel pro dýku, otřel ji o kabátec mrtvého a zasunul do boty. Pak kývl Krčínovi.

Šli za Bezručkou, který ležel ve stínu stromů na chlumku. Tráva okolo něj byla krvavá. Krčín s Korkou k němu poklekli.

„Ranhojiče!“ řekl Krčín.

„Kněze!“ zašeptal rybníkářský hejtman.

„Kořalku!“ vydechl Bezručka.

„Nemáš ji kam dát,“ věčně poznamenal Korka.

„Potřebuju si jen prolít hrdlo. Dones mi ji, hejtmane!“ řekl umírající. V jeho hlase bublala krev. Hejtman vstal a klátivým krokem zamířil k vozům.

„Zabil jsem toho lotra!“ řekl Krčín.

„On zas mě. Tak to bývá,“ hekal Bezručka. „A list?“

„K čertu teď s listem!“

„Musíš se přece stát borovanským správcem! Kdo by vysoušel bažiny a postavil moře? Vždyť moře je jen obrovský rybník.“

Bezručkovi slábl hlas. Špatně dýchal. Krčín mlčel. Nevěděl, jak mu má pomoci. Nevěděl, jak se pozná moře.

Raněný ještě jednou otevřel oči.

„Jakube! Vzpomněl jsem si! Moře je... moře je do kopce! Na obzoru se nejdřív objeví plachty a pak teprve loď!“

Když přišel Korka s pohárem kořalky, stál Krčín mlčky a díval se k dalekým obzorům, které na půlnoci splývaly s oblohou. Jako by Bůh nemohl vydržet strašlivé dusno v poledních Čechách a otevřel nebeské brány. Proudil jimi studený vánek nasycený vůní bahna a rybníkářských ohňů a vyháněl těžký, nehybný vzduch.

„Dej!“ řekl Krčín. „On už nemůže!“

„Byl to dobrý chlap!“ napil se Korka.

„Nejlepší, jakého jsem znal!“ pověděl Krčín. Napil se i on. „Řekl mi, co mám udělat!“

„Jdu za mnichem!“ dopil rybníkářský hejtman. „Dám mu tvůj list. Půjdeš i ty?“

„Nech mne ještě tady!“ požádal Krčín.

Korka se otočil a zmizel v lese. Rybníkáři opět začali pracovat.

Zvedl se obrovský vítr a přinášel s sebou temné dunění. Obzory na půlnoci se rozechvěly. Nebe se dalo do pohybu. Rybníkáři nečekali. Stejně jako zvěř i ptáci se s hrůzou spěchali ukrýt.

Staveniště rybníka se vylidnilo. Vítr si pohrával s kouřem z ohňů. Rozfoukával jej do všech stran. Stačilo přivřít oči a poletující dým se proměnil v rozbouřené vlny uprostřed moře.

Od půlnoci se valilo nebeské vojsko. Nejprve uháněly jednotlivé mraky, to byli harcíři. Za nimi ostrá oblaka, výzvědné oddíly s lehkou výzbrojí. Pak se pomalu blížily podsadité kupy, roztažené do nesmírné šíře. Nebeská pěchota. Jak přešla, země se roztrásla duněním. Po nebi se valila temná mračna, klesající svou vahou níž

a níž. Nebeská těžká jízda. Za ní se blížili vojevůdci. Byly vidět tvary lesklých přilbic, hrozivá brnění a hrdé držení hlavy.

Zemi zahalila temnota. Mezi vznešenými vojevůdci však Slunce prostrkávalo úzké prsty svých paprsků. Zářivé sloupy putovaly v tmách, a čeho se dotkly, to zahořelo jasným plamenem.

Nebeská vojska se valila dál a dál, aniž si všímala pozemských tvorů, živých i mrtvých. Zmizela za poledním obzorem, dunění ustalo a temnota se rozplynula ve světle.

Bylo úplné ticho. Ptáci se ještě neodvažovali zazpívat a ukrytí lidé vydechnout.

Jakub Krčín z Jelčan se díval za nebeským vojskem, jež se rozplynulo na poledním obzoru. Pokřížoval se a pohlédl na mrtvého Bezručku.

Pípl jeden pták, po něm druhý, třetí. Rybníkáři začali vylézat ze svých úkrytů. Vraceli se k dílu. Čtyři muži vykročili pro mrtvého Bezručku. Krčín u něho stál jako stráž, která ohlíдела mrtvého před vyšší mocí. Rybníkáři se zastavili, a teprve když Jakub kývl, naložili tělo na nosítka z březových větví a odnášeli je pryč. Krčín vykročil za nimi. Ještě jednou se obrátil. Pak pohlédl na krajinu před sebou, zatěžkanou mokřinami. Zvedl ruku. Pevná a bystrá? Možná. Snad. Vlastně na tom nesejde. Přidal do kroku.

Po nebi teď putovalo nevinné stádo bílých oblaků. Bůh dává lidem znamení rozličnými způsoby. Někdo umí rozluštit tajemství obrazů na denní obloze, jiný s pomocí čísel porozumí řeči hvězd. Ale klidné nebeské ovečky jen putují po cestách, jimž nelze porozumět.

Konec

Poznámka autora

Motivy zachránění topícího se dítěte a bezrukého pytláka, který Krčina vyvede z bažin, jsou z knížky Františka Heřmánka „O Nesmrtelném regentovi.“

Václav Křístek

Cesta na poledne

Edice Oceněná díla
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 17. 2. 2017

ISBN 978-80-7532-575-4 (pdf)